

SOURCES OF SANSKRIT LEXICOGRAPHY.

Edited by order of the Imperial Academy of Sciences of Vienna.

VOLUME II.

THE UNADIGANASŪTRA OF HEMACHANDRA,

WITH THE AUTHOR'S OWN COMMENTARY

Edited by

JOH. KIRSTE.

*With an Appendix, containing a Verbal Index to the Anekārthasamgraha, by
Th. Zachariae.*

Vienna:

A. HÖLDER.

Bombay:

EDUCATION SOCIETY'S PRESS, BYCULLA.

1895.

अथ श्रीहेमचन्द्रसूरिर्वरचितमुणादिगणसूत्रं
स्वोपज्ञटीकासहितम् ।

THE UNADIGANASŪTRA OF HEMACHANDRA.

WITH THE AUTHOR'S OWN COMMENTARY.

Edited by
JOHANN KIRSTE.

*With an Appendix, containing a Verbal Index to the Anekārthasamgraha, by
Th. Zachariae.*

Vienna:
ALFRED HÖLDER.

Bombay:
EDUCATION SOCIETY'S PRESS, BYCULLA.

1895.

ALBRECHT WEBER

UND DEM ANDENKEN AN

W. D. WHITNEY

ewidmet

Von der Commission der Kaiserlichen Akademie
der Wissenschaften für die Herausgabe der
Quellenschriften der Alt-Indischen
Lexicographie.

Inscribed to

ALBRECHT WEBER

AND TO THE MEMORY OF

W. D. WHITNEY

**By the Committee of the Imperial Academy,
superintending the Publication of the
sources of Indian Lexicography.**

PREFACE.

The present edition of Hemachandra's Uṇādigāṇasūtra is based on the following materials:—

I, MSS. of the Uṇādigāṇasūtra.

B., MS. Orient. fol. 1176 of the Royal Library of Berlin, see Prof. A. Weber, Catalogue, Vol. II. Part I., Nro. 1695. I would add to the description, given there, that 599 Sūtras have been given in the middle of the pages, and the remainder has been embodied with the Commentary, as well as that this fact is mentioned in the Ārya verse, found at the end of the MS.:—

अन्तर्गतानि सूत्राण्येतानि पृथक्कृतानि पठनार्थम् ।

शेषाणि विवरणान्तर्गतानि विदुषावसेयानि ॥ १ ॥

The date appears to be the Southern Vikrama year 1604, Śrāvaṇa badi 14, a Thursday, Nakshatra Tishya, and it corresponds on this supposition according to Dr. Schram's calculation to August 2, 1548, which was a Thursday. Pushya or Tishya was the Nakshatra during two-thirds of the Tithi mentioned.

C., MS. Orient. fol. 740 of the Royal Library of Berlin, Weber, op. cit. Nro. 1682, containing Hemachandra's Śabdānuśāsana, Adhyāyas V—VII, with the Laghuvṛitti and Chūrṇi (see below under III, 6). The text alone of the Uṇādisūtras is appended to the second Pāda of the fifth Adhyāya, filling fols. 148, b—153, b. Fol. 149 is written by another hand, whereby the end of Sūtra 33, Sūtras 34—46, and the beginning of Sūtra 47 have been lost. Another lacuna extends from the end of Sūtra 57 to the beginning of Sūtra 61. Moreover, the Sūtras 70—76 and 181—183, which ought to occur on the same leaf are missing. The part of the MS. which gives the Uṇādis is dated Sāmvat 1470.

T., a MS. belonging to a Jaina library and obtained for me on loan from Mr. Bhagvāndās Kevaldās through the Committee of the Imp. Academy, which supervises the publication. It contains on 51 fols. numbered 1—51 and 650—700, both the text and the commentary, which are written continuously. It ends:—

इत्याचार्यहेमचन्द्रकृतं स्वोपज्ञोणादिगणसूत्रविवरणं समाप्तमिति ॥ छ ॥ म-
न्यामं शत २८०० अष्टाविंशतिशतानि ॥ छ ॥ संवत् १४७६ वर्षे मार्गशीर्ष
शुदि १४ गुरौ श्रीपत्तने लेखकजगन्नाथेन लिखितं ॥ छ ॥ छ ॥

Śrīpattana is Anhilvād or Pattan, the old capital of Gujarāt, and the date corresponds according to Dr. Schram's calculation to November 30, 1419, which was a Thursday.

V., MS. I, 306 (I, 87703) fols. 15, presented by Hofrath Bühler to the library of the Vienna University, and lent to me with the permission of the donor for this edition. The text, which is written in the middle of the pages, ends :—

इति प्रभुश्रीहेमचन्द्रसूरिविरचितमुणादिगणसूत्रं संपूर्णम् ॥ संवत् १६३४
वर्षे आ[बृ०] शु० ५ वार सोमे लिखि ॥ वा० श्रीहेमशीलगणिशिष्यमुनिवि-
श्रामेण ॥ शुभं भवतु कल्याणमस्तु ॥

The commentary ends :—

इति उणादिगणसूत्रावचुरिः ॥ संपूर्णा ि[वजयशीलगणिनालेखि] ॥ शुभं
भवतु ॥ छ ॥ श्रीरस्तु ॥ छ ॥ श्रीमा

In accordance with the meaning of the title *Avachūri*, the glosses contain only an abstract of the fuller explanation in the two other MSS. B and T, moreover, they frequently differ from the latter by giving other synonyms for the words etymologized. All these latter deviations have been entered in the Notes, while, of course, no mention has been made of the omissions. But, in order to give an idea, how the author of the *Avachūri* has treated the commentary, I print here in parallel columns the text of the two versions on the Sūtras 191 and 699 :—

Edition.

Vienna MS.

एभ्य आणक् प्रत्ययो भवति ॥ कृपीड् सामर्थ्ये । कृपाणः खङ्गः ॥
विषू सेचने । विषाणं शङ्कं करिदन्तश्च ॥ वृषू सेचने । वृषाणः ॥
जिघृषाद् प्रागल्भ्ये । धृषाणो देवः ॥ मृषू सहने च । मृषाणः ॥ युषि
सेवने सौत्रः । युषाणः ॥ दृहीच जिघासायाम् । दुहाणो मुखरः ॥
प्रहीश् उपादाने । गृहाणः ॥ वृषाणादयः स्वप्रकृत्यथेवाचिनः सर्वेपि
कर्तारि कारके विज्ञेयाः ॥ १९१ ॥

विषू० विषाणं शृंगं करिदंतश्च
घषणाः देवाः युषि सेवने सौत्रः
दुहाणः मुखरः वृषाणादयः स्वप्रकृ-
त्यर्थवाचिनः सर्वेपि कर्तारि कारके
विज्ञेयाः ॥ [१९१ ॥]

एभ्य उरिः प्रत्ययो भवति ॥ मसैच् परिणामे । मसुरिर्मरीचिः ॥
असूच् क्षेपणे । असुरिः संप्रामः ॥ घसू अदने । घसुरिरभिः ॥ ज-
सूच् मोक्षणे । जसुरिः समाप्तिरश्निररणिः क्रोधश्च ॥ अगु गतौ । अ-
ङ्गुरिः करशाखा । लले । अङ्गुलिः ॥ षहि मर्षणे । सहुरिः पृथिव्य-
क्रोधनो नङ्गान्तप्राप्तोन्वकारः सूर्यश्च ॥ ६९९ ॥

मुसुरिः मरीचिः असुरिः संप्रामः
घसुरिः अभिः जसुरिः समाप्तिः
अशानिः अरणिः क्रोधश्च । अंगुरिः
करशाखा ल अंगुलिः सहुरिः भूः
अधोवनः अनङ्गान् रणः अधकारः
सूर्यश्च ॥ [६९९ ॥]

In spite of the peculiarities shown by the MS. V its author seems to have had before him a text closely allied to that given by the MSS. C and

T, whereas the MS. B represents an independent version of the work, as will be shown in a special paper to be published in the Transactions of the Imperial Academy of Vienna. B is the most correct of all the four MSS., although the letters of the commentary are very small and not so well written as those of the MS. T, besides that it is tolerably free from clerical blunders; these,¹ that occur very frequently in the other MSS., as well as varieties of the verbal roots in the commentary have been passed over in the Notes. To ascertain the forms of the latter I had at my disposal the following MSS. :—

II, MSS. of the Dhātupāṭha.

1. MS. Orient. fol. 1129 of the Royal Library of Berlin, see Weber, op. cit. Nro. 1644, containing on fols. 8, a—13, b the text of the Dhātupāṭha.

2. MS. Orient. fol. 770 of the Royal Library of Berlin, see Weber, op. cit. Nro. 1681, containing the Dhātupāṭha with Hemachandra's own commentary, the Dhātupārāyaṇa.

It may be useful to point out that Hemachandra's classification of the roots and his Anubandhas somewhat differ from those used by the Pāṇinian School. Hemachandra divides the roots into nine classes, the second and third of Pāṇini's system being lumped together. Roots of the first class receive no Anubandha or indicatory letter. To the eight others the following letters are appended :—*क* to the second, e. g. युक् । *च* to the third, e. g. कुपच; *ट* to the fourth, e. g. सार्धट्; *ण* to the fifth, e. g. पिशण्; *प* to the sixth, e. g. कृतैप्; *य* to the seventh, e. g. तनूयी; *श* to the eighth, e. g. वृश; *म* to the ninth, e. g. कुरम्. Among the other Anubandhas added to roots for various purposes the following differ from those used by Pāṇini, see Westergaard, Rad. p. 342 :—

<i>Pāṇini.</i>	<i>Hemachandra.</i>
Anudātta	Anusvāra
Udāttet	after consonants a ²
इ	उ
इर	ऊ
ई	ऐ
उ	ऊ
ऊ	औ
ऋ	इ or इ
म्	ई or म्

¹ Only for the text of the Sūtras they have been given.

² This a may be followed by other Anubandhas. After a series of roots belonging to the tenth class it has another meaning, see Westergaard, Rad. p. 377, § 35.

III, MSS. of Hemachandra's Śabdānuśāsana, all belonging to the Royal Library of Berlin.

1. MS. Orient. fol. 1125, Weber, op. cit. Nro. 1640. Adhyāyas I—V.
2. MS. Orient. fol. 1126, Weber, op. cit. Nro. 1641. Adhyāyas I—VI, 1.
3. MS. Orient. fol. 1129, Weber, op. cit. Nro. 1644. Adhyāyas I—IV, and Dhātupāṭha, see above under II, 1.
4. MS. Orient. fol. 1147, Weber, op. cit. Nro. 1645. Adhyāyas I—II, 2 with Laghuvṛitti and Chūrṇi (called twice Avachūrṇi and twice Avachūri).
5. MS. Orient. fol. 1140, Weber, op. cit. Nro. 1657. Adhyāyas VI—VII with Laghuvṛitti.
6. MS. Orient. fol. 740, Weber, op. cit. Nro. 1682. Adhyāyas V—VII with Laghuvṛitti; Chūrṇi, called Avachūrṇi, on Adhyāyas V, 3—VII, 4; see above under I, c.

The quotations from Hemachandra's grammar which occur in the commentary of the Unādiganaśūtra, have been identified in the Notes. For the Samjñās I refer the reader to Professor Kielhorn's paper in the Vienna Oriental Journal, vol. II, p. 21, sq.; I only add that Pāṇini's ङ् is replaced by ङ् in the terms आङ् । डी । णिङ् । माङ् । यङ्.

The Index contains all words explained. To those the formation of which is not taught in the text of the Sūtras has been added a C., and those not found in the Petersburg Dictionary have been marked by an asterisk. As regards the order of the letters, I have again applied the principle followed in my edition of the Hiranyakeśigrihyasūtra, viz., the Anusvāra and the Visarga have been treated as independent letters following after *h*. Consequently अङ्ग comes after अङ्गि, बुङ्ग after बुङ्गि, and words beginning with स range after सङ्ग.¹ I shall account for my doing so in a special paper. The subjoined table of contents will, I hope, prove useful, inasmuch as it conveys a general idea of the manner in which Hemachandra dealt with his subject.

In conclusion I have to express my thanks to the Committee of the Imp. Academy of Sciences, which entrusted me with the preparation of

¹ See my remarks in the Vienna Oriental Journal, vol. VI, p. 104, sq.

this edition of the Uṇādiganaṣūtra, to the Directors of the Royal Library at Berlin and of the Vienna University Library for lending me their MSS. to Professor Th. Zachariae who kindly indicated to me the source of the verse quoted under Sūtra 475, to Dr. R. Schram, who was good enough to calculate the dates of the MSS., and last not least, to Hofrath G. Bühler, who with his usual care and kindness watched over the execution of my work.

Graz, 1st July 1894.

J. KIRSTE.

CORRECTIONS

for

vol. II of the Sources of Sanskrit Lexicography.

Page:	Line:	Read:	Page:	Line:	Read:
		in the 2 nd edit			
4	23	of the Petersb	48	30	पुष्पं च ॥
		Dictionary	44	21	उन्दिप्
9	6	-मुण् प्र-	६०	29	-सानम् ॥
—	13	सम्यग्द-	७4	10	-कुर्वर-
—	15	सर्ध	७८	13	विष्करो-
२	18	द्रव्यम् ॥	८०	17	च ॥ अम
३-२३	1	उषादिगणविवृति	८२	16	दर्शनो
४	12	कलकलः ॥	८७	4	मृगश्च ॥
4	23	-च्छीत्ता	८८	12	वाक्छिः ॥
—	29	देवाः ॥ एवं पर्श	९९	30	वाहसो-
६	21	पर्वतश्च	१००	3	मिच
८	2	दृक्कु-	१०३	30	क्षयने ॥
९	19	-मेगकार्भ-	१०४	15	-काशिष्-
१४	12	संकीर्ण	११०	27	हर्षिः
१4	6	-भागः ॥	११८	15	लत्वे ।
—	12	-रोधयोः	१२४	20	रत्नसा-
२१	12	अतेः ।	१४१	7	गन्तुं
२८	3	किदीटः	१४4	24	-ज्ञानाः
—	20	कुक्केः	१४९	6	रत्नसा-
३०	11	[वि]त्ता-	—	12	वाक्
३१	11	चंक्	१4२	24	सुष्टु
३३	12	पिपासा ॥	१4६	24	अती-
३४	24	चवणो	१६०	1	-१००६
३4	18	दुर्ग	—	3	लाघवार्थ
३६	18	दध्यर्थ	169	22, a	कर्त्ते- ।
३७	25	-वेचं च ॥ -मृत्पूर-	179	31, b	VIII, 4, 7.
३८	8	वल्ली ॥	191	19, b	*कर्जूर
—	22	मज्जपू-	198	21, 22, a	*खरत् । खरप
४३	6	मुत्	200	33, b	चकीर
४4	15	राजा वा-	202	36, a	*चूर्च
४७	26	-मुच्यते ॥	204	35, a	*ज्योत्नाक
४८	15	संस्पर्शानो म-	206	35, b	*dele C.
49	14	नीच ॥	208	33, a	दूषिका
4२	29	-काञ्च ॥	212	9, a	*नीकुमुद
			237	10, b	सम्पु

TABLE OF CONTENTS.¹

उ. 1.

अ 2-20, क 21-16, अक 27-38.
आक 34-37, इक 38-45, ईक 46-50.
उक 51-57, ऊक 58-61, अऊक 62-63.
इऊ 64, अविऊ 65, एलक 66, आ-
लुक 67, आणक 68-70, आणक 71-72.
ईनक 73, ईधुक । एधुक 74, तिक 75 .
70, तक 77-78, ईतक 79 80.
आहक 81, आतक 82-84, अ 84-90.
ऊक । इक 91, न 92-96, आण 97.
अऊ 98-101, इऊ 102-105, उऊ 106-108, य 109-110, अय 111.
य 112-118, अय 114-115, आय
6, इय 117, ईय 118, उय 119.
य 120-121, ओय । अय 122.
इय 123, उ 124-126, ज 127-129.
अज 130-134, इज 135, अज 136.
ह 137, इ 138-141, अट 142-144.
आट 145-148, इट 149, इण्ड 150.
ईट 151, अरीट 152, उट । उड 153.
उट 154-155, उट । ऊट 156, ऊट
157, र 158-159, ओट 160-161.
उ 162-166, अउ 167, उ 168-170.
अउ 171-172, अण्ड 173-176.
उऊ 177, उण्ड 178, उ 179-181.
ण 182-185, अण 187-190, आण
191-193, इण 194-195, उण 196-
198, एण 199, त 200-206, अत
207-208, आत 209, इत 210-212.
त 213, उत 214, कत 215-216.

ओत 217-218, अत 219-222.
उत 223-224, य 225-231, अय
232-235, ऊय 236, व 237-240.
इव । ईव 241, उव 242-244, अण्ड
245, इण्ड 246-248, उण्ड 249.
उकुण्ड 250, य 251, अय 252-253.
वय 254-255, उय 256, अय 257.
न 259-268, अन 269-275, आन
276-278, असान 279-281, इन
282-285, ईन 286-287, उन 288
291, त 292-293, तन 294.
शसान 295, य 296-303, अप 304-
307, आप 308, इप 309, ईप 310.
उप 311, ऊप 312, वप 313, क
314-316, व 317-320, अण्ड 321-
323, इण्ड 324-325, उण्ड 326, य
327-328, अय 329-331, इय 332,
उय 333-335, अय 336, उय 337.
म, 338-346; अम 347-348, इम
349-350, उम 351 352, कम 353,
एकम 354, ईम 355-356, व 357
364, अय 365-370, अय । उय 371.
आय 372, आण 373-374, इय 375-
376, आलीय 377-378, अण्ड 379
380, आण्ड 381, एण्ड 382, एय 383,
इय 384, उय 385, अय 386.
र 387-396, अर 397-404, आर
405-411, इर 412-417, ईर 418-
422, उर 423-426, ऊर 427-430.
पर 431-432, ओर 433-434, कर
435-436, तर 437-438, सर 439-
440, वर 441-444, एवर । अण्ड
445, य 445-455, अय 456-458
इय 459-460, उय 461, ल 462-

¹ The suffixes are given without indi-
cating letters.

² See Sūtras 716, sqq.

³ See Sūtra 177.

⁴ See Sūtra 152.

464. अल 465-474. आल 475-480. इल 481-484. उल 485-487. ऊल 488-491. एल 492. ओल 493-495. कल 496. खल 497. खल 498. बल or वल 499-500. तल । पाल । बाल । बल 501. मल 502-503. सल 504. व 505-514. अव 515-519. आव 520. इव 521-522. श्व 523. उव 524. त्व 525. इत्व 526. श 527-530. अश 531-532. आश 533-534. इश 535-537. उश 538. पिश । तश 539. प 540-543. अप 544. आप 545. इप 546-552. ईष 553-556. उष 557-559. ऊष 560-561. मष 562. माष 563. स 564-568. अस 569-573. आस 574-575. ईस 576-577. उस 578. दिस । इस 579. तस 580-581. नस 582. पास 583. मास 584. अम्युस 585. ह 586-588. अह 589-590. आह 591-592. ऊह 593. त्यूह 594. ओंकह 595. अक्ष 596-597.

आ 598-605.

इ 606-622. कि 623. अकि 624. अखि 625. इखि 626. ईखि 627-629. अटि 630. डि 631-633. पि 634-637. अणि 638-643. इणि 644. त्रीणि 645. ति 646-652. अति 653-659. अस्ति 660-661. आति 662-664. अन्ति 665. उन्ति 666. इति 667-668. थि 669. अथि 670-672. इथि 673-674. अथि 675. रथि 676. नि 677-679. अनि 680-681. अस्ति 682. इनि 683. उनि 684. मनि 685. दुमि 686. मि 687-690. अथि 691. रि 692-695. त्रि 696. अत्रि 697. अरि 698. उरि 699-700. लि 701. अलि 702. ओकुलि । मलि 703. वि

704-706. सि 707. असि 708. नासि 709. हि 710.

ई 711-715.

उ¹ 716-748. कु 749-751. आकु 752-754. अकु 755. वाकु 756. स्वाकु 757. गु 758-760. अकु 761. अदु 762. आदु 763. इदु 764. दु 765-766. आण्डु । कण्डुक² 767. गु 768-769. अणु 770. इणु 771. एणु 772. तु 773-778. अतु 779-780. यतु 781. आतु 782. दु 783. धु 784-785. नु 786-790. तु । तु 791-792. अनु 793. आनु 794. रदानु 795. अकु 796. इतु 797. इपु 798. बु 799. अमु 800. गु 801-802. अयु । अन्यु 803. अन्यु 804. त्यु 805. रु 806-811. अरु 812. आरु 813-816. उरु 817-818. ऊरु 819. लु 820-821. आलु 822-823. अलु 824. शु 825. सु 826. अशु 827-828.

ऊ 829-844. हू 845. हू 846. वू 847. अन्यू 448-849. आगू 850. एरू 851.

ऋ 852-856. ृ 857-865.

ऐ 866.

ओ 867.

औ 868.

क 869-870.

ख 871. वख 872.

अज 873-874. इज 875-876.

¹ See Sūtra 1.

² This suffix ought to have been inserted in Sūtras 21-26, or 51-57.

अद् 877.

अद् 878. अविद् 879. किप्
[छद्] 880.

अत् 881-885. अवत् 886. इत्
887-888. उत् 889-890. ऋत्
891-892.

ऋथ् 893.

अद् 894-895. तद् 896. सद्
897-898. मद् 899.

अन् 900-902. तन् 903. वन्
904-910. मन् 911-916. इमन्
917. ईमन् 918. इत् 919-926.
मिन् 927. भुक्षिन् 928. जिन् 929.
अविन् 930.

किप् [प्] 931.

किप् [भ्] 932.

म् 933. अम् 934-937. दम् 938.
इम् 939. ईम् 940-941. तुम् 942.

किप् [र्] 943-944. अर् 945-
947. उर् 948.

इव् 949.

किप् [श्] 950.

किप् [ष्] 951.

अस् 952-976. जस् 977. थस्
तस् 978. नस् 979-980. पस् 981
फस् 982. सस् 983. तशस्
984. अनस् 985. रमस् 986. उनस्
ऊनस् 987. आस् 988. इस् 989-
996. उस् 997-1001. उम्स् 1002.
अ¹। आ¹। ऐस् 1003. ऐस् 1004.
ओस् 1005.

किप् [ड्] 1006.

¹ Is out of place here.

APPENDIX.—INDEX TO THE ANEKĀRTHASAMĠRAHA, VOL. I.

अ.

अ 7, 1
 अंशु 2, 530
 अंशुक 3, 3
 अंहति 3, 233
 अंहि 2, 383
 अक 2, 1
 अकृषार 4, 237
 अक्ष 2, 543-44
 अक्षत 3, 228
 अक्षमाला 4, 286
 अक्षर 3, 509-10
 अक्षीव 3, 687
 अग 28
 अगस्ति 3, 233
 अगाध 3, 333
 अगुरु 3, 513
 अगोक्तस् 3, 739
 अग्निमुख 4, 42
 अग्निशिख, ०खा 4, 42-43
 अग्निहोत्र 4, 238
 अघ 2, 381-82
 अग्रजन्मन् 4, 158
 अग्रतस् 7, 58
 अघ 2, 51
 अङ्ग 2, 1
 अङ्गति 3, 232
 अङ्गपालो 4, 287
 अङ्गुर 3, 511
 अङ्ग 2, 29

अङ्ग (indecl.) 7, 19
 अङ्गज 3, 131-32
 अङ्गद, ०दा 3, 318
 अङ्गन, ०ना 3, 346
 अङ्गार 3, 512
 अङ्गारक, ०रिका 4, 1
 अङ्गारिणी 4, 73
 अङ्गारित 4, 96
 अङ्गुलि 3, 618
 अचल, ०ला 3, 617
 अच्छ 2, 60
 अच्युत 3, 229
 अज 2, 64
 अजित 3, 229
 अजिर 3, 512
 अज्जन, ०ना, ०नी 3, 346-47.
 अञ्जलि 3, 617
 अट्ट 2, 78
 अणि 2, 130
 अणु 2, 131
 अणुक 3, 1
 अण्ड 2, 108
 अण्डज, ०जा 3, 131
 अण्डीर 3, 513
 अतस् 7, 49
 अति 7, 20
 अतिथि 3, 307
 अतिबल, ०ला 4, 286
 अनिमुक्त 4, 97
 अतिसर्जन 5, 23

अत्यय 3, 468
 अत्याहित 4, 94
 अत्यूह, ०हा 3, 755-56
 अथ, अथो 7, 27
 अदस् 2, 561
 अदिति 3, 233
 अद्रि 2, 382
 अधम 3, 453
 अधर 3, 510
 अधिक्षिप्त 4, 98
 अधिवास 4, 325
 अधिष्ठान 4, 157
 अधृष्य, ०ष्या 3, 470-71
 अध्यक्ष 3, 723
 अभ्यारूढ 4, 73
 अभ्यूढ, ०ढा 3, 177
 अध्वन् 2, 253
 अनघ 3, 124
 अनङ्ग 3, 107
 अनन्त, ०न्ता 3, 230 31
 अनय 3, 470
 अनल 3, 615-16
 अनिमिष 4, 316
 अनिरुद्ध 4, 149
 अनीक 3, 2
 अनीकस्थ 4, 132
 अनु 7, 30
 अनुकर्ष 4, 316
 अनुत्तर्ष 4, 317
 अनुत्तर 4, 235
 अनुपम, ०मा 4, 215
 अनुबन्ध, ०न्धी 4, 147-48
 अनुभाव 4, 302
 अनुमति 4, 99
 अनुवासन 5, 241
 अनुशय 4, 220

अनूक 3, 2
 अनुचान 4, 157
 अनूष 3, 430
 अनृत 3, 228
 अनेडमूक 4, 5
 अन्त 2, 155
 अन्ततस् 7, 59
 अन्तर् 7, 42
 अन्तर 3, 507-8
 अन्तरा 7, 57
 अन्तरेण 7, 60
 अन्तर्गत 4, 96
 अन्तशय्या 4, 221
 अन्तावसायिन् 5, 24
 अन्निक, ०का 3, 4
 अन्तेवासिन् 4, 158
 अन्त्य 2, 336
 अन्तू 2, 220
 अन्ध 2, 234
 अन्धिका 3, 6
 अन्न 2, 253
 अन्य 2, 336
 अन्वासन 4, 158
 अन्वाहार्य 4, 220
 अप 7, 32
 अपचिति 4, 98
 अपदेश 4, 310
 अपभ्रंश 4, 310
 अपराजित, ०ता 5, 18
 अपलाप 4, 207
 अपवर्ग 4, 46
 अपवर्जन 5, 23
 अपष्टु 7, 54
 अपसव्य 4, 221
 अपह्लाव 4, 302
 अपाङ्ग 3, 106

अपाचीन 4, 155
 अपान 3, 346
 अपावृत 4, 93
 अपि 7, 33
 अपोगण्ड 4, 71
 अह्ज 2, 64
 अह्द 2, 219
 अब्धि 2, 235
 अभय, ०या 3, 469
 अभाव 3, 686
 अभि 7, 36
 अभिख्या 3, 471
 अभिग्रह 4, 336
 अभिजन 4, 155
 अभिजात 4, 95
 अभितस् 7, 58
 अभिनिष्ठान 5, 24
 अभिनीत 4, 95
 अभिमर 4, 233
 अभिमर्द 4, 186
 अभिमान 4, 155
 ॥ 4, 96
 अभिरूप 3, 438
 अभिशस्ति 4, 99
 अभिषङ्ग 4, 46
 अभिषव 4, 303
 अभिस्यन्द 4, 187
 अभिहार 4, 236
 अभीक 3, 2
 अभीक्ष्ण 3, 182
 अभीक्ष्णम् 7, 55
 अभीष्ट 3, 723
 अभ्यागम 4, 214
 अभ्युपगम 5, 86
 अक्ष 2, 382
 अमति 3, 232

अमर, ०रा 3, 506-7
 अमा 7, 36
 अमृत, ०ता 3, 226-27
 अमोघ, ०द्या 3, 123
 अम्बर 3, 510-11
 अम्बरीष 4, 315
 अम्बष्ठ, ०ष्टा 3, 162-63
 अम्बिका 3, 5
 अम्ल, ०म्ली 2, 463
 अम्लान 3, 344
 अम्बिका 3, 6
 अयन 3, 344
 अयि 7, 41
 अये 7, 41
 अयोग 3, 106
 अर 2, 384
 अरत्ति 3, 349
 अरर 3, 511
 अराल 3, 616
 अरिष्ट 3, 142-43
 अरुण, ०णा 3, 181-82
 अरुणकर 4, 234
 अर्क 2, 1
 अर्गल 3, 615
 अर्य 2, 51
 अर्य्य 2, 337
 अर्चा 2, 54
 अर्चिस् 2, 561
 अर्जुन, ०नी 3, 344-45
 अर्ति 2, 156
 अर्य 2, 208
 अर्थिन् 2, 253
 अर्थ्य 2, 336
 अर्दित 3, 228
 अर्थ 2, 285
 अर्थचन्द्र, ०न्द्रा 4, 239

अर्धपारापत 6, 4
 अर्धेन्दु 3, 317-18
 अर्बुद 3, 317
 अर्य 2, 335
 अर्यमन् 3, 348
 अर्वन् 2, 253
 अर्हत् 2, 155
 अलक, ँका 3, 3-4
 अलंकार 4, 237
 अलम् 7, 36
 अलमक 4, 2
 अलम्बुव, ँवा 4, 317
 अलर्क 3, 5
 अलस, ँसा 3, 739
 अलि 2, 463
 अलिपक 4, 2
 अलीक 3, 2
 अव 7, 47
 अवगीत 4, 94
 अवग्रह 4, 335
 अवग्रहण 5, 13
 अवट 3, 142
 अवटु 3, 143
 अवतंस cfr. 3, 741
 अवतार 4, 238
 अवतारण 5, 13
 अवदात 4, 93
 अवदान 4, 156
 अवाधि 3, 333
 अवध्य 3, 469
 अवर्जस 4, 325
 अवध्वस्त 4, 97
 अवन 3, 348
 अवर, ँरा 3, 508-9
 अवरोध 4, 148
 अवरोह 4, 336-37

अवलग्न 4, 156
 अवलेप 4, 207
 अवलोकित 5, 17-18
 अववाद 4, 137
 अवश्यम् 7, 56
 अवश्याय 4, 221
 अवष्टब्ध 4, 149
 अवष्टम्भ 4, 213
 अवसर 4, 234
 अवसित 4, 93
 अवस्कर 4, 235
 अवहार 4, 236
 अवि 2, 505
 अवीचि 3, 127
 अवेल, ँला 3, 616-17
 अव्यक्त 3, 230
 अशानि 3, 348
 अशिर 3, 512
 अशोक, ँका 3, 1
 अदमन्तक 4, 2
 अश्वतर 4, 235
 अश्वत्थ, ँथा 3, 306-7
 अश्वारोह, ँहा 4, 337
 अश्वीय 3, 470
 अष्टापद 4, 136
 असिपत्र 4, 238
 असुर, ँरा 3, 513
 भस्त 2, 156
 अस्तु 7, 20
 अस्त्र 2, 383
 भस्त्र 2, 383
 अस्त्रन्त 3, 232
 अह 7, 52
 अहन्या 3, 471
 अहह 7, 60
 अहा 7, 52

अहार्य 3, 472
 अहि 2, 583
 अहोबत 7, 60

आ.

आ 7, 1
 आ (आइ) 7, 2
 आकर 3, 515
 आकर्ष 3, 725
 आकलन 4, 160
 आकल्प 3, 431
 आकल्पक 4, 3
 आकार 3, 515
 आकृति 3, 239
 आक्रन्द 3, 319
 आक्षेप 3, 431
 आक्षेपक 4, 3
 आखनिक 4, 4
 आखु 4, 4
 आख्यात 3, 234
 आगम 3, 453
 आगस् 2, 562
 आग्रह 3, 756
 आघात 3, 234
 आइ 7, 2
 आचित 3, 237-38
 आच्छादन 4, 160
 आच्छुरितक 5, 1
 आजि 2, 65
 आडम्बर 4, 240
 आढक, ंकी 3, 9
 आणि 2, 130
 आतङ्क 3, 8
 आतञ्जन 4, 161
 आतिथ्य 3, 473
 आत्मन् 2, 254

आत्मभू 3, 443
 आत्मयोनि 4, 163
 आत्मवीर 4, 240
 आत्माधीन 4, 162
 आत्रेय, ंयो 3, 473
 आथर्वण 4, 74
 आदर्श 3, 709
 आदान 3, 350
 आदित्य 3, 472
 आदीनव 4, 303
 आदृत 3, 234
 आधार 3, 515
 आधि 2, 235
 आध्मात 3, 236
 आनक 3, 7
 आनद्ध 3, 334
 आनर्त 3, 235
 आपत्ति 3, 240
 आपन्न 3, 350
 आपात 3, 234
 आप्त 2, 156
 आप्ति 2, 156
 आपुन 3, 235
 आबन्ध 3, 334
 आभील 3, 618
 आभोग 3, 107
 आम् 7, 2
 आम 2, 308
 आमिष 3, 724
 आमोद 3, 319
 आम्राय 3, 473
 आयति 3, 239
 आयत्ति 3, 240
 आयस्त 3, 238
 आयोग 3, 108
 आयोधन 4, 159

भार, ०रा 2, 384
 भारक्ष 3, 724
 भारम्भ 3, 442
 भारात् 7, 21
 आराधन 4, 159
 आरोह 3, 756
 आरोहण 4, 74
 आर्तव 3, 688
 आर्य, ०र्या 2, 337-8
 आल 2, 463
 आली 2, 463
 आलु 2, 464
 आलोक 3, 7
 आवर्त 3, 235
 आवाप 3, 430
 आविद्ध 3, 334
 आवेशन 4, 161
 आशय 3, 472
 आशा 2, 530
 आशाबन्ध 4, 150
 आशितम्भ 5, 47
 आशिर cfr. 3, 512
 आशिस् 2, 562
 आशु 2, 530
 आशुग 3, 108
 आश्रम 3, 453-54
 आश्रयाश 4, 311
 आश्रव 3, 687
 आश्वास 3, 740
 आषाढ 3, 178
 आस् 7, 2
 आसत्ति 3, 240
 आसन, ०नी 3, 349-50
 आसार 3, 514
 आसुतीवल 5, 44
 आस्कन्दन 4, 162

आस्था 2, 209
 आस्पद् 3, 319
 आस्फोट, ०ता 3, 237
 आस्य, ०स्या 2, 337
 आस्रव cfr. 3, 687
 आहत 3, 236
 आहव 3, 687
 आहार 3, 514
 आहो 7, 52
 आह्निक 3, 8-9

इ.

इ 7, 3
 इक्षुगन्धा 4, 151
 इक्ष्वाकु 3, 9
 इक्ष् 2, 30
 इक्षित 3, 241
 इज्या 2, 338
 इडा 2, 108
 इतर 3, 516
 इतस् 7, 49
 इति 7, 21
 इतिकथा 4, 133
 इत्वर, ०री 3, 516
 इदानीम् 7, 56
 इन 2, 255
 इन्दीवर, ०रा 4, 241
 इन्दुलेखा 4, 43
 इन्द्र, ०न्द्रा 2, 385
 इन्द्राणी 3, 183
 इन्द्रिय 3, 474
 इभ्य, ०भ्या 2, 338
 इरा 2, 385
 इरिण 3, 182
 इला 2, 108, 465
 इल्ल, ०ला 3, 618-19

इष्ट 2, 78

इष्टगन्ध 4, 150

इष्टि 2, 79

इष्वास 3, 740

ई.

ई 7, 3

ईति 2, 157

ईश, ०शा 2, 531

ईश्वर, ०रा 3, 517

ईहा 2, 583

ईहामृग 4, 47

उ.

उ 7, 3

उग्र, ०ग्रा 2, 386

उग्रगन्धा 4, 151

उचित 3, 242

उच्छटा 3, 144

उच्छिन्न 4, 57

उच्छिन्न 3, 243

उच्छ्वास 3, 741

उज्जम्भित 4, 102

उज्ज्वल 3, 620

उडुप 3, 432

उडुश 3, 710

उत 7, 22

उत्कट 3, 143

उत्कलिका 4, 4

उत्सेपण 4, 75

उत्सेस 3, 741

उत्तप्त 3, 241

उत्तम, ०ग्रा 3, 454

उत्तर 3, 517-18

उत्तान 3, 352

उत्ताल 3, 620

उत्थान 3, 351-52

उत्थित 3, 242

उत्पत्तन 4, 164

उत्पल 3, 619

उत्पलपत्र 5, 38

उत्फुल्ल 3, 621

उत्सर्ग 3, 108

उत्सव 3, 689

उत्सादन 4, 165

उत्सेध 3, 334-35

उद् 7, 4

उदन्त 3, 245

उदय 3, 474

उदयन 4, 165

उदर 3, 517

उदरधि 4, 133

उदर्क 3, 10

उर्दीचिस् 3, 472

उदान्त 3, 244

उदान 3, 353

उदार 3, 518

उदाम्भित 4, 100

उदित 3, 242

उदुम्बर 4, 242-43

उदूढ 3, 178

उद्ग्राहित 4, 103

उद्ग 2, 51

उद्गात 3, 245-46

उद्गण्डपाल 5, 45

उद्गन्तुर 4, 243

उद्गरण 4, 75

उद्गव 3, 688

उद्गान 3, 353

उद्गार 3, 518

उद्गत 3, 243

उद्गान 3, 352

उद्गर्तन 4, 163

उद्दान्त 3, 244
 उद्वाहन, ०नी 4, 166
 उद्देग 3, 109
 उन्न 2, 255
 उन्नति 3, 246-47
 उन्मत्त 3, 245
 उन्माथ 3, 308
 उप 7, 34
 उपकार 4, 241
 उपकार्यो 4, 222
 उपक्रम 4, 216
 उपगम 4, 215-16
 उपग्रह 4, 337
 उपचार 4, 242
 उपचित 4, 102
 उपताप 4, 208
 उपदेश 4, 311
 उपधान 4, 164
 उपधि 3, 335
 उपधूयित 5, 19
 उपनाह 4, 338
 उपनिषद् 4, 138
 उपप्लव 4, 304
 उपरक्त 4, 101
 उपराग 4, 47
 उपल, ०ला 3, 619
 उपलब्धि 4, 152
 उपसन्ति 4, 103
 उपसंपन्न 5, 25
 उपसर्ग 4, 48
 उपस्थ 3, 307
 उपस्पर्श 4, 312
 उपस्पर्शन 5, 25
 उपहर 4, 243
 उपांशु 3, 710
 उपाकृत 4, 100

उपाधि 3, 335
 उपासन 4, 163
 उपाहित 4, 100
 उपोढ 3, 178
 उम् 7, 5
 उमा 2, 309
 उररी 7, 42
 उरस् 2, 563
 उररी 7, 42
 उर्वरा 3, 519
 उलप 3, 432
 उलूखल 4, 287
 उल्लाघ 3, 124
 उल्लिखित 4, 101
 उषण, ०णा 3, 183
 उषस् 2, 562
 उषा 2, 544
 उषा (indecl.) 7, 48
 उषित 3, 243
 उषी 2, 387
 उष्ण 2, 131
 उष्णक 3, 10
 उष्णीष 3, 725
 उस्त्र, ०स्त्रा 2, 386-87
 ऊ.

ऊनि 2, 157
 ऊम् 7, 5
 ऊरी 7, 42
 ऊर्ज 2, 65
 ऊर्णा 2, 131
 ऊर्णायु 3, 474
 ऊर्ध्व 2, 506
 ऊर्मि 2, 309
 ऊर्मिका 3, 10-11
 ऊषण cfr 3, 183
 ऊष्मन् 2, 255

क.

क 7, 5
कक्ष 2, 544-45
कक्षर 3, 519
कण 2, 132
कत 2, 157
कति 2, 158
कतु 2, 158
कद्व 2, 236
कषभ, ओ 3, 443-45
कषभध्वज 5, 11
कषि 2, 545
कष्यप्रोक्ता 4, 104

ए.

ए 7, 5
एक 2, 2
एककुण्डल 5, 45
एकपद, ओ 4, 138
एकाग्र 3, 520
एडमूक 4, 5
एत 2, 158
एधुतु 3, 247
एनस् 2, 562
एव 7, 48
एवम् 7, 37

ऐ.

ऐ 7, 5
ऐणेय 3, 475
ऐन्दि 2, 387
ऐरावत, ओ 4, 104-5

ओ.

ओ 7, 6
ओकस् 2, 533-64
ओष 2, 52
2

ओजस् 2, 563
ओइ 2, 387-88
ओम् 7, 6

औ.

औ 7, 6
औदुम्बर 4, 244
औशीर 3, 520

क.

क 1, 5
कंस 2, 564
ककुद्, ०द् 2, 220
ककुभ 3, 446
कक्ष, ०क्षा 2, 546-47
कक्षावेक्षक 5, 1
कक्ष्या 2, 341
कङ्क 2, 3
कङ्कण 3, 186
कङ्कूर 3, 523
कच, ०चा 2, 54-55
कच्छ, ०च्छा 2, 61
कच्छप, ०पी 3, 433
कच्छुर, ०रा 3, 526
कञ्चुक 3, 13-14
कञ्चुकिन् 3, 356
कंज 2, 65
कञ्जार 3, 524
कट 2, 79
कटक 3, 14-15
कटखादक 5, 2
कटमू 3, 528
कटभङ्ग 4, 48
कटभरा 4, 247
कटाह 3, 758
कटिन् 3, 525
कटिलक 4, 5

कटु 2, 81
 कटुक 3, 13
 कटुकन्द 4, 139
 कठ 2, 101
 कठिन, ०ना, ०नी 3, 354
 कडार 3, 523
 कण, ०णा 2, 132
 कणिका 3, 17-18
 कणीचि 3, 128
 कणेरु 3, 528
 कण्टक 3, 15-16
 कण्ठ 2, 101
 कण्व 2, 506
 कचृण 3, 187
 कथम् 7, 38
 कथाप्रसङ्ग 5, 10
 कदम्ब 3, 439
 कदर 3, 522
 कदली 3, 627
 कद्रु, ०द्रु 2, 389
 कनक 3, 11-12
 कनिष्ठ, ०ष्टा 3, 163
 कनीनिका 4, 6
 कनीर्यम् 3, 742
 कन्तु 2, 159
 कन्या 2, 210
 कन्द 2, 221
 कन्दर 3, 521
 कन्दराल 1, 288
 कन्दल, ०ली 3, 624-25
 कंधर, ०रा 3, 527
 कन्या 2, 340
 कपर्द 3, 320
 कपाल 3, 624
 कपिल, ०ला 3, 622-23
 कपिलधारा 3, 39

कपिश, ०शा 3, 712
 कपीतन 4, 166
 कबन्ध 3, 336
 कम् 7, 7
 कमठ 3, 164
 कमण्डलु 4, 288
 कमन 3, 353-54
 कमल, ०ला 3, 621-22
 कम्बल 3, 626
 कम्बि 2, 298
 कम्बु 2, 298
 कम्बोज 3, 132
 कर 2, 388
 करक 3, 12-13
 करज 3, 132
 करट 3, 144
 करण 3, 184-86
 करभ 3, 445
 करर 3, 520-21
 करवीर, ०री 4, 245-46
 करहाट 4, 58
 कराल 3, 625-26
 करोर 3, 524
 करुण, ०णा 3, 183-84
 करेणु 3, 187
 कर्क 2, 3
 कर्कट, ०टी 3, 145-46
 कर्कटक 4, 6
 कर्कर 3, 522
 कर्कश 3, 711
 कर्ण 2, 132
 कर्णपूर 4, 247
 कर्णान्तु 3, 321
 कर्णिका 3, 16-17
 कर्णिकार 4, 245
 कर्तन 3, 355

कर्पर 3, 523
 कर्पूर 3, 521
 कर्मकर, ०री 4, 244
 कर्मन् 2, 256
 कर्ष 2, 545
 कर्षु 2, 547
 कल, ०ला 2, 465-66
 कलकण्ठ 4, 66
 कलकल 4, 287-88
 कलङ्क 3, 16
 कलत्र 3, 525
 कलधौत 4, 106
 कलध्वनि 4, 167
 कलम 3, 454
 कलम्ब 3, 439
 कलह 3, 757
 कलहंस 1, 326
 कलानुनादिन् 5, 26
 कलाप 3, 432
 कलापिन् 3, 356
 कलि 2, 466
 कलिकार 4, 246
 कलिङ्ग, ०ङ्गा 3, 109-10
 कलित 3, 247
 कलुष 3, 726
 कल्क 2, 2
 कल्प 2, 288
 कल्पन, ०ना 3, 355-56
 कल्पाष 3, 726
 कल्प, ०ल्या 2, 339
 कल्याण 3, 186
 कल्लोल 3, 627
 कवच 3, 127
 कवर, ०री 3, 526-27
 कवि, ०वी 2, 507
 कशिपु 3, 433

कशेरु 3, 527
 कश्मीरज, ०जा 4, 52-53
 कश्य 2, 339
 कषाय 3, 475-76
 कष्ट 2, 80
 कसिपु 3, 433
 कांस्य 2, 343
 काक, ०का 2, 4-5
 काकणी 3, 189
 काकरुक 4, 6
 काकोल 3, 628
 काच 2, 55
 काचिघ 3, 125
 काञ्चन, ०नी 3, 357-58
 काञ्ची 2, 55
 काण्ड 2, 109
 कात्यायन, ०नी 4, 167
 कादम्ब 3, 440
 कादम्बर, ०री 4, 249
 कानन 3, 358
 कानीन 3, 358
 कान्त, ०न्ता 2, 160
 कान्तार 3, 529
 कान्ति 2, 160
 काम 2, 311
 कामकूट 4, 59
 कामगुण 4, 76
 कामचारिन् 4, 168
 कामम् 7, 38 cfr. 2, 311
 कामल 3, 627
 कामिन् 2, 256
 कामुक 3, 18
 काम्बोज, ०जी 3, 133
 काय 2, 342
 कायस्थ, ०स्था 3, 308-9
 कार, ०रा 2, 389-90

कारक 3, 18
 कारण, ०णा 3, 188
 कारण्ड 3, 168
 कार्धमिन् 4, 169
 कारवी 3, 689
 कारि 2, 391
 कारिका 3, 18-19
 कारु 2, 391
 कारुज 3, 134
 कार्मण 3, 188
 कार्मुक 3, 19-20
 कार्य 2, 341
 कार्यट 3, 146
 कार्यपुट 4, 58
 कार्षापण 4, 76
 काल, ०ला, ०ली 2, 467-68
 कालकण्ठ 4, 67
 कालञ्जर 4, 248
 कालपृष्ठ 4, 68
 कालस्कन्ध 4, 152
 कालानुसार्य 5, 37
 कालिका 3, 20-22
 कालिङ्ग, ०ङ्गी 3, 110-11
 कालेय 3, 476
 कावृक 3, 19
 कावेरी 3, 530
 काव्य, ०व्या 2, 342-43
 काश 2, 531
 काश्मीर 3, 530
 काश्यप, ०पी 3, 434
 काष्ठ, ०ष्टा 2, 102
 कासू 2, 564-65
 काहल, ०ली 3, 628-29
 किशार 3, 531
 किंच 7, 19.
 किङ्काल 3, 629

किण्व 2, 503
 कितव 3, 690
 किम् 1, 10. 7, 7
 किमु 7, 39
 किमुत 7, 54
 किपाक 3, 22
 किंपुरुष 4, 318
 किरात, ०तो 3, 243
 किर्मार 3, 531
 किल 7, 46
 किल्विष 3, 726-27
 किशोर 3, 531
 किष्कु 2, 6
 किष्कुपर्वन् 4, 169
 कीकट 3, 146
 कीकस 3, 742
 कीचक 3, 23
 कीटक 3, 22
 कीनाश 3, 712
 कीर 2, 392
 कीर्ण 2, 134
 कीर्ति 2, 161
 कील, ०ला 2, 468-69
 कीलाल 3, 630
 कीश 2, 531
 कु 7, 7
 कुकूल 3, 633
 कुकुट 3, 147
 कुकुर 3, 532
 कुचन्दन 4, 170
 कुचेल, ०ला 3, 634-35
 कुज 2, 66
 कुञ्ज 2, 66
 कुञ्जर, ०रा 3, 535
 कुट, ०टी 2, 82
 कुटज 3, 135

कुटञ्जट 4, 59
 कुटप 3, 435
 कुटार 3, 535
 कुटिल, ०ला 3, 632
 कुठार 3, 536
 कुणप 3, 436
 कुणि 2, 134
 कुण्ठ 2, 103
 कुण्ड, ०ण्डी 2, 110
 कुण्डकीट 4, 59
 कुण्डल, ०ली 3, 632
 कुण्डलिन् 3, 359
 कुतप 3, 434
 कुतूहल 4, 289
 कुथ 2, 210
 कुहाल 3, 631
 कुन्तल 3, 633
 कुन्द 2, 221
 कुवेर 3, 532
 कुञ्ज 2, 66
 कुमार, ०री 3, 533-35
 कुमुद, ०दा 3, 321-22
 कुमुदती 4, 107
 कुम्भ, ०म्भी 2, 301-2
 कुम्भकार, ०री 4, 250
 कुम्भयोनि 4, 170
 कुम्भिल 3, 631
 कुम्भीनस, ०सी 4, 326
 कुरण्ट, ०टी 3, 147
 कुरवक 4, 7
 कुरु 2, 394
 कुरुविन्द 4, 139
 कुर्यर 3, 533
 कुल 2, 469
 कुलक 3, 23-24
 कुलप 3, 477

कुलाल 3, 634
 कुलिक 3, 24
 कुलिश 3, 713
 कुल्माष 3, 727
 कुल्य, ०ल्या 2, 344-45
 कुवल 3, 630
 कुवेर 3, 532
 कुश, ०शा, ०शी 2, 532
 कुशल 3, 630
 कुशिक 3, 25
 कुशीलव 4, 304
 कुष्ठ 2, 103
 कुसीह 3, 322
 कुसुम 3, 455
 कुसुम्भ 3, 446
 कुहन, ०ना 3, 359
 कुहर 3, 532
 कुहरित 4, 106
 कुहू 2, 583
 कूचिका 3, 26
 कूट 2, 82
 कूप 2, 288
 कूबर 3, 536
 कूर्च 2, 55
 कूल 2, 470
 कूष्माण्ड, ०ण्डी 3, 169
 कृकवाकु 4, 8
 कृच्छ्र 2, 395
 कृत 2, 161
 कृतान्त 3, 248
 कृतिन् 2, 257
 कृत्त 2, 162
 कृत्य, ०त्या 2, 345
 कृत्रिम 3, 455
 कृपाण, ०णी 3, 189-90
 कृपीट 3, 148

कृपीटपाल 5, 46
 कृमि 2, 812
 कृमिकण्टक 5, 3
 कृषक 3, 26
 कृष्टि 2, 83
 कृष्ण, ०णा 2, 134-35
 कृष्णवर्मन् 4, 170
 कृष्णवृन्ता 4, 107
 कृष्णसार 4, 250
 केटिरु 3, 5 9
 केतन 3, 360
 केतु 2, 162
 केदार 3, 538
 केनार 3, 538
 केवल, ०लो 3, 635
 केश 2, 533
 केशव 3, 690
 केसर 3, 536-37
 केसरिन् 3, 360
 कैतव 3, 691
 कैरव, ०वी 3, 691-92
 कोक 2, 7
 कोकनद 4, 140
 कोङ्कण 3, 190
 कोटी 2, 81
 कोट्टार 3, 539
 कोण 2, 135
 कोथ 2, 211
 कोदण्ड 3, 169
 कोमल 3, 636
 कोरक 3, 27
 कोल, ०लां 2, 470 71
 कोश 2, 533-34
 कोशातक, ०की 4, 8
 कोष 2, 533-34
 कोष्ठ 2, 103
 कोहल 3, 636

कौकुटिक 4, 9
 कौतुक 3, 27
 कौपीन 3, 361
 कौमुद, ०दी 3, 322
 कौलीन 3, 361
 कौलेयक 4, 9
 कौशिक, ०की 3, 28-29
 क्रकच 3, 128
 क्रन्दन 3, 355
 क्रन्दित 3, 247
 क्रम 2, 310
 क्रमुक 3, 15
 क्रव्याद् 2, 220
 क्रिमि 2, 312
 क्रिया 2, 343-44
 क्रीडा 2, 109
 क्रूर 2, 395
 क्रोड 2, 112
 कोष्ठी 2, 396
 क्रौञ्च 2, 56
 क्रीव 2, 508
 केश 2, 533
 काथ 2, 210
 क्षण 2, 133
 क्षणद, ०दा 3, 320
 क्षन्त् 2, 159
 क्षम, ०मा 2, 310-11
 क्षय 2, 340
 क्षर 2, 388
 क्षव 2, 507
 क्षवथु 3, 308
 क्षार 2, 390
 क्षारक 3, 20
 क्षिति 2, 160
 क्षीर 2, 392
 क्षीराब्धिज, ०जा 4, 53

क्षुद्र, ०द्रा 2, 393-94
 क्षुमा 2, 311
 क्षुर 2, 392
 क्षुल्लक 3, 25
 क्षेत्र 2, 395
 क्षेत्रज्ञ 3, 141
 क्षेत्रिय 3, 477-78
 क्षेप 2, 289
 क्षेपणी 3, 190
 क्षेम, ०मा 2, 312
 क्षोद 2, 221
 क्षौद्र 2, 396
 क्षौम 2, 313
 क्ष्वेड, ०डा 2, 110-11

ख

ख 1, 5
 खग 2, 30
 खजा 2, 67
 खञ्जरीट 4, 60
 खट 2, 84
 खटिक 3, 30
 खड्ग 2, 31
 खड्गिन् 2, 257
 खण्ड 2, 112
 खण्डपर्शु 4, 312
 खण्डाभ 3, 541
 खतमाल 4, 289
 खदिर, ०री 3, 542
 खनक 3, 29
 खपुर 3, 540
 खर 2, 397
 खरु 2, 397
 खर्बू 2, 67
 खर्बूर 3, 541
 खर्पर 3, 540

खमे 2, 313
 खर्ष 2, 508
 खल 2, 471
 खलु 7, 46
 खल्ल, ०ली 2, 472
 खाटि 2, 84
 खिखीरा 3, 542-43
 खिङ्खिर 3, 542
 खुर 2, 398
 खुल्लक 3, 30
 खेट 2, 85
 खोलक 3, 31

ग

गञ्ज, ०ञ्जा 2, 67
 गड 2, 113
 गडु 2, 113
 गण 2, 136
 गणक 3, 33
 गणाधिपति 5, 19
 गणिका 3, 33
 गणेरु 3, 528
 गण्ड 2, 112
 गण्डक, ०की 3, 32-33
 गण्डशैल 4, 289
 गण्डूष 3, 728
 गति 2, 163
 गद, ०दा 2, 222
 गदयिषु 4, 171
 गन्ध 2, 236
 गन्धन 3, 362
 गन्धफली 4, 290
 गन्धमादन, ०नी 5, 26-27
 गन्धर्व 3, 692
 गन्धवनी 4, 108
 गन्धवह, ०हा 4, 338-39

गन्धोली 3, 637
 गभस्ति 3, 250
 गम 2, 313
 गर 2, 398
 गरुत्मत् 3, 250
 गरल 3, 637
 गर्गर, ०री 3, 543
 गर्जन 3, 363
 गर्जित 3, 249
 गर्त 2, 162
 गर्दभ, ०भी 3, 447
 गर्भ 2, 303
 गल 2, 473
 गवाक्ष, ०क्षी 3, 727-28
 गवादनी 4, 171
 गव्य, ०व्या 2, 346
 गहन 3, 362
 गहर 3, 543
 गाङ्ग, गाङ्गेय 3, 478
 गाढमुष्टि 4, 61
 गाण्डिव, ० ण्डीव 3, 693
 गात्र 2, 398
 गाथा 2, 212
 गाथ 2, 236
 गान्धार 3, 544
 गान्धिक 3, 34
 गायत्री 3, 544
 गारुड 3, 170
 गालव 3, 693
 गिरि 2, 399
 गिरिज, ०जा 3, 135
 गिरिसार 4, 251
 गिरीश 3, 713
 गीत 2, 164
 गीति 2, 164
 गुच्छ 2, 62

गुञ्जा 2, 68
 गुड, ०डा 2, 114
 गुण 2, 136-37
 गुणनिका 4, 10
 गुण्डक 3, 34
 गुप्त 2, 565
 गुन्द्र, ०न्द्रा 2, 399-400
 गुप्त 2, 164
 गुप्ति 2, 164
 गुष्क 2, 297
 गुरु 2, 400
 गुल्म, ०ल्मी 2, 314-15
 गृह, ०हा 2, 585
 गृह्य 2, 346-47
 गूढ 2, 127
 गृञ्जन 3, 363
 गृष्टि 2, 85
 गृध 2, 401
 गृह 2, 585
 गृहपति 4, 108
 गृह्य, ०ह्या 2, 347-48
 गेय 2, 348
 गेष्ण 2, 138
 गैरिक 3, 35
 गो 1, 6
 गोकण्टक 4, 11
 गोकर्ण, ०र्णी 3, 192-93
 गोकिल 3, 637
 गोकुणिक 4, 11
 गोत्रागरिक 5, 3
 गोण्ड 2, 114
 गोत्र, ०त्रा 2, 401-2
 गोदन्त 3, 251
 गोधा 2, 237
 गोधूम 3, 456
 गोप, ०पी 2, 289-90

गोपति 3, 251
 गोपाल 3, 638
 गोपुर 3, 544-45
 गोप्य 2, 348
 गोमिन् 2, 257
 गोमुख 3, 102
 गोमेदक 4, 10
 गोरक्ष 3, 729
 गोरक्षब्रह्म 5, 34
 गोरकु 3, 36
 गोल, ०ला 2, 473-74
 गोलक 3, 35
 गोलोमी 3, 456
 गोविन्द् 3, 323
 गोष्ठ, ०ष्टी 2, 104
 गोष्पद् 3, 323
 गोस 2, 565
 गोस्तन, ०नी 3, 364
 गौतम, ०मी 3, 457
 गौर, ०री 2, 402-3
 गौरिल 3, 638
 ग्रन्थ 2, 211
 ग्रन्थि 2, 212
 ग्रन्थिक 3, 31 32
 ग्रन्थित 3, 249
 ग्रन्थिल 3, 636
 ग्रस्त 2, 163
 ग्रह 2, 584
 ग्रहण 3, 191
 ग्रहराज 4, 54
 ग्राम 2, 314
 ग्राममङ्गुरिका 6, 1
 ग्रामणी 3, 191
 ग्रामिणी 3, 192
 ग्रामन् 2, 257
 ग्राह 2, 585
 3

ग्राहक 3, 34
 ग्रीवा 2, 508
 घ.
 घट, ०टा 2, 86
 घटना 3, 364
 घन 2, 258
 घनरस 4, 327
 घनसार 4, 251
 घनाघन 4, 172
 घर्घर 3, 545
 घर्घरिका 4, 12
 घर्म 2, 315
 घस्र 2, 404
 घृणा 2, 138
 घृणि 2, 138
 घृत 2, 165
 घृष्टि 2, 87
 घोण्टा 2, 87
 घोर 2, 404
 घोष, ०षा 2, 548
 घोषयितु 4, 173
 घ्राण 2, 138

च.

च 7, 8
 चक्र 2, 405-6
 चक्रधर 4, 252
 चक्रवाट 4, 61
 चक्रवाड, ०वाल 4, 71
 चक्राङ्ग, ०ङ्गी 3, 111
 चक्राट 3, 148
 चक्रिन् 2, 259
 चक्षुष्य, ०ष्या 3, 479
 चक्षुर 3, 546
 चञ्चल, ०ला 3, 639
 चञ्चु 2, 57

चटु 2, 87
 चण्ड, ँण्डा, ँण्डी 2, 115-16
 चण्डालिका 4, 12
 चतुर 3, 546
 चतुष्पथ 4, 134
 चतुष्पद 4, 140
 चत्वर 3, 546
 चन्दन, ँनी 3, 365
 चन्दिर 3, 545
 चन्द्र 2, 406
 चन्द्रकान्त 4, 108-9
 चन्द्रहास 4, 327
 चन्द्रिल 3, 638
 चन्द्रोदय, ँया 4, 222
 चपल, ँला 3, 639 41
 चमर, ँरी 3, 547
 चय 2, 318
 चर 2, 404
 चरण 3, 193-94
 चराचर 4, 253
 चरु 2, 407
 चर्चा 2, 56
 चर्षट 3, 148-49
 चर्मकार, ँरी 4, 252
 चर्मण्वती 4, 109
 चर्मन् 2, 259
 चर्मिन् 2, 259
 चलन, ँनी 3, 364-65
 चलुक 3, 37
 चव्या 2, 349
 चषक 3, 36
 चातुरक 3, 547
 चान्वाल 3, 641
 चामरगुण्य 5, 34
 चाप्येय 3, 480
 चार 2, 407

चारक 3, 37
 चास 2, 566
 चिकुर 3, 548
 चिता 2, 165
 चिति 2, 165
 चित्य, ँया 2, 349
 चिपिट 3, 149
 चित्र, ँत्रा 2, 407-8
 चित्रक 3, 38
 चित्रगुप्त 4, 109
 चित्रभानु 4, 173
 चित्ररथ 4, 134
 चित्राटीर 4, 253
 चिरजीविन् 4, 173
 चिरण्टी 3, 149
 चिलमीलिका 5, 4
 चिल्ल 2, 474
 चिह्न 2, 260
 चीन 2, 260
 चीर, ँरी 2, 409
 चीर्णपर्ण 4, 77
 चुक्र, ँक्री 2, 409-10
 चुम्बक 3, 38
 चुलुक 3, 37
 चुलुकी 3, 39
 चुल्ल 2, 474
 चुली 2, 475
 चूडा 2, 116
 चूडामणि 4, 77
 चूडाल, ँला 3, 641
 चूतक 3, 39
 चूर्ण 2, 139
 चूलिका 3, 39
 चेतन, ँना 3, 366
 चेल 2, 475
 चैत्य 2, 350

2, 410
 चोक्ष 2, 543
 चोड 2, 116
 चोद्य 2, 350
 चोलकिन् 3, 366
 चौर 2, 410

छ.

छगल, ंली 3, 642
 छन्न, ंन्ना 2, 411
 छन्नभङ्ग 4, 49
 छद् 2, 292
 छदन 3, 367
 छद्यन् 2, 260
 छन्द 2, 223
 छन्दस् 2, 566
 छन्न 2, 261
 छर्दन 3, 367
 छल 2, 475
 छली 2, 475
 छवि 2, 509
 छाया 2, 351
 छित्तर 3, 549
 छिदिर 3, 548
 छिद्र 2, 411
 छिन्न, ंन्ना 2, 261
 छेक 2, 7
 छेदन 3, 367

ज.

जकुट 3, 150
 जगत् 2, 165
 जगती 3, 253
 जगल 3, 642
 जघन 3, 368
 जघन्य 3, 480
 जघन्यज 4, 54

जङ्गल 3, 644
 जटा 2, 88
 जटायु 3, 480
 जटिल, ंला 3, 643
 जठर 3, 549
 जड, ंडा 2, 117
 जतुक, ंका 3, 40-41
 जन 2, 261
 जनक 3, 40
 जनपद 4, 141
 जनी 2, 262
 जन्य, ंन्या 2, 352-53
 जम्बाल 3, 644
 जम्बीर 3, 550
 जम्बुक 3, 40
 जम्बू 2, 299
 जम्बूल 3, 643
 जम्भ 2, 303
 जम्भल 3, 644
 जय, ंया 2, 352
 जयन 3, 368
 जयन्त, ंन्ती 3, 252
 जरढ 3, 164
 जरण 3, 194
 जर्जर 3, 550
 जर्जरीक 4, 13
 जर्ण 2, 139
 जल 2, 476
 जलकरङ्क 5, 4
 जलकूपी 4, 208
 जलगुल्म 4, 217
 जलज 3, 136
 जलद 3, 324
 जलदित्व 4, 304
 जलदण्ड 4, 72
 जलसूचि 4, 51

बलाम्बल 4, 290
 बलाटन, ०नी 4, 174
 बलाशय 4, 228
 बलेन्द्र 3, 551
 बव, ०वा 2, 509
 बवन, ०नी 3, 368-69
 बाङ्गल, ०ली 3, 645
 बाङ्गुल, ०ली 3, 645-46
 बात 2, 166
 बाति 2, 166-67
 बामातृ 3, 258
 बामि 2, 316
 बायानुजीविन् 5, 27
 बार, ०री 2, 412
 बाल, ०ली 2, 476-77
 बाल्य 2, 316
 बिगीषा 3, 729
 बिन 2, 262
 बिष्णु 2, 140
 बिस 2, 317
 बिसग 3, 112
 बिह्वा 2, 509
 बिह्वाप 3, 436
 बीमूत 3, 254
 बीर 2, 412
 बीव, ०वा 2, 510
 बीवक, ०विका 3, 41-42
 बीवजीव 4, 305
 बीवद् 3, 324
 बीवन, ०ना, ०नी 3, 369-70
 बीवन्ती 3, 254
 बीवपुष्प 4, 208
 बीवा 2, 510
 बीवातृ 3, 255
 बीविका 3, 42
 बीविनेश 1, 313

बुधुराण 4, 78
 बू 1, 8
 बृम्भा 2, 304
 बृम्भित 3, 255
 जैवातृक 4, 13
 जोषम् 7, 39
 ज 1, 8
 जाति 2, 167
 ज्या 1, 10
 ज्यायंस् 2, 566
 ज्येष्ठ, ०ष्टा 2, 104-5
 ज्योतिस् 2, 566-67
 ज्योत्स्ना 2, 262
 ज्यौत्स्नी 2, 263
 ज्वलित 3, 252

ब.

बर्षर 3, 551
 बलरो, ०हरी 3, 551-52
 बला 2, 477
 बष, ०वा 2, 549
 बाट 2, 88
 बिल्लिका 3, 42
 बिल्ली 2, 477
 बिल्लीका 3, 42
 बूणि 2, 140

ट.

टगर 3, 552
 टङ्क 2, 8
 टंकार 3, 552
 टङ्ग 2, 31
 टहरी 3, 553
 टार 2, 412

ड.

डिब्ब 2, 300
 डिम्ब 2, 304

त.

तक्षक 3, 43
 तण्डक 3, 43-44
 तण्डुरीण 4, 78
 तण्डुल 3, 647
 तण्डुलीय 4, 223
 तत 2, 167
 ततस् 7, 50
 तत्त्व 2, 511
 तथा 7, 28
 तथा यथा 7, 29
 तद्दिनम् 7, 56
 तनु 2, 263
 तनूरुह 4, 339
 तन्त्र 2, 413
 तन्त्री 2, 414
 तन्द्री 2, 416
 तपन 3, 370
 तपस् 2, 567
 तपस्य, ंस्था 3, 481
 तपस्विन् 3, 372
 तपस्विनी 4, 175
 तपोधन, ंना 4, 174
 तमस् 2, 568
 तमाल 3, 647
 तमालपत्र 5, 39
 तमिस्र, ंसा 3, 553
 तमोग्न 3, 371
 तमोनुद् 3, 324
 तमोपह 4, 339
 तरणि 3, 195
 तरल, ंला 3, 646
 तरस् 2, 568
 तरस्विन् 3, 372
 तरि 2, 415
 तरीष 3, 729

तरुण 3, 195
 तर्क 2, 9
 तर्करीक 4, 14
 तर्ष 1, 15
 तल 2, 478
 तलिन 3, 370
 तलिय 3, 457
 तलुन 3, 371
 तल्ल, ंली 2, 479
 तल्प 2, 290
 ताड, ंडी 2, 117-18
 ताण्डव 3, 694
 तात 2, 168
 ताप, ंपी 2, 291
 तामरस 4, 328
 तामस, ंसी 3, 743
 ताम्बूल, ंली 3, 647-48
 ताम्र 2, 417
 तार, ंरा 2, 416-17
 तारक 3, 44-45
 तार्क्ष्य 2, 354-55
 ताल 2, 479-80
 तालपत्र, ंची 1, 254
 तालीसपत्र 5, 40
 तावन् 7, 23
 ताविष 3, 730
 तिक्त, ंक्ता 2, 168
 तिक्तपर्वन् 4, 175
 तिक्तशाक 4, 15
 तित्तिड, ंडी 3, 170
 तित्तिरे 3, 554
 तित्तिडी 3, 171
 तिमिर 3, 554
 तिरस् 7, 50
 तिर्यच् 7, 19
 तिलक 3, 45-46

तिष्य, ष्या 2, 355

तीक्ष्ण 2, 141

तीक्ष्णमन्धा 4, 152

तीर 2, 418

तीर्थ 2, 213

तीव्र, ंव्रा 2, 418

तु 7, 9

तुङ्गभद्र, ंद्रा 4, 254 55

तुङ्गीश 3, 713

तुण्डकेरो 4, 255

तुत्थ, ंत्था 2, 214

तुमुल 3, 648

तुम्बरी 3, 555

तुरग, ंगो 3, 112

तुरुष्क 3, 46

तुला 2, 480-81

तुलाकोटि 4, 62

तुलाधार 4, 255

तुष 2, 549

तुषार 3, 554

तुणी 2, 142

तूबर 3, 555

तूल 2, 481

तूलिका 3, 47

तृणता 3, 257

तृणशूल्य 4, 224

तृष्, तृष्णा 1, 15

तेजस् 2, 568-69

तेमन, ंनी 8, 372

तैतिल 3, 648-49

तैलपर्णी 4, 78

तोक 2, 10

तोक्म 2, 317

तोन्न 2, 419

तोदन 3, 373

तोयधार 4, 256

त्याग 2, 31

त्रया 2, 291

त्रपु 2, 291

त्रयी 2, 354

त्राण 2, 141

त्रास 2, 568

त्रिक, ंका 2, 9

त्रिकूट 3, 151

त्रिगर्त, ंर्ता 3, 256

त्रिदिव, ंवा 3, 694

त्रिपुट, ंटा 3, 151

त्रिवर्णक 4, 14

त्रिशङ्कु 3, 46

त्रिशिख 3, 103

त्रिस्रोतस् 3, 743

तुटि 2, 89

त्रेता 2, 169

त्रोटि 2, 89

त्र्यकूट 3, 150

त्वच् 1, 7

त्वरित 3, 256

त्वष्ट्र 2, 89

त्विष 1, 16

द.

दंश 2, 535

दंशान 3, 374

दंशित 3, 257

दक्ष, ंक्षा 2, 550

दक्षिण, ंणा 3, 196-97

दण्ड 2, 118-19

दण्डधार 4, 257

दण्डयान्ना 4, 257

दण्डयाम 4, 217

दण्डार 3, 558

दण्डिन् 2, 263

हन्त, ०न्ती 2, 169
 हन्तशठ 4, 68
 हन्तुर 3, 556
 हन्तशूक 4, 15
 हम् 2, 318
 हमथ 3, 309
 हमन 3, 373
 हम्भ 2, 305
 हर, ०री 2, 419
 हर्हर 3, 557
 हर्हर, ०रा 3, 556-57
 हर्ष 2, 292
 हर्षी 2, 513
 दर्श 2, 534
 दर्शक 3, 47
 दर्शन 3, 374
 हल 2, 481-82
 हलाढक 4, 16
 हलामल 4, 291
 हव 2, 512
 दशनोच्छिष्ट 5, 12
 दशपुर 4, 256
 दशमीस्थ 4, 135
 दशा 2, 536
 दस्म 2, 318
 दस्यु 2, 356
 दस्त्र 2, 419
 दहन 3, 373
 दहर 3, 556
 दाक्षायणी 4, 79
 दाडिम 3, 458
 दाढा 2, 127
 दात्यूह 3, 758
 दान 2, 264
 दाय 2, 357
 दायाद 3, 325

दारक 3, 48
 दारद 3, 325
 दार्वी 2, 513
 दाव 2, 512
 दास, ०सी 2, 569
 दासेर 3, 559
 दिगम्बर 4, 257
 दिग्ध 2, 237
 दिति 2, 169
 दिव 1, 14
 दिव 2, 513
 दिवाकीर्ति 4, 110
 दिवाभीत 4, 110
 दिवौकस् 3, 743
 दिव्य, ०व्या 2, 357-58
 दिव्यचक्षुस् 4, 328
 दिष्ट 2, 90
 दिष्टि 2, 90
 दीपक 3, 48-49
 दीप्त 2, 170
 दीप्यक 3, 49
 दीर्घाध्वग 4, 49
 दीर्घाणुस् 3, 744
 दुकूल 3, 649
 दुग्ध 2, 238
 दुग्धतालीय 5, 37
 दुन्दुभि 3, 448
 दुगेदर 4, 258
 दुर्ग, ०र्गा 2, 32
 दुर्गति 3, 258-59
 दुर्जात 3, 258
 दुर्धर 3, 559
 दुर्नामिन् 3, 375
 दुर्मुख 3, 103
 दुर्लभ 3, 447
 दुर्वर्ण 3, 197

दुर्विध 3, 336
 दुःस्थ 2, 214
 दूष्य 2, 358
 दृढ 2, 128
 दृश 1, 15
 दृषद् 2, 223
 दृष्टान्त 3, 259
 दृष्टि 2, 90
 देव, ०वी 2, 514
 देवताड 4, 72
 देवन 3, 375-76
 देवमणि 4, 79
 देववृक्ष 4, 318
 देवसेना 4, 176
 देष्ण 2, 143
 देहपात्रा 4, 259
 दैन्य, ०न्या 2, 358
 दोग्ध 2, 238
 दोषज्ञ 3, 141
 दोषा 7, 48
 दोहदलक्षण 6, 3
 दौर्वीण 3, 198
 दु 1, 11
 द्युति 2, 170
 दुम्न 2, 264
 द्यो 1, 11
 द्रव 2, 511
 द्रवन्ती 3, 257-58
 द्रविण 2, 264
 द्रव्य 2, 356
 द्रावक 3, 48
 दुघण 3, 197
 दुण, ०णी 2, 142-43
 दुत 2, 170
 दू 1, 12
 द्रोण, ०णी 2, 143

द्रोहाट 3, 152
 दृढ 2, 512
 द्रापर 3, 558
 द्वार 2, 420
 द्विक 2, 10
 द्विज, ०जा 2, 68-69
 द्विजन्यन् 3, 375
 द्विजराज 4, 54
 द्विजाति 3, 258
 द्विजिह्व 3, 694
 द्वितीय, ०या 3, 481
 द्वैमातुर 4, 259

ध.

धन 2, 265
 धनंजय 4, 224
 धनद 3, 325
 धनिक, ०का 3, 49-50
 धनु 2, 266
 धनुस् 2, 570
 धन्य, ०न्या 2, 359
 धन्वन् 2, 265
 धन्विन् 2, 265
 धमन, ०नी 3, 376-77
 धर, ०रा 2, 420
 धरण, ०णी 3, 198-99
 धराधर 4, 259
 धर्म 2, 319-20
 धर्मराज 4, 55
 धर्वण, ०णी 3, 199
 धव 2, 515
 धवल, ०ली 3, 649-50
 धातु 2, 171
 धातृ 2, 170
 धात्री 2, 422
 धाना 2, 267

धान्य 2, 359
 धामन् 2, 266
 धामार्गव 4, 305
 धार, ०रा 2, 421
 धाराङ्कुर 4, 260
 धाराङ्ग 3, 112
 धाराट 3, 152
 धाराधर 4, 260
 धार्तराष्ट्र 4, 261
 धावन 3, 377
 धिक् 7, 9
 धिवण, ०णा 3, 200
 धिष्य 2, 359-60
 धिदा 2, 223
 धीर 2, 422
 धुत 2, 172
 धुन्धुमार 4, 261
 धुर् 1, 12
 धुरंधर 4, 262
 धून 2, 172
 धूमकेतन 5, 27
 धूमकेतु 4, 111
 धूर्त 2, 172
 धूलोकदम्ब 5, 35
 धूसर 3, 559
 धुतगष्ट, ०ष्टी 4, 262-63
 धृति 2, 173
 धेन, ०नी 2, 267
 धेनुका 3, 50
 धैनुक 3, 50
 ध्रुव, ०वा 2, 515-16
 ध्वज 2, 69
 ध्वनिलाला 4, 291
 ध्राक्ष, ०क्षी 2, 550-51
 न.
 नकुल, ०ली 3, 650

नक्र 2, 423
 नक्षत्रनेमि 5, 36
 नख 2, 22
 नग 2, 28
 नमौकम् 3, 739
 नग्न 2, 267
 नञ् 7, 12
 नत 2, 173
 नद 2, 224
 नदीकान्त, ०न्ता 4, 111-12
 ननु 7, 31
 ननुच 7, 54
 नन्दक 3, 51
 नन्दन 3, 377
 नन्दा 2, 224
 नन्दि 2, 224
 नन्दिघोष 4, 319
 नन्दिन 2, 268
 नन्दावर्त 4, 111
 नभश्चमस 5, 47
 नभश्चर 4, 263
 नभस् 2, 570
 नभस 3, 744
 नमुचि 3, 129
 नय 2, 360
 नर 2, 423
 नरक 3, 51
 नरङ्ग 3, 113
 नरेन्द्र 3, 560
 नर्तक, ०की 3, 51 52
 नर्मठ 3, 164
 नर्मदा 3, 326
 नल, ०ली 2, 482
 नलद, ०दा 3, 326
 नलिन, ०नी 3, 378
 नव 2, 517

नवफलिका 5, 5
 नवाह 3, 759
 नहुष 3, 730
 नाक 2, 10
 नाकु 2, 10
 नाकुलो 3, 651
 नाग 2, 32-34
 नागदन्त, ०न्ती 4, 112-13
 नागपाश 4, 313
 नागपुष्प 4, 209
 नागर 3, 560
 नागवारिक 5, 5
 नागाञ्चना 4, 176
 नाडी 2, 119
 नाडीतरंग 5, 10
 नादेयी 3, 482
 नाना 7, 32
 नाभि 2, 305
 नाभील 3, 650
 नाम 7, 39
 नायक 3, 53
 नारकीट 4, 62
 नारङ्ग 3, 113
 नाराच, ०ची 3, 129
 नारायण, ०णी 4, 80
 नाल, ०ली 2, 483
 नालिका 3, 53
 नालीक 3, 52
 नाश 2, 536
 नासा 2, 571
 नि 7, 10
 निकर 3, 561
 निकष, ०षा 3, 731
 निकषा (indecl.) 7, 57
 निकाय 3, 482
 निकार 3, 562

निकुम्भ 3, 448
 निकृत 3, 259
 निकृति 3, 262
 निगम 3, 459
 निगरण 4, 82
 निग्रह 3, 760
 निचुल 3, 651
 निज 2, 70
 नितम्ब 3, 440
 निदाघ 2, 315
 निदान 3, 379
 निदेश 3, 715
 निधन 3, 378
 निधुवन 4, 177
 निन्दा 2, 225
 निपाक 3, 54
 निभ 2, 306
 निमित्त 3, 260
 निमिष, ०मेष 3, 731
 नियति 3, 263
 नियम 3, 459
 नियामक 4, 17
 निर् 7, 13
 निरसन 4, 178
 निरस्त 3, 260
 निराकृति 4, 114
 निरामय 4, 225
 निरूपण 4, 82
 निरुह 3, 760
 निर्झरि 3, 263
 निरोध 3, 338
 निर्गुण्डी 3, 171
 निर्ग्रन्थ 3, 309
 निर्जर, ०रा 3, 560 61
 निर्दट 3, 153
 निर्देश 3, 714

निर्वर 3, 561
 निर्भर्त्सन 4, 179
 निर्मल 3, 652
 निर्माण 3, 201
 निर्युक्त 3, 261
 निर्योक्त 3, 54
 निर्याण 3, 200
 निर्यातन 4, 177
 निर्युह 3, 759
 निर्वर 3, 562
 निर्वारण 3, 201
 निर्वोद 3, 327
 निर्वोसन 4, 177
 निर्वृति 3, 262
 निर्वेश 3, 714
 निवात 3, 261
 निवेश 3, 715
 निशमन 4, 178
 निशा 2, 537
 निशाचर, ०री 4, 263-64
 निशान्त 3, 262
 निशामन 4, 178
 निशीथ 3, 310
 निश्चारक 4, 17
 निःश्रेणि 3, 202
 निःश्रेयस 4, 329
 निषङ्ग 3, 113
 निषङ्गर, ०री 4, 264
 निषध 3, 337
 निषाद 3, 326
 निष्क 2, 11
 निष्कल 3, 652
 निष्कुट 3, 153
 निष्क्रम 3, 458
 निष्ठा 2, 105
 निष्पाव 3, 695

निस् 7, 13
 निस्सर्ग 3, 114
 निस्तरण 4, 81
 निस्तल 3, 652
 निस्तुषित 4, 113
 निस्त्रिंश 3, 714
 निःसरण 4, 80
 निह्व 3, 695
 नीकाश 3, 716
 नीच 2, 57
 नीचैस् 7, 51
 नीड 2, 120
 नीति 2, 174
 नीरज 3, 136
 नील, ०ली 2, 483-84
 नीलकण्ठ 4, 67
 नीलंजसा 4, 329
 नीलाम्बर 4, 265
 नीवर 3, 563
 नीवी 2, 517
 नीव्र 2, 424
 नु 7, 11
 नूनम् 7, 40
 नेत्र 2, 424
 नेपाली 3, 683
 नेम 2, 320
 नेमि 2, 320
 नैमय 3, 460
 न्यक्ष 2, 551
 न्यग्रोध, ०शी 3, 336-37
 न्यङ्कु 2, 10
 न्यङ्क् 1, 7
 न्युत्त 2, 22
 न्युत्त 2, 70
 न्यून 2, 268

प.

पक्ति 2, 174
 पक्क 2, 519
 पक्ष 2, 551-552
 पक्षचर 4, 269
 पक्षति 3, 268
 पक्षिणी 3, 205
 पक्ष्यन् 2, 270
 पङ्क 2, 12
 पङ्कार 3, 566
 पङ्क्ति 2, 174
 पण 2, 144-45
 पञ्चगुप्त 4, 119
 पञ्चत्व 3, 699
 पञ्चनख 4, 43
 पञ्चम, ०मी 3, 461
 पञ्चाल, ०ली 3, 655
 पटल 3, 654
 पटह 3, 763
 पटु 2, 92
 पट्ट, ०ट्टी 2, 91
 पण्ड, ०ण्डा 2, 120
 पण्डित 3, 265
 पतंग 3, 115 16
 पताका 3, 55
 पत्ति 2, 174
 पत्तोर्ण 3, 204
 पत्त 2, 425
 पत्ताङ्ग 3, 116
 पत्तिन् 2, 270
 पत्तोर्ण, cfr. पत्तोर्ण
 पथ्य, ०थ्या 2, 360
 पद् 2, 225
 पद्म 3, 567
 पद्मति 3, 269
 पद्म 2, 321

पद्मलाञ्छन, ०ना 5, 28-29
 पद्मिनी 3, 382
 पद्म, ०द्या 2, 361
 पनस 3, 745
 पन्नग 3, 114
 पयस् 2, 571
 पयस्य, ०म्या 3, 487
 पयस्विनी 4, 184
 पयोधर 4, 270
 पर 2, 425
 परञ्ज 3, 136
 परपुष्ट, ०ष्टा 4, 64
 परम, ०मम् 3, 461-62
 परंपर, ०रा 4, 268
 परवाणि 4, 85
 परा 7, 43
 पराक्रम 4, 218
 पराग 3, 115
 पराभव 4, 306
 परायण 4, 84
 परि 7, 44
 परिकर 4, 267
 परिगत 4, 118
 परिग्रह 4, 341
 परिघ 3, 125
 परिधान 4, 120
 परिघोष 4, 320
 परिधाय 4, 226
 परिधि 3, 339
 परिप्लव 4, 306
 परिबर्ह 4, 342
 परिभाषण 5, 14
 परिमल 4, 292
 परिवर्त 4, 120
 परिवाद 4, 142
 परिवाप 4, 209

परिवार 4, 268
 परिव्राह 4, 341
 परिवेष 4, 319
 परिव्याध 4, 153
 परिसर 4, 269
 परीष्टि 3, 154
 परुष 3, 732
 परेत 2, 178
 पर्कटी 3, 155
 पर्जन्य 3, 486
 पर्ण 2, 145
 पर्पट 3, 154
 पर्यङ्क 3, 55
 पर्यस्त 3, 263
 पर्याप्त 3, 266
 पर्याय 3, 486
 पर्वत 3, 268
 पर्वन् 2, 269
 पर्वरीण 4, 83
 पल 2, 434
 पलंकष, ँषा 4, 320
 पलल 3, 655-56
 पलाश 3, 717
 पलित 3, 265
 पलिघ 3, 126
 पल्लव 3, 698
 पल्लवित 4, 119
 पल्लि 2, 481
 पवन 3, 381-82
 पवित्र, ँत्रा 3, 567-68
 पशु 2, 537
 पशुपति 4, 121
 पश्चात् 7, 24
 पांशुचामर 5, 41
 पांसुल, ँला 3, 658
 पाक 2, 12

पाकल 3, 656-57
 पाचल 3, 656
 पाञ्चजन्य 4, 226
 पाटक 3, 57
 पाटल, ँला 3, 657-58
 पाटीर 3, 570
 पाटीन 3, 383
 पाण्डु 2, 120
 पाण्डुकम्बल 5, 46
 पाण्डुर 3, 570-71
 पातलो 3, 659
 पाताल 3, 657
 पातुक 3, 56
 पात्र 2, 427
 पात्रटीर 4, 270
 पाद 2, 226
 पादचत्वर 5, 40
 पादप, ँपा 3, 437
 पानीय 3, 488
 पामर 3, 569
 पायस 3, 746
 पार, ँरी 2, 426
 पारशव 4, 306-7
 पारापत, ँती 4, 122-23
 पारायण 4, 85
 पारावार 4, 271
 पारिजात 4, 122
 पारिभद्र 4, 272
 पारुष्य 3, 488-89
 पार्थिव, ँरी 3, 699
 पार्षर 3, 569
 पार्षती 3, 271-72
 पार्श्व 2, 519
 पार्णि 2, 146
 पालङ्क 3, 58
 पालि 2, 484-85

पावन, ०नी 3, 382 83
 पाश 2, 537-38
 पाशुपत 4, 121
 पिङ्ग, ०ङ्गा, ०ङ्गो 2, 34-35
 पिङ्गल, ०ला 3, 660-61
 पिङ्गाश, ०शी 3, 717-18
 पिचण्ड 3, 172
 पिचुल 3, 662
 पिचट 3, 155
 पिच्छ, ०च्छा 2, 62
 पिच्छिल, ०ला 3, 663
 पिच्च, ०च्चा 2, 71
 पिच्चर 3, 572
 पिञ्जल 3, 663
 पिठर 3, 571
 पिण्ड, ०ण्डी 2, 121-22
 पिण्डपुष्प 4, 210
 पिण्डार 3, 571
 पिण्डित 3, 272
 पिण्डिल 3, 664
 पिण्डीतक 4, 19
 पिण्याक 3, 60
 पितामह 4, 342
 पित्तल, ०ला 3, 661 62
 पित्सत् 2, 175
 पिनाक 3, 58
 पिपतिषत् 2, 175
 पिप्पल, ०ली 3, 659-60
 पिप्पलक 4, 19
 पिह 2, 474
 पिशित, ०ता 3, 272
 पिशुन, ०ना 3, 384
 पिष्टक 3, 60
 पीठमर्द 4, 143
 पीडा 2, 122
 पीडित 3, 272-73

पीत, ०ता 2, 175-76
 पीनकावेर 5, 42
 पीतचन्दन 5, 29
 पीतन 3, 385
 पीताम्बर 4, 272
 पीति 2, 176
 पीथ 2, 215
 पीयूष 3, 733
 पीलु 2, 486
 पीलुपर्णी 4, 85
 पीवर 3, 572
 पुद्ग 2, 23
 पुंगव 3, 700
 पुटग्रीव 4, 307
 पुटभेद 4, 143
 पुण्डरीक 4, 20-21
 पुण्डू 2, 428
 पुण्य 2, 362
 पुण्यजन 4, 184
 पुत्रक, ०त्रिका 3, 63-64
 पुद्गल 3, 664
 पुनर् 7, 46
 पुनर्वसु 4, 330
 पुंनाग 3, 118
 पुर 1, 12
 पुर 2, 428
 पुरतस् 7, 59
 पुरस् 7, 51
 पुरस्कृत 4, 124
 पुरस्तात् 7, 55
 पुरा 7, 45
 पुराण 3, 205 6
 पुरु 2, 429
 पुरुष 3, 733
 पुरोडाश 4, 814
 पुर 2, 486

पुलक 3, 61
 पुलाक 3, 62
 पुष्कर 3, 573
 पुष्करिणी 4, 86
 पुष्कल 3, 664
 पुष्टि 2, 93
 पुष्प 2, 292
 पुष्पक 3, 62-68
 पुष्पदन्त 4, 123-24
 पुष्पलक 4, 21
 पुष्प 2, 355
 पुस्त 2, 176
 पूग 2, 35
 पूज्य 2, 362
 पूतना 3, 385
 पूतिकाष्ठ 4, 69
 पूत्यण्ड 3, 173
 पूर 2, 430
 पूरण, ंणी 2, 306
 पूर्ण 2, 147
 पूर्णक 3, 64
 पूर्णपात्र 4, 272
 पूर्णानक 4, 22
 पूर्णिका 3, 65
 पूर्त 2, 177
 पूर्वे 2, 520
 पूर्वेषुस् 7, 59
 पृतना 3, 386
 पृथग्जन 4, 185
 पृथिवीपति 5, 20
 पृथु 2, 215
 पृथुक 3, 65
 पृथक् 3, 65
 पृषत्, ंत 2, 177
 पृष्ठ 2, 106
 पृष्ठगृहिन् 4, 185

पेचक 3, 66
 पेटक 3, 66
 पेशल 3, 665
 पेशी 2, 538-39
 पोटगल 4, 292
 पोत 2, 178
 पोत्र 2, 430
 पौर 2, 431
 पौरुष 3, 733-34
 पौरुषेय 4, 227
 पौर्णमास, ंसी 4, 330
 पौलस्त्य 3, 489
 पौष 2, 554
 प्र 7, 14
 प्रकर, ंरी 3, 564-65
 प्रकरण 4, 83
 प्रकाण्ड 3, 172
 प्रकार 3, 566
 प्रकाश 3, 716
 प्रकीर्णक 4, 18
 प्रकृति 3, 269 70
 प्रकोष्ठ 3, 165
 प्रक्रम 3, 460
 प्रक्रिया 3, 488
 प्रखर 3, 563-64
 प्रगाढ 3, 179
 प्रग्रह 3, 760
 प्रग्राह 3, 762
 प्रघण 3, 202
 प्रचण्ड 3, 171
 प्रचलाक 4, 18
 प्रचलाकिन् 4, 184
 प्रचेतस् 3, 745
 प्रजनन 4, 179
 प्रजा 2, 71

प्रज्ञापति 4, 117
 प्रज्ञा, ०ज्ञा 2, 76
 प्रज्ञान 3, 381
 प्रणय 3, 483
 प्रणाय्य 3, 484
 प्रणिधान 4, 180
 प्रणिधि 3, 338
 प्रणिहित 4, 115
 प्रणीत 3, 266
 प्रतति 3, 270
 प्रतल 3, 654
 प्रति 7, 23
 प्रतिकार 4, 265
 प्रतिकृति 4, 117
 प्रतिकृष्ट 4, 63
 प्रतिक्षिप्त 4, 115
 प्रतिग्रह 4, 340
 प्रतिघ 3, 126
 प्रतिपत्ति 4, 118
 प्रतिपद् 3, 328
 प्रतिपन्न 4, 181
 प्रतिपादन 5, 28
 प्रतिभय 4, 225
 प्रतिमा 3, 462
 प्रतिमान 4, 183
 प्रतियन्न 4, 182
 प्रतिशिष्ट 4, 63
 प्रतिश्रय 4, 225
 प्रतिष्कश 4, 314
 प्रतिष्ठा 3, 165
 प्रतिसर 4, 266
 प्रतिहत 4, 114
 प्रतिहार cfr. 4, 265
 प्रतीक 3, 55
 प्रतीक्ष्य 3, 485

प्रतीत 3, 264
 प्रतीहार 4, 265
 प्रत्यय 3, 483-84
 प्रत्युद्गमनीय 6, 5
 प्रत्यूष 3, 732
 प्रथम 3, 460
 प्रदर 3, 565-66
 प्रदेश 3, 716
 प्रदोष 3, 732
 प्रधन 3, 379
 प्रधान 3, 380
 प्रधूपिता 4, 116
 प्रपञ्च 3, 129
 प्रपात 3, 268
 प्रभव 3, 696
 प्रभाव 3, 698
 प्रभूत 3, 264
 प्रमथ, ०था 3, 310
 प्रमद, ०दा 3, 327
 प्रमाण 3, 203
 प्रमीत 3, 267
 प्रमुख 3, 104
 प्रयाग 3, 116
 प्रयोग 3, 117
 प्रयोजन 4, 180
 प्ररूढ 3, 179
 प्रलम्ब 3, 440
 प्रलय 3, 485
 प्रवंगम 4, 218
 प्रवचन 4, 180
 प्रवण 3, 203
 प्रवर 3, 563
 प्रवह 3, 762
 प्रवारण 4, 83
 प्रवाल 3, 653

प्रवाह ३, 761
 प्रविहारण ५, 13
 प्रवृत्ति ३, 271
 प्रवेणि ३, 205
 प्रव्रजिता ४, 116
 प्रसन्न, °न्ना ३, 331
 प्रस्तर ३, 566
 प्रसव ३, 697
 प्रसव्य ३, 485
 प्रसाद ३, 327
 प्रसाधन, °नी ४, 183
 प्रसिद्ध ३, 338
 प्रसू २, 571
 प्रसूत ३, 264
 प्रसूति ३, 269
 प्रसून ३, 380
 प्रसृत, °ता ३, 267
 प्रसेव ३, 697
 प्रस्तर ३, 565
 प्रस्थ २, 215
 प्रस्फोटन ४, 181
 प्रहत ३, 265
 प्रहसन ४, 182
 प्रहाद ३, 328
 प्राच् ७, 13
 प्राण २, 145
 प्राणक ३, 56
 प्राहुस् ७, 51
 प्राध्व २, 520
 प्राध्वम् ७, 40
 प्रान्तर ३, 568
 प्राप्त्यरूप ३, 438
 प्राप्ति २, 175
 प्राय २, 361
 प्रार्थित ३, 271
 प्रालम्ब ३, 441

प्रासाद ३, 328
 प्रिय २, 362
 प्रियंवद ४, 142
 प्रियक ३, 59
 प्रियङ्गु ३, 117-18
 प्रीति २, 176
 प्रेक्षा २, 553
 प्रेङ्खा २, 23
 प्रेत २, 178
 प्रेमन् २, 271
 प्रेष २, 553
 प्रोक्षण ३, 207
 प्रोक्षित ३, 273
 प्रोत २, 178
 प्रोथ २, 216
 प्रौह २, 586
 पूक्ष २, 553
 पूव २, 517-19
 पूवग ३, 114
 प्लुत २, 177

फ

फटा २, 93
 फर्फरीक ४, 22
 फल, °ली २, 487-88
 फलोदय ४, 227
 फल्यु २, 35
 फाणि २, 147
 फाल २, 488
 फाल्गुन, °नी ३, 386-37
 फेनिल ३, 665-66
 फेरव ३, 700

ब

बक २, 12
 बकेरुका ४, 24
 बठर ३, 574

वत 7, 24
 वहर, ०रा, ०री 3, 576-77
 वदशिख 4, 44
 वन्ध 2, 238
 वन्धक, ०की 3, 67-68
 वन्धु 2, 239
 वन्धुर, ०रा 3, 574-75
 वन्धूक 3, 67
 वन्धूर 3, 574
 वधु 2, 431
 वर्कर 3, 576
 वर्कराट 4, 64
 वर्वटी 3, 156
 वर्वर, ०रा 3, 575-76
 वर्वरीक 4, 23
 वर्ह 2, 586
 वर्हिस् 2, 572
 वल, ०ला 2, 488-89
 वलदेव, ०वा 4, 308
 वलभद्र, ०द्रा 4, 273
 वलाहक 4, 23
 वलि 2, 489-90
 वल्य 2, 363
 बहु 2, 586
 बहुक 3, 66
 बहुफल, ०ला 4, 292-93
 बहुरूप 4, 210
 बहुल, ०ला 3, 666-67
 वाढ 2, 128
 वाण 2, 147
 वाधा 2, 239
 वान्धव 3, 700
 वार्वटीर 4, 274
 वाल, ०ला, ०ली 2, 490-91
 वालिका 3, 68
 वालिश 3, 718

बालेय 3, 496
 बाण्य 2, 293
 बाहा cfr. बाहा
 बाहुज 3, 137
 बिडाल 3, 667
 बिन्दु 2, 230
 बिन्दुतन्त्र 4, 274
 बिम्ब 2, 300
 बिल 2, 491-92
 बिलासिन् cfr. 3, 411
 बिलेशय 4, 228
 बीज 2, 71
 बोभत्स 3, 746
 बुकस, ०सी 3, 747
 बुद 2, 239
 बुध 2, 239
 बुध्न 2, 272
 बृहतिका 4, 35
 बृहती cfr. बृहती
 बृहन्नल 4, 299
 बोधि 2, 240
 ब्रह्मण्य 3, 494
 ब्रह्मन् 2, 271
 ब्रह्मवन्धु 4, 154
 ब्राह्मण 3, 215-16
 ब्राह्मी 2, 321

भ.

भ, भा 1, 9
 भक्त 2, 179
 भक्ति 2, 179
 भग 2, 36
 भङ्ग, ०ङ्गा 2, 37
 भङ्गि 2, 37
 भङ्गुर 3, 577
 भट 2, 93

भट्टारक 4, 25
 भट्टिनो 3, 388
 भण्डन 3, 387
 भद्र, ०द्वा 2, 431-33
 भद्रकाली 4, 293
 भन्द 2, 227
 भय 2, 363
 भयानक 4, 25
 भर 2, 433
 भरण, ०णी 3, 207
 भरत 3, 273-74
 भरद्वाज 4, 55
 भरु 2, 434
 भर्तृ 2, 179
 भर्मेन् 2, 272
 भल्ल, ०ल्ली 2, 492
 भव 2, 521
 भवन 3, 387
 भव्य, ०व्या 2, 363-64
 भसद् 2, 227
 भस्मक 3, 68
 भस्मतूल 4, 295
 भा 1, 9
 भाग 2, 33
 भागधेय 4, 228
 भाग्य 2, 364
 भाण्ड 2, 123
 भात्कूट 3, 156
 भानु 2, 272
 भार 2, 434
 भारत, ०तो 3, 274-75
 भारद्वाज, ०जी 4, 56
 भार्गव, ०वी 3, 701
 भार्यादिक 4, 26
 भार्योद 3, 578
 भाल 2, 492

भालाङ्क 3, 69-70
 भाव 2, 521-23
 भावना 3, 388
 भावाट 3, 156
 भावित 3, 275
 भास् 1, 16
 भास 2, 572
 भासन्त 3, 275
 भास्कर 3, 578
 भास्वत् 2, 180
 भिक्षा 2, 554
 भित्ति 2, 180
 भिन्न 2, 273
 भीम 2, 323
 भीरु 2, 434
 भीषण 3, 208
 भीष्म 2, 323
 भुज 2, 72
 भुजंग 3, 118
 भुजिष्य, ०व्या 3, 490
 भुवन 3, 388
 भू 1, 9
 भूक 2, 13
 भूकेश 3, 718
 भूजम्बू 3, 441
 भूत 2, 180
 भूतवृक्ष 4, 321
 भूतात्मन् 3, 389
 भूति 2, 181
 भूतीक 3, 70
 भूधुत् 2, 181
 भूमि 1, 9
 भूमिका 3, 71
 भूमिज, ०जा 3, 187
 भूरि 2, 435
 भूस्पृश 2, 539

भृगु 2, 89
 भृङ्ग 2, 38
 भृङ्गराज 4, 56
 भृङ्गार, ०री 3, 879
 भृति 2, 182
 भृशम् 7, 41
 भृष्टि 2, 93
 भेक 2, 13
 भेद 2, 227
 भेत्तण्ड, ०ण्डा 3, 173
 भेल 2, 493
 भैरव 3, 702
 भोग 2, 39
 भोगवती 4, 125
 भोगिन् 2, 273
 भौम 2, 324
 भ्रम 2, 322
 भ्रमणी 3, 207
 भ्रमरक 4, 24
 भ्रातृव्य 3, 489
 भ्रान्ति 2, 180
 भ्रामक 3, 69
 भ्रामर 3, 578
 भ्रूण 2, 148

म.

म, मा 1, 10
 मकर 3, 580
 मकुर 3, 589-90
 मकुष्ठ 3, 166
 मङ्गु 7, 49
 मङ्गल, ०ला 3, 669-70
 मङ्गल्य, ०ल्या 3, 491-93
 मञ्जरी 3, 587
 मञ्जुल 3, 669
 मणि 2, 148

मणिच्छिद्रा 4, 276
 मणिमाला 4, 296
 मण्ड, ०ण्डा 2, 124
 मण्डन 3, 390
 मण्डल 3, 668
 मण्डूक, ०की 3, 73
 मण्डूकपर्ण, ०र्णी 5, 15-16
 मत 2, 182
 मति 2, 183
 मत्कुण 3, 208
 मत्तवारण 5, 14
 मत्सर, ०रा 3, 579-80
 माथित 3, 276
 मद, ०दी 2, 228
 मदकल 4, 294
 मदन 3, 389
 मधु 2, 240
 मधुक 3, 72
 मधुर, ०रा 3, 581-82
 मधुरसा 4, 332
 मधुसूदन 5, 30
 मध्य 2, 365
 मध्यम, ०पा 3, 463-64
 मनाक् 7, 18
 मन्त्र 2, 435
 मन्थ 2, 216
 मन्थर 3, 583-84
 मन्द 2, 229
 मन्दर 3, 580
 मन्दार, 3, 584
 मन्दिर 3, 583
 मन्मथ 3, 311
 मनु 2, 365
 मय 2, 365
 मयु 2, 365
 मयूज 3, 104

मयूर 3, 586
 मयूरक 4, 27
 मरीचि 3, 130
 मरु 2, 435
 मरुत् 2, 183
 मरुवक 4, 26
 मर्कट, ंटी 3, 157
 मर्द्धू 2, 72
 मर्मर, ंरी 3, 585-86
 मर्यादा 3, 329
 मल 2, 493-94
 मलय, ंया 3, 490-91
 मलिन, ंनी 3, 389-90
 मलिनमुख 5, 8
 मलिमुच 4, 52
 मलीमस 4, 331
 मल्ल 2, 493
 मल्लनाग 4, 50
 मल्लिक, ंका 3, 73-74
 मशक 3, 72
 मसुर, ंरा } 3, 584-85
 मसुर, ंरा }
 मसृण, ंणा 3, 209
 मह, ंही 2, 587
 महन् 2, 183
 महस् 2, 572
 महाकाल 4, 294
 महाघोष, ंषा 4, 322
 महाधन 4, 186
 महानाद 4, 144
 महानील 4, 295
 महापद्म 4, 218
 महाबल, ंला 4, 295-96
 महामात्र 4, 276
 महामुनि 4, 186
 महामूय 4, 229

महारजन 5, 30
 महारस 4, 331
 महार्ध 3, 126
 महालय 4, 228
 महावीर 4, 275
 महाशङ्ख 4, 44
 महासेन 4, 186
 महिला 3, 670
 महिषी 3, 734
 महो 2, 587
 महेन्द्र 3, 587
 महोदय 4, 229
 महौषध 4, 153
 मा 1, 10
 माकन्द, ंन्दी 3, 329
 मागध, ंधी 3, 339-40
 माचल 3, 671
 मातर 3, 587
 माढि 2, 128
 माणवक 4, 27
 मातङ्ग 3, 119
 मातुल 3, 670
 मातुलपुत्रक 6, 1
 मातुलानी 4, 187
 मातृ 2, 183
 मातृका 3, 74
 मात्र, ंत्रा 2, 436-37
 माधव, ंवी 3, 702-3
 मान 2, 274
 मानस 3, 747
 माय, ंया 2, 366
 मार, ंरी 2, 436
 मारण्ड 3, 174
 मारिष, ंषा 3, 735
 मारीच 3, 130
 मार्ग 2, 40

मार्गण 3, 210
 मार्जन, ०ना 3, 390-91
 मार्जार 3, 588
 मार्जालीय 4, 230
 मार्तण्ड 3, 174
 माल, ०ला 2, 494
 मालती 3, 276
 मालिका 3, 74-75
 मालिनी 3, 391
 मालु 2, 495
 मालुधान, ०नी 4, 187
 माल्य 2, 366
 माघ 2, 555
 मास् 1, 16
 मिति 2, 184
 मित्र 2, 437
 मिथस् 7, 51
 मिथुन 3, 392
 मिद 2, 241
 मिष 2, 555
 मिसि 2, 572
 मिहिर 3, 588
 मीन 2, 274
 मीनाश्रीण 4, 86
 मुकुन्द 3, 330
 मुकुर 3, 589-90
 मुक्ता 2, 184
 मुक्ताफल 4, 297
 मुक्ति 2, 184
 मुख 2, 24
 मुग्ध 2, 242
 मुचुकुन्द 4, 144
 मुण्ड 2, 124
 मुण्डन 3, 392
 मुहिर 3, 589
 मुद्गर 3, 588

मुनिभेषज 5, 12
 मुर्चुर 3, 590
 मुषित 3, 277
 मुष्क 2, 13
 मुसल, ०ली 3, 671-72
 मुहिर 3, 589
 मूक 2, 14
 मूढ 2, 128
 मूर्छित 3, 277
 मूर्ति 2, 185
 मूर्धाभिषिक्त 5, 20
 मूल 2, 495
 मूल्य 2, 367
 मृग, ०गी 2, 41
 मृगयु 3, 493
 मृगाक्षी 3, 735
 मृत 2, 185
 मृत्युफल, ०ली 4, 297
 मृत्युवञ्चन 5, 30
 मृत्सा 2, 573
 मृत्ना 2, 274
 मृदङ्ग 3, 119
 मृदु 2, 230
 मृष्टेक 4, 28
 मेखला 3, 672
 मेघ 2, 52
 मेघनाद 4, 145
 मेघपुष्प 4, 211
 मेचक 3, 75
 मेघ, ०धा 2, 242
 मेनाद 3, 330
 मेला 2, 495
 मेघ 2, 555
 मेहन 3, 392
 मैथुन 3, 393
 मोक्ष 2, 556

मोच, ०चा 2, 53
 मोच, ०चा 2, 57
 मोचक 3, 76
 मोचाट 3, 158
 मोण 2, 149
 मोदक 3, 76
 मोरट, ०टा 3, 157-58
 मोह 2, 587
 मौलि 2, 496
 म्लिष्ट 2, 94
 म्लेच्छ 2, 63

य.

यक्ष 2, 556
 यज्ञ 2, 77
 यतस् 7, 49
 यति 2, 186
 यथा 7, 29
 यद्वत् 7, 25
 यन्तृ 2, 185
 यन्त्रण 3, 210
 यम 2, 324
 यमक 3, 76
 यमन 3, 393
 ययु 2, 367
 यवफल 4, 298
 यष्टि 2, 94
 याज्ञक 3, 77
 यातयाम 4, 219
 यात्रा 2, 439
 यादसांपति 5, 21
 यान 2, 275
 यापन 3, 393
 याम 2, 325
 याम्या 2, 367
 यावत् 7, 23

युक्ति 2, 186
 युग 2, 42
 युत 2, 186
 युतक 3, 77
 यूथ, ०थी 2, 216-17
 योग 2, 42-44
 योग्य, ०ग्या 2, 367-68
 योजन 3, 394
 योजनगन्धा 5, 22
 योनि 2, 275
 यौवनलक्षण 6, 4

र.

र 1, 11
 रक्त 2, 186
 रक्तप, ०पा 3, 437
 रक्तपाद 4, 141
 रक्तेषु 4, 87
 रक्ताक्ष 3, 736
 रक्ताङ्ग, ०ङ्गा 3, 119-20
 रक्षा 2, 556
 रङ्ग 2, 14
 रङ्ग 2, 44
 रङ्गमातृ 4, 125
 रजक 3, 78
 रजन 3, 277-78
 रजनी 3, 395-96
 रजस् 2, 575
 रञ्जन, ०नी 3, 395
 रण 2, 149
 रण्डा 2, 125
 रतनारीच 5, 11
 रतार्द्रिक 4, 28
 रति 2, 187
 रत्न 2, 275
 रथ 2, 217

रथकार 4, 277
 रथाङ्ग 3, 120
 रथ्य, ०थ्या 2, 369
 रद 2, 230
 रन्ध्र 2, 411
 रभस 3, 747
 रम, ०मा 2, 325
 रमण 3, 210-11
 रम्भ, ०म्भा 2, 306
 रम्य, ०म्या 2, 368-69
 रश्मि 2, 326
 रस, ०सा 2, 573-74
 रसन 3, 394
 रसायन 4, 188
 रसाल, ०ला 3, 673
 रसिका 3, 78
 रसित 3, 278
 रहस् 2, 575
 रहस्य, ०स्या 3, 403
 राका 2, 14
 राक्षसी 3, 748
 राग 2, 44
 रागचूर्ण 4, 87
 रागमूर्त्र 4, 277
 रागिन् 2, 276
 राघव 3, 703
 राजजम्बू 4, 213
 राजन् 2, 275
 राजराज 4, 57
 राजवृक्ष 4, 322
 राजहंस 4, 332
 राजादन 4, 189
 राजिका 3, 80
 राजी 2, 73
 राजीव 3, 703-4
 राह्य 2, 129

राजक 3, 79
 राध, ०धा 2, 242
 राधन 3, 396
 राधरु 4, 29
 राम, ०मा 2, 326-27
 रामिल 3, 674
 राशि 2, 539
 राष्ट्र 2, 438
 रास 2, 575
 रासेरस 4, 333
 राज्ञा 2, 276
 रिष्ट 2, 95
 रीति 2, 187
 रक्म 2, 327
 रुच् 1, 7
 रुचक 3, 80
 रुचि 2, 57
 रुजा 2, 73
 रुदथ 3, 311
 रुधिर 3, 591
 रुमा 2, 327
 रुत 2, 438
 रुक्ष 2, 557
 रूप 2, 293
 रूपक 3, 81
 रूप्य 2, 370
 रेक 2, 15
 रेखा 2, 24
 रेचनी 3, 396
 रेणु 2, 150
 रेणुका 3, 81
 रेत्र 2, 438
 रेप 2, 294
 रेफ 2, 297
 रेहिण 4, 88
 रेवती 3, 279

मेवा 2, 523
 रे 1, 11
 रेवत 3, 279
 रोक 2, 15
 रोजन, ०ना 3, 397
 रोदन 3, 397
 रोदस्, ०सी 3, 748
 रोध 2, 439
 रोप 2, 294
 रोमहर्षण 5, 16
 रोषाण 3, 211
 रोहिणी 3, 212
 रोहित 3, 280
 रोहिताश्व 1, 308
 रोहिन् 2, 277
 रोद्र, ०द्री 2, 439
 रोद्व 3, 704
 रोहिणेय 4, 230
 रोहिष 3, 736

ल.

लक्ष 2, 557
 लक्षण 3, 213
 लक्ष्मण, ०णा 3, 213 14
 लक्ष्मन् 2, 277
 लक्ष्मी 2, 328
 लक्ष्मीपति 1, 125
 लक्ष्मीपुत्र 4, 278
 लग्न 2, 277
 लघिष्ठ 3, 166
 लगु 2, 53
 लघ्वी 2, 524
 लङ्का 2, 16
 लङ्क 2, 45
 लङ्घन 3, 398
 लञ्ज 2, 73
 लदा 2, 524

लता 2, 188
 लभ्य 2, 371
 लम्पाक 3, 82
 लम्बकर्ण 4, 88
 लम्बोदर 4, 278
 लय 2, 370
 ललना 3, 399
 ललाम, ०मन् 3, 398
 ललित 3, 280
 लव 2, 523-24
 लवण, ०णा 3, 212-13
 लाङ्गुल, ०न्दी 3, 674-75
 लाङ्गुलिन् 3, 400
 लाङ्गुल 3, 674
 लाज 2, 73
 लाञ्छन 3, 399
 लाट 2, 95
 लालस 3, 748
 लालाटिक 4, 29
 लासक 3, 82
 लिङ्ग 2, 45
 लिप्त 2, 189
 लीला 2, 496
 लुब्ध 2, 243
 लूना 2, 189
 लूनामर्कटक 6 2
 लूनक 3, 82
 लेख, ०खा 2, 25
 लेखन 3, 400
 लेखीलक 4, 30
 लेष 2, 294
 लोक 2, 16
 लोचक 3, 82 83
 लोमश, ०शा 3, 719-20
 लोल, ०ला 2, 497
 लोह 2, 588

लोहल 3, 675

लोहित 3, 281-82

लोहित्य 3, 494

व.

व 1, 14

वंश 2, 541

वक्तव्य 3, 495

वक्त्र 2, 441

वक्र 2, 441

वक्रनक्र 4, 279

वक्त्र 2, 46

वच, ०चा 2, 58

वज्र, ०ज्रा 2, 442

वज्रक 3, 84

वज्रथ 3, 311

वज्रुल 3, 675

वट 2, 95

वडवा 3, 705

वणिज् 2, 74

वण्ट 2, 106

वण्टाल 3, 676

वर्तस 3, 741

वतण्डा 3, 175

वत्स 2, 576

वदान्य 3, 495

वध 2, 243

वधू 2, 244

वन 2, 278

वनज, ०जा 3, 139

वनश्चन् 3, 404

वनस्पति 4, 126

वनित, ०ता 3, 282-83

वपन 3, 403

वपा 2, 295

वपुस् 2, 578

वप्र 2, 441

वमथु 3, 313

वमन 3, 402

वमि 2, 328

वयस् 2, 576

वयःस्थ, ०स्था 3, 312-13

वर, ०री 2, 489-40

वरचन्दन 5, 31

वरवर्णिनी 5, 31

वरटा 3, 159-60

वरण 3, 214-15

वरण्ड 3, 174

वरण्डक 4, 32

वरत्रा 3, 592

वरद, ०दा 3, 330-31

वराक 3, 84

वराङ्ग 3, 120

वराटक 4, 31

वरारोह, ०हा 4, 343

वराह 3, 763

वरिष्ठ 3, 166-67

वरीर्यस् 3, 749

वरुण 3, 214

वरुथ 3, 312

वर्चस् 2, 576-77

वर्जन 3, 402

वर्ण 2, 150-51

वर्णक 3, 85

वर्णविलोडक 6, 2

वर्णाट 3, 159

वर्णिन् 2, 279

वर्तक 3, 84

वर्तनी 3, 403

वर्तक 4, 31

वर्ति 2, 190

वर्धन् 2, 279

वर्धन, ०नी 3, 403

वर्धमान 4, 189
 वर्धित 3, 282
 वर्ध 2, 442
 वर्ष 2, 557-58
 वर्षाभू 3, 449
 वर्ष्मन् 2, 278
 वलज, °जा 3, 138
 वलय 3, 496
 वलि 2, 489-90
 वल्क 2, 16
 वल्गु 2, 47
 वल्मीक 3, 85
 वल्लभ 3, 449
 वल्लर 3, 591
 वल्लव 3, 704
 वल्ली 2, 497
 वल्लूर 3, 592
 वश, °शा 2, 540
 वसति 3, 283
 वसन 3, 402
 वसन्तदूत, °ती 5, 21
 वसु 2, 577
 वसुक 3, 85
 वस्त्र 2, 278
 वस्योक्तारा 5, 42
 वह 2, 588
 वा 7, 14
 वागर 3, 593
 वाग्मिन् 2, 281
 वाच् 1, 7
 वाच्य 3, 495
 वाज 2, 75
 वाजिन् 2, 281
 वाट, °टी 2, 96
 वाडव 3, 705-6
 वाणि 2, 151

वाणिनी 3, 405
 वातकेलि 4, 299
 वातकुडा 4, 72
 वातरायण 5, 17
 वातरूष 4, 323
 वातूल 3, 676
 वान 2, 280
 वानप्रस्थ 4, 135
 वापित 3, 284
 वाम, °मा, °मी 2, 328-29
 वामन 3, 404
 वामिल 3, 677
 वायस, °सी 3, 749-50
 वायुफल 4, 298
 वार 2, 443-44
 वारण 3, 215
 वारवाण 4, 88
 वाराही 3, 763
 वारि 2, 444
 वारुणी 3, 216
 वारुण्ड 3, 175
 वारुड 3, 179
 वार्त्त, °र्त्ता 2, 191
 वारेर 3, 594
 वार्देक 3, 88
 वार्षिक 3, 87
 वार्लिका 3, 68
 वाली 2, 491
 वालुक, °का 3, 88-89
 वालेय 3, 496
 वाल्हिक, °हीक 3, 87-88
 वास, °सा 2, 578
 वासन्त, °न्ती 3, 285-86
 वासर 3, 594
 वासित, °ता 3, 286-87
 वासुरा 3, 595

वास्तु 2, 192
 वाह, ०हा 2, 588-89
 वाहस 3, 750
 वाहिनी 3, 405
 वि 7, 15
 विकट 3, 160
 विकार 3, 596
 विकाश 3, 721
 विकृत 3, 289
 विकृति 3, 292
 विक्रम 3, 465
 विह्वल 3, 407
 विगत 3, 288
 विगूढ 3, 180
 विग्रह 3, 764
 विग्रकारिन् 4, 193
 विचकिल 4, 299
 विच्छिन्ति 3, 293
 विच्छिन्न 3, 408
 विजय, ०या 3, 496-97
 विजात, ०ता 3, 292
 विज्ञान 3, 407
 विट 2, 96
 विटप 3, 438
 विडङ्ग 3, 121
 वितण्डा 3, 176
 वितर्क 3, 89
 वितान 3, 406
 वितुन्नक 4, 33
 वित्त 2, 193
 वित्ति 2, 193
 विदथ 3, 314
 विदा 2, 230
 विदार, ०री 3, 597
 विदारण 4, 89
 विहित 3, 287

विदुर 3, 596
 विदूषक 4, 33
 विदेह 3, 764
 विद्व 2, 245
 विद्वत् 3, 706
 विद्रुम 3, 466
 विद्वस् 2, 579
 विधा 2, 245
 विधातृ 3, 294
 विधान 3, 409
 विधि 2, 245
 विधु 2, 246
 विधुत 3, 289
 विधुर, ०रा 3, 598
 विनत, ०ता 3, 290-91
 विनय, ०या 3, 498
 विनायक 4, 32
 विनिपात 4, 127
 विनीत 3, 289-90
 विनेतृ 3, 294
 विन्दु 2, 230
 विन्ध्य, ०न्ध्या 2, 371
 विन्न 2, 281
 विपणि 3, 217
 विपत्ति 3, 293
 विपन्न 2, 410
 विपाक 3, 89
 विपाश, ०शा 3, 721
 विपुल, ०ला 3, 677
 विप्रतिसार 5, 43
 विप्रलाप 4, 211
 विबुध 3, 340
 विभव 3, 707
 विभाकर 4, 280
 विभाव 3, 706
 विभावसु 4, 334

विभु 2, 306
 विभ्रम 3, 466
 विमल 3, 677
 विमान 3, 409
 विरूढ 3, 180
 विरोचन 4, 190
 विलग्न 3, 407
 विलास 3, 751
 विलासिन् 3, 411
 विलीन 3, 407
 विलेपनी 4, 194
 विलोम, ०मी 3, 464-65
 विवध 3, 341
 विवर 2, 411
 विवर्त 3, 292
 विवश 3, 720
 विवस्वन् 3, 287
 विविक्त 3, 288
 विवेक 3, 90
 विश् 1, 15
 विशद 3, 331
 विशल्या 3, 499
 विशाल, ०ला 3, 105
 विशारद 4, 145
 विशालाक्ष 4, 323
 विशिख, ०ला 3, 104
 विशेषक 4, 34
 विश्रब्ध cfr. 3, 341
 विश्रम्भ cfr. 3, 451
 विश्राणन 4, 192
 विश्रुत 3, 287
 विश्लेष 3, 737
 विश्व, ०वा 2, 525
 विश्वकहु 4, 280
 विश्वकर्मान् 4, 198
 विश्वप्सन् 3, 410

विश्वंभर, ०रा 4, 279-80
 विश्वस्त, ०स्ता 3, 291
 विश्वावसु 4, 333
 विष, ०वा 2, 558
 विषय, ०द्या 3, 408
 विषय 3, 497-98
 विषयिन् 3, 411
 विषाण, ०णी 3, 216-17
 विष्कम्भ 3, 450
 विष्टर 3, 595
 विष्टि 2, 98
 विष्णुपद, ०दी 4, 145-46
 विष्णुवसेन, ०ना 4, 191-92
 विष्णुवसेनप्रिया 6, 5
 विसर 3, 598
 विसर्ग 3, 121
 विस्तार 3, 595
 विस्मय 3, 498
 विस्मापन 4, 191
 विस्रब्ध 3, 341
 विस्रम्भ 3, 451
 विहनन 4, 192
 विहस्त 3, 291
 विहायस् 3, 751
 विहार 3, 596
 विहेठन 4, 190-91
 वीक्ष्य 2, 372
 वीह्वा 2, 25
 वीची 2, 58
 वीणा 2, 152
 वीत 2, 193
 वीति 2, 194
 वीतिहोत्र 4, 282
 वीथी 2, 218
 वीर, ०रा 2, 446-47
 वीरतर 4, 281-82

वीरभद्र 4, 281
 वीरवृक्ष 4, 324
 वीरुध् 2, 246
 वीर्य 2, 371
 वीवध 3, 341
 वृकधूप 4, 212
 वृक्षादन, ०नी 4, 194-95
 वृजिन 3, 413
 वृति 2, 196
 वृत्त 2, 194
 वृत्तान्त 3, 294
 वृत्ति 2, 195
 वृत्र 2, 448
 वृथा 7, 29
 वृद्ध 2, 247
 वृद्धि 2, 247
 वृन् 2, 195
 वृन्धारक 4, 34
 वृक्षिक 3, 91
 वृष, ०वा, ०वी 2, 558-60
 वृषन् 2, 281
 वृषपर्वन् 4, 195
 वृषभ 3, 451
 वृषल 3, 678
 वृशकपायी 5, 38
 वृषाकपि 4, 212
 वृषाङ्ग 3, 90
 वृष्णि 2, 152
 वृहतिका 4, 35
 वृहती 3, 295
 वृहत्तल 4, 299
 वेकट 3, 160
 वेग 2, 47
 वेणी 2, 152
 वेणु 2, 153
 वेदना 3, 414

वेदि 2, 281
 वेधस् 2, 579
 वेर 2, 448
 वेरट 3, 160-61
 वेला 2, 498
 वेलित 3, 295
 वेश 2, 541
 वेश्य, ०द्या 2, 372-73
 वेष्टन 3, 413
 वेष्टित 3, 296
 वै 7, 15
 वैकुण्ठ 3, 167
 वैजयन्त, ०न्ती 4, 127-28
 वैजिक 3, 91
 वैतरणी 4, 89
 वैतालिक 4, 35
 वैदेहक 4, 36
 वैदेही 3, 765
 वैनाशिक 4, 36
 वैरोचन 4, 196
 वैशाख 3, 105
 वोह 2, 129
 व्यक्त 2, 191
 व्यग्र 2, 443
 व्यङ्ग 2, 47
 व्यञ्जन 3, 401-2
 व्यतिकर 4, 279
 व्यतीपात 4, 126
 व्यलीक 3, 86
 व्यवहार 4, 278
 व्यवहारिका 5, 6
 व्यवय 3, 494
 व्यसन 3, 400-401
 व्याघात 3, 284
 व्याघ्र, ०घ्री 2, 445
 व्याघ्रनख 4, 45

व्याज 2, 76
 व्याड 2, 125
 व्याध 2, 244
 व्याप्ति 2, 192
 व्यायत 3, 285
 व्यायाम 3, 464
 व्याल 2, 498
 व्यास 2, 578
 व्युत्थान 3, 412
 व्युष्ट 2, 97
 व्युष्टि 2, 97
 व्यूढ 2, 129
 व्यूह 2, 589
 व्रज 2, 74
 व्रतति 3, 284
 व्रक्ष्य 3, 494
 व्राक्ष्य 3, 215-16
 व्रीहिराजिक 5, 6
 श.
 शंसा 2, 579
 शक 2, 17
 शकल 3, 678
 शकुन 3, 415
 शकुनि 3, 416
 शकुन्त 3, 296
 शकुलादनी 5, 32
 शक्ति 2, 196
 शक्र 2, 449
 शक्ती 3, 601-2
 शङ्का 2, 17
 शङ्कु 2, 17
 शङ्ख 2, 26
 शङ्खक 3, 92
 शची 2, 59
 शत्रु 2, 107
 शण्ड 2, 129

शतघ्नी 3, 416
 शतपत्र 4, 282-88
 शतषट्पिका 5, 7
 शतहृदा 4, 105
 शतानीक 4, 37
 शत्रि 2, 450
 शपथ 3, 314
 शफ 2, 297
 शबर 3, 599
 शब्द 2, 231
 शाम् 7, 15
 शामथ 3, 314
 शामन 3, 414
 शामी 2, 330
 शाम्पाक 2, 92
 शाम्ब 2, 301
 शाम्बर, ०री 3, 599-600
 शाम्बल 3, 678
 शाम्बूक 3, 93
 शंभु 2, 307
 शयथ 3, 315
 शयन 3, 414
 शयालु 3, 679
 शय्या 2, 374
 शर 2, 448-49
 शरण 3, 218
 शरद् 2, 282
 शरवाणि 4, 90
 शर 2, 450
 शर्करा 3, 600-601
 शर्वरी 3, 601
 शलाका 3, 93-94
 शल्क 2, 16
 शल्य 2, 373
 शल्यकी 3, 94
 शश 2, 541-42

शशिलेखा 4, 45
 शश्वत् 7, 25
 शष्प 2, 295
 शस्त 2, 197
 शस्त्र, ंस्त्री 2, 449-50
 शाक 2, 18
 शाकर 3, 603
 शाखा 2, 26
 शाखिन् 2, 282
 शाण 2, 153
 शाण्डिल्य 3, 500
 शात 2, 198
 शातकुम्भ 4, 214
 शान्नव 3, 707
 शाद् 2, 232
 शान्त 2, 197
 शान्ति 2, 197
 शाप 2, 296
 शावर, ंरी 3, 602-3
 शार 2, 450
 शारद्, ंदी 3, 331-32
 शारि 2, 451
 शारीर 3, 602
 शार्कक 3, 94
 शार्ङ्ग 2, 48
 शार्ङ्गल 3, 679
 शार्वर 3, 602
 शाल 2, 499
 शालङ्कायन 5, 33
 शाला 2, 499-500
 शालार 3, 603
 शालावृक 4, 37
 शालि 2, 500
 शालु 2, 500
 शालेय 3, 500
 शाल्मलि 3, 680

शासन 3, 417
 शास्तृ 2, 197
 शाख 2, 451
 शिखण्ड 3, 178
 शिखण्डिन् 3, 418
 शिखर 3, 604
 शिखरिणी 4, 90
 शिखरिन् 3, 417
 शिखा 2, 27
 शिखिन् 2, 282
 शिमु 2, 452
 शित 2, 198
 शिति 2, 198
 शिपिविष्ट 4, 65
 शिफा 2, 298
 शिरस् 2, 579
 शिल, ंला, ंली 2, 501
 शिलाटक 4, 37
 शिलिन्ध्र, ंध्री 3, 605-6
 शिलीमुख 4, 46
 शिव, ंवा 2, 525-27
 शिवि 2, 527
 शिशिर 3, 605
 शिशुक 3, 95
 शिष्य 2, 296
 शीकर 3, 606-7
 शीघ्र 2, 452
 शीत 2, 199
 शीतक 3, 95
 शीतचम्पक 5, 7
 शीतमयूख 5, 9
 शीतल 3, 680
 शीन 2, 283
 शीर्षण्य 3, 501
 शील 2, 501
 शुक् 2, 18

शुक्त 2, 199
 शुक्ति 2, 200
 शुक्र 2, 452
 शुक्र 2, 502
 शुक्ली 2, 48
 शुचि 2, 59
 शुण्ड, ंण्डा 2, 125-26
 शुद्ध 2, 248
 शुद्धान्त 3, 297
 शुभ 2, 307
 शुभ्र 2, 453
 शुल्क 2, 19
 शुल्व 2, 527
 शुभ्रुषा 3, 737
 शुवि 2, 560
 शुधिर 3, 607
 शुष्म 2, 332
 शूक, ंका 2, 20
 शूकक 3, 95
 शून्य, ंन्या 2, 374
 शूर 2, 453
 शूल, ंला 2, 502
 शृगाल, ंली 3, 681
 शृगालजम्बू 5, 35
 शृङ्खल 3, 682
 शृङ्ग, ंङ्गी 2, 48-49
 शृङ्गाटक 4, 38
 शृङ्गार 3, 607-8
 शृङ्गारिन् 3, 418
 शेष, ंषा 2, 560-61
 शैल 2, 503
 शैलाट 3, 161
 शैलूष 3, 738
 शैलेय 3, 501-2
 शोण 2, 154
 शोभन 3, 419

शोष 2, 561
 शौक 2, 21
 शौण्ड, ंण्डी 2, 126
 शौर्य 2, 374
 शौक्ल 3, 682
 श्याम, ंमा 2, 330-31
 श्यामल 3, 679
 श्येन 2, 283
 श्रद्धा 2, 248
 श्रमण 3, 217
 श्रवण 3, 218
 श्राद्ध 2, 248
 श्राम 2, 332
 श्री 1, 12
 श्रीकण्ठ 3, 167
 श्रीपति 3, 296
 श्रीपर्ण, ंर्णी 3, 219
 श्रीमत् 2, 198
 श्रीवास 3, 751
 श्रुत 2, 201
 श्रुति 2, 201
 श्रुतिकट 4, 66
 श्रेणि 2, 153
 श्रेयस् 2, 580.
 श्रेयसी 3, 752
 श्रेष्ठ 2, 107
 श्लाघा 2, 54
 श्लेष्यघना 4, 197
 श्लेष्यघ्ना 3, 419
 श्लोक 2, 20
 श्वशुर्य 3, 500
 श्वःश्रेयस 4, 334
 श्वसन 3, 415
 श्वेत, ंता 2, 202
 श्वेतधामन् 4, 196
 श्वेतवाहन 5, 33

ष.

- षड 2, 127
षडग्रन्थ, ०न्था 3, 815
षण्ड 2, 127
षण्डाली 3, 683
षण्ड 2, 129
षष्ठ, ०ष्टी 2, 107

स.

- संयमन, ०नी 4, 199
संरूढ 3, 181
संरोध 3, 342
संवदन 4, 201
संवर्त 3, 298
संवाहन 4, 201
संविस्ति 3, 302
संविद् 2, 232
संवेश 3, 722
संव्यान 3, 422
संस्मरण 4, 91
संसिद्धि 3, 343
संसृष्ट 3, 162
संस्कार 3, 610
संस्कृत 3, 298
संस्तर 3, 608
संस्त्याय 3, 503
संस्था 2, 218
संस्थान 3, 423
संहत 3, 298
संहर्ष 3, 738
संहिता 3, 296
सकटाक्ष 4, 324
सकृत् 7, 25
सकृद्यज्ञ 4, 57
साधि 2, 28
संकार, ०री 3, 610-11

- संकाश 3, 722
संकीर्ण 3, 219
संकुल 3, 683
संख्य, ०ख्या 2, 876
संख्यावत् 3, 297
संगति 3, 301
संग्र 3, 609
संग्रह 3, 765
संघाटिका 4, 38
संघात 3, 299
सचिव 3, 708
सज्ज 2, 76
सज्जन, ०ना 3, 423-24
सञ्ज 2, 76
संज्ञा 2, 77
सटा 2, 98
सत् 1, 9
सती 2, 202
सत्तम 3, 466
सत्त 2, 454
सत्त्व 2, 528
सत्य 2, 375
सदन 3, 420
सदागति 4, 130
सदादान 4, 199
सदाफल 4, 300
सदृश 3, 722
सदेश 3, 721
सनातन 4, 198
सनाभि 3, 452
संतति 3, 800
संतान 3, 422
संतानिका 4, 39
संधा 2, 249
संधान 3, 424
संधि 2, 250

- संधिनी 3, 424
 संधिला 3, 684
 संध्या 2, 376
 संनति 3, 301
 संनद 3, 342
 संनय 3, 504
 संनिधि 3, 343
 सप्तला 3, 684
 सप्तार्चिन् 3, 753
 सभा 2, 308
 सम 7, 16
 सम 2, 332
 समभिहार 5, 44
 समय 3, 502-3
 समया 7, 57
 समर्थ 3, 316
 समर्याद् 4, 146
 समाधान 4, 128
 समादान 4, 200
 समाधि 3, 342
 समान 3, 422
 समापन 4, 197
 समापन्न 4, 200
 समायोग 4, 50
 समास 3, 752
 समाहार 4, 284
 समाहित 4, 129
 समाह्वय 4, 232
 समिति 3, 302
 समीक्षा 3, 738
 समीरण 4, 91
 समुच्छ्रय 4, 231
 समुत्थान 4, 201
 समुद्रय 4, 231
 समुदाय 4, 231
 समुदत 4, 129
 समुदान्ता 4, 129
 समुदाह 4, 284
 समुज्जद 4, 154
 समूह 3, 180
 संपद् 2, 233
 संपराय 4, 231
 संपर्क 3, 98
 संप्रयोग 4, 51
 संप्रयोगिन् 4, 202
 संप्रहार 4, 283
 संवाध 3, 342
 संभव 3, 707
 संभार 3, 609
 संभोग 3, 122
 संभ्रम 3, 467
 संमति 3, 302
 संमूर्छन 4, 198
 सर 2, 153
 सरक 3, 97
 सरणि 3, 219
 सरण्ड 3, 177
 सरळ 3, 683
 सरस्वत् 3, 297
 सरस्वती 4, 130-31
 सरोजिनी 4, 202
 सर्ग 2, 50
 सर्वसह, ०हा 4, 343
 सर्वग 3, 122
 सर्वज्ञ 3, 141
 सर्वतोभद्र, ०द्रा 5, 43-44
 सर्वतोमुख 5, 9
 सर्वरस 4, 335
 सवन 3, 419
 सव्य 2, 375
 सत्यक 3, 97
 सह, ०हा 2, 589-90

सह (indecl.) 7, 53
 सहचर 4, 283
 सहज 3, 139
 सहदेव, ०वा, ०वी 4, 309-10
 सहस्र 2, 580
 सहस्रपाद 5, 29
 सहस्रवेधिन् 5, 33
 सद्य 2, 375
 साक्षात् 7, 26
 साति 2, 203
 सादिन् 2, 285
 साधन 3, 425-26
 साधिष्ठ 3, 168
 साधीर्यम् 3, 753
 साधु 2, 250
 साध्य 2, 377
 सान्ध 2, 529
 सामञ्ज 3, 140
 सामयोनि 4, 204
 सामर्थ्य 3, 504
 सामि 7, 41
 सामिधेनी 4, 204
 सामुद्र 3, 611
 सांप्रतम् 7, 57
 साय 2, 378
 सायक 3, 98
 सार 2, 455
 सारङ्ग 3, 122
 सारण 3, 220
 सारस 3, 754
 सारसन 4, 203
 सार्ध 2, 218
 सार्वभौम 4, 219
 साल 2, 503
 सालमार 4, 285
 सावित्र, ०त्री 3, 611-12

साहस 3, 753
 सिंह, ०ही 2, 590-91
 सिंहाण 3, 220
 सिकता 3, 303
 सिक्थ 2, 219
 सित, ०ता 2, 203
 सिद्ध 2, 251
 सिद्धार्थ 3, 316
 सिद्धि 2, 251
 सिध्मल, ०ला 3, 685
 सिन्दूर, ०री 3, 612-13
 सिन्दूरतिलक, ०का 6, 3
 सिन्धु 2, 252
 सिप्र, ०प्रा 2, 457
 सिर, ०रा 2, 457
 सीता 2, 204
 सीमा 2, 333
 सीर 2, 457
 सुकर्धन् 3, 427
 सुकुमार 4, 285
 सुकृत 3, 304
 सुख, ०खा 2, 28
 सुखाश 3, 722
 सुत 2, 205
 सुतल 3, 685
 सुदर्शन, ०ना, ०नी 4, 205-6
 सुदामन् 3, 427
 सुधन्वन् 3, 427
 सुधा 2, 252
 सुनन्दा 3, 332-33
 सुनार 3, 613
 सुनीति 3, 305
 सुन्दरी 3, 618
 सुपर्ण, ०र्णा 3, 222
 सुपर्षन् 3, 428
 सुप्ति 2, 205

सुप्रतीक 4, 39
 सुमनस् 3, 754
 सुमुख 3, 105
 सुयेधस् 3, 755
 सुयामुन 4, 204
 सुर, ंरा 2, 458
 सुरतताली 5, 47
 सुरभि 3, 452-53
 सुरत्त 3, 755
 सुरूप 3, 438
 सुवर्ण 3, 221
 सुवह, ंहा 3, 766
 सुवेल 3, 686
 सुव्रत, ंता 3, 304
 सुषम, ंमा 3, 467-68
 सुषवी 3, 703
 सुषिर cfr. 3, 607
 सुषीय 3, 467
 सुषेण 3, 221
 सुहृम 2, 333
 सूचक 3, 99
 सूचना 3, 428
 सूची 2, 60
 सूत 2, 205
 सूतक 3, 99
 सूत्र 2, 458
 सूत्रकण्ठ 4, 70
 सूत्रधार 4, 285
 सूत 2, 234
 सूत, ंना 2, 286
 सूनु 2, 286
 सूनुत 3, 305
 सूय 2, 234
 सूर्यभक्त 4, 181
 सूक 2, 21
 सुगान्ध cfr. 3, 681

सुगालजम्बू cfr. 5, 35
 सृति 2, 206
 सृदाकु 3, 100
 सृष्ट 2, 99
 सृष्टि 2, 99
 सेचक 3, 100
 सेतु 2, 206
 सेनानी 3, 429
 सेवक 3, 100
 सेवन 3, 429
 सेव्य 2, 378
 सैकतिक 4, 40
 सैन्धव 3, 709
 सैन्य 2, 378
 सैरन्धी 3, 614
 सोढ 2, 130
 सोम 2, 333-34
 सोमवल्क 4, 41
 सौगन्धिक 4, 41
 सौहार्मिनी 4, 206
 सौम्य 2, 379
 सौम्य 3, 504
 सौवीर 3, 615
 स्कन्ध 2, 249
 स्खलित 3, 298
 स्तनन 3, 420
 स्तनयिन्नु 4, 203
 स्तम्भ 2, 301
 स्तम्भ 2, 307
 स्तिमित 3, 303
 स्तोक 2, 21
 स्थान 2, 285
 स्थपति 3, 300
 स्थाणु 2, 154
 स्थान 2, 284*
 स्थाने 7, 32

स्थापन 3, 425
 स्थापित 3, 303
 स्थाल, ंली 2, 504
 स्थासक 3, 98
 स्थित 2, 204
 स्थिति 2, 204
 स्थिर, ंरा 2, 456
 स्थूणा 2, 154
 स्थूल 2, 504
 स्थूलोद्भव 4, 282
 स्थेय 2, 378
 स्नान 2, 284
 स्नेह 2, 591
 स्पर्श 2, 542
 स्पर्शन 3, 421
 स्पष्ट 2, 542
 स्फार 2, 456
 स्फुट 2, 98
 स्फुटि 2, 99
 स्म 7, 16
 स्मृति 2, 206
 स्यन्दन 3, 421
 स्यमीक, ंका 3, 96
 स्रवन्ती 3, 257-58
 सुव, ंवा 2, 529
 सू 1, 13
 स्रोतस् 2, 581
 सू 1, 14
 स्वप्न 2, 284
 स्वभू 2, 308
 स्वर 2, 454
 स्वर 2, 454
 स्रस्ति 7, 26
 स्वस्तिक 3, 96
 स्वाहु 2, 233
 स्वाप 2, 296

स्वामिन् 2, 286
 सिद्ध 7, 15
 स्वदे 2, 234
 स्वैर 2, 459

ह.

ह 7, 16
 हंस 2, 581-82
 हठ 2, 108
 हताश 3, 723
 हनु 2, 287
 हन्त 7, 26
 हम् 7, 18
 हर 2, 459
 हरण 3, 223
 हरि 2, 459-61
 हरिकण्ठ 4, 70
 हरिण 3, 223
 हरिणी 3, 223-24
 हरित् 2, 207
 हरिताली 4, 301
 हरेणु 3, 225
 हर्षण 3, 224
 हर्षयितु 4, 207
 हलाहल 4, 301
 हलिन् 2, 287
 हव 2, 529
 हविस् 2, 582
 हसन्ती 3, 305
 हस्त 2, 207
 हस्तिकर्ण 4, 92
 हस्तिमल 4, 300
 हा 7, 17
 हायन 3, 429
 हार 2, 461
 हारक 3, 101

हारीत 3, 806
 हार्य 2, 380
 हाल, ंला 2, 504-5
 हि 7, 17
 हिंसा 2, 582
 हिंस्र, ंला 2, 461
 हिरुनिर्पास 5, 48
 हिण्डन 3, 430
 हित 2, 208
 हिम 2, 385
 हिमज, ंला 3, 140
 हिरण 3, 225
 हिरण्य 4, 233
 हिरण्य 3, 225. 505 6
 हिरण्यरेतस् 5, 48
 हिरुच् (हिरुक्) 7, 20
 ही 7, 17
 हीन 2, 268
 हीर, ंरा 2, 462
 हीही 7, 53
 हुडुक 3, 101
 हुम् 7, 18

हुक्कय 3, 506
 हुदय 3, 506
 हुय, ंला 2, 380-81
 हुषित 2, 100
 हुष्ट 2, 100
 हे 7, 5
 हेति 2, 208
 हेमपुष्प 4, 212
 हेमपुष्पक, ंलिका 5, 8
 हेमल 3, 686
 हेरम्ब 3, 442
 हेरुक 3, 102
 हेला 2, 505
 हेलि 2, 505
 हे 7, 5
 हैमवती 4, 132
 हो 7, 6
 होमि 2, 335
 होरा 2, 462
 हो 7, 6
 ह्रस्व 2, 508
 ह्रादिनी 3, 429.

८० ॥ उ नमः सर्वज्ञाय ॥ अहं ॥

भ्रीसिद्धहेमचन्द्रव्याकरणनिवेशिनामुणादीनाम् ।

आचार्यहेमचन्द्रः करोति विवृतिं प्रणम्यार्हम् ॥ १ ॥

कृवापाजिस्त्रादिसाध्यशौदृक्षासनिजानिरहीणभ्य उण् ॥ १ ॥

करोतीत्यादिभ्यो धातुभ्यः सत्यर्थे वर्तमानेभ्यः संप्रदानापादानाभ्यामन्यत्र
कारके भावे च संज्ञायां बहुलमुणप्रत्ययो भवति ॥ कुङ्क् करणे । कुङ्क् हिंसायां
वा । निरनुबन्धग्रहणे सामान्यग्रहणात् । करोति करति कृणोति वा । कारुः
कारी नापितादिरिन्द्रश्च ॥ वाङ् गतिगन्धनयोः । वै ओवै शोषणे वा । वाति
वायति वा द्रव्याणि । वायुर्नभस्वान् ॥ पां पाने । पिबन्त्यनेन तैलादिद्रव्यम् । पायु-
रपानमुपस्थश्च । पातिपायत्योस्त्वर्थसंगतेर्न ग्रहणम् ॥ जि अभिभवे । जयत्यनेन
रोगान् श्लेष्माणं वा । जायुरौषधं पित्तं वा ॥ स्वादि आस्वादने । स्वद्यत इदमनेन
वा । स्वादु रुच्यं स्वदनं वा स्वादु ॥ साधट् संसिद्धौ । उत्तमक्षमादिभिस्तपोविशेष-
वैर्भावितात्मा साधोतीति साधुः । सम्यग्दर्शनादिभिः परमपदं साधयति वा । साधुः
संयतः । उभयलोकफलं साधयति वा । साधुर्धर्मशीलः ॥ अशौटि व्याप्तौ । अभुते
तेजसा सर्वं केदारं वेत्याशुः सूर्यो ग्रीहिश्च । अशनं वाशु ॥ क्षिप्रमभुन इति वाशुः
शीघ्रनामी शीघ्रकारी च ॥ इ भवे । इश्च विदारणे वा । दरति कृणाति दीर्यते वा ।
दारु काष्ठं भव्यं च ॥ णै वेष्टने । ज्ञायति । ज्ञायुरस्थिनहनम् ॥ वन मत्स्यौ ।
वणूयी दाने वा । सनति सनोति वा मृगादीनिनि सानुः पर्वतैकदेशः ॥ जनैस्त्रि
प्रादुर्भावे । जायतेनेनाकुञ्चनादि । जानु ऊरुजंघासंधिमण्डलम् । जानीत्याका-
रनिर्देशात् । न जनव्य इति प्रतिषिद्धापि वृद्धिर्भवति ॥ रह त्यागे । रहति गृहीत्वा
सूर्याचन्द्रमसौ स्वशरीरं वा । राहुः सैहिकेयः ॥ इण्क् गतौ । एति । आयुः
पुरुषः शकटमौषधं जीवनं पुरुरवः पुत्रो वा । जरायुर्गर्भवेष्टनं जलमलं वा ।
जटायुः पक्षी । धनायुर्देशः । रसायुर्भ्रमरः । संप्रदानाभ्यामन्यत्रोणादय इति
यथायोषं प्रत्ययो वेदितव्यः ॥ १ ॥

अः ॥ २ ॥

सर्वस्माद्धातोर्यथाप्रयोगमकारः प्रत्ययो भवति ॥ भवः । तरः । चरः ।
प्रवः । शयः । शरः । परः । करः । स्तवः । चरः । वदः ॥ १ ॥

म्लेच्छीडिर्ह्रस्वश्च वा ॥ ३ ॥

आभ्यामः प्रत्ययो भवति दीर्घस्थ च ऋस्वो वा भवति ॥ म्लेच्छ अव्य-
क्तायां वाचि । म्लिच्छः मूकः ॥ म्लेच्छः कुमनुष्यजातिः ॥ ईडिक् स्तुतौ । ईड इडश्च
देवताविशेषौ मेदिनी च ॥ ३ ॥

नञः क्रमिगमिशमिखन्याकमिभ्यो ङित् ॥ ४ ॥

नञ्परेभ्य एभ्यो ङिदः प्रत्ययो भवति ॥ क्रमू पादविक्षेपे । न क्रामति । नक्रो
जलचरो ग्राहः ॥ गमूं गतौ । नगो वृक्षः पर्वतश्च ॥ शमूच् उपशमे । नशो यक्षः ॥
खनूग् अवदारणे । नखः करजः । नास्य खमस्तीति वा नख इत्यपि । कमूङ्
कान्तौ । नाकः स्वर्गः । नात्राकमस्तीति नाक इत्यपि । नखादित्वादन्स्वर इत्य-
ञ भवति । ङित्करणमन्त्यस्वरादिलोपार्थम् ॥ ४ ॥

तुदादिविषिगुहिभ्यः कित् ॥ ५ ॥

तुदादिभ्यो विषिगुहिभ्यां च किदः प्रत्ययो भवति ॥ तुदः । नुदः । क्षिपः ।
सुरः । बुधः । सिवः । तुदादीनां यथासंभवं कारकविधिः ॥ विषूङ्की व्याघ्रौ । वेवे-
ष्टि । विषं प्राणहरं द्रव्यम् । गुहौग् संवरणे । गूहति । गुहः स्कन्दः । गुहा पर्वतैक-
देशः ॥ ५ ॥

विन्देर्नलुक् च ॥ ६ ॥

विन्देः किदः प्रत्ययो भवति तत्संनियोगे नस्य लुक् च [भवति] ॥ विदु अ-
वयवे । विदो गोत्रकृद्भक्षजातिश्च ॥ ६ ॥

कृगो द्वे च ॥ ७ ॥

करोतेः किदः प्रत्ययो भवत्यस्य च धातोर्द्वे रूपे भवतः ॥ कृकृग् करणे ।
चक्रं रथाङ्गमायुधं च ॥ ७ ॥

कमिगदिमनेः सरूपे ॥ ८ ॥

किदिति निवृत्तम् । एभ्योकारः प्रत्ययो भवत्येषां च सरूपे समानरूपे द्वे
उक्ती भवतः ॥ कनै दीप्तिक्रान्तिगतिषु । कनति दीप्यते । कङ्कनः कान्तः ॥ गद
व्यक्तायां वाचि । गदत्यव्यक्तं वदति गद्यतेऽव्यक्तं कथ्यते वा । गद्गदोऽव्यक्तवाक् ।

गङ्गादिवर्णः कर्कशम् ॥ मर्मिन् स्थाने । मर्मनोविस्पष्टवाक् । सरूपमहणं व्यञ्जन-
स्यानादितुङ्गित्वादिकार्यनिवृत्त्यर्थम् ॥ ८ ॥

ऋतष्टित् ॥ ९ ॥

ऋकारान्ताद्धातोरकारः प्रत्ययो भवति स च बहुलं टित् धातोश्च सरूपे
हे रूपे भवतः ॥ दृश् विदारणे । दीर्यते भिद्यतेनेन भोजमिति दर्दरो वाद्यविशेषः
पर्वतश्च । दर्दरी सस्यलुण्टिः ॥ कृत् विक्षेपे । कर्करः क्षुब्राश्मा । कर्करी गल-
न्तिका ॥ वृग्श् वरणे । वर्वरो स्लेच्छजातिः । वर्वरी केशविशेषः ॥ भृग्श् भरणे ।
भर्भरः छद्मवान् । भर्भरी श्रीः ॥ जृष्न् जरसि । जर्जरोदृढः । जर्जरी स्त्री ॥
झृष्न् जरसि । झर्झरो वाद्यविशेषः । झर्झरी झल्लरिका ॥ गृत् निगरणे । गर्गरो
रार्जर्विः । गर्गरी महाकुम्भः ॥ मृश् हिंसायाम् । मर्भरः शुष्कपक्ष्माकारः । त-
ज्जर्माग्योपि क्षोदासहिष्णुर्मर्मरो दानवश्च । मर्मरायां दुर्व्यामित्यादौ टित्त्वेपि
र्दानं भवति बहुलाधिकारात् ॥ तत एव च ऋकारान्तादपि ॥ घृं सेचने ।
घर्घरः सघोषोव्यक्तवाक् । घर्घरी किङ्कणिका ॥ ९ ॥

किच्च ॥ १० ॥

ऋकारान्ताद्धातोर्थथादर्शनं किदकारः प्रत्ययो भवति धातोश्च सरूपं
हे रूपे भवतः ॥ मृश् हिंसायाम् । मृर्यतेनेनेति मुर्मुरो ज्वलदङ्गारवूर्णम् ॥ पृश्
पालनपूरणयोः । पुर्यते जलघातेन । पुर्पूरः फेनः ॥ तू ज्वननगणयोः । तीर्यते-
नेनास्मिन्वा । तीर्निरः संक्रमः ॥ भृश् भर्भने च । भुर्यते संचीयते । भुर्भुरः संचयः ॥
शृश् हिंसायाम् । शीर्यते समन्तात् । शिर्शिरः पुञ्जः ॥ १० ॥

पृपलिभ्यां टित् पिप् च पूर्वस्य ॥ ११ ॥

आभ्यां टिदः प्रत्ययो भवत्यनयोश्च सरूपे हे रूपे भवतः पूर्वस्य च स्थाने पिप्
इत्यादेशो भवति ॥ पृश् पालनपूरणयोः । पृणाति छायाया । पिप्परी वृक्षजातिः ॥
पल गतौ । पलत्यातुरम् । पिप्पल्यौषधजातिः ॥ टित्करणं उच्यर्थम् ॥ ११ ॥

क्रामिमथिभ्यां चन्मनौ च ॥ १२ ॥

आभ्यामः प्रत्ययो भवति सरूपे च हे रूपे भवतः पूर्वस्य च स्थाने यथा-
संख्यं चन् मन् इत्यादेशौ भवतः ॥ क्रमू पादविक्षेपे । क्रामति सुखमनेना-

स्मिन्वा । चङ्क्रमः संक्रमः ॥ मये विलेखने । गच्छति विषं शनिपञ्च ।
मन्मथः कामः ॥ १२ ॥

गमेर्जम् च वा ॥ १३ ॥

गमेरः प्रत्ययो भवति सरूपे च हे रूपे भवतः पूर्वस्य च जम् इत्यादेशो
[वा] भवति ॥ गम् गतौ । गच्छति पादविहरणं करोति । जङ्गमधरः ॥ गच्छ-
त्यमाध्यस्थमिति जङ्गमश्चपलः ॥ १३ ॥

अदुपान्त्यऋद्ध्यामश्चान्ते ॥ १४ ॥

अकारोपान्त्यादृकारान्ताच्च धातोरः प्रत्ययो भवति सरूपे च हे रूपे
भवतः पूर्वस्य चान्तेकारो भवति ॥ पल फल शल गतौ । शलशलः ॥
सल गतौ । सलसलः ॥ हल विलेखने । हलहलः ॥ कलि शब्दसं-
ख्यानयोः । कलकलः । मलि धारणे । मलमलः ॥ षटिष् चेष्टायाम् । षटषटः ॥
षट् व्यक्तायां वानि । षट्षटः ॥ पदिच् गतौ । पदपदः ॥ ऋदन्तः ॥ डुकुङ्ग
करणे । करकरः ॥ मुन् प्राणस्यागे । मरमरः । हुङ्ङत् आदरे । दरदरः ॥ सुं
गतौ । सरसरः ॥ वृण्ट् वरणे । वरवरः ॥ अनुकरणशब्दा एते ॥ १४ ॥

मषिमसेर्वा ॥ १५ ॥

आभ्यामः प्रत्ययो भवति सरूपे च हे रूपे भवतः पूर्वस्य चान्तेकारो वा
भवति ॥ मष हिंसायाम् । मषमषः । मष्मषः ॥ मसैच् परिणामे । मसमसः ।
मस्मसः ॥ १५ ॥

हसृफलिकषेरा च ॥ १६ ॥

एभ्यो अः प्रत्ययो भवति सरूपे च हे रूपे भवतः पूर्वस्य चान्त आकारो
भवति ॥ हुङ् हरणे । हरति नयति श्लाघ्यस्खलन् लक्ष्यम् । हराहरो योग्या-
चार्यः ॥ सुं गतौ । धावति वायुना नीयमानः समन्तात् । सरासरः सारङ्गः ॥
फल निष्पत्तौ । फलति निष्पादयति नानाविधानि पुष्पफलानि । फलाफलमरण्यम् ।
कष हिंसायाम् । कषति विदारयति । कषाकषः कृमिजातिः ॥ १६ ॥

इदुदुपान्त्याभ्यां किदिदुतौ च ॥ १७ ॥

इकारोपान्त्यादुकारोपान्त्याच्च किइः प्रत्ययो भवति सरूपे च हे
रूपे भवतः पूर्वस्य च यथासंख्यमिकार-उकारावन्ते भवतः ॥ किलत् शैत्यक्री-
डनयोः । किलिकिलः ॥ हिलत् हावकरणे । हिलिहिलः ॥ सिलत् उड्डे ।

तिलितिलः ॥ कुरत् डेहने । कुरुकुरः ॥ मुरत् सवेष्टने । मुरुमुरः ॥ पुरत् भीमार्थशब्दयोः । पुरुपुरः ॥ पुरत् अमगमने । पुरुपुरः ॥ सुरत् ऐश्वर्यदीप्तयोः । सुरसुरः ॥ कुरत् शब्दे । कुरुकुरः ॥ चुरत् स्तेभे । चुरुचुरः ॥ हुल हिंसासंवरणयोश्च । हुलहुलः ॥ गुजत् शब्दे । गुजुगुजः ॥ गुडत् रक्षायाम् । गुडुगुडः ॥ कुटत् कौटिल्ये । कुटुकुटः ॥ पुटत् संक्षेपणे । पुटुपुटः ॥ कुणत् शब्दोपकरणयोः । कुणुकुणः ॥ मुणत् प्रतिज्ञावे । मुणुमुणः ॥ अनुकर-
णशब्दा एते ॥ १७ ॥

जजलतितलकाकोलीसरीसृपादयः ॥ १८ ॥

एते अप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ जल घात्ये । अस्य हित्वे पूर्वस्य च जभावः । जजलः । यस्य जाजलिः पुनः ॥ तिलम् डेहने । अस्य हित्वे पूर्वस्य च तिभावे धातोरिकारस्य अकारे । तिलतलः ॥ कुल बन्धुसंस्त्यानयोः । अस्य हित्वे पूर्वस्य च काभावे । काकोली । क्षीरकाकोलीति च वल्लीजातिः ॥ स्रपूँ गतौ । अस्य हित्वे गुगाभावे पूर्वस्य च सरीभावे । सरीसृप उरगजातिः ॥ आदिप्रहणाद्यथा-
दर्शनमन्येपि ॥ १८ ॥

बहुलं गुणवृद्धी चादेः ॥ १९ ॥

धातोः किदः प्रत्ययो भवति सरूपे च डे रूपे भवतः पूर्वस्य च हकार-उकारावन्ते भवतो यथादर्शनं च गुणवृद्धी भवतः ॥ कैलिकिलः कैलि-
किलश्च हसनशीलः ॥ हिलत् हावकरणे । हेलिहिलो हेलिहिलश्च विलसनशीलः ॥ शेलिशिलः शैलिशिलश्च ॥ शुभि दीप्तौ । शोभने पुनः पुनरिति शोभुशुभः । शौभुशुभः ॥ शुदत् प्रेरणे । नुदति पुनः पुनरिति नौदुनुदः । नौदुनुदः ॥ गुडत् रक्षायाम् । गुलति भ्राम्यति पुनः पुनरिति गोलुगुलः । गोलुगुलः ॥ बलण् निमज्जने । बोलयति पुनः पुनरिति बोलुबुलः । बौलुबुलः ॥ तत्तदात्वर्यास्तच्छील-
अनुवादविशेषा वैते ॥ १९ ॥

जेलुप् ॥ २० ॥

धातोरप्रत्ययसंनियोगे बहुलं जेलुप् भवति ॥ वज्रं धारयतीति वज्रधर-
हन्त्रः ॥ वज्रं चक्रधरो विष्णुः ॥ मूधरोद्भिः ॥ जलधरो मेघः ॥ बाह्वलकात्मस्य-
वान्तरोपि ॥ देवयतीति दिव्य शौः स्वर्गो व्योम च ॥ पुण्यं कारयन्तीति पुण्यकृती
वाः ॥ पर्णं पर्णं शोषयतीति पर्णशुद् ॥ वान्ति पर्णशुषो वातास्ततः पर्णमुच्यते ।

ततः पर्णरुहः पथास्ततो देवः प्रवर्षति ॥ तथा महतः कारवां चक्रुराक्र-
न्दानिति प्राप्ते महतश्चक्रुराक्रन्दानिति भवति ॥ महीपालवधः श्रुत्वा गुधुषुः
पुष्यमाणवाः । घोषयां प्रकुरित्यर्थः ॥ २० ॥

भीष्मशलिवलिकल्यतिमर्च्यविमृजिकुतुस्तुदाधारात्राकापानिहान-
ञ्गुभ्यः कः ॥ २१ ॥

एभ्यः कः प्रत्ययो भवति ॥ जिभीक् भये । बिभेति दुन्दुभात्परस्माच्च । भेको
मण्डूकः कातरश्च । बिभेति वायोः । भेको मेघः ॥ इण्क् गतौ । एत्यद्वितीय
इत्येकोसहायः संख्या प्रधानमसमानोन्यथ ॥ पल फल शल गतौ । शलन्त्यात्मर-
क्षणाय तमिति शल्कः शरणम् । शलति त्यक्तं बहिरिति शल्कं गृहीतरसं शकलम् ।
शलकः काष्ठत्वगमलिनं च काष्ठं मुद्गरः करणं च ॥ वलि संवरणे । वल्को दशनो
वासस्त्वक् च ॥ कलि शब्दसंख्यानयोः । कल्कः कषायो दम्भः पिष्टपिण्डश्च ॥
अत सातत्यगमने । अल्क आत्मा वायुर्व्याधितश्चन्द्र उत्पातश्च ॥ मर्चः सौत्रो
धातुः । मर्को देवदारुर्वायुर्दानवो मयः पन्नगो विघ्नकारी च । चजः कगमिति क-
त्वम् ॥ अर्च पूजायाम् । अर्कः सूर्यः पुष्पजाति[र्ज्ञात]जातिश्च ॥ मृजौक्
शुद्धौ । मार्को वायुः ॥ कुंक् शब्दे । कोकश्चक्रवाकः ॥ तुंक् वृत्तिर्हिंसापूरणेषु ।
तोकमपत्यम् ॥ हुंक् स्तुतौ । स्तोकमल्पम् ॥ डुदांक् दाने । दाको यजमानो
यज्ञश्च ॥ डुधांक् धारणे च । धाक ओदनोद्वानम्भः स्तम्भश्च ॥ रांक् दाने ।
राको दातार्थः सूर्यश्च । राका पैर्णमासी कुमाररजस्वला च ॥ रैंड् पालने ।
त्राको धर्मः शरणस्थानीयश्च ॥ कैं शब्दे । काको वायसः ॥ पां पाने । पांक् रक्षणे
वा । पाको बालोसुरः पर्वतश्च ॥ ओहांक् त्यागे । निहाको निःस्नेहो निर्मोकश्च ।
निहाका गोधा ॥ शुं गतौ । न शवतीत्यशोकः ॥ २१ ॥

विचिपुषिमुषिशुष्यविसृवृशुसुभूभूनीवीभ्यः कित् ॥ २२ ॥

एभ्यः कित्कः प्रत्ययो भवति ॥ विचृपी पृथग्भावे । विकः करिपोतः ॥
पुषंच् पुष्टौ । पुष्को निशाकरः ॥ मुषश् स्तेषे । मुष्कश्चौरो मांसलो वा । मुष्कौ
वृषणौ ॥ शुषंच् शोषणे । शुष्कमपगततरसम् ॥ अव रक्षणादिषु । ऊकः कुन्दुमः ॥
सृं गतौ । सृको वायुर्बाणः सृगालो वृको निरवश्च । सृकायुधविशेषः ॥ वृगट्
वरणे । वृड् संभस्तौ वा । वृको मृगजातिरादित्यो धूर्तो जातरथमिः ॥ शुं गतौ ।
शुकः कीर ऋषिश्च ॥ पुंगट् अभिषवे । हुको निरामयः ॥ भू सत्तायाम् । भूकः

कालशिखरं च ॥ धूत् विधूने । धूद् कम्पने वा । धूश् कम्पने वा । धूको
वायुर्व्याधिः । धूक्ता पताका ॥ मूद् बन्धने । मूकोवाक् ॥ मूश् श्रवणे । नीकः
खगो ज्ञाता च । नीकोदकहारिका ज्ञातिः ॥ वीक् व्रजमनादिषु । वीको वायुर्ना-
शोर्थो मनो वसन्तश्च । वीका पक्षिजातिर्नैवमलं च ॥ २२ ॥

कृगो वा ॥ २३ ॥

कृगः कः प्रत्ययो भवति स च किङ्वा भवति । कुङ्गं करणे । कर्कोभिः
सारङ्गो दर्भः श्वेताश्वश्च ॥ कृकः शिरोभीषम् ॥ २३ ॥

घुयुहिपितुशोर्दीर्घश्च ॥ २४ ॥

एभ्यः कित्कः प्रत्ययो भवत्येषां च दीर्घो भवति ॥ घुङ् शब्दे । घूकः
कौशिकः ॥ युक् मिश्रणे । यूका क्षुद्रजन्तुः स्वेदजः ॥ हिङ् गतिवृद्धयोः ।
हीकः पक्षी ॥ पित् गतौ । पीक उपस्थो जलाश्रयश्च ॥ तुङ् वृत्त्यादिषु । तूक
उपस्थः पर्वतश्च ॥ शुङ् गतौ । शूकः किंशाररभिषवः शोकश्च । शूका
हृल्लेखः ॥ २४ ॥

ह्रियो रश्च लो वा ॥ २५ ॥

ह्रियः कित्कः प्रत्ययो भवति रेफस्य च लकारो वा भवति ॥ [ह्रीक्
लज्जायाम् ।] ह्रीकः । ह्रीको लज्जापरो नकुलश्च । ह्रीकोलिङ्ग्यपि ॥ २५ ॥

निष्कतुरुष्कोदर्कालर्कशुल्कश्चफल्ककिञ्जल्कोल्कावृकछेक-
केकायस्कादयः ॥ २६ ॥

एते कप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ नेः सीदतेर्हिश्च । निष्कः सुवर्णादिः ॥
तुरैचि त्वरायाम् । अस्य ह्रस्व उपधान्तः । तुरुष्को वृक्षो म्लेच्छश्च ॥ उदः परात्
अर्तेः । उदर्कः क्रियाफलम् ॥ अली भूषणादौ । अस्माद् चान्तः । अलर्क उन्मत्तो
मदालसात्मजश्च ॥ पल फल शाल गतौ । इत्यस्योपान्त्योत्वं च । शुल्कं रक्षा-
निर्वेशः ॥ शुनः परात् फालेर्ह्रस्वश्च । श्वफल्कोन्धकविशेषः ॥ किमः परात् जृषो रस्य
लश्च । किञ्जल्कः पुष्परेणुः ॥ ज्वलेरुलादेशश्च । उलेः सौत्रस्य वा । उल्कोत्पा-
तिकं ज्योतिरभिज्वाला च ॥ वृजैकि वर्जने । अगुणत्वं च । वृको मुष्कः ॥ छद्यति-
कायत्योरेत्वं च । छेको मनीषी । केका मयूरवाक् ॥ यनेर्मस्य सः । यस्कः ॥
आदिप्रहणात् इकास्त्रकादयोपि ॥ २६ ॥

दृक् नृम्भृधृवृम्भृस्तुकुक्षुल्लिचरिचदिकटिकण्टिचणिचविफ-
लिवमितम्यविदेविवन्धिकनिजनिमशिक्षारिकुरिबृतिव-
ल्लिमल्लिसह्यलिभ्योकः ॥ २७ ॥

एभ्योकः प्रत्ययो भवति ॥ दृश् विदारणे । दरको भीरुः ॥ कृत् विलेखे ।
करको जलभाजनं कमण्डलुश्च । करका वर्षपाषाणः ॥ नृश् नये । नरको
निरयः ॥ सृ गतौ । सरको मद्यविशेषः कंसभाजनविशेषश्च । सरका मधुपानवारः ॥
टुडुभृग्क् पोषणे च । भरको गोण्यादिः ॥ धृङ् अवध्वंसने । धरकः सुवर्णोन्मा-
ननियुक्तः ॥ वृग्द् वरणे । वरको वधूजानिसहायो वाजसनेयभेदश्च ॥ मृन् प्राण-
त्यागे । मरको जनोपद्रवः ॥ ण्ग्क् स्तुतौ । स्तवकः पुष्पगुच्छः ॥ कुङ्क् शब्दे ।
कवकमभक्ष्यद्रव्यविशेषः ॥ टुक्षुक् शब्दे । क्षवको राजसर्पः ॥ लघुङ् गतौ ।
लङ्गको रङ्गोपजीवी ॥ चर भक्षणे । चरको मुनिः ॥ चटण् भेदे । चटकः पक्षी ॥
कटे वर्षावरणयोः । कटको बलयः ॥ कटु गतौ । कण्टकस्तदरोम ॥ चण शब्दे ।
चणको मुनिर्धान्यविशेषश्च ॥ चषी भक्षणे । चषकः पानभाजनम् ॥ फल
निष्पत्तौ । फलकः खेटकम् ॥ टुवम् उन्निरणे । वमकः कर्मकरः ॥ तमूच्
काङ्क्षायाम् । तमको व्याधिः क्रोधश्च ॥ अव रक्षणादौ । अवका शैवलम् ॥
देवृङ् देवने । देवकाप्सरसः । देविका नदी ॥ बन्धंश्च बन्धने । बन्धकधारक-
पालः ॥ कनै दीप्यादिषु । कनकं सुवर्णम् ॥ जनैचि प्रादुर्भावे । जनकः सीता-
पिता ॥ मश रोषे च । मशकः क्षुद्रजन्तुः ॥ क्षर संचलने । ण्यन्तः । क्षारकं
वालमुकुलम् ॥ कुरत् शब्दे । कोरकं प्रौढमुकुलम् ॥ वृतृङ् वर्तने । वर्तका वर्तिका
वा शकुनिः ॥ वल्लि संवरणे । वल्लकी वीणा ॥ मल्लि धारणे । मल्लकः शरावः ।
मल्लिका पुष्पजातिर्दीपाधारश्च ॥ सल्लः सौत्रः । सल्लकी वृक्षः । सत्कृत्य लक्ष्यते
स्वाद्यते गजैः सल्लकीति वा ॥ अली भूषणादिषु । अलकः केशविन्यासः । अलका
पुरी ॥ २७ ॥

को रुण्टिरुण्टिभ्यः ॥ २८ ॥

कुशब्दात्परैश्च एभ्योकः प्रत्ययो भवति ॥ रुक् शब्दे । कुरवको वृक्षः ॥
रटु स्तेये । कुण्टको वर्णगुच्छः ॥ रुण्टिः सौत्रः । कुरण्टकः स एव ॥ २८ ॥

धुधुन्दिरुचितिलिपुलिकुलिक्षिपिषुपिषुभिलिखिभ्यः कित् ॥ २९ ॥

एभ्यः कित्कः प्रत्ययो भवति ॥ धुं स्वैर्ये च । धुवकः स्थिरः ।
धुवकावपनविशेषः ॥ धूत् विधूने । धुवकं धूतवम् । धुवकः प्रधानम् । ली धुवका-

वपवविशेषः ॥ उन्दैप् हेरने । उदकं जलम् ॥ रुचि अभिप्रीत्यां च । रुचक
आभरणविशेषः ॥ तिलत् खेदने । तिलको विशेषको वृक्षश्च ॥ पुलण् समुच्छा-
ये । पुल महस्वे वा । पुलको रोमाश्च ॥ कुल बन्धुसंस्त्यानयोः । कुलकं संयुक्तम् ॥
क्षिपीत् प्रेरणे । क्षिपको वायुः । क्षिपकायुधम् ॥ क्षुपः सौत्रो ह्रस्वीभावे । क्षुपको
गुल्मः ॥ क्षुभच् संचलने । क्षुभकः पाश्चात्तकः ॥ लिखत् अक्षरविन्यासे । लि-
खकश्चित्रकरः ॥ २९ ॥

छिदिभिदिपिटेर्वा ॥ ३० ॥

एभ्योकः प्रत्ययो भवति स च किंवा भवति ॥ छिद्वंपी द्वैधीकरणे ।
छिरकः खड्गः क्षुरश्च । छेदकः परशुः ॥ भिद्वंपी विदारणे । भिदकं जलं पिशु-
नश्च । भेदकं वज्रम् ॥ पिट शब्दे च । पिटकः क्षुद्रस्फोटकः । पेटकं
संघातः ॥ ३० ॥

कृषेर्गुणवृद्धी च वा ॥ ३१ ॥

कृषेरकः प्रत्ययो भवति गुणवृद्धी चास्य वा भवतः ॥ कृषीत् विलेखने ।
कर्षकः । कृषकः परशुः ॥ कार्षकः । कृषकः कुटुम्बी ॥ ३१ ॥

नयः पुंसेः ॥ ३२ ॥

नयः परात् पुंसण् अभिमर्दने । इत्यस्मात्किदकः प्रत्ययो भवति ॥ नयु-
सकं तृतीया प्रकृतिः ॥ नत्वादित्वाच्चमत् न भवति ॥ ३२ ॥

कीचकपेचकमेचकमेनकार्भकधमकवधकलघकजहकैरकैडकाश्मकल-
मकक्षुल्लकवटवकाडकादयः ॥ ३३ ॥

एते कीचकादयः शब्दा अकप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ कचि बन्धने ।
अस्योपान्त्येत्वं च । कीचको वंशविशेषः ॥ दुपर्वीष् पाके । मचि कलकने ।
मर्निच् ज्ञाने । एषामुपान्त्येत्वं च । पेचकः करिजघनभागः ॥ मेचको वर्णः ॥
मेनकाप्सराः ॥ अर्तेर्मथान्तः । अर्भको बालः ॥ ध्मां शब्दाभिसंयोगयोः । अस्य
धमादेशश्च । धमकः कीटः कर्मरश्च । अन्यत्रापि धमादेशो वृश्यते । के
धान्तः ॥ हन्तेर्वधश्च । वधको हन्ता व्याधिश्च । वधकं पद्मबीजम् । अन्य-
त्रापि वृश्यते । वृज हन्ति । अचि । वृजवधः शक्रः । वधित निर्मोचकः ।
वध्यः । वधम् ॥ लघुङ् गतौ । नलुक् च । लघकोसमीक्ष्यकारी ॥ जहातेर्ह रूपे

अन्तलुक् च । जहकः कालः क्षुद्रश्च ॥ ईरिक् गतिकम्पनयोः । ईडिक् स्तुतौ ।
 अनयोर्गुणश्च । एरकोदकतृणजातिः ॥ एडकाविजातिः ॥ अशौटि व्याघ्रौ । अस्य
 मोन्तः । अहमका जनपदः ॥ रमि क्रीडायाम् । अस्य लमादेशश्च । लमक
 ऋषिविशेषः ॥ शुट्टपी संपेषे । अस्य शुल्लादेशश्च । शुल्लको दध्नः । शुभं लातीति
 वा शुल्लः । शुल्ल एव शुल्लक इति वा ॥ वट वेष्टने । अस्यावोन्तश्च । वटवक-
 स्तृणपुञ्जः ॥ आड्पूर्वात् ढौकतोर्डिच्च । आढकं मानम् ॥ आदिग्रहणात् बृहत्तन्त्रात् ।
 कला आपिबन्तीति कलापकाः शाखाणि ॥ कथण् वाक्यप्रबन्धे । कथयतीति कथ-
 कस्तोटकाख्यायिकादीनां वर्णयिता ॥ एवमुपकचम्पकफलहकादयोपि ॥ ३३ ॥

शलिबलिपतिवृतिनभिपटितटितडिगडिभन्दिबन्दिमन्दिनमिकुटुपूम-
 निखजिभ्य आकः ॥ ३४ ॥

एभ्य आकः प्रत्ययो भवति ॥ पल फल शल गतौ । शलाकैवणी पूरणरेखा
 षूतोपकरणं सूची च ॥ बल प्राणनधान्यावरोधयोः । बलाका जलचरी शकुनिः ॥
 पतू गतौ । पताका वैजयन्ती ॥ वृतूड् वर्तने । वर्ताका शकुनिजातिः ॥ णभच्
 हिंसायाम् । नभाकश्चक्रवाकजातिस्त्र्यम् । काकश्च ॥ पट गतौ । पटाका वैजयन्ती
 पक्षिजातिश्च ॥ तट उच्छ्रये । तटाकं सरः ॥ तडण् आघाते । तडाकं तदेव ॥ गड
 सेचने । गडाकः शाकजातिः ॥ मडुड् सुखकल्याणयोः । मन्दाकं शासनम् ॥ वडुड्
 स्तुत्यभिवादनयोः । वन्दाकश्चीवरभिभुः ॥ मडुड् स्तुत्यादिषु । मन्दाकौषधिः ॥
 णमं प्रहत्वे । नमाका मेच्छजातिः ॥ कुण्ड् शब्दे । कवाकः पक्षी ॥ टुदुण्ड् उपतापे ।
 दवाको मेच्छः ॥ पूड् पवने । पवाका वात्या ॥ मनिच् ज्ञाने । मनाका हस्तिनी ॥
 खज मन्थे । खजाक आकरो मन्था दर्विराकाशं बन्धकी शरीरं पक्षी च ॥ ३४ ॥

शुभिगृहिविदिपुलिगुभ्यः कित् ॥ ३५ ॥

एभ्यः किदाकः प्रत्ययो भवति ॥ शुभि दीप्तौ । शुभाका पक्षिजातिः ॥ गृहणि
 ग्रहणे । गृहाकः ॥ विदक् ज्ञाने । विदाका भूतग्रामः ॥ पुल महत्त्वे । पुलाकोर्ध-
 स्त्रिन्नो धान्यविशेषः ॥ गुण्ड् शब्दे । गुण् पुरीषोत्सर्गे वा । गुवाकं पुगफलम् ॥ ३५ ॥

पिपेः पिन्पिण्यौ च ॥ ३६ ॥

पिपूप् संचूर्णने । इत्यस्मात्किदाकः प्रत्ययो भवत्यस्य च पिन् पिण्य इत्या-
 देशौ भवतः ॥ पिनाकमैशं धनुः शूले वा । पिनाको दण्डः । पिण्याकस्तिला-
 दिखलः ॥ ३६ ॥

मवाकइयामाकवार्ताकवृन्ताकज्योन्ताकगूवाकभद्राकादयः ॥ ३७ ॥

एत आकप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ मध्य बन्धने । यलोपः । मवाको रेणुः ॥ हर्षेड् गतौ । मोन्तः । इयामाको जवन्यो व्रीहिः ॥ वृतेर्वृद्धिश्च । वार्ताकी शाकविशेषः । तत्फलं वार्ताकम् ॥ स्वराप्नोन्तश्च । वृन्ताकयुच्चवृहती । तत्फलं वृन्ताकम् ॥ ज्युड् गतौ । न्तश्च प्रत्ययादिः । ज्यवतेस्मिन्स्वयमान इति ज्योन्ताकं स्वेदसप्तविशेषः ॥ गुन्त् पुरीषोत्सर्गे । गुन्ड शब्दे वा । ऊवादेशश्च । गूवाकं पूगफलम् ॥ भदुड् छुल्लकल्याणयोः । अस्य भद्रादेशश्च । भद्राकोकुटिलः ॥ आदिग्रहणात् स्योनाकचार्वाकपराकादयो भवन्ति ॥ ३७ ॥

क्रीकल्यलिदलिस्फटिदूषिभ्य इकः ॥ ३८ ॥

एभ्य इकः प्रत्ययो भवति ॥ डुर्क्रीग्श्च द्रव्यविनिमये । क्रायिकः क्रेता ॥ कलि शब्दसंख्यानयोः । कलिका कोरकम् । उत्कलिकोर्मिः ॥ अली भूषणादौ । अलिकं ललाटम् ॥ दल विशरणे । दलिकं दारु ॥ स्फट स्फुट्ट विसरणे । स्फटिको मणिः ॥ दुषन्च् वैकृत्ये । दूषिका नेत्रमलः ॥ ३८ ॥

आडः पणिपनिपदिपतिभ्यः ॥ ३९ ॥

आडपरेभ्य एभ्य इकः प्रत्ययो भवति ॥ पणि व्यवहारस्तुत्योः । आपणिकः पत्तनवासी व्यवहारज्ञो वा ॥ पनि स्तुतौ । आपनिकः स्तावक इन्द्रनील इन्द्रकीलो वा ॥ पदिच् गतौ । आपदिक इन्द्रनील इन्द्रकीलो वा ॥ पतु गतौ । आपतिकः पथि वर्तमानो मयूरः इयेनः कालो वा ॥ आपणिकादयश्चत्वारो षणिजोपि ॥ ३९ ॥

नसिवसिकसिभ्यो णित् ॥ ४० ॥

एभ्यो णिदिकः प्रत्ययो भवति ॥ णसि कौटिल्ये । नासिका घ्राणम् ॥ वसं निवासे । वासिका माल्यदामविशेषश्छेदनद्रव्यं च ॥ कस गतौ । कासिका वनस्पतिः ॥ ४० ॥

पापुलिकृषिकुशिन्नश्चिभ्यः कित् ॥ ४१ ॥

एभ्य इकः प्रत्ययो भवति स च कित् [भवति ॥] पां पाने । पिकः कोकिलः ॥ पुल महत्त्वे । पुलिको मणिः ॥ कृषीत् विलेखने । कृषिकः पामरस्तृणजातिश्च ॥ कुशं आश्वानरोदनयोः । कुशिकः क्रोष्टुक उलूकश्च ॥ ओन्नधीत् छेदने । वृश्चिकः सविषकीटो राशिश्च नक्षत्रपादनत्रकरूपः ॥ ४१ ॥

प्राङः पणिपणिकषिभ्यः ॥ ४२ ॥

प्राडित्वस्मादुपसर्गसमुदायात्परेभ्य एभ्य किदिकः प्रत्ययो भवति ॥ पणि
व्यवहारस्तुत्योः । प्रापणिको पणिक् ॥ पणि स्तुती । प्रापणिकः पथिकः ॥ कष
हिंसायाम् । प्राकषिको वायुः खलो नर्वको मालाकारश्च ॥ प्रपूर्वात् पथेराहपूर्वोश्च
कषेरिच्छन्त्यन्ये । प्रपणिको गन्धविक्रयी ॥ आकषिको न कर्तव्यः ॥ ४२ ॥

मुषेर्दीर्घश्च ॥ ४३ ॥

मुषेरिकः प्रत्ययो भवति दीर्घश्च स्वरस्य [भवति ॥] मूषिक आखुः ॥ ४३ ॥

स्यमेः सीम् च ॥ ४४ ॥

स्यमेरिकः प्रत्ययो भवत्यस्य च सीमित्यादेशो भवति ॥ स्यमू शब्दे । सीमिको
वृक्ष उदककृमिश्च । सीमिकोपजिह्विका ॥ सीमिकं बल्मीकम् ॥ केचिस्तिमिति
ह्रस्वोपान्त्यमादेशं प्रत्ययस्य च दीर्घत्वमिच्छन्ति । सिमीकः सूक्ष्मकृमिः ॥ ४४ ॥

कुशिकहृदिकमक्षिकेतिकपिपीलिकादयः ॥ ४५ ॥

एते किदिकप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते । कुषेः श च । कुशिको मुनिः ॥
इगो होन्तश्च । इदिको यादवः ॥ मषेः सोन्तश्च । मक्षिका क्षुद्रजातिः ॥ एते-
स्तोन्तश्च । इतिको मुनिः ॥ पीलेर्ई च । पिपीलिका मध्यक्षामा कीटजातिः ॥
आदिग्रहणात् ग[ि]श्च[क]मु[र]िकमुलिकादयो भवन्ति ॥ ४५ ॥

स्यमिकषिदूष्यनिमनिमलिवल्यलिपालिकाणिभ्य ईकः ॥ ४६ ॥

एभ्य ईकः प्रत्ययो भवति ॥ स्यमू शब्दे । स्यमीको वृक्षो बल्मीको नृप-
गोत्रं च । स्यमीकं जलम् । स्यमीका कृमिजातिः ॥ कष हिंसायाम् । कर्षीका कुश-
लिका ॥ दुषंच् वैकृत्ये । ण्यन्तः । दूषीका नेत्रमलो वीरणजातिर्वर्तिलता च ॥ अनक्
प्राणने । अनीकं सेनासमूहः संपामश्च ॥ मनिच् ज्ञाने । मनीकः सूक्ष्मः ॥ मलि
धारणे । मलीकमञ्जनमरिश्च ॥ बलि संवरणे । बलीको बलवान्पटलान्तश्च । बलीकं
वेहमदारु ॥ अली भूषणादौ । अलीकमसत्यम् । अलीका । पण्यली । व्यलीकमपरा-
धः । व्यलीका लज्जा ॥ पलण् रक्षणे । पालीकं तेजः ॥ कण शब्दे । कणीकः
पटवासः । कणीका भिन्नतण्डुलावयवो वनस्पतिबीजं च ॥ ४६ ॥

जृषृदृशृवृभ्यो द्वे रश्मादौ ॥ ४७ ॥

एभ्य ईकः प्रत्ययो भवति द्वे च कषे भवत एषां चादौ रो भवति ॥ जृषृच्
वरसि । जर्जरीका शतपक्षी ॥ पृषृ पालतपूरणयोः । पर्यरीका बलाशयः सूर्यश्च ।

पर्वरीकोभिः कुररो भक्ष्यः कुर्कुरथ ॥ वृश् विदारणे । हर्दरीको दाडिम इन्द्रो
वादित्रविशेषो वादित्रभाण्डं च ॥ शृश् हिंसायाम् । शर्शरीकः कृषिर्विकलेन्द्रियो
दुष्टाथो लाषकथ । शर्शरीका मङ्गल्याभरणम् ॥ वृग्द वरणे । वर्वरीकाः संवरण-
मुरणः पतञ्जी केशसंघातथ । वर्वरीका सरस्वती ॥ मृन् प्राणत्यागे । मर्मरीकोभिः
सुरः हयेनथ ॥ ४७ ॥

ऋच्युजिह्वीषिदृशिमृडिशिलिनिलीभ्यः कित् ॥ ४८ ॥

एभ्यः किदीकः प्रत्ययो भवति ॥ ऋचत् स्तुतौ । ऋचीक ऋषिः ॥ ऋजि
गतिस्थानार्जनेर्जनेषु । ऋजीकं वधं बलं स्थानं च ॥ इषू अलीके । इषच् तुष्टौ वा ।
इषीकमिन्द्रियम् ॥ इषत् इच्छायाम् । ईष उञ्जे । ईषि गतिहिंसादर्शनेषु वा । इषी-
का । ईषीका च तृणशलाका ॥ वृश् पक्षणे । वृशीकं मनोज्ञम् । वृशीका रजस्वला ॥
मृडत् छुत्सने । मृडीकं सुखकृत्सुखं च ॥ शिलत् उञ्जे । शिलीकः सस्यविशेषः ॥
लीङ्च् श्लेषणे । निपूर्वः । निलीकं वृत्तम् । बाहुलकादीलुक् ॥ ४८ ॥

मृदेर्वोन्तश्च वा ॥ ४९ ॥

मृदेः किदीकः प्रत्ययो भवति वकारधान्तो वा भवति ॥ मृदश् क्षोदे ।
मृदीका मृदीका च द्राक्षा ॥ ४९ ॥

सृणीकास्तीकप्रतीकपूतीकसमीकवाहीकवाल्हीकवल्मीकक-
ल्मलीकतिन्तिडीककडूणीककिङ्किणीकपुण्डरीकच-
ञ्चरीकफर्फरीकझझरीकघर्वरीकादयः ॥ ५० ॥

एते किदीकप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ सर्तेर्णोन्तश्च । सृणीको वायुरग्निरशनि-
रुन्मन्तश्च । सृणीका लाला ॥ अस्तेस्तोन्तश्च । अस्तीको जरस्कारुद्धतः ॥ प्राक्
पुरणे । प्रातेस्तोन्तो ह्रस्वश्च । प्राति शरीरमिति प्रतीको वायुरवयवः सुखं च ।
सुप्रतीको दिग्गजः ॥ पुवस्तोन्तश्च । पूतीकं तृणजातिः ॥ सम्पूर्वस्य एतेर्लुक् च ।
संयन्त्यस्मिन्निति समीकं संप्रामः ॥ वहिवल्सोर्दीर्घश्च । वाहीकः । वाल्हीकः ।
एतौ देशौ ॥ वलेर्मोन्तश्च । वल्मीको नाकुः ॥ कलेर्मलधान्तः । कल्मलीकं
ज्वाला ॥ तिमेस्तिङ् चान्तः । तिन्तिडीकः पक्षी वृक्षामुथ । तन्तिडीक इति पूर्व-
स्येत्वं नेच्छन्त्येके ॥ चडूक्षप्यतेः कडूण् च । कडूणीको घण्टाजालम् ॥ किमः
परात् कणिः किण् च । किङ्किणीका घण्टिका ॥ पुण्डेर् चान्तः पुण्डोर्वा अर् ।
पुण्डरीकं पद्मं उक्तं व्याजश्च ॥ चञ्चरीक चान्तः । चञ्चरीको अमरः ॥ चिपैर्गुणो

ह्रिस्वं पक्कारयोः कत्वं रथान्तः पूर्वस्य । कर्षरीकं पल्लवं पादुका मर्दलिका च ॥
 क्षीर्यतेह्रिस्वं तृतीयाभावः पूर्वस्य रथान्तः । शर्षरीकं देहः । शर्षरीका आदित्रभा-
 ण्डम् ॥ एवं धरतेः । वर्षरीका घण्टिका ॥ आदिपङ्कान्येपि ॥ ५० ॥

मिवमिकटिभल्लिकुहेरुकः ॥ ५१ ॥

एभ्य उकः प्रत्ययो भवति ॥ डुमिग्ट् प्रक्षेपणे । मयुक आतपः ।
 बाहुलकात् मिग्मीग इति नात्वम् ॥ टुवमु उन्निरणे । वमुको जलदः ॥ कटे
 वर्षावरणयोः । कटुको रसविशेषः ॥ भल्लि परिभाषणहिंसादानेषु । भल्लुक क्रक्षः ॥
 कुहणि विस्मापने । कुहकमाध्वर्यम् ॥ ५१ ॥

संविभ्यां कसेः ॥ ५२ ॥

आभ्यां परस्मात् कसेरुकः प्रत्ययो भवति ॥ कस गतौ । संकसुकः
 सुकुमारः परापवादशीलः श्राद्धाभिध । संकसुकं व्यक्ताव्यक्तं संकीर्णं च ॥
 विकसुको गुणवादी परिश्रान्तश्च ॥ ५२ ॥

क्रमेः कृम् च वा ॥ ५३ ॥

क्रमेरुकः प्रत्ययो भवत्यस्य च कृमित्यादेशो वा भवति ॥ क्रमू पादवि-
 क्षेपे । क्रमुको बन्धनः । आदेशविधानबलाच्च न गुणः । क्रमुकः पूगतरुः ॥ ५३ ॥

कमितिमेर्दोन्तश्च ॥ ५४ ॥

आभ्यामुकः प्रत्ययो भवति दधान्तो भवति ॥ कमूङ् कान्तौ । कन्दुकः
 क्रीडनकम् ॥ तिमच् आर्द्रभावे । तिन्दुको वृक्षः ॥ ५४ ॥

मण्डेर्मडु च ॥ ५५ ॥

मण्डेरुकः प्रत्ययो भवति मडुधादेशो भवति ॥ मडु भूषायाम् । मडुको
 वायविशेषः ॥ ५५ ॥

कण्यणेर्णित् ॥ ५६ ॥

आभ्यां णिडुकः प्रत्ययो भवति ॥ कण अण शब्दे । काणुकः काको
 हिंस्रश्च । काणुकमाणुकं चाक्षिमलम् ॥ ५६ ॥

कन्मुकांशुकनंशुकपाकुहिवुकचिवुकजम्बुकचुलुकचूचुकोल्मुकभा-
 वुकपृथुकमधुकादयः ॥ ५७ ॥

एते किहुकप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ कचि बन्धने । अशौटि व्याप्तौ ।
 नशौच् अवर्शने । एषां स्वरान्तेनश्च । कन्मुकः कूर्पासः । अंशुकं बलम् । नंशुको

रणरेणुः प्रवासशीलश्चन्द्रः प्रावरणं च ॥ पथेः पाक् च । पाकुको लघुपाची स्रपः
 स्रपकारोऽध्वर्युश्च ॥ हिनोतिविनोतिजमतीनां कोन्तश्च । हिबुकं सभाद्यतुर्यस्थानं
 रसातलं च ॥ चिबुकं मुखाधोभागः ॥ जम्बुकः सृगालः ॥ चुलुम्पः सौत्रः ।
 अन्त्यस्वरादिलोपश्च । चुलुम्पतीति चुलुकः करकोशः ॥ चतेभूश्च । चुचुकः
 स्तनाग्रभागः । ज्वलेहल्म् च । उलमुकमलातम् ॥ भातेर्वोन्तश्च । भावुको भगिनीपतिः ॥
 प्रधिष् प्रख्याने । पृथुकः शिशुर्मास्याश्चभूषश्च ॥ मचि कल्कने । धधान्तादेशः ।
 मधुकं यष्टीमधुः ॥ आदिग्रहणात् बालुकीबालुकादयो भवन्ति ॥ ५७ ॥

मृमन्यञ्जिजलिबलितलिलिलिमल्लिभालिमण्डिवन्धिभ्य ऊकः ॥ ५८ ॥

एभ्य ऊकः प्रत्ययो भवति ॥ मृत् प्राणस्यागे । मरूको मयूरो मृगो निर्देश-
 नेभस्तृणं च ॥ मर्निच् ज्ञाने । मनूकः कृमिजातिः ॥ अञ्जौप् व्यक्तिस्रक्षणगतिषु ।
 अञ्जुको हिंसः ॥ जल धात्ये । जलूका जलजन्तुः ॥ बल प्राणनधान्यावरोधनयोः ।
 बलूक उत्पलमूलं मत्स्यश्च ॥ तलण् प्रतिष्ठायाम् । तलूकस्त्वक्कृमिः ॥ मलि धारणे ।
 मलूकः सरोजशकुनिः ॥ मल्लि धारणे । मळूकः कृमिजातिः ॥ मलिण् आभण्डने ।
 भालूक ऋक्षः ॥ मडु भूषायाम् । मण्डूको दहुरः ॥ बन्धंश्च बन्धने । बन्धूको
 बन्धुजीवः ॥ ५८ ॥

शल्यजेर्णित् ॥ ५९ ॥

आभ्यां णिदूकः प्रत्ययो भवति ॥ पल कल शल गतौ । शालूकं जलकन्दो
 बलवांश्च ॥ अण शब्दे । आणूकमक्षिमलम् ॥ ५९ ॥

कणिभल्लेर्दीर्घश्च वा ॥ ६० ॥

आभ्यामूकः प्रत्ययो [भवति] दीर्घधानयोर्वा भवति ॥ कण शब्दे ।
 कणूको धान्यस्तोकः । काणूकः पक्षी । काणूकमक्षिमलं तमो वा ॥ भल्लि परि-
 भाषणहिंसादानेषु । भल्लूको भालूकश्च ऋक्षः ॥ ६१ ॥

शम्बूकशाम्बूकवृधूकमधूकोलूकोरुबूकवरूकादयः ॥ ६१ ॥

एत ऊकप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ शमेर्वोन्तो दीर्घश्च वा । शम्बूकः शङ्खः ।
 शाम्बूकः स एव ॥ वृश् भरणे । अस्य वृधभावश्च । वृधूको मातृवाहकः । वृधूकं
 जलम् ॥ मदेर्धश्च । मदयतीति मधूको वृक्षः ॥ अलेहखोपान्त्यस्य । उलूकः
 काकादिः ॥ उरुपूर्वात् वातेः किञ्च । उरु वाति । उरुबूक सरण्डः ॥ वृधेलोपश्च ।
 वर्धत इति वरूकस्तृणजातिः ॥ आदिग्रहणात् अणूकभावदूकादयो भवन्ति ॥ ६१ ॥

किरोङ्को रो लब्ध वा ॥ ६२ ॥

किरतेरङ्कः प्रत्ययो भवति रेफस्य च लकारादेशो वा भवति ॥ करङ्कः समुहः । कलङ्को लाञ्छनम् ॥ ६२ ॥

रालापाकाभ्यः कित् ॥ ६३ ॥

एभ्यः किरङ्कः प्रत्ययो भवति ॥ राङ्कं शने । रङ्कोबलीयान् ॥ लाङ्क आदाने । लङ्का पुरी ॥ पाङ्क रक्षणे । पङ्कः कर्ममः ॥ कै शब्दे । कङ्कः पक्षी ॥ ६३ ॥

कुलिचिरिभ्यामिङ्कक् ॥ ६४ ॥

आभ्यामिङ्कक् प्रत्ययो भवति ॥ कुल बन्धुसंस्त्यानयोः । कुलिङ्कधटका ॥ चिर हिंसायां सौत्रः । चिरिङ्कं जलयन्त्रम् ॥ ६४ ॥

कलेरविङ्कः ॥ ६५ ॥

कलेरविङ्कः प्रत्ययो भवति ॥ कलि शब्दसंस्त्यानयोः । कलविङ्को गृहघटकः ॥ ६५ ॥

क्रमेरलकः ॥ ६६ ॥

क्रमू पादविक्षेपे । इत्यस्मादेलकः प्रत्ययो भवति । क्रमेलकः करमः ॥ ६६ ॥

जीविरातृको जैव् च ॥ ६७ ॥

जीव प्राणधारणे । इत्यस्मादातृकः प्रत्ययो भवति जैवित्यादेशश्च [भवति] ॥ जीवातृक आयुष्माञ्चन्द्र आम्नो वैद्यो मेघश्च । जीवातृका जीवहस्ता स्त्री ॥ ६७ ॥

हभूलाभ्य आणकः ॥ ६८ ॥

एभ्य आणकः प्रत्ययो भवति ॥ हङ् हरणे । हराणकधौरः ॥ भू सत्तायाम् । भवाणको गृहपतिः ॥ लाङ्क आदाने । लाणको हस्ती ॥ ६८ ॥

प्रियः कित् ॥ ६९ ॥

प्रीङ्श् तृप्तिकान्त्योः । इत्यस्मादाणकः प्रत्ययो भवति स च कित् [भवति] ॥ प्रियाणकः पुत्रः ॥ ६९ ॥

धालूशिक्षिभ्यः ॥ ७० ॥

योगविभाग उत्तरार्धः । एभ्य आणकः प्रत्ययो भवति ॥ दुर्भाग् धारणे च । धाणको दीनारद्वादशभागो दक्षिणं ग्रहशिक्रपिधानं च ॥ दुर्गश् छेदने । लवाणकः कालस्तृणजातिर्द्राव्यं च ॥ शिषु आग्राणे । शिक्षाणको नासिकामलः ॥ ७० ॥

शीभीराजेश्वानकः ॥ ७१ ॥

शीभीराजिभ्यो धालूशिक्षिभ्यश्च आनकः प्रत्ययो भवति ॥ शीङ्क् स्वमे ।
शायानकोजगरः शैलश्च ॥ विभीक् भवे । विभेत्यस्मादिति भयानको भीमो व्याघ्रो
वराहो राहुश्च ॥ राजृग् दीप्ति । राजानकः क्षत्रियः ॥ दुधाङ्क् धारणे च ।
श्वानका हेमादिपरिमाणम् ॥ लृग्श् छेदने । लवानको देशविशेषो राज्ञं च ॥
शिङ्क्न्त्यनेनेति शिङ्गानकः श्लेष्मायुः पुरीषं च ॥ ७१ ॥

अणोर्डित् ॥ ७२ ॥

अणोर्डिदानकः प्रत्ययो भवति ॥ अण शब्दे । आनकः पटहः ॥ ७२ ॥

कनेरीनकः ॥ ७३ ॥

कनै दीप्तिकान्तिगतिषु । इत्यस्मादीनकः प्रत्ययो भवति ॥ कनीनकः कनी-
नका वाक्षितारका ॥ ७३ ॥

गुड ईधुकएधुकौ ॥ ७४ ॥

गुड् शब्दे । इत्यस्मादीधुक एधुक इत्येतौ प्रत्ययो भवतः ॥ गवीधुकं
नगरं धान्यजातिश्च ॥ गवेधुका तृणजातिः ॥ ७४ ॥

वृतेस्तिकः ॥ ७५ ॥

वृमुड् वर्तने । इत्यस्मात्तिकः प्रत्ययो भवति ॥ वर्त्तिका चित्रकरोपकरणं
शकुनिर्द्रव्यगुटिका च ॥ ७५ ॥

कृतिपुतिलतिभिदिभ्यः कित् ॥ ७६ ॥

एभ्यः कित्तिकः प्रत्ययो भवति ॥ कृतैत् छेदने । कृत्तिका नक्षत्रम् ।
पुतिलती सौत्रौ । पुत्तिका मधुमक्षिका ॥ लत्तिका बाणविशेषो गौर्गोध च । गोपू-
र्वात् । गोलत्तिका गृहगोलिका । अवपूर्वात् । अवलत्तिका गोधा । आलत्तिका
गानप्रादम्भः ॥ भिदृपी विदारणे । भित्तिका कुंदां माषादिचूर्णं शरावती च
नदी ॥ ७६ ॥

इण्यशिमासिभ्यस्तक्क् ॥ ७७ ॥

एभ्यस्तक्क् प्रत्ययो भवति ॥ इणत् इच्छायाम् । इट्का सुट्टिकारः ॥
अशौटि व्याघ्रौ । अट्का आह्वयितव्यस्तिकोष्टम्यः पितृदैवत्यं च ॥ असैच् परि-
णामे । मस्तकं शिरः ॥ ७७ ॥

भियो द्वे च ॥ ७८ ॥

विभीक् भवे । इत्यस्मात्तकक् प्रत्ययो भवति द्वे च रूपे भवतः ॥ विभी-
तकोक्षः ॥ ७८ ॥

हरुहिपिण्डिभ्य ईतकः ॥ ७९ ॥

एभ्य ईतकः प्रत्ययो भवति ॥ इङ् हरणे । हरीतकी पथ्या ॥ रुहं जन्मनि ।
रोहीतको वृक्षविशेषः ॥ पिडुङ् संघाते । पिण्डीतकः करहाटः ॥ ७९ ॥

कुपेः कित् ॥ ८० ॥

कुपश् निष्कर्षे । इत्यस्मात्किदीकः प्रत्ययो भवति ॥ कुषीतक ऋषिः ॥ ८० ॥

बलिबिलिशलिदमिभ्य आहकः ॥ ८१ ॥

एभ्य आहकः प्रत्ययो भवति ॥ बल प्राणनधान्यावरोधयोः ॥ बलाहको
मेघो वातश्च ॥ बिलत् भेदने । बिलाहको वज्रः । बाहुलकाच्च गुणः ॥ शल गतौ ।
शलाहको वायुः ॥ दमूच् उपशमे । दमाहकः शिष्यः ॥ ८१ ॥

चण्डिभल्लिभ्यामातकः ॥ ८२ ॥

आभ्यामातकः प्रत्ययो भवति ॥ चडुङ् कोपे । चण्डातकं नर्तक्यादिवासः ॥
भल्लि परिभाषणहिंसादानेषु । भल्लातको वृक्षः ॥ ८२ ॥

श्लेष्मातकाम्रातकामिलातकपिष्टातकादयः ॥ ८३ ॥

एत आतकप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ श्लिषेर्मथ परादिः । श्लेष्मातकः कफेलुः ॥
अमेर्वृद्धी रक्षान्तः । आम्रातको वृक्षः ॥ नवः परस्य म्लायतेर्मिल् च । अमिलातकं
वर्णपुष्पम् ॥ पिषेस्तेन्तश्च । पिष्टातकं वर्णचूर्णम् ॥ आदिग्रहणात् कोशातक्यादयो
भवन्ति ॥ ८३ ॥

शमिमनिभ्यां स्तः ॥ ८४ ॥

आभ्यां स्तः प्रत्ययो भवति ॥ शमूच् उपशमे । शङ्खः कम्बुनिधिश्च ॥
मनिच् ज्ञाने । मङ्गो मागधः कृपणश्चित्रपटश्च । मङ्खा मङ्गलम् ॥ ८४ ॥

इयतेरिश्च वा ॥ ८५ ॥

शौच् तक्षणे । इत्यस्मात्स्वः प्रत्ययो [भवति] इथास्यान्तादेशो वा भवति ॥
शिखा चूडा ज्वाल च । विशिखापणः । विशिखो बाणः । शाखा विटपः ।
विशाखा नक्षत्रम् । विश्वाखः स्कन्दः ॥ ८५ ॥

पुमूहोः पुन्मूहौ च ॥ ८६ ॥

पुङ् पवने । मुहौच् वैचिस्ये । इत्येताभ्यां खः प्रत्ययो [भव]त्वमयोश्च यथा-
संख्यं पुन्मूरित्यादेशौ भवतः ॥ पुङ्गे बाणबुधभागो मङ्गलाचारश्च ॥ मूर्खोश्च ॥ ८६ ॥

अशोर्दित् ॥ ८७ ॥

अशौटि व्याप्तौ । इत्यस्माद्वित्खः प्रत्ययो भवति ॥ अभुत इति खमाकाश-
मिन्द्रियं च । नास्य खमस्तीति नखः । शोभनानि खान्वस्मिन् सुखम् । दुष्टानि खा-
न्यस्मिन् दुःखम् ॥ ८७ ॥

उपेः क्लिष्टुकु च ॥ ८८ ॥

उषू दाहे । इत्यस्मात्कित्खः [प्रत्ययो] भवति लुक् चान्त्यस्य भवति ॥
उषन्त्यस्यामित्युक्ता स्थान्यूर्ध्वक्रिया वा ॥ ८८ ॥

महेरुच्चास्य वा ॥ ८९ ॥

मह पूजयाम् । इत्यस्मात्खः प्रत्ययोन्तलुगकारस्य च उकारादेशो वा
भवति ॥ मुखमाननम् । मखो यज्ञोर्ध्वरुषीश्वरश्च ॥ ८९ ॥

न्युङ्गादयः ॥ ९० ॥

न्युङ्गादयः शब्दाः खप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ नयतेः ख उन् चान्तः । न्युङ्गाः
षडोकाराः ॥ आदिग्रहणादभ्येपि ॥ ९० ॥

मयेधिभ्यामूखेखौ ॥ ९१ ॥

मयि गतौ । एधि वृद्धौ । इत्याभ्यां यथासंख्यमूख इख इत्येता प्रत्ययौ
भवतः ॥ मयूखो रश्मिः ॥ एधिखो वराहः ॥ ९१ ॥

गम्यमिरम्यजिगद्यदिष्ठागाडिखडिगृभृवृस्वृभ्यो गः ॥ ९२ ॥

एभ्यो गः प्रत्ययो भवति ॥ गमूं गतौ । गङ्गा देवनदी ॥ अम गतौ । अङ्ग-
शरीरावयवः । अङ्गः समुद्रो वह्नी राजा च । अङ्गा जनपदः ॥ रमिं क्रीडायाम् ।
रङ्गो नाट्यस्थानम् ॥ अज क्षेपणे च । वेगस्त्वेरा रेतश्च ॥ गद व्यक्तायां वाचि ।
गङ्गो बान्धविकलः ॥ अदंक् भक्षणे । अङ्गः समुद्रोभिः पुरौडाशश्च ॥ ङेच् छेदने ।
छागौ वस्तः ॥ गड सेचने । गङ्गो मृगजातिः ॥ खडण् भेदे । खङ्गो मृगविशेषो-
सिन्धु ॥ गृत् निवरणे । वर्ग ऋषिः ॥ दुडुर्भृक् पोषणे च । भर्गे रश्मिः सूर्यश्च ॥
वृग् वरणे । वर्गः संवातः ॥ औस्वृ शब्दोपतापयोः । स्वर्गे नक्षः ॥ ९२ ॥

पूमुदिभ्यां कित् ॥ ९३ ॥

आभ्यां किङ् प्रत्ययो भवति ॥ पूग्श् पवने । पूगः संघातः क्रमुकश्च ॥
मुदि हर्षे । मुद्रो धान्यविशेषः ॥ ९३ ॥

भृवृभ्यां नोन्तश्च ॥ ९४ ॥

आभ्यां किङ् प्रत्ययो [भवति] नकारश्चान्तो भवति ॥ दुडुभृङ्क् पोषणे च ।
भृङ्गः पक्षी भ्रमरो वर्णविशेषो लवङ्गश्च ॥ वृगट् वरणे । वृङ्ग उपपत्तिः ॥ ९४ ॥

द्रमो णिङ्ग ॥ ९५ ॥

द्रम गतौ । इत्यस्माद्गः प्रत्ययो भवति स च णिङ्ग भवति ॥ द्राङ्गं शीघ्रम् ।
द्राङ्गः पांशुः । द्रङ्गो नगरम् । द्रङ्गा शुल्कशाला ॥ ९५ ॥

शृङ्गशार्ङ्गद्वयः ॥ ९६ ॥

शृङ्गादयः शब्दा गप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ शृश् हिंसायाम् । इत्यस्य
नोन्तो ह्रस्वश्च । शृङ्गं विषाणं शिखरं च । तस्यैव नोन्तो वृद्धिश्च । शार्ङ्गः पक्षी ।
आदिग्रहणात् हंश् हरणे । हार्गः परितोषः ॥ मृन् प्राणत्यागे । मार्गः पन्थाः ॥ ९६ ॥

तडरागः ॥ ९७ ॥

तडण् आघाते । इत्यस्मादागः प्रत्ययो भवति ॥ तडागं सरः ॥ ९७ ॥

पतितमितृपृकृ शृल्वादेरङ्गः ॥ ९८ ॥

एभ्योङ्गः प्रत्ययो भवति ॥ पतृ गतौ । पतङ्गः पक्षी शलभः सूर्यः शालि-
विशेषश्च ॥ तमूच् काङ्कायाम् । तमङ्गो हर्म्यनिर्यूहः ॥ तृ प्लवनतरणयोः । तरङ्ग
ऊर्मिः ॥ पृश् पालनपूरणयोः । परङ्गः खगो वेगश्च ॥ कृत् विक्षेपे । करङ्गः
कर्मशीलः ॥ शृश् हिंसायाम् । शरङ्गः पक्षिविशेषः ॥ लूग्श् छेदने । लवङ्गः
सुगन्धिवृक्षः ॥ आदिग्रहणादन्येभ्योपि ॥ ९८ ॥

सृवृनृभ्यो णित् ॥ ९९ ॥

एभ्यो णिङ्गः प्रत्ययो भवति ॥ सृ गतौ । सारङ्गो हरिणश्चातको शबल-
वर्णश्च ॥ वृगट् वरणे । वारङ्गः काण्डखड्गयोः शल्यं शकुनिश्च ॥ नृश् नये ।
नारङ्गो वृक्षजातिः ॥ ९९ ॥

मनेर्मत्मातौ च ॥ १०० ॥

मनिच् हाने । इत्यस्मादङ्गः प्रत्ययो [भवति] मत्मातौ चास्यादेशौ भवतः ॥
मतङ्गः कपिर्हस्ती च ॥ मातङ्गो हस्त्यन्त्यजातिश्च ॥ १०० ॥

विडिविलिकुरिमुदिपिशिभ्यः कित् ॥ १०१ ॥

पभ्यः किदङ्गः प्रत्ययो भवति ॥ विड आक्रोशे । विडङ्गो वृक्षजातिर्मृदाव-
यवश्च ॥ विलत् वरणे । विलत् भेदने वा । विलङ्ग औषधम् ॥ कुरत् शब्दे । कुरङ्गो
हरिणः । कुरङ्गी भोजकन्या ॥ मृदश् क्षोदे । मृदङ्गो मुरजः ॥ पिशत् अवयवे ।
पिशङ्गो वर्णः ॥ १०१ ॥

स्फुलिकालिपल्याङ्ग्य इङ्गक् ॥ १०२ ॥

स्फुल्यादिभ्य आदन्तेभ्यश्च इङ्गक् प्रत्ययो भवति ॥ स्फुलत् संचये च ।
स्फुलिङ्गः स्फुलिङ्गा चामिकणः ॥ कलि शब्दसंख्यानयोः । कलिङ्गो राजा ।
कलिङ्गा जनपदः ॥ पल गतौ । पलिङ्ग ऋषिः शिला च ॥ पातेः । पिङ्गः ॥ भातेः ।
भिङ्गः । हावपि वर्णविशेषौ ॥ ददातेः । दिङ्गोध्यक्षः ॥ दधातेः । धिङ्गः श्रेष्ठी ॥ लातेः ।
लिङ्गं स्त्रीत्वादि हेतुश्च । आलिङ्गो वाद्यविशेषः ॥ इयतेः शिङ्गो वनस्पतिः
किशोरश्च ॥ १०२ ॥

भलेरिदुतौ चातः ॥ १०३ ॥

भलिण् आभण्डने । इत्यस्मादिङ्गक् प्रत्ययो भवत्यकाररय च इकार-उकारौ
भवतः ॥ मिलिङ्गः कर्मरोपकरणम् । भुलिङ्ग ऋषिः पक्षी [च] । भुलिङ्गाः
सात्वावयवाः ॥ १०३ ॥

अदेर्णित् ॥ १०४ ॥

अदक् भक्षणे । इत्यस्मादिङ्गक् प्रत्ययो भवति स च णित् [भवति] ॥
आदिङ्गो वाद्यजातिः ॥ १०४ ॥

उच्चिलिङ्गादयः ॥ १०५ ॥

उच्चिलिङ्गादयः शब्दा इङ्गक्प्रत्ययान्ता निशत्यन्ते ॥ उत्पूर्वात् चलेरस्येत्वं
च । उच्चिलिङ्गो दाडिमी ॥ आदिमहणादन्येपि ॥ १०५ ॥

माडस्तुलेङ्गक् च ॥ १०६ ॥

माडपूर्वात् तुलण् उन्माने । इत्यस्मादुङ्गक् इङ्गक् च प्रत्ययौ भवतः ॥
मातुलुङ्गो बीजपूरः । मातुलिङ्गः स एव ॥ १०६ ॥

कमितमिशमिभ्यो डित् ॥ १०७ ॥

एभ्यो डिदुङ्गः प्रत्ययो भवति ॥ कमूड् कान्तौ । कुङ्ग जनपदः ॥ तमूच्

काङ्क्षायाम् । शुङ्गो महावर्मा ॥ शमूच् उपशमे । शुङ्गो मुनिः । शुङ्गाः
कन्दल्यः । शुङ्गा विनता ॥ १०७ ॥

सर्तेः सुर च ॥ १०८ ॥

सृ गतौ । इत्यस्मादुङ्गः प्रत्ययो [भवति] सुर चास्यादेशो भवति ॥ सु-
[र]ङ्गा गूढमार्गः ॥ १०८ ॥

स्थार्तिजनिभ्यो घः ॥ १०९ ॥

एभ्यो घः प्रत्ययो भवति ॥ छां गतिनिवृत्तौ । स्थाघो गाधः ॥
क्रं प्रापणे च । अघो मूल्यं मानप्रमाणं पादोदकादि च ॥ जनैचि प्रादुर्भावे । जङ्घा
शरीरावयवः ॥ १०९ ॥

मघाघङ्गाघदीर्घादयः ॥ ११० ॥

एते घप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ मङ्गेर्नघलोपध । मघा नक्षत्रम् ॥ हन्तेर्हस्व
घध । घङ्गो घस्मरः । घङ्गा काङ्क्षा ॥ अमेर्लुक् च । अघं पापम् ॥ वृणातेर्दीर् च ।
दीर्घ आगत उद्यध ॥ आदिशब्दादन्येपि ॥ ११० ॥

सर्तेरघः ॥ १११ ॥

सृ गतौ । इत्यस्मादघः प्रत्ययो भवति ॥ सरघा मधुमक्षिका ॥ १११ ॥

कुपूसामिणभ्यश्चद् दीर्घश्च ॥ ११२ ॥

कुपूभ्यां सम्पूर्वाच्च इणश्चद् प्रत्ययो [भवति] दीर्घश्च भवति । टो ड्य-
र्थः ॥ कुङ् शब्दे । कूचो हस्ती । कूची प्रमदा चित्रभाण्डमुदञ्चिद्विकारश्च ॥ पूग्श्
पवने । पूचः पूची मुनिः ॥ इण्क् गतौ । समीच ऋत्विक् । समीचं मिथुनयो-
गः । समीची पृथिवी । उदीची च । दीर्घवचनाद्गुणो न भवति ॥ ११२ ॥

कूर्चचूर्चादयः ॥ ११३ ॥

कूर्च इत्यादयः शब्दाश्चद्प्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ कवतेः किरतेः करोतेर्वा ।
ऊरादेशधान्तस्य । कूर्च इमभ्यासनं तन्तुवायोपकरणं यतिपवित्रकं च । कूर्चमिव
कूर्चकः कूर्चिकेति च भवति ॥ चरतेषोरयतेर्वा चूरादेशश्च । चूर्चो बलवान् ॥
आदिशब्दादन्येपि ॥ ११३ ॥

कल्यविमदिमणिकुणिकुटिकभ्योचः ॥ ११४ ॥

एभ्योचः प्रत्ययो भवति ॥ कलि शब्दसंख्यानयोः । कलचो गणकः ॥

अव रक्षणादी । अवच उच्चैस्तरः ॥ मदौर्ध्वं ॥ मदचो मतः ॥ मण शब्दे ।
मणचः शकुनिः ॥ कुण्ड शब्दे । कवचं वर्म ॥ कण शब्दे । कमाचः कणयः ॥
कुट्ट कौटिल्ये । कुट्टचो वृक्षजातिः ॥ कृत् विक्षेपे । करचो धान्यावपनम् ॥ ११४ ॥

क्रकचादयः ॥ ११५ ॥

क्रकच इत्यादयः शब्दा अवचप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ क्रमेः कश्च ।
क्रकचः करपक्षः ॥ आदिशब्दादन्येपि ॥ ११५ ॥

पिशिराचक् ॥ ११६ ॥

पिशत् अवयवे । इत्यस्मादाचक् प्रत्ययो भवति ॥ पिशाचो व्यन्तर-
जातिः ॥ ११६ ॥

मृत्रपिभ्यामिचः ॥ ११७ ॥

आभ्यामिचः प्रत्ययो भवति ॥ मृत् प्राणत्यागे । मरिचमूषणम् ॥ त्रपौवि
लज्जायाम् । त्रपिचा कुथा ॥ ११७ ॥

त्रियतेरीचण् ॥ ११८ ॥

मृत् प्राणत्यागे । इत्यस्मादीचण् प्रत्ययो भवति ॥ मारीचो रावणमा-
तुलः ॥ ११८ ॥

लषेरुचः कश्च ॥ ११९ ॥

लषी कान्तौ । इत्यस्मादुचः प्रत्ययो [भव] त्यन्त्वस्य च को भवति ॥
लकुचो वृक्षजातिः ॥ ११९ ॥

गुडेरुचट् ॥ १२० ॥

गुडत् रक्षायाम् । इत्यस्मादूचट् प्रत्ययो भवति ॥ गुडूची छिन्नरुहा ॥ कुडा-
दिस्वा[द्वि]स्वम् ॥ १२० ॥

सिर्वेडित् ॥ १२१ ॥

विवूच् उतौ । इत्यस्माद्विदूचट् प्रत्ययो भवति ॥ सूचः पिशुनः स्ति-
मिश्च । सूची संधानकरणी ॥ १२१ ॥

चिमेडोचडञ्चौ ॥ १२२ ॥

चिमिभ्यां प्रत्येकं डोच डञ्च इति प्रत्ययौ भवतः । वचनभेदाच्च यथासंख्यम् ॥

विगद् चयने । चोचो वृक्षविशेषः । चञ्चः वृणमयः पुरुषः ॥ डुमिग्व प्रक्षेपणे ।
मोचा कदली । मञ्चः पर्यङ्कः ॥ १२२ ॥

कुटिकुलिकन्त्युदिभ्य इञ्चक् ॥ १२३ ॥

एभ्य इञ्चक् प्रत्ययो भवति ॥ कुटेः । कुटिञ्चः क्षुद्रकर्कटः ॥
कुलेः । कुलिञ्चो राशिः ॥ कलेः । कलिञ्च उपशाखावयवः ॥ उद आघाते
सौत्रः । उदिञ्चः कोणो येन तूर्य वाद्यते परपुष्टश्च ॥ १२३ ॥

तुदिमदिपद्यदिगुगामिकाचिभ्यश्चक् ॥ १२४ ॥

एभ्यश्चक् प्रत्ययो भवति ॥ तुदीत् व्यथने । तुच्छः स्तोकः ॥
मदैच् हर्षे । मच्छो मत्स्यः प्रमत्तपुरुषश्च । मच्छा स्त्री ॥ पदिच् गतौ । पच्छः
शिला ॥ अदक् भक्षणे । अच्छो निर्मलः ॥ गुण्ड शब्दे ॥ गुच्छः स्तवकः ॥
गमूं गतौ । गच्छः क्षुद्रवृक्षः ॥ कचि बन्धने । कच्छः कूर्मपादः कुक्षिर्नयवकुटा-
रश्च । कच्छा जनपदः ॥ बाहुलकात्कत्वाभावः ॥ १२४ ॥

पीपूडो ह्रस्वश्च ॥ १२५ ॥

आभ्यां छक् प्रत्ययो [भवति] ह्रस्वश्च भवति ॥ पीड् पाने । पिच्छं
शकुनिपक्षम् । पिच्छो गुणविशेषः । यद्वा प्पिच्छल उच्यते ॥ पूड् पवने ।
पुच्छं बालधिः ॥ १२५ ॥

गुलुञ्छपिलिपिञ्छैधिच्छादयः ॥ १२६ ॥

एते छप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते । गुडेल उम् चान्तः । गुलुञ्छः स्तवकः ॥
पीलेरिपि नोन्तो ह्रस्वश्च । पिलिपिञ्छो रक्षोविशेषः ॥ एधेरिद् च । एधिच्छो नगः ॥
आदिग्रहणात् पिञ्छादयोपि भवन्ति ॥ १२६ ॥

त्रियो जक् ॥ १२७ ॥

वीक् प्रजननकान्त्यसनखादनेषु च । इत्यस्माज्जक् प्रत्ययो भवति ॥
बीजमुत्पत्तिहेतुः ॥ १२७ ॥

पुवः पुन् च ॥ १२८ ॥

पूड् पवने । इत्यस्माज्जक् प्रत्ययो [भव] त्वस्य च पुनित्यादेशो
भवति ॥ पुञ्जो राशिः ॥ १२८ ॥

कुवः कुक्कुनौ च ॥ १२९ ॥

कुङ् शब्दे । इत्यस्माज्जक् प्रत्ययो भवत्वस्य च कुक् कुन् इत्यादेशौ भवतः ॥ कुञ्जो वक्रानताङ्गो गुच्छथ ॥ कुञ्जो हनुः पर्वतैकदेशथ । निकुञ्जो गहनम् ॥ १२९ ॥

कुटेरजः ॥ १३० ॥

कुटत् कौटिल्ये । इत्यस्मादजः प्रत्ययो भवति ॥ कुटजो वृक्षविशेषः ॥ कु[ड]ादित्वा[ड]स्वम् । कुटजी ॥ १३० ॥

भिषेभिषभिष्णौ च वा ॥ १३१ ॥

भिषेरजः प्रत्ययो [भवति] भिष भिष्ण इत्यादेशौ चास्य वा भवतः ॥ भिषिः सौमः । भिषजः । आदेशबलाच्च गुणः । भिष्णजो वैद्यः । भेषजमौषधम् ॥ १३१ ॥

मुर्वेर्मुर् च ॥ १३२ ॥

मुर्वे बन्धने । इत्यस्मादजः प्रत्ययो [भव]त्यस्य च मुर् इत्यादेशो भवति ॥ मुरजो मृदङ्गः ॥ १३२ ॥

बलेर्वोन्तश्च वा ॥ १३३ ॥

बल प्राणनधान्यावरोधयोः । इत्यस्मादजः प्रत्ययो [भवति] वकारश्चान्तो वा भवति ॥ बल्वजो मुञ्जविशेषः । बलजा सबुसो धान्यपुञ्जः ॥ १३३ ॥

उटजादयः ॥ १३४ ॥

उटजादयः शब्दा अजप्रत्ययान्ता निपात्वन्ते ॥ वटैर्वस्य उत्वं च । उटजं मुनिकुटीरः ॥ आदिशब्दात् भूर्जभट्टजादयो भवन्ति ॥ १३४ ॥

कुलेरिजक् ॥ १३५ ॥

कुल बन्धुसंस्त्यानयोः । इत्यस्मादिजक् प्रत्ययो भवति ॥ कुलिजं मानम् ॥ १३५ ॥

कृगोज्ञः ॥ १३६ ॥

करोतेरज्ञः प्रत्ययो भवति ॥ करञ्जो वृक्षजातिः ॥ १३६ ॥

झमेर्झः ॥ १३७ ॥

झमू अदने । इत्यस्माज्झः प्रत्ययो भवति ॥ झञ्झा सशीकरो मेघवातः ॥ १३७ ॥

लुप्तेष्टः ॥ १३४ ॥

लुप् स्तेवे । इत्यस्माद्ः प्रत्ययो भवति ॥ लोटो मृत्पिण्डः ॥ १३८ ॥

नमितनिजनिवनिसजो लुक् च ॥ १३९ ॥

एभ्यष्टः प्रत्ययो भवति लुक् चान्तस्व भवति ॥ जम् प्रहस्वे । नटो भरत-
पुत्रः ॥ तनूयी विस्तारे । तटं कूलम् ॥ जनैवि प्रादुर्भावे । जटा प्रथितकेशसंघातः ॥
वन वन भक्तौ । वटो न्यग्रोधः ॥ सटाप्रथितः केशसंघातः ॥ १३९ ॥

जनिप्रणिकिजुभ्यो दीर्घश्च ॥ १४० ॥

एभ्यष्टः प्रत्ययो [भवति] दीर्घधैषां गुणापवादो भवति ॥ जनैवि प्रादुर्भावे ।
पणि व्यवहारस्तुत्योः । जाण्टः । पाण्टः । [वृ]क्षविशेषावेतौ ॥ किजू सौत्रौ । कीटः
क्षुद्रजन्तुः ॥ जूटो मौलिः ॥ १४० ॥

घटाघाटाघण्टादयः ॥ १४१ ॥

एते ढप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ हन्तेर्घषावनथ । घटा वृन्दम् ॥ घाटा स्वा-
ङ्गम् ॥ घण्टा वाद्यविशेषः ॥ आदिग्रहणात् ङटादयो भवन्ति ॥ १४१ ॥

दिव्यविश्रुकुर्वाविशकिक्किकृपिचपिचमिकम्येधिकर्किमर्किकाक्खि-
तृकृसृभृभ्योऽटः ॥ १४२ ॥

एभ्योऽटः प्रत्ययो भवति ॥ दिवूच् प्रीडादौ । देवटो देवकुलविशेषः शि-
ल्पी च ॥ अब रक्षणादौ । अबटः प्रपातः कूपथ ॥ भुंद् भवणे । अबटश्छत्रम् ॥
कुक् शब्दे । कवट उच्छिष्टम् ॥ कर्व गतौ । कर्वटं क्षुद्रपत्तनम् ॥ शर्कट् शक्तौ ।
शकटमनः ॥ ककुड् गतौ । कङ्कटः संनाहः । कङ्कटं सीमा ॥ कृपौड् सामर्थ्ये ।
कर्पटं वासः ॥ चप सान्त्वने । चपटो रसः ॥ चमू अरने । चमटो घस्मरः ॥
कमूड् कान्तौ । कमटो वामनः ॥ एधि वृद्धौ । एधटो बल्मीकः ॥ कर्किमर्की
सौत्रौ । कर्कटः कपिलः कुलीरथ । कर्कटी अपुसी ॥ मर्कटः कपिः क्षुद्रजन्तुथ ॥
कक्ख हसने । कक्खटः कर्कशः ॥ तृ प्रवनतरणयोः । तरटः पीवः ॥ जुहुङ्ग
करणे । करटः काकः करिकपोलथ ॥ सुं गतौ । सरटः कृकलासः ॥ दुडुभृङ्ग
षोषणे च । भरटः प्रविशेषो भृत्यः कुलालथ ॥ वृगट् वरणे । वरटः क्षुद्रधान्य
महारथ ॥ १४२ ॥

कुलिबिलिभ्यां कित् ॥ १४३ ॥

आभ्यां किदटः प्रत्ययो भवति ॥ कुल बन्धुसंस्त्यानयोः । कुलटा
बन्धकी ॥ विलत् वरणे । विलटा नदी ॥ १४३ ॥

कपटकीकटादयः ॥ १४४ ॥

कपटादयः शब्दा भटप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ कम्पेर्नलोपथ । कपटं माया ॥
ककेरत ईश्व । कीकटः कृपणः ॥ आदिमहणात् लघटर्पटादयो भवन्ति ॥ १४४ ॥

अनिशूपृवृललिभ्य आटः ॥ १४५ ॥

एभ्य आटः प्रत्ययो भवति ॥ अनक् प्राणने । अनाटः शिशुः ॥ शृश्
हिंसायाम् । शराटः शकुन्तः ॥ पृश् पालनपूरणयोः । पराट आयुक्तकः ॥ वृड्श्
संभक्तौ । वराटः सेवकः ॥ ललिण् ईप्सायाम् । ललाटमलिकम् ॥ १४५ ॥

सृसृपेः कित् ॥ १४६ ॥

आभ्यां किदाटः प्रत्ययो भवति ॥ सृ गतौ । ज्ञाटः पुरःसरः ॥ सृर्ष
गतौ । सृपाटोल्पः कुमुदादिपञ्चं च । सृपाट्युपानस्कुप्यमल्पबुल्लकथ ॥ १४६ ॥

किरो लश्च वा ॥ १४७ ॥

किरतेः किदाटः प्रत्ययो [भवति] लश्चान्तो वा भवति ॥ किलाटो मस्य-
विशेषः । किराटो वणिग् म्लेच्छश्च ॥ १४७ ॥

कपाटविराटशृङ्गाटप्रपुनाटादयः ॥ १४८ ॥

एत आटप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ कम्पेर्नलोपथ । कपाटोररिः । जपा-
दीनां पो व इति वत्वे । कवाटः ॥ वृड् इत्वं च । विराटो राजा ॥ अयतेः
शृङ्ग् च । शृङ्गाटं जलजविशेषो विपणिमार्गश्च ॥ प्रपूर्वात् पुणेर्नश्च । प्रपुनाट पञ्च-
गजः ॥ आदिशब्दात् खल्वाटादयो भवन्ति ॥ १४८ ॥

चिरेरिटो भ् च ॥ १४९ ॥

चिरेः सौत्रादिटः प्रत्ययो भवति भकारश्चान्तादेशो भवति ॥ चिर्मिटी
वालुङ्गी ॥ १४९ ॥

टिण्टश्चर् च वा ॥ १५० ॥

चिरेटिदिष्टः प्रत्ययो भवति चर् इति चास्वादेशो वा भवति ॥ चरिण्टी
चिरिण्टी च प्रथमववाः स्त्री ॥ १५० ॥

तृकृपिकम्पिकृषिभ्यः कीटः ॥ १५१ ॥

एभ्यः किटिः प्रत्ययो भवति ॥ तृ श्रवणतरणयोः त्रिरीटं कूलवृक्षो मुकुटं वेष्टनं च ॥ कृत् विक्षेपे । किरीटं मुकुटं हिरण्यं च ॥ कृषौ च सामर्थ्ये । कृपीटं हिरण्यं जलं च ॥ कपुड् चलने । कम्पीटं कम्पः कम्पं च ॥ कृषीत् बिलेखने । कृषीटं जलम् ॥ १५१ ॥

खञ्जेररीटः ॥ १५२ ॥

खजु गतिवैकल्ये । इत्यस्मादरीटः प्रत्ययो भवति ॥ खञ्जेररीटः खञ्जनः ॥ १५२ ॥

गृड्दृढभृभ्य उट उडश्च ॥ १५३ ॥

एभ्य उट उडश्च प्रत्ययौ भवतः । भिन्नविभक्तिनिर्देश उटस्योत्तरवानुकृत्यर्थः । अमृकृतस्याप्युडस्येह विधानं लाघवार्थम् ॥ गृश् शब्दे । गरुडो गरुडश्च गरुत्मान् ॥ गृप् जरसि । जरुडो जरुडश्च वनस्पतिः ॥ दृश् विदारणे । दरुडो दरुडश्च विडालः ॥ वृग् वरणे । वरुडो वरुडश्च मे[व]ः ॥ भृश् भर्जने च । भरुडो भरुडश्च मे[व] एव ॥ १५३ ॥

मङ्गेर्मकमुकौ च ॥ १५४ ॥

मकुड् मण्डने । इत्यस्मादुटः प्रत्ययो [भवति] मक मुक इत्यादेशौ चास्य भवतः ॥ मकुटो मुकुटश्च किरीटः ॥ १५४ ॥

नर्कुटकुङ्कुटोत्कुरुटमुरुटपुरुटादयः ॥ १५५ ॥

एत उटप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ नृतेः कथ । नर्कुटो वन्शी ॥ कुके कोन्तश्च । कुङ्कुटः कृकवाकः ॥ उत्पूर्वात्कृगः कुर च । उत्कुरुटः कचवारपुञ्जः । मुरिपुर्यौर्गुणाभावश्च । मुरुटो यद्देष्वादिमूलमृजु कर्तुं न शक्यते ॥ पुरुटो जलजन्तुः । आदिशब्दान् स्थपुटादयो भवन्ति ॥ १५५ ॥

दुरो द्रः कूटश्च दुर च ॥ १५६ ॥

दुरपूर्वात् दृणातिः किदूट उटश्च प्रत्ययौ [भवती] दुर चास्यादेशो भवति ॥ दुर्दुङ्कुटो दुर्मुखः । दुर्दुङ्कुटो देशकालवादी ॥ १५६ ॥

बन्धेः ॥ १५७ ॥

बन्धश्च बन्धने । इत्यस्मात्किदूटः प्रत्ययो भवति ॥ बधूटो अधमवयाः की ॥ १५७ ॥

चपेटेः ॥ १५८ ॥

चप साम्बने । इत्यस्मादेटः प्रत्ययो भवति ॥ चपेटचपेटा वा हस्ततला-
हतिः ॥ १५८ ॥

ग्रो गित् ॥ १५९ ॥

गृत् निगरणे । इत्यस्माणिदेटः प्रत्ययो भवति ॥ गारेट ऋषिः ॥ १५९ ॥

कृशक्शाखेरोटः ॥ १६० ॥

एभ्य ओटः प्रत्ययो भवति ॥ कुक्कुं करणे । करोटो भृत्यः शिरः कपालं
च । करोटं भाजनविशेषः ॥ शक्कुं शक्तौ । शकोटो बाहुः ॥ शाखुं शाखु व्याघ्रौ ।
शाखोटो वृक्षविशेषः ॥ १६० ॥

कपोटवकोटाक्षोटकर्कोटादयः ॥ १६१ ॥

एत ओटप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ कवृङ् वर्णे । पथ । कपोटो वर्णः कित-
वथ ॥ वचेः कथ । वकोटो वकः ॥ अभातेः सथ परादिः । अक्षोटः फलवृक्षः ॥
कृगः कोन्तथ । कर्कोटो नागः ॥ आदिशब्दादन्येपि ॥ १६१ ॥

वनिकणिकाशयुषिभ्यष्ठः ॥ १६२ ॥

एभ्यष्ठः प्रत्ययो भवति ॥ वन मन्त्री । वण्टोनिविष्टः ॥ कण शब्दे । कण्टः
कंधरा ॥ काशृङ् दीप्तौ । काष्ठं दारु । काष्ठा दिगवस्था च ॥ उषू दाने । ओष्ठो
दन्तच्छदः ॥ १६२ ॥

पीविशिकुणिपृषिभ्यः कित् ॥ १६३ ॥

एभ्यः कित्ठः प्रत्ययो भवति ॥ पीङ् पात्रे । पीठमासनम् ॥ विशां प्रवेशने ।
विष्ठा पुरीषम् ॥ कुणत् शब्दोपकरणयोः । कुण्डोतीक्ष्णः ॥ पृषू सेवने । पृष्ठोङ्कुशः
शरीरैकदेशश्च ॥ १६३ ॥

कुषेर्वा ॥ १६४ ॥

कुषश् निष्कर्षे । इत्यस्माङ् प्रत्ययो भवति स च वा कित् [भवति] ॥ कुष्ठं
व्याधिर्गन्धद्रव्यं च । कोष्ठः कुसुल उदरं च ॥ १६४ ॥

शमेर्लुक् च वा ॥ १६५ ॥

शमूच् उपशमे । इत्यस्माङ् प्रत्ययो भवति लुक् चान्तस्य वा भवति ॥
शठो धूर्तः । शण्डः स एव । नपुंसकं च ॥ १६५ ॥

पष्ठेपिठादयः ॥ १६६ ॥

पष्ठादयः शब्दाष्टप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ पुषेः किङ्ःपषादेशश्च ।
पष्ठः प्रत्ययः पर्वतश्च ॥ एधतेरिद् च । एधिर्बं वनम् । एधिगे गिरिसरिद्रहः ॥
आदिशब्दादन्येपि ॥ १६६ ॥

मृजृशृकम्यमिरमिरपिभ्योऽठः ॥ १६७ ॥

एभ्योऽठः प्रत्ययो भवति ॥ मृन्त् प्राणत्यागे । मरठो दध्यतिब्रवीभूतं कृमि-
जातिः कण्ठः प्राणश्च ॥ जृषच् जरसि । जरठः कठोरः ॥ शृश् हिंसायाम् ।
शरठ आवुर्ध पापं क्रीडनशीलश्च ॥ कमूङ् कान्तौ । कमठो भिक्षाभाजनं कूर्मास्थि
कच्छपो मयूरो वामनश्च ॥ अम गतौ । अमठः प्रकर्षगतिः ॥ रमिं क्रीडायाम् ।
रमठो देशः कृमिजातिः क्रीडनशीलो म्लेष्यो देवश्च विलातानाम् ॥ रप व्यक्ते-
वचने । रपठो विशान्मण्डूकश्च ॥ १६७ ॥

पञ्चमान्ताः ॥ १६८ ॥

पञ्चमान्ताऽऽतोर्धः प्रत्ययो भवति ॥ वन भक्तौ । वण्डो वनं वृषभश्च ।
बाहुलकास्तत्त्वाभावः ॥ भण शब्दे । भण्डः प्रहसनकरो बन्दी च ॥ चण शब्दे ।
चण्डः क्रूरः ॥ पणि व्यवहारस्तुत्योः । पण्डः शण्डः ॥ गणण् संख्याने । गण्डः
पौरुषयुक्तः पुरुषः ॥ मण शब्दे । मण्डो रश्मिरममन्नविकारश्च ॥ वन भक्तौ ।
वण्डोल्पशेफो निधर्मप्रशिभश्च ॥ शमू दमूच् उपशमे । शण्ड उत्सृष्टः पशुर्क-
विध ॥ दण्डो वनस्वतिप्रतानो राजशासनं नालं प्रहरणं च ॥ रमिं क्रीडायाम् ।
रण्डः पुरुषः । रण्डा स्त्री । रण्डमन्तःकरणम् । त्रयमपि स्वसंबन्धिभूत्य-
मेवमुच्यते ॥ तमेस्तनेर्वा । तण्ड ऋषिः । वितण्डा तृतीयकथा ॥ गमेः । गण्डः
कपोलः ॥ भामि क्रोधे । भाण्डमुपस्करः ॥ १६८ ॥

कण्यणिखनिभ्यो णिहा ॥ १६९ ॥

एभ्यो ङः प्रत्ययो भवति स च णिहा [भवति] ॥ कण भण शब्दे । काण्डः
शरः फलसंचातः पर्व च । कण्डं भूषणं पर्व च ॥ आण्डो मुष्कः । अण्डः स
एव योनिविशेषश्च ॥ खण्ण् भवधारणे । खण्डः कालभयो मुहः । खण्ड इ-
शुविकारोन्वः । खण्डं शकलम् ॥ १६९ ॥

कुगुहुनीकुणितुणिपुणिमुणिमुन्यादिभ्यः कित् ॥ १७० ॥

एभ्यः कित् प्रत्ययो भवति ॥ कुङ् शब्दे । कुडो कटो हल च ॥ गुङ् शब्दे । गुडो गौल इक्षुविकारश्च । गुडा संनाहः ॥ हुङ् दानादनयोः । हुडो मूडो मेघश्च ॥ णीङ् प्रापणे । नीङ् कुलायः ॥ कुणत् शब्दोपकरणयोः । कुण्डं भाजनं जलाधारविशेषश्च । कुण्डो भर्तरि जीवति ज्वरेण जातोपद्विन्निवश्च ॥ तुणत् कौटिल्ये । तुण्डं मुखम् ॥ पुणत् शुभे । पुण्डो भिन्नवर्णः ॥ मुणत् प्रतिज्ञाने । मुण्डः परिवापितकेशः ॥ शुनत् गतौ । शुण्डा दूरा हस्तिहस्तश्च ॥ आदिप्रहणादन्येभ्योपि भवति ॥ १७० ॥

ऋसृतृव्यालिह्यविचमिवसियमिचुरिकुहेरडः ॥ १७१ ॥

एभ्योडः प्रत्ययो भवति ॥ ऋक् गतौ । ऋडल्लङ् ॥ ङ् गतौ । ऋडो भुजपरिसर्पस्तरश्च ॥ तृ ऋचनतरणयोः । तरडो वृक्षजातिः ॥ व्यङ् संवरणे । व्याडो दुःशीलो हिंस्रः पशुर्भुजगश्च ॥ लिङ् आस्वादने । लेहडः आचौर्यप्राप्ती च ॥ अव रक्षणादौ । अवडः क्षेपविशेषः ॥ वमू अवने । वमडः पशुजातिः ॥ वुवमू ज्वरिणे । वमडो लूताजातिः ॥ वमू उपरमे । वमडो वनस्पतिर्युगलं च ॥ चुरण् स्तेये । चोरडधोरः ॥ कुहणि विस्मापने । कुहड उन्मत्तकः ॥ १७१ ॥

विहडकहोडकुरडकेरडक्रोडादयः ॥ १७२ ॥

एतेडप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ विपूर्वात् हन्तेरनो लुक् च । विहडः शकुनिर्मूढचित्तश्च ॥ कवेर्हः प्रत्ययोकारस्य च ओकारः ॥ कहोड ऋषिः ॥ कुरेर्गुणाभावश्च । कुरडो मार्जारः ॥ किरतेः केर च । केरडलैराज्ये राजा ॥ हुनः कित्प्रत्ययोकारस्य च ओकारः ॥ क्रोडः किरिरङ्गश्च ॥ आदिप्रहणात् लहोडादयो भवन्ति ॥ १७२ ॥

जृकृतृशृभृभ्योण्डः ॥ १७३ ॥

एभ्योण्डः प्रत्ययो भवति ॥ जृप्च् जरसि । जरण्डोसीतवयस्कः ॥ कृतृ विक्षेपे । करण्डः समुद्रः कृमिजातिश्च ॥ तृ ऋचनतरणयोः । तरण्डः ब्रह्म वायुश्च । शृश् हिंसायाम् । शरण्डो हिंस्र आयुधं च ॥ भृं गतौ । सरण्डः कृमिजातिरिषीका वायुर्मूतसंघातस्तृणसमवायश्च ॥ दुडुर्मृगश्च पोषणे च । भरण्डो भण्डजातिः पक्षी च ॥ वृग्ट् वरणे । वरण्डः कुडश्च वृणकाष्टादिभिरश्च ॥ १७३ ॥

पूगो गादिः ॥ १७४ ॥

पूग्श्च पवने । इत्यस्माद्गकारादिरण्डः प्रत्ययो भवति ॥ पीगण्डो विकला-
ज्जो युवा च ॥ १७४ ॥

वनेस्त् च ॥ १७५ ॥

वन भक्तौ । इत्यस्मादण्डः प्रत्ययो भवति तकारधान्तादेशो भवति ॥
वतण्ड ऋषिः ॥ १७५ ॥

पिचण्डैरण्डखरण्डादयः ॥ १७६ ॥

एतेण्डप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ पिचेरगुणत्वं च । पिचण्डो लघुलगुडः ॥
ईरेर्गुणश्च । एरण्डः पञ्चाङ्गुलः ॥ खाइ भक्षणे । अन्त्यस्वरादेररादेशश्च । खर-
ण्डः सर्वर्तुकम् ॥ आदिप्रहणात् कूष्माण्डशयण्डशयाण्डादयोपि भवन्ति ॥ १७६ ॥

लगेरुडः ॥ १७७ ॥

लगे सङ्गे । इत्यस्मादुडः प्रत्ययो भवति ॥ लगुडो यष्टिः ॥ गृण्डद्वन्द्व-
भ्यस्तु उडो विहित एव ॥ १७७ ॥

कुसेरुण्डक् ॥ १७८ ॥

कुसच् श्लेषे । इत्यस्मादुण्डक् प्रत्ययो भवति ॥ कुष्ठण्डो वपुष्मान् ॥ १७८ ॥

शमिषणिभ्यां ङः ॥ १७९ ॥

आभ्यां ङः प्रत्ययो भवति ॥ शमूच् उपशमे । शण्डः नृपुंसकम् ॥ वन
भक्तौ । षण्डः स एव । बाहुलकात्सत्वाभावः ॥ १७९ ॥

कुणेः कित् ॥ १८० ॥

कुणत् शब्दोपकरणयोः । इत्यस्मात्किङ्ङः प्रत्ययो भवति ॥ कुण्डो धूर्तः
बाहुलकाच्च दीर्घः ॥ १८० ॥

नञः सहेः वा च ॥ १८१ ॥

नञ्पूर्वात् बहि मर्षणे । इत्यस्माङ्ङः प्रत्ययो भवति वा चास्यादेशो
भवति ॥ अथाहा नक्षत्रम् ॥ १८१ ॥

इणुर्विशाबेणिपूकूवृत्तुजुदृसृपिषणिभ्यो णः ॥ १८२ ॥

एभ्यो णः प्रत्ययो भवति ॥ इण्क् यती । एणः कुरङ्गः ॥ ऋषेर्हिंसा-
याम् । ऊर्णा मेवादिलोम भुवोरन्तरावर्तश्च ॥ शौच् तक्षणे । शानः परिमणं

शखतेजनं च ॥ वेणुग् गतिज्ञानचिन्तानिश्चयनवादित्रयपहनेषु । वेण्ण कृष्णवेण्णा च
 नाम नदी ॥ पुश् पालनपूरणयोः । पर्णः पक्षं शिरश्च ॥ कृत् विक्षेपे । कर्णः भ-
 वणं कौन्तेयश्च ॥ वृग्श् वरणे । वर्णः शुक्लादिर्वाङ्मणादिरकारादिर्यथाः स्तुतिः
 प्रकारश्च ॥ तृ व्रवनवरणयोः । तर्णो वत्सः ॥ जृष्च् जरसि । जर्णधन्वमा वृक्षः
 कर्कः क्षयधर्मा शकुनिश्च ॥ वृङ्क्त् आदरे । दर्णः पर्णम् ॥ सृष्टं गतौ । सर्णः
 सरीसृपजातिः ॥ पणि व्यवहारस्तुत्योः । पण्ण व्यवहारः ॥ १८२ ॥

घृवीह्वाशुष्युषितृषिकृष्यतिभ्यः कित् ॥ १८३ ॥

एभ्यः किण्णः प्रत्ययो भवति ॥ घृ सेचने । घृणा कृपा ॥ वीक् प्रज-
 ननादिषु । वीणा वल्लकी ॥ हेंग् स्पर्शाशब्दयोः । हणो म्लेच्छजातिः ॥ शुषच्
 शोषणे । शुण्णो निदाघः ॥ उषू दाहे । उण्णः स्पर्शविशेषः ॥ त्रितृषच् पिपा-
 सावाम् । तृष्णा पिपासा । कृषीत् विलेखने । कृणो वर्णो विष्णुर्मृगश्च ॥ कंक्
 गतौ । ऋणं वृद्धिधनं जलदुर्गभूमिश्च ॥ १८३ ॥

ब्रोर्वा ॥ १८४ ॥

हुं गतौ । इत्यस्माणः प्रत्ययो [भवति] स च किश्च भवति ॥ हुणा ज्या ।
 ब्रोणश्चतुराढकं पाण्डवाचार्यश्च । ब्रोणी । गौरादित्वाङ्गीः । नौः ॥ १८४ ॥

स्थाश्रुतीरूच्च ॥ १८५ ॥

एभ्यो णः प्रत्ययो भवत्यूकारश्चान्तादेशो भवति ॥ छां गतिनिवृत्तौ ।
 स्थूणा तन्तुधारिणी गृहधारिणी शरीरधारिणी लोहप्रतिमा व्याधिविशेषश्च ॥
 टुक्षुक् शब्दे । क्षूणमपराधः ॥ तुंक् वृत्त्यादिषु । तूण इषुधिः ॥ १८५ ॥

भूणतृणगुणकाकर्णसीक्ष्णश्लक्ष्णाभीक्ष्णादयः ॥ १८६ ॥

एते णप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ भृगो भू च । भ्रूणो निहीनोर्मकः लैणग-
 र्भश्च ॥ तरतेर्ह्रस्वश्च । तृणं शष्पादिः ॥ गायतेर्गमेर्गुणातेर्वा गुभावश्च । गुण
 उपकार आभितोप्रधानं ज्या च ॥ कृगो वृद्धिः कोन्तश्च । काकर्णः शिल्पी ॥ तिजे-
 र्दधिः स्रश्च परादिः । तीक्ष्णं निशितम् ॥ श्लिषेः सोन्तोद्येतः । श्लक्ष्णमकर्कशं सूक्ष्मं च ॥
 अभिपूर्वात् इषेः किञ्च सोन्तः । अभीक्ष्णमजस्रम् ॥ आदिप्रहणादन्येपि ॥ १८६ ॥

तृकृशृपृभृवृथुरुहिलक्षिविचक्षिचुकिशुक्तिङ्ग्यक्लिमाङ्किकाङ्कि-

चरिसमीरिरणः ॥ १८७ ॥

एभ्योऽणः प्रत्ययो भवति ॥ तृ व्रवनवरणयोः । तरणम् ॥ कृत् विक्षेपे ।

करणम् ॥ गृह्य विंशत्याम् । शरणं गृहम् ॥ पृथ्वा पालनपूरणयोः । परणम् ॥
 दुष्टुर्भृङ्गक पोषणे च । भरणम् ॥ वृष्ट् वरणे । वरणो वृक्षः सेतुबन्धश्च । वरणं
 कन्याप्रतिपादनम् ॥ भुट् भवणे । भवणः कर्णो मिश्रश्च ॥ रुक् शब्दे । रुड्
 रेपणे च वा । रवणः करभोभिर्दुमो वायुर्भृङ्गः शकुनिः सूर्यो घण्टा च ॥ रुहं
 जन्मनि । रोहणो गिरिः ॥ लक्ष्मीन् दर्शनाङ्गनयोः । लक्षणं व्याकरणं शुभाशुभसूत्रकं
 मपीतिलकाद्यङ्गनं च ॥ चक्षिक् व्यक्तायां वाचि । विचक्षणो विद्वान् ॥ चुक्कण्
 व्यथने । चुक्कणो व्यायामशीलः ॥ बुक् भाषणे । बुक्कणः आ वावदूकश्च ॥
 तगु गतौ । तङ्गणा जनपदः ॥ अगु गतौ । अङ्गणमजिरम् ॥ मकुड् मण्डने ।
 मङ्कण ऋषिः ॥ ककुड् गतौ । कङ्कणं प्रतिसरः ॥ चर भक्षणे च । चरणः पादः ॥
 ईरिक् गतिकम्पनयोः । सम्पूर्वः । समीरणो वातः ॥ १८७ ॥

कृगृपृकृपिवृषिभ्यः कित् ॥ १८८ ॥

एभ्यः किदणः प्रत्ययो भवति ॥ कृत् विक्षेपे । किरणो रश्मिः ॥ गृत्
 निगरणे । गिरणो मेघ आचार्यो ग्रामश्च ॥ पृथ्वा पालनपूरणयोः । पुरणः समय-
 यिता समुद्रः पर्वतविशेषश्च ॥ कृषौड् सामर्थ्ये । कृषणः कीनाशः ॥ वृषू सेचने ॥
 वृषणो मुष्कः ॥ १८८ ॥

धृषिवहेरिश्चोपान्त्यस्य ॥ १८९ ॥

आभ्यां किदणः प्रत्ययो भवति इच्छोपान्त्यस्य भवति ॥ विधृषाद् प्राग-
 ल्भ्ये । धिषणो बृहस्पतिः । धिषणा बुद्धिः ॥ वहीं प्राप्ते । विहण ऋषिः पा-
 ठश्च ॥ १८९ ॥

चिक्कणकुक्कणकुक्कणकुङ्कणत्रवणोल्वणोरणलवणवङ्क्षणादयः ॥ १९० ॥

एते किदणप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ विमोतेधिकृ च । चिक्कणः पिच्छिलः ॥
 कुकिङ्कणोः कोन्तश्च । कुक्कणः शकुनिः ॥ कृकण ऋषिः ॥ कुकेः स्वराज्ञो-
 न्तश्च । कुङ्कणा जनपदः ॥ त्रपेर्बन्ध ॥ ववणो देशः ॥ वलेर्वस्य उत् । वोन्तश्च ।
 ल्वणः स्फारः ॥ अर्तेहर च । उरणो मेघः ॥ लीयतेः क्लियतेः स्वयतेर्वा
 लवादेशश्च । लवणं गुणो द्रव्यं च ॥ वङ्क्षेः सः परादिर्नलोपामावश्च । वङ्कणमूरुमू-
 लसंधिः ॥ आदिशब्दात् ज्योतिर्दिङ्गणतुरणभुरणादयो भवन्ति ॥ १९० ॥

कृषिविषिवृषिवृषिधृषिमृषियुषिहुहिप्रहेराणक् ॥ १९१ ॥

एभ्यः भाणक् प्रत्ययो भवति । कृषौड् सामर्थ्ये । कृषणः कर्त्रः ॥ विषू से-
 चने । विषाणं शृङ्गं करिदन्तश्च ॥ वृषू सेचने । वृषाणः ॥ विधृषाद् प्रागल्भ्ये ।

धृषाणो देवः ॥ मृषु सहने च । मृषाणः ॥ युषि सेवने सौमः । युषाणः ॥ हु-
 सौच् जिवांसायाम् । हुषाणो मुखरः ॥ वहीश् उपादाने । गृषाणः ॥ मृषाणादयः
 स्वप्रकृत्यर्थवाचिनः सर्वेपि कर्तरि कारके विज्ञेयाः ॥ १९१ ॥

पषो णित् ॥ १९२ ॥

पषी बाधनस्पर्शनयोः । इत्यस्मादाणक् प्रत्ययो भवति ख च णित् [भवति] ॥
 पाषाणः प्रस्तरः ॥ १९२ ॥

कल्याणपर्याणादयः ॥ १९३ ॥

कल्याणादयः शब्दा आणक्प्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ कलेर्वीन्तिथ । कल्माण
 श्लोवसीयसम् ॥ परिपूर्वात् इणो लुक् च । पर्याणमन्त्रादीमां पृष्ठच्छदः ॥ भादि-
 शब्दात् त्रेकाणबोक्षाणकेकाणादयोपि भवन्ति ॥ १९३ ॥

बृहवृह्दिदाक्षिभ्य इणः ॥ १९४ ॥

एभ्य इणः प्रत्ययो भवति ॥ वुं गतौ । ब्रविणं ब्रव्यम् ॥ इन् हरणे ।
 हरिणो मृगः ॥ बृह वृद्धी । बर्हिणो मयूरः ॥ दक्षि शैत्र्ये च । दक्षिणः कुशलो-
 मुकुलश्च । दक्षिणा दिग् ब्रह्मदेयं च ॥ १९४ ॥

ऋहुहेः कित् ॥ १९५ ॥

आभ्यां किदिणः प्रत्ययो भवति ॥ ऋश् गतौ । इरिणमूषरं कुच्छो वन-
 तुर्गं च ॥ हुसौच् जिवांसायाम् । हुदिणो ब्रह्मा भुव्रजन्तुश्च ॥ १९५ ॥

ऋकृवृधृहारिभ्य उणः ॥ १९६ ॥

एभ्य उणः प्रत्ययो भवति ॥ कंक् गतौ । भरुणः सूर्यसारथित्वा वर्गश्च ॥
 कृत् विलेपे । करुणा दया । करुणः करुणाविषयः । करुणं दैन्वम् ॥ वृश् भ-
 रणे । बरुणः प्रचेताः ॥ धृन् धारणे । धरुणो धर्तायुक्तो लोकश्च ॥ इश् विदारणे ।
 णौ । दारुण उमः ॥ १९६ ॥

क्षः कित् ॥ १९७ ॥

क्षे क्षये । इत्यस्मात्किदुणः प्रत्ययो भवति ॥ क्षुणो व्याधिः क्षामः क्रोध
 उन्मत्तश्च ॥ १९७ ॥

भिक्षुणी ॥ १९८ ॥

भिक्षेरुणः प्रत्ययो भवति ङीश्च निपात्यन्ते ॥ भिक्षुणी प्रतिनी ॥ १९८ ॥

गादाभ्यामेणक् ॥ १९९ ॥

आभ्यामेणक् प्रत्ययो भवति । गे क्षये । गेष्णे मेघ उद्गाता रङ्गोपजीवी

च । मेष्णं साम मुखं च । रात्रिमेष्णो रज्जोपजीवी । सुमेष्णा किनरी ॥ दुदां-
शूक् हनि । देष्णो बाह्वर्तनशीलश्च । चाकृदेष्णः सात्यभामेयः । सुदेष्णा विराट-
पत्नी ॥ १९९ ॥

दम्यमितमिमावापूधूगृजृहसिवस्यसिवितसिमसीणभ्यस्तः ॥ २०० ॥

एभ्यस्तः प्रत्ययो भवति ॥ दमूच् उपशमे । दन्तो दशनो हस्तिदंष्ट्रा च ॥
अम गतौ । अन्तोवसानं धर्मः समीपं च ॥ तमूच् काङ्क्षायाम् । तन्तः खिन्नः ॥
मांक् माने । मातमन्तःप्रविष्टम् ॥ वांक् गतिगन्धनयोः । वातो वायुः ॥ पूग्श्
पवने । पीतो नौरमिर्बालश्च ॥ धूग्श् कम्पने । धोतो धूमः श [ड] वातश्च ॥ गृत्
निगरणे । गर्तः श्वभ्रम् ॥ जृषच् जरसि । जर्तः प्रजननं राजा च ॥ हसे हसने ।
हस्तः करो नक्षत्रं च ॥ वसूच् स्तम्भे । वस्तदृष्टागः ॥ असूच् क्षेपणे । अस्तो
गिरिः ॥ तसूच् उपक्षये । वितस्ता नदी ॥ मसैच् परिणामे । मस्तो मूर्धा ॥
हणूक् गतौ । एतो हरिणो वर्णो वायुः पथिकश्च ॥ २०० ॥

शीरीभूदूमूघृपाधागचित्यर्त्यिञ्जपुसिमुसिडुसिविसिरमिधुर्विपू-
र्विभ्यः कित् ॥ २०१ ॥

एभ्यः कित्तः प्रत्ययो भवति ॥ शीङ्क् स्वप्ने । शीतं स्पर्शविशेषः ॥
रींश् गतिरेषणयोः । रीतं सुवर्णम् ॥ भू सत्तायाम् । भूतो महः । भूतं पृथिव्या-
दि ॥ दूङ्क् परितापे । दूतो वचोहरः ॥ मूङ्क् बन्धने । मूतो दध्यर्थे क्षीरे तक्र-
सेको वस्त्रावेष्टनबन्धनमाचमन्यालानपाशो बन्धनमात्रं धान्यादिपुटश्च ॥ घृं सेचने ।
घृतं सर्पिः ॥ पां पाने । पीतं वर्णविशेषः ॥ डुधांग्क धारणे च । धाग इति हिः ।
हितमुपकारि ॥ चितै संज्ञाने । चित्तं मनः ॥ ऋक् गतौ । ऋतं सत्यम् ॥ अ-
ञ्जौप् व्यक्तिअक्षणगतिषु । अक्तो अक्षितो व्यक्तीकृतः परिमितः प्रेतश्च ॥ पुसच्
विभागे । पुस्तो लेख्यपत्रसंचयो लेप्यादिकर्म च ॥ मुसच् खण्डने । मुस्ता गन्ध-
व्रण्यम् ॥ वुसच् उत्सर्गे । वुस्तः प्रहसनम् ॥ विसच् प्रेरणे । विस्तं सुवर्ण-
मानम् ॥ रमि क्रीडायाम् । छरतं मैथुनम् ॥ धुर्वै हिंसायाम् । धूर्तः सटः ॥ पूर्व
पूरणे । पूर्तः पुण्यम् ॥ २०१ ॥

लूत्रो वा ॥ २०२ ॥

आभ्यां तः प्रत्ययो [भवति] स च किंवा भवति ॥ लूग्श् छेदने । लूता
क्षुद्रजन्तुः । लोतो बाष्पं लवणं वस्तः कीटकातिश्च ॥ मृत् प्राणत्यागे । मृतो
अवमाणः । मर्त ऋषिः प्राणी मुख्यश्च ॥ २०२ ॥

मुसितनितुसेर्दीर्घश्च वा ॥ २०३ ॥

एभ्यः कित्तः प्रत्ययो [भवति] दीर्घश्च वा भवति ॥ पुंङ्ग् अभिषये । स्रतः
सारथिः । स्रतः पुत्रः ॥ विंङ्ग् बन्धने । सीता जनकात्मजा सस्वम् हलमार्गश्च । सितो
वर्णः ॥ तनूयी विस्तारे । तातः पिता पुत्रेष्टनाम च । ततं विस्तीर्णं बाणविशेषश्च ।
तुस शब्दे । तुस्तानि वस्त्रदशाः । तुस्ता जटा प्रदीपनं च ॥ २०३ ॥

पुतपित्तनिमित्तोत्शुक्ततिक्तलिप्तसूरतमुहूर्तादयः ॥ २०४ ॥

एते कित्तप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ पूडो ह्रस्वश्च । पुतः स्फिक् ॥ पीड-
स्तोन्तश्च । पित्तं मायुः ॥ निपूर्वात् मिनोतेर्मित् च । निमित्तं हेतुर्दिव्यज्ञानं च ॥
उभेर्लुक् च । उताशङ्काद्यर्थमव्ययम् ॥ शकेः शुचेर्वा शुक्भावश्च । शुक्तं कल्क-
जातिः ॥ ताडयतेस्तकतेस्तिजेर्वा तिक् च । तिक्तो रसविशेषः ॥ लीयतेः पोन्तो
ह्रस्वश्च । लिप्तं शेषोद्देशश्च ॥ सुपूर्वात् रमेः सोर्दीर्घश्च । सूरतो दमितो हस्त्यन्यो
वा दान्तः ॥ मुहूर्तेर्मुश्च धात्वादिः । मुहूर्तः कालविशेषः ॥ आदिमहणात् अयुतनियु-
तादयो भवन्ति ॥ २०४ ॥

कृगो यङः ॥ २०५ ॥

करोतेर्यङन्तात्किञ्चः प्रत्ययो भवति ॥ चेक्रीयितः पूर्वान्तर्याणां यङ्प्रत्य-
यसंज्ञा ॥ २०५ ॥

इवर्णादिलुपि ॥ २०६ ॥

करोतेर्यङो लुपि । इवर्णादिस्तः प्रत्ययो भवति ॥ चर्करीतं चर्करीतं यङ्-
लुबन्तस्याख्ये ॥ २०६ ॥

दृष्टृभृशीयजिष्णुलिप्लिपिर्षिपच्यमिनमित्तमिदृशिहर्षि-

कङ्किभ्योतः ॥ २०७ ॥

एभ्योतः प्रत्ययो भवति ॥ दृङ्ग् आदरे । दरत आदरः ॥ पृङ्ग् पालन-
पूरणयोः । परतः कालः ॥ दुडुभृङ्ग् पोषणे च । भरतः प्रथमचक्रवर्ती हिमव-
त्समुद्रमध्यक्षेत्रं च । मृत् प्राणत्यागे । मरतो मृत्युरग्निः प्राणी च ॥ शीङ्क्
स्थले । शबतो निद्रालुधन्वः स्वप्नोजगरश्च ॥ यजी देवपूजासंगतिकरणदानेषु ।
यजतो यज्यादिश्च ॥ खल संशये च । खलतः शीर्णकेशशिरः ॥ बलि संवरणे ।
बलतः कुसूलः ॥ पर्व पूरणे । पर्वतो गिरिः ॥ रुपवीप् पाके । पचतोभिरादित्यः
खल इन्द्रश्च ॥ अम यतो । अमतो मृत्युर्जीव आमतद्वृक्ष ॥ अयं मयस्ये । नमतो

नटो देव ऊर्णास्तरणं ह्रस्वथ ॥ तमूच् कारुक्षायाम् । तमतो निर्वेद्याकाङ्क्षी धूमथ ।
इशुं प्रेक्षणे । दर्शतो इष्टाधिथ ॥ इर्ये क्लान्तौ । इर्यतो वायुरथः क्लान्तो रश्मि-
र्यज्ञथ ॥ ककुड् गतौ । कङ्कतः केशमार्जनम् ॥ २०७ ॥

पृषिरञ्जिसिकिकालावृभ्यः कित् ॥ २०८ ॥

एभ्यः कित्तः प्रत्ययो भवति ॥ पृषू सेचने । पृषतो मृगः ॥ रञ्जीं रागे ।
रजतं रूप्यम् ॥ सिकिः सौत्रः । सिकता बालुका ॥ कैं शब्दे । कतो गोत्रकृत् ॥
लांक् आदाने । लता वल्ली । वृण्ट् वरणे । व्रतं शास्त्रतो नियमः ॥ २०८ ॥

कृवृकल्यालिलिलिविलीलिलानाथिभ्य आतक् ॥ २०९ ॥

एभ्य आतक् प्रत्ययो भवति ॥ कृत् विक्षेपे । किरातः शबरः ॥ वृण्ट्
वरणे । व्रातः समूह उत्सेधजीविसंघथ ॥ कलि शब्दसंख्यानयोः । कलातो
ब्रह्मा ॥ अली भूषणादौ । अलातमुल्मुकम् ॥ चिलत् वसने । चिलाता म्लेच्छाः ॥
विलत् वरणे । विलातः शवाच्छादनवस्त्रम् ॥ इलत् गत्यादौ । इलातो नगः ॥
लांक् आदाने । लातो मृत्तिकादानभाजनम् ॥ नायृड् उपतापैश्वर्याशीःषु च ।
नायान्त आहारः प्रजापतिथ ॥ २०९ ॥

हृदयारुहिशोणिपलिभ्य इतः ॥ २१० ॥

एभ्य इतः प्रत्ययो भवति ॥ हृग् हरणे । हरितो वर्णः ॥ इर्येड् गतौ ।
इवेतो वर्णो मृगो मत्स्यः इयेनथ ॥ रुहं जन्मनि । रोहितो वर्णो मत्स्यो मृग-
जातिथ । लत्वे । लोहितो वर्णः । लोहितमसृक् ॥ शोणु वर्णगत्योः । शोणितं रुधि-
रम् ॥ पल गतौ । पलितः श्वेतकेशः ॥ २१० ॥

नञ आपेः ॥ २११ ॥

नञ् पूर्वात् आपृण्ड् व्याप्तौ । इत्यस्मादितः प्रत्ययो भवति ॥ नापितः का-
रुविशेषः ॥ २११ ॥

क्रुशिपिशिपृषिकुषिकुस्युचिभ्यः कित् ॥ २१२ ॥

एभ्यः कित्तितः प्रत्ययो भवति ॥ क्रुशं आह्वानरोदनयोः । क्रुशितं पाप-
म् ॥ पिशत् अवयवे । पिशितं मांसम् ॥ पृषू सेचने । पृषितं वारिहिन्दुः ॥
कुषश् निष्कर्षे । कुषितं पापम् ॥ कुषच् ज्ञेये । कुषित क्रषिः । कुषितमृगं शिष्टं
च ॥ उचच् समवाये । उचितं स्वभावो योग्यं विरानुवातं श्रेष्ठं च ॥ २१२ ॥

हृग् ईतण् ॥ २१३ ॥

हृग् हरणे । इत्यस्मादीतण् प्रत्ययो भवति ॥ हारीतः पश्युषिथ ॥ २१३ ॥

अदो भुवो दुतः ॥ २१४ ॥

अदपूर्वात् भुवो दुतः प्रत्ययो भवति ॥ अद् विस्मितं भवति तेन तस्मिन्वा
मनः । अद्भुतमाश्रयम् ॥ २१४ ॥

कुलिमयिभ्यामूतक् ॥ २१५ ॥

आभ्यामूतक् प्रत्ययो भवति ॥ कुल बन्धुसंस्थानयोः । कुलूता जनप-
दः ॥ मयि गतौ । मयूता वसतिः ॥ २१५ ॥

जीवेर्म च ॥ २१६ ॥

जीव प्राणधारणे । इत्यस्मादूतक् प्रत्ययो भवति मधान्तादेशो भवति ॥
जीमूतो मेघो गिरिश्च ॥ २१६ ॥

कवेरोतः प् च ॥ २१७ ॥

कवृद् वर्णे । इत्यस्मादोतः प्रत्ययो [भवति] पधान्तादेशो भवति ॥
कपोतः पक्षी वर्णश्च ॥ २१७ ॥

आस्फार्येडित् ॥ २१८ ॥

आस्फूर्वात् स्फार्यैद् वृद्धौ । इत्यस्माज्जिदोतः प्रत्ययो भवति ॥ आस्फोता
नामौषधिः ॥ २१८ ॥

जृविशिभ्यामन्तः ॥ २१९ ॥

आभ्यामन्तः प्रत्ययो भवति ॥ जृषन् जरसि । जरन्तो भूतप्राप्तो वृद्धो
माहिषश्च ॥ विशन्त् प्रवेशने । वेशन्तः पल्वलं वल्लभोप्राप्तापवर्ग आकाशं च ॥ २१९ ॥

रुहिनन्दिजीविप्राणिभ्यष्टिदाशिषि ॥ २२० ॥

एभ्य आशिषि टिदन्तः प्रत्ययो भवति ॥ रुहं जन्मनि । रोहतात् ।
रोहन्तो वृक्षः । रोहन्त्योषधिः ॥ दुनदु समृद्धौ । नन्दतात् । नन्दन्तः सखानन्द-
श्च । नन्दन्ती सखी ॥ जीव प्राणधारणे । जीवतात् । जीवन्त आयुष्मान् ।
जीवन्ती शाकः ॥ अनक् प्राणने । प्राण्यात् । प्राणन्तो वायू रसायनं च । प्राण-
न्ती स्त्री ॥ २२० ॥

तृजिभूवदिवहिवसिभास्यदिसाधिमदिगडिगण्डिमण्डिनन्दि-

रेविभ्यः ॥ २२१ ॥

एभ्यष्टिदन्तः प्रत्ययो भवति । आशिषीत्येके ॥ तृ प्रवचनतरणयोः ।
तरन्त आदित्यो मेकश्च । तरन्ती स्त्री ॥ जि अभिभवे । जयन्तो रथारण्यज इन्द्रपुत्रो

जम्बूद्वीपपाधिम्हारं पथिमानुत्तरविमानं च । जयन्त्युदयनमितृष्वसा ॥ भू सप्ता-
याम् । भवन्तः कालः । भवन्ती ॥ वद व्यक्तार्था वाचि । वदन्तः । वदन्ती ॥
वर्ही प्रापणे । वहन्तो रथोनङ्गावथरेणुर्वायुध । वहन्ती ॥ वसं निवासे । वसन्त
ऋतुः ॥ भासि दीप्ती । भासन्तः सूर्यः । भासन्ती । ण्यन्तोपि । भासयन्तः सूर्यः ॥
अदंक् भक्षणे । अदन्तः । अदन्ती ॥ साधंश् संसिद्धौ । साधन्तो भिक्षुः । ण्य-
न्तोपि । साधयन्तो भिक्षुः । साधयन्ती ॥ मदच् हर्षे । गौ । मदयन्तः । मदयन्ती
पुष्पगुल्मजातिः ॥ गड सेवने । गडन्तो जलदः । ण्यन्तोपि । गडयन्तः । गड-
यन्ती ॥ गडु वदनैकदेशे । ण्यन्तः । गण्डयन्तो मेषः ॥ मडु भूषायाम् । ण्यन्तः ।
मण्डयन्तः प्रसाधकोलंकार आदर्शश्च ॥ टुनडु समृद्धौ । ण्यन्तः । नन्दयन्तः सुख-
कृद्वाजा हिरण्यं सुखं च । नन्दयन्ती ॥ रेवृड् पवि गतौ । रेवन्तः सूर्यपुत्रः ॥
अनुक्तार्था धात्वर्थकर्त्र्याः ॥ २२१ ॥

सीमन्तहेमन्तभदन्तदुष्वन्तादयः ॥ २२२ ॥

एतेन्तप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ सिनोतेः सीम् च । सीमन्तः केशमार्गो ग्राम-
क्षेत्रान्तश्च ॥ हन्तेर्हिनोतेर्वा हेम् च । हेमन्त ऋतुः ॥ भन्दतेर्नेलुक् च । भदन्तो
निर्घ्न्येषु शाक्येषु च पूज्यः ॥ दुषेर्वोन्तश्च । दुष्वन्तो राजा । आदिप्रहणादन्ये-
पि ॥ २२२ ॥

शकेरुन्तः ॥ २२३ ॥

शक्नुंश् शक्तौ । इत्यस्मादुन्तः प्रत्ययो भवति ॥ शकुन्तः पक्षी ॥ २२३ ॥

कर्षेडित् ॥ २२४ ॥

कष हिंसायाम् । इत्यस्मादुन्तः प्रत्ययो भवति ॥ कुन्त आयुधम् ॥ २२४ ॥

कमिप्रुगार्तिभ्यस्थः ॥ २२५ ॥

एभ्यस्थः प्रत्ययो भवति ॥ कमूड् कान्तौ । कन्धा प्रावरणं नगरं च ॥
प्रुंङ् गतौ । प्रोथः प्रियो युवा सुकरमुखो घोणा च ॥ वै शब्दे । गाथा श्लोक आर्था वा ॥
ऋंक् गतौ । अर्थो जीवाजीवादिपदार्थः प्रयोजनमभिधेयं धनं वाङ्मा निवृ-
त्तिश्च ॥ २२५ ॥

अवाप्तोश्च वा ॥ २२६ ॥

अवपूर्वात् गायतेस्थः प्रत्ययो [भव]त्वज्ञानादेशो वा भवति ॥ अवपन्नः ।
अवकायोक्षसंघातः पातः सवनं रथयानं साम वन्धाश्च ॥ २२६ ॥

नीनूरमित्तुदिवचिरिचिसिचिन्विहनिपागोपावोद्गम्यः

कित् ॥ २२७ ॥

एभ्यः कित्यः प्रत्ययो भवति ॥ गींन् प्रापणे । नीथं जलम् । छनीथो नाम
राजा नीतिमान्धर्मशीलो ब्राह्मणश्च ॥ गूत् स्तवने । नूथं तीर्थम् ॥ रमिं क्रीडायां ।
रथः स्यन्दनः ॥ तृ प्लवनतरणयोः । तीर्थं जलाशयावगाहनमार्गः पुण्यक्षेत्रमाचा-
र्यश्च ॥ तुर्दीत् व्यथने । तुत्थं चक्षुष्यो धातुविशेषः ॥ वचंक् भाषणे । उक्थं शास्त्रं
सामवेदश्च । उक्थानि सामानि ॥ रिचूंपी विरेचने । रिक्थं धनम् ॥ विर्चीत् क्षरणे ।
सिक्थं मदनं पुलाकश्च ॥ ट्वोश्च गतिवृद्धयोः । शूथो यज्ञप्रदेशः ॥ हनंक् हिंसाग-
त्योः । हथः पन्थाः कालश्च ॥ पां पाने । पीथं बालघृतपानमम्भो नवनीतं च ।
पीथो मकरो रविश्च ॥ गोपूर्वात् । गोपीथस्तीर्थविशेषो गोनिपानं जलद्रोणी का-
लविशेषश्च ॥ गैं शब्दे । अवगीथं यज्ञकर्मणि प्रातःशंसनम् । उद्गीथः शुनामूर्ध्व-
मुखानां विरावः सामगानं प्रथमोच्चारणं च ॥ २२७ ॥

न्युद्ग्यां शीडः ॥ २२८ ॥

नि-उद्पूर्वात् शीडक् स्वप्ने । इत्यस्मात्कित्यः प्रत्ययो भवति ॥ निशीथोर्ध-
रात्रो रात्रिः प्रदेशश्च ॥ उच्छीथः स्वप्नः टिट्ठिभश्च ॥ २२८ ॥

अवभृनिर्ऋसमिण्भ्यः ॥ २२९ ॥

अवपूर्वात् विभर्तेः । निस्पूर्वात् अर्तेः । सम्पूर्वात् एतेश्च कित्यः प्रत्ययो
भवति ॥ अवभृथो यज्ञावसानं यज्ञकानं च ॥ निर्ऋथो निकायः । निर्ऋथं स्थानम् ।
समिथः संगमो गोधूमपिष्टं च । समिथं समूहः ॥ २२९ ॥

सर्तेर्णिन्त् ॥ २३० ॥

सुं गतौ । इत्यस्माणिण्यः प्रत्ययो भवति ॥ सार्थः समूहः ॥ २३० ॥

पथयूथगूथकुथतिथनियसूरथादयः ॥ २३१ ॥

एते थप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ पलतेर्लो लुक् च । पथः पन्थाः ॥ यौते-
गुवतेश्च दीर्वश्च । यूथः समूहः गूथममेध्यं विष्टा च । किरतेः करोतेर्वा कुश्च ।
कुथः कुथा वास्तरणम् ॥ तनोतेस्तिष्ठतेर्वा तिश्च । तिथः कालः । तिम्यतेः । तिथः
प्रावृट्कालः ॥ नयतेर्ऋष्वश्च । नियः पूर्वक्षत्रियः कालश्च ॥ छपूर्वात् रमेः सोर्दीर्वश्च
किश्च । सूरथो दान्तः ॥ आदिग्रहणात् निपूर्वात् रैतेर्दीर्वस्वश्च । निरूथो दिक् ।
निरूथं पुण्यक्रमनियतम् ॥ एवं संगीथप्रगाथादयोपि भवन्ति ॥ २३१ ॥

भृशीशपिशमिगमिरमिवन्दिबन्धिजीविप्राणिभ्योऽथः ॥ २३२ ॥

एभ्योऽथः प्रत्ययो भवति ॥ दुडुभृङ्क् पोषणे च । भरथः कैकेयीद्वितीमि-
लोकपालथ ॥ शङ्क् स्वमे । शयथोजगरः प्रदोषो मत्स्यो वराहथ ॥ शर्पी आ-
क्रोशे । शपथः प्रत्ययकरणमाक्रोशथ ॥ शमूच् उपशमे । शमथः समाधिराश-
मपदं च ॥ गमूं गतौ । गमथः पन्थाः पथिकथ ॥ रमिं क्रीडायाम् । रमथः
प्रहर्षः ॥ वदुङ् स्तुत्यभिवादनयोः । वन्दथः स्तोता स्तुत्यथ ॥ बन्धू गतौ ।
बन्धूयोधा कोकिलः काकदम्भथ ॥ जीव प्राणधारणे । जीवयोर्व्याञ्जलमसं वायु-
र्मयूरः कूर्मो धार्मिकथ ॥ अनक् प्राणने । प्राणथो बलवानीश्वरः प्रजापतिथ ॥ २३२ ॥

उपसर्गाद्वसः ॥ २३३ ॥

उपसर्गात्परस्मात् वसं निवासे । इत्यस्मादथः प्रत्ययो भवति ॥ आव-
सथो गृहम् ॥ उपवसथ उपवासः ॥ संवसथः संवासः ॥ सुवसथः सुवासः ॥
निवसथो निवासः ॥ २३३ ॥

विदिभिदिरुदिब्रुहिभ्यः कित् ॥ २३४ ॥

एभ्यः किदथः प्रत्ययो भवति ॥ विदक् ज्ञाने । विदथो ज्ञानी यज्ञोध्वर्युः
संग्रामथ ॥ भिद्वंषी विदारणे । भिदथः शरः ॥ रुदूक् अभुविमोचने । रुदथो
बालोसत्त्वः आ च ॥ ब्रुहैच् जिघांसायाम् । ब्रुहथः शत्रुः ॥ २३४ ॥

रोर्वा ॥ २३५ ॥

रक् शब्दे । इत्यस्मादथः प्रत्ययो [भवति] स च किङ्वा भवति ॥ र्वथः
शकुनिः शिशुथ ॥ रवथ आक्रन्दः शब्दकारथ ॥ २३५ ॥

जृवृभ्यामुथः ॥ २३६ ॥

आभ्यामूथः प्रत्ययो भवति ॥ जृष्च् जरसि । जरूथः शरीरमयमांस-
मग्निः संवत्सरो मार्गः कल्मषं च ॥ वृग्श् वरणे । वरूथो वर्म सेनाङ्गं बलसं-
घातथ ॥ २३६ ॥

शाशपिमनिकनिभ्यो दः ॥ २३७ ॥

एभ्यो दः प्रत्ययो भवति ॥ शौच् तक्षणे । शादः कर्दमस्तद्वृणतृणं मृदु-
बन्धः सुवर्णं च ॥ शर्पी आक्रोशे । शब्दः श्रोत्रप्राप्त्यर्थः ॥ मर्निच् ज्ञाने । म-
न्दोलसो बुद्धिहीनथ ॥ कनै दीप्त्यादिषु । कन्दो मूलम् ॥ २३७ ॥

आपोप् च ॥ २३८ ॥

आपूट् व्याप्तौ । इत्यस्माहः प्रत्ययो भवत्यस्य च अप् इत्यादेशो भवति ॥ अर्धं वर्षम् ॥ २३८ ॥

गोः कित् ॥ २३९ ॥

गत् पुरीषोत्सर्गे । इत्यस्मात्किहः प्रत्ययो भवति ॥ गुदमपानम् ॥ २३९ ॥

वृत्तुकुसुभ्यो नोन्तश्च ॥ २४० ॥

एभ्यः किहः प्रत्ययो [भवति] नकारस्थान्तो भवति ॥ वृग्त् वरणे । वृन्दं समूहः ॥ तुक् वृत्त्यादिषु । तुन्दं जठरम् ॥ कुङ् शब्दे । कुन्दः पुष्पजातिः ॥ पुङ्ग्त् अभिषवे । सुन्दो दानवः ॥ २४० ॥

कुसेरिदेदौ ॥ २४१ ॥

कुसच् श्लेषे । इत्यस्मादिद ईद इत्येतौ कितौ प्रत्ययौ भवतः ॥ कुसिद-मृणम् ॥ कुसीदं वृद्धिजीविका ॥ २४१ ॥

इङ्ग्यर्विभ्यामुदः ॥ २४२ ॥

आभ्यामुदः प्रत्ययो भवति ॥ इगु गतौ । इङ्गुदो वृक्षजातिः ॥ अर्व गतौ । अर्बुदः पर्वतोक्षिव्याधिः संख्याविशेषश्च । निपूर्वात् । न्यर्बुदं संख्या-विशेषः ॥ २४२ ॥

ककेर्णिङ्वा ॥ २४३ ॥

ककि लौल्ये । इत्यस्मादुदः प्रत्ययो [भवति] स च णिङ्वा भवति ॥ काकुदं तालु ॥ ककुदं स्कन्धः ॥ २४३ ॥

कुमुदबुदुदादयः ॥ २४४ ॥

एत उदप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ कमेः कुम् च । कुमुदं कैरवम् ॥ बुन्देः किञ्चोन्तश्च । बुदुदं जलस्फोटः । बुदुदं नेत्रजो व्याधिः ॥ आदिग्रहणात् दुर्हीक् क्षर-णे । प्रत्ययादेरत्वे । दोहदोभिलाषविशेषः ॥ एवमन्येपि ॥ २४४ ॥

ककिमकिभ्यामन्दः ॥ २४५ ॥

आभ्यामन्दः प्रत्ययो भवति ॥ ककि लौल्ये ॥ मकिः सौत्रः । ककन्दो मकन्दश्च राजानौ । यकाभ्यां निर्वृत्ता काकन्दी माकन्दी च नगरी ॥ २४५ ॥

कल्यलिपुलिकुरिकुणिमणिभ्य इन्दक् ॥ २४६ ॥

एभ्य इन्दक् प्रत्ययो भवति ॥ कलि शब्दसंख्यानयोः । कलिन्दः पर्वतो

यतो यमुना प्रभवति ॥ अली भूषणादौ । अलिन्दः प्रघाणो भाजनस्थानं च ॥
 पुल महत्त्वे । पुलिन्दः शबरः ॥ कुरत् शब्दे । कुरिन्दः सस्यमलहरणोपकरणं
 तेजनोपकरणं च ॥ कुणत् शब्दोपकरणयोः । कुणिन्दो मुञ्चः शब्द उपकरणं
 च ॥ मण शब्दे । मणिन्दोऽश्ववल्लवः ॥ २४६ ॥

कुपेर्व च वा ॥ २४७ ॥

कुपच् क्रोधे । इत्यस्मादिन्दक् प्रत्ययो भवति वक्षान्तादेशो वा भवति ॥
 कुपिन्दः । कुविन्दस्तन्तुवायः ॥ २४७ ॥

पृपलिभ्यां णित् ॥ २४८ ॥

आभ्यां णिदिन्दक् प्रत्ययो भवति ॥ पृश् पालनपुरणयोः ॥ पल गतौ ।
 पारिन्दः । पालिन्दः । द्वावपि वृक्षगायकौ ॥ पारिन्दो मुख्यः पूज्यश्च ॥ पालिन्दो
 नृपतिः । रक्षकश्चेत्येके ॥ २४८ ॥

यमेरुन्दः ॥ २४९ ॥

यमूं उपरमे । इत्यस्मादुन्दः प्रत्ययो भवति ॥ यमुन्दः क्षत्रियवि-
 शेषः ॥ २४९ ॥

मुचेर्दुकुन्दकुकुन्दौ ॥ २५० ॥

मुञ्चंती मोक्षणे । इत्यस्माद्धिदुकुन्दः किदुकुन्दश्च प्रत्ययौ भवतः ॥ मुकुन्दो
 विष्णुः । मुचुकुन्दो राजा वृक्षविशेषश्च ॥ २५० ॥

स्कन्वमिभ्यां धः ॥ २५१ ॥

आभ्यां धः प्रत्ययो भवति ॥ स्कन्धं गतिशोषणयोः । स्कन्धो बाहुमूर्धा
 ककुदं त्रिभागश्च । बाहुलकादस्य लुक् ॥ अम गतौ । अन्धश्चक्षुर्विकलः ॥ २५१ ॥

नेः स्यतेरधक् ॥ २५२ ॥

निपूर्वात् षोच् अन्तकर्मणि । इत्यस्मादधक् प्रत्ययो भवति ॥ निषधः
 पर्वतः । निषधा जनपदः ॥ २५२ ॥

मङ्गेर्नलुक् च ॥ २५३ ॥

मगु गतौ । इत्यस्मादधक् प्रत्ययो [भवति] नकारस्य च लुग्भवति ॥
 मगधा जनपदः ॥ २५३ ॥

आरगेर्वधः ॥ २५४ ॥

आङ्पूर्वात् रगे शङ्कायाम् । इत्यस्माद्वधः प्रत्ययो भवति ॥ आरग्वधो
 वृक्षजातिः ॥ २५४ ॥

परात् श्रो डित् ॥ २५५ ॥

परपूर्वात् शृश् हिंसायाम् । इत्यस्माद्धिक् प्रत्ययो भवति ॥ परश्च
आयुषजातिः ॥ २५५ ॥

इषेरुधक् ॥ २५६ ॥

इषत् इच्छायाम् । इत्यस्मादुधक् प्रत्ययो भवति ॥ इषधो यञ्जा [?] ॥ २५६ ॥

कोरन्धः ॥ २५७ ॥

कुंङ् शब्दे । इत्यस्मादन्धः प्रत्ययो भवति ॥ कवन्धश्चिञ्चमूर्धो
देहः ॥ २५७ ॥

प्याधापन्यनिस्वदिस्वपिवस्यज्यतिसिन्विभ्यो नः ॥ २५८ ॥

एभ्यो नः प्रत्ययो भवति ॥ प्येङ् वृद्धौ ॥ प्यानः समुद्रश्चन्द्रश्च ॥ दुधाङ्क्
धारणे च । धाना भृष्टो यवोऽङ्कुरश्च ॥ पनि स्तुतौ । पन्नं नीचैःकरणं सन्नं जिह्वा
च ॥ अनक् प्राणने । अन्नं भक्तमाचारश्च ॥ प्वदि आस्वादने । स्वन्नं रुचितम् ॥
जिष्वर्षक् शये । स्वप्नो मनोविकारो निद्रा च ॥ वसं निवासे । वस्नं वासो
मूल्यं मेढ्रमागमश्च ॥ अज क्षेपणे च । वेनः प्रजापतिर्ध्यानी राजावायुर्यज्ञः प्राज्ञो
मूर्खश्च ॥ अत सातत्यगमने । अत्त आत्मा वायुर्मेघः प्रजापतिश्च ॥ विवूच् उत्तौ ।
स्योनं सुखं तन्तुवायस्त्रसंतानः समुद्रः सूर्यो रश्मिरास्तरणं च ॥ २५८ ॥

षसेर्णित् ॥ २५९ ॥

षसक् स्वप्ने । इत्यस्माणिञः प्रत्ययो भवति ॥ साक्षा गोकण्डावल्गि
चर्म निद्रा च ॥ २५९ ॥

रसेर्वा ॥ २६० ॥

रस शब्दे । इत्यस्मान्नः प्रत्ययो [भवति] स च जिह्वा भवति ॥ रास्ना
धेनुरोषधिजातिश्च ॥ रस्नं द्रव्यजातिः । रक्षा जिह्वा । रक्षस्तुरङ्गो दण्डश्च ॥ २६० ॥

जीण्श्रीदीबुध्यविमीभ्यः कित् ॥ २६१ ॥

एभ्यः कित् प्रत्ययो भवति ॥ जि अभिभवे । जिनोर्हन्वुद्धश्च ॥ इण्क्
गतौ । इनः स्वामी संनिपात ईश्वरो राजा सूर्यश्च ॥ शीङ्क् स्वप्ने । शीनः
पीलुः ॥ दीङ्क् क्षये । दीनः कृपणः खिन्नश्च ॥ बुधिच् ज्ञाने । बुभ्रो मूलं पृष्ठा-
न्तो रुद्धश्च ॥ अव रक्षणादौ । ऊनमपरिपूर्णम् ॥ मीङ्क् हिंसायाम् । मीनो
मत्स्यो राशिश्च ॥ २६१ ॥

सेर्वा ॥ २६२ ॥

विगृह् बन्धने । इत्यस्मान्नः प्रत्ययो [भवति] स च किञ्च भवति ॥
सिनः कायो वलं बन्धश्च ॥ सेना चमूः ॥ २६२ ॥

सौरू च ॥ २६३ ॥

पुंगुद् अभिषवे । इत्यस्मान्नः प्रत्ययो [भव] ल्युकारश्चान्तादेशो भवति ॥
सूना घातस्थानं दुहिता पुत्रः प्रकृतिराघाटस्थानं च ॥ २६३ ॥

रमेस्त् च ॥ २६४ ॥ *

रमि क्रीडायाम् । इत्यस्मान्नः प्रत्ययो [भवति] तश्चान्तादेशो भवति ॥
रत्नं वच्चादिः ॥ २६४ ॥

कुशेर्वृद्धिश्च ॥ २६५ ॥

कुशं आह्वानरोदनयोः । इत्यस्मान्नः प्रत्ययो [भव] त्यस्य च वृद्धिर्भवति ॥
क्रौञ्चः आपदः ॥ २६५ ॥

युसुनिभ्यो माडो डित् ॥ २६६ ॥

युसुनिपूर्वात् माङ्क् मानशब्दयोः । इत्यस्माङ्गिन्नः प्रत्ययो [भवति] ॥ युञ्जं
ब्रविणम् ॥ छन्नं सुखम् ॥ निन्नं नतम् ॥ २६६ ॥

शीडः सन्वत् ॥ २६७ ॥

शीङ्क् स्वप्ने । इत्यस्माङ्गिन्नः प्रत्ययो [भवति] स च सन्वद्भवति ॥
शिश्रं शेषः ॥ २६७ ॥

दिननम्रफेनचिह्नव्रधेनस्तेनध्यौक्रादयः ॥ २६८ ॥

एते नप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ वीज्यतेः किल्लुक् च । दिनमहः ॥ नञ्-
पूर्वात् वसेर्गोन्तो धातोर्लुक् च । न वस्ते । नमोवसनः ॥ फणेः फलेः स्फायेर्वा
फेभावश्च । फेनो बुद्बुदसंघातः ॥ चहेरिञ्चोपान्त्यस्य । चिह्नमभिज्ञानम् ॥ वन्धे-
र्ब्रध् च । व्रध्नो रविः प्रजापतिर्ब्रह्मा स्वर्गः पृष्ठान्तश्च ॥ धयतेरेत्वं च । धेना
सरस्वती माता च । धेनः समुद्रः । ईत्वं चेत्येके । धीना ॥ स्त्यायेस्ते च । स्तेन-
धौरः ॥ ध्यवतेर्वृद्धिः कोन्तश्च । द्यौक्कमक्षस्थानमनुजः क्षीणपुण्यश्च । द्यौक्की
कांत्वधदिपात्री ॥ आदिशब्दादन्येपि ॥ २६८ ॥

ध्वसिरसिरुषिजिमस्त्रिदेविस्यन्दिचन्दिमन्दिमण्डिमदिदहि-

वह्नादेरनः ॥ २६९ ॥

एभ्यो नः प्रत्ययो भवति ॥ युक् मिथणे । यवना जनपदः । यवनं मिथ-

णम् ॥ असृच् क्षेपणे । असनो बीजकः ॥ रसण् आस्वादनक्षेपणयोः । रसना
जिह्वा ॥ रुचि अभिप्रीत्यां च । रोचना गोपितम् । रोचनध्वन्द्वः । विपूर्वात् ।
विरोचनोभिः सूर्य इन्दुर्दानवश्च ॥ जि अभिभवे । जयनमूर्णापटः ॥ दुमस्जोत्
शुद्धौ । मज्जनं ज्ञानं तोयं च ॥ देवृङ् देवने । देवनोक्षः कितवश्च ॥ स्यन्दौङ्
क्षवणे । स्यन्दनो रथः ॥ चदु दीप्त्याह्लादयोः । चन्दनं गन्धद्रव्यम् ॥ मदुङ्
स्तुत्यादौ । मन्दनं स्तोत्रम् ॥ मडु भूषायाम् । मण्डनमलंकारः ॥ मदैच् हर्षे । मदनो
वृक्षः कामो मधूच्छिष्टं च ॥ दहं भस्मीकरणे । दहनोभिः ॥ बर्ही प्रापणे । बहनं
नौः ॥ आदिग्रहणात् पचेः । पचनोभिः ॥ पुनातेः । पवनो वायुः ॥ विभर्तेः । भरणं
साधनम् ॥ नयतेः । नयनं नेत्रम् ॥ शुतेः । द्योतनः सूर्यः ॥ रचेः । रचना
वैचित्र्यम् ॥ गृञ्जेः । गृञ्जनमभक्ष्यद्रव्यविशेषः ॥ प्रस्कन्दनः ॥ प्रपतनः ॥ इत्याद-
योपि भवन्ति ॥ २६९ ॥

अशो रश्मादौ ॥ २७० ॥

अशौटि व्याप्तौ । इत्यस्मादनः प्रत्ययो [भवति] रेफश्चादौ भवति ॥ रशना
मेखला ॥ रश्मिके प्रकृतिमुपदिशन्ति सा च राशि रशना रश्मि इत्यत्र प्रयुज्यत
इत्याहुः ॥ २७० ॥

उन्देर्नलुक् च ॥ २७१ ॥

उन्दैप् क्लेदने । इत्यस्मादनः प्रत्ययो [भवति] नलोपश्च भवति ॥ ओदनो
भक्तम् ॥ २७१ ॥

हनेर्घञ्जघी च ॥ २७२ ॥

हनक् हिंसागत्योः । इत्यस्मादनः प्रत्ययो [भवति] घतजघाविस्थादेशौ चा-
स्य भवतः । घतनो रङ्गोपजीवी पापकर्मा निर्लज्जश्च ॥ जघनं भ्रोगिः ॥ २७२ ॥

तुदादिवृजिरञ्जिनिधाभ्यः कित् ॥ २७३ ॥

एभ्यः किदनः प्रत्ययो भवति ॥ तुदीत् व्यथने । तुदनः ॥ क्षिपीत् प्रेरणे ।
क्षिपणः ॥ सुरत् ऐश्वर्यदीप्त्योः । सुरणः ॥ बुधिच् ज्ञाने । बुधवः ॥ पिबूच् उत्तौ ।
सिबनः ॥ एषां यथासंभवं कारकमुच्यते । लबुङ् अवलंसने । लम्बनः शकुनिः ॥
वृजैकि वर्जने । वृजनमभक्ष्यद्रव्यं निवारणं मण्डनं च ॥ रञ्जीं राने । रजनं हरिद्रा ।
महारजनं कुसुमम् । रजनो रङ्गविशेषः ॥ बुधाङ्क धारणे च । निधवमवसा-
नम् ॥ २७३ ॥

सूधूभ्रस्त्रिभ्यो वा ॥ २७४ ॥

एभ्योनः प्रत्ययो भवति स च किद्वा [भवति] ॥ धूत् प्रेरणे । सुवनोङ्कुर आ-
दित्यः प्रादुर्भावश्च । सुवनं चन्द्रप्रभा । सवनं यज्ञः । पूर्वाङ्गापराङ्गमध्याङ्गकालश्च ।
त्रिववणम् ॥ धूत् विधूनने । धुवनो धूमौ वायुरभिध । धुवनमेधः । धवनम् ॥ भू-
सत्तायाम् । भुवनं जगत् । भवनं गृहम् ॥ भ्रस्त्रीत् पाके । भृञ्जनमन्तरिक्षमम्ब-
रीषः पाकश्च । भ्रञ्जनः पावकः ॥ २७४ ॥

विदनगगनगहनादयः ॥ २७५ ॥

एते किदनप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ विदु अवयवे । नलोपश्च । विदनो गो-
जकृत् ॥ गमेर्ग च । गगनमाकाशम् ॥ गाहौङ् विलोडने । ह्रस्वश्च । गहनं दुर्गमम् ॥
आदिग्रहणात् काश्चनकाननादयो भवन्ति ॥ २७५ ॥

संस्तुस्पृशिमन्थेरानः ॥ २७६ ॥

सम्पूर्वात् स्तोः स्पृशेथ सम्पूर्वाभ्यां वा स्तुस्पृशिभ्यां मन्थेथ आनः प्रत्ययो
भवति ॥ धुङ्क् स्तुतौ । संस्तवानः सोमो होता महर्षिर्वाग्मी च ॥ [स्पृशन्त् संस्पर्शे]
स्पर्शानो मनः । संस्पर्शानोमनोमिथ ॥ मन्थश्च विलोडने । मन्थानः खजकः ॥ २७६ ॥

युयुजियुधिबुधिमृशिदृशीशिभ्यः कित् ॥ २७७ ॥

एभ्यः किदानः प्रत्ययो भवति ॥ युक् मिश्रणे । युवानस्तरुणः ॥ युजंपी
योगे । युजानः सारथिः ॥ युधिच् संहारे । युधानो रिपुः ॥ बुधिच् ज्ञाने ।
बुधान आचार्यः पण्डितो वा ॥ मृशन्त् आमर्शने । मृशानो विमर्शकः ॥ दृशन्त् प्रे-
क्षणे । दृशानो लोकपालः ॥ युजादिप्रसिद्धकर्त्र्या एते ॥ ईशिक ऐश्वर्ये । ई-
शान ईश्वरः ॥ २७७ ॥

मुमुचानयुयुधानशिभिदानजुहुराणजिह्रियाणाः ॥ २७८ ॥

एते किदानप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ मुवेर्द्वित्वं च । मुमुचानो मेघः ॥
एवं युधिच् संहारे । युयुधानः साहसिको राजा च कश्चित् ॥ शिताङ् वर्णे ।
अस्य दध । शिभिदानो दुराचारो द्विजः ॥ हुर्ज कौटिल्ये । अस्यान्तलुक् च ।
जुहुराणः कठिनहृदयः कुटिलोमिरध्वर्गुरनङ्गाश्च ॥ ह्रीक् लज्जायाम् । जिह्रि-
याणो नीतिमान् ॥ सर्व एवैते मुच्यादिप्रसिद्धक्रियाकर्तृवचना इत्येके । अन्ये तु
मुमुक्षादिसन्नतप्रकृतीनामेतन्निपातनं तेन सन्नन्तक्रियाकर्तृवचना इत्याहुः ॥ २७८ ॥

ऋज्जिरज्जिमन्दिसहस्रिभ्योऽसानः ॥ २७९ ॥

एभ्योऽसानः प्रत्ययो भवति ॥ ऋजुङ् भर्जने । ऋज्जसानो महेन्द्रो मेघः
हमशानं च ॥ रज्जीं रगे । रज्जसानो धर्मो मेघश्च ॥ मरुङ् सुत्यादिषु ।
मन्दसानो हंसधन्त्रः सूर्यो जीवः स्वप्नोभिध ॥ वहि मर्षणे । सहसानो रक्षो
मयूरो यजमानः क्षमावांश्च ॥ अर्ह पूजायाम् । अर्हसानधन्त्रस्तुरंगमश्च ॥ २७९ ॥

रुहियजेः कित् ॥ २८० ॥

आभ्यां किदसानः प्रत्ययो भवति ॥ रुहं जन्मनि । रुहसानो विटपः ॥ बर्जी
देवपूजासंगतिकरणदानेषु । इजसानो धर्मः ॥ २८० ॥

वृधेर्वा ॥ २८१ ॥

वृधेरसानः प्रत्ययो [भवति] स च किश्च भवति ॥ वृधूङ् वृद्धौ । वृधसानो
गर्भः । वर्धसानो गिरिर्मृत्युर्गर्भः पुरुषश्च ॥ २८१ ॥

इयाकठिखलिनल्यविकुण्डिभ्य इनः ॥ २८२ ॥

एभ्य इनः प्रत्ययो भवति ॥ इयैङ् गतौ । इयेनः पश्यभिचारयश्च ॥ कठ
कृच्छ्रजीवने । कठिनममृदु ॥ खल संचये च । खलिनमश्रुमुखसंयमनम् ॥ गल
गन्धे । नलिनं पद्मम् ॥ अव रक्षणादौ । अविनं जलं मृगो नाशोमी राजाध्वर्यु-
र्विधानं गुप्तिश्च ॥ कुडुङ् दाहे । कुण्डिन ऋषिः । कुण्डिनं नगरम् ॥ २८२ ॥

वृजितुहिपुलिपुटिभ्यः कित् ॥ २८३ ॥

एभ्यः किदिनः प्रत्ययो भवति ॥ वृजैकि वर्जने । वृजिनं कुटिलं पार्श्वं च ॥
तुहू अर्दने । तुहिनं हिममन्धकारश्च ॥ पुल महत्त्वे ॥ पुटत् संक्षेपणे । पुलिनं पुटिनं
च नदीतीरवालुकासंघातः ॥ २८३ ॥

विपिनाजिनादयः ॥ २८४ ॥

विपिनादयः शब्दाः किदिनप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ डुवर्षी बीजसंताने ।
टुवेष्टु च लने । इत्यस्य वा । इषोपान्त्यस्य । विपिनं गहनमब्जं जलदुर्गं च ॥
अज क्षेपणे च । अस्य बीभावाभावश्च । अजिनं चर्म ॥ आदिप्रहणादन्येपि ॥ २८४ ॥

महेर्णिदा ॥ २८५ ॥

मह पूजायाम् । इत्यस्मादिनः प्रत्ययो [भवति] स च णिश्च भवति ॥ मा-
हिनं राज्यं बलं च ॥ महिनं राज्यं शयनं च । महिनो माहात्म्यवान् ॥ २८५ ॥

खलिहिंसिभ्यामीनः ॥ २८६ ॥

आभ्यामीनः प्रत्ययो भवति ॥ खल संचवे च । खलीनं कविवम् ॥ हिसुप्
हिंसायाम् । हिंसीनः श्रापदः ॥ २८६ ॥

पठेर्णिच् ॥ २८७ ॥

पठ व्यक्तायां वाचि । इत्यस्माणिदीनः प्रत्ययो भवति ॥ पाठीनो मत्स्यः
॥ २८७ ॥

यम्यजिशक्यार्जशीयजितृभ्य उनः ॥ २८८ ॥

एभ्य उनः प्रत्ययो भवति ॥ यमुं उपरमे । यमुना नदी ॥ अज क्षेपणे च ।
वयुनं विज्ञानमङ्गं च । वयुनो विद्वाञ्छन्त्रो यज्ञश्च ॥ शकुंट् शक्तौ । शकुनः
पक्षी ॥ अर्ज अर्जने । अर्जुनः ककुभो वृक्षः पार्थः श्वेतवर्णः श्वेताश्वः कार्तवीर्यश्च ।
अर्जुनी गौः । अर्जुनं तृणं श्वेतद्ववर्णं च ॥ शीङ्क् स्वप्ने । शयुनोजगरः । यर्जी
देवपूजादौ । यजुना क्रतुद्रव्यम् ॥ तृ प्रवनतरणयोः । तरुणः समर्थो युवा
वायुश्च । ऋफिडादित्वाल्लत्वे । तलुनः ॥ २८८ ॥

लघेः श् च ॥ २८९ ॥

लघी कान्तौ । इत्यस्मादुनः प्रत्ययो [भवति] तालव्यशकारधान्तादेशो
भवति ॥ लशुनं कन्दजातिः ॥ २८९ ॥

पिशिमिथिक्षुधिभ्यः कित् ॥ २९० ॥

एभ्यः किदुनः प्रत्ययो भवति ॥ पिशत् अवयवे । पिशुनः खलः । पि-
शुनं मैत्रीभेदकं वचनम् । मिथृग् मेधाहिंसयोः । मिथुनं स्त्रीपुंसद्वन्द्वं राशिश्च ॥
क्षुधं च बुभुक्षायाम् । क्षुधुनः कीटकः ॥ २९० ॥

फलेर्गोन्तश्च ॥ २९१ ॥

फल निष्पत्तौ । इत्यस्मादुनः प्रत्ययो [भवति] गधान्तो भवति ॥ फ-
ल्गुनोर्जुनः । फल्गुनी नक्षत्रम् ॥ २९१ ॥

वीपतिपटिभ्यस्तनः ॥ २९२ ॥

एभ्यस्तनः प्रत्ययो भवति ॥ वीक् प्रजननादौ । वेतनं भृतिः ॥ पत्नू गतौ ।
पत्तनम् ॥ पट गतौ । पट्टनम् ॥ हावपि नगरविशेषौ ॥ पट्टनं शकटैर्गम्यं षोट-
कैर्नौभिरेव च । नौभिरेव तु यद्गम्यं पत्तनं तत्पञ्चक्षते ॥ २९२ ॥

पृपूभ्यां कित् ॥ २९३ ॥

आभ्यां कित्तनः प्रत्ययो भवति ॥ पृङ्क् व्यायामे । पूतना सेना ॥ पूङ्क्
वधमे । पूतना राक्षसी ॥ २९३ ॥

कृत्यश्रीभ्यां स्नक् ॥ २९४ ॥

आभ्यां स्नक् प्रत्ययो भवति ॥ कृतिन् छेदने । कृत्स्नं सर्वम् ॥ अशीदि
व्याप्तौ । अक्षणं नयनं व्याधी रज्जुस्तेजनमखण्डं च ॥ २९४ ॥

अर्तैः शसानः ॥ २९५ ॥

अर्तं गतौ । इत्यस्मात्तालव्यादिः शसानः प्रत्ययो भवति ॥ अर्शसानः
पन्था इषुरभिध ॥ २९५ ॥

भापाचणिचमिविषिसृपृतृशीतल्यलिशमिरमिविभिभ्यः पः ॥ २९६ ॥

एभ्यः पः प्रत्ययो भवति ॥ भाक् दीप्तौ । भाप आदित्यो ज्येष्ठश्च भ्राता ॥
पाक् रक्षणे । पापं कल्मषम् । पापो घोरः ॥ चण हिंसादानयोश्च । चप्पा नगरी ।
चण्पो वृक्षः ॥ चम् अदने । चम्पा नगरी ॥ विपूङ्की व्याप्तौ । वेष्पः परमात्मा
स्वर्ग आकाशश्च । निपूर्वात् । निवेष्पोपां गर्भः कूपो वृक्षजातिरन्तरीक्षं च ॥
सृं गतौ । सर्पोहिः ॥ पृश् पालनपूरणयोः । पर्पः प्रवः शङ्खः समुद्रः शखं च ॥
तृ प्रवनतरणयोः । तर्प उडुपो नौश्च । शीङ्क् स्वप्ने । शेषः पुच्छम् ॥ तलण्
प्रतिष्ठायाम् । तल्पं शयनीयमङ्गं दारा युद्धं च ॥ अली भूषणादौ । अल्पं
स्तोकम् ॥ शमूच् उपशमे । शम्पा विशुत्काम्नी च । विपूर्वात् । विशम्पो
दानवः ॥ रमि क्रीडायाम् । रम्पा चर्मकारोपकरणम् ॥ डुवपीं बीजसंताने ॥
वप्पः पिता ॥ २९६ ॥

युमुकुरुतुच्युस्वादेरूच्च ॥ २९७ ॥

एभ्यः पः प्रत्ययो भवत्युकारश्चान्तादेशो भवति ॥ युक् मिश्रणे । यूषो
यज्ञपशुबन्धनकाष्ठम् ॥ पुंग् अभिषवे । सूपो मुग्गादिभिन्नकृतः ॥ कुंक् शब्दे ।
कूपः प्रहिः ॥ रुक् शब्दे । रूपं श्रेतादि लावण्यं स्वभावश्च ॥ तुंक् वृत्त्यादौ । तूप
आयतनविशेषः ॥ च्युङ् गतौ । च्यूप आदित्यो वायुः संप्रामश्च ॥ हुंक् स्तुतौ ।
स्तूपो बोधिसत्त्वभवनमुपायतनं च ॥ आदिशब्दादन्येपि ॥ २९७ ॥

कृशृसृभ्य ऊर् चान्तस्य ॥ २९८ ॥

एभ्यः पः प्रत्ययो [भत्र]त्यन्तस्य च ऊर् भवति ॥ कृत् विक्षेपे । कूर्पे
भूमध्यम् ॥ शृश् हिंसायाम् । शूर्पो धान्यादिनिष्पन्नभाण्डं संख्या च ॥ सृं गतौ ।
सूर्पो भुजंगमो मत्स्यजातिश्च ॥ २९८ ॥

शदिबाधिखनिहनेः ष् च ॥ २९९ ॥

एभ्यः पः प्रत्ययो [भवति] षश्चान्तादेशो भवति ॥ शङ् शान्ते । शण्यं

बालतृणम् । शप हिंसायाम् । इत्यस्य वा रूपम् ॥ बाधृङ् रोटने । बाष्पोभु
धूमाभासं च मुखपानीयादौ ॥ खनूष् अवधारणे । खण्पो बलात्कारो दुर्मेधाः
कूपश्च । खण्पं खलीनं जनपदविशेषोद्धारश्च ॥ हनंक् हिंसागत्योः । हण्पः प्रावरण-
जातिः ॥ २९९ ॥

पम्पाशिल्पादयः ॥ ३०० ॥

पम्पादयः शब्दाः पप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ पांक् रक्षणे । मोन्तो ह्रस्वश्च ।
पम्पा पुष्करिणी ॥ शीलयतेः शलतेः शेतेर्वा शिलादेशश्च । शिल्पं विज्ञानम् ॥
आदिशब्दादन्येपि ॥ ३०० ॥

क्षुचुपिपूभ्यः कित् ॥ ३०१ ॥

पूभ्यः कित्पः प्रत्ययो भवति ॥ दुक्षुक् शब्दे । क्षुपो गुच्छः ॥ क्षुप
मन्दायाम् । क्षुपं मन्दगमनम् ॥ पूगश् पवने । पूपः पिष्टमयः ॥ ३०१ ॥

नियो वा ॥ ३०२ ॥

णीङ् प्रापणे । इत्यस्मात्पः प्रत्ययो [भवति] स च किङ्वा भवति ॥
नीपो वृक्षविशेषः ॥ नेपो नयः पुत्रोहितो वृक्षो भूतकथ । नेपमुदकं वानं
च ॥ ३०२ ॥

उभ्यवेर्लुक् च ॥ ३०३ ॥

आभ्यां कित्पः प्रत्ययो भवति लुक् चान्तस्य भवति । उभत् पूरणे । अव
रक्षणादौ । उप । अप चाव्यये ॥ ३०३ ॥

दलिललितलिखजिध्वजिकचिभ्योपः ॥ ३०४ ॥

एभ्योपः प्रत्ययो भवति ॥ दल विशरणे । दलपः प्रहरणं रणमुखं दिहलं
दलविशेषश्च । दलपं व्रणमुखव्राणम् ॥ बलि संवरणे । बलपः कर्णिका ॥ तलण्
प्रतिष्ठायाम् । तलपो हस्तप्रहारः ॥ खज मन्थे । खजपो मन्थः । खजपं दधिघृत-
मुदकं च ॥ ध्वज गतौ । ध्वजपो ध्वजः ॥ कचि बन्धने । कचपः शाकपणौ ब-
न्धश्च ॥ ३०४ ॥

भुजिकुतिकुटिविटिकुणिकुप्युषिभ्यः कित् ॥ ३०५ ॥

एभ्यः कित्पः प्रत्ययो भवति ॥ भुजं पालनाभ्यवहारयोः । भुजपो राजा
यजमानपालनादभिध ॥ कुतिः सौत्रः । कुतपश्छागलोच्चां कम्बल आस्तरणं भा-
उकालश्च । कुटत् कौटिल्ये । कुटपः प्रस्थत्रतुर्भागो नीडं च शकुनीनाम् ॥

विट् शब्दे । विटपः शाखा ॥ कुणत् शब्दोपकरणयोः । कुणपो मृतकं कुषितं श-
ब्दार्थसारूप्यं च ॥ कुषश्च निष्कर्षे । कुषपो विन्ध्यः संदेशश्च ॥ उषू दाहे । उ-
षपो दाहः सूर्यो वह्निश्च ॥ ३०५ ॥

शंसिः श इच्छातः ॥ ३०६ ॥

शंस्य स्तुतौ च । इत्यस्मादपः प्रत्ययो [भवति] तालव्यशकारान्तादेशो-
कारस्य च इकारो भवति ॥ शिंशपा वृक्षविशेषः ॥ ३०६ ॥

विष्टपोलपवातपादयः ॥ ३०७ ॥

विष्टपादयः शब्दाः क्तिदपप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ विष्टेस्तोन्तश्च । विष्टपं
जगत्सृष्टिनिर्माणं स्थानं च ॥ बलेहल् च । उलपं पर्वततृणं पङ्कजं जलं च । उलप
ऋषिः ॥ वातेस्तोन्तश्च । वातप ऋषिः ॥ आदिग्रहणात् खरपादयोपि भवन्ति
॥ ३०७ ॥

कलेरापः ॥ ३०८ ॥

कलि शब्दसंख्यानयोः । इत्यस्मादापः प्रत्ययो भवति ॥ कलापः का-
व्यी समूहः शिखण्डश्च ॥ ३०८ ॥

विश्रीरीपक् ॥ ३०९ ॥

विशत् प्रवेशने । इत्यस्मादिपक् प्रत्ययो भवति ॥ विशिपो राशिः ।
विशिपं तृणं वेदमासनं पद्मं च ॥ ३०९ ॥

दलेरीपो दिल् च ॥ ३१० ॥

दल विशरणे । इत्यस्मादीपः प्रत्ययो भवति दिल् चास्मादेशो भवति ॥
दिलीपो राजा ॥ ३१० ॥

उडेरुपक् ॥ ३११ ॥

उड् संवाते । इति सौत्रादुपक् प्रत्ययो भवति ॥ उडुपः प्रवः । जपादि-
स्वाहस्वे । उडुवः ॥ ३११ ॥

अश ऊपः पथ ॥ ३१२ ॥

अशौटि व्याघ्रौ । इत्यस्मादूपः प्रत्ययो [भवति] पथान्तादेशो भवति ॥
अपूपः पक्काजविशेषः ॥ ३१२ ॥

सर्तेः षपः ॥ ३१३ ॥

सं गतौ । इत्यस्मात् षपः प्रत्ययो भवति ॥ सर्वपो रक्षोघ्नं द्रव्यं शाकं
च ॥ ३१३ ॥

रीशीभ्यां फः ॥ ३१४ ॥

आभ्यां फः प्रत्ययो भवति ॥ रीङ् च खवणे । रेफः कुत्सितः ॥ शीङ् च स्वप्ने । शेफो मेण्डः ॥ ३१४ ॥

कालिगलेरस्योच्च ॥ ३१५ ॥

आभ्यां फः प्रत्ययो [भव]त्यस्य च उकारो भवति ॥ कलि शब्दसंख्या-
नयोः । गल अदने । कुल्फो गुल्फश्च जङ्घाङ्घ्रिसंधिः । गुल्फः पादोपरिमन्धिः
॥ ३१५ ॥

शफकफशिफाशीफादयः ॥ ३१६ ॥

शफादयः शब्दाः फप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ द्यतेः कायतेश्च ह्रस्वश्च ।
शफः खुरः प्रियंवदश्च ॥ कफः श्लेष्मा ॥ द्यतेरित्वमोत्त्वं च । शिफा वृक्षजटा ।
शीफः श्रयथुः खुरश्च ॥ आदिशब्दात् रिफानफाद्यनफादयो भवन्ति ॥ ३१६ ॥

बलिनिनितनिभ्यां बः ॥ ३१७ ॥

बलि संवरणे । निपूर्वाच्च तनूयी विस्तारे । इत्याभ्यां बः प्रत्ययो भवति ॥
बल्यो वृक्षः ॥ नितम्बः भ्रोगिः पर्वतैकदेशो नटश्च ॥ ३१७ ॥

शाम्यमेणिद्वा ॥ ३१८ ॥

आभ्यां बः प्रत्ययो [भवति] स च णिद्वा भवति ॥ शमूष् उपशमे ।
शम्बो वक्षः कर्षणविशेषो वेणुदण्डस्तोत्रमरित्रं च ॥ शाम्बशाम्बौ शाम्बवतेयौ ॥
अम गतौ । अम्बा माता । आम्बोपह्वः ॥ ३१८ ॥

शल्यलेख्यातः ॥ ३१९ ॥

आभ्यां बः प्रत्ययो [भव]त्यकारस्य च उकारो भवति ॥ पल फल शल
गतौ । शुल्वं ताम्रम् ॥ अली भूषणादौ । उल्बं रजतं गर्भवेष्टनम् ॥ शुल्वं
बभ्रुस्तरक्षुश्च ॥ ३१९ ॥

तुम्बस्तम्बादयः ॥ ३२० ॥

तुम्बादयः शब्दा बप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ ताम्यतेरत उत्त्वं च । तुम्ब-
मलाबु चक्राङ्गं च ॥ स्तम्भेर्लुक् च । स्तम्बस्तूर्णं विटपः संवातोङ्कुरसमुदायः
स्तम्बकः पुष्पापीडश्च ॥ आदिशब्दात् कुशाम्बादयो भवन्ति ॥ ३२० ॥

कृकाडिकटिवटैरम्बः ॥ ३२१ ॥

एम्बोम्बः प्रत्ययो भवति ॥ कुङ्कुम् करणे । करम्बो दध्योदगौ दधिस्तम्बः
शुष्पं च । कडत् मदे । कडम्बो जातिविशेषो जनपदविशेषश्च ॥ कडे वर्षा-

वरणयोः । कटम्बः पक्षाक्षविशेषो वादित्रं च ॥ कटम्बकटम्बौ वृक्षौ च ॥ वट
वेष्टने । वटम्बः शैलस्तृणपुञ्जश्च ॥ ३२१ ॥

कदेर्णिद्धा ॥ ३२२ ॥

कद वैक्लव्ये । इति सौत्रादम्बः प्रत्ययो [भवति] स च णिङ्गा भवति ॥
कादम्बो हंसः ॥ कदम्बो वृक्षजातिः ॥ ३२२ ॥

शिलविलादेः कित् ॥ ३२३ ॥

शिलादिभ्यः किदम्बः प्रत्ययो भवति ॥ शिलत् उञ्जे । शिलम्ब ऋषि-
स्तन्तुवायश्च ॥ विलत् वरणे । विलम्बो वेपविशेषो रङ्गावसरश्च ॥ आदिग्रहणा-
दन्येपि ॥ ३२३ ॥

हिण्डिविलेः किम्बो नलुक् च ॥ ३२४ ॥

आभ्यां किदिम्बः प्रत्ययो [भवति] नस्य च लुग्भवति ॥ हिडुङ् गतौ च ।
विलत् वरणे । हिडिम्बो विलिम्बश्च राक्षसौ ॥ ३२४ ॥

डीनीत्रन्धिशृधिचलिभ्यो डिम्बः ॥ ३२५ ॥

एभ्यो डिदिम्बः प्रत्ययो भवति ॥ डीड् विहायसां गतौ । डिम्बो राजो-
पद्रवः ॥ णीङ् प्रापणे । निम्बो वृक्षविशेषः ॥ बन्धंश्च बन्धने । बिम्बं प्रतिच्छ-
न्दको देहश्च । बिम्बी वल्लिजातिः ॥ शृधृङ् शम्बकुत्सायाम् । शिम्बो मृगजातिः ।
शिम्बी निष्पाववल्ली च ॥ चल कम्पने । चिम्बा यवागूजातिः ॥ ३२५ ॥

कुटथुन्दिचुरितुरिपुरिमुरिकुरिभ्यः कुम्बः ॥ ३२६ ॥

एभ्यः किदुम्बः प्रत्ययो भवति ॥ कुटत् कौटिन्ये । कुटुम्बं दारादयः ॥
उदैप् क्लेदने । उदुम्बः समुद्रः ॥ चुरण् स्तेये । तुर स्वरणे सौत्रः । कुरुम्बस्तु-
रुम्बश्च गहनम् ॥ पुरत् अयगमने । पुरुम्ब आहारः ॥ मुरत् संविष्टने । मुरुम्बो
मृशमानपाषाणचूर्णम् ॥ कुरत् शब्दे । कुरुम्बोकुरः । निपूर्वात् । निकुरुम्बो
राशिः ॥ ३२६ ॥

गृदुरमिहनिजन्यार्तिदलिभ्यो भः ॥ ३२७ ॥

एभ्यो भः प्रत्ययो भवति ॥ गृत् निगरणे । गर्भो जठरस्थप्राणी ॥ दृश्
दिशरणे । दर्भः कुशः ॥ रमि क्रीडायाम् । रम्भाप्सरः कदली च ॥ ह-
नक् हिंसाप्रत्ययोः । हम्भा गोधेनुनादः ॥ जतैचि प्रादुर्भावे । जम्भो दानवो
दन्तश्च । जम्भा मुखविदारणम् ॥ कंक् गतौ । अर्भः शिशुः ॥ इलण् विदारणे ।
इल्भ ऋषिर्वल्कलं विदारणं च ॥ ३२७ ॥

इणः कित् ॥ ३२८ ॥

इण्क् गतौ । इत्यस्मात्किङ्गः प्रत्ययो भवति ॥ इभो हस्ती ॥ ३२८ ॥

कृशृगृशलिकलिकडिगर्दिरासिरमिवडिवल्लेरभः ॥ ३२९ ॥

एभ्योभः प्रत्ययो भवति ॥ कृत् विक्षेपे । करभलिवर्ष उष्ट्रः ॥ शृशृ हिं-
सायाम् । शरभः श्वापदविशेषः ॥ गृत् निगरणे । गरभ उदरस्थो जन्तुः ॥ पल
फल शल गतौ । शलभः पतंगः ॥ कलि शब्दसंख्यानयोः । कलभो हस्ती यौव-
नाभिमुखः ॥ कडत् मदे । कडभो हस्तिपोतकः ॥ गर्द शब्दे । गर्दभः खरः ॥
रासृङ् शब्दे । रासभः स एव ॥ रमि क्रीडायाम् । रमभः प्रहर्षः ॥ वडः सौ-
त्रः । वडभी वेदमापभूमिका । ऋफिडादित्वाल्लत्वे । वलभी ॥ वल्लि संवरणे ।
वल्लभः स्वामी दयितश्च ॥ ३२९ ॥

सर्नेडित् ॥ ३३० ॥

षन भक्तौ । इत्यस्माद्धिदभः प्रत्ययो भवति ॥ सभा परिषच्छाला च
॥ ३३० ॥

ऋषिवृषिलुसिभ्यः कित् ॥ ३३१ ॥

एभ्यः किदभः प्रत्ययो भवति ॥ ऋषैत् गतौ । वृषू सेवने । ऋषभो वृष-
भश्च पुङ्गवो भगवांश्चादितीर्थकरः । ऋषभो वायुः ॥ लुसिः सौत्रः । लुसभो हिं-
सो मत्तहस्ती वनं च ॥ ३३१ ॥

सिटिकिभ्यामिभः सैरटिडौ च ॥ ३३२ ॥

आभ्यामिभः प्रत्ययो [भवति] इत्यादिः सैरः टिड्वादेशौ यथासंख्यं
भवतः ॥ सिङ्ग् बन्धने । सैरिभो महिषः ॥ टिकि गतौ । टिडिभः पक्षी ॥ ३३२ ॥

ककेरुभः ॥ ३३३ ॥

ककि लौल्ये । इत्यस्मादुभः प्रत्ययो भवति ॥ ककुभोर्जुनः ॥ ३३३ ॥

कुकेः कोन्तश्च ॥ ३३४ ॥

कुकि आदाने । इत्यस्मादुभः प्रत्ययो [भवति] ककारधान्तो भवति ॥
कुकुभः पक्षिविशेषः ॥ ३३४ ॥

दमो दुण्ड् च ॥ ३३५ ॥

दमूच् उपशमे । इत्यस्मादुभः प्रत्ययो [भव] त्यस्य च इत्यादिद्वर्ग-
कृतीयान्तो दुण्ड् इत्यादेशो भवति ॥ दुण्डुभो निर्भिषादिः ॥ ३३५ ॥

कृकलेरम्भः ॥ ३३६ ॥

आभ्यामम्भः प्रत्ययो भवति ॥ डुकृङ् करणे । करम्भो दधिसक्तवः ॥
कलि शब्दसंख्यानयोः । कलम्भ ऋषिः ॥ ३३६ ॥

काकुसिभ्यां कुम्भः ॥ ३३७ ॥

आभ्यां किदुम्भः प्रत्ययो भवति ॥ कै शब्दे । कुम्भो घटो राशिश्च ॥
कुसच् छेषणे । कुसुम्भो महारजनम् ॥ ३३७ ॥

अतीरिस्तुसुहुसृष्टृशृक्षियक्षिभावाव्याधापाया-

वलिपदिनीभ्यो मः ॥ ३३८ ॥

एभ्यो मः प्रत्ययो भवति ॥ ऋक् गतौ । अमौक्षिरोगो यामः स्थलं च ॥
ईरिक् गतिकम्पनयोः । ईर्म व्रणः ॥ षुङ्क् स्तुतौ । स्तोमः समूहो यज्ञः स्तोत्रं
च ॥ पुङ्क् अभिषवे । सोमश्चन्द्रो वल्ली च ॥ हुङ्क् दानादनयोः । होम आहुतिः ॥
सृङ् गतौ । सर्मो नदः कालश्च । सर्म स्नानं सुखं च ॥ वृङ् सेचने । घर्मो ग्रीष्मः ॥
धृङ् स्थाने । धर्म उत्तमक्षमादिन्यायश्च ॥ शृङ् हिंसायाम् । शर्म सुखम् ॥ क्षिन्
निवासगतयोः । क्षेमं कल्याणम् ॥ यक्षिण् पूजायाम् । यक्ष्मो व्याधिः ॥ भाङ्
दीप्तौ । भामः क्रोधः । भामा स्त्री ॥ वाङ् गतिगन्धनयोः । वामः प्रतिकूलः
सव्यश्च ॥ व्यङ् संवरणे । व्यामो वक्षो भुजायतिः ॥ डुधाङ् धारणे च । धामं
निलयस्तेजश्च ॥ पां पाने । पाम् कच्छूः ॥ याङ् प्रापणे । यामः प्रहरः ॥ वलि
संवरणे । वल्मो मन्थिः ॥ पदिङ् गतौ । पद्मं कमलम् ॥ णिङ् प्रापणे ।
नेमोर्धः समीपश्च ॥ ३३८ ॥

ग्रसिहाभ्यां ग्राजिहौ च ॥ ३३९ ॥

आभ्यां मः प्रत्ययो [भव] त्यनयोश्च ग्राजिहावित्यादेशौ यथासंख्यं भवतः ॥
यामः समूहादिः ॥ जिह्वाः कुटिलः ॥ ३३९ ॥

विलिभिलिसिधीन्धिधूसूत्र्याध्याहसिविशुषिमुषीषिसुहियु-

धिदसिभ्यः कित् ॥ ३४० ॥

एभ्यः किन्मः प्रत्ययो भवति ॥ विलत् वरणे । विल्मं प्रकाशम् ॥ भिलिः
सौत्रः । भिल्मं भास्वरम् ॥ विधू गत्याम् । सिध्मं त्वप्रोगः ॥ विहन्धैपि दीप्तौ ।
ह्ममिन्धनम् ॥ धूङ् कम्पने । धूमोमिकेतुः ॥ षूडौच् प्राणिप्रसवे । सूमः
कालः श्वयथू रविश्च । सूममन्तरीक्षम् ॥ इवैङ् गतौ । इयामो वर्णः । इयामं

नमः । इयामा रात्रिरोषधिथ ॥ ध्वं चिन्तायाम् । ध्यामोव्यक्तवर्णः ॥ रुक् शब्दे ।
 रुमा लवणभूमिः ॥ विवृच् उत्तौ । स्यूमो रदिमदीर्घः सूत्रतन्तुथ । स्यूमं जलम् ॥
 शुषंच् शोषणे । शुष्मं बलं जलं संयोगश्च ॥ मुषश् स्तेये । मुष्मो मूषिकः ॥
 ईष उड्डे । ईष्मो वसन्तो बाणो वातश्च ॥ पुहच् शक्तौ । छस्मा जनपदः ।
 छस्मो राजा ॥ युधिच् संप्रहारे । युध्मः शरत्कालः छुरः शत्रुः संग्रामश्च ॥
 दसूच् उपक्षये । दस्मो हीनो वह्निर्यज्ञश्च ॥ ३४० ॥

क्षुहिभ्यां वा ॥ ३४१ ॥

आभ्यां मः प्रत्ययो [भवति] स च किद्वा भवति ॥ टुक्षुक् शब्दे ।
 क्षुमातसी । क्षोमं बलम् ॥ हिट् गतिवृद्धयोः । हिमं तुषारः । हेमं छवर्णम्
 ॥ ३४१ ॥

अवेर्ह्रस्वश्च वा ॥ ३४२ ॥

अव रक्षणादौ । इत्यस्मात्किन्मः प्रत्ययो [भव] त्यटो ह्रस्वश्च वा भवति ॥
 उमा गौर्यतसी कीर्तिश्च ॥ ऊममृममाकाशं नगरं च ॥ ३४२ ॥

सेरी च वा ॥ ३४३ ॥

षिंण्ट् बन्धने । इत्यस्मात्किन्मः प्रत्ययो [भवति] ईकारश्चान्तादेशो वा
 भवति ॥ सीमो ग्रामगोचरभूमिः क्षेत्रमर्यादा इयश्च । सिमः स एव सर्वार्थश्च
 ॥ ३४३ ॥

भियः षोन्तश्च वा ॥ ३४४ ॥

बिभीक् भये । इत्यस्मात्किन्मः प्रत्ययो [भवति] षश्चान्तादेशो वा भव-
 ति ॥ बिभेत्यस्मादिति भीष्मो भयानकः । भीमः स एव ॥ ३४४ ॥

तिजियुजेर्च् च ॥ ३४५ ॥

आभ्यां किन्मः प्रत्ययो [भवति] गश्चान्तादेशो भवति ॥ तिजि क्षमा-
 निशानयोः । तिग्मं तीक्ष्णं दीपं तेजश्च ॥ युजुंषी योगे । युग्मं युगलम् ॥ ३४५ ॥

रुक्मग्रीष्मकूर्मसूर्मजाल्मगुल्मघ्रांमपरिस्तांमसूक्ष्मादयः ॥ ३४६ ॥

एते किन्मप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ रोचतेः क् च । रुक्मं छवर्णं रूप्यं च ॥ प्रसे-
 र्षिष् च । ग्रीष्म ऋतुः ॥ कुहतेर्दीर्घश्च । कूर्मः कच्छपः ॥ घृत् प्रेरणे । इत्यस्य
 रोन्तश्च । सूर्मि लोहातिमा जुलिश्च ॥ जल बात्ये । दीर्घश्च । जाल्मो निकृष्टः ॥
 गुपच् व्याकुलत्वे । लश्च । गुल्मा व्याधिस्तरुसमूहो वनस्पतिः सेनाङ्गं च ।

गुल्ममायस्थानम् ॥ जिघ्रतेरोत्वं च । प्रोमो यज्ञाङ्गलक्षणः सौमः ॥ परिपूर्वात् स्तौतेः
षत्वाभावो गुणश्च । परिस्तोमो यज्ञविशेषः ॥ सूचण् पैशून्ये । कस्त्वं षोन्तश्च ।
सूक्ष्मो निपुणः । सूक्ष्ममणु ॥ आदिग्रहणात् क्षमादयो भवन्ति ॥ ३४६ ॥

सृपृप्रथिचरिकडिकर्देरमः ॥ ३४७ ॥

एभ्योमः प्रत्ययो भवति ॥ सं गतौ । सरमा देवशुनी ॥ पृश् पालनपूर-
णयोः । परम उत्कृष्टः ॥ प्रथिष् प्रख्याने । प्रथम आद्यः ॥ चर भक्षणे । चरमः
पश्चिमः ॥ कडत् मदे । कडमः शालिः । ऋकिडादित्वास्त्ये । कलमः स एव ॥
कर्द कुत्सिते शब्दे । कर्दमः पङ्कः ॥ ३४७ ॥

अवेर्ध् च वा ॥ ३४८ ॥

अव रक्षणादौ । इत्यस्मादमः प्रत्ययो [भवति] ध्वान्तादेशो वा भवति ।
अधमोवमश्च हीनः ॥ ३४८ ॥

कुड्वेष्टिपूरिपिषिसिचिगण्यर्पिभृमहिभ्य इमः ॥ ३४९ ॥

एभ्य इमः प्रत्ययो भवति ॥ कुड्व् कुत्सने च । कुड्विमं संस्कृतभूमित-
लम् ॥ वेष्टि वेष्टने । वेष्टिमं पुष्पबन्धविशेषो भक्ष्यविशेषश्च ॥ पुरैचि आप्यायने ।
पूरिमं मालाबन्धविशेषो भक्ष्यविशेषश्च ॥ पिबूप् संचूर्णे । पेबिमं भक्ष्यविशेषः ॥
षिचीत् क्षरणे । सेचिमं मालाविशेषः ॥ गणण् मंख्याने । गणिमं गणितम् ॥
क्कं गतौ । गौ पै । अर्पिमं बालवत्साया दुग्धम् ॥ वृग्ट् वरणे । वरिमं
तुलोन्मेयम् ॥ मह पूजायाम् । महिमं पूजनीयम् ॥ ३४९ ॥

वयिमखचिमादयः ॥ ३५० ॥

वयिमादयः शब्दा इमप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ वैग् तन्तुसंताने । वयादे-
शश्च । वयिमं माल्यं कन्दुकस्तन्तुवायदण्डश्च ॥ खनूग् अवधारणे । चश्च । खचिमं
मणिलोहविद्धं घृतविहीनं च ॥ आदिशब्दान्येपि ॥ ३५० ॥

उद्वटिकुल्यलिकुथिकुरिकुटिकुडिकुसिभ्यः कुमः ॥ ३५१ ॥

उत्पूर्वात् वटेः कुल्यादिभ्यश्च किदुमः प्रत्ययो भवति ॥ वट वेष्टने । उद्वटुमः
परिक्षेपः ॥ कुल बन्धुसंस्त्यानयोः ॥ कुलुम उत्सवः ॥ अली भूषणादौ । अलुमः
प्रसाधनं नापितोमिश्च ॥ कुथच् पूतिभावे । कुथुम ऋषिः । कुथुमं मृगाजिनम् ॥
कुरत् शब्दे । कुरमः कारुर्भाजनं च ॥ कुटत् कौटिल्ये । कुटुमः प्रेष्यः ॥
कुडत् बाल्ये च । कुडुमा भूमिः ॥ कुसच् श्लेघे । कुडुमं पुष्पम् ॥ ३५१ ॥

कुन्दुमलिन्दुमकुङ्कुमविद्रुमपट्टमादयः ॥ ३५२ ॥

एते कुमप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ कुकि आदाने । स्वराज्ञो दथ । कुन्दु-
मो निचयो गन्धद्रव्यं च ॥ लीङ्च् शेषणे । लिन्दभावश्च । लिन्दुमो गन्ध-
द्रव्यम् ॥ कुकेः स्वराज्ञोन्तश्च । कुङ्कुमं घुसणम् ॥ विद्रुंती लाभे । रोन्तश्च । विद्रुमः
प्रवालः ॥ पदेष्टोन्तश्च । पट्टमं नगरम् ॥ आदेरन्येपि ॥ ३५२ ॥

कुथिगुधेरुमः ॥ ३५३ ॥

आभ्यामूमः प्रत्ययो भवति ॥ कुयच् पूतिभावे । कोयूमश्चरणकृद्विः ॥
गुधच् परिवेष्टने । गोधूमो धान्यविशेषः ॥ ३५३ ॥

विहाविशापचिभिद्यादेः केलिमः ॥ ३५४ ॥

विपूर्वाभ्याम् ओहांक् त्यागे । शौच् तक्षणे । इत्येताभ्यां पच्यादिभ्यश्च
किदेलिमः प्रत्ययो भवति ॥ विहीयते त्यज्यते शुचि शरीरमास्मिन्निति विहेलिमः
स्वर्गः ॥ विश्यति तनूभवति मासि मासि कलाभिर्हीयमान इति विशेलिमश्चन्द्रः
स्वर्गश्च ॥ डुपर्चीष् पाके । पचत्यसावन्नमिति पचेलिमोभिरादित्योश्चश्च ॥ भिद्वंपी
विदारणे । भिदेलिमस्तस्करः ॥ आदिशब्दात् दृशुं प्रेक्षणे । दृशेलिमम् ॥ अदं
प्तांक् भक्षणे । अदेलिमम् ॥ हनंक् हिंसागत्योः । घेलिमम् ॥ डुयाचृग्
याज्यायाम् । याचेलिमम् ॥ पांक्रक्षणे । पेलिमम् ॥ डुकुंक् करणे । क्रेलिमम् ॥
इत्यादयोपि भवन्ति ॥ ३५४ ॥

दो डिमः ॥ ३५५ ॥

दाम् दाने । इत्यस्माडिमः प्रत्ययो भवति ॥ दाडिमो दाडिमी वा वृक्ष-
जातिः ॥ ३५५ ॥

डिमः कित् ॥ ३५६ ॥

डिमिः सौत्रः । तस्मात्किडिमः प्रत्ययो भवति ॥ डिण्डिमो वाद्यविशेषः
॥ ३५६ ॥

स्थाढामासासूमन्यनिकनिषसिपलिकालिशालिशकीर्ष्यसहि-

बन्धिभ्यो यः ॥ ३५७ ॥

एभ्यो यः प्रत्ययो भवति ॥ ष्टां गतिनिवृत्तौ । स्थायः स्थानम् । स्थाया
भूमिः ॥ दौं छौच् छेदने । छाया तमः प्रतिरूपं कान्तिश्च ॥ मांक् माने । माया छद्म
दिव्यानुभावदर्शनं च ॥ पौच् अन्तर्कर्मणि । सार्य दिनावसानम् । पूत् प्रेरणे ।

सव्यो वामो दक्षिणश्च ॥ मनिच् जाने । मन्या धमनिः ॥ अनक् प्राणने । अन्यः परः ॥ कनै दीभ्यादिषु । कन्या कुमारी ॥ बसक् स्वप्ने । सस्य क्षेत्रस्य गोधूमादि ॥ पल गतौ । पल्यं कटकसूतलः ॥ कलि शब्दसंख्यानयोः । कल्यो नीरोगः ॥ पल फल शल गतौ । शल्यमन्तर्गतं लोहादि ॥ शकुंद् शक्तौ । शक्यमसारम् ॥ ईर्ष्य ईर्ष्यार्थः । ईर्ष्यति ईर्ष्यणं वा । ईर्ष्या मात्सर्यम् ॥ बहि मर्षणे । सद्यः पश्चादर्णवपार्थशैलः ॥ बन्धश्च बन्धने । बन्ध्याप्रसूतिः ॥ ३५७ ॥

नञो हलिपतेः ॥ ३५८ ॥

नञपूर्वाभ्यामाभ्यां यः प्रत्ययो भवति ॥ हल विलेखने । अहल्या गौतमपत्नी ॥ पत्न गतौ । अपत्यं पुत्रसंतानः ॥ ३५८ ॥

सञ्ज्ञेर्ध्व च ॥ ३५९ ॥

षञ्जं सञ्ज्ञे । इत्यस्माद्यः प्रत्ययो भवति धञान्तादेशो भवति ॥ संध्या दिननिशान्तरम् ॥ ३५९ ॥

मृशीपसिवस्यनिभ्यस्तादिः ॥ ३६० ॥

एभ्यस्तकारादिर्यः प्रत्ययो भवति ॥ मृत् प्राणत्यागे । मर्त्यो मनुष्यः ॥ शङ्क् स्वप्ने । शेत्यः शकुनिः संवत्सरोजगरश्च ॥ पसिर्निवासे सौत्रः । इन्त्यान्तः । पस्यं गृहम् ॥ वसं निवासे । वस्त्यो गुरुः ॥ अनक् प्राणने । अन्त्यो निरवसितश्चण्डालादिश्च ॥ ३६० ॥

ऋशिजनिपुणिकृतिभ्यः कित् ॥ ३६१ ॥

एभ्यः किद्यः प्रत्ययो भवति ॥ ऋश गतौ स्तुतौ वा । स्वरादिस्तालव्यान्तः । ऋश्यो मृगजातिः ॥ जनैचि प्रादुर्भावे । जन्यं संप्रामः । जाया पत्नी । ये न वेत्यात्वम् ॥ पुणत् शुभे । पुण्यं सत्कर्म ॥ कृतैत् छेदने । कृन्तति । कृत्या दुर्गा ॥ ३६१ ॥

कुलेई च वा ॥ ३६२ ॥

कुल बन्धुसंस्त्यानयोः । इत्यस्मात्किद्यः प्रत्ययो [भवति] डकारश्चान्तो वा भवति ॥ कुड्यं भित्तिः ॥ कुल्या सारणी ॥ ३६२ ॥

अगपुलाभ्यां स्तम्भोर्डित् ॥ ३६३ ॥

अग पुल इत्येताभ्यां परस्मात् स्तम्भेः सौत्राडिद्यः प्रत्ययो भवति ॥ अगस्त्यः पुलस्त्यर्षिः ॥ ३६३ ॥

शिक्षयास्याढ्यमध्यविन्ध्यधिष्ण्याध्यहर्म्यसत्यनित्यादयः ॥ ३६४ ॥

एते यप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ शौच् तक्षणे । इकथान्तः । शिक्ष्यं लम्ब-
मानः पिठर्याधाधारः परिप्राङ्भिक्षाभाजनस्थानमसारं च ॥ अस्तृच् क्षेपणे । दीर्घत्वं
च । आस्थं मुखम् ॥ आङ्पूर्वात् ङौकतेर्ङिश्च । आढ्यो धनवान् ॥ मव बन्धने ।
ध् च । मध्यं गर्भः ॥ विधत् विधाने । स्वराज्ञोन्तश्च । विन्ध्यः पर्वतः ॥ अधृ-
षाट् प्रागल्भ्ये । नोन्तो धिष् च । धिष्ण्यं भवनमासनं च । धिष्ण्योल्का ॥ नञ्-
पूर्वात् हन्तेरुपान्त्यलोपश्च । अघ्न्यो धर्मो गोपतिश्च । अघ्न्या गौः ॥ हरतेर्मोन्तश्च ।
हर्म्यं सौधम् ॥ अस्तेः सत् च । सत्यममृषा ॥ निपूर्वात् यमेस्तेन्तो धातुलुक् च ।
नित्यं ध्रुवम् ॥ आदिग्रहणात् लङ्गुष्ठादयो भवन्ति ॥ ३६४ ॥

कुगुवलिमलिकणितन्याम्यक्षेरयः ॥ ३६५ ॥

एभ्योयः प्रत्ययो भवति ॥ कुक् शब्दे । कवय ऋषिः पुरोडाशश्च ॥ गुंङ्
शब्दे । गवयो गवाकृतिपशुविशेषः ॥ वलि संवरणे । वलयः कटकः ॥ मलि
धारणे । मलयः पर्वतः ॥ कण शब्दे । कणय आयुधविशेषः ॥ तनूयी विस्तारे ।
तनयः पुत्रः ॥ अमण् रोगे । णिचि च । आमयो व्याधिः ॥ अक्षौ व्याप्नो च । अक्षयो
विष्णुः ॥ ३६५ ॥

चायेः केक् च ॥ ३६६ ॥

चायृग् पूजानिशामनयोः । इत्यस्मादयः प्रत्ययो [भव] त्यस्य च केक्
इत्यादेशो भवति ॥ केकयः क्षत्रियः ॥ ३६६ ॥

लादिभ्यः कित् ॥ ३६७ ॥

लादिभ्यः कित् ॥ लाङ् आदाने । लयः ॥ पां पाने ।
पयः ॥ णाङ् शौचे । जयः ॥ देङ् पालने । दयः ॥ ट्ठे पाने । धयः ॥ मेङ्
प्रतिदाने । मयः ॥ के शब्दे । कयः ॥ खे खदाने । खयः ॥ आङ् पाके । भयः ॥
क्षे क्षे क्षे क्षये । क्षयः । जयः । सयः ॥ वैङ् पालने । त्रयः ॥ ओङ् शोषणे ।
वयः ॥ इत्यादि ॥ ३६७ ॥

कसेरलादिरिक्सास्य ॥ ३६८ ॥

कस गह्वो । इत्यस्मादलादिरयः प्रत्ययो [भव] त्यकारस्य च इकारो
भवति ॥ किसलयं प्रवालम् ॥ ३६८ ॥

वृडः शषौ चान्तौ ॥ ३६९ ॥

वृडश्च संभक्तौ । इत्यस्मात्किदयः प्रत्ययो[भवति]शकारणकारौ चान्तौ भवतः ॥ वृडाश्च देशनामाकाशमासनं शयनं च ॥ वृषय आशयः ॥ ३६९ ॥

गयहृदयादयः ॥ ३७० ॥

गयादयः शब्दाः किदयप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ गमेडिष्ठ । गयः प्राणः । गया तीर्थम् ॥ हरतेर्दीन्तश्च । हृदयं मनः स्तनमध्यं च ॥ आदिशब्दान् गणेरेयः । गणेयं गणनीयम् ॥ इत्यादि ॥ ३७० ॥

मुचेर्घयघुयौ ॥ ३७१ ॥

मुचून्ती मोक्षणे । इत्यस्मात् घितावय उय इत्येतौ प्रत्ययौ कितौ भवतः ॥ मुकयो मुकुयश्चाश्वतरादश्वायां जातः ॥ विस्करणं कस्वार्थम् ॥ ३७१ ॥

कुलिलुलिकलिकषिभ्यः कायः ॥ ३७२ ॥

एभ्यः किदायः प्रत्ययो भवति ॥ कुल बन्धुसंस्त्यानयोः । कुलायो नीडम् ॥ लुलिः सौत्रः । लुलायो महिषः ॥ कलि शब्दसंस्त्यानयोः । कलायस्त्रिपुटः ॥ कष हिंसायाम् । कषायः कल्कादिः ॥ ३७२ ॥

श्रुदक्षिगृहिस्पृहिमहेराय्यः ॥ ३७३ ॥

एभ्य आय्यः प्रत्ययो भवति ॥ श्रुट् अवणे । अवाय्यो यज्ञपशुर्घृहणसमर्थश्च श्रोता ॥ दक्षि हिंसागत्योः । दक्षाय्योभिर्गृध्रो वैनतेयो दक्षतमश्च ॥ गृहणि ग्रहणे । गृहयाय्यो वैनतेयो गृहकर्मकुशलः[च] ॥ स्पृहण् ईप्सायाम् । स्पृहयाय्यः स्पृहयालुर्घृतं च । स्पृहयाय्यानि तृणान्यहानि च ॥ महण् पूजायाम् । महयाय्यो-श्वमेधः ॥ ३७३ ॥

दधिषाय्यदीधीषाय्यौ ॥ ३७४ ॥

एतावाय्यप्रत्ययान्तौ निपात्येते ॥ दधिपूर्वात् स्यतेः षत्वं च । दधिषाय्यं पृषदाज्यं मृषावादी च ॥ दीव्यतेर्दीधीष् च । दीधीषाय्यं तदेव ॥ ३७४ ॥

कौतेरियः ॥ ३७५ ॥

कुक् शब्दे । इत्यस्मादियः प्रत्ययो भवति ॥ कवियं खलीनम् ॥ ३७५ ॥

क्रुगः कित् ॥ ३७६ ॥

डुकृग् करणे । इत्यस्मात्किदियः प्रत्ययो भवति ॥ क्रियो मेघः ॥ ३७६ ॥

मृजोर्गालीयः ॥ ३७७ ॥

मृजौक् शुद्धौ । इत्यस्माणिदालीयः प्रत्ययो भवति ॥ मार्जालीयं पापशो-
धनम् । मार्जालीयोमिः ॥ मृजोस्य वृद्धिरिति वृद्धिः । गकार उत्तरार्थः ॥ ३७७ ॥

वेतेस्तादिः ॥ ३७८ ॥

वीक् प्रजननादौ । इत्यस्मात्तकारादिणिदालीयः प्रत्ययो भवति ॥ वैताली-
यं छन्दोजातिः ॥ ३७८ ॥

धाग्राजिगृरमियाज्यर्तेरन्यः ॥ ३७९ ॥

प्रभ्योन्यः प्रत्ययो भवति ॥ दुधाङ्क् धारणे च । धान्यं सस्यजातिः ॥
राजृग् शीतौ । राजन्यो ज्योतिरमिः क्षत्रियश्च ॥ शृश् हिंसायाम् । शरण्यत्वात् ॥
रमिं क्रीडायाम् । रमण्यं शोभनम् ॥ यर्जी देवपूजादौ । गौ । याजन्यः क्षत्रियो
यज्ञश्च ॥ ऋक् गतौ । अरण्यं वनम् ॥ ३७९ ॥

हिरण्यपर्जन्यादयः ॥ ३८० ॥

हिरण्यादयः शब्दा अन्यप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ हरतेरिच्चातः ।
हिरण्यं सुवर्णादिद्रव्यम् ॥ परिपूर्वस्य षष् संचेने । इत्यस्योपसर्गान्तलोपो धा-
तोश्च जः समस्तादेशः । गर्जतेर्वा गकारस्य पकारः । पर्जन्य इन्द्रो मेघः शङ्कुः
पुण्यं कुशलं च कर्म ॥ आदिशब्दादन्येपि ॥ ३८० ॥

वदिसहिभ्यामान्यः ॥ ३८१ ॥

आभ्यामान्यः प्रत्ययो भवति ॥ वद व्यक्तायां वाचि । वदान्यो दाता
गुणवाञ्छादभाषी च ॥ वहि मर्षणे । सहान्यः शैलः ॥ ३८१ ॥

वृड एण्यः ॥ ३८२ ॥

वृडश् संभक्तौ । इत्यस्मादेण्यः प्रत्ययो भवति ॥ वरेण्यः परं ब्रह्म धाम
श्रेष्ठः प्रजापतिरन्नं च ॥ ३८२ ॥

मदेः स्थः ॥ ३८३ ॥

मदैच् हर्षे । इत्यस्मात्स्वः प्रत्ययो भवति ॥ मत्स्यो मीनो भूतश्च ॥ ३८३ ॥

रुचिभुजिभ्यां किण्यः ॥ ३८४ ॥

आभ्यां किदिष्यः प्रत्ययो भवति ॥ रुचि अभिप्रीत्यां च । रुचिष्यो वल्लभः
सुवर्णं च ॥ भुजं पालनाभ्यवहारयोः । भुजिष्य आचार्यो भोक्ताश्च मृद्भेदो
दासश्च । भुजिष्यं धनम् ॥ ३८४ ॥

वच्यार्थिभ्यामुच्यः ॥ ३८५ ॥

आभ्यामुच्यः प्रत्ययो भवति ॥ वचंक् भाषणे । वचुष्यो वक्ता ॥ अर्थणि
उपयाचने । अर्थुष्योर्थी ॥ ३८५ ॥

वचोऽथ उत् च ॥ ३८६ ॥

वचंक् भाषणे । इत्यस्मादथ्यः प्रत्ययो[भव]त्यस्य च उत् इत्यादेशो
भवति ॥ उत्थ्य ऋषिः ॥ ३८६ ॥

भीवृधिरुधिवज्यगिरमिवमिवपिजपिशाकिस्फायिवन्दीन्दिपदिमदिमन्दिच-
न्दिदसिघसिनसिहस्यसिवाशिदहिसहिभ्यो रः ॥ ३८७ ॥

एभ्यो रः प्रत्ययो भवति ॥ विभींक् भये । भेरो भेदः करभः शरो मण्डू-
को दुन्दुभिः कातरथ । ऋफिडादिस्वाल्लत्वे । भेलक्षिकित्सापन्यकारः शरो मण्डूकः
ग्रहीणोप्राप्तश्च ॥ वृधूङ् वृद्धौ । वर्धश्चर्मविकारश्चन्द्रो मेवश्च ॥ रुधूपी भावरणे ।
रोध्रो वृक्षविशेषः ॥ वज गतौ । वजं कुलिशं रत्नविशेषश्च ॥ अग कुटिलायां गतौ ।
अयः प्राग्भागः श्रेष्ठश्च ॥ रसिं क्रीडायाम् । रत्नः कामुकः ॥ दुवमू उन्निरणे । वन्नो
धर्मविशेषो धूमश्च । वक्र्युपदेहिका ॥ दुवपीं बीजसंताने । वप्रः केदारः प्राकारो
वास्तुभूमिश्च ॥ जप मानसे च । जप्रो ब्राह्मणो मण्डूकश्च ॥ शकुंद् शक्तौ । शक्र इन्द्रः ॥
स्फायैङ् वृद्धौ । स्फारमुख्यणं प्रभूतं च ॥ वदुङ् स्तुत्यभिवादनयोः । वन्द्रो वन्दी केतुः
कामश्च । वन्द्रं समूहः ॥ इदु परमैश्वर्ये । इन्द्रः शक्रः ॥ पृदिच् गतौ । पदं मामादिनिवेशः
शून्यं च ॥ मदैच् हर्षे । मद्रा जनपदः क्षत्रियश्च । मद्रं सुखम् ॥ मदुङ् स्तुत्यादिषु ।
मन्द्रो मधुरस्वरः । मन्द्रं गम्भीरम् ॥ चदु दीन्याह्लादयोः । चन्द्रः शशी च-
वर्णं च ॥ दसूच् उपक्षये । दलः शिशिरं चन्द्रमा अधिनोर्ज्येष्ठश्च । दलावाधि-
नौ ॥ धंसुं भदने । वसो दिवसः ॥ गसि कौटिल्ये । वसो नासिकापुट ऋषिश्च ॥
हसे हसने । हलो दिनं घातको हर्षुलश्च । हलं बलाधानं संनिपातश्च । सहस्रं दश
शतानि ॥ असूच् क्षेपणे । अलमभु ॥ वाशिच् शब्दे । वाभः पुरुषः शब्दः सं-
घातः शरभो रासभः पक्षी च । वाभा धेनुः ॥ दहं भस्मीकरणे । दहोमिः शिशुः
सूर्यश्च । वहि मर्षणे । सहः शैलः ॥ ३८७ ॥

ऋज्यजितम्बिज्जिरिपिसृपितृपिदृपिषुपिक्षिपिक्षुपिक्षुदिमुदिरुदिष्ठिदिभि-
दिक्षिषुन्दिदम्भिषुभ्युम्भिदंशिचिसिवहिविसवसिषुचिसिधि-
गृधिवीन्धिन्धितिवृत्तिनीशीसुसूभ्यः कित् ॥ ३८८ ॥

एभ्यः किङ् प्रत्ययो भवति ॥ ऋणि गतिस्थानार्जनेर्जनेषु । ऋञो ताय-

क इन्द्रोर्थथ ॥ अज क्षेपणे च । अजो वीरो विक्राण्यः ॥ तज्जु वज्जु गतौ । तक्त-
 मुदञ्चित् । वक्तः कुटिलोङ्गारको विष्णुश्च । उभयत्र न्यङ्कादित्वात्कत्वम् ॥ रिपिः
 सौत्रः । रिपं कुस्त्रितम् ॥ सृपं गतौ । सृप्रथन्द्रः । सृपं मधु । सृषा नाम नदी ॥
 तृपौच् प्रीतौ । तृपं मेघान्तघर्मे आज्यं काष्ठं पापं दुःखं च ॥ तृपौच् हर्षमोहनयोः ।
 तृपं बलं दुःखं च । तृषा बुद्धिः ॥ चुप मन्दायां गतौ । चुपो वायुः ॥ क्षिपीत्
 प्रेरणे । क्षिपं शीघ्रम् ॥ क्षुपिः सादने सौत्रः । क्षुपं तुष्टिनं कण्टकिगुल्मश्च ॥ क्षु-
 दृपी सपिपे । क्षुद्रमणु जलवर्तश्च । क्षुद्रा मधुकर्क्यः । क्षुद्रो हिंस्रः ॥ मुदि हर्षे ।
 मुद्रा चिह्नकरणम् ॥ रुद्रक् अभुविमोचने । रुद्रः शम्भुः ॥ छिदृपी हैभीकरणे ।
 छिद्रं विवरम् ॥ भिदृपी विदारणे । भिद्रमदृढम् । भिद्रः शरः ॥ खिदत् परिघाते ।
 खिद्रं विघ्नः । खिद्रो विषाणो विषादथन्द्रो दीनश्च ॥ उन्दैप् क्लेदने । उद्र ऋषिर्म-
 त्स्यश्च । सम्पूर्वात् समुन्दन्ति । आर्द्राभवन्ति वेलाकाले नद्योस्मादिति समुद्रः सा-
 गरः । भीमादित्वादपादाने ॥ दम्भूट् दम्भे । दभ्रोल्पभन्द्रः कुशः कुशलः सूर्यश्च ॥
 शुभि दीप्तौ । शुभोवदातः ॥ उम्भत् पूरणे । उभ्रो मेघः पेलवश्च ॥ दंशं दशने ।
 दभ्रो दन्तः सर्पश्च ॥ चिगट् चयने । चिरमशीघ्रम् ॥ चिगट् बन्धने । सिरा रु-
 धिरलोतोवाहिनी नाडी ॥ वहीं प्रापणे । उहोनड्वान् ॥ विसच् प्रेरणे । विस्त्रमामगन्धि-
 कम् ॥ वसं निवासे । उलो रश्मिः । बाहुलकात् वस्वं न भवति । उला गौः ॥
 शुच शोके । शुक्रो महो मूत्रः शुक्रश्च । शुक्रं रेतः । लस्वे । शुक्रो वर्णः ।
 कत्वं न्यङ्कादित्वात् ॥ विधू गत्याम् । सिधः साधुर्वृक्षो मांसप्रभेदश्च ॥ गृधूच्
 अभिकाङ्क्षायाम् । गृधः द्वेयो लुम्बकः कङ्कश्च ॥ बिह्न्यैपि दीप्तौ । विपूर्वात् ॥
 बीध्रोभिर्वायुर्वभो निर्मलः पूर्णचन्द्रमण्डलं च ॥ शिताद् वर्णे । शिबं श्वेतकुष्ठम् ।
 वृतूद् वर्तने । वृत्रो दानवो बलवान्निपुश्च । वृत्रं पापम् ॥ जीन् प्रापणे । नीरं ज-
 लम् ॥ शीङ्क् स्वप्ने । शीरोजगरः ॥ पुंगट् अभिषवे । क्षुरो देवः । क्षुरा
 मद्यम् ॥ वूडौच् प्राणिप्रसवे । सूर आदित्यो रश्मिश्च ॥ ३८८ ॥

इण्धागभ्यां वा ॥ ३८९ ॥

आभ्यां रः प्रत्ययो भवति स च किरा भवति ॥ इण्क् गतौ । इरा
 मदनीयपानविशेषो मेदिनी च ॥ परैङ्का ॥ दुर्धाम्क् धारणे च । धीरः सत्त्व-
 बान्धृतिर्मांश्च ॥ धारा जलयष्टिः सहायकबोधवतिविशेषश्च ॥ ३८९ ॥

शुम्भिकुम्भितुम्बेर्वलुक् च ॥ ३९० ॥

एभ्यः किङ्कः प्रत्ययो भवति नकारस्य चैषां लुगभवति ॥ तुनु वक्त्रसंयोगे ।
तुन्नं वक्त्रम् । तुन्नो रश्मिः ॥ कुनु आच्छादने । कुन्नं संकटं भङ्गपृष्ठः कल्गुह-
स्ती वर्म गृहाच्छादनं च ॥ तुबु अर्धने । तुन्नं कुटिलम् ॥ ३९० ॥

भन्देर्वा ॥ ३९१ ॥

भदुङ् सुखकल्याणयोः । इत्यस्माद्भः प्रत्ययो [भवति] नकारस्य च लुग्वा
भवति ॥ भद्रं भन्त्रं च कल्याणं सुखं च ॥ ३९१ ॥

चिजिशुसिमितम्यम्यर्देर्दीर्विथ ॥ ३९२ ॥

एभ्यो रः प्रत्ययो [भवति] दीर्घधैवां भवति ॥ चिङ्ग् चयने । चीरं जीर्ण-
वर्णं बल्कलं च ॥ जि अभिभवे । जीरोजाज्यमिर्वायुरश्वथ । जीरमन्नम् । लत्वे ।
जीलथर्मपुटः ॥ शुं गतौ । शूरो विक्रान्तः ॥ चिङ्ग् बन्धने । सीरं हलम् ।
सीरा हलविलेखितं लेखा ॥ डुमिङ्ग् प्रक्षेपणे । मीरः समुद्रः । मीरं जलम् ।
मीरा मांस्पचनी देवसीमा च ॥ तमूच् काङ्क्षायाम् ॥ लज्जो वर्णः शुल्वं च ॥
भम गतौ । आभ्रो वृक्षः ॥ अर्द गतियाचनयोः । आर्द्रं सरसम् ॥ ३९२ ॥

चकिरमिविकसेरुच्चास्य ॥ ३९३ ॥

चकिरमिभ्यां विपूर्वाच्च कसे रः प्रत्ययो [भव] त्यकारस्य चैषामुकारो भव-
ति ॥ चकि तृप्तिप्रतीकातयोः । चुक्कोम्लो रसो बीजपूरकमिस्त्रिकासुरो निमग्नवर्णः
च ॥ रमि क्रीडायाम् । रुक्मः सुन्दर आदित्यस्तरधिर्त्राद्यगो विनाशश्च ॥ कस
गतौ । विकुक्षधन्त्रः समुद्रश्च । विकुक्षं पुण्डितम् । बाहुलकादिकसोर्विकल्पः ।
विकल्पः ॥ ३९३ ॥

शदेरुक् ॥ ३९४ ॥

शदृङ् स्थातने । इत्यस्माद्भः प्रत्ययो [भव] त्यकारस्य च ऊकारो भवति ॥
शद्वत्तुर्थो वर्णः ॥ ३९४ ॥

कृतेः कूकुच्छौ च ॥ ३९५ ॥

कृतौ डेवने । इत्यस्माद्भः प्रत्ययो [भव] त्यस्य च कू कृच्छ्र इत्यादेशौ भ-
वतः ॥ कूरममृदु । कूरः पापकर्मा । कृच्छ्रं दुःखम् ॥ ३९५ ॥

खुरक्षुरदूरगौरविप्रकुम्भध्रुवभ्रान्ध्रभ्रशिलिन्ध्रौड्पुण्ड्रतीव्रवीवशी-
घ्रोप्रतुप्रभुप्रनिव्रातन्व्रासान्द्रगुन्द्रारिजादयः ॥ ३९६ ॥

एते रमत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ खुरत् छेदने । क्षुरत् चिलेखने । अनयो
रलोपो गुणाभावश्च । खुरः शफः ॥ क्षुरो नापितभाण्डम् ॥ ननु च खुरक्षुरश-
ब्दौ नाम्युपान्त्यग्रीकगूढः क इति केन सिध्यतः । सत्यम् । तत्र कर्तेवार्थ इह तु
संप्रदानाच्चान्यत्रोणादय इत्यर्थभेदः । असर्वविषयत्वं वानयोर्ज्ञाप्यते । यथा । अदेः
परोक्ष्यायां वा घस्लादेशवचनेन घसेः । एवमन्यत्रापि स्वयमभ्यूषम् ॥ दूरपूर्वात् हण्यो
लुक् च । दूरं विप्रकृष्टम् ॥ गवतेवृद्धिश्च । गौरोवदातः ॥ विपूर्वात् पातेर्लुक् च । विप्रो
ब्राह्मणः । विविधं प्रातीति वा विप्रः ॥ गुपच् व्याकुलत्वे । आदेः कत्वं च । कुप्रं
गहनं गृहाच्छादनं च ॥ द्योश्चि गतिवृद्धयोः । अकारो भोन्तश्च । अर्धं बिलमाकाशं
च ॥ आपूट् व्याप्तौ । अभादेशश्च । अर्धं मेघः ॥ धूग्श्च कम्पने । मोन्तश्च । धू-
ओ वर्णविशेषः ॥ अहुङ् गतौ । धश्च । अन्धः क्षत्रजातिः ॥ रपेः स्वराभोन्तश्च ।
रन्ध्रं छिद्रम् ॥ अिहन्धैपि दीप्तौ । अस्य च तालव्यादिशिलश्चादिः । शिलिन्ध्रमु-
द्भिद्विशेषः ॥ ओणेर्डश्च । ओड्ः क्षत्रजातिः ॥ पुणेः स्वराभोन्तो ङश्च । पुण्डेर्वा क-
पम् । पुण्डः क्षत्रजातिस्तिलकश्च ॥ तिजेर्वो दीर्घश्च तीवतेर्वा । तीव्रस्तीक्ष्ण उत्कृष्टश्च ॥
नियो वोन्तश्च नीवतेर्वा । नीवं गृहच्छदिसपान्तः ॥ द्यैङ् ईत्वं यलोपो घञान्तः ।
शीघ्रस्त्वरितः ॥ उवेरुषेर्वा गः किञ्च । उमो रुद्रो रौद्रश्च ॥ तुर्दीत् व्यञ्जने । गः
किञ्च । तुमं शृङ्गम् ॥ भुजं पालनाभ्यवहारयोः । गः किञ्च । भुमो रश्मिस-
मूहः ॥ णिदु कुत्सायाम् । किञ्चलोपश्च । निव्रा स्वापः ॥ तमूच् काङ्क्षायाम् ।
दोन्तश्च । तन्द्रालस्यम् ॥ षट् विशरणगत्यवसादनेषु । अस्य स्वराभोन्तो वृद्धिश्च ।
सान्द्रं घनम् ॥ गुदेः स्वराभोन्तश्च । गुन्द्रा जलतृणविशेषः ॥ राजे रञ्जेर्वा
किञ्च इच्चोपान्त्यस्य । रिञो नायकः ॥ आदिमहणादन्धेपि ॥ ३९६ ॥

ऋच्छिचटिवटिकुटिकटिवटिमठघडिशीकृशीभृकदिबदिकन्दिमन्दि-

सुन्दिमन्धिभञ्जिपञ्जिपिञ्जिकमिसमिचमिवमिभ्रम्यमिदेवि-

वासिकास्यार्तिजीविर्बर्बिकुशुदोररः ॥ ३९७ ॥

एयोः प्रत्ययो भवति ॥ ऋच्छत् इन्द्रियप्रलयमूर्तिभावयोः । ऋच्छरस्त्व-
रावान् । ऋच्छरा वेदया कुलटा त्वराङ्कुलिश्च ॥ चटण् भेदे । चटरस्तस्करः ॥

वट वेष्टने । वटरो मधुकण्डरा ॥ कुटत् कौटिल्ये । कोटरं छिद्रम् । बाहुलका-
हुणः ॥ कठ कृष्णजीवने । कठरो दरिद्रः ॥ वट स्थौल्ये । वटरो मूर्खो वृक्षोदथ ॥
मठ मदनिकासयोध । मठर ऋषिरज्ञानी गोत्रमलसथ ॥ अड उद्यमे । अडरो
वृक्षः ॥ शीकृड् सेवने । शीकरो जललवसेकः ॥ शीमृड् कथने । शीभरो ह-
स्तिहस्तमुक्तो जललवसेकः ॥ कदिः सौत्रिः । कदरो वृक्षविशेषः ॥ वद स्थैर्ये । व-
दरी फलवृक्षः ॥ कदुड् वैक्लव्ये । कन्दरो गिरिगर्तः ॥ मदुड् स्तुत्यादौ । मन्दरः
शैलः ॥ छन्दिः सौत्रः शोभायाम् । छन्दरो मनोज्ञः ॥ मन्थश्च विलोडने । म-
न्थरो मन्दः स्वर्धथ ॥ मञ्जिपञ्जी सौत्रौ । मञ्जर्यान्नादिशिखा । गौरादित्वाङ्गीः ॥
पञ्जरः शुक्राद्यवरोधसम ॥ पिजुण् हिंसाबलदाननिकेतनेषु । पिञ्जरः पिशङ्कः ॥
कमूड् कान्तौ । कमरो मूर्खः कार्मुकं कोमलधौरः कान्तथ ॥ पम वैक्लव्ये । स-
मरः संप्रामः ॥ चमू अदने । चमर आरण्यपशुः ॥ दुवमू उद्गिरणे । वमरो
दुर्मेधाः ॥ भमूच अनवस्थाने । भमरः षट्पदः ॥ अम गतौ । अमरः दुरः ॥ दे-
वृड् देवने । देवरः पत्यनुजः ॥ वसं निवासे । गौ । वासरो दिवसः कामोमिः
प्रावृट् च । अन्ये वाशिच् शब्दे । इत्यस्मादपि तालग्यान्तादिच्छन्ति । वाशरोमि-
मेवो दिवसथ ॥ काखड् शब्दकुत्सायाम् । कासरो महिषः ॥ कंक गतौ । भररः
कपाटो बुधो भ्रमणो गृहं हरणं शलाका च ॥ जीव प्राणधारणे । जीवरो दीर्घा-
युः ॥ बर्व गतौ । बर्वरो मेच्छजातिः । बर्वरी कुम्भिताः केशाः ॥ कुक् शब्दे । कबरो
वर्णः । कवरी वेणिः ॥ शुं गतौ । शबरो मेच्छजातिः । शव गतौ । इत्यस्याम्भे ॥
दुदुट् उपतापे । दवरो गुणः ॥ ३९७ ॥

अवेर्ध् च वा ॥ ३९८ ॥

अव रक्षणादौ । इत्यस्मादरः प्रत्ययो [भवति] धकारध्वान्नादेशो वा
भवति ॥ अधरो हीन उपरिभावस्य प्रतियोगी दन्तच्छदथ ॥ अवरः परप्रतियोगी
॥ ३९८ ॥

मृग्युन्दिपिठिकुरिकुहिभ्यः कित् ॥ ३९९ ॥

प्रभ्यः किदङ्कः प्रत्ययो भवति ॥ मृदश्च क्षोदे । मृदरो व्याधिरतिकायः
क्षोदथ ॥ उन्दैप् क्लेदने । उदरं जठरं व्याधिथ ॥ पिठ हिंसासंक्लेशयोः । पिठरं
भाण्डम् ॥ कुरत् शब्दे । कुररो जलपक्षिजातिः ॥ कुहनि विस्मापने । कुहः म-
न्धीरगर्तः ॥ ३९९ ॥

शाखेरिदेतौ चातः ॥ ४०० ॥

शाख् व्याप्तौ । इत्यस्मादरः प्रत्ययो [भव] त्याकारस्य च इकार-ए-
कारौ भवतः ॥ शिखरमयम् ॥ शिखर आपीडः ॥ ४०० ॥

शपेः फ च ॥ ४०१ ॥

शपीं आक्रोशे । इत्यस्मादरः प्रत्ययो [भवति] फकारश्चात्तदेशो भवति ॥
शफरः शुद्रमत्स्यः ॥ ४०१ ॥

दमेणिद्वा दध् डः ॥ ४०२ ॥

दमूच् उपशमे । इत्यस्मादरः प्रत्ययो [भवति] स च णिद्वा दकारस्य च
डकारो भवति ॥ डामरो भयानकः ॥ डमरः स एव ॥ ४०२ ॥

जठरक्रकरमकरशंकरकर्परकूर्परस्तोमरपामरग्रामरभासरसगरनगरतग-

रोर्दरादरशृदरदृदरकृदरकुकुन्दरगोर्वराम्बरमुखरखरडहरकुञ्ज-

राजगरादयः ॥ ४०३ ॥

एते किदरप्रत्ययान्त्रा तिपात्यन्ते ॥ जनेष्ठ च । जठरं कौष्ठः ॥ क्रमेः
क च । क्रकरो गौरतित्तिरः ॥ मङ्गेर्नलोपध । मकरो ग्राहः ॥ शम्पूर्वात् किरते-
र्दिष्ठ । शंकरो रुद्रः ॥ कृपेरुपान्त्यस्य ऊर् च वा । कर्परं कपालम् । कूर्परं कु-
फणी ॥ ताम्यतेरत ओष्ठ । तोमर आयुधम् ॥ पातेर्मोन्तध । पामरो ग्रामीणः ॥ प्र-
पूर्वात् अमतेः । ग्रामरो ग्राम्यमन्दजातिः ॥ प्रपूर्वात् असेर्मोन्तध । ग्रासरो नरपशुः ॥
सहिनइयोगं च । सगरो द्वितीयश्चक्रवर्ती ॥ नगरं पुरम् ॥ तङ्गेर्नलोपध । तगरौ वृक्ष-
विशेषः ॥ ऊर्जः परात् दृणातेर्दित् जलुक् च । ऊर्जा बलेन दृणाति विभेति । ऊर्वरो
दुर्बलः ॥ अद् बन्धने । नलुक् च । अदरं बक्षो वृक्षः संग्रामश्चुसमूहो मातृ-
वाहध ॥ शृश् हिंसायाम् । दृश् विहारणे । अनयोर्ह्रस्वत्वं दधान्तः ॥ शृदरः सर्पः ॥
दृदरं विषं भयं च ॥ कुकुण् करणे । दोन्तध । कुदरो वृक्षः सर्वकर्मप्रवृत्तो दस्यु-
जनः कुक्षलध ॥ कुपूर्वात् स्कुदुइ आपवणे । सलोपध । कुकुन्दरं भोणीकु-
पकः ॥ गोपूर्वात् वृगो षित् । रघादिः । गोर्वरः करीषः ॥ अमेर्मोन्तध । अम्बरं
वलयमाकाशं च ॥ मुखेः ख च । मुखरो वाक्पालः ॥ खनेर्दिष्ठ । खरो राशमः ॥
दहेरादेर्दध् । डहरं इत्कमलम् ॥ कुञ्ज अश्वमेध शब्दे । इत्यस्य स्वराभ्योन्तध ।

कुञ्जरो हस्ती ॥ अजेरगधान्तो बीभावाभावधः । अजगरः शयुः ॥ आदिमहणात्
कोटराडङ्गरशङ्करपाण्डरवानरादयो भवन्ति ॥ ४०३ ॥

मुदिगूरिभ्यां टिङ्गञौ चान्तौ ॥ ४०४ ॥

आभ्यां टिङ्गः प्रत्ययो [भवति] गकारजकारौ च यथासंख्यमन्तौ भ-
वतः ॥ मुदि हर्षे । मुद्गरः प्रहरणविशेषः । मुद्गरी स्त्री ॥ गुरैचि गतौ । गूर्जरः
सौराष्ट्रादिः । गूर्जरी स्त्री ॥ ४०४ ॥

अग्यन्निमदिमन्दिकङ्किसिकासिमृजिकञ्जिकलिमलिक-

चिभ्य आरः ॥ ४०५ ॥

एभ्य आरः प्रत्ययो भवति ॥ अग कुटिलायां गतौ । अगारं वेष्टम् ॥
अगु गतौ । अङ्गारो निर्वातज्ज्वालो निर्वाणश्चोल्मुकावयवो भूमिद्वयतथ ॥ मदैन्
हर्षे । मदारः पानशौण्डो वराहो हस्त्यलसथ ॥ मदुद् स्तुत्यादौ । मन्दारो वृक्षविशे-
षः ॥ कडव् मदे । कडारः पिङ्गलो विषमदधानथ ॥ कस गतौ । कसारो
हिंस्रः ॥ काष्टद् शब्दकुत्सायाम् । कासारः पल्लवम् ॥ मृजैक् शुद्धौ । मार्जारो
विडालः ॥ कञ्जिः सौत्रः । कङ्जारः कुक्षलज्जातिर्वृषो व्यङ्जनं च ॥ कलि श-
ब्दसंख्यानयोः । कलारो विषमरूपः ॥ मलि धारणे । मलारोलसः । मलमिवारासौ
दोस्त्येति [?] वा मलारः ॥ कचि बन्धने । कचारोपनेयवृणवुखपांशुविकारः
॥ ४०५ ॥

चः कादिः ॥ ४०६ ॥

तु प्रवनतरणयोः । इत्यस्मात्ककारादिरारः प्रत्ययो भवति ॥ तर्कारो
वृक्षः ॥ ४०६ ॥

कृगो मदिथ ॥ ४०७ ॥

करोतेर्मकारादिः ककारादिभ्यारः प्रत्ययो भवति ॥ कर्मारो लोहकारः ॥
कर्म्मारे वृक्षः ॥ ४०७ ॥

तुषिकुठिभ्यां कित् ॥ ४०८ ॥

आभ्यां कितारः प्रत्ययो भवति ॥ तुषंक् तुष्टौ । तुषारो हिमम् ॥ कुठिः
सौत्रः । कुठारः परशुः ॥ ४०८ ॥

कमेरत उच्च ॥ ४०९ ॥

कमूह कान्तौ । इत्यस्मादारः प्रत्ययो [भव] त्यकारस्य च उकारो भवति ॥ कुमारो महासेनोभट्टो बालश्च ॥ ४०९ ॥

कनेः कौविदकर्बुदकाञ्चनाश्च ॥ ४१० ॥

कनै दीप्त्यादौ । इत्यस्मादारः प्रत्ययो [भव] त्यस्य च कौविद कर्बुद काञ्चन इत्यादेशा भवन्ति ॥ कौविदारः । कर्बुदारः । काञ्चनारश्च वृक्षविशेषः ॥ ४१० ॥

झारशृङ्गारभृङ्गारकह्लारकान्तारकेदारखारडादयः ॥ ४११ ॥

एत आरप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ उभत् पूरणे । इतिदेशश्च । झारं झाः ॥ भयतेस्तालव्यादिः शृङ्गश्च । शृङ्गारो रसविशेषो विदग्धता च ॥ भृगो भृङ्गश्च । भृङ्गारो हस्तिमुखाकारगलन्तिका ॥ कलेर्हश्च स्वरात्परः । कह्लारमुत्पलविशेषः ॥ कमेस्तोन्तो दीर्घश्च । कान्तारमरण्यम् ॥ कदेः सौत्रस्यात एच्च । केदारो वपः ॥ खनेर्डिश्च । खारी चतुर्द्वीपम् । खारडिति टकारो डच्चर्षः ॥ आदिप्रहणात् शिशु-
मारादयोपि भवन्ति ॥ ४११ ॥

मदिमन्दिचन्दिपदिखदिसहिवहिकुसृभ्य हरः ॥ ४१२ ॥

एभ्य हरः प्रत्ययो भवति ॥ मदैच् हर्षे । मदिरा मृरा ॥ मदुह स्तु-
त्यादौ । मन्दिरं वेदम नगरं च ॥ चदु दीप्त्याद्वाद्योः । चन्दिरश्चन्द्रमा हस्ती
च । चन्दिरं चन्द्रिकावज्जलं च ॥ पदिच् गतौ । पदिरो मार्गः ॥ खद हिंसायां
च । खदिरो वृक्षविशेषः ॥ वहि मर्षणे । सहिरः पर्वतः ॥ वही प्रापणे । वहि-
रो बलीवर्दः ॥ कुक् शब्दे । कविरोक्षिकोणः ॥ सृ गतौ । सरिरं जलम् । ल-
त्वे । सलिलम् ॥ ४१२ ॥

शवशशोरिञ्चातः ॥ ४१३ ॥

आभ्यामिरः प्रत्ययो [भव] त्यकारस्य च इकारो भवति ॥ शव गतौ ।
तालव्यादिः । शिविरं सैन्यसंनिवेशः ॥ शश भुतिगतौ । शिशिरं शीतलमृतुश्च
॥ ४१३ ॥

श्रन्थेः शिथ् च ॥ ४१४ ॥

अथुद् शैथिल्ये । इत्यस्माद्विरः प्रत्ययो [भव] त्यस्य च शिथ् इत्यादेशो
भवति ॥ शिथिरं तथम् । लत्वे । शिथिलम् ॥ ४१४ ॥

अशोणित् ॥ ४१५ ॥

अश्रोतेरभातेर्वा णिदिरः प्रत्ययो भवति ॥ आशिरो विष्णुरादित्यश्च ।
आशिरो ब्रह्माशी ॥ ४१५ ॥

शुषीषिबन्धिरुधिरुचिमुचिमुहिमिहितिमिमुदिखिदिछिदि-

भिदिस्थाभ्यः कित् ॥ ४१६ ॥

एभ्यः किदिरः प्रत्ययो भवति ॥ शुषञ् शोषणे । शुषिरं छिद्रम् ॥ इ-
षत् इच्छायाम् । इषिरं तृणम् । इषिरोमिराहारः क्षिप्रः सेव्यश्च ॥ बन्धञ् बन्धने ।
बधिरः श्रुतिविकलः ॥ रुधुंषी आवरणे । रुधिरं द्वितीयो धातुः ॥ रुचि अभि-
प्रीत्यां च । रुचिरं दयितं दीप्तिमच्च ॥ मुचुंती मोक्षणे । मुचिरो धर्मः सूर्यो मेघ-
श्च ॥ मुहौञ् वैचित्र्ये । मुहिरः कन्दर्पः सूर्यश्च । मुहिरं तमः ॥ मिहं सेवने ।
मिहिरो मेघः सूर्यश्च । मिहिरं तोयम् ॥ तिमञ् आर्द्रभावे । तिमिरं तमस्तोवं
रोगश्च कथित् ॥ मुदि हर्षे । मुदिरो मेघः सूर्यश्च ॥ खिदंत् परिवाते । खिदिर-
खासस्तस्करश्च ॥ छिदुंषी द्वैधीकरणे । छिदिर उन्दुरोमिश्च । छिदिरं शलम् ॥
भिदुंषी विदारणे । भिदिरोशनिर्भेदश्च ॥ छां गतिनिवृत्तौ । स्थिरोचलः ॥ ४१६ ॥

स्थविरपिठिरस्फिराजिरादयः ॥ ४१७ ॥

एते किदिरप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते । तिष्ठतेर्वीन्तो ह्रस्वश्च । स्थविरो वृद्धः ॥
पचतेरत् इत्वं ङश्च । पिठिरं साधनभाण्डम् ॥ स्फायतेर्ङिश्च । स्फिरः स्फारी
वृद्धिश्च ॥ अजेर्वीभावाभावश्च । अजिरमङ्गलं नगरं देवो वेदम च ॥ आदियङ्गा-
दन्येपि ॥ ४१७ ॥

कृशृपृपृग्मञ्जिकुटिकटिपटिकण्डिशौण्डिहिसिभ्य ईरः ॥ ४१८ ॥

एभ्य ईरः प्रत्ययो भवति ॥ कृत् विक्षेपे । करीरो वनस्पतिविशेषो वंशा-
द्यङ्कुरश्च ॥ शृश् हिंसायाम् । शरीरं वपुः ॥ पृश् पालनपूरणयोः । परीरं बलं
लाङ्गलमुखं च ॥ पूग्श् पवने । पवीरं रङ्गस्थानं फलं पवित्रं बीजावपनं च ॥
मञ्जिः सौत्रः । मञ्जीरं नूपुरः ॥ कुटत् कौटिल्ये । कुटीरमालयः कर्कटकश्चन्द्रा-
भयराशिश्च । कोटीरं मुकुटः । बाहुलकाङ्गुणः ॥ कटे वर्षावरणयोः । कटीरं
जनपदो जवनं जलं च ॥ पट गती । पटीरः कन्दर्पः । पटीरं कार्मुकं स्फिक्
च ॥ कडु मदे । कण्डीरं हरितकम् ॥ शौडु गर्भे । शौण्डीरो नक्षितः सर्वका-
न्तीक्षणश्च ॥ हिंसृप् हिंसायाम् । हिंसीरः श्वापदो हिंस्रश्च ॥ ४१८ ॥

घसिवाशिपुटिकुरिकुलिकाभ्यः कित् ॥ ४१९ ॥

एभ्यः किदीरः प्रत्ययो भवति ॥ घल्लं अदने । क्षीरं दुग्धं मेघश्च ॥ व-
शक् कान्तौ । उशीरं वीरणीमूलम् ॥ पुटत् संक्षेपणे । पुटीरः कुर्मः ॥ कुरत् शब्दे ।
कुरीरं मैथुनं वेदम् च । कुरीरो भालाविशेषः कम्बलश्च ॥ कुल बन्धुसंस्त्या-
नयोः । कुलीरः कर्कटः ॥ कै शब्दे । कीरः शुकः काश्मीरकश्च ॥ ४१९ ॥

कशेर्मोन्तश्च ॥ ४२० ॥

कश शब्दे । इत्यस्मात्तालव्यान्तादीरः प्रत्ययो [भवति] मथान्तो भवति ॥
कश्मीरा जनपदः ॥ ४२० ॥

वनिवपिभ्यां णित् ॥ ४२१ ॥

आभ्यां णिदीरः प्रत्ययो भवति ॥ वन भक्तौ । वानीरो वेतसः ॥ दुवपी
बीजसंताने । वापीरो मेघोमघनिष्पत्ति च क्षेत्रम् ॥ ४२१ ॥

जम्बीराभीरगभीरगम्भीरकुम्भीरभडीरभण्डारडिण्डीर-

किर्मीरादयः ॥ ४२२ ॥

एत ईरप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ जनेर्बोन्तश्च । जम्बीरो वृक्षविशेषः ॥
आमोतेर्भश्च । आभीरः शुद्धजातिः ॥ गमेर्भः स्वराजस्तु वा । गभीरो गाधोन्नपलश्च ।
गम्भीरः स एव ॥ कुम्भेः सौत्रात्सलोपश्च । कुम्भीरो जलनरः ॥ भड्ड् परिभा-
षणे । अस्य नलुक् च वा । भडीरो भण्डीरश्च योद्धवन्ने ॥ डीडो डित् । द्वि-
त्वं पूर्वस्य मोन्तश्च । डिण्डीरः फेनः ॥ किरो मोन्तश्च । किर्मीरः कर्बुरः ॥
आदिग्रहणात् तूणीरनासीरमन्दीरकरवीरादयो भवन्ति ॥ ४२२ ॥

वाड्यसिवासिमसिमथ्युन्दिमन्दिचनिचङ्क्यङ्किर्किच-

किवन्धिभ्य उरः ॥ ४२३ ॥

एभ्य उरः प्रत्ययो भवति ॥ वाशिच् शब्दे । वाशुरः शकुनिर्गर्दभश्च । वाशु-
रा राज्ञिः ॥ असूच् क्षेपणे । अशुरो दानवः ॥ वासण् उपसेवायाम् । वासुरा राज्ञिः ॥
मसैच् परिणामे । मसुरा पण्यखी । मसुरं चर्मासनं धान्यविशेषश्च ॥ मथे
बिलोडने । मथुरा नगरी ॥ उन्दैप् छेदने । उन्दुरो मृषिकः ॥ मडुड् स्तुत्यादौ ।
मन्दुरा वाजिशाला ॥ चतेग् यात्रने । चनुरो विदग्धः ॥ चङ्किः सौत्रः । चङ्कति चेष्टते ।
चङ्कुरा गयोन्नप्रस्थितश्च ॥ अङ्कुड् लक्षणे । अङ्कुरः प्ररोहस्तत्प्रदानभेदश्च । चङ्कु-
पसर्गस्य बहुलमिति बहुलवचनादीर्वस्वे । अङ्कुरः ॥ कर्बु गतौ । कर्बुरः शबलः ॥

चकि तृमिपतीचानयोः । नकुरो दशनः ॥ बन्धश्च बन्धने । मधुरो मनोहो
नमश्च ॥ ४२३ ॥

मङ्गेर्नलुक् बोधास्य ॥ ४२४ ॥

मकुड् मण्डने । इत्यस्मादुरः प्रत्ययो [भवति] नकारस्य लुक् अकारस्य
च उकारो वा भवति ॥ मुकुर आदर्शो मुकुलं च । मकुर आदर्शः कल्को
बालपुष्पं च ॥ ४२४ ॥

विधेः कित् ॥ ४२५ ॥

विधत् विधाने । इत्यस्मात्किदुरः प्रत्ययो भवति ॥ विधुरं वैशसम् ॥ ४२५ ॥

अशुरकुन्दुरदर्दुरनिचुरप्रचुरचिकुरकु कुरकुर्कुरशर्कुर-

नूपुरनिष्ठुरविधुरमद्गुरवागुरादयः ॥ ४२६ ॥

एते किदुरप्रत्ययान्ता निगत्यन्ते । आशपूर्वात् शुपूर्वाद्वा अभोतेरभातेर्वा
आकारलोपश्च । अशुरो जम्पत्योः पिता ॥ कुपूर्वात् स्कुदुड् आप्रवणे । इत्यस्मा-
त्सलुक् च । कुकुन्दुरौ नितम्बकूपौ ॥ दृणातेर्दोन्तश्च । दर्दुरो मण्डूको मेघश्च ॥
निपूर्वात्प्रपूर्वात् चिनोतेश्चरतेर्वा ङिच् । निचुरस्तरुविशेषः । लत्वे । निचुलः ॥
प्रचुरं प्रायः ॥ चकेरिष्ठास्य । चिकुरं युवतीनामीषसिमीलितमक्षि । चिकुराः
केशाः ॥ कुकेः कोन्तो वा । कुकुरो यादवः ॥ कुकुरः आ ॥ किरः कुर
कोन्तश्च । कुर्कुरः आ ॥ शृश् हिंसायाम् । गुणः कोन्तश्च । शर्कुरस्तरुणः ॥
णुत् स्तवने । पोन्तश्च । नूपुरस्तुलाकोटिः ॥ निपूर्वात् तिष्ठते । निष्ठुरः कर्कशः ।
निष्ठुरं काहलम् ॥ व्ययेर्विध् च । व्ययन्तेस्माज्जना इत्यपादानेपि । विधुरो राक्षसः ॥
मदिवात्योगोन्तश्च । मद्गुरो मत्स्यविशेषः ॥ वागुर मृगनायः ॥ आदिप्रहणात्
मन्यतेर्धश्च । मधुरो रसविशेष इत्यादि ॥ ४२६ ॥

मीमसिपशिखटिखडिखिर्जर्जर्जसर्जिकृपिवल्लिमाण्डिभ्य ऊरः ॥ ४२७ ॥

एभ्य ऊरः प्रत्ययो भवति ॥ मीडच् हिंसायाम् । मयूरः शिखी । मणां
रौति मयूर इति पृषोदरादिषु संज्ञाशब्दानामनेकधा व्युत्पत्तिं लक्षयति ॥ मसैच्
परिणामे । मद्गुरोवरधान्यजातिश्चर्मसनं च ॥ पशिः सौत्रः । पश्यते गम्यत इति
पशूरो पामः ॥ खट काड्डे । खटूरो मणिविशेषः ॥ खड्गं भेदे । खडूरः खुर-
लीस्थानम् ॥ खर्ज मार्जने च । खर्जूरो वृक्षविशेषः ॥ कर्ज व्यथने । कर्जूरः स
एव मलिनश्च ॥ सर्ज अर्जने । सर्जूरौहः ॥ कृपौड् सामर्थ्ये । कर्पूरो गन्धद्रव्य-
म् ॥ कलि संवरणे । कलूरो शुष्कमांसम् ॥ मडु भूषणम् । मण्डूरो भातुवि-
शेषः ॥ ४२७ ॥

महिकणिचण्यणिपस्यलितलिमलिशालिभ्यो णित् ॥ ४२८ ॥

एभ्यो णिदूरः प्रत्ययो भवति ॥ मह पूजायाम् । मादूरः शैलः ॥ कण गतौ । काणूरो नागः ॥ चण हिंसादानयोध । चाणूरो मल्ली विष्णुहतः ॥ अण शब्दे । आणूरो ग्रामः ॥ पल गतौ । पालूरं नाम नगरमन्धराज्ये ॥ अली मूष-
णादौ । आलूरो विटः ॥ तलण् प्रतिष्ठायाम् । तालूरो जलावर्तः ॥ मलि धारणे ।
मालूरो दानवो बिल्वध ॥ शल गतौ । शालूरो बर्दुरः ॥ ४२८ ॥

स्थाविडेः कित् ॥ ४२९ ॥

आभ्यां किदूरः प्रत्ययो भवति ॥ छां गतिनिवृत्तौ । स्थूरो वडर उच्चथ ।
स्थूरा जङ्घाप्रदेशः ॥ विड आक्रोशे । विडूरो बालबाधे ग्रामः ॥ ४२९ ॥

सिन्दूरकर्चूरपसूरधुसूरादयः ॥ ४३० ॥

एत ऊरप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ स्यन्देः सिन्द् च । सिन्दूरं चीनपिष्टः ॥
करोतेथोन्तथ । कर्चूर औषधविशेषः ॥ पतेस्तोन्तथ । पसूरं गन्धद्रव्यम् ॥ धु-
यो द्विरुक्तस्तोन्तो इत्थथ । धुसूर उन्मत्तकः । दधातेर्धसूरमित्यन्ये ॥ आदिम-
हणात् कसूरहारहूरादयो भवन्ति ॥ ४३० ॥

कुगुपतिकथिकुथिकठिकुठिकुटिगडिगुडिमुदिमूलिदं-

शिभ्यः केरः ॥ ४३१ ॥

एभ्यः किदेरः प्रत्ययो भवति ॥ कुंङ् शब्दे । कुबेरो धनदः ॥ गुंत् पुरी-
वोत्सर्गे । गुबेरं युद्धम् ॥ पतू गतौ । पतेरः पक्षी पवनथ ॥ कथण् वाक्यप्रबन्धे ।
कथेरः कथकः कुहकः शकुन्तथ ॥ कुयच् पूतिभावे । कुथेरः शिडाकीसंभारः ॥
कठ कृच्छ्रजीवने । कठेरो हरिद्रः ॥ कुठिः सौत्रः । कुठेरो निःसृतसारोर्जक-
थ ॥ कुटत् कौटिल्ये । कुटरः शठः ॥ गड सेचने । गडेरो मेघः प्रसवणशील-
थ ॥ गुडत् रक्षायाम् । गुडेरो राजा पण्यं च बालमक्ष्यम् ॥ मुदि हर्षे । मुदेरो
मूर्खः ॥ मूल प्रतिष्ठायाम् । मूलेरो वनस्पतिः । मूलेरं पण्यम् ॥ दंशं दशने ।
दशेरः सर्पः सारमेयो जनपदथ ॥ ४३१ ॥

शतेरादयः ॥ ४३२ ॥

शतेर इत्यादयः सभ्याः केरप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ शदू शानने ।
तथ । शतेरो वानुसुधारथ ॥ आदिमहणात् गुभेरशृङ्गवेरनालिकेरादयो
भवन्ति ॥ ४३२ ॥

कठिचकिसहिभ्य ओरः ॥ ४३३ ॥

एभ्यः ओरः प्रत्ययो भवति ॥ कठ कृष्णजीवने । कठोरोमृदुविरन्तनथ ॥
चका कृमौ । चकोरः पक्षिविशेषः पर्वतविशेषश्च ॥ वहि मर्षणे । सहोरो विष्णुः
पर्वतश्च ॥ ४३३ ॥

कीरघोरमोरकिशोरघोरहोरादोरादयः ॥ ४३४ ॥

कीर इत्यादयः शब्दा ओरप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ कायतेधरतेर्नियतेध
डिष । कीरो बालपुष्पम् ॥ घोरस्तस्करः ॥ मोरो मयूरः ॥ कशेरिचोपात्यस्य ।
किशोरस्तरुणो बालाश्वश्च ॥ हन्तेर्ङित् घश्च । घोरं कष्टम् । इङ् हरणे । होरा निमि-
त्तवादिनां चक्ररेखा ॥ जुदाङ्क् दाने । ङौच् छेदने वा । दोरः कटिखड्गं तन्तुगु-
णश्च ॥ आदिमहणादन्वेपि ॥ ४३४ ॥

किशृवृभ्यः करः ॥ ४३५ ॥

एभ्यः करः प्रत्ययो भवति ॥ किः सौत्रः । केकरो वक्रदृष्टिः ॥ शृश्
हिंसायाम् । शर्करा मत्स्यण्डिकादिः कर्कशः क्षुद्रपाषाणानयवश्च ॥ वृग्द् वरणे ।
वर्करश्चागशिशुः ॥ ४३५ ॥

सूपुषिभ्यां कित् ॥ ४३६ ॥

आभ्यां कित्करः प्रत्ययो भवति ॥ पूत् प्रेरणे । सूकरो वराहः ॥ पुष
पुष्टौ । पुष्करं पद्मं तूर्वमुखं इत्थिहस्ताममाकाशं मुरजस्तीर्षनाम च ॥ ४३६ ॥

अनिकाभ्यां तरः ॥ ४३७ ॥

आभ्यां तरः प्रत्ययो भवति ॥ अनक् प्राणने । अन्तरं बहिर्बौगोपसंख्या-
नयोश्चित्रमभ्यविरहविशेषेषु च ॥ कै शब्दे । कातरो भीरुः ॥ ४३७ ॥

इण्पूभ्यां कित् ॥ ४३८ ॥

आभ्यां कित्तरः प्रत्ययो भवति ॥ इण्क् गतौ । इतरो निर्दिष्टपतियोगी ॥
पूक् पवने । पूतरो जलजन्तुः ॥ ४३८ ॥

मीज्यजिमामद्यशौवसिकिभ्यः सरः ॥ ४३९ ॥

एभ्यः सरः प्रत्ययो भवति ॥ मीङ्क् हिंसायाम् । मेसरो वर्णविशेषः ॥
जि अभिभवे । जेसरः शूरः ॥ अज क्षेपणे च । मेसरोऽन्तरः । मेष्ट गतौ ।
इत्यस्य वा जडरेत्यादिनिपातनादरेरूपम् ॥ माङ्क् मत्ते । मासर आशयः ॥ म-
दैच् हर्षे । मत्सरः क्रोधविशेषः ॥ अशौटि व्याप्तौ । अस्तरं वर्णो मोक्षपदमाका-

शं च । अक्षेर्वारकपम् ॥ वसं निवासे । वत्सरः संवत्सरः परिवत्सरोनुवत्सरो-
नुसंवत्सरो विवत्सर उहत्सरो वर्षाभिधानानि । इडामात्रेण वसन्त्यत्र कालाव-
यवा इति । इडुत्सरः । इडुका मात्रेण वसन्त्यत्र वा । इडावत्सरो वर्षविशेषा-
भिधाने ॥ परिवत्सरादीन्यपि वर्षविशेषाभिधानानीत्येके ॥ किं इत्यदादौ स्मर-
न्ति । केसरः सिंहसदृः पुष्पावयवो वकुलश्च । बाहुलकाद् वस्त्रम् ॥ ४३९ ॥

कृधूतन्यृषिभ्यः कित् ॥ ४४० ॥

एभ्यः कित्सरः प्रत्ययो भवति ॥ कुरुङ्ग करणे । कसरः कसरा वा वि-
लेपिकाविशेषो वर्णविशेषश्च ॥ धूत् विधूनने । धूमरो भिन्नवर्णो वायुधान्यवि-
शेषश्च ॥ तनूयी विस्तारे । तसरः कौशेयसूत्रम् ॥ ऋषेत् गतौ । ऋक्षरः कण्टक
कत्विक् च । ऋक्षरा तोयधारा ॥ ४४० ॥

कृगृशृदृवृगृचतिखटिकटिनिषादिभ्यो वरद् ॥ ४४१ ॥

एभ्यश्चिह्नरः प्रत्ययो भवति ॥ कृत् विक्षेपे । कर्बरो व्याघ्रो विष्क्रिरोञ्ज-
लिश्च । कर्बरी भूमिः शिवा च ॥ गृत् निग्रहणे । गर्बरोदंकारो महिषश्च । गर्बरी
महिषी संध्या च ॥ शृत् हिंसायाम् । शर्वरः सायाह्नो रुद्रो हिंस्रश्च । शर्वरं
तमोक्षं च । शर्वरी रात्रिः ॥ दृत् विदारणे । दर्बरं वज्रम् । दर्बरी सेवा ॥
वृग्द वरणे । वर्बरः कामधन्दनं केशविशेषो लुब्धकश्च । वर्बरी नदी भार्या च ॥
चतेग् याचने । चत्वरं चतुष्पथमरण्यं च । चत्वरी रथ्या देवता वेदिश्च ॥ खट
काङ्गे । खट्वरं रससंकीर्णशाकपाकः ॥ कटे वर्षावरणयोः । कट्वरो व्यालाश्वः ॥
कट्वरी दधिविकारः ॥ षट् विशरणादौ । निपूर्वात् । निषहरः कर्दमो बह्निः कर्मकरः
कन्दर्प इन्द्रश्च । निषहरमासवम् । निषहरी प्रपा रात्रिः प्रमदेन्द्राणी च ॥ ४४१ ॥

अश्रोतेरीच्चादेः ॥ ४४२ ॥

अश्रोति व्याघ्रौ । इत्यस्माद् वरद् प्रत्ययो [भवति] ईकारच्चादेर्भवति ॥
ईधरो विभुः । ईधरी स्त्री ॥ ४४२ ॥

नीमीकुतुचेर्दीर्घश्च ॥ ४४३ ॥

एभ्यो वरद् प्रत्ययो [भवति] दीर्घश्चैषां भवति ॥ नीम् प्रापणे । नीवरः
पुरुषकारः ॥ मीग्श्च हिंसायाम् । मीवरो हिंस्रः समुद्रश्च ॥ कुङ्ग् शब्दे । कु-
वरो रथावयवः ॥ तुङ्ग् वृत्त्यादौ । तुवरो मन्त्रसंभुरजननीकश्च ॥ चिङ्ग् च-
यने । चीवरं मुनिजनवासो निःसारकन्या च ॥ ४४३ ॥

तीवरधीवरपीवरछित्वरछत्वरगह्वरोपह्वरसंयहरोदुम्बरादयः ॥ ४४४ ॥

एते परदप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते । तिम्बतेस्ती च तीवतेर्वा । तीवरं जलं व्यञ्जनं च ॥ ध्यायतेर्धी च । धीवरः कैवर्तः ॥ ध्यायः ध्येडो वा पी च पीव-
तेर्वा किह्वरः । पीवरो मांसलः ॥ छिनत्तेस्तः किञ्च । छित्वरः शब्दो जर्जरः पि-
टकश्च ॥ छार्देर्णिलुकि ह्रस्वश्च । छत्वरो निर्भर्त्सको निकुञ्जश्च । छत्वरं कुशहीनं
गृहं शयनप्रच्छददृक्छदिश्च ॥ गुह्वरञ्छोतः । गह्वरं गहनं महाबिलं भयानकं प्रत्यन्त-
देशश्च ॥ उपपूर्वात् ह्यो वादेर्लुक् च । उपह्वरं संधिः समीपं रहःस्थानं च ॥
सम्पूर्वात् यमेर्दश्च । संयहरो रणः संयमी नृपश्च ॥ उन्देः किदुम् चान्तः । उदु-
म्बरो वृक्षविशेषः ॥ आदिप्रहणात् उम्बराशम्बरादयो भवन्ति ॥ ४४४ ॥

कडेरेवराङ्गरौ ॥ ४४५ ॥

कडत् मदे । इत्यस्मादेवर अङ्गर इति प्रत्ययो भवतः ॥ कडेवरं मृत-
शरीरम् । लत्वे । कलेवरम् ॥ कडङ्गरौ वनस्पतिः ॥ ४४५ ॥

वट् ॥ ४४६ ॥

सर्वधातुभ्यखट् प्रत्ययो भवति ॥ छादयतीति छर्त्तं छर्त्ती वा धर्मवारणम् ॥
पातीति पात्रमूर्जितगुणाधारः साध्वादिः । पात्री भाजनम् ॥ स्नायतेः । स्नात्रं स्ना-
नम् ॥ राजत इति राष्ट्रं देशः ॥ शिष्यतेनेनेति शाखं मन्थः ॥ असृच् क्षेपणे ॥
अखं धनुः ॥ ४४६ ॥

जिभृमृभस्जिगमिनमिनश्यशिहनिष्विषेर्वृद्धिश्च ॥ ४४७ ॥

एभ्यखट् प्रत्ययो [भवति] वृद्धिर्धैषां भवति ॥ जि अभिमये । जैषो ज-
यनशीलः । जैत्रं द्यूतम् ॥ दुडुभृङ्क् पोषणे च । भार्ज्यं पोषो यश्च भृतिं गृहीत्वा
वहति ॥ सं गतौ । सार्ज्यमालयः ॥ भस्जीत् पाके । भ्राष्ट्रमम्बरीषम् ॥ गमूं गतौ ।
गान्धं मनः शरीरं लोकश्च ॥ गमं प्रहृत्वे । गान्धं शिरः शाखा वैजिर्न्यं च ॥
नशौच् अवर्शने । नशो धुटीति नोन्तः । नाष्ट्रा यातुधानाः ॥ अभोतिरभतिर्वा ।
आष्ट्रमाकाशो रश्मिश्च ॥ हनंक् हिंसागत्योः हान्धं रक्षो युद्धं वधश्च ॥ विषूकी
व्याघ्री । वैष्ट्रो विष्णुर्वायुश्च । वैष्ट्रं यकृज्जिदिवं वेदम् च ॥ ४४७ ॥

दिवेयी च ॥ ४४८ ॥

दीव्यतेखट् प्रत्ययो [भवति] यौ चास्यादेशो भवति ॥ यौचं विदिवं ज्यो-
तिर्विमानं प्रमाणं प्रतोदश्च ॥ ४४८ ॥

समूहान्युभिभ्यः कित् ॥ ४४९ ॥

एभ्यः कित् प्रत्ययो भवति ॥ पुत् परणे । खत् तन्तुः शाखं च ॥ मूङ्
बन्धने । मूर्धं प्रकाशः ॥ खनुन् अवधारणे । खात्रं कूर्दालस्तडाकं । मामाधानमृ-
क्षीरकृतं च चिद्व्रम् ॥ उषू दाहे । उष्ट्रः क्रमेलकः ॥ ४४९ ॥

स्त्री ॥ ४५० ॥

स्वतेः सूतेः स्यावतेः स्तृणातेर्वा वट् ङिष् । स्त्री योषित् ॥ ४५० ॥

हुयामाश्रुवसिभसिगुवीपधिवचिधृयम्यमिमनितनिसदिष्ठादि-

क्षिप्तदितुपिपतिधूभ्यस्त्रः ॥ ४५१ ॥

एभ्यस्तः प्रत्ययो भवति ॥ हुक् दानादनयोः । होत्रं हवनम् । होत्रा ऋ-
चः ॥ याक् प्रापणे । यात्रा प्रस्थानं यापनमुत्सवश्च ॥ माक् माने । मात्रा प्रमाणं
कालविशेषः स्तोको गणना च ॥ भुट् भवणे । भोत्रं कर्णः ॥ वसिक् आच्छा-
दने । वलं वासः ॥ भर्त्ति जुहोत्यादौ स्मरन्ति । भस्त्रा चर्ममयमावपनमुदरं च ॥
गुङ् शब्दे । गोत्रः पर्वतः । गोत्रा पृथ्वी । गोत्रमन्वयः ॥ वीक् प्रजननादौ । वे-
त्रं वीरुद्दिशेषः ॥ उपर्चीष् पाके । पक्त्रं पित्रं गार्हपत्यं च ॥ वचक् भाषणे ।
वक्त्रमास्थं छन्दोजातिश्च ॥ धृङ् स्थाने । धर्त्रो धर्मो वृक्षो रविश्च । धर्त्रे नमो
गृहसूत्रं च । धर्त्रा द्यौः ॥ यम् उपरमे । यन्त्रं शरीरसंधानमरघटादि च । अम
गतौ । अन्त्रं पुरीतत् ॥ मर्निच् ज्ञाने । मन्त्रश्छन्दः ॥ तनूयी विस्तारे । तन्त्रं
प्रसारितास्तन्त्रवः शाखं समूहः कुटुम्बं च ॥ वट् विशरणगत्थवसादनेषु । सत्रं
यज्ञसदो दानं वस्त्रं योगविशेषश्च ॥ छदण् संवरणे । छादयतीति छात्रः शिक्षकः ॥
क्षित् निवासगत्थोः । क्षेत्रं कर्षणभूमिर्भार्वा शरीरमाकाशं च ॥ क्षदः संवरणे
सौवः । क्षत्रं राजबीजम् ॥ लुप्यती छेदने । लोप्यमपहतं द्रव्यम् ॥ पतू गतौ ।
पत्नं पर्णं यानं च ॥ धुण्श् कम्पने । धोत्रं रज्जुः ॥ ४५१ ॥

भित्तेर्बन्ध मो वा ॥ ४५२ ॥

भित्तिङ् वर्णे । इत्स्वस्मात्तः प्रत्ययो[भवति] वकारस्य च मकारो वा भव-
ति ॥ इमेचं च्चेर्चं च रोगौ ॥ ४५२ ॥

गमेरा च ॥ ४५३ ॥

गर्ज् गतौ । इत्स्वस्मात्तः प्रत्ययो[भवति] स्वाकारश्चान्तादेशो भवति ॥ गात्रं
शरीरम् । गात्रा खट्वावववः ॥ ४५३ ॥

गूले पङ्कमांसम् ॥ कङ्कतेः । कङ्कित्रं कङ्कित्रमेव ॥ अमतेः । अमिको रिपुः ॥
इत्यादिः ॥ ४५९ ॥

भूगृवदिचरिभ्यो णित् ॥ ४६० ॥

एभ्यो णिदित्रः प्रत्ययो भवति ॥ भू सत्तायाम् । भावित्रं त्रैलोक्यं निधानं
भद्रं च ॥ गृत् निगरणे । गारित्रं नमोन्नपानमाचार्यश्च ॥ वद व्यक्तायां वाचि ।
कङ्कित्रमातोद्यम् ॥ चर भक्षणे च । चारित्रं वृत्तं स्थित्यभेदश्च ॥ ४६० ॥

तनितृलापात्रादिभ्य उत्रः ॥ ४६१ ॥

एभ्य उत्रः प्रत्ययो भवति ॥ तनूयी विस्तारे । तनुत्रं कवचम् ॥ तू प्रव-
नतरणयोः । तदुत्रं प्रवो घासहारी च ॥ लाक् आदाने । लोत्रमपहतद्रव्यम् ॥
पां पाने । पौत्रं हलङ्कृतयोर्मुखम् ॥ त्रैड् पालने । त्रोत्रमभयक्रिया ॥ आदिम-
हणात् वृणोतेः । वरुत्रमभिप्रेतम् ॥ इत्यादयः ॥ ४६१ ॥

शामाद्याशक्यम्यमिभ्यो लः ॥ ४६२ ॥

एभ्यो लः प्रत्ययो भवति ॥ शौक् तक्षणे । शाला सभा ॥ माक् माने ।
माला सक् ॥ द्यैड् गतौ । द्यालः पत्नीभ्राता ॥ शक्कुट् शक्तौ । शक्को मनोज्ञ-
शनो मधुरवाक् शक्तश्च ॥ अबुड् शब्दे । अम गतौ । अम्बोम्लश्च रसः ॥ ४६२ ॥

शुकशीमूभ्यः कित् ॥ ४६३ ॥

एभ्यः किल्लः प्रत्ययो भवति ॥ शुक गतौ । शुक्लः सितो वर्णः ॥ शीड्क्
स्वप्ने । शीलं स्वभावो व्रतं धर्मः समाधिश्च ॥ मूड् बन्धने । मूलं वृक्षपादावयव
आदिर्हेतुश्च ॥ ४६३ ॥

भिल्लाच्छभल्लसौविदल्लादयः ॥ ४६४ ॥

भिल्लादयः शब्दाः किल्लप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ भिदेर्लश्च । भिल्लोम्य-
जातिः ॥ अच्छपूर्वात् भलेः । अच्छभल्ल क्रलः ॥ छपूर्वात् विदेरलोन्तः सौश्च वृद्धिः ।
सौविदल्लः कञ्चुकी ॥ आदिमहणात् अल्लपल्लीरल्लादयोपि भवन्ति ॥ ४६४ ॥

मृदिकन्दिकुण्डिमण्डिमङ्गिपटिपाटिशकिक्केवृदेवृकमियमिशलिकलि-

पल्लिगुध्वञ्चिञ्चिञ्चपिबहिदिहिक्कुहितुसुपिशि-

तुसिकुस्यनिद्रमेरलः ॥ ४६५ ॥

एभ्योलः प्रत्ययो भवति ॥ मृदश्च लोदे । मर्दलो मुरजः ॥ कवु रोदना-
कावयोः । कन्दलं परोदः ॥ कुडुद् दादे । कुण्डलं कर्णाभरणम् ॥ मडु भूषायाम् ।

मण्डले देशः परिवारश्च ॥ मगु गतौ । मङ्गलं शुभम् ॥ पट गतौ । पटलं छदिः
 समूह आवपनं नेत्ररोगश्च । प्यन्तात् । पाटलो वर्णः ॥ शकूटं शकौ । शकलं भि-
 त्तमसारं च ॥ किवृद्धं सेवने । किवलं परिपूर्णं ज्ञानमसहायं च ॥ देवृद्धं देवने ।
 देवलं कर्षिर्देवशातः क्रीडनश्च ॥ कमूड कान्तौ । कमलं पद्मम् । गिडि । कामलो
 नेत्ररोगः ॥ वमूं उपरमे । वमलं युग्मम् ॥ शल गतौ । शललं सेधाङ्गुलदशङ्कुः ।
 कलि शब्दसंख्यानयोः । कललं गर्भप्रथमावस्था ॥ पल गतौ । पललं भृष्टनिलात-
 सीचूर्णम् ॥ गुंड शब्दे । गवलो महिषः ॥ धूग्श्च कम्पने । धवलः श्वेतः ॥ अञ्चू
 गतौ च । अञ्चलो वस्त्रान्तः ॥ चञ्चू गतौ । चञ्चलोऽस्थिरः ॥ चप सान्त्वने ।
 चपलः स एव ॥ चहीं प्रापणे । वहलं सान्द्रम् ॥ दिहीक् लेपे । देहली हाराधः पट्टः ॥
 कुशणि विस्मापने । कोहलो भरतस्तुः । बाहुलकाहुणः ॥ तू ध्रुवनतरणयोः । सर-
 लोधीरो हरमध्यमणिश्च ॥ सृ गतौ । सरलोकुटिलो वृक्षविशेषश्च ॥ पिशात् अव-
 यने । पेशलो मनोहः ॥ तुस शब्दे । तोसला जनपदः ॥ कुसच् श्लेघे । कोसला
 जनपदः ॥ अनक् प्रापणे । अनलोमिः ॥ द्रम गतौ । द्रमलं जलम् ॥ ४६५ ॥

नहिलङ्गेर्दीर्घश्च ॥ ४६६ ॥

आभ्यामलः प्रत्ययो [भव] त्यनयोश्च दीर्घो भवति ॥ गहींच् बन्धने । नाहलो
 मेच्छः ॥ लघु गतौ । लाङ्गलं हलम् ॥ ४६६ ॥

ऋजनेर्गोन्तश्च ॥ ४६७ ॥

आभ्यामलः प्रत्ययो [भवति] गकारश्चान्तो भवति ॥ ऋक् गतौ । अर्वा-
 ला परिधः ॥ जनैचि प्रादुर्भावे । अङ्गलं निर्जलो देशः ॥ ४६७ ॥

तृपिवपिकुपिकुशिकुटिवृषिमुसिभ्यः कित् ॥ ४६८ ॥

एभ्यः क्तिदलः प्रत्ययो भवति ॥ तृपैच् प्रीतौ । तृपला लता । तृपलं
 शुष्कपर्णी शुष्कतृणं च ॥ जुवर्पो बीजसंताने । उपलः पाषाणः ॥ कुपच् क्रोधे ।
 कुपलः प्रवालः ॥ कुशच् श्लेघणे । कुशलो मेधावी । कुशलमारोग्यम् ॥ कुटत्
 कौटिल्ये । कुटल ऋषिः ॥ वृषू सेवने । वृषलो दासजातिः ॥ मुसच् खण्डने ।
 मुसलसवहनम् ॥ ४६८ ॥

कोर्वा ॥ ४६९ ॥

कुंश्च शब्दे । इत्यस्मादलः प्रत्ययो [भवति] स च कित् भवति ॥ कुवलं
 वक्त्रम् । कुबली शुभ्रवदरी ॥ कबलो प्रासः ॥ ४६९ ॥

शमेर्ब च वा ॥ ४७० ॥

शमूच् उपशमे । इत्यस्मादलः प्रत्ययो [भवति] मकारस्य च वकारो वा भवति ॥ शवलः कल्माषः ॥ शमलं पुरीषं दुरितं च ॥ ४७० ॥

छोर्डम् गादिर्वा ॥ ४७१ ॥

छोच् छेदने । इत्यस्मात्किदलः प्रत्ययो [भवति] स च ङगादिर्गादिर्वा भवति ॥ छगलच्छागः ॥ छगल क्षपिः ॥ छलं वचनविषातोर्ध्विकल्पोपपत्त्या ॥ ४७१ ॥

मृजिखन्याहनिभ्यो ङित् ॥ ४७२ ॥

एभ्यो ङिदलः प्रत्ययो भवति ॥ मृजौक् शुद्धौ । मलं बाह्यं रजोन्तर्दोषश्च ॥ खमूग् अवधारणे । खलो दुर्जनो निष्पीडितरसं पिण्डाकादि । खलं सस्यफलम-हणभूमिः ॥ हनक् हिंसागत्योः । आङ्पूर्वः । आहलो विषाणं नखरश्च ॥ ४७२ ॥

स्थो वा ॥ ४७३ ॥

तिष्ठनेरलः प्रत्ययो [भवति] स च ङिङ् भवति ॥ स्थलं प्रदेशविशेषः ॥ स्थालं भाजनम् ॥ ४७३ ॥

मुरलोऽरलविरलकेरलकपिञ्जलकज्जलेज्जलकोमलभूमलसिंहलकाहलगू-
कलपाकलयुगलभगलविदलकुन्तलोत्पलादयः ॥ ४७४ ॥

एतेलप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ मुर्युर्व्योर्विलोपः किञ्च । मुरला जनपदः ॥ उरल उत्कटः ॥ विपूर्वात् रमेर्ङिञ्च । विरलोऽहतः ॥ किरः केर च । केरला जनपदः ॥ कम्पेरिञ्जोन्तो नलोपश्च । कपिञ्जलो गौरतिसिरः ॥ कषीषोर्जोन्तो जश्च । कज्जलं मषी ॥ इज्जलो वृक्षविशेषः ॥ कमेरत ओष । कोमलं मृदु ॥ भमेर्भृम् च । भूमलो वायुः कृमिजातिश्च । भूमलं चक्रम् ॥ हिंसेराद्यन्तविपर्ययश्च । सिंहला जनपदः ॥ कणेर्हो दीर्घश्च । काहलोव्यक्तवाक् । काहला वाद्यविशेषः ॥ शके-
रुषास्य । शूलोऽन्धधमः ॥ पचेः पाक् च । पाकलो हस्तिज्वरः ॥ युजेः किञ्च । युगलं युग्मम् ॥ भातेर्गोन्तो ह्रस्वश्च । भगलो मुनिः ॥ विन्देर्वलोपश्च । विदलं वेणुदलम् ॥ कनेरत उत्तान्तश्च । कुन्तला जनपदः केशश्च ॥ उत्पूर्वात् वि-
बतेर्ह्रस्वश्च । उत्पलं पद्मम् ॥ आदिग्रहणात् शुबर्चला मुहलपुत्रलादयो भवन्ति ॥ ४७४ ॥

अकृमृवृत्तनितमिच्चिचपिकपिकीलिपलिलिपल्लिमल्लिमल्लिगण्डिमण्डि-
चण्डितण्डिपिण्डनन्दिनदिशाकिञ्च आलः ॥ ४७५ ॥

एभ्य आलः प्रत्ययो भवति ॥ अक् अतो । अरालं वक्रम् ॥ अकृन् कदम्बे ।

करालमुष्णम् ॥ मृन् प्राणत्यागे । मरालो हस्ती महाश्व ॥ वृग्द वरणे । वरालो
 वदान्यः ॥ तनूयी विस्तारे । तनालं जलाशयः ॥ तमूच् काङ्गुयाम् । तमालो
 वृक्षो ध्यालश्च ॥ चषी भक्षणे । चषालं दूषशिरासि द्रव्यम् ॥ चप सान्त्वने । च-
 पालं वज्रद्रव्यम् ॥ कपिः सौत्रः । कपालं वटाशयवयवः शिरोस्थि च ॥ कील
 बन्धे । कीलालं मद्यं जलमसृक् च ॥ पल गतौ । पलालमकणो व्रीणादिः ॥ बल
 प्राणनधान्यावरोधयोः । बलालो वायुः ॥ पचुड् व्यक्तीकरणे । पञ्चाल क्रषी
 राजा च । पञ्चाला जनपदः ॥ मगु गतौ । मङ्गालो देशः ॥ गडु बदनैकदेशे ।
 गण्डालो मत्तहस्ती ॥ मडु भूषायाम् । मण्डाल क्रषिः ॥ चडुड् कोपे । चण्डालः
 भ्रूपचः । भकृतश्चमकार्यशं दीर्घरोषमनार्जवम् । चतुरो विद्धि चण्डालाञ्जन्मना
 चेति पञ्चमम् ॥ १ ॥ तडुड् ताडने । तण्डालः क्षुपः ॥ पिडुड् संघाते । पि-
 ण्डालः कन्दजातिः ॥ टुनडु समृद्धौ । नन्दालो राजा ॥ णद अव्यक्ते शब्दे । नदालो
 नादवान् ॥ शकुट् शकौ । शकाला जनपदो मूर्खधनी च ॥ ४७५ ॥

कुलिपिलिविशिविडिमृणिकुणिपीप्रीभ्यः कित् ॥ ४७६ ॥

एभ्यः किदालः प्रत्ययो भवति ॥ कुल बन्धुसंस्वानयोः । कुलालः कुम्भ-
 कारः ॥ पिलप् क्षेपे । पिलालं श्लिष्टम् ॥ विशत् प्रवेशने । विशालं विस्तीर्णम् ॥
 विड आक्रोशे । विडालो मार्जारः । लत्वे । विलालः स एव ॥ मृणत् हिंसायाम् ।
 मृणालं विसम् । कुणत् शशोपकरणयोः । कुणालः कृतमालः कटविशेषश्च । कुणालं
 नगरं कठिनं च ॥ पीड्च् पाने । पिबालो वृक्षः । पिबालं शाकं वीरुष ॥
 प्रीड्च् प्रीतौ । प्रियालः पिबालः ॥ ४७६ ॥

भजेः कगौ च ॥ ४७७ ॥

भर्जी सेवायाम् । इत्यस्मात्किदालः प्रत्ययो भवति कगौ चान्तादेशौ
 भवतः ॥ भकालम् । भगालमुभयं कपालम् ॥ ४७७ ॥

सर्तेर्गोन्तश्च ॥ ४७८ ॥

सृ गतौ । इत्यस्मात्किदालः प्रत्ययो भवति गकारोन्तश्च [भवति ॥]
 सृपालः क्रोष्टा ॥ ४७८ ॥

पतिकृलूभ्यो णित् ॥ ४७९ ॥

एभ्यो णिदालः प्रत्ययो भवति ॥ पतू गतौ । पातालं रसातलम् ॥
 कुकुम् करणे । कारालं लेपद्रव्यम् ॥ लूग्श् छेदने । लासल वृद्धताः ॥ ४७९ ॥

चात्वालकङ्कालहिन्तालवैतालजम्बालशब्दालममालादयः ॥ ४८० ॥

एत आलप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ अतेर्वीन्तो दीर्घश्च । चात्वालो यङ्गर्तः ॥
कवेः स्वराज्जीन्तः कश्च । कङ्कालः कलेवरम् ॥ हिंसेस्तश्च । हिन्तालो वृक्षविशेषः ॥
वियस्तोन्तो गुणश्च । वैतालो रजनीचरविशेषः ॥ जनेर्वीन्तश्च । जम्बालः कर्दमः
शैबलं च ॥ शमे[र्क]विर्वा शब्दभावश्च । शम्बालः शम्बन्शीलः ॥ मधेर्वलोपो मात-
श्चान्तः । ममालो मतिः स्नेहः पुत्रादिषु स्नेहबन्धनं च ॥ आदिशब्दात् चक्रवाल-
करवालालत्रालादयो भवन्ति ॥ ४८० ॥

कल्यनिमहिद्रमिजटिभटिकुटिचण्डिशण्डितुण्डिपिण्डिभू-
कुकिभ्य इलः ॥ ४८१ ॥

एभ्य इलः प्रत्ययो भवति ॥ कलि शब्दसंख्यानयोः । कलिलं गहनं
पापमात्माधिष्ठितं च शुक्रार्तवम् ॥ अनक् प्राणने । अनिलो वायुः ॥ मह पुजा-
याम् । महिला स्त्री ॥ द्रम गतौ । द्रमिलाक्षैराज्यवासिनः ॥ जट झट संघाते ।
जटिलो जटावान् ॥ भट भृतौ । भटिलः श्वा सेवकश्च ॥ कुटन् कौटिल्ये ।
कुटिलं वक्रम् ॥ चडुड् कोपे । चण्डिलः श्वा क्रोधनो नापितश्च ॥ शडुड् रजा-
याम् । शण्डिल ऋषिः ॥ तुडुड् तोडने । तुण्डिलो घाग्जाली ॥ पिडुड् संघाते ।
पिण्डिलो मेघो हिंस्रो हिमो गणकश्च ॥ भू सत्तायाम् । भविलो मुनिः समर्थो
गृहं बहुनेता च ॥ कुकि आदाने । कोकिलः परभृतः ॥ ४८१ ॥

भण्डेर्नलृक् च वा ॥ ४८२ ॥

भडुड् परिभाषणे । इत्यस्मादिलः प्रत्ययो भवति नकारस्य च लुग्वा
भवति ॥ भडिल ऋषिः पिशाचः शत्रुश्च ॥ भण्डिलः श्वा दूत ऋषिश्च ॥ ४८२ ॥

गुपिमिथिभुभ्यः कित् ॥ ४८३ ॥

एभ्यः कितिलः प्रत्ययो भवति ॥ गुपौ रक्षणे । गुपिलं गहनम् ॥ मिथु-
श्च मेधाहिंस्रयोः । मिथिला नगरी ॥ धुं स्वैर्ये च । धुविल ऋषिः ॥ ४८३ ॥

स्थण्डिलकपिलविचकिलादयः ॥ ४८४ ॥

स्थण्डिलादयः शब्दा इलप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ स्थलेः स्थण्ड् च ।
स्थण्डिलं प्रतिशयनवेदिका ॥ कवेः प् च । कपिलो वर्ण ऋषिश्च ॥ विचेरको-
न्तश्च । विचकिलो मल्लिकाविशेषः ॥ आदिष्वङ्गान् योभिरुभिकुम्भिलादयोपि
भवन्ति ॥ ४८४ ॥

हृषिवृत्तिचटिपटिशकिशङ्कितण्डिमङ्कुलकण्टिभ्य ऊलः ॥ ४८५ ॥

एभ्य ऊलः प्रत्ययो भवति ॥ हृषच् तुटौ । हृषु अलीके वा । हृषुलो हृषान्कासी मृगश्च । वृतुड् वर्तने । वर्तुलो वृत्तः ॥ चटण् मेदे । चटुलश्चालः ॥ पट गतौ । पटुलो वाग्मी ॥ शकुट् शक्तौ । शकुलो मत्स्यः ॥ शकुड् शङ्खा-
याम् । शकुला क्रीडनशङ्कुर्वन्धनभाण्डमायुधं च ॥ तडुड् ताडने । तण्डुलो निस्तुषी
श्रीकादिः ॥ मगु गतौ । मङ्कुलं न्यायापेतम् ॥ कटुड् शोके । उत्पूर्वः । उत्कण्डुल
उत्कण्ठावान् ॥ ४८५ ॥

स्यावङ्गिर्वंहिविन्दिभ्यः किञ्जलुक च ॥ ४८६ ॥

एभ्यः किदुलः प्रत्ययो [भवति] नकारस्य च लुम्भवति ॥ शं गति-
निवृत्तौ । स्युलं पटकुटीविशेषः ॥ वकुड् कौटिल्ये । वकुलः केसर कषिध ॥
बहुड् वृद्धौ । बहुलं प्रचुरम् । बहुलः प्रासकः कृष्णपक्षध । बहुलाः कृतिकाः ।
बहुला गौः ॥ विदु अवयवे । विदुलो वेतसः ॥ ४८६ ॥

कुमुलतुमुलनिचुलवञ्जुलमञ्जुलपृथुलविशंस्थुलाङ्गुलमुकुल-

शाङ्कुलादयः ॥ ४८७ ॥

एत ऊलप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ कमितम्योरत एव । कुमुलं कुसुमं
हिरण्यं च । कुमुलः शिशुः कान्तश्च ॥ तुमुलं व्यामिश्रयुद्धं संकुलं च ॥ विजेः
किञ्च । निचुलो वञ्जुलः ॥ वजेः स्वराद्यन्तश्च । वञ्जुलो निचुलः ॥ मञ्जिः
सौत्रः । मञ्जुलं मनोज्ञम् ॥ पृथेः पृथ् च । पृथुलो विस्तीर्णः ॥ विपृथीत् स्मि-
स्योन्तश्च । विशंस्थुलो व्यसः ॥ अङ्गैर्गश्च । अङ्गुलमष्टवयवमाणम् ॥ मुञ्चिः कि-
त्कश्च । मुकुलमविकसितपुष्पम् ॥ शकेः स्वरात् बोन्तश्च । शाङ्कुली भक्षविविशेषः
कर्णावयवश्च ॥ आदिभङ्गात् लकुलवल्गुलादयो भवन्ति ॥ ४८७ ॥

पिञ्जिमञ्जिकण्डिगण्डिवलिबधिवञ्जिभ्य ऊलः ॥ ४८८ ॥

एभ्य ऊलः प्रत्ययो भवति ॥ पिजुण् हिंसाबलदाननिकेतनेषु । पिङ्गुलो
हस्तिबंधनपाशो राशिः कुलपतिश्च ॥ मञ्जिः सौत्रः । मञ्जुलं मृदुभाविणी । कटुड्
मेदे । कण्डुलोशिष्टो जन्तुः ॥ गडु वदनैकदेशे । गण्डूलः कृमिजातिः ॥ बल
प्राप्त्यध्यायारोपयोः । बलूल कृषिर्मेघो मासश्च ॥ वधि बन्धने । वधुलो हस्ती
वातको रक्षावर्नं लम्बकाश्च ॥ वञ्जिण् प्रलम्बने । वञ्जुलो हस्ती नगसमापयि-
च ॥ ४८८ ॥

तमेर्बोन्तो दीर्घस्तु वा ॥ ४८९ ॥

तमूच् काङ्कायाम् । इत्यस्मादूलः प्रत्ययो भवति बोन्तश्च भवति दीर्घस्तु वा भवति ॥ ताम्बूलम् । तम्बूलमुभयं पुगपञ्चवर्णसंयोगः ॥ ४८९ ॥

कुलपुलकुसिभ्यः कित् ॥ ४९० ॥

एभ्य ऊलः प्रत्ययो भवति स च किञ्चवति ॥ कुल बन्धुसंस्थानयोः । कुलूलः कृमिजातिः ॥ पुल महस्वे । पुलूलो वृक्षविशेषः ॥ कुसच् छेपे । कुदलः कोष्ठः ॥ ४९० ॥

दुकूलकुलूलबम्बूललाङ्गूलशार्दूलादयः ॥ ४९१ ॥

दुकूलादयः शब्दा ऊलप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ दुकोः कोन्तश्च । दुकूलं क्षौमं वासः ॥ कुकूलं कारीषाभिः ॥ वधेर्बोन्तो वध । बम्बूलो वृक्षविशेषः ॥ लङ्गेर्दीर्घश्च । लाङ्गूलं बालधिः । शृणान्तेर्दोन्तो वृद्धिश्च । शार्दूलो व्याघ्रः ॥ आदि-महणात् मार्जूलकञ्चूलादयो भवन्ति ॥ ४९१ ॥

महेरेलः ॥ ४९२ ॥

मह पूजायाम् । इत्यस्मादेः प्रत्ययो भवति ॥ महेला स्त्री ॥ ४९२ ॥

कटिपटिकण्डिगण्डिशकिकपिचहिभ्य ओलः ॥ ४९३ ॥

एभ्य ओलः प्रत्ययो भवति ॥ कटे वर्षावरणयोः । कटोलः कटविशेषो वादित्रविशेषश्च । कटोलौषधिः ॥ पट गतौ । पटोला वल्लीविशेषः ॥ कडु मदे । कण्डोलो विदलभाजनविशेषः ॥ गडु वदनैकदेशे । गण्डोलः कृमिविशेषः ॥ शकुट् शक्तौ । शकोलः शक्तः ॥ कपिः सौत्रः । कपोलो गण्डः ॥ चह कल्कने । चहोल उपग्रहः ॥ ४९३ ॥

ग्रह्याग्रयः कित् ॥ ४९४ ॥

ग्रहेराकारान्तेभ्यश्च धातुभ्यः किदोलः प्रत्ययो भवति ॥ महीश् उपदाने । गृहोलो बालिशः ॥ कायतेः । कोलो बदरी वराहश्च ॥ मायतेः । गोलो वृत्ताकृतिः । गोला गोदावरी बालरमणकाष्ठं च ॥ पातेः । पोला तालादयं कपाटबन्धनं परिखा च ॥ लातेः । लोलथपलः ॥ ददातेर्दयतेर्द्यतेर्बा । दोला प्रेङ्खणम् ॥ ४९४ ॥

पिञ्जोलकलोलककोलमकोलादयः ॥ ४९५ ॥

पिञ्जोलादयः शब्दा ओलप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ पीडेः पिञ्च् च । पिञ्जोलो वादित्रविशेषः ॥ कलेर्लोन्तश्च । कलोल ऊर्मिः ॥ कविमयोः कादिः । ककोली लताविशेषः ॥ मकोलः द्रुपविशेषः ॥ आदिपहणादभ्येपि ॥ ४९५ ॥

वलिपुष्पेः कलक ॥ ४९६ ॥

आभ्यां कित्कलः प्रत्ययो भवति ॥ बलि संवरणे । वल्कलं वल्कलम् ॥
पुष्प पुष्टौ । पुष्कलं समग्रं युद्धं शोभनं हिरण्यं धान्यं च ॥ ४९६ ॥

मिगः खलश्चैव ॥ ४९७ ॥

डुमिगद् प्रक्षेपणे । इत्यस्मात्खलः चकारात्कलश्च प्रत्ययौ भवत एकार-
धान्तादेशो भवति ॥ मेखला गिरिनितम्बो रशना च ॥ मेकलो नर्मदाप्रभवोऽग्निः ॥
मिग एत्ववचनमात्वबाधनार्थम् ॥ ४९७ ॥

ओ नोन्तो ह्रस्वश्च ॥ ४९८ ॥

शृश् हिंसायाम् । इत्यस्मात्खलः प्रत्ययो [भवति] नकारोन्तो ह्रस्वश्च
भवति ॥ शृङ्खला लोहरज्जुः । शृङ्खलः शृङ्खलं वा ॥ ४९८ ॥

शमिकमिपलिभ्यो बलः ॥ ४९९ ॥

एभ्यो बलः प्रत्ययो भवति ॥ शमूच् उपशमे । शम्बलं पायेयम् ॥ कमूङ्
कान्तौ । कम्बल ऊर्णापटः ॥ पल गतौ । पल्वलमकृत्रिमोदकस्यानविशेषः ॥ ४९९ ॥

तुल्वलेल्वलादयः ॥ ५०० ॥

तुल्वलादयः शब्दा बलप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ तुलीन्योर्णितुङ्गुणाभावश्च ।
तुल्वल ऋषिः । यस्य तौल्वलिः पुत्रः ॥ इल्वलोद्धरो योगस्त्येन जग्धो मत्स्यो
यूपश्च । इल्वलास्तिस्रो मृगशिरःशिरस्ताराः ॥ आदिपहणात् शाल्वलादयो
भवन्ति ॥ ५०० ॥

शीडस्तलकूपालवालण्वलण्वलाः ॥ ५०१ ॥

शीङ्क् स्वप्ने । इत्यस्मात्तलक् फल वालण् बलण् बल इत्येते प्रत्यया
भवन्ति ॥ शीतलमनुणम् ॥ शेपालम् । जपादित्वात्पस्य वत्वे । शेवालम् । शैवा-
लम् । शैवलम् । शेवलं पञ्चकमपि जलमलवाचि ॥ ५०१ ॥

रुचिकुटिकुषिकशिशालिबुभ्यो मलक् ॥ ५०२ ॥

एभ्यः किन्मलः प्रत्ययो भवति ॥ रुचि अभिप्रीत्याम् । रुक्मलं सुवर्णम् ।
न्यक्कादित्वात्कत्वम् ॥ कुटत् कौटिल्ये । कुड्मलं मुकुलम् ॥ कुषश्च निष्कर्षे ।
कुम्भलं वदेव बिलं च ॥ कश शब्दे । कड्मलं मलिनम् ॥ शाङ्कड् क्षमायाम् ।
लखे । शात्मलो वृक्षविशेषः ॥ कुं गतौ । कुमलं वनं जलं च ॥ ५०२ ॥

कुशिकमिभ्यां कुल्कुमौ च ॥ ५०३ ॥

आभ्यां मलक् प्रत्ययो भवत्यनयोश्च यथासंख्यं कुल् कुम् इत्यादेशौ भव-
तः ॥ कुशच् श्लेषणे । कुल्मलं छेदनम् ॥ कमूङ् कान्तौ । कुम्मलं पद्मम् ॥ ५०३ ॥

पतेः सलः ॥ ५०४ ॥

पतू गतौ । इत्यस्मात्सलः प्रत्ययो भवति ॥ पत्सलः प्रहारो गोमानाहा-
रश्च ॥ ५०४ ॥

लटिखटिखलिनलिकण्यशौसुगृकृगृदृपृशपिइयाशालापदि-

हसीणभ्यो वः ॥ ५०५ ॥

एभ्यो वः प्रत्ययो भवति ॥ लट् बाल्ये । लट्वा क्षुद्रचटका कुष्ठम्भं च ॥
खट् काष्ठे । खट्वा शयनयन्त्रम् ॥ खल संनये च । खल्वं निघ्नं खलीनं च ॥
खल्वा इतिः ॥ णल गन्धे । नल्वो भुमानविशेषः ॥ कण शब्दे । कण्व ऋषिः ।
कण्वं पापम् ॥ अशौटि व्याप्तौ । अश्वस्तरंगः ॥ सं गतौ । सर्वः शम्भुः सर्वादि
च कृत्स्नार्थे ॥ शृश् हिंसायाम् । शर्वः शम्भुः ॥ कृत् विक्षेपे । कर्व आखुः समु-
द्रो निष्पत्तिक्षेत्रं च ॥ गृत् निगरणे । गर्वोहंकारः ॥ दृश् विदारणे । दर्वा जन-
पदः । दर्वो हिंस्रः ॥ पृश् पालनपूरणयोः । पर्वो रुद्रः काण्डं च ॥ शर्पी आक्रोशे ।
शप्व आक्रोशः ॥ इयैङ् गतौ । इयावो वर्णः ॥ शौच् तक्षणे । शावस्तिर्यग्बालः ॥
लाक् आदाने । लावः पक्षिजातिः ॥ पदिच् गतौ । पद्मो रथो वायुर्भूलोकश्च ॥
हस शब्दे । हस्वो लघुः ॥ इण्क् गतौ । एवः केवलः । एवेत्यवधारणे निपा-
तश्च ॥ ५०५ ॥

शीडापो ह्रस्वश्च वा ॥ ५०६ ॥

आभ्यां वः प्रत्ययो [भवति] ह्रस्वश्च वा भवति ॥ शीङ्क् स्वप्ने । शिवं
क्षेमं सुखं मोक्षपदं च । शिवा हरीतकी । शैवं धनम् । शैवोजगरः सुखकृश्च ।
शेवा प्रबलनिद्राविशेषो मेण्डश्च ॥ आपृट् व्याप्तौ । अप्वा देवायुधम् । आप्वा
वायुः ॥ ५०६ ॥

उर्ध्वं च ॥ ५०७ ॥

उर्दि मानक्रीडनयोश्च । इत्यस्माद्ः प्रत्ययो भवति धकारश्चान्तादेशौ भव-
ति ॥ ऊर्ध्वं उड्डर्मा । ऊर्ध्वमुपरि पुरस्ताच्च ॥ ५०७ ॥

गन्धेरर् चान्तः ॥ ५०८ ॥

गन्धिण् अर्धने । इत्यस्माहः प्रत्ययो [भव]त्यर् चान्तो भवति ॥ गन्धर्वो
गायको देवविशेषश्च ॥ ५०८ ॥

लघेलिष् च वा ॥ ५०९ ॥

लघी कान्तौ । इत्यस्माहः प्रत्ययो [भव]त्यस्य च लिष् इत्यादेशो वा
भवति ॥ लिप्त्रो लम्पटः कान्तो दग्धितश्च ॥ लघ्वोपस्यमुषिस्थानं च ॥ ५०९ ॥

सलंणिह्वा ॥ ५१० ॥

सल गतौ । इत्यस्माहः प्रत्ययो [भवति] स च णिह्वा भवति ॥ सल्लाः
सल्लाश्च जनपदः क्षत्रिय[र]श्च ॥ ५१० ॥

निघृषीप्यृषिस्तुप्रुषिकिर्णित्रिषिल्यविपृभ्यः कित् ॥ ५११ ॥

पृभ्यः किहः प्रत्ययो भवति ॥ घृषू संहर्ये । निपुर्वः । निघृप्त्रोऽनुकूलः
सुवर्णनिकषोपलं वायुः क्षुरश्च ॥ इषन् इच्छायाम् । इप्त्रोभिलषित आचार्यश्च ।
इप्त्रापत्यसंततिः ॥ ऋषेत् गतौ । ऋप्त्रो रिपुर्हितश्च । रिषेर्व्यञ्जनादेः केचिदि-
च्छन्ति । रिष्वः ॥ सुं गतौ । सुवो हवनभाण्डम् ॥ प्रुषू दाहे । पुप्त्रा निवृत्तिर्ज-
ललवश्च ॥ किणः सौत्रः । किण्वं सुराबीजम् ॥ विशत् प्रवेशने । विश्वं जगत्स-
र्वादि च ॥ बिलत् भेदने । बिलत्रो मालूरः ॥ अव रक्षणार्थम् । अवैत्यव्ययम् ॥
पृश् पालनपूरणयोः । पूर्वो दिक्कालनिमित्तः ॥ ५११ ॥

नञो भुवो डित् ॥ ५१२ ॥

नञ्पूर्वात् भवन्तंङिहः प्रत्ययो भवति ॥ अभ्यमद्भुतम् ॥ ५१२ ॥

लिहोर्जिह् च ॥ ५१३ ॥

लिहोर्क् आस्वादनं । इत्यस्माहः प्रत्ययो भवत्यस्य च जिह् इत्यादेशो
भवति ॥ जिह्वा रसना ॥ ५१३ ॥

प्रह्लाहायह्लास्वच्छेवाग्नीवामीवाब्वादयः ॥ ५१४ ॥

प्रह्लादयः शब्दा वप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ प्रपूर्वरय द्वयतेर्वादेर्लोपो यत-
तेर्वा हादेशश्च । प्रहः प्रणतः ॥ आह्वयतेराह् च । आह्वा कण्ठः ॥ यमेर्व्यतेर्वा
ह् च । यहा बुद्धिः ॥ अस्यतेरलोपश्च । स्व आत्मात्मीयं ज्ञातिर्धनं च ॥ छ्यते-
दिह्यदेर्वा छेभावश्च । छेवोच्छिन्तिः ॥ यन्थतेर्गिरतेर्वा मीभावश्च । मीवा ॥ अमेरी-
चान्तो दीर्घश्च वा । अमीवा बुभुक्षा । आमीवा व्याधिः ॥ मिनोर्तेर्दीर्घश्च । मीवा

मन उदकं च । तदेतच्चयमपि तन्त्रेणावृत्त्या वा निर्दिष्टम् ॥ अवतेर्वलोपाभा-
वश्च । अन्वा माता ॥ आदिशब्दात् प्वादयो भवन्ति ॥ ५१४ ॥

वडिवटिपेलचणिपणिपल्लिवल्लेरवः ॥ ५१५ ॥

एभ्योवः प्रत्ययो भवति ॥ वड आपहणे सौत्रः । वडवाश्वा ॥ वट वेष्टने ।
वटवा सैव ॥ पेल गतौ । पेलवं निःसारम् ॥ चण हिंसादानयोश्च । चणवोवर-
धान्यजातिः ॥ पणि व्यवहारस्तुत्योः । पणवो वाद्यजातिः ॥ पल्ल गतौ । पल्लवं
किसलयम् ॥ वल्लि संवरणे । वल्लवो गोपः ॥ ५१५ ॥

मणिवर्सेर्णित् ॥ ५१६ ॥

आभ्यां णिद्वः प्रत्ययो भवति ॥ मण शब्दे । माणवः शिष्यः ॥ वसं
निवासे । वासवः शक्रः ॥ ५१६ ॥

मलर्वा ॥ ५१७ ॥

मलि धारणे । इत्यस्माद्वः प्रत्ययो [भवति] स च णिद्वा भवति । मा-
लवा जनपदः ॥ मलवो दानवः ॥ ५१७ ॥

कितिकुडिकुरिमुर्स्थाभ्यः कित् ॥ ५१८ ॥

एभ्यः किद्वः प्रत्ययो भवति ॥ कित निवासे । कितवो द्यूतकारः ॥
कुडत् बाल्ये च । कुडवो मानम् । लत्वे । कुलवः स एव नालीद्वयं च ॥ कुरत्
शब्दे । कुरवः पुष्पवृक्षजातिः ॥ मुरत् संवेष्टने । मुरवो मानविशेषो वाद्यजा-
तिश्च ॥ ष्टां गतिनिवृत्तौ । स्थवोजावृषः ॥ ५१८ ॥

कैरवभैरवमुत्तवकारण्डवादीनवादयः ॥ ५१९ ॥

कैरवादयः शब्दा अवप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते । कृग्भृगोः कैरभैरौ च ।
कैरवं कुमुदम् ॥ भैरवो भर्गो भयानकश्च ॥ मिनोतेर्भुत् च । मुतवो मानविशेषः ॥
कृगोण्डोन्तो वृद्धिश्च । कारण्डवो जलपक्षी ॥ आङ्पूर्वात् दीडो नोन्तश्च । आदी-
नवो दोषः ॥ आदिग्रहणात् कोद्वकोटवादयोपि भवन्ति ॥ ५१९ ॥

शृणातेरावः ॥ ५२० ॥

शृश् हिंसायाम् । इत्यस्मादावः प्रत्ययो भवति ॥ शरातो मल्लकः ॥ ५२० ॥

प्रथेरिवद् पृथ् च ॥ ५२१ ॥

प्रथिष् प्रख्याने । इत्यस्मादिवद् प्रत्ययो [भव]त्यस्य च पृष् इत्यादेशो
भवति ॥ पृथिक् भूः ॥ ५२१ ॥

पलिसचेरिवः ॥ ५२२ ॥

पलण् रक्षणे । पचि सेचने । इत्याभ्यामिवः प्रत्ययो भवति ॥ पलिशो गोप्ता ॥ सचिवः सहायः ॥ ५२२ ॥

स्पृशोः श्वः पार च ॥ ५२३ ॥

स्पृशत् संस्पर्शे । इत्यस्मात् श्वः प्रत्ययो [भव]त्यस्य च पार इत्यादेशो भवति ॥ पार्थे स्वाङ्गं समीपं च । पार्थो भगवांस्तीर्थकरः ॥ ५२३ ॥

कुडितुड्यडेरुवः ॥ ५२४ ॥

एभ्य उवः प्रत्ययो भवति ॥ कुडत् बाल्ये च । कुडुवं प्रसृतं हस्तमानं च ॥ तुडत् तोडने । तुडुवमपनेयद्रव्यम् ॥ अड उद्यमे । अडुवः द्वयः ॥ ५२४ ॥

नीह्लिण्ध्यैप्यापादामाभ्यस्त्वः ॥ ५२५ ॥

एभ्यस्त्वः प्रत्ययो भवति ॥ णीङ् प्रापणे । नेत्वं द्यावापृथिव्यौ चन्द्रश्च ॥ हुक् दानादनयोः । होत्वं यजमानः समुद्रश्च ॥ इण्क् गतौ । एत्वं गमनपरम् ॥ ध्यै चिन्तायाम् । ध्यात्वं ब्राह्मणः ॥ व्यैङ् वृद्धौ । प्यात्वं ब्राह्मणः समुद्रो नेत्रं च ॥ पां पाने । पात्वं पात्रम् ॥ डुदाङ्क् दाने । दात्वं आयुक्तो यज्वा यज्ञश्च ॥ माङ् माने । मात्वं प्रमेयद्रव्यम् ॥ ५२५ ॥

कृजन्येधिपाभ्य इत्वः ॥ ५२६ ॥

एभ्य इत्वः प्रत्ययो भवति ॥ डुकृङ् करणे । करित्वः करणशीलः ॥ जनैचि प्रादुर्भावे । जनित्वो लोको मातापितरौ द्यावापृथिव्यौ च । जनित्वं कुलम् ॥ एधि वृद्धौ । एधित्वोमिः समुद्रः शैलश्च ॥ पां पाने । पेट्वं तप्तभूमिप्रदेशोमृतं नेत्रं सुखं मानं च ॥ ५२६ ॥

पादावम्यमिभ्यः शः ॥ ५२७ ॥

एभ्यः शः प्रत्ययो भवति ॥ पाङ् रक्षणे । पाशो बन्धनम् ॥ डुदाङ्क् दाने । दाशः कैवर्तः ॥ डुवमू उद्गिरणे । वंशो वेणुः ॥ अम गतौ । अंशो भागः ॥ ५२७ ॥

कृवृभृवनिभ्यः कित् ॥ ५२८ ॥

एभ्यः कित् शः प्रत्ययो भवति ॥ डुकृङ् करणे । कृशस्तनुः ॥ वृग्द वरणे । वृशं शृङ्गवेरं मूलकं लशुनं च ॥ डुडुभृङ्क् पोषणे च । भृशमत्यर्थम् ॥ वन भक्तौ । वश आवक्तः ॥ ५२८ ॥

कौर्वा ॥ ५२९ ॥

कुंङ् शब्दे । इत्यस्मात् शः प्रत्ययो [भवति] स च किङ्वा भवति ॥
कुशो दम्भः ॥ कोशः सारं कुङ्मलं च ॥ ५२९ ॥

क्लिशः के च ॥ ५३० ॥

क्लिशौश् विबाधने । इत्यस्मात् शः प्रत्ययो [भव] त्यस्य च के इत्यादेशो
भवति ॥ केशा मूर्धजाः ॥ ५३० ॥

उरेशक् ॥ ५३१ ॥

उर गतौ । इत्यस्मात्सौत्रादशक् प्रत्ययो भवति ॥ उरश ऋषिः ॥ ५३१ ॥

कलेष्टित् ॥ ५३२ ॥

कलि शब्दसंख्यानयोः । इत्यस्माद्दिदशक् प्रत्ययो भवति ॥ कलशः कुम्भः ।
कलशी दधिमन्थनभाजनम् ॥ ५३२ ॥

पलेराशः ॥ ५३३ ॥

पल गतौ । इत्यस्मादाशः प्रत्ययो भवति ॥ पलाशो ब्रह्मवृक्षः ॥ ५३३ ॥

कनेरीश्वातः ॥ ५३४ ॥

कनै दीप्त्यादौ । इत्यस्मादाशः प्रत्ययो [भवति] ईकारधाकारस्य भवति ॥
कीनाशः कर्षको वर्णसंकरः कदर्यश्च । तथा । लुब्धः कीनाशः स्यात्कीनाशोऽप्यु-
प्यते कृतघ्नश्च । योश्चात्यामं मांसं स च कीनाशो यमश्चैव ॥ १ ॥ ५३४ ॥

कुलिकनिकणिपलिवडिभ्यः किशः ॥ ५३५ ॥

एभ्यः किदिशः प्रत्ययो भवति ॥ कुल बन्धुसंस्त्यानयोः । कुलिशं वज्रम् ।
कनै दीप्त्यादौ । कण शब्दे । कनिशं कणिशं च सस्यमञ्जरी ॥ पल गतौ ।
पलिशं यत्र स्थित्वा मृगा व्यापाद्यन्ते ॥ वड आमहणे सौत्रः । वडिशं मत्स्यम-
हणम् ॥ ५३५ ॥

बलेर्णिश ॥ ५३६ ॥

बल प्राणनधान्यावरोधयोः । इत्यस्मात्किशः प्रत्ययो [भवति] स च णिङ्वा
भवति ॥ बालिशो मूर्खः ॥ बलिशं वडिशम् ॥ ५३६ ॥

तिनिशोतिशादयः ॥ ५३७ ॥

तिनिशादयः शब्दाः किशप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ तनेरिश्वातः । तिनिशो
वृक्षः ॥ हणस्तोन्तश्च । इतिशो गोत्रकृद्दृषि ॥ आदिमहणादन्येषि ॥ ५३७ ॥

मस्ज्यङ्गिभ्यामुशः ॥ ५३८ ॥

आभ्यामुशः प्रत्ययो भवति ॥ दुमस्जोत् शुशौ । न्यङ्कुत्रमेवादय इति
गः । मद्गुशो नकुलः ॥ अकुङ् लक्षणे । अङ्कुशः सृणिः ॥ ५३८ ॥

अर्तीणभ्यां पिशतशौ ॥ ५३९ ॥

आभ्यां यथासंख्यं पिश तश इत्येतौ प्रत्ययौ भवतः ॥ ऋक् गतौ । अर्पि-
शमार्द्रमांसं बालवत्साया दुग्धं च ॥ इण्क् गतौ । एतशोश्च ऋषिर्वायुरभिरके-
श्च ॥ ५३९ ॥

वृकृतृमीड्माभ्यः षः ॥ ५४० ॥

एभ्यः षः प्रत्ययो भवति ॥ वृग् ट् वरणे । वर्षो भर्ता । वर्षं संवत्सरः ।
वर्षा ऋतुः ॥ कृत् विक्षेपे । कर्ष उन्मानविशेषः ॥ तृ झवनतरणयोः । तर्षः झवो
हर्षश्च ॥ मीड्च् हिंसायाम् । मेष उरध्वः ॥ मांक् माने । माषो धान्यविशेषो
हेमपरिमाणं च ॥ ५४० ॥

योरूच्च वा ॥ ५४१ ॥

युक् मिश्रणे । इत्यस्मात् षः प्रत्ययो [भव] त्युकारधान्तादेशो वा भवति ॥
यूषः पेयविशेषः । यूषा छाया । योषा स्त्री ॥ ५४१ ॥

स्नुपूसूम्बर्कलूभ्यः कित् ॥ ५४२ ॥

स्न्वादिभ्योर्कपूर्वाच्च लुनातेः कित् षः प्रत्ययो भवति ॥ स्नुक् प्रस्नवने । स्नुषा
पुत्रवधूः ॥ पृग्श् पवने । पूषः पवनभाण्डं शूर्पादिः ॥ पून् प्रेरणे । सूषो बल-
म् ॥ मूङ् बन्धने । मूषा लोहरक्षणभाजनम् ॥ लूग्श् छेदने । अर्कपूर्वः । अर्कलू-
षः ऋषिः ॥ ५४२ ॥

श्लिषेः शो च ॥ ५४३ ॥

श्लिषच् आलिङ्गने । इत्यस्मात् षः प्रत्ययो [भव] त्यस्य च शो इत्यादेशो
भवति ॥ शेषो नागराजः ॥ ५४३ ॥

कोरषः ॥ ५४४ ॥

कुङ् शब्दे । इत्यस्मादषः प्रत्ययो भवति ॥ कवषः क्रोधी शब्दका-
रश्च ॥ ५४४ ॥

युजलेराषः ॥ ५४५ ॥

आभ्यामाषः प्रत्ययो भवति ॥ युक् मिश्रणे । यषाषो दुरालमा ॥ जल
वात्ये । जलाषं जलम् ॥ ५४५ ॥

अर्पेरिषः ॥ ५४६ ॥

क्रंक् गतौ । इत्यस्माद्धिदिषः प्रत्ययो भवति ॥ अर्पिषमात्रमांसम् ॥ ५४६ ॥

मह्यविभ्यां णि ॥ ५४७ ॥

आभ्यां णिदिषः प्रत्ययो भवति ॥ मह पूजायाम् । महिषः सैरिभो राजा च । महिषी राजपत्नी सैरिभी च ॥ अव रक्षणादौ । अविषः समुद्रो राजा पर्वतश्च । अविषी शौर्भूमिर्गङ्गा च ॥ ५४७ ॥

रुहेर्वृद्धिश्च ॥ ५४८ ॥

रुहं जन्मनि । इत्यस्माद्धिदिषः प्रत्ययो [भवति] वृद्धिश्चास्य भवति ॥ रौहिषं तृणविशेषोन्तरिक्षं च । रौहिषो मृगः । रौहिषी वात्या मृगी दूर्वा च ॥ ५४८ ॥

अभिमृभ्यां णि ॥ ५४९ ॥

आभ्यामिषः प्रत्ययो भवति स च णि [भवति ॥] अम गतौ । आमिषं भक्ष्यम् ॥ मृश हिंसायाम् । मारिषो हिंस्रः ॥ ५४९ ॥

तवेर्वा ॥ ५५० ॥

तव गतौ ॥ इत्यस्मात्सौत्राद्धिदिषः प्रत्ययो [भवति] स च णिद्वा भवति ॥ ताविषस्तविषश्च स्वर्गः ॥ ताविषं तविषं च बलं तेजश्च ॥ ताविषी तविषी च वात्या देवकन्या च ॥ ५५० ॥

कलेः किल्ब च ॥ ५५१ ॥

कलि शब्दसंख्यानयोः । इत्यस्माद्धिदिषः प्रत्ययो [भव]त्यस्य च किल्ब इत्यादेशो भवति ॥ किल्विषं पापम् । किल्बिषी वेद्या रात्रिः पिशाची च ॥ ५५१ ॥

नव्यो व्यथेः ॥ ५५२ ॥

नव्यपूर्वात् व्यथिष् भयचलनयोः । इत्यस्माद्धिदिषः प्रत्ययो भवति ॥ अव्यथिषः क्षेत्रज्ञः सूर्योभिश्च । अव्यथिषी पृथिवी ॥ ५५२ ॥

कृतृभ्यामीषः ॥ ५५३ ॥

आभ्यामीषः प्रत्ययो भवति ॥ कृत् विक्षेपे । करीषः शुष्कगोमयराजः ॥ कृत् प्रवतनतरणयोः । तरीषः समर्थः स्तम्भः प्रवथ ॥ ५५३ ॥

ऋजिशृङ्गभ्यः कित् ॥ ५५४ ॥

एभ्यः किरीषः प्रत्ययो भवति ॥ ऋजि मत्यादौ । ऋजीषं धनम् । ऋजी-
षोवस्करः ॥ शृङ्ग हिंसायाम् । शिरीषो वृक्षः ॥ पृश् पालनपूरणयोः । पुरीष
शङ्कत् ॥ ५५४ ॥

अम्बरीषादिः ॥ ५५५ ॥

अम गतौ । इत्यस्माद्भरादिरीषः प्रत्ययो भवति ॥ अम्बरीषं भ्राष्ट्रं व्योम
च । अम्बरीष आदिनृपः ॥ ५५५ ॥

उष्णोन्तश्च ॥ ५५६ ॥

उष् दाहे । इत्यस्मादीषः प्रत्ययो [भवति] णकारश्चान्तो भवति ॥ उष्णी-
षो मुकुटं शिरोवेष्टनं च ॥ ५५६ ॥

ऋपृनहिह्निकलिचलिचपित्रपिकृपिहयिभ्य उषः ॥ ५५७ ॥

एभ्य उषः प्रत्ययो भवति ॥ ऋग् गतौ । अरुषो व्रणो हय आदित्यो
वर्णो रोषश्च ॥ पृश् पालनपूरणयोः । पुरुषः कर्कशः ॥ णर्हीन् वन्धने । नहुषः
पूर्वो राजा ॥ हनक् हिंसागत्योः । हनुषः क्रोधो राक्षसश्च ॥ कलि शब्दसंख्या-
नयोः । कलुषमप्रसन्नं पापं च ॥ चल कम्पने । चलुषो वायुः ॥ चप सान्त्वने ।
चपुषः शकुनिः ॥ डुवर्षो बीजसंताने । वपुषो वर्णः ॥ कृषौड् सामर्थ्ये । कलपुषः
क्रियानुगुणः ॥ हय क्लान्तौ च । हयुषौषधिः ॥ ५५७ ॥

विदिषूभ्यां कित् ॥ ५५८ ॥

आभ्यां किदुषः प्रत्ययो भवति ॥ विदक् ज्ञाने । विदुषो विद्वान् ॥ पृश्
पालनपूरणयोः । पुरुषः पुमानात्मा च ॥ ५५८ ॥

अपुषधनुषादयः ॥ ५५९ ॥

अपुषादयः शब्दा उपप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ आग्नेतेर्ह्रस्वश्च । अपुषोमिः
सरोगश्च ॥ दधातेर्धन् च । धनुषः शैलः ॥ आदिप्रहणात् लघुषादयोपि ॥ ५५९ ॥

खलिफलिवृपृकृजुलम्बिमञ्जिपीयिहन्यद्विर्माद्-

गण्ड्यतिभ्य ऊषः ॥ ५६० ॥

एभ्य ऊषः प्रत्ययो भवति ॥ खल संवये च । खलुषो म्लेच्छजातिः ॥ फल
निष्पत्तौ । फलुषो वीरुत् ॥ वृग्द वरणे । वरुषो भाजनम् ॥ पृश् पालनपूरणयोः ।
पुरुषो वृक्षविशेषः ॥ कृत् विक्षेपे । कुरुषा जनपदः ॥ जृषच् जरसि । जरुष आ-
दित्यः ॥ लवुड् अवसंसने च । लम्बुषो नीरकदम्बो निनुलश्च । मञ्जिः पीयिश्च

सौत्री ॥ मञ्जूषा काष्ठकोष्ठः ॥ शीयूषं प्रत्यमप्रसवक्षीरविकारोमृतं घृतं च ॥ हनंक्
हिंसागत्योः । हनूषो राक्षसः ॥ अगु गतौ । अङ्गूषः शकुनिजातिर्हस्ती बाणो
वेगश्च ॥ मगु गतौ । मङ्गूषो जलचरशकुनिः ॥ गङ्गु वदनैकदेशे । गण्डूषो द्रवक-
वलः ॥ ऋक् गतौ । अरूषो रविः ॥ ५६० ॥

कोरदूषाटरूपकारूपशैलूषपिञ्जुषादयः ॥ ५६१ ॥

एत ऊषप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ कुरेरदोन्तश्च । कोरदूषः कोद्रवः ॥ आ-
टेररोन्तश्च । आटरूषो वासा । अटनं रूपतीत्यटरूष इति तु पृषोदरादिः ॥ कुगो
वृद्धिश्च । कारूषा जनपदः ॥ शलेरै चातः । शैलूषो नटः ॥ पिङ्गुण् हिंसादौ ।
पिञ्जुषः कर्णशङ्कुल्याभोगः ॥ आदिशब्दात् प्रत्युषाभ्युषादयो भवन्ति ॥ ५६१ ॥

कलेर्मषः ॥ ५६२ ॥

कलि शब्दसंख्यानयोः । इत्यस्मान्मषः प्रत्ययो भवति ॥ कल्मषं ष-
पम् ॥ ५६२ ॥

कुलेश्च माषक् ॥ ५६३ ॥

कुल बन्धुसंस्थानयोः । इत्यस्मात्कलेश्च किन्माषः प्रत्ययो भवति ॥ कुल्मा-
षोर्धस्विन्नं माषादि ॥ कल्माषः शबलः ॥ ५६३ ॥

मावावद्यमिकमिहनिमानिकण्यशिपचिमुचियजिवृतृभ्यः सः ॥ ५६४ ॥

एभ्यः सः प्रत्ययो भवति ॥ मांक् माने । मासञ्जिश्रात्रः ॥ वांक् गति-
गन्धनयोः । वासा । आटरूषः ॥ वद व्यक्तायां वाचि । वरसस्तर्णक ऋषिः
प्रियस्य च पुत्रस्याख्यानम् ॥ अम गतौ । अंसो भुजशिखरम् ॥ कमूङ् कान्तौ ।
कंसो लोहजातिर्विष्णोररातिर्हिरण्यमानं च ॥ हनंक् हिंसागत्योः । हंसः श्वेतच्छदः ॥
मानि पूजायाम् । मांसं तृतीयो धातुः ॥ कष हिंसायाम् । कक्षस्तृणमहनारण्यं शरी-
रावयवश्च ॥ अशौटि व्याप्तौ । अक्षाः प्रासकाः । अक्षाणीन्द्रियाणि रथचक्राणि च ॥
दुपर्चीष् पाके । पक्षोर्धमामो वर्षः शकुन्यवयवः सहायः साध्यं च ॥ मुलूत्तीमो
क्षणे । मोक्षो मुक्तिः ॥ यजीं देवपूजादौ । यक्षो गुह्यकः ॥ वृग्श्च वरणे । वसो
देशः समुद्रश्च ॥ त्वं प्रवनतरणयोः । तसो वीतंसः सूर्यश्च ॥ वसंतस्योर्बाहुलकान्न
पत्वम् ॥ ५६४ ॥

व्यवाभ्यां तवेरीश्च वेः ॥ ५६५ ॥

वि अव इत्येताभ्यां परात्तनोतेः सः प्रत्ययो [भवति] वेरीकारधान्तादेशो
भवति ॥ वीतंसः शकुन्यवरोधः ॥ अवतंसः कर्णपूरः ॥ ५६५ ॥

पुषेः प्रष च ॥ ५६६ ॥

पुषू दादे । इत्यस्मात्सः प्रत्ययो [भव]त्यस्य च प्रष इत्यादेशो भवति ॥
प्रक्षं नक्षत्रं वृक्षश्च ॥ ५६६ ॥

ऋजिरिषिकुषिकृतिव्रश्च्युन्दिशृभ्यः कित् ॥ ५६७ ॥

एभ्यः कित्सः प्रत्ययो भवति ॥ ऋजि गत्यादौ । ऋक्षं नक्षत्रम् । ऋक्षोच्छ-
मल्लः ॥ रिष हिंसायाम् । रिक्षा युकाण्डम् । लवे । लिक्षा सैव ॥ कुषश्च निष्कर्षे ।
कुक्षो गर्भः । कुक्षं गर्तः ॥ कृतैत् छेदने । कृतसो गोत्रकृदोदनं वक्त्रं दुःखजातं
च ॥ ओत्रश्चैत् छेदने । वृक्षः पादपः ॥ उन्दैप् छेदने । उत्सः समुद्र आकाशं
जलं जलाशयश्च । उत्सं स्रोतः ॥ शृश् हिंसायाम् । शीर्षे शिरः ॥ ५६७ ॥

गुधिगृधेस्त च ॥ ५६८ ॥

आभ्यां कित्सः प्रत्ययो [भवति] तकारश्चान्तोदेशो भवति ॥ गुधञ् परिवेष्टने ।
गुत्सो रोषस्तृणजातिश्च ॥ गृधून् अभिकाङ्क्षायाम् । गृत्सो विप्रः श्वा गृध्रोभिलाष-
श्च ॥ तकारविधानमादिचतुर्थत्वबाधनार्थम् ॥ ५६८ ॥

तप्यणिपन्यल्यविरधिनभिनम्यमिचमितमिचट्यतिपतेरसः ॥ ५६९ ॥

एभ्योसः प्रत्ययो भवति ॥ तपं संतापे । तपस आदित्यः पशुधर्मो वर्मश्च ॥
अण शब्दे । अणसः शकुनिः ॥ पनि स्तुतौ । पनसः फलवृक्षः ॥ अली भूषणादौ ।
अलसो निरुत्साहः ॥ अव रक्षणादौ । अवसो भानू राजा च । अवसं चापं पाथे-
यं च ॥ रधौच् हिंसासंराद्धयोः । रध इटि तु परोक्षायामेवेति नाममे । रन्ध्रसो-
न्धकजातिः ॥ नभञ् हिंसायाम् । नभस ऋतुराकाशः समुद्रश्च ॥ नमं प्रह्वये ।
नमसो वेत्रः प्रणामश्च ॥ अम गतौ । अमसः काल आहारः संसारो रोगश्च ॥
चमृ अदने । चमसः सोमपात्रं मन्त्रपूतं पिष्टं च । चमसी मुद्रादिभि[त्स]कृता ॥
तमूच् काङ्क्षायाम् । तमसोन्धकारः । तमसा नाम नदी ॥ चटण् भेदे । चटस-
धर्मपुटः ॥ अत सातत्यगमने । अतसो वायुरात्मा वनस्पतिजातिश्च । अतस्योषधिः ॥
पतू गतौ । पतसः पतंगः ॥ ५६९ ॥

सृत्रयिभ्यां णित् ॥ ५७० ॥

आभ्यां णिदसः प्रत्ययो भवति ॥ सृं गतौ । सारसः पक्षिविशेषः ॥ त्रयि
गतौ । त्रयसः काकः ॥ ५७० ॥

वहियुभ्यां वा ॥ ५७१ ॥

आभ्यामसः प्रत्ययो [भवति] स च णिद्वा भवति ॥ वहीं प्रापणे । वाहसो

नङ्गाञ्शकटमज्जरौ बहनजीवश्च ॥ बहसोनङ्गाञ्शकटं च ॥ युक् मिश्रणे । यावत्
भक्तं तृणं मिश्रं च ॥ यवसमभ्रादिवासोर्ध्वं च ॥ ५७१ ॥

दिवादिरभिलभ्युरिभ्यः कित् ॥ ५७२ ॥

दिवादिभ्यो रभिलभ्युरिभ्यश्च क्तिदसः प्रत्ययो भवति ॥ दीव्यते । दिव-
सो वासरः ॥ व्रीडयतेर्लब्धे । व्रीलसो लज्जावान् ॥ नृत्यते । नृतसो नर्तकः ॥
क्षिप्यते । क्षिरसो योद्धा ॥ सीव्यते । सिवसः श्लोको वल्ग्वं च ॥ श्रीव्यते । श्रिवसो
गतिमान् ॥ इष्यते । इषस इष्वाचार्यः ॥ रभिं रामस्ये । रभसः संरम्भ उद्धर्ष-
गम्भीरश्च ॥ डुलभिष् प्राप्तौ । लभसो याचकः प्राप्तिश्च ॥ उरिः सौत्रः । उरस ऋषिः
॥ ५७२ ॥

फनसतामरसादयः ॥ ५७३ ॥

फनसादयः शब्दा असप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ फण गतौ । नश्च । फन-
सः पनसः ॥ तमेररोन्तो वृद्धिश्च । तामरसं पद्मम् ॥ आदिशब्दात् कीकसबुक्-
सादयो भवन्ति ॥ ५७३ ॥

युबलिभ्यामासः ॥ ५७४ ॥

आभ्यामासः प्रत्ययो भवति ॥ युक् मिश्रणे । यवासो दुरालभा ॥ बल
प्राणनधान्यावरोधयोः । बलासः श्लेष्मा ॥ ५७४ ॥

किलेः कित् ॥ ५७५ ॥

किलत् श्वेत्यक्रीडनयोः । इत्यस्मात्किदासः प्रत्ययो भवति ॥ किलासं
सिध्मम् । किलासी पाककर्परम् ॥ ५७५ ॥

तलिकसिभ्यामीसण् ॥ ५७६ ॥

आभ्यामीसण् प्रत्ययो भवति ॥ तलण् प्रतिष्ठायाम् । तालीसं गन्धद्रव्यम् ॥
कस गतौ । कासीसं धातुजमौषधम् ॥ ५७६ ॥

सोर्डित् ॥ ५७७ ॥

विंग्द्व बन्धने । इत्यस्माद्विडीसण् प्रत्ययो भवति ॥ सीसं लोहजातिः ॥ ५७७ ॥

त्रपेक्षसः ॥ ५७८ ॥

त्रपौषि लज्जायाम् । इत्यस्मादुसः प्रत्ययो भवति ॥ त्रपुसं कर्कटिका ।
विधानसामर्थ्यबलात् वत्वाभावः ॥ ५७८ ॥

पटिदीभ्यां टिसडिसौ ॥ ५७९ ॥

आभ्यां यथासंख्यं टिसो डिसिद्ध प्रत्ययो भवतः ॥ पट गतौ । पडिस आ-
युधविशेषः ॥ वीक् प्रजननादौ । विसं मृणालम् ॥ ५७९ ॥

तसः ॥ ५८० ॥

पटिदीभ्यां तसः प्रत्ययो भवति ॥ पडसखिशूलम् ॥ वेतसो वानीरः ॥ ५८० ॥

इणः ॥ ५८१ ॥

एतेस्तसः प्रत्ययो भवति ॥ एतसोर्ध्वः ॥ ५८१ ॥

पीडो नसक् ॥ ५८२ ॥

पीड् च पाने । इत्यस्मात्किञ्चसः प्रत्ययो भवति ॥ पीनसः श्लेष्मा ॥ ५८२ ॥

कृकुरिभ्यां पासः ॥ ५८३ ॥

आभ्यां पासः प्रत्ययो भवति ॥ कुक्कृग् करणे । कर्पासः पित्रुप्रकृतिर्विरुद्धः ॥
कुरत् शब्दे । कूर्पासः कञ्जुकः ॥ ५८३ ॥

कलिकुलिभ्यां मासक् ॥ ५८४ ॥

आभ्यां किन्मासः प्रत्ययो भवति ॥ कलि शब्दसंख्यानयोः । कल्मासं
शबलम् ॥ कुल बन्धुसंस्त्यानयोः । कुल्मासमर्थस्त्रिंशं माषादि ॥ ५८४ ॥

अलेरम्बुसः ॥ ५८५ ॥

अली भूषणादौ । इत्यस्मादम्बुसः प्रत्ययो भवति ॥ अलम्बुसो शत्रुभानः ।
अलम्बुसा नामौषधिः ॥ ५८५ ॥

लूगो हः ॥ ५८६ ॥

लुनातेर्हः प्रत्ययो भवति ॥ लोहं सुवर्णादि ॥ ५८६ ॥

कितो मे च ॥ ५८७ ॥

कित निवासे । इत्यस्मात् हः प्रत्ययो [भव]त्यस्य च मे इत्यादेशो भवति ॥
मेहं गृहम् ॥ ५८७ ॥

हिंसेः सिम् च ॥ ५८८ ॥

हिसुप् हिंसायाम् । इत्यस्मात् हः प्रत्ययो [भव]त्यस्य च सिमित्यादेशो
भवति ॥ सिंहो मृगराजः ॥ ५८८ ॥

कूपकठिपटिमटिलटिललिलिकत्यनिरगिलगेरहः ॥ ५८९ ॥

एभ्योहः प्रत्ययो भवति ॥ कृत् विशेषे । करहो धान्वावपनम् ॥ पुष्प पालनधुर-

णयोः । परहः शंकरः ॥ कटे वर्षावरणयोः । कटहः पर्जन्यः कर्णवत् कालायसभा-
जनम् ॥ पट गतौ । पटहो वाद्यविशेषः ॥ मट सादे सौत्रः । मटहो ह्रस्वः ॥ लट बाल्ये ।
लटति विलसति । लटहो विलासवान् ॥ ललिण् ईप्सायाम् । ललहो लीलावान् ॥
पल गतौ । पलह आवापः ॥ कलि शब्दसंख्यानयोः । कलहो युद्धम् ॥ अनक्
प्राणने । अनहो नीरोगः ॥ रगे शङ्कयाम् । रगहो नटः ॥ लगे सङ्गे । लगहो
मन्दः ॥ ५८९ ॥

पुलेः कित् ॥ ५९० ॥

पुल महत्त्वे । इत्यस्मात्किदहः प्रत्ययो भवति ॥ पुलहः प्रजापतिः ॥ ५९० ॥

वृकटिशमिभ्य आहः ॥ ५९१ ॥

एभ्य आहः प्रत्ययो भवति ॥ वृग्ट् वरणे । वराहः सुकरः ॥ कटे वर्षा-
वरणयोः । कटाहः कर्णवत्कालायसभाजनम् ॥ शमून् उपशमे । शमाह आ-
श्रमः ॥ ५९१ ॥

विलेः कित् ॥ ५९२ ॥

विलत् वरणे । इत्यस्मात्किदाहः प्रत्ययो भवति ॥ विलाहो रहः ॥ ५९२ ॥

निर इण ऊहृत् ॥ ५९३ ॥

निरपूर्वात् इण्क् गतौ । इत्यस्मात् शिदूहः प्रत्ययो भवति ॥ निर्यूहः सौधा-
दिकाष्ठनिर्गमः ॥ ५९३ ॥

दस्त्यूहः ॥ ५९४ ॥

ददातेस्त्यूहः प्रत्ययो भवति ॥ दास्त्यूहः पक्षिविशेषः ॥ ५९४ ॥

अनेरोकहः ॥ ५९५ ॥

अनक् प्राणने । इत्यस्मादोक्कहः प्रत्ययो भवति ॥ अनोकहो वृक्षः ॥ ५९५ ॥

वल्लेरक्षः ॥ ५९६ ॥

वलि संवरणे । इत्यस्मादक्षः प्रत्ययो भवति ॥ वलक्षः शुक्रः ॥ ५९६ ॥

लाक्षाशक्षामिक्षादयः ॥ ५९७ ॥

लाक्षादयः शब्दा अक्षप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ लसेरा च । लाक्षा जतु ॥
रसेर्वा च । श्राक्षा मृहीका ॥ आङ्पूर्वात् मृदेरन्त्यस्वरादेर्लुक् प्रत्ययादेरित्थं च ।
आमिक्षा हर्विकिशेषः ॥ आदिग्रहणात् सुप् अन्तायां गतौ । इत्यस्य । चोक्षो ग्राम-
राजः शुद्धं च ॥ एवं पीयूषादयोपि ॥ ५९७ ॥

समिण्णिकषिभ्यामा ॥ ५९८ ॥

सम्पूर्वात् इणक् गतौ । इत्यस्मात् निपूर्वात् कष हिंसायाम् । इत्यस्माच्च
आः प्रत्ययो भवति ॥ समया पर्वतम् ॥ निकषा पर्वतम् ॥ समीपासूयावाचि-
नावेती ॥ ५९८ ॥

दिविपुरिवृषिमृषिभ्यः कित् ॥ ५९९ ॥

एभ्यः किदाः प्रत्ययो भवति ॥ दिवूच् क्रीडाजयेच्छापणिश्रुतिस्तुतिगति-
षु । दिवाहः ॥ पुरत् अपगमने । पुरा भूतकालवाची ॥ वृषू सेवने । वृषा प्रबल-
मित्यर्थः ॥ मृषीच् तितिक्षायाम् । मृषाभूतमित्यर्थः ॥ ५९९ ॥

वेः साहाभ्याम् ॥ ६०० ॥

निपूर्वाभ्यां षोच् अन्तकर्मणि । ओहांक् त्यागे । इत्येताभ्यामाः प्रत्ययो
भवति ॥ विसा चन्द्रमा बुद्धिश्च । तालध्यान्तोयमित्येके ॥ विहा विहगः स्वर्ग-
श्च ॥ ६०० ॥

वृमिथेदिशिभ्यस्थयट्याश्चान्ताः ॥ ६०१ ॥

एभ्यः किदाः प्रत्ययो भवति यथासंख्ये यकारयकारट्यकाराश्चान्ता भव-
न्ति ॥ वृगट् वरणे । वृथानर्थकम् ॥ मिथृग् मेधाहिंसयोः । मिथ्या मृषा निष्कलं
च ॥ दिशीत् अतिसर्जने । दिष्ट्या प्रीतिवचनम् ॥ ६०१ ॥

मुचिस्वदेर्ध च ॥ ६०२ ॥

आभ्यां किदाः प्रत्ययो [भवति] धकारश्चान्तस्य भवति ॥ मुचूती मोक्षणे ।
मुधानिमित्तम् ॥ प्वदि आस्त्रादने । स्वधा पितृबलिः ॥ ६०२ ॥

सोर्ब्रूग आह च ॥ ६०३ ॥

सुपूर्वात् ब्रूतेराः प्रत्ययो [भव] त्याह इति चास्मादेशो भवति ॥ स्वाहा
देवतातर्पणम् ॥ ६०३ ॥

सनिक्षमिदुषेः ॥ ६०४ ॥

एभ्यो धातुभ्य आः प्रत्ययो भवति ॥ षणूयी दाने । सना नित्यम् ॥
क्षमौषि सहने । क्षमा भूः क्षान्तिश्च ॥ दुषंच् वैकृत्ये । दोषा रात्रिः ॥ ६०४ ॥

डिप् ॥ ६०५ ॥

धातोर्बहुलमाः प्रत्ययो भवति स च डिङ्भवति ॥ मर्निच् ज्ञाने । मा निषेधे ॥
षोच् अन्तकर्मणि । सावसानम् ॥ अनक् प्राणने । आ स्मरणादौ ॥ म्रीडंच् प्रीति ।
प्रा स्मयने । हनंक् हिंसागत्योः । हा विषादे ॥ वन भक्तौ । वा विकल्पे ॥

राक् दाने । रा दीतिः ॥ माक् दीतौ । भा । सहपूर्वः । सभा परिषत् ॥ ना-
ञीति सहस्य सः ॥ ६०५ ॥

स्वरेभ्य इः ॥ ६०६ ॥

स्वरान्तेभ्यो धातुभ्य इः प्रत्ययो भवति ॥ जि अभिभवे । यजी राजा ॥
हिंद् गतिवृद्धयोः । हयिः कामः ॥ रुक् शब्दे । रविः सूर्यः ॥ कुक् शब्दे । क-
विः काव्यकर्ता ॥ दुग्क् स्तुतौ । स्तविद्वज्ञाता ॥ लूग्श् छेदने । लविर्दात्रम् ॥ पूग्श्
पवने । पविर्वायुर्वक्षं पवित्रं च ॥ भू सत्तायाम् । भविः सत्ता चन्द्रो विधिश्च ॥
जंक् गतौ । भरिः शत्रुः ॥ हंग् हरणे । हरिरिन्द्रो विष्णुश्चन्दनं मर्कटादिश्च । हरयः
शक्राश्वाः ॥ टुडुभृग्क् पोषणे च । भारिर्वृद्धा ॥ सृं गतौ । सरिर्मेषः ॥ पृग्श् पालनपू-
रणयोः । परिर्भूमिः ॥ तृ ब्रवनतरणयोः । तरिर्नैः ॥ दृग्श् विदारणे । दरिर्महाभिदा ॥
मृग्श् हिंसायाम् । प्यन्तः । मारिरशिवम् ॥ वृग्श् वरणे । वरिर्विष्णुः । प्यन्तात् ।
वारिर्हस्तिबन्धनम् । वारि जलम् ॥ ६०६ ॥

पदिपठिपचिस्थलिहलिकलिबलिवलिवल्लिपल्लिकटिचटिचटिबधि-
गाध्याधिबन्दिनन्धविधिशिवाशिकाशिछिर्दितन्त्रिमन्त्रिखण्डिमाण्डि-
चण्डित्यस्त्रिमस्यसिवनिध्वनिसनिगमितमिग्रन्थिभ्रन्थि-

जनिमण्यादिभ्यः ॥ ६०७ ॥

एभ्य इः प्रत्ययो भवति ॥ पदिच् गतौ । पदी राशिर्मोक्षमार्गश्च ॥ पठ
व्यक्तायां वाचि । पठिर्विद्वान् ॥ दुपर्वीप् पाके । पचिरग्निः ॥ छल स्थाने । स्थ-
लिर्दानशाला ॥ हल विलेखने । हलिर्हलः ॥ कलि शब्दसंख्यानयोः । कलिः
कलहो युगं च ॥ बल प्राणनधान्यावरोधयोः । बलिर्देवतोपहारो दानवश्च ॥ वलि
वल्ली संवरणे । वलिस्त्वक्तरंगः । वल्लिर्हरण्यशलाका लता च ॥ पल्ल गतौ ।
पल्लिर्मुनीनामाश्रमो व्याधसंस्त्यायश्च ॥ कटे वर्षावरणयोः । कटिः स्वाङ्गम् ॥
चटण् भेदे । चटिर्वर्णः ॥ बट वेष्टने । बटिर्गुलिका तन्तुः शूना च नाभिर्वर्णश्च ॥
बधि बन्धने । बधिः क्रियाशब्दः ॥ गाधृङ् प्रतिष्ठालिप्तापन्थेषु । गाधिर्विश्वाभि-
वपिता ॥ भर्व पूजायाम् । भर्निरग्निशिखा ॥ बहुङ् स्तुत्यभिवादनयोः । बन्दि-
र्ग्रहणिः ॥ दुनदु समृद्धौ । नन्दिरीश्वरः प्रसीहारो भेरिश्च ॥ भव रक्षणादौ ।
अविरुर्णायुः ॥ वशक् कान्तौ । वशिर्वशिता ॥ वाशिच् शब्दे । वाशिः कान्ती
रदिमर्गेमायुरग्निः शब्दः प्रजननप्राप्ता चतुष्पाञ्जलद्वय ॥ काशृङ् दीतौ । काशयो
जनपदः ॥ छर्दण् वमने । छर्दिर्वमनम् ॥ तन्त्रिण् कुटुम्बधारणे । तन्त्रिर्दीणाक्षयम् ॥

मन्त्रिण् गुप्तभाषणे । मन्त्रिः सचिवः ॥ खडुण् भेदे । खण्डिः प्रहारम् ॥
 मडु भूषायाम् । मण्डिर्मृगजनपिधानम् ॥ चडुङ् क्रीपे । चण्डिर्भूमिनी ॥ बतैङ्
 प्रयत्ने । बतिर्भिक्षुः ॥ अञ्जौप् व्यक्तिप्रक्षणगतिषु । अञ्जिः सज्जः पेषणी पेजो
 गतिश्च । समञ्जिः शिभः ॥ मसैच् परिणामे । मसिः शखी ॥ असच् क्षेपणे ।
 असिः खड्गः ॥ वनूयी यात्रने । वनिः साधुर्याच्चा शकुनिरभिश्च ॥ ध्वन शब्दे ।
 ध्वनिर्नादः ॥ वन भक्तौ । सनिः संभक्ता पन्था दानं म्लेच्छो नदीतटं च ॥ गर्मू
 गतौ । गमिराचार्यः ॥ तमूच् काङ्कयाम् । तमिरलसः ॥ ग्रन्थश्च संदर्भे ।
 ग्रन्थश्च मोचनप्रतिहर्षणयोः । ग्रन्थिः ग्रन्थिश्च पर्वसंध्यादि ॥ जनैचि प्रादुर्भावे ।
 जनिर्वधूः कुलाङ्गना भगिनी प्रादुर्भावश्च ॥ मण शब्दे । मणी रत्नम् ॥ आदि-
 ग्रहणात् वहीं प्रापणे । वहिरश्च ॥ खाद् भक्षणे । खादिः आ ॥ दधि धारणे ।
 दधि क्षीरविकारः ॥ खल संचये च । खलिः पिण्याकः ॥ शचि व्यक्तायां वाचि ।
 शचीन्द्राणी । इतोक्त्यर्थादिति गौरादित्वाद्वा डीः ॥ इत्यादयोपि भवन्ति ॥६०७॥

किलिपिलिपिशिचिटिचुटिशुण्डितुण्डिकुण्डिभण्डिङ्गुण्डिहिण्डिपिण्डि-

चुल्लिचुधिमयिरुहिदिविकीर्त्यादिभ्यः ॥६०८॥

एभ्य इः प्रत्ययो भवति ॥ किलत् धैत्यक्रीडनयोः । केलिः क्रीडा ॥
 पिलण् क्षेपे । पेलिः क्षुद्रपेला ॥ पिशत् अवयवे । पेशिर्मासखण्डम् ॥ चिट
 प्रेष्ये । चेटिर्दारिका प्रेष्या च ॥ चुटत् छेदने । ण्यन्तः । चोटिश्चन्द्रः ॥ शुद्
 शोषणे । शुण्टिर्विश्वभेषजम् ॥ तुडुङ् तोडने । तुण्डिरास्यं प्रवृद्धा च नाभिः ॥ कुडुङ्
 दाहे । कुण्डिर्जलभाजनम् ॥ भडुङ् परिभाषणे । भण्डिः शकटम् ॥ हुडुङ्
 संघाते । हुण्डिः पिण्डित ओदनः ॥ हिडुङ् गतौ च । हिण्डी रात्रौ रक्षाचारः ॥
 पिडुङ् संघाते । पिण्डिर्निष्पीडितस्नेहपिण्डः ॥ चुल्ल हावकरणे । चुल्ली रन्धन-
 स्थानम् ॥ चुर्थिच् ज्ञाने । बोधिः सम्यग्ज्ञानम् ॥ मिथृण् मेधाहिंसयोः । मेथिः
 खलमध्यस्थूणा ॥ रहं जन्मनि । रोहिः सस्यं जन्म च ॥ दिवूच् क्रीडादौ । देवि-
 भूमिः ॥ कृतण् संशब्दने । गिजन्तः । कीर्तिर्यशः ॥ आदिग्रहणादन्येपि ॥६०८॥

नाम्युपान्त्यकृगृगृपृपृङ्भ्यः कित् ॥ ६०९ ॥

नाम्युपान्त्येभ्यः क्तादिभ्यश्च कितिः प्रत्ययो भवति ॥ लिखत् अक्षरविन्यासे ।
 लिखिः शिल्पम् ॥ शुक् शोके । शुचिः पूतो सिद्धान्तर्धम् आपादश्च ॥ रुचि
 अभिधीत्यां च । रुचिर्दीप्तिरभिलाषश्च ॥ भुजं पालनाभ्यवहारयोः । भुजिरभी

राजा कुटिलं च ॥ कुणत् शब्दोपकरणयोः । कुणिर्विकलो हस्तो हस्तविकलश्च ॥
 क्षर्जत् विलर्जे । सृजिः पन्थाः ॥ शुति दीप्तौ । शुतिर्वीप्तिः ॥ ऋत घृणागतिस्प-
 र्धेषु । ऋतिर्यतिः ॥ छिद्वंषी द्वैधीकरणे । छिदिदृष्टेता परशुश्च ॥ मुदि हर्षे ।
 मुदिर्बालः ॥ भिद्वंषी विदारणे । भिदिर्वचं सूचको भेत्ता च ॥ ऊद्वृषी
 दीप्तिदेवनयोः । वृदी रथकारः ॥ लिपीत् उपदेहे । लिपिरक्षरजातिः ॥ तुर त्वरणे
 लौघः । तुरिस्तन्तुवायोपकरणम् ॥ दुलण् उत्क्षेपे । दुलिः कच्छपः ॥ त्विर्वी
 दीप्तौ । त्विषिर्वीप्तिस्थिविमात्राजवर्चस्वी च ॥ कृषीत् विलेखने । कृषिः कर्षणं
 कर्षणभूमिश्च ॥ ऋवैत् गतौ । ऋषिर्मुचिर्वेदश्च ॥ कुषश्च निष्कर्षे । कुषिः शुविरम् ॥
 शुषश्च शोषणे । शुषिदिच्छत्रं शोषणं च ॥ हषु अलीके । हषिरलीकवादी दीप्तिस्तु-
 छिश्च ॥ ण्णुहौच् उद्गिरणे । स्तुदिर्वृक्षः ॥ कृत् विक्षेपे । किरिः शूकरो मूषिको
 गन्धर्वो गर्तश्च ॥ गृत् निगरणे । गिरिर्बगः कन्दुकश्च ॥ शृश्च हिंसायाम् । शिरिर्हिंसः
 शोकः खड्गः पाषाणश्च ॥ पृश्च पालनपूरणयोः । पुरिर्नगरे राजा पूरयिता च ॥
 पुड् पवने । पुविर्वातः ॥ ६०९ ॥

विदिवृतेर्वा ॥ ६१० ॥

आभ्यामिः प्रत्ययो भवति स च किद्वा भवति ॥ विदक् ज्ञाने । विदिः शि-
 ल्यी । वेदिरिज्यादिस्थानम् ॥ वृतूङ् वर्तने । वृतिः कण्टकशाखावरणम् । निर्वृतिः
 मूलम् । वर्तिर्द्रव्यं दीपाङ्गं च ॥ ६१० ॥

तृध्रम्यव्यापिदम्भिभ्यस्तित्तिरभृमाधापदेभाश्च ॥ ६११ ॥

एभ्यः किदिः प्रत्ययो [भव]त्येषां च यथासंख्यं तित्तिर भृम अध अप
 देभ इत्यादेशा भवन्ति ॥ तृ ध्रवनतरणयोः । तित्तिरिः शकुनिजातिः प्रवक्ता च
 वेदशाखायाः ॥ भ्रमू चलने । भूमिर्वायुर्हस्ती जलं च । बाहुलकाद्भृमादेशाभावे ।
 भ्रमिर्भ्रमः ॥ अदं प्सांक् भक्षणे । अधुपरिभावे । अध्यागच्छति ॥ आपूँद् व्याप्तौ ।
 अपि समुच्चयादौ । पुक्षोपि न्ययोधोपि ॥ दम्पूद् दम्भे । देभिः शरासनम् ॥ ६११ ॥

मनेरुदेतौ चास्य वा ॥ ६१२ ॥

मनिच् ज्ञाने । इत्यस्मादिः प्रत्ययो [भव] त्वकारस्य च उकार-एकारौ
 वा भवतः ॥ मुनिर्ज्ञानवान् ॥ मेनिः संकल्पः ॥ मनिर्धूमवर्तिः ॥ ६१२ ॥

• क्रमितमिस्तम्भोरिच्च नमेस्तु वा ॥ ६१३ ॥

एभ्यः किदिः प्रत्ययो [भव] त्वकारस्य च इकारो भवति नमेः पुनरकारस्य

विकल्पेन इकारः ॥ कम् पादविस्तेने । त्रिभिः क्षुद्रजन्तुः ॥ तम्बू काङ्गायाम् ।
तिमिर्महामस्यः ॥ स्तम्भिः सौमः । स्तिभिः केतकादिसूची इदयः समुद्रथ ॥
गमं प्रहस्ये । निमी राजा । नमिर्विद्याधराणामाद्यस्तीर्थकरथ ॥ ६१३ ॥

अम्भिकुण्टिकम्यंहिभ्यो नलुक् च ॥ ६१४ ॥

एभ्य इः प्रत्ययो [भवति] नकारस्य च लुग्भवति ॥ अभुङ् शब्दे ।
अभ्यामिमुख्येव्यवम् । अभ्यामि शलभाः पतन्ति ॥ कुटु आलस्ये च । कुटिर्वृक्षः
पापं वृषली देशो गेहं कुठारथ ॥ कपुङ् चलने । कपिरभिर्वानरथ ॥ अहुङ् गतौ ।
अहिः सर्पो वृत्रो वप्रथ ॥ ६१४ ॥

उभेर्द्वौ च ॥ ६१५ ॥

उभत् पूरणे । इत्यस्मादिः प्रत्ययो भवत्यस्य च इत्रावित्यादेशौ भवतः ॥
हौ द्वितीयो हिमुनि व्याकरणस्य ॥ त्रयस्तृतीयलिमुनि व्याकरणस्य ॥ ६१५ ॥

नीवीप्रहभ्यो ङित् ॥ ६१६ ॥

एभ्यो ङिदिः प्रत्ययो भवति ॥ णीन् प्रापणे । निवसति ॥ बीक् प्रजन-
नादौ । विस्तन्तुवायः पक्ष्युपसर्गथ ॥ कथा विभवति ॥ इङ् हरणे । प्रपूर्वः ।
प्रहिः कूप उदपानं च ॥ ६१६ ॥

वौ रिचेः स्वराग्नोन्तथ ॥ ६१७ ॥

वावुपसर्गे सति रिचूंपी विरेचने । इत्यस्मादिः प्रत्ययो [भवति] स्वरास्पर्शौ
नोन्तथ भवति ॥ विरिञ्चिर्वशा ॥ ६१७ ॥

कमिबमिजमिषसिशलिफलितलितडिबजिब्रजिब्वजिराजिपणिबणिबदि-

सदिहदिहनिहसहिबहितपिबपिभटिकम्भिसंपतिभ्यो

णित् ॥ ६१८ ॥

एभ्यो णिदिः प्रत्ययो भवति ॥ कम्बू कान्तौ ॥ कामिर्वृक्षकः कामे च ॥
दुवम्बू उद्धारणे । वामिः स्त्री ॥ जम्बू अदने । जामिर्मगिनी तृणं जनपदश्चैकः ॥
बसू अदने । वासिः संप्रामो गतौमिर्वहुमुक् च ॥ शल गतौ । शालिर्ब्रह्मिराजः ॥
फल निष्पत्तौ । फालिर्दलम् ॥ तलण् प्रतिष्ठायाम् । तालिर्वृक्षजातिः ॥ तडण् आ-
घाते । ताडिः स एव ॥ वज व्रज व्रज गतौ । वाजिरथः पुङ्गवसानं च ॥
व्राजिः पङ्क्तिः पिटकजातिश्च ॥ व्याजिः पलकाश्च ॥ राजृन् कीर्तौ । राजिः
पङ्क्तिर्लक्षा च ॥ पाणि व्यवहृत्तरस्तुत्योः । पाणिः करः ॥ वज शब्दे । वाणिर्वाक् ।

डद्याम् । वाणी ॥ वद व्यक्तायां वाचि । वादिर्वाङ्मी धीणा च ॥ षड् विशरण-
ग्रस्यवसादनेषु । सादिरद्वारोहः सारयिथ ॥ सहं पुरीषोत्सर्गे । हादिर्लूता ॥
हनंक् हिंसागत्योः । वातिः प्रहरणम् । केचिन्नु हानिरर्थमाश उच्छित्तिथेत्युदाह-
रन्ति । तत्र बाहुलकात् ङिति वादिति वाच्यं भवति । बाहुलकादेव णिस्त्ववि-
कल्पे । हनिरायुधम् ॥ षहि मरणे । साहिः शैलः ॥ वही प्रापणे । वाहिरनङ्गान् ॥
तपं संतापे । तापिर्दानवः ॥ डुवर्पी बीजसंताने । वापिः पुष्करिणी ॥ भट भृतौ ।
भाटिः स्रुतमूल्यम् ॥ कचुड् दीप्तौ । काञ्चिर्मेखला पुरी च । णित्करणादनु-
पान्त्यस्यापि वृद्धिः ॥ पतू गतौ । सम्पूर्वात् । संपातिः पक्षिराजः ॥ ६१८ ॥

कृशुकुटिप्रहिखन्यणिकष्यलिपलिचरिवसिगण्डिभ्यो वा ॥ ६१९ ॥

एभ्य इः प्रत्ययो [भवति] स च णिद्वा भवति ॥ डुकृङ् करणे । कारिः
शिल्पी । करिर्हस्ती विष्णुश्च ॥ शृश् हिंसायाम् । शारिर्बृतोपकरणं हस्तिपर्याणं
शारिका च । शरिर्हिंसा शूलश्च ॥ कुटत् कौटिल्ये । कोटिरभिरप्रभागोष्ट्रम् चाङ्क-
स्थानम् । कुटिर्गृहं शरीराङ्गं च ॥ प्रहीश् उपादाने । प्राहिः पतिः । प्रहिर्वेणुः ॥
खनूग् अवधारणे । खानिः खनिश्च निधिराकरस्तडागं च ॥ अण शब्दे । आणि-
रणिश्च द्वारकीलिका ॥ कष हिंसायाम् । काषिः कर्षकः । कषिर्निकषोपलः काष्ठ-
मश्वकर्णः खनित्रं च ॥ अली भूषणादौ । आलिः पङ्क्तिः सखी च । अलिर्भ्रम-
रः ॥ पल गतौ । पालिर्जलसेतुः कर्णपर्यन्तश्च । पलिः संस्त्यायः ॥ चर भक्षणे च ।
चारिः पशूनां भक्ष्यम् । चरिः प्राकारशिखरं विषयो वायुः पशुः केशोर्णी च ॥
वसं निवासे । वासिस्तक्षोपकरणम् । वसिः शय्यामिर्गृहं रात्रिश्च ॥ गडु वदनैकदेशे ।
गण्डिर्गण्डिका । णिस्त्वपक्षेनुपान्त्यस्यापि वृद्धौ । गाण्डिर्धनुषपर्व ॥ ६१९ ॥

पादाच्चात्यजिभ्याम् ॥ ६२० ॥

पादशब्दपूर्वाभ्यां केवलाभ्यां चात्यजिभ्यां णिदिः प्रत्ययो भवति ॥ अतः
सातत्यगमने । अज क्षेपणे च । पादाभ्यामततीति । अजतीति वा । पदातिः ।
पदाजिः । पदः पादस्याज्यातिगोपहत इति पदभावः । उभावपि पक्षिवाचिनौ ॥
आतिः पक्षी । अपूर्वात् । स्वातिर्वायव्यनक्षत्रम् ॥ आजिः संपातः स्पर्धावधिश्च ॥
॥ ६२० ॥

नहेर्भ च ॥ ६२१ ॥

नहींच् बन्धने । इत्वस्माप्णिहिः प्रत्ययो भवति भकारान्तादेशो भवति ॥
नाभिरन्त्यकुलकरत्रक्रमभ्यं शरीरावयवश्च ॥ ६२१ ॥

अशो रश्मादिः ॥ ६२२ ॥

अश्लीष्टि व्याप्नोति । इत्यस्माणिदिः प्रत्ययो [भवति] रेफश्च धात्वोरादिर्भवति ॥ राशिः समूहो नक्षत्रपादनवकरूपश्च मेघादिः ॥ ६२२ ॥

कायः किरिच्च वा ॥ ६२३ ॥

कै शब्दे । इत्यस्मात्किः प्रत्ययो [भवति] इकारश्चान्तादेशो वा भवति ॥ किकिः पक्षी विद्वांश्च ॥ काकिः स्वरदोषः ॥ ६२३ ॥

वर्धेरकिः ॥ ६२४ ॥

वर्धण् क्लेदनपूरणयोः । इत्यस्मादकिः प्रत्ययो भवति ॥ वर्धकिस्तक्षा ॥ ६२४ ॥

सनेर्डखिः ॥ ६२५ ॥

षण्णयी दाने । इत्यस्माड्डिदखिः प्रत्ययो भवति ॥ सखा मित्रम् । सखायौ । सखायः ॥ ६२५ ॥

कोर्डिखिः ॥ ६२६ ॥

कुक् शब्दे । इत्यस्माड्डिदिखिः प्रत्ययो भवति ॥ किखिलौ मसिका ॥ ६२६ ॥

मृश्चिकण्यणिदध्यविभ्य ईचिः ॥ ६२७ ॥

एभ्य ईचिः प्रत्ययो भवति ॥ मृत् प्राणत्यागे । मरीचिर्मुनिर्मयूतश्च ॥ द्रोश्च गतिवृद्धयोः । श्वयीचिश्चन्द्रः श्वयथुश्च ॥ कण अण शब्दे । कणीचिः प्राणी लता चक्षुः शकटं शङ्खश्च ॥ अणीचिर्बेणुः शाकटिकश्च ॥ दधि धारणे । दधीची राजार्थः ॥ अव रक्षणादौ । अवीचिर्नरकविशेषः ॥ ६२७ ॥

वेगो डित् ॥ ६२८ ॥

वेग् तन्तुसंताने । इत्यस्माड्डिदीचिः प्रत्ययो भवति ॥ वीचिर्कर्मिः ॥ ६२८ ॥

वणेर्णित् ॥ ६२९ ॥

वण शब्दे । इत्यस्माणिदीचिः प्रत्ययो भवति ॥ वाणीचिद्व्याया व्याधिश्च ॥ ६२९ ॥

कृपिशकिभ्यामटिः ॥ ६३० ॥

आभ्यामटिः प्रत्ययो भवति ॥ कृपौड् सामर्थ्ये । कर्पटिः निःस्वः ॥ शकूट् शस्त्री । शकटिः शकटम् ॥ ६३० ॥

भ्रेर्ठिः ॥ ६३१ ॥

भ्रिग् सेवायाम् । इत्यस्माड्ठिः प्रत्ययो भवति ॥ भ्रेठिर्गणितव्यवहारः ॥ ६३१ ॥

चमेकशालः ॥ ६३२ ॥

चमु अहने । इत्यस्माद्धिः प्रत्ययो भवत्यकारस्य उकारो भवति ॥ चुण्डिः
सुप्रवापी ॥ ६३२ ॥

मुषेरुण् चान्तः ॥ ६३३ ॥

मुषश् स्तेवे । इत्यस्माद्धिः प्रत्ययो [भव]त्युण् चान्तो भवति ॥ मुषु-
ण्डिः प्रहरणम् । उणो न गुणो विधानसामर्थ्यात् ॥ ६३३ ॥

कावावीक्रीश्रिभुक्षुज्वरितूरिचूरिपूरिभ्यो णिः ॥ ६३४ ॥

एभ्यो णिः प्रत्ययो भवति ॥ कैं शब्दे । काणिर्विलक्ष्याननुसर्पणम् ॥ वैग्
तन्नुसंताने । बाणिर्व्यतिः ॥ वीक् प्रजननादौ । वेणिः कवरी ॥ दुर्कींश्च द्रव्य-
विविमये । क्रेणिः क्रयविशेषः ॥ भिग् सेवायाम् । भ्रेणिः पङ्क्तिर्विलविशेषश्च ।
भ्रेणयोष्टादश गणविशेषाः । निपूर्वात् । निभ्रेणिः संक्रमः ॥ भुण्ड् भवणे । भोणि-
र्जघनम् ॥ दुक्षुक् शब्दे । क्षोणिः पृथिवी ॥ ज्वर रोमे । जूर्णिज्वरो वायुरादित्यो-
भिः शरीरं ब्रह्मा पुराणश्च ॥ तूरैचि त्वरायाम् । तूर्णिस्त्वरामनः शीघ्रश्च ॥ चूरैचि
दाहे । चूर्णिर्वृत्तिः ॥ पूरैचि आप्यायने । पूर्णिः पूरः ॥ ६३४ ॥

ऋतृषृकुवृषिभ्यः कित् ॥ ६३५ ॥

ऋकारान्तेभ्यो षृ इत्यादिभ्यश्च किण्णिः प्रत्ययो भवति ॥ शृश् हिंसायाम् ।
शीर्णी रोगोद्ययश्च ॥ स्तृण्श् आच्छादने । स्तीर्णिः संस्तरः ॥ षृं सेचने । वृणी
रश्मिज्वाला निदाश्च ॥ वृं गतौ । वृणिरादित्यो वज्रमनिलोद्गुशोमिश्च ॥ कुंक्
शब्दे । कुणिर्विकलो हस्तो हस्तविकलश्च ॥ वृषू सेचने । वृणिर्वस्नो मेघो वदुवि-
शेषश्च । पर्षतेरपीच्छन्त्येके । वृष्णी रश्मिः ॥ ६३५ ॥

पृषिहृषिभ्यां वृद्धिश्च ॥ ६३६ ॥

आभ्यां णिः प्रत्ययो [भव]त्यनयोश्च वृद्धिर्भवति ॥ वृषू सेचने । पार्धिः
पादपञ्चाङ्गानः पृष्ठप्रदेशश्च ॥ वृषच् तुष्टौ । हार्धिर्हरणम् ॥ ६३६ ॥

वूर्णिधूर्णिभूर्णिषूर्ण्योदयः ॥ ६३७ ॥

एते णिप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ वृग् वरणे । धृग् धरणे । भू सत्त्वानाम् ।
वृं सेचने । कृत्वं रथान्तो निपात्यन्ते ॥ वूर्णि कुल्या ॥ धूर्णिधूर्तिः ॥ भूर्णिभोतनं
भूमिः कालश्च ॥ वूर्णिर्भूमः ॥ आदिप्रहणादन्त्येपि ॥ ६३७ ॥

ऋहृस्मृधृभृकुत्प्रहरणिः ॥ ६३८ ॥

एभ्योणिः प्रत्ययो भवति ॥ ऋक् गतौ । अरणिरभिमथनकाष्ठम् ॥ हृग्
हरणे । हरणिः कुल्या मृत्युश्च ॥ स्मृत् गतौ । सरणिरीषप्रतिः पन्था आदित्यः सिरा-
संघातश्च ॥ भृत् प्राणत्यागे । भरणी रात्रिः ॥ धृग् धारणे । धरणिः क्षितिः ॥
दुहृद्भृग् पोषणे च । भरणिर्नक्षत्रम् ॥ कुहृग् करणे । करणिः सावृक्ष्यम् ॥
तु प्रवनतरणयोः । तरणिः संक्रम आदित्यो यवागूः पतितगोरूपोत्थापनी च यष्टिः ।
वै दुःखार्थे । दुःखेन तीर्यत इति वैतरणी नदी ॥ महीश् उत्पादाने । महणिर्जड-
राभिस्तदाधारो व्याधिर्मेढ्रं मृत्युश्च ॥ ६३८ ॥

कङ्क्रेरिषास्य वा ॥ ६३९ ॥

ककुङ् गतौ । इत्यस्मादणिः प्रत्ययो [भवति] धातोरकारस्य च इकारो
वा भवति ॥ कङ्कणिः कङ्कणम् ॥ किङ्कणिर्बण्टा ॥ ६३९ ॥

ककोर्णित् ॥ ६४० ॥

ककि लौल्ये । इत्यस्मादणिदणिः प्रत्ययो भवति ॥ काकणिर्मानविशेषः
॥ ६४० ॥

कृषेश्च चादेः ॥ ६४१ ॥

कृषीत् विलेखने । इत्यस्मादणिः प्रत्ययो [भव] त्वादेश चकारौ भवति ॥
च षणिश्चमूरभिर्बुद्धिर्व्यवसायो वेद्या वृषश्च ॥ ६४१ ॥

क्षिपेः कित् ॥ ६४२ ॥

क्षिपीत् प्रेरणे । इत्यस्मात्किदणिः प्रत्ययो भवति ॥ क्षिपणिरायुधं वडिश-
बन्धकश्चर्मकृता पाषाणसर्जनी च ॥ ६४२ ॥

आडः कृहृगुषेः सनः ॥ ६४३ ॥

आडः परेभ्यो दुहृग् करणे । हृग् हरणे । शुषच् शोषणे । इत्येतेभ्यः
सन्नन्तेभ्योणिः प्रत्ययो भवति ॥ आचिकीर्षणिर्व्यवसायः ॥ आजिहीर्षणिः श्रीः ॥
आशुशुष्पणिरभिर्वायुश्च ॥ ६४३ ॥

अग्निसर्त्यादेरिणिक् ॥ ६४४ ॥

एभ्यः किदितिः प्रत्ययो भवति ॥ वृग् वरणे । प्यस्तः । वारिणिः पशुः
पशुवृत्तिश्च ॥ स्तृ गतौ । शिणिरभिर्वचश्च ॥ आदिवह्णाह्न्येपि ॥ ६४४ ॥

अदेस्त्रीणि ॥ ६४५ ॥

अदक् भक्षणे । इत्यस्माच्चीणिः प्रत्ययो भवति ॥ अच्चीणिः कृमिजातिः ॥ ६४५ ॥

मुञ्जायजिषपिपदिवसिवितसिभ्यस्तिः ॥ ६४६ ॥

एभ्यस्तिः प्रत्ययो भवति ॥ मुञ् गतौ । ओतिधीरम् ॥ शांश्च अवबोधने । ज्ञायते त्रैलोक्यस्य ज्ञातेति ज्ञातिरिक्षत्राकुर्वृषभः स्वजनश्च ॥ यजीं देवपूजादौ । यष्टिर्दण्डो लता च ॥ षप समवाये । सप्तिरश्वः ॥ पर्दिच् गतौ । पत्तिः पदातिः ॥ वसं निवासे । वस्तिः सूत्राधारश्चर्मपुटः स्नेहनोपकरणं च ॥ तद्धच् उपक्षये । विपूर्वः । वितस्तिरर्धहस्तः ॥ ६४६ ॥

प्रथेर्लुक् च वा ॥ ६४७ ॥

प्रथिष् प्रख्याने । इत्यस्मात्तिः प्रत्ययो [भव] त्यन्तस्य च लुग्वा भवति ॥ वृक्षं प्रति विद्योतते । प्रतिष्ठितः ॥ पक्षे । पत्तिः प्रथनं भागश्च ॥ ६४७ ॥

कोर्यष्पादिः ॥ ६४८ ॥

कुक् शब्दे । इत्यस्माद्यष्पादिस्तिः प्रत्ययो भवति ॥ कोयष्टिः पक्षिविशेषः ॥ ६४८ ॥

ग्री गृष् च ॥ ६४९ ॥

गृत् निगरणे । इत्यस्मात्तिः प्रत्ययो [भव] त्यस्य च गृष् इत्यादेशो भवति ॥ गृष्टिः सकृत्प्रसूता गौः ॥ ६४९ ॥

सोरस्तेः शित् ॥ ६५० ॥

सुपूर्वात् असक् भुवि । इत्यस्मात् शितिः प्रत्ययो भवति ॥ स्वस्ति कल्याणम् ॥ शिच्चाद्भूभावाङ्गुगभावः ॥ ६५० ॥

दृमुषिकृषिरिषिविषिशोशुच्यशिपूयीणप्रभृभ्यः कित् ॥ ६५१ ॥

एभ्यः कितिः प्रत्ययो भवति ॥ दृङ् आदरे । दृतिरक्षागादित्स्वग्मयो जलाधारः ॥ मुषश् स्तेवे । मुष्टिरङ्गुलिसंनिवेशविशेषः ॥ कृषीत् विलेखने । कृष्टिः पण्डितः ॥ रिष हिंसायाम् । रिष्टिः प्रहरणम् ॥ विषूकी व्याप्तौ । विष्टिरचेतनकर्मकरः ॥ शौष् तक्षणे । शितिः कृष्णः कृशश्च ॥ शुच शोके । शुक्तिः मुक्तादिः ॥ अशौटि व्याप्तौ । अष्टिरङ्गुलिसंनिवेशः ॥ पूयैर्दुर्गन्धविशरणयोः । पूतिर्दुर्गन्धो दुष्टं तृणजातिश्च ॥ हणक् गतौ । इति देखादौ ॥ दुडुभृगक् पोषणे च । प्रपूर्वः । प्रभृतिरादिः ॥ ६५१ ॥

कुच्योर्नोन्तश्च ॥ ६५२ ॥

आभ्यां किञ्चिः प्रत्ययो भवति नकारश्चान्तो भवति ॥ कुङ्क्ष्वाभ्ये । कुन्ती
राजा । कुन्तयो जनपदः ॥ विङ्गद् चवने । चिन्ती राजा ॥ ६५२ ॥

खल्यमिरभिवहिबस्यर्तेरतिः ॥ ६५३ ॥

एभ्योतिः प्रत्ययो भवति ॥ खल संचये च । खलतिः खल्वाटः ॥ अम
गती । अमतिश्चातकभङ्गागः प्रावृण्मार्गो व्याधिर्गतिश्च ॥ रमि क्रीडायाम् । रमतिः
क्रीडा कामः स्वर्गः सभा च ॥ बर्हि प्रापणे । बहतिर्नीर्वायुरमात्योपत्यं कुदुम्भं
च ॥ बसं निवासे । बसतिर्निवासो ग्रामसंनिवेशश्च ॥ कंक गती । अरतिर्वायुः सर-
णमल्लखं क्रोधो वर्म च ॥ ६५३ ॥

हन्तेरह च ॥ ६५४ ॥

हनेक् हिंसागत्योः । इत्यस्मादतिः प्रत्ययो [भव] त्यस्य च अह इत्यादेशो
भवति ॥ अहतिर्व्याधिः पन्थाः कालो रथश्च ॥ ६५४ ॥

वृगो व्रत च ॥ ६५५ ॥

वृगद् वरणे । इत्यस्मादतिः प्रत्ययो [भव] त्यस्य च व्रत इत्यादेशो भ-
वति ॥ व्रततिर्वल्ली ॥ ६५५ ॥

अञ्चेः क च वा ॥ ६५६ ॥

अञ्चू गती च । इत्यस्मादतिः प्रत्ययो [भवति] ककारश्चान्तादेशो वा भव-
ति ॥ अञ्चुतिर्वायुः प्रजापतिरभिश्च ॥ अञ्चतिरभिः ॥ ६५६ ॥

वातेर्णिहा ॥ ६५७ ॥

वाक् गतिगन्धनयोः । इत्यस्मादतिः प्रत्ययो [भवति] स च णिहा भवति ॥
वायतिर्वातः ॥ वातिर्गन्धमिश्रपवनः ॥ ६५७ ॥

योः कित् ॥ ६५८ ॥

युक् मिभणे । इत्यस्मात्किदतिः प्रत्ययो भवति ॥ युवतिस्तदणी ॥ ६५८ ॥

पातेर्वा ॥ ६५९ ॥

पाक् रक्षणे । इत्यस्मादतिः प्रत्ययो [भवति] स च किद्वा भवति ॥ पति-
र्भर्ता ॥ पातिर्भर्ता रक्षिता प्रभुश्च ॥ ६५९ ॥

अगिबिलिपुलिदिपिस्तिक् ॥ ६६० ॥

एभ्यः किदस्तिः प्रत्ययो भवति ॥ अग कुटिलानां गती । अगस्तिः ॥

विलत् वरणे । विलस्तिः ॥ पुल भस्वे । पुलस्तिः ॥ क्षिपत् प्रेरणे । क्षिपस्तिः ॥
पते लौकिका ऋषयः । अगस्तिर्वृक्षजातिश्च ॥ ६६० ॥

गृधेर्गभ च ॥ ६६१ ॥

गृधूच् अभिकाङ्क्षाम् । इत्यस्मादस्तिक् प्रत्ययो भवति गभ वास्वादेशो
भवति ॥ गभस्ती रादिमः ॥ ६६१ ॥

वस्यर्तिभ्यामातिः ॥ ६६२ ॥

आभ्यामातिः प्रत्ययो भवति ॥ वसं निवासे । वसातयो जनपदः ॥
क्रंक् गतौ । अरातिः शत्रुः ॥ ६६२ ॥

अभेर्यामाभ्याम् ॥ ६६३ ॥

अभिपूर्वाभ्यामाभ्यामातिः प्रत्ययो भवति ॥ यांक् प्रापणे । मांक् माने ।
अभियातिरभिमातिश्च शत्रुः ॥ ६६३ ॥

यजो य च ॥ ६६४ ॥

यर्जी देवपूजादौ । इत्यस्मादातिः प्रत्ययो[भवति] वकारश्चान्तादेशो भवति ॥
वयाती राजा ॥ ६६४ ॥

वद्यविष्ठदिभूभ्योन्तिः ॥ ६६५ ॥

एभ्योन्तिः प्रत्ययो भवति ॥ वद व्यक्तायां वाचि । वदन्तिः कथा ॥
अव रक्षणादिषु । अवन्ती राजा । अवन्तयो जनपदः ॥ उदण् अपवारणे । युजा-
दिविकल्पितगिजन्तस्वादण्यन्तः । उदन्तिर्गृहाच्छादनद्रव्यम् ॥ भू सत्तायाम् । भ-
वन्तिः कालो लोकस्थितिश्च ॥ ६६५ ॥

शकेरुन्तिः ॥ ६६६ ॥

शकृद् शक्तौ । इत्यस्मादुन्तिः प्रत्ययो भवति ॥ शकुन्तिः पक्षी ॥ ६६६ ॥

नजो दागो छितिः ॥ ६६७ ॥

नजपूर्वात् दुदांक् दाने । इत्यस्माद्ध्रुदितिः प्रत्ययो भवति ॥ अदिति-
र्देवमाता ॥ ६६७ ॥

देहः ॥ ६६८ ॥

देह् पालने । इत्यस्माद्ध्रुदितिः प्रत्ययो भवति ॥ दितिरह्वरमाता ॥ ६६८ ॥

वीसक्यासिभ्यस्थिक् ॥ ६६९ ॥

एभ्यस्थिक् प्रत्ययो भवति ॥ वीक् प्रजननादिषु । वीथिर्गर्गः ॥ पञ्च सङ्गे ।
आस्थिकरः शकटाङ्गं च ॥ अस्त्वं क्षेपणे । अस्थि पञ्चमो धातुः ॥ ६६९ ॥

सारेरधिः ॥ ६७० ॥

सं गतौ । इत्यस्मादधिः प्रत्ययो भवति ॥ सारधिर्यन्ता ॥ ६७० ॥

निषङ्गेधिः ॥ ६७१ ॥

निषूर्वात् षञ्जं सङ्गे । इत्यस्मादधिः प्रत्ययो भवति ॥ निषङ्गधी दशो धनुर्धरश्च ॥ विस्करणं गत्वार्थम् ॥ ६७१ ॥

उदत्तेर्णिद्रा ॥ ६७२ ॥

उत्पूर्वात् ऋक् गतौ । इत्यस्मादधिः प्रत्ययो [भवति] स च णिशा भवति ॥ उदारधिर्धिष्णुः ॥ उदारधिर्धिमः काष्ठं समुद्रोऽनङ्गान्ध ॥ ६७२ ॥

अतेरधिः ॥ ६७३ ॥

अत सातत्त्वगमने । इत्यस्मादधिः प्रत्ययो भवति ॥ अतिधिः पावतमो भिक्षावृत्तिः ॥ ६७३ ॥

तनेर्डित् ॥ ६७४ ॥

तनूधी विस्तारे । इत्यस्मादधिः प्रत्ययो भवति ॥ तिधिः प्रतिपदादिः ॥ ६७४ ॥

उषेरधिः ॥ ६७५ ॥

उषू दाहे । इत्यस्मादधिः प्रत्ययो भवति ॥ ओषधिरुद्भिदिशेषः ॥ ६७५ ॥

विदो रधिक् ॥ ६७६ ॥

विवक् ज्ञाने । इत्यस्मात्किदधिः प्रत्ययो भवति ॥ विदधिर्धर्मविशेषः ॥ ६७६ ॥

वीयुसुबह्यगिभ्यो निः ॥ ६७७ ॥

एभ्यो निः प्रत्ययो भवति ॥ वीक् प्रजनमादौ । वेनिर्ध्याधिर्नदी च ॥ युक् मिभणे । योनिः प्रजननमङ्गमुत्पत्तिस्थानं च ॥ युग्द् अभिषवे । सोनिः सवनम् ॥ वही प्रापणे । वङ्गिः पावको बलीवर्ध ॥ अग कुटिलायां गतौ । अभिःपावकः ॥ ६७७ ॥

धूशाशीडो ह्रस्वश्च ॥ ६७८ ॥

एभ्यो निः प्रत्ययो [भवति] ह्रस्वधैषां भवति ॥ धूग्श् कम्पने । धूनिर्नदी ॥ शौक् तक्षणे । सनिः सौरिः ॥ शीडक् स्वमे । शिनिर्यादयो वर्णश्च ॥ ६७८ ॥

लूधूमिभ्यः कित् ॥ ६७९ ॥

एभ्यः कितिः प्रत्ययो भवति ॥ लूग्श् डेवने । लूनिर्लवणः ॥ धूग्श् कम्पने । धूनिर्वायुः ॥ पठत् शीप्तायाम् । पृथिव्योर्लोपतनुः किरणः स्वर्गश्च ॥ ६७९ ॥

सदिवृत्त्यभिधम्यइयटिकटचवेरमिः ॥ ६८० ॥

एभ्योनिः प्रत्ययो भवति ॥ वहुं विशारणादौ । सवनिर्भलम् ॥ वृणुद् वर्तने ।
वर्तनिः पन्था देशानाम च ॥ अम गतौ । अमनिरमिः ॥ धमः सौत्रः । धमनिर्मेन्वा
रसवहा च सिरा ॥ अशौटि व्याप्नौ । अशानिरिन्द्रायुधम् ॥ अट गतौ । अटनि-
धापकोटिः ॥ कटे वर्षावरणयोः । कटनिः शैलमेखला ॥ अय रक्षणादौ ।
अयनिर्भूः ॥ ६८० ॥

रञ्जेः कित् ॥ ६८१ ॥

रञ्जीं रागे । इत्यस्मात्किदनिः प्रत्ययो भवति ॥ रजनी राशिः ॥ ६८१ ॥

अर्तेरतिः ॥ ६८२ ॥

अंक् गतौ । इत्यस्मादतिः प्रत्ययो भवति ॥ अरतिर्बाहुमध्यं शम उत्क-
निष्ठश्च हस्तः ॥ ६८२ ॥

एधेरिनिः ॥ ६८३ ॥

एधि वृद्धौ । इत्यस्मादिनिः प्रत्ययो भवति ॥ एधिनिर्मेदिनी ॥ ६८३ ॥

शकेरुनिः ॥ ६८४ ॥

शकुंद् शक्तौ । इत्यस्मादुनिः प्रत्ययो भवति ॥ शकुनिः पक्षी ॥ ६८४ ॥

अदेर्मनिः ॥ ६८५ ॥

अदं प्सांक् भक्षणे । इत्यस्मान्मनिः प्रत्ययो भवति ॥ अग्रनिः पशूनां
भक्षणद्रोण्यभिर्जयो हस्त्वन्धस्तालु च ॥ ६८५ ॥

दमेर्दुभिर्दुम् च ॥ ६८६ ॥

दमूच् उपशमे । इत्यस्मादुभिः प्रत्ययो [भव]त्यस्य च दुम् इत्यादेशो
भवति ॥ दुन्दुभिर्देवतूर्यम् ॥ ६८६ ॥

नीसावृयुशृबलिदलिभ्यो मिः ॥ ६८७ ॥

एभ्यो मिः प्रत्ययो भवति ॥ णींक् प्रापणे । नेमिधक्रधारा ॥ णींक् अन्त-
कर्मणि । साम्बर्धबाप्यव्ययम् ॥ वृणुद् वरणे । बर्मिर्वल्मीककृमिः ॥ युक्
मिश्रणे । योमिः शकुनिः ॥ शृश् हिंसायाम् । शर्मिर्दृक् ॥ बलि संवरणे । बल्मि-
रिन्द्रः समुद्रश्च ॥ दल विशारणे । दल्मिरायुधमिन्द्रः समुद्रः शक्तो विषं च ॥ ६८७ ॥

अशो रश्मादिः ॥ ६८८ ॥

अशौटि व्याप्नौ । इत्यस्माग्भिः प्रत्ययो [भवति] रेफश्च धातोरादिर्भवति ॥
रश्मिः प्रपहो मयूखश्च ॥ ६८८ ॥

सर्तेरुचातः ॥ ६८९ ॥

आभ्यां मिः प्रत्ययो [भवति] गुणे च कृतेकारस्य ककारादेशो भवति ॥
सृ गतौ । सूर्मिःस्थूणा ॥ क्रक् गतौ । कर्मस्तरंगः ॥ ६८९ ॥

कृभूभ्यां कित् ॥ ६९० ॥

आभ्यां किन्मिः प्रत्ययो भवति ॥ कुकृग् करणे । कृमिः शुद्रजन्तुजातिः ॥
भू सत्तायाम् । भूमिर्वसुधा ॥ ६९० ॥

कजेडयिः ॥ ६९१ ॥

कण शब्दे । इत्यस्माद्धिदयिः प्रत्ययो भवति ॥ कयिः पक्षिविशेषः ॥ ६९१ ॥

तङ्गिबङ्कयङ्किमङ्कयंहिशद्यदिसद्यशौवपिवशिभ्यो रिः ॥ ६९२ ॥

एभ्यो रिः प्रत्ययो भवति ॥ तङ्कु कृष्णजीवने । तङ्किर्युक्ता ॥ वकुङ्
कौटिल्ये । वङ्किः शल्यं परशुका रयोहः कुटिलश्च ॥ अकुङ् लक्षणे । अङ्किश्चिह्नं
वंशकठिनिकथ ॥ मकुङ् मण्डने । मङ्किर्मण्डनं शठः प्रवक्तृश्च ॥ अहुङ् गतौ ।
अङ्गिः पादः । अङ्केरप्येके । अघुङ् गत्याक्षेपे । अङ्गिः ॥ शङ् शतने । शङ्गिर्भ-
स्म हस्ती वज्रं गिरिर्ऋषिः शोभनश्च ॥ अङ् प्लाक् भक्षणे । अङ्गिः पर्वतः ॥ षङ्
विशरणादौ । सङ्गिर्हस्ती गिरिर्मेघश्च ॥ अशौटि व्याघ्रौ । अङ्गिः कोटिः ॥ दुवर्षी
बीजसंताने । वङ्गिः केदारः ॥ वशक् कान्तौ । वङ्गिः समूहः ॥ ६९२ ॥

भूसूकुशिविशिशुभिभ्यः कित् ॥ ६९३ ॥

एभ्यः किन्निः प्रत्ययो भवति ॥ भू सत्तायाम् । भूरि प्रभूतं काश्चनं च ॥ पूर
प्रेरणे । सरिराचार्यः पण्डितश्च ॥ कुशच् क्षेपणे । कुभिर्ऋषिः ॥ विज्ञात् प्रवेशने ।
विभिर्मृत्युर्ऋषिश्च ॥ शुभि दीप्तौ । शुभिर्वीतिर्विप्रौ दर्शनीयं शुभं सत्त्वं च ॥ ६९३ ॥

जूषो रश्च वः ॥ ६९४ ॥

जूषच् जरति । इत्यस्मात्किन्निः प्रत्ययो [भवति] इति सति रेफस्य वकार-
श्च भवति ॥ जीन्निः शरीरम् ॥ ६९४ ॥

कुम्भिकुशादयः ॥ ६९५ ॥

कुम्भादयः शब्दाः किन्निप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ कुपेः कौतेश्च दधान्तः ।
कुम्भिर्ऋषिः ॥ कुम्भिः पर्वत ऋषिः समुद्रश्च ॥ आदिप्रहणात् क्षौवेर्दोन्तः । कुम्भिः
समुद्रः ॥ अर्धेर्गोन्तः । कम्भिलोकनायः ॥ शकेः । शक्तिर्बलवान् ॥ इत्यादयोपि
भवन्ति ॥ ६९५ ॥

राशदिशकिकयादिभ्यस्त्रिः ॥ ६९६ ॥

एभ्यस्त्रिः प्रत्ययौ भवति ॥ राक् दाने । रात्रिर्मिषा ॥ शङ् शान्ते । शक्तिः कुञ्जरः क्रौञ्चश्च ॥ शक्नुद् शक्तौ । शक्तिः क्रौञ्चः कपिश्च ॥ कश्च वैष्णवे सौत्रः । कञ्चिर्कपिः ॥ अद् प्साक् भक्षणे । अञ्चिर्कपिः ॥ ६९६ ॥

पतेरत्रिः ॥ ६९७ ॥

पतू गतौ । इत्यस्मादत्रिः प्रत्ययौ भवति ॥ पतत्रिः पत्नी ॥ ६९७ ॥

नदिवल्लघार्तिकृतेररिः ॥ ६९८ ॥

एभ्योरिः प्रत्ययौ भवति ॥ णद् अव्यक्ते शब्दे । नदरिः पटहः ॥ वल्लि संवरणे । वल्लरिर्लता वीणा सस्यमञ्जरी च ॥ कृक् गतौ । अररिः कपाटः ॥ कृतैत् छेदने । कर्तरिः केशादिकर्तेनयन्त्रम् ॥ ६९८ ॥

मस्यसिधसिजस्यज्जिसहिभ्य उरिः ॥ ६९९ ॥

एभ्य उरिः प्रत्ययौ भवति ॥ मसैच् परिणामे । मसुरिर्मरीचिः ॥ असूच् क्षेपणे । असुरिः संप्रामः ॥ वसू अदने । वसुरिरभिः ॥ जसूच् मोक्षणे । जसुरिः समाप्तिरशानिररणिः क्रोधश्च ॥ अगु गतौ । अजुरिः करशाखा । लत्वे अजुलिः ॥ पहि मर्षणे । सहुरिः पृथिव्यक्रोधनो नङ्गान्संप्रामोन्धकारः सूर्यश्च ॥ ६९९ ॥

मुहेः कित् ॥ ७०० ॥

मुहीच् वैचित्र्ये । इत्यस्मात्किदुरिः प्रत्ययौ भवति ॥ मुहुरिः ब्रह्मो नङ्गश्च ॥ ७०० ॥

धूमूभ्यां लिक्कलिणौ ॥ ७०१ ॥

आभ्यां यथासंख्यं लिक् लिण् इति प्रत्ययौ भवतः ॥ धूमूश् कम्पने । धूलिः पांशुः ॥ मूद् बन्धने । मौलिर्जूटः ॥ ७०१ ॥

पाटशस्त्रिभ्यामलिः ॥ ७०२ ॥

आभ्यामलिः प्रत्ययौ भवति ॥ पट गतौ । प्यन्तः । पाटलिर्दृष्टविशेषः ॥ अञ्जोप् व्यक्तयादौ । अञ्जलिः पाणिपुटः प्रणामहस्तपुष्पं च ॥ ७०२ ॥

मादाशलिभ्यामोकुलिमली ॥ ७०३ ॥

आभ्यां यथासंख्यमोकुलि मलि इत्येवौ प्रत्ययौ भवतः ॥ माक् दाने । मौकुलिः काकः ॥ माल गतौ । प्यन्तः । मात्मलिर्दृष्टविशेषः ॥ ७०३ ॥

दृष्वभ्यो विः ॥ ७०४ ॥

पभ्यो विः प्रत्ययो भवति ॥ दृश् विदारणे । दर्विस्तर्कः ॥ दृश् पालनपूर-
णयोः । पर्विः कङ्को हिंस्रश्च ॥ दृग्श् वरणे । पर्विः शकटं वात्री काकः इत्येवञ्च
॥ ७०४ ॥

जृगृस्तृजागृकृनीघृषिभ्यो ङित् ॥ ७०५ ॥

पभ्यो ङितिः प्रत्ययो भवति ॥ जृप्च् जरसि । जीर्विः पशुः कण्टकः
शकटो मनुः कायो गुल्मं शङ्का वृद्धो वृद्धभावश्च ॥ शृश् हिंसायाम् । शीर्विर्हिंस्रः
कृमिर्न्यङ्गुश्च ॥ स्तृग्श् आच्छादने । स्तीर्विर्गर्विष्ठोऽध्वर्युर्भगस्तनू रधिरं भवं तृण-
जातिर्नभोजश्च ॥ जागृक् निद्राक्षये । जागृवी राजाभिः प्रबुद्धश्च । ङित्त्वाच्च गुणः ॥
ङुर्ङ्ग् करणे । कृवी रुद्रस्तन्तुवायस्तन्तुवायद्रव्यं राजा च । यदुपशं कृव्य इति
पुरा पञ्चालानाचक्षते ॥ णीग् प्रापणे । नीविः परिधानमन्यमूलधनं च ॥ घृषू संहर्ये ।
घृष्विर्वराहो वायुराभिश्च ॥ ७०५ ॥

छविष्ठिस्फविस्फविस्थविस्थिविदविदीविकिकिविदिदिविदीदिवि-
किकीदिविकिकिदीविशिष्यटव्यादयः ॥ ७०६ ॥

एते ङिप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ छयतेह्रस्वश्च । छविस्त्वक्लच्छायावरणं च ॥
छिदेर्लुक् च । छिभिः कल्गुद्रव्यम् ॥ स्फायतेः स्फस्फिभावौ च । स्फविर्वृक्षजातिः ।
स्फिविर्वृक्ष उदधिश्च ॥ तिष्ठतेः स्थस्थिभावौ च । स्थविः प्रसेवकस्तन्तुवावः क्षीमा-
मिरजङ्गमः स्वर्गः कुष्ठी कुष्ठिमांसं फलं च । स्थिभिः सीमा ॥ दमेर्लुक् च । दवि-
र्धर्मशीलो दाता स्थानं फालश्च ॥ दीव्यतेर्दीर्विश्च । दीविः कितवो युतिमान्कालो
व्याघ्रजातिश्च ॥ कितेर्हित्वं पूर्वस्य चत्वाभावो लुक् च । किकिविः पक्षिविशेषः ॥
दिर्वेहित्वं पूर्वदीर्विश्च च वा । दिदिविः स्वर्गः । दीदिविरत्नं स्वर्गश्च ॥ कितेः
किकीदिभावश्च । किकीदिविर्वर्णः पक्षी च ॥ किकिपूर्वादीव्यतेर्दीर्विश्च । किक्तीति
कुर्वन्दीव्यति । किकिदीविधाषः ॥ शीङो ह्रस्वश्च । शिवी राजा ॥ अटिरचान्तः ।
अटविररण्यम् ॥ आदिमहणादन्येपि ॥ ७०६ ॥

मुषिपुषिशुषिकुष्यशिभ्यः सिक् ॥ ७०७ ॥

एभ्यः कितिः प्रत्ययो भवति ॥ मुषू मुषू दाहे । मुषिरभिहृदपानश्च ॥
मुषिरभिर्ज्वर कुष्ठश्च ॥ शुष्व् शोषणे । शुषिर्न्यमुनिदाहो न्यायकस्तेजश्च ॥
कुषश्च निष्कर्षे । कुषिर्ज्वरम् ॥ अशौटि व्याप्तौ । अक्षि नेत्रम् ॥ ७०७ ॥

गोपादेरनेससिः ॥ ७०८ ॥

गोप इत्यादिभ्यः परात् अनक् प्राणने । इत्यस्मादसिः प्रत्ययो भवति ॥ गोपा-
नसिः सौभाग्यभागच्छदिः ॥ चित्रानसिर्जलधरः ॥ एकानसिरुज्जयनी ॥ वाराण-
सिः कासिनगरी ॥ ७०८ ॥

वृष्टपृष्टाभ्यो नसिः ॥ ७०९ ॥

एभ्यो नसिः प्रत्ययो भवति ॥ वृष्ट् वरणे । वर्णसिस्तदः ॥ पृष्ट् भार-
णे । भर्णसिः शैलो लोकपालो जलं माता च ॥ पृष्ट् पालनपूरणयोः । वर्णसि-
र्जलधर उलूखलं शाकादिभ्यः ॥ वृष्ट् भरणे । वर्णसिर्भूमिः ॥ पृष्ट् अन्तर्कर्मणि ।
सानसिः स्नेही नखो हिरण्यमृगं सखा सनातनश्च ॥ ७०९ ॥

त्रियो हिक् ॥ ७१० ॥

त्रींश्च वरणे । इत्यस्मात्किद् हिः प्रत्ययो भवति ॥ त्रीहिर्धान्यविशेषः ॥ ७१० ॥

तृस्तृतन्त्रितन्त्रयविभ्य ईः ॥ ७११ ॥

एभ्य ईः प्रत्ययो भवति ॥ तृ प्रवनतरणयोः । त्रीर्नीरभिर्वायुः पुनश्च ॥
स्तृग्श्चाप्यादने । स्तरीस्तृणं धूमो मेघो नदी शय्या च ॥ तन्त्रिः साहसो-
हन्तोः सौधः । तन्त्री मोहनिद्रा ॥ तन्त्रिण् कुटुम्बधारणे । तन्त्रीः शुष्ककायुर्वादि-
श्चालस्त्रं च ॥ अत्र रक्षणार्थे । अवीः प्रकाश आदित्यो भूमिः पशू राजा स्त्री च
॥ ७११ ॥

नडेणित् ॥ ७१२ ॥

नडेः सौत्रादीः प्रत्ययो [भवति] स च णिप्रवति ॥ नाड्यावतशुषिरं द्रव्य-
सर्धमुदूर्तश्च ॥ ७१२ ॥

वातात् प्रमः कित् ॥ ७१३ ॥

वातपूर्वपदात्प्रेणोपसृष्टात् मांक् माने । इत्यस्मात्किदीः प्रत्ययो भवति ॥
वातप्रमीर्वात्याभ्यो वातमृगः पक्षी शमी च वृक्षः ॥ ७१३ ॥

यापाभ्यां द्वे च ॥ ७१४ ॥

आभ्यां किदीः प्रत्ययो [भवति] स्यनयोश्च द्वे रूपे भवतः ॥ यांक् प्रापणे ।
यकीर्मोक्षमार्गे दिव्यवृष्टिरादित्योश्च ॥ पां पाने । पमीः रश्मिः सूर्यो हस्ती च ॥
॥ ७१४ ॥

लक्ष्मीर्मोन्तश्च ॥ ७१५ ॥

लक्ष्मीण् दर्शनादुपगयोः । इत्यस्मादीः प्रत्ययो [भवति] लकारस्यान्तो
भवति ॥ लक्ष्मीः श्रीः ॥ ७१५ ॥

भृमृत्सरितनिधन्वाविमनिमस्विशीलदिकृष्टिपटिगडिचन्द्रयसि-
 श्वसिपिपुस्तुस्निहिक्रिदिकन्दीन्दिबिन्धन्धिबन्धयनि-
 लोष्टिकुन्धिभ्य उः ॥ ७१६ ॥

एभ्य उः प्रत्ययो भवति ॥ दुडुभृग् पोषणे च । भृग् भरणे वा । भरः समुद्रो
 वर्णिर्मर्ता च ॥ मृन् प्राणस्थाने । मरुर्निर्जली देशो निरिध ॥ त् पुबनतरणयोः । तद-
 वृक्षः ॥ स्तर उन्नतौ । स्तरादर्शस्त्रादिमहणप्रदेशो वञ्चकः क्षुरिका च ॥ तनूयौ
 विस्तारे । तनुर्देहः सूक्ष्मश्च ॥ धन् धान्ये सौत्रः । धनुरखं दानमानं च ॥ अनक् प्राणने ।
 अनुः प्राणः । अनु पश्चाद्वाच्येव्ययम् । मनिच् ज्ञाने । मनूयौ बोधने वा । मनुः प्रजापतिः ॥
 हुमस्जोन् शुद्धौ । महुर्जलवायसः ॥ शीड्क् स्वप्ने । श्युरनगरः स्वप्न आदित्यश्च ॥
 वट वेष्टने । वटुर्माणवकः ॥ कटं वर्षावरणयोः । कटूरसविशेषः ॥ पट गतौ । पटुर्दक्षः ॥
 गड सेवने । गडुर्याटामस्तकयोर्मध्ये मांसपिण्डः स्फोटश्च ॥ चञ्चु गतौ । चञ्चुः
 पक्षिमुज्जम् ॥ अक्षच् क्षेपणे । असवः प्राणाः ॥ वसं नित्रासे । वसु द्रव्यं तेजो देवता
 च । वसुः कश्चिद्वाजा ॥ वपौषि लज्जायाम् । वपु लोहविशेषः ॥ शूश् हिंसायाम् ।
 शरः क्रोध आयुधं हिंस्रश्च ॥ औस्वृ शब्दोपतापयोः । स्वरः गतापो वज्रो वञ्चास्फालनं
 च ॥ णिहौच् प्रीतौ । स्नेहश्चन्द्रमाः संनिपातजो व्याधिविशेषः पित्तं वनस्पतिश्च ॥
 क्लिदौच् आर्द्रभावे । क्लेदुः क्षेत्रं चन्द्रो भगः शरीरभङ्गश्च । क्लेदयतीति क्लेदश्चन्द्रमा
 इत्यन्ये ॥ कदु रोदनाह्वानयोः । कन्दुः पाकरयानं सूत्रोत्तं च क्रीडनम् ॥ इदु परमैश्वर्यं ।
 इन्दुश्चन्द्रः ॥ विदु अवयवे । बिन्दुर्बिपुट् ॥ अन्धण् वृद्ध्युपसंहारः । अग्न्युः कुले
 प्रणश्च ॥ बन्धश्च बन्धने । बन्धुः स्वजनः । बन्धुद्रव्यम् ॥ अण शब्दे । अक्षुः
 पुत्रलः सूक्ष्मो रालकादिश्च धान्यविशेषः ॥ लोष्टि संवाते । लोडुर्मृत्पिण्डः ॥
 कुन्धश्च संकेशे । कुन्धुः सूक्ष्मजन्तुः ॥ ७१६ ॥

स्यन्दिस्त्रिभ्यां सिन्धरज्जौ च ॥ ७१७ ॥

आभ्यामुः प्रत्ययो [भव] त्यनयोश्च यथासंख्यं सिन्ध रज्ज इत्यादेशौ भव-
 तः ॥ स्यन्दौड् क्षवणे । सिन्धुर्नदी नदी समुद्रश्च ॥ सृजन् विसर्गे । सृजिच्
 विसर्गे वा । रज्जुर्दवरकः ॥ ७१७ ॥

पसेर्दधिश्च ॥ ७१८ ॥

पञ्चण् कण्ठने । इत्यस्मादुः प्रत्ययो [भवति] दीर्घश्च भवति ॥ पांडुः
 पार्थिवं रजः ॥ ७१८ ॥

अशोराशोन्लब्ध ॥ ७१९ ॥

अशौटि व्याप्ती । इत्यस्मादुः प्रत्ययो [भव] त्यकाराच्च परो नेन्तो भवति ॥
अंश्च रदिमः सूर्यश्च । प्रांशुर्दीर्घश्च ॥ ७१९ ॥

नमेर्नाक् च ॥ ७२० ॥

णमं प्रहत्वे । इत्यस्मादुः प्रत्ययो [भव] त्यस्य च नाक् इत्यादेशो भवति ॥
नाकुर्व्यलीकं वनस्पतिर्नृषिर्वल्मीकश्च ॥ ७२० ॥

मनिजनिभ्यां धतौ च ॥ ७२१ ॥

आभ्यामुः प्रत्ययो [भव] त्यनयोश्च यथासंख्यं धकारतकारौ भवतः ॥
मनिच् ज्ञाने । मधु क्षौद्रं सीधु च । मधुरसुरो मासश्च चैत्रः ॥ जनैचि प्रादुर्भावे ।
जतु लाक्षा ॥ ७२१ ॥

अर्जेर्ऋज् च ॥ ७२२ ॥

अर्ज अर्जने । इत्यस्मादुः प्रत्ययो [भव] त्यस्य च ऋज् इत्यादेशो
भवति । ऋज्वकुटिलम् ॥ ७२२ ॥

कृतेस्तर्क च ॥ ७२३ ॥

कृतैत् छेदने । कृतैप् वेष्टने । इत्यस्माद्वा उः प्रत्ययो [भव] त्यस्य च तर्क
इत्यादेशो भवति ॥ तर्कुधुन्दः सुत्रवेष्टनशलाका च ॥ ७२३ ॥

नेरञ्जेः ॥ ७२४ ॥

निपूर्वादञ्जतेरुः प्रत्ययो भवति ॥ न्वङ्कुर्मृग ऋषिश्च ॥ ७२४ ॥

किमः श्रो णित् ॥ ७२५ ॥

किम्पूर्वात् शृश् हिंसायाम् । इत्यस्माणिदुः प्रत्ययो भवति ॥ किंशारः
शृको धान्यशिखा हिंस्र इषुश्च ॥ ७२५ ॥

मिवहिचरिचटिभ्यो वा ॥ ७२६ ॥

एभ्य उः प्रत्ययो [भवति] स च णिश्च भवति ॥ दुर्मिगद् प्रक्षेपणे ।
मायुः पित्तं मानं शब्दश्च । गोमायुः सृगालः ॥ मयुः किंनर उष्ट्रः प्रक्षेप आकूत
च । बाहुलकादात्वाभावः ॥ वहीं प्रापणे । बाहुर्भुजः ॥ बहु प्रभूतम् ॥ चर
भक्षणे च । चार शोभनम् ॥ चरन्त्वस्मादेवपितृभूतानि । भीमादिस्वादपादानेपि ।
चरद्वेषतोद्देशेन साकः स्थाली च ॥ चटण् भेदे । चाटुः प्रियाचरणं पटुजनः
प्रियावादी स्फुटवादी दध्यपं शिष्यश्च ॥ चटुः प्रियाचरणम् ॥ ७२६ ॥

ऋतृशृमृभादिभ्यो रो लश्च ॥ ७२७ ॥

एभ्यो णिदुः प्रत्ययो [भवति] रेफस्य च लकारो भवति ॥ कैक् गतौ ।
ऋन् प्रापणे च वा । आतुः श्लेष्मा श्लेष्मातकः कन्दविशेषश्च ॥ तृ प्रजनतरणयोः ।
तातुः काकुदम् ॥ शृश् हिंसायाम् । शातुः कषायो हिंसश्च ॥ मृत् प्राणस्वागे ।
मातुः पञ्चलता यस्या मातुधानीति प्रसिद्धिः ॥ दुडुभृङ्क् पोषणे च । भातुरिन्द्रः ॥
आदिप्रहणादन्वेपि ॥ ७२७ ॥

कृकस्थूराद्वचः कृ च ॥ ७२८ ॥

आभ्यां पराद्वचो णिदुः प्रत्ययो [भवति] ककारश्चान्तादेशो भवति ॥
चर्चक् भाषणे । ब्रूक् व्यक्तायां वाचि । कृकमव्यक्तं वक्ति ब्रूते वा । कृकवाकुः
कुकुटः कृकलासः खञ्जरीदश्च ॥ एवं स्थूरवाकुरुषध्वनिः ॥ ७२८ ॥

पूकाहृषिधृषीषिकुहिभिदिविदिमृदिव्यधिगृध्यादिभ्यः कित् ॥ ७२९ ॥

एभ्यः किदुः प्रत्ययो भवति ॥ पृश् पालनपूरणयोः । पुरुर्महांलोकः
समुद्रो यजमानो राजा च कश्चित् ॥ कै शब्दे । कुः पृथ्वी ॥ इषच् तुष्टौ । इषू
अलीके वा । इषुस्तुष्टौलीकः सूर्यामिश्रशिनश्च ॥ मिधृषाट् प्रागल्भ्ये । धृषुः प्रग-
ल्भः संताप उत्साहः पर्वतश्च ॥ इषत् इच्छायाम् । इषुः शरः ॥ कुहणि विस्मा-
पने । कुहुर्नष्टचन्द्रामावास्या ॥ भिर्दृपी विदारणे । भिदुर्वचः कन्दर्पश्च ॥ निदक
ज्ञाने । विदुर्हस्तिमस्तकैकदेशः ॥ मृदश् क्षोदे । मृदुरकठिनः ॥ व्यधश् ताडने ।
विधुश्चन्द्रो वायुरग्निश्च ॥ गृधूच् अभिकाङ्क्षायाश्च । गृधुः कामः ॥ आदिप्रहणान्
पूरैवि आप्यायने । पूरण् आप्यायने वा । पूरितमनेन यज्ञसा सर्वमिति पूरु
राजर्षिः ॥ एवमन्वेपि ॥ ७२९ ॥

रभिप्रथिभ्यामृच्च रस्य ॥ ७३० ॥

आभ्यां किदुः प्रत्ययो [भवति] रेफस्य च ऋकारो भवति ॥ रभिं राभ-
स्ये । ऋभवो देवाः ॥ प्रथिष् प्रख्याने । पृथू राजा विस्तीर्णश्च ॥ ७३० ॥

स्पशिभ्रस्जेः स्तुक् च ॥ ७३१ ॥

आभ्यां किदुः प्रत्ययो [भवति] सकारस्य च लुग्भवति ॥ स्पशिः सौव-
स्तालव्यान्तः । पशुस्तिर्यङ् मन्त्रवध्यश्च जनः ॥ भ्रस्तीत् पाके । भृगुः प्रपात्रो
व्रजगणश्च ह्यतः । किरवात् मह-व्रथ-भ्रस्ज-प्रष्ठ इति ध्वत् । म्कडूहतेषादय इति
गत्वम् ॥ ७३१ ॥

दुःस्वपवनिभ्यः स्यः ॥ ७३२ ॥

दुः स्व अप वनि इत्येतेभ्यः परात् डां गतिनिवृत्तौ । इत्यस्मात्किदुः प्रत्ययो भवति ॥ दुद्वशोभनम् ॥ द्रुतु चातिशयम् ॥ अपद्रु वानम् ॥ वनिद्रुर्वपासनिहितो-
वयवोश्चः संभक्तोपानं च ॥ ७३२ ॥

हनियाकृभृपृतृत्रो हे च ॥ ७३३ ॥

एभ्यः किदुः प्रत्ययो [भव]त्येषां च हे रूपे भवतः ॥ हनंक् हिंसागत्योः ।
जग्नुरिन्द्रो वेगवांश्च ॥ यांक् प्रापणे । वयुरश्वो यायावरः स्वर्गमार्गश्च ॥ जुहुंक्
करणे । चक्रुः कर्मठो वैकुण्ठश्च ॥ दुदुभृंक् पोषणे च । भृंक् भरणे वा । बभ्रुर्क-
र्षिर्नकुलो राजा वर्णश्च ॥ पृश् पालनपूरणयोः । पुपुरुः समुद्रश्चन्द्रो लोकश्च ॥
तृ प्रवनतरणयोः । तितिरुः पतंगः ॥ त्रैश् पालने । तत्रुर्नीका ॥ ७३३ ॥

कृप् कृत उर् च ॥ ७३४ ॥

आभ्यां किदुः प्रत्ययो [भव]त्यृकारस्य च उर् भवति ॥ कृत् वक्षिणे ।
कुरु राजर्षिः । कुरवो जनपदः ॥ गृश् शब्दे । गुरराचार्यो लघुप्रतिपक्षः पूज्यश्च
जनः ॥ ७३४ ॥

पचेरिच्चातः ॥ ७३५ ॥

हुपचीप् पाके । इत्यस्मादुः प्रत्ययो [भव]त्यकारस्य च इकारो भवति ॥
पिचुर्निरस्थीकृतकर्पासः ॥ ७३५ ॥

अर्तेरुर् च ॥ ७३६ ॥

क्रंक् गतौ । इत्ययस्मादुः प्रत्ययो [भव]त्यस्य च ऊर् इत्यादेशो भव-
ति ॥ ऊरुः शरीराङ्गम् ॥ ७३६ ॥

महत्युर् च ॥ ७३७ ॥

अर्तेर्महत्यभिधेय उः प्रत्ययो [भव]त्यस्य च उर् इत्यादेशो भवति ॥ उरु
विस्तीर्णम् ॥ ७३७ ॥

उड् च भे ॥ ७३८ ॥

अर्तेर्भे नक्षत्रेभिधेय उः प्रत्ययो [भवति] धातौश्च उडादेशो भवति ॥
उडु नक्षत्रम् ॥ ७३८ ॥

क्षिभेः क् च ॥ ७३९ ॥

क्षिर्षक् आलिङ्गने । इत्यस्मात्किदुः प्रत्ययो [भवति] ककारधान्तादेशो
भवति ॥ क्षिकुर्मृगास्थि [सव्यवसायो राज्ञः] ज्योतिष सेवकश्च ॥ ७३९ ॥

रहितलिलितैर्नलुक च ॥ ७४० ॥

एभ्य उ। प्रत्ययो [भवति] नकारस्य च लुगभवति ॥ रघु लघुङ् गतौ ।
रघू राजा ॥ लघु तुच्छं शीघ्रं च ॥ लिपुण् चित्रीकरणे । लिगुर्नविः सेवको
मूर्खो भुमिविशेषश्च ॥ ७४० ॥

पीमूगमित्रदेवकुमारलोकधर्मविश्वसुखाश्मावेभ्यो यः ॥ ७४१ ॥

पी मृग मित्र देव कुमार लोक धर्म विश्व सुखा अश्मा अव इत्येतेभ्यः
परात् याक् प्रापणे । इत्यस्मात्किदुः प्रत्ययो भवति ॥ पीयुल्लूक आदित्यः सुवर्ण
कालश्च ॥ मृगयुर्व्याधो मृगश्च ॥ मित्रयुर्नृषिर्मित्रवत्सलश्च ॥ देवयुर्धार्मिकः ॥
कुमारयू राजपुत्रः ॥ लोकयुर्वाक्यकुशलो जनः ॥ धर्मयुर्धार्मिकः ॥ विश्वयुर्वायुः ॥
सुखयुर्यजमानः ॥ अश्मयुर्मूर्खः ॥ अवयुः काव्यम् ॥ ७४१ ॥

पराङ्भ्यां शृखनिभ्यां ङित् ॥ ७४२ ॥

पर- आङ्पूर्वाभ्यां यथासंख्यं शृखनिभ्यां ङितुः प्रत्ययो भवति ॥ शृश
हिंसायाम् । पराङ्शृणाति । परशुः कुठारः ॥ खनून् अवदारणे । आखुर्मूषिकः
॥ ७४२ ॥

शुभेः स च वा ॥ ७४३ ॥

शुभि दीप्तौ । इत्यस्मात्किदुः प्रत्ययो [भव] त्वस्य च दन्त्यः सो वा
भवति ॥ छः शुभ पूजायाम् । छपुषः । शुनासीरः ॥ ७४३ ॥

शुक्रभ्याम् ॥ ७४४ ॥

आभ्यां ङितुः प्रत्ययो भवति ॥ शुक् अभिगमौ । शुः स्वर्गप्रीत्या स्वर्ग-
श्च ॥ हुं गतौ । हुर्वृक्षशाखा वृक्षश्च ॥ ७४४ ॥

हरिपीतमितशतविकुकङ्गयो हुवः ॥ ७४५ ॥

हरि पीत मित शत वि कु कङ् इत्येतेभ्यः परात् हुं गतौ । इत्यस्मात्किदुः
प्रत्ययो भवति ॥ हरिद्रुर्वृक्ष ऋषिः पर्वतश्च ॥ पीतद्रुर्देवदारुः ॥ मितहुः समुद्र-
स्तुरंगो मितंगमश्च ॥ छतद्रुर्नाम नदी नदी च ॥ विद्रुर्दारुप्रकारो वृक्षश्च ॥ कुद्रु-
र्विकलपादः ॥ कहुर्नागमाता वह्निजातिर्गृहयोधा वर्णश्च ॥ ७४५ ॥

केवसुभुरण्यव्यर्थादयः ॥ ७४६ ॥

केवसादयः शब्दा ङितुप्रत्ययान्ता विपात्यन्ते ॥ केवलपूर्वाभातेर्लशोपश्च ।
केवलो धातीति केवयुर्नविः ॥ मूर्पूर्वकतेर्दुर्गण्यदौ सुभं यासीति सुाण्गुराणि ॥

अध्वरं यातीति पूर्वपदान्तलोपे । अध्वर्युर्नस्मिन् ॥ आदिप्रहणात् चरन्वाति ।
चरण्युर्वायुः ॥ अभिपूर्वस्याभातेः । अभीशू रश्मिः ॥ ७४६ ॥

शः सन्वच्च ॥ ७४७ ॥

शौच् तक्षणे । इत्यस्माद्ध्रिदुः प्रत्ययो [भवति] स च सन्वच्च सनीवास्मि-
न्निहत्वं पूर्वस्य च इत्वं भवति ॥ शिशुर्बालः ॥ ७४७ ॥

तनेर्डउः ॥ ७४८ ॥

तनूयौ विस्तारे । इत्यस्माद्ध्रिदुः प्रत्ययो [भवति] स च सन्वच्च भवति ॥
तितडः परिवचनम् ॥ ७४८ ॥

कैशीशमिरभिभ्यः कुः ॥ ७४९ ॥

एभ्यः कुः प्रत्ययो भवति ॥ कै शब्दे । काकुः स्वरविशेषः ॥ शीङ्क्
स्वप्ने । शेकुरङ्गिशेषः ॥ शमूच् उपशमे । शङ्कुः कीलको बाणः शूलमायुधं
चिह्नं छलकथ ॥ रमिं प्रीडायाम् । रकुर्मृगः ॥ ७४९ ॥

ह्रियः किञ्चो लब्ध वा ॥ ७५० ॥

ह्रीक् लज्जायाम् । इत्यस्मात्किङ्कुः प्रत्ययो [भवति] रेफस्य च लकारो
वा भवति ॥ ह्रीकुर्हीकुश्च वपु जतुनी लज्जावांश्च ॥ ह्रीकुर्वनमार्जारः ॥ ७५० ॥

किरः ष च ॥ ७५१ ॥

कृत् विक्षेपे । इत्यस्मात्किङ्कुः प्रत्ययो [भवति] पकारधान्तादेशो भव-
ति ॥ किङ्कुरणायामानङ्ग्यम् ॥ ७५१ ॥

चटिकटिपर्दिभ्य आकुः ॥ ७५२ ॥

एभ्य आकुः प्रत्ययो भवति ॥ चटण् भेदे । चटाकुर्नविः शकुनिश्च ॥
कट कृष्णजीवने । कडाकुः कुटुम्बपोषकः ॥ पर्दि कुत्सिते शब्दे । पर्दाकुर्मेको वृधि-
कोष्णगरश्च ॥ ७५२ ॥

सिविकुटिकुटिकुपिकृभिभ्यः कित् ॥ ७५३ ॥

एभ्यः कित्वाकुः प्रत्ययो भवति ॥ विवृच् वती । सिवाकुर्नविः ॥ कुटत्
कीटिल्ये । कुटाकुर्विदपः ॥ कुडिः सौमः । कुडाकुः चभ्रः ॥ कुङ् शब्दे ।
कुषाकुः पक्षी ॥ कुषश्च निष्कर्षे । कुषाकुर्नविकोविः परोपतापी च ॥ कृषीन्
चित्तेत्यने । कृषाकुः कृषीवलः ॥ ७५३ ॥

उपसर्गप्रतिपदः ॥ ७५४ ॥

उपसर्गपूर्वात् चिन्द् वयने । इत्यस्माद्दिशुः प्रत्ययो भवति ॥ उपचा-
कुः संवाकुर्धरिः ॥ निचाकुर्निपुण क्रमिष ॥ ७५४ ॥

शलेरङ्कुः ॥ ७५५ ॥

शल गतौ । इत्यस्मादङ्कुः प्रत्ययो भवति ॥ शलङ्कुर्कषिः ॥ ७५५ ॥

सृष्ट्यां दाकुक् ॥ ७५६ ॥

आभ्यां किशकुः प्रत्ययो भवति ॥ सृं गतौ । सृदाकुर्दावाभिर्वाबुरादिस्त्वो
व्याघ्रः शकुनिरस्तो [भ]र्ता गोत्रकृष ॥ पृक् पालनपूरणयोः । पृदाकुः सर्पो गोत्र-
कृष ॥ ७५६ ॥

इषेः स्वाकुक् ॥ ७५७ ॥

इषत् इच्छायाम् । इत्यस्मात्किस्स्वाकुः प्रत्ययो भवति ॥ इषाकुरादि-
क्षत्रियः ॥ ७५७ ॥

फलिवल्यमेर्गुः ॥ ७५८ ॥

एभ्यो गुः प्रत्ययो भवति ॥ फल निष्पत्तौ । फलवसारम् ॥ वलि संव-
रणे । वल्लु मधुरं शोभनं च । वल्लुः पक्षी ॥ अम गतौ । अङ्कुः शरीरावयवः
॥ ७५८ ॥

दमेर्लुक् च ॥ ७५९ ॥

दमूर्न् उपशमे । इत्यस्माद्दुः प्रत्ययो [भव] त्वन्त्वस्व च लुग्भवति ॥
दगुर्कषिः ॥ ७५९ ॥

हेर्हिन् च ॥ ७६० ॥

हिंद् गतिवृद्धयोः । इत्यस्माद्दुः प्रत्ययो [भव] त्वस्व च हिन् इत्यादे-
शो भवति ॥ हिङ्गु रामठः ॥ ७६० ॥

प्रीकैपनीलिरङ्कुक् ॥ ७६१ ॥

पृभ्यः किङ्कुः प्रत्ययो भवति ॥ प्रीङ्गुश्च वृत्तिकान्त्योः । प्रियङ्गुः फलिनी
रालकष ॥ कै शम्भे । कङ्कुरणुः ॥ पै शोषणे । पङ्कुः लज्जः ॥ नील कर्णे ।
नीलङ्कुः कुमिजातिः खगलकष ॥ ७६१ ॥

अव्यतिगृभ्योदुः ॥ ७६२ ॥

एभ्योदुः प्रत्ययो भवति ॥ अव रक्षणादौ । अवदुः कृकाटिका ॥ ऋक् गतौ । अरदुर्वृक्षः ॥ गृत् निमरणे । गरदुर्देशविशेषः पश्यजगरथ ॥ ७६२ ॥

शलेरादुः ॥ ७६३ ॥

शल गतौ । इत्यस्मादादुः प्रत्ययो भवति ॥ शलादुः कोमलं फलम् ॥ ७६३ ॥

अञ्जयवेरिष्ठुः ॥ ७६४ ॥

आभ्यामिष्ठुः प्रत्ययो भवति ॥ अञ्जौप् व्यक्तयादौ । अञ्जिष्ठुर्भानुरभिश्च ॥ अव रक्षणादौ । अबिष्ठुरभ्यो होता च ॥ ७६४ ॥

तनिमनिकणिभ्यो दुः ॥ ७६५ ॥

एभ्यो दुः प्रत्ययो भवति ॥ तनूयौ विस्तारे । तण्डुः प्रथमः ॥ मर्निच् ज्ञाने । मण्डुर्ऋषिः ॥ कण शब्दे । कण्डुर्वेदनाविशेषः ॥ ७६५ ॥

पनेर्दीर्घश्च ॥ ७६६ ॥

पनि स्तुतौ । इत्यस्मादुः प्रत्ययो [भवति] दीर्घश्च भवति ॥ पाण्डुर्वर्णः क्षत्रियश्च ॥ ७६६ ॥

पलिमृभ्यामाण्डुकण्डुकौ ॥ ७६७ ॥

आभ्यां यथासंख्यमाण्डु कण्डुक इति प्रत्ययौ भवतः ॥ पल गतौ । पलाण्डुर्लघुनभेदः ॥ मृत् प्राणत्यागे । मृकण्डुक ऋषिः ॥ ७६७ ॥

अजिस्थायूरीभ्यो णुः ॥ ७६८ ॥

एभ्यो णुः प्रत्ययो भवति ॥ अज क्षेपणे च । वेणुर्वृक्षः ॥ छां गतिनिवृत्तौ स्थाणुः शिव ऊर्ध्वं च दारु ॥ वृण्ट् वरणे । वर्णुर्नदी जनपदश्च ॥ रींश्च गतिरेवणयोः । रेणुर्धूलिः ॥ ७६८ ॥

विषेः कित् ॥ ७६९ ॥

विषुंकी व्याघ्री । इत्यस्मात्किण्णुः प्रत्ययो भवति ॥ विष्णुर्हरिः ॥ ७६९ ॥

क्षिपेरणुक ॥ ७७० ॥

क्षिपीत् प्रेरणे । इत्यस्मात्क्षिण्णुः प्रत्ययो भवति ॥ क्षिणुः समीरणो विष्णुश्च ॥ ७७० ॥

अञ्जेरिष्णुः ॥ ७७१ ॥

अञ्जौप् व्यक्तयादौ । इत्यस्मात्क्षिण्णुः प्रत्ययो भवति ॥ अञ्जिण्णुर्वृतम् ॥ ७७१ ॥

कृहभूजीविगम्यादिभ्य एणुः ॥ ७७२ ॥

एभ्य एणुः प्रत्ययो भवति ॥ कृगट् हिंसायाम् । डुकृग् करणे वा । करे-
णुहस्ती ॥ हृग् हरणे । हरेणुर्गन्धद्रव्यम् ॥ भू सत्तायाम् । भवेणुर्भव्यः ॥ जीव
प्राणधारणे । जीवेणुरौषधम् ॥ गमूं गतौ । गमेणुर्गन्ता ॥ आदिप्रहणात् शमूच्
उपशमे । शमेणुरुपशमनम् ॥ यजीं देवपूजादौ । यजेणुर्यज्ञादि ॥ डुपचीष् पाके ।
पचेणुः पाकस्थानम् ॥ पदेणुः । बहेणुरित्यादि ॥ ७७२ ॥

कृसिकभ्यमिगमितनिमनिजन्यसिमसिसच्यविभाधागाग्लाम्लाहन्-
हायाहिकृशिपूभ्यस्तुन् ॥ ७७३ ॥

एभ्यस्तुन् प्रत्ययो भवति ॥ डुकृग् करणे । कर्तुः कर्मकरः ॥ विंगट् बन्ध-
ने । सेतुर्नदीसंक्रमः ॥ कमूड् कान्तौ । कन्तुः कन्दर्पः कामी मनः कुसुलश्च ॥
अम गतौ । अन्तू रक्षिता लक्षणं च ॥ गमूं गतौ । गन्तुः पथिकः । आगन्तुर-
वास्तव्यो जनः ॥ तनूयी विस्तारे । तन्तुः सूत्रम् ॥ मनिच् ज्ञाने । मन्तुर्वैमनस्यं
प्रियंवदो मानश्च ॥ जनैचि प्रादुर्भावे । जन्तुः प्राणी ॥ असक् भुवि । अस्तुरस्तिभा-
वः । बाहुलकाद्भूभावाभाषः ॥ मसैच् परिणामे । मस्तुर्दधिमूलवारि ॥ षचि
सेचने । सक्तुर्यवविकारः ॥ अक् रक्षणादौ । ओतुर्विडालः ॥ भांक् दीप्तौ । भातु-
र्दीप्तिमाञ्शरीरावयवोर्मिर्विद्वांश्च ॥ डुधांक् धारणे च । धातुर्लोहादि रसादिः
शब्दप्रकृतिश्च ॥ गै शब्दे । गातुर्गायन उद्गाता च ॥ ग्लै हर्षक्षये । ग्लातुः ससृजः ॥
म्लै गात्रविनामे । म्लातुर्दीनः ॥ हनंक् हिंसागत्योः । हन्तुरायुधं हिमश्च ॥ ओहांक्
त्यागे । हातुर्मृत्युर्मर्गश्च ॥ यांक् प्रापणे । यातुः पाप्मा जनो राक्षसश्च ॥ हिंद्
गनिवृद्धयोः । हेतुः कारणम् ॥ कुशं आह्वानरोदनयोः । क्रोष्टा सृगालः ॥ पूग्वा
पवने । पोतुः पविता ॥ निस्करणं कुशस्तुनस्तृच् पुंसीत्यत्र विशेषणार्थम् ॥ ७७३ ॥

वसेर्णिद्वा ॥ ७७४ ॥

वसं निवासे । इत्यस्मान्तुन् प्रत्ययो [भवति] स च णिद्वा भवति ॥ वास्तु
गृहं गृहभूमिश्च ॥ वस्तु सन्निवेशभूमिश्च ॥ ७७४ ॥

पः पीप्यौ च वा ॥ ७७५ ॥

पां पाने । इत्यस्मान्तुन् प्रत्ययो [भव]त्यस्य च पी पि इत्यादेशौ वा भवतः ।
पीतुरादित्यश्च हस्ती कालश्चक्षुर्बालघृतपानभाजनं च ॥ पितुः प्रजापतिराहारश्च ॥
पानू रक्षिता ब्रह्मा च ॥ ७७५ ॥

आपोप् च ॥ ७७६ ॥

आपूट् व्याप्ती । इत्यस्मात्तुन् प्रत्ययो [भव]त्यस्य च अप् इत्यादेशो भवति ॥
अमुर्देवताविशेषः कालो याजको यज्ञयोनिश्च ॥ ७७६ ॥

अङ्गयतेः कित् ॥ ७७७ ॥

आभ्यां कितुन् प्रत्ययो भवति ॥ अङ्गौप् व्यक्त्यादिषु । अत्तुरिन्द्रो विष्णु
रात्रिश्च ॥ कंक् गतौ । ऋतुर्हेमन्तादिः क्षीरजस्तत्कालश्च ॥ ७७७ ॥

चायः के च ॥ ७७८ ॥

चायृग् पूजानिश्चामनयोः । इत्यस्मात्तुन् प्रत्ययो भवत्यस्य च के इत्यादेशो
भवति ॥ केतुर्ध्वजो महश्च ॥ ७७८ ॥

बहिमहिगुह्योधिभ्योतुः ॥ ७७९ ॥

एभ्योतुः प्रत्ययो भवति ॥ बहीं प्रापणे । बहतुर्विवाहो नङ्गानभिः कालश्च ॥
मह पूजायाम् । महतुरभिः ॥ मुक्षौग् संवरणे । गूहतुर्भूमिः ॥ एधि वृद्धौ । एध-
तुर्लक्ष्मीः पुरुषोमिश्च ॥ ७७९ ॥

कृलाभ्यां कित् ॥ ७८० ॥

आभ्यां कितुः प्रत्ययो भवति ॥ कुङ्कुग् करणे । क्रतुर्यज्ञः ॥ लाक्
आदाने । लतुः पाशः ॥ ७८० ॥

तनेर्यतुः ॥ ७८१ ॥

तनूयी विस्तारे । इत्यस्माद्यतुः प्रत्ययो भवति ॥ तन्यतुर्विस्तारो वायुः
पर्वतः सूर्यश्च ॥ ७८१ ॥

जीविरातुः ॥ ७८२ ॥

जीव प्राणभारणे । इत्यस्मादातुः प्रत्ययो भवति ॥ जीवातुर्जीवितमौषध-
मज्जमुदकं द्रव्यं च ॥ ७८२ ॥

यमेर्दुक् ॥ ७८३ ॥

यम् उपरमे । इत्यस्मात्किदुः प्रत्ययो भवति ॥ वदुः क्षत्रियः ॥ ७८३ ॥

शीङो धुक् ॥ ७८४ ॥

शीङ् स्वप्ने । इत्यस्मात्किन् धुः प्रत्ययो भवति ॥ शीधु मद्यविशेषः
॥ ७८४ ॥

धूगो धुन् च ॥ ७८५ ॥

धुग्श् कम्पने । इत्यस्मात् धुक् प्रत्ययो [भव]त्यस्य च धुन् इत्यादेशो भवति ॥ धुन्धुर्दानवः ॥ ७८५ ॥

दाभाभ्यां नुः ॥ ७८६ ॥

आभ्यां नुः प्रत्ययो भवति ॥ जुदांक् दाने । दानुर्गन्ता यजमानो वायु-
रादित्यो दक्षिणार्धं च धनम् ॥ भांक् दीप्तौ । भानुः सूर्यो रश्मिश्च । चित्रभानुरग्निः ।
स्वर्मानू राहुः । विश्वभानुरादित्यः ॥ ७८६ ॥

धेः शित् ॥ ७८७ ॥

द्धे पाने । इत्यस्माच्चुः प्रत्ययो [भवति] स च शिद्भवति ॥ धेनुरभिनव-
स्रवा गवादिः ॥ शिच्चादात्संध्यक्षरस्येत्याकारो न भवति ॥ ७८७ ॥

सुवः कित् ॥ ७८८ ॥

सूडौक् प्राणिगर्भविमोचने । इत्यस्मात्किच्चुः प्रत्ययो भवति ॥ सनुः पुत्रः
॥ ७८८ ॥

हो जह् च ॥ ७८९ ॥

ओहांक् त्वागे । इत्यस्माच्चुः प्रत्ययो [भव]त्यस्य च जह् इत्यादेशो
भवति ॥ जहुर्गङ्गापिता ॥ ७८९ ॥

वचेः कगौ च ॥ ७९० ॥

वचंक् भाषणे । इत्यस्माच्चुः प्रत्ययो [भवति] ककारगकारौ आन्तादेशौ
भवतः ॥ वक्कुर्वयुश्च वाग्मी ॥ ७९० ॥

कृहनेस्तुकनुकौ ॥ ७९१ ॥

आभ्यां कितौ तु नु इति प्रत्ययौ भवतः ॥ कृहुं करणे । कृतुः कर्मकरः ।
कृणुः कोशकारः कारुश्च ॥ हनंक् हिंसागत्योः । हतुर्हिमः ॥ हनुर्वक्षत्रैकदेशः
बाहुलकाच्चलोपः ॥ ७९१ ॥

गमेः सन्वच्च ॥ ७९२ ॥

गमं गतौ । इत्यस्मात्सुकनुकौ सन्वच्च भवतः ॥ जिगन्तुर्ब्राह्मणो दिवसो
मार्गः प्राणोमिश्च ॥ जिगच्चुः प्राणो बाणो मनो मीनो वायुश्च ॥ ७९२ ॥

दाभूक्षण्युन्दिनदिवदिपत्यादेरनुङ् ॥ ७९३ ॥

एभ्यो ङिदनुः प्रत्ययो भवति ॥ जुदांक् दाने । दनुर्दानमाता ॥ भू-
शस्यायाम् । भुवनुर्मेघश्चन्द्रो भवितव्यता हंसश्च ॥ क्षणूक् हिंसायाम् । क्षणुर्न्याया-

वरः ॥ उन्दैप् द्वेदने । उन्दनुः शुक्रः ॥ णद अव्यक्ते शब्दे । नदनुर्मेघः सिंह-
श्च ॥ वद व्यक्तायां वाचि । वदनुर्वक्ता ॥ पतू गतौ । पतनुः इयेनः ॥ आदि-
ग्रहणादन्येपि ॥ कित्त्वमकृत्वा डित्करणं वदेर्ध्वदभावार्थम् ॥ ७९३ ॥

कृशेरानुक् ॥ ७९४ ॥

कृशच् तनुत्वे । इत्यस्मात्किदानुः प्रत्ययो भवति ॥ कृशानुर्वाङ्निः ॥ ७९४ ॥

जीवे रदानुक् ॥ ७९५ ॥

जीवं प्राणधारणे । इत्यस्मात्किद्रदानुः प्रत्ययो भवति ॥ जीरदानुः ॥ कि-
त्करणं गुणप्रविषेधार्थम् । वलोपे हि नाम्यन्तत्वाद्गुणः स्यात् ॥ ७९५ ॥

वचेरक्कुः ॥ ७९६ ॥

वचंक् भाषणे । इत्यस्मादक्कुः प्रत्ययो भवति ॥ वचक्कुर्वाग्न्याचार्यो
ब्राह्मण ऋषिश्च ॥ ७९६ ॥

हृषिपुषिषुधिगदिमदिनन्दिगडिमण्डिजनिस्तनि-

भ्यो णेरित्नुः ॥ ७९७ ॥

एभ्यो ण्यन्तेभ्य इत्नुः प्रत्ययो भवति ॥ हृषच् तुष्टौ । हृषू अलीके वा ।
हर्षयित्पुरानन्दः स्वजनो रङ्गोपजीवी प्रियददश्च ॥ पुषंच् पुष्टौ । पोषयित्पुर्भर्ता मेघः
कोकिलश्च ॥ पुषृण् विशब्दने । घोषयित्नुः कोकिलः शब्दश्च ॥ गदण् गर्जे ।
गदयित्नुः पर्जन्यो वावदूको भ्रमरः कामश्च ॥ मदेच् हर्षे । मदयित्नुर्मदिरा सुव-
र्णमलंकारश्च ॥ टुनदु समृद्धौ । नन्दयित्नुः पुत्र आनन्दः प्रमुदितश्च ॥ गड् सेचने ।
गडयित्नुर्बलाहकः ॥ मडु भूषायाम् । गण्डयित्नुर्मण्डयिता कामुकश्च ॥ जनैचि
प्रादुर्भावे । जनयित्नुः पिता ॥ स्तनण् गर्जे । स्तनयित्नुर्मेषो मेघगर्जितं च ॥ ७९७ ॥

कस्यर्तिभ्यामिपुक् ॥ ७९८ ॥

आभ्यां किदिपुः प्रत्ययो भवति ॥ कस गतौ । कसिपुरशनम् ॥ कंक् गतौ ।
रिपुः शत्रुः ॥ ७९८ ॥

कम्भ्यमिभ्यां बुः ॥ ७९९ ॥

आभ्यां बुः प्रत्ययो भवति ॥ कम्बुः कान्तौ । कम्बुः शङ्खः ॥ अभ गतौ ।
अम्बु पानीयम् ॥ ७९९ ॥

अभ्रेरमुः ॥ ८०० ॥

अभ्र गतौ । इत्यस्मादमुः प्रत्ययो भवति ॥ अभ्रमुर्देवहस्तिनी ॥ ८०० ॥

यजिशुन्धिदहिदसिजनिमनिभ्यो युः ॥ ८०१ ॥

एभ्यो युः प्रत्ययो भवति ॥ यजीं देवपूजादौ । यज्युरभिरादित्यैवञ्चा-
शिन्यथ ॥ शुन्ध शुद्धौ । शुन्धुरभिरादित्यः पवित्रं च ॥ दहं भस्मीकरणे ।
दहुरभिः ॥ दसृच् उपक्षये । दस्युश्चौरः ॥ जनैचि प्रादुर्भावे । जन्युरपत्यं पिता
वायुः प्रादुर्भावः प्रजापतिः प्राणी च ॥ मनिच् ज्ञाने । मन्युः कृपा क्रोधः शोकः
क्रतुश्च ॥ ८०१ ॥

भुजेः कित् ॥ ८०२ ॥

भुजं पालनाभ्यवहारयोः । इत्यस्मात्किशुः प्रत्ययो भवति ॥ भुज्युरभि-
रादित्वो गरुडो भोग ऋषिश्च ॥ ८०२ ॥

सर्तेरय्वन्यू ॥ ८०३ ॥

सृं गतौ । इत्यस्मादयु अन्यु इति प्रत्ययौ भवतः ॥ सरयुर्नदी वायुश्च ॥
दीर्घान्तमिममिच्छन्त्येके । सरयूः । श्लिष्टनिर्देशात्तदपि संगृहीतमेव ॥ सरण्युर्मेवोधि-
नोर्भाता समेषो वायुश्च ॥ ८०३ ॥

भूक्षिपिचरेरन्युक् ॥ ८०४ ॥

एभ्यः किदन्युः प्रत्ययो भवति ॥ भू सत्तायाम् । भुवन्युरीश्वरोभिश्च ॥
क्षिपीत् प्रेरणे । क्षिपण्युर्वायुर्वसन्तो विशुद्ध[र्थः] कालश्च ॥ चर भक्षणं ।
चरण्युर्वायुः ॥ ८०४ ॥

मुस्त्युक् ॥ ८०५ ॥

मृत् प्राणत्वान्ने । इत्यस्मात्किन्त्युः प्रत्ययो भवति ॥ मारयतीति मृत्युः
कालो मरणं च ॥ ८०५ ॥

चिनोपीम्यशिभ्यो रुः ॥ ८०६ ॥

एभ्यो रुः प्रत्ययो भवति ॥ चिगृट् चयने । चेरुर्मुनिः ॥ पीङ्ग प्रापणे ।
मेरुर्जनपदः ॥ पीङ्ग पाने । पेरुः सूर्यो गिरिः कलविड्भुश्च ॥ मीङ्ग हिंसाया-
म् । मेरुर्देवाग्निः ॥ अशौटि व्याप्तौ । अभु नेत्रजलम् ॥ ८०६ ॥

रूपभ्यां कित् ॥ ८०७ ॥

आभ्यां किदुः प्रत्ययो भवति ॥ रुक् शब्दे । रुदुर्मुग्धातिः ॥ पूषश्च
पवने । पूरु राजा ॥ ८०७ ॥

खनो लुक् च ॥ ८०८ ॥

खनू अत्रदारणे । इत्यस्माद्भुः प्रत्ययो [भवति] नस्य च लुग्भवति ॥ खर-
र्क्षः क्रूरो मूर्खो द्रुमो गीतविशेषश्च ॥ ८०८ ॥

जनिहनिशद्यर्तेस्त च ॥ ८०९ ॥

एभ्यो रुः प्रत्ययो भवत्यन्त्यस्य च तकारादेशो भवति ॥ जनैवि प्रादुर्भावे ।
जनुः शरीरावयवो मेघो बर्मावसानं च ॥ हनक् हिंसागत्योः । हनुर्हिंसः ॥ शद्
शातने । शन्नू रिपुः । बाहुलकात्तादेशस्य विकल्पे । शद्भुः पुरुषः ॥ क्रंक् गतौ ।
अभुः क्षुद्रजन्तुः ॥ ८०९ ॥

इमनः शीडो डित् ॥ ८१० ॥

इमन्पूर्वात् शीड्क् स्वप्ने । इत्यस्माद्भुः प्रत्ययो भवति ॥ इमभुर्मु-
खलोमानि ॥ ८१० ॥

शिष्टुगेरुनमेर्वादयः ॥ ८११ ॥

शिष्टादयः शब्दा रुप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ शिष्ट् निशाने । किञ्चोन्तश्च ।
शिष्टुः शोभाञ्जनको हरितकविशेषश्च ॥ गिरतेरेष ॥ गेरुर्धातुः ॥ नमेर्नञ्पूर्वस्य
मयतेर्वा । एषान्तः । नमेरुर्देववृक्षः ॥ आदिग्रहणादन्येपि ॥ ८११ ॥

कटिकुट्यर्तेररुः ॥ ८१२ ॥

एभ्योरुः प्रत्ययो भवति ॥ कटे वर्षावरणयोः । कटरुः शकटम् ॥
कुटत् कौटिल्ये । कुटरुः पक्षिविशेषो मर्कटो वृक्षो वर्षाकृषिश्च ॥ कुटादित्वाच्च
गुणः ॥ क्रंक् गतौ । अररुस्तर आयुधं मण्डलं च ॥ ८१२ ॥

कर्करारुः ॥ ८१३ ॥

कर्कः सौत्रादारुः प्रत्ययो भवति ॥ कर्कारुः क्षुद्रचिर्मिटी ॥ ८१३ ॥

उर्वेरादेरुदेतौ च ॥ ८१४ ॥

उर्वे हिंसायाम् । इत्यस्मादारुः प्रत्ययो भवत्यादेश ऊकार एकार आदेशौ
भवतः ॥ ऊर्वारुः कटुचिर्मिटी ॥ एर्वारुश्चाक्षिर्मिटी ॥ ८१४ ॥

कृपिक्षुधिपीकुणिभ्यः कित् ॥ ८१५ ॥

एभ्यः किदारुः प्रत्ययो भवति ॥ कृपौश्च सामर्थ्ये । कृपारुर्दयाशीलः ॥
क्षुधंश्च बुभुक्षायाम् । क्षुधारुः क्षुधमसहमानः । लत्वे । कृपालुः । क्षुधालुः ॥ पीडश्च
पाने । पियारुर्वृक्षः ॥ कुणत् शब्दोपकरणयोः । कुणारुर्बनस्पतिः ॥ ८१५ ॥

इयः शीत च ॥ ८१६ ॥

इयं गतौ । इत्यस्मादाहः प्रत्ययो [भव]त्यस्य च शीत इत्यादेशो भवति ॥
शीताहः शीतासहः । लत्वे । शीतालुः ॥ ८१६ ॥

तुम्बेरुहः ॥ ८१७ ॥

तुम्बु भर्दने । इत्यस्मादुहः प्रत्ययो भवति ॥ तुम्बुहर्गन्धर्वो गन्धर्वश्च ॥
॥ ८१७ ॥

कन्देः कुन्द च ॥ ८१८ ॥

कटु रोदनाद्धानयोः । इत्यस्मादुहः प्रत्ययो [भव]त्यस्य च कुन्द इत्यादेशो
भवति ॥ कुन्दुहः सलकीनिर्यासः ॥ ८१८ ॥

चमेरुहः ॥ ८१९ ॥

चमू भर्दने । इत्यस्मादुहः प्रत्ययो भवति ॥ चमूहश्चित्रकः ॥ ८१९ ॥

शीडो लुः ॥ ८२० ॥

शीडक् स्वप्ने । इत्यस्मालुः प्रत्ययो भवति ॥ शेलुः श्लेष्मातकः ॥ ८२० ॥

पीडः कित् ॥ ८२१ ॥

पीडक् पाने । इत्यस्मात्किलुः प्रत्ययो भवति ॥ पीलुईस्ती वृक्षश्च ॥ ८२१ ॥

लस्जीर्ण्यशलेरालुः ॥ ८२२ ॥

एभ्य आलुः प्रत्ययो भवति ॥ ओलस्त्रैति ग्रीडे । लज्जालुर्लज्जनशीलः ॥
ईर्ष्य ईर्ष्यार्थः । ईर्ष्यालुरीर्ष्याशीलः ॥ शल गतौ । शलालुर्वृक्षावधवः ॥ ८२२ ॥

आपोप् च ॥ ८२३ ॥

आपूट् व्याप्तौ । इत्यस्मादाहुः प्रत्ययो [भव]त्यस्य च अप् इत्यादेशो
भवति ॥ अपालुर्वायुः ॥ ८२३ ॥

गूहलुगुगुलुकमण्डलवः ॥ ८२४ ॥

एत आलुप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ गूहतेर्ह्रस्वश्च प्रत्ययादेः । गूहलुर्कविः ॥
गुंद् शब्दे । अस्यादेर्गुगुर्लोपश्च प्रत्ययादेः । गुगुलुर्वृक्षविशेषश्च ॥ कम्पूर्वा-
दनितेर्ज्यन्तो ह्रस्वश्च प्रत्ययादेः । कमण्डलुर्मन्त्रम् ॥ ८२४ ॥

प्रः शुः ॥ ८२५ ॥

पृश् पालनपूरणयोः । इत्यस्मात् शुः प्रत्ययो भवति ॥ पृश्मृक्किंस्रं
वक्रास्थि ॥ ८२५ ॥

मस्जीष्यशिभ्यः सुक् ॥ ८२६ ॥

एभ्यः कित्त्वः प्रत्ययो भवति ॥ दुमस्जोत् शुद्धौ । मस्जेः स इति नोन्तः ।
मङ्कुर्मुनिः ॥ इषश् आभीक्ष्ये । इक्षुर्गुडादिप्रकृतिः ॥ अक्षौटि ध्यातौ । अक्षुः
समुद्रो वप्रथ ॥ ८२६ ॥

तृपलिमलेरक्षुः ॥ ८२७ ॥

एभ्योक्षुः प्रत्ययो भवति ॥ तृ प्लवनतरणयोः । तरक्षुः श्वापदविशेषः ॥ पल
गतौ । मलि धारणे । पलक्षुर्मलक्षुश्च वृक्षः ॥ ८२७ ॥

उलेः कित् ॥ ८२८ ॥

उल दाहे । इत्यस्मात्सौत्रात्किदक्षुः प्रत्ययो भवति ॥ उलक्षुस्तृणजातिः
॥ ८२८ ॥

कृषिचमितनिधन्यन्दिर्सर्जिखर्जिभर्जिलस्जीर्दियभ्य ऊः ॥ ८२९ ॥

एभ्य ऊः प्रत्ययो भवति ॥ कृषीत् विलेखने । कर्षूः कुल्याङ्गारः परिखा
गर्तश्च ॥ चमू भदने । चमूः सेना ॥ तनूथी विस्तारे । तनूः शरीरम् ॥ धन शब्दे ।
धन धान्ये सौत्रो वा । धनूर्धान्यराशिर्ज्या वरारोहा च स्त्री ॥ अदु बन्धने । अन्दूः
पादकटकः ॥ सर्ज भर्जने । सर्जूर [विः] क्षारो वनस्पतिर्वणिक् च ॥ खर्ज मार्जने
च । खर्जूः कण्डूर्विशुद्ध ॥ भृजैड् भर्जने । भ्रर्जोत् पाके वा । भर्जूर्यवविकारः ॥
ओलस्जैति ग्रीडे । लज्जूलज्जालुः ॥ ईर्ष्य ईर्ष्यार्थः । ईर्ष्युरीर्ष्यालुः ॥ ८२९ ॥

फलेः फेल् च ॥ ८३० ॥

फल निष्पत्तौ । इत्यस्मादूः प्रत्ययो भवति धातोश्च फेल् इत्यादेशो भवति ॥
फेलूर्होमविशेषः ॥ ८३० ॥

कषेण्डङ्गौ च षः ॥ ८३१ ॥

कष हिंसायाम् । इत्यस्मादूः प्रत्ययो भवति षकारस्य च ण्डश्छादेशौ
भवतः ॥ कण्डूः कण्डूश्च पामा ॥ ८३१ ॥

वहेर्ष च ॥ ८३२ ॥

वर्ही मापणे । इत्यस्मादूः प्रत्ययो [भवति] षकारश्चात्तादेशौ भवति ॥
वधूः पतिमुपसंपन्ना कन्या जाया च ॥ ८३२ ॥

मृजेर्गुणश्च ॥ ८३३ ॥

मृजौक् शुद्धौ । इत्यस्मादूः प्रत्ययो [भवति] गुणश्चास्य भवति ॥ मर्जुः

८३४-८४०]

उणादिसप्तविंशतिः।

शुद्धी रजको नद्यास्तीरं शिला च ॥ गुणे सिद्धे गुणवचनमकारस्य वृद्धिबाध-
नार्थम् ॥ ८३३ ॥

अजेजोन्तश्च ॥ ८३४ ॥

अज क्षेपणे च । इत्यस्मादुः प्रत्ययो [भवति] जकारश्चान्तो भवति ॥
अज्जूर्जनी ॥ ८३४ ॥

कसिपद्यर्थादिभ्यो णित् ॥ ८३५ ॥

एभ्यो णिदुः प्रत्ययो भवति ॥ कस गतौ । कासूः शक्तिर्नामायुधं वाग्वि-
कलो बुद्धिर्व्याधिर्विकला च वाक् ॥ पदिच् गतौ । पादुः पादुका ॥ कंक् गतौ ।
आरुर्वृक्षावशेषः कच्छूर्गतिः पिङ्गलभ ॥ आदिग्रहणात् कचतेः । काचूः । शलतेः ।
शालुरित्यादयोपि ॥ ८३५ ॥

अणेडोन्तश्च ॥ ८३६ ॥

अणेर्धातोर्णिदुः प्रत्ययो भवति उश्चान्तो भवति ॥ अण शब्दे । आण्डूर्जल-
भृङ्गारः ॥ ८३६ ॥

अन्ता ल च वा ॥ ८३७ ॥

अड उद्यमे । इत्यस्माणिदुः प्रत्ययो भवति लकारश्चाभादेशो वा भवति ॥
आलुर्भृङ्गारः करकथ ॥ आदूर्ध्वं टिट्ठिभां वनस्पतिर्जलाधारभूमिः पादभेदनं च
॥ ८३७ ॥

नजो लम्बेर्नलुक् च ॥ ८३८ ॥

नञ्पूर्वात् लबुङ् अवसंसने च । इत्यस्माणिदुः प्रत्ययो भवति नकारस्य
च लुग्भवति ॥ अलाबुस्तुम्बी ॥ ८३८ ॥

कफादिरेलं च ॥ ८३९ ॥

कफपूर्वात् ईरिक् गतिकम्पनयोः । इत्यस्मादुः प्रत्ययो भवति लश्चान्तादेशो
भवति ॥ कफेलूः स्नेहमातको यवलाजा मधुपर्कं छादिषेयं च तृणम् ॥ ८३९ ॥

कलो रत च ॥ ८४० ॥

कत धृणागतिस्पर्धेषु । इत्यस्मादुः प्रत्ययो [भवति] रत इति चास्यादेशो
भवति ॥ रतूर्नदीविशेषः सत्यवाग्दूतः कृमिविशेषश्च ॥ ८४० ॥

दृभिचपेः स्वराच्चोन्तश्च ॥ ८४१ ॥

आभ्याम्ः प्रत्ययो भवति स्वराच्च परो नोन्तो भवति ॥ इमेत् ग्रन्थे ।
हन्भूः सर्पजातिर्वनस्पतिर्वज्रो ग्रन्थकारो दर्भणं च । बाहुलकाच्चकारस्य घ्रां धुट्-
गेंन्त्योपदान्त इति न भवति ॥ चप सान्त्वने । चम्पूः कथाविशेषः ॥ ८४१ ॥

धृषेर्दिधिषदिधीषौ च ॥ ८४२ ॥

बिधृषाट् प्रागल्भ्ये । इत्यस्माद्भूः प्रत्ययो [भवति] दिधिष् दिधीष् इत्येता-
वादेशावस्य भवतः ॥ दिधिषूर्ज्यायस्याः पूर्वपरिणीता पुंश्ली च ॥ दिधीषूरूढायाः
कनिष्ठाया अनूढा ज्येष्ठा पुनर्भूराहुतिश्च ॥ ८४२ ॥

भ्रमिगमितानिभ्यो ङित् ॥ ८४३ ॥

एभ्यो ङिदूः प्रत्ययो भवति ॥ भ्रमूच् अनवस्थाने । भूरक्षणोरुपरि रोमरा-
जिः ॥ गमूं गतौ । अग्ने गच्छति । अग्नेगूः पुरःसरः ॥ तनूयी विस्तारे । कुस्मितं
तन्यते । कुतूथर्ममयमावपनम् ॥ ८४३ ॥

नृतिशुधिरुषिकुहिभ्यः कित् ॥ ८४४ ॥

एभ्यः किरूः प्रत्ययो भवति ॥ नृतैच् नर्तने । नृतूर्नर्तकः कृमिजातिः प्लवः
प्रतिकृतिश्च ॥ शृधूङ् शब्दकुत्सायाम् । शृधूः शर्धनः कृमिजातिरपानं बलिश्च
दानवः ॥ रुषच् रोषे । रुषूर्भर्त्सकः ॥ कुहणि विस्मापने । कुहूरमावास्या ॥ ८४४ ॥

तृखडिभ्यां डूः ॥ ८४५ ॥

आभ्यां डूः प्रत्ययो भवति ॥ तृ प्लवनतरणयोः । तर्दूर्द्वेणी प्लवः परिवे-
षणमाण्डं च ॥ खडण् भेदे । खडूर्बालानामुपकरणं स्त्रीणां पादाङ्गुष्ठाभरणं च
॥ ८४५ ॥

तृदृभ्यां दूः ॥ ८४६ ॥

आभ्यां दूः प्रत्ययो भवति ॥ तृ प्लवनतरणयोः । तर्दूर्द्वेर्वी ॥ दृश् [विदारणे]
दर्दूः कुष्ठभेदः ॥ ८४६ ॥

कमिजनिभ्यां कूः ॥ ८४७ ॥

आभ्यां कूः प्रत्ययो भवति ॥ कम्पूङ् कान्तौ । कम्बूर्मुषणमादर्शस्सहः
कुरुविन्दश्च ॥ जनैचि प्रादुर्भावे । जम्बूर्वृक्षजातिः ॥ ८४७ ॥

शकेरन्धूः ॥ ८४८ ॥

शकृट् शक्तौ । इत्यस्मादन्धूः प्रत्ययो भवति ॥ शकन्धूर्वनस्पतिर्देवतावि-
शेषश्च ॥ ८४८ ॥

कृगः कादिः ॥ ८४९ ॥

डुकृङ् करणे । इत्यस्मात्कारादिरन्ध्रः प्रत्ययो भवति ॥ कर्कन्ध्रवदरी
व्रणं यवलाजा मधुपर्कं विष्टम्भ ॥ ८४९ ॥

योरगूः ॥ ८५० ॥

युक् मिश्रणे । इत्यस्मादागूः प्रत्ययो भवति ॥ यवागूर्ध्वौदनः ॥ ८५० ॥

काच्छीडो डेरुः ॥ ८५१ ॥

कपूर्वात् शडिक् स्वप्ने । इत्यस्माडिदेरुः प्रत्ययो भवति ॥ कशेरुः कन्द-
विशेषो वीरुच्च ॥ ८५१ ॥

दिव ऋः ॥ ८५२ ॥

दिवूच् क्रीडादौ । इत्यस्मादृः प्रत्ययो भवति ॥ देवा देवरः पितृव्यख्य-
मिश्र ॥ ८५२ ॥

सोरसेः ॥ ८५३ ॥

सुपूर्वात् असूच् क्षेपणे । इत्यस्मादृः प्रत्ययो भवति ॥ स्वसा भगिनी ॥ ८५३ ॥

नियो डित् ॥ ८५४ ॥

णीङ् प्रापणे । इत्यस्माडिदृः प्रत्ययो भवति ॥ ना पुरुषः ॥ ८५४ ॥

सव्यात्स्थः ॥ ८५५ ॥

सव्यपूर्वात् षां गतिनिवृत्तौ । इत्यस्माडिदृः प्रत्ययो भवति ॥ सव्येष्टा
सारथिः ॥ ८५५ ॥

यतिननन्दिभ्यां दीर्घश्च ॥ ८५६ ॥

यतेः नञ्पूर्वात् नन्देश्च ऋः प्रत्ययो [भव]त्यनयोश्च दीर्घो भवति ॥
यतैङ् प्रयत्ने । याता पतिभ्रातृभगिनी देवरभार्या ज्येष्ठभार्या च ॥ दुनदु समृद्धौ ।
ननान्दा भर्तृभगिनी ॥ नखादित्वात्तञ्जोत्त भवति ॥ ८५६ ॥

शासिशंसिनीरक्षुहभृधूमन्यादिभ्यस्तुः ॥ ८५७ ॥

एभ्यस्तुः प्रत्ययो भवति ॥ शासृक् अनुशिष्टौ । शास्ता गुरु राजा च ।
प्रशास्ता राजर्षिक् च ॥ शंसृ स्तुतौ च । शंस्ता स्तोता ॥ णीङ् प्रापणे । नेता
सारथिः ॥ रक् शब्दे । रोता मेघः ॥ दुक्षृक् शब्दे । क्षोता मुसलम् ॥ हङ् ह-
रणे । हर्ता चौरः ॥ दुडुभृङ्गक् पोषणे च । भर्ता पतिः ॥ धृङ् अवध्वंसने ॥
धर्ता धर्मः ॥ मर्निच् ज्ञाने । मन्ता विद्वान्प्रजापतिश्च ॥ आदिप्रहणात् उपद्रष्टृ-
क् । विशस्ता घातक इत्यादयोपि ॥ ८५७ ॥

पातेरिष ॥ ८५८ ॥

पांक् रक्षणे । इत्यस्मात्तुः प्रत्ययो भवति धातोश्च इकारान्तादेशो भवति ॥
पिता जनकः ॥ ८५८ ॥

मानिभ्राजेर्लुक् च ॥ ८५९ ॥

आभ्यां तृः प्रत्ययो [भवति] लुक् चान्तस्य भवति ॥ मानि पूजायाम् ।
माता जननी ॥ भ्राजि दीप्तौ । भ्राता सोदर्यः ॥ ८५९ ॥

जाया मिगः ॥ ८६० ॥

जाशब्दपूर्वात् डुमिग्ट् प्रक्षेपणे । इत्यस्मात्तुः प्रत्ययो भवति ॥ जायां प्रजायां
मिन्वन्ति तमिति जामाता दुहितृपतिः ॥ ८६० ॥

आपोप् च ॥ ८६१ ॥

आपूँद् व्याप्तौ । इत्यस्मात्तुः प्रत्ययो भवत्वप् चास्यादेशो [भवति] ॥ अप्रा
यशोभिश्च ॥ ८६१ ॥

नमेः प् च ॥ ८६२ ॥

णमं प्रहृत्वे । इत्यस्मात्तुः प्रत्ययो भवति पकारश्चान्तादेशो भवति ॥
नमा दुहितुः पुत्रस्य वा पुत्रः ॥ ८६२ ॥

हुपूक्षोच्चीप्रस्तुप्रतिहप्रतिप्रस्थाभ्य ऋत्विजि ॥ ८६३ ॥

एभ्य ऋत्विज्यभिधेये तृः प्रत्ययो भवति ॥ हुंक् दानादनयोः । होता ॥
पूंग्श् पवने । पोता ॥ गै शब्दे । णींश् प्रापणे । उत्पूर्वः । उज्ञाता । उञ्जेता ॥
हुंक् स्तुतौ । प्रपूर्वः । प्रस्तोता ॥ हुंक् हरणे । प्रतिपूर्वः । प्रतिहर्ता ॥ षां गति-
निवृत्तौ । प्रति[प्र]पूर्वः । प्रतिप्रस्थाता ॥ एत ऋत्विजः ॥ ८६३ ॥

नियः षादिः ॥ ८६४ ॥

णींश् प्रापणे । इत्यस्मात् पकारादिस्तुः प्रत्ययो भवत्यृत्विज्यभिधेये ॥
नेष्टृत्विक् ॥ ८६४ ॥

त्वष्टृक्षत्तुदुहित्रादयः ॥ ८६५ ॥

एते तृप्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ त्विषेरितोश्च । त्वष्टा देववर्धकिः प्रजाप-
तिरादित्यश्च ॥ क्षद खदने । इति स्त्रीषः । क्षत्ता नियुक्तोविनीतो दौवारिको
मुसलः पारशवो रुद्रः सारथिश्च ॥ दुहेरिद् किञ्च । दुहिता तनया ॥ आदिप्रहणा-
दन्येषां ॥ ८६५ ॥

रातेडैः ॥ ८६६ ॥

राक् दाने । इत्यस्माडिदौः प्रत्ययो भवति ॥ राः ब्रह्मम् । रायौ । रायः ॥ ८६६ ॥

द्युगमिभ्यां डौः ॥ ८६७ ॥

आभ्यां डिदौः प्रत्ययो भवति ॥ द्युक् अभिषमे । द्यौः स्वर्गोन्तरिक्षं च ॥ गमुं गतौ । गौः पृथिव्यादि ॥ ८६७ ॥

ग्लानुदिभ्यां डौः ॥ ८६८ ॥

आभ्यां डिदौः प्रत्ययो भवति ॥ ग्लै हर्षक्षये । ग्लौश्चन्द्रो व्याधितः शरीर-
ग्लानिश्च ॥ गुदंत् प्रेरणे । नौर्जलतरणम् ॥ ८६८ ॥

तोः किक् ॥ ८६९ ॥

तुक् वृत्त्यादौ । इत्यस्मात्किक् प्रत्ययो भवति । ककारः कित्कार्यार्थं
इकार उच्चारणार्थः ॥ तुक् अपत्यम् ॥ ८६९ ॥

ब्रागादयः ॥ ८७० ॥

ब्राक् इत्यादयः शब्दाः किक्प्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ ब्रवतेरा च
ब्राक् शीघ्रम् ॥ एवं सरतेः । स्नाक् स एवार्थः ॥ इयतेरर्वादेशश्च । अर्वागविर-
न्तनम् ॥ आदिग्रहणादन्येपि ॥ ८७० ॥

स्रोश्चिक् ॥ ८७१ ॥

सुं गतौ । इत्यस्माच्चिक् प्रत्ययो भवति ॥ सुग् जुहूपभृत्यमिहोवभाष्यम् ।
सुचौ । सुचः ॥ इकार उच्चारणार्थः ककारः कित्कार्यार्थः ॥ ८७१ ॥

तनेड्वच् ॥ ८७२ ॥

तनूयौ विस्तारे । इत्यस्माड्वच् प्रत्ययो भवति ॥ त्वक् शरीरादिवेष्ट-
नम् ॥ ८७२ ॥

पारेरज् ॥ ८७३ ॥

पारण् कर्मसमाप्ता । इत्यस्मादज् प्रत्ययो भवति ॥ पारक् प्राकारः
शाकविशेषः सुवर्णं रत्नं च । पारजौ । पारजः ॥ ८७३ ॥

ऋधिप्रथिभिषिभ्यः कित् ॥ ८७४ ॥

ऋधः किदज् प्रत्ययो भवति ॥ ऋधूच् वृद्धौ । ऋधक् समीपवाच्यव्य-
यम् ॥ प्रथिष् प्रख्याने । निर्देशादेव स्मृतं । पृथग्नानार्थेव्यवम् ॥ मिषः सौत्रः ।
मिषवैद्यः । मिषजौ । मिषजः ॥ ८७४ ॥

भृपणिभ्यामिज् भुरवणौ च ॥ ८७५ ॥

भृपणिभ्यामिज् प्रत्ययो भवति यथासंख्यं च भुर वण इत्यादेशौ भवतः ॥
भृग् भरणे । भुरिग्बाहुः शब्दो भूमिर्वायुरेकाक्षराधिकपादं चर्कच्छन्दः ॥ पणि
व्यवहारस्तुत्योः । वणिग्वैदेहिकः ॥ ८७५ ॥

वशोः कित् ॥ ८७६ ॥

वशक् कान्तौ । इत्यस्मात्किदिज् प्रत्ययो भवति ॥ उशिक्रान्त उशीरमभि-
र्गीतमश्वर्षिः ॥ ८७६ ॥

लङ्घेरद् नलुक च ॥ ८७७ ॥

लघुङ् गतौ । इत्यस्मादद् प्रत्ययो [भवति] नलोपधास्य भवति ॥ लघङ्घा-
युर्लघु च शकटम् ॥ ८७७ ॥

सर्तेरङ् ॥ ८७८ ॥

सृं गतौ । इत्यस्मादङ् प्रत्ययो भवति ॥ सरङ् वृक्षविशेषो मेघ उष्ट्रजातिश्च
॥ ८७८ ॥

इङ् ह्रस्वश्च ॥ ८७९ ॥

ईडिक् स्तुतौ । इत्यस्मादविङ् प्रत्ययो [भवति] ह्रस्वधास्य भवति ॥
इडबिड्बिभवाः ॥ ८७९ ॥

किपि म्लेच्छश्च वा ॥ ८८० ॥

म्लेच्छेरीडेश्च किपि प्रत्यये वा ह्रस्वो भवत्यत एव वचनात्किप् च ॥ म्लेच्छ
अव्यक्तायां वाचि । म्लिट् । म्लेट् । उभयं म्लेच्छजातिः ॥ इङ् स्वामी मेदिनी
च ॥ ईङ् स एव ॥ ८८० ॥

तृपेः कत् ॥ ८८१ ॥

तृपौच् प्रीतौ । इत्यस्मात्किदत् प्रत्ययो भवति ॥ तृपञ्चन्द्रः समुद्रस्तृणभू-
मिश्च ॥ ८८१ ॥

संश्चदेहरसाक्षादादयः ॥ ८८२ ॥

एते कल्पत्यवान्ता निपात्यन्ते ॥ सम्पूर्वात् चिञोतेर्द्विस्तमो मकारस्यानु-
स्वारपूर्वः शकारश्च । संश्चदध्वर्युः कुहकश्च । अनुस्वारं नेच्छन्त्येके । सश्चत्कुहकः ॥
विपूर्वात् हन्तेर्द्विद्वश्च गुणः । विद्वन्ति गर्भमिति वेदगर्भपातिन्वयप्रज्ञा कवनङ्मांश्च ॥
सम्पूर्वात् ईक्षतेः साक्षात्समक्षमित्यर्थः ॥ आदिमहणात् रेहत् ।
वियत् । पुरीतदादयोपि ॥ ८८२ ॥

पटच्छपदादयोनुकरणाः ॥ ८८३ ॥

पटदित्यादयः कल्पत्ययान्ता निपात्यन्तेनुकरणशब्दाश्चैते ॥ पट गतौ ।
पटत् ॥ छुपत् [सं]स्पर्श । उकारस्याकारः । छपत् ॥ पतू गतौ । पतत् ॥ शृश
हिसायाम् । शरत् ॥ शल गतौ । शलत् ॥ खट काङ्क्षे । खटत् ॥ दहेः प च ।
दपत् ॥ डिपेः । डिपत् ॥ खनते रथ । खरत् ॥ खादेः । खादत् । सर्व एते
कस्यचिद्विशेषस्य भुतिप्रत्यासत्त्यानुकरणशब्दाः । अनुकरणमपि हि साध्येष कर्तव्यं
न यत्किञ्चिद्यथानक्षरमिति शिष्टाः स्मरन्ति ॥ ८८३ ॥

बृहिवृहिमहिपृषिभ्यः कतुः ॥ ८८४ ॥

एभ्यः कित्तुः प्रत्ययो भवति ॥ बृहौच् जिघांसायाम् । बृहन्मीष्मः ॥
वृह वृद्धौ । बृहन्प्रवृद्धः । बृहती छन्दः ॥ मह पूजायाम् । महान्पूजितो विस्तीर्णश्च ॥
महान्तौ । महान्तः । महती ॥ पृषू सेवने । पृषत्तन्त्रं जलविन्दुश्चित्रवर्णजातिर्दध्यु-
पसिक्तमाज्यं च । पृषती मृगी । स्थूलपृषतीमालभेत ॥ ऋकारो ड्यर्थः ॥ ८८४ ॥

गमेर्डिङ्गे च ॥ ८८५ ॥

गमूं गतौ । इत्यस्मात्कतृप्रत्ययो डिङ्गवति ङे चास्य रूपे भवतः ॥ जग-
त्स्थावरजङ्गमो लोकः । जगती पृथिवी ॥ ८८५ ॥

भातेर्डेवतुः ॥ ८८६ ॥

भाक् दीप्तौ । इत्यस्माद्भित्तुः प्रत्ययो भवति ॥ भवान् । भवन्तौ ।
भवन्तः ॥ उकारो दीर्घत्वादिकार्यार्थः ॥ ८८६ ॥

हसृरुहियुषिताडिभ्य इत् ॥ ८८७ ॥

एभ्य इत् प्रत्ययो भवति ॥ हृण् हरणे । हरिद्वरितो वर्णः ककुब् वायु-
मृगजातिरश्वः सूर्यश्च ॥ सृं गतौ । सरिषदी ॥ रहं जन्मनि । रोहिदीरुस्पकारो
मत्स्यः सूर्योर्मिर्मृगो वर्णश्च ॥ युषः सौत्रः । योषति गच्छति पुरुषमिति योषिस्त्री ॥
तडण् आघाते । तडिद्विद्युत् ॥ ८८७ ॥

उदकात् श्वेडित् ॥ ८८८ ॥

उदकपूर्वात् द्वौश्च गतिवृद्धयोः । इत्यस्माद्भित्तुः प्रत्ययो भवति ॥ उदकेन
श्वयति । उदश्चित्तकम् ॥ नाम्युत्तरपदस्य चेत्युदकस्य उदभावः ॥ ८८८ ॥

अ उत् ॥ ८८९ ॥

मूत् प्राणस्यागे । इत्यस्मादुत् प्रत्ययो भवति ॥ मूद्वायुर्देवो गिरिशिखरं च
॥ ८८९ ॥

प्रो मादिर्वा ॥ ८९० ॥

गृत् निगरणे । इत्यस्मादृत् प्रत्ययो भवति स च मकारादिर्वा भवति ॥ गर्मु-
हरुड आदित्यो मधुमक्षिका तक्षा तृणं सुवर्णं च ॥ वरुहवर्जजगरो मरकतमणिर्वे-
गस्तेजसां वर्तिष्व ॥ ८९० ॥

शक् ऋत् ॥ ८९१ ॥

शक्कृद् शक्कौ । इत्यस्मादृत् प्रत्ययो भवति ॥ शक्कृत्पुरीषम् ॥ ८९१ ॥

यजेः क च ॥ ८९२ ॥

यजीं देवपूजादौ । इत्यस्मादृत् प्रत्ययो [भवति] कश्चान्तदेशो भवति ॥
यकृदन्त्रम् ॥ ८९२ ॥

पातेः कृथ् ॥ ८९३ ॥

पांक् रक्षणे । इत्यस्मात्किदृश् प्रत्ययो भवति ॥ पृथो नाम क्षत्रियाः ॥ ८९३ ॥

शृदृभसेरद् ॥ ८९४ ॥

एभ्योद् प्रत्ययो भवति ॥ शृदृश् हिंसायाम् । शरदृतुः ॥ दृ भये । दरज्ज-
नपदसमानशब्दः क्षत्रिय[श्च] ॥ दरदो जनपदः ॥ भस भर्त्सनदीप्त्योः सौत्रः । भसज्जघ-
नमास्यमामाशयस्थानं च ॥ भवेरपीच्छन्त्येके । भषत् ॥ ८९४ ॥

तनित्यजियजिभ्यो डद् ॥ ८९५ ॥

एभ्यो डिदद् प्रत्ययो भवति ॥ तनूयी विस्तारे । तत् । सः ॥ त्यजं हानौ ।
त्यत् । स्यः । एतौ निर्देशवाचिनौ ॥ यजीं देवपूजादौ । यत् । यः । अयमुद्दे-
शावाची ॥ ८९५ ॥

इणस्तद् ॥ ८९६ ॥

इणक् गतौ । इत्यस्मात्तद् प्रत्ययो भवति ॥ एतत् । एषः । समीपवाची
शब्दः ॥ ८९६ ॥

प्रः सद् ॥ ८९७ ॥

पृश् पालनपूरणयोः । इत्यस्मात्सद् प्रत्ययो भवति ॥ पर्वत्सभा ॥ ८९७ ॥

द्रो ह्रस्वश्च ॥ ८९८ ॥

दृश् विदारणे । इत्यस्मात्सद् प्रत्ययो भवति ह्रस्वश्चास्य भवति ॥ दृष-
त्पाषाणः ॥ ८९८ ॥

युष्ट्यसिभ्यां क्मद् ॥ ८९९ ॥

आभ्यां किन्मद् प्रत्ययो भवति ॥ युषः सौत्रः सेवायाम् । युष्मत् । यू-
षम् ॥ अस्मच्च क्षेपणे । अस्मत् । वयम् ॥ ८९९ ॥

उक्षितक्षयक्षीशिराजिधन्विपञ्चिषूषिह्रिदिस्त्रिहिनुमस्जेरन् ॥ ९०० ॥

एभ्योन्प्रत्ययो भवति ॥ उक्ष सेचने । उक्षा वृषः ॥ तक्षी तनूकरणे ।
तक्षा वर्धकिः ॥ अक्षौ व्याप्तौ च । अक्षा वृष्टिनिपातः ॥ ईशिक् ऐश्वर्ये । ईशा
परमात्मा ॥ राजृग् दीप्तौ । राजेश्वरः ॥ धन्विः सौम्रो गतौ । धवु गतौ वा ।
धन्वा मरुधनुश्च ॥ पचुङ् व्यक्तीकरणे । पञ्च संख्या ॥ पूष वृद्धौ । पूषादित्यः ॥
क्लिदौच् आर्द्रभावे । क्लेदा मुखपसेकश्चन्द्र इन्द्रश्च ॥ णिहौच् प्रीतौ । जेहा स्वाङ्गं
सुहृद्दशा च गौः ॥ णुक् स्तुतौ । नव संख्या ॥ दुमस्जोत् शुद्धौ । मज्जा पष्ठो
धातुः ॥ ९०० ॥

लूप्युयुषिदंशिद्युदिविप्रतिदिविभ्यः कित् ॥ ९०१ ॥

एभ्यः किदन्प्रत्ययो भवति ॥ लूग्श् छेदने । लुवा दात्रं स्थावरश्च ॥
पूग्श् पवने । पुवा वायुः ॥ युक् मिश्रणे । युवा तरुणः ॥ वृषू सेचने । वृषेन्द्रो
वृषभश्च ॥ दंश् दशने । दश संख्या ॥ द्युक् अभिगमे । द्युवाभिगमनीयो राजा
सूर्यश्च ॥ दिवूच् क्रीडादौ । दिवा दिनम् । प्रतिपूर्वात् । प्रतिदिवाहोपराद्धश्च
॥ ९०१ ॥

श्वन्मातरिश्वन्मूर्धन्प्लीहन्नर्यमन्विश्वप्सन्परिज्वन्महन्नहन्मघव-

न्नथर्वन्निति ॥ ९०२ ॥

एतेन्प्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ श्वयतेर्लुक् च । श्वा कुरुरः ॥ मातर्यन्तरिक्षे
श्वयति । मातरिश्वा वायुः । अन्न तत्पुरुषे कृतीति सप्तम्या अलुप् । इकारलोपश्च
पूर्ववत् ॥ मूर्धेर्धश्च मूर्धन्त्यास्मिन्नाहताः प्राणिन इति मूर्धा शिरः ॥ त्रिहो दीर्घश्च ।
प्रीहा जठरान्तरवयवः ॥ अरिपूर्वात् अमेर्ष्यन्तात् । अरीनामयतीत्यर्यमा सूर्यः ॥
विश्वपूर्वात् प्लातेः किश्च । विश्वप्ला कालोभिर्वायुरिन्द्रश्च ॥ परिपूर्वात् ज्वलतेर्दि-
च्च । परिज्वा सूर्यश्चन्द्रोभिर्वायुश्च ॥ महीयतेरीयलोपश्च । महा महत्त्वम् ॥ अहेर्न-
लोपश्चाहते । अहो दिवसः ॥ मङ्केर्नलोपोच्चान्तेः । मङ्कृत इति मघवेन्द्रः ॥ नङ्पू-
र्वात् खर्वेः खल्वश्च । न खर्वति । अथर्वर्षिर्वेदश्च ॥ इतिकरणादन्येपि भवन्ति
॥ ९०२ ॥

षण्यशौभ्यां तन् ॥ ९०३ ॥

आभ्यां तन्प्रत्ययो भवति ॥ षप समवाये । अशौटि व्याप्तौ । सप्त । अ-
ष्ट । उभे संख्ये ॥ ९०३ ॥

स्नामदिपद्यातिपुशकिभ्यो वन् ॥ १०४ ॥

एभ्यो वन्प्रत्ययो भवति ॥ ण्णाक् शौचे । कावा सिरा नदी च ॥ मदैच्
हर्षे । मद्वा वृषः पानं कान्तिः क्रीडा जुनिः शिरश्च । मद्दरी मदिरा । बाहुल-
काङ्गीः । वनो रश्च ॥ पदिच् गतौ । पद्वा पत्तिर्वत्सो रश्चः पादो गतिश्च ॥ कंक्
गतौ । अर्वाश्वोशनिरासनं मुनिश्च ॥ पूश् पालनपूरणयोः । पर्व संधिः पूरणं पुण्यति-
थिश्च ॥ शकृट् शक्तौ । शक्ता वर्धकिः समर्थः । शक्ररी नदी विबुच्छन्दोजा-
तिर्युवतिः क्षुरभिश्च । शाकरो वृषः ॥ १०४ ॥

ग्रहेरा च ॥ १०५ ॥

ग्रहीश् उपादाने । इत्यस्माद्वन्प्रत्ययो भवत्यकारधान्तादेशो भवति ॥ ग्रा-
वा पाषाणः पर्वतश्च ॥ १०५ ॥

अशीक्रुशिरुहिजिद्विहसुभृदभ्यः कनिप् ॥ १०६ ॥

एभ्यः कनिप्प्रत्ययो भवति ॥ कंक् गतौ । क्रत्वार्षिः ॥ शीङ्क् स्वप्ने ।
शीवाजगरः ॥ कुशं आह्वानरोदनयोः । कुश्वा सृगालः ॥ रुहं जन्मनि । रुह्वा
वृक्षः ॥ जिं अभिभवे । जित्वा धर्म इन्द्रो योद्धा [च] जित्वरी नदी वणिजश्च ।
वाणारसीं जित्वरीमाहुः ॥ क्षिं क्षये । क्षित्वा वायुर्विष्णुर्मृत्युश्च । क्षित्वरी रात्रिः ॥
हृन् हरणे । हृत्वा रुद्रो मत्स्यो वायुश्च ॥ सृं गतौ । सृत्वा कालोमिर्वायुः सर्पः
प्रजापतिर्नीचजातिश्च । सृत्वरी वेदयामाता ॥ धृङ्क् स्थाने । धृत्वा विष्णुः शैलः
समुद्रश्च । धृत्वरी भूमिः ॥ धृङ्क् आदरे । दृत्वा वृषः ॥ पकारस्तागमार्थः ॥ १०६ ॥

सृजेः सृज्सृकौ च ॥ १०७ ॥

सृजन्त् विसर्गे । इत्यस्मात्कनिप्प्रत्ययो भवति सृज् सृक् इत्येतौ चास्या-
देशौ भवतः ॥ सृज्वा मालाकारो रज्जुश्च । सृक्कण्यास्योपान्तौ ॥ १०७ ॥

ध्याप्योर्धीपी च ॥ १०८ ॥

धैं चिन्तायाम् । धैङ् वृद्धौ । इत्याभ्यां कनिप्प्रत्ययो [भवति] यथासंख्यं
च धी पी इत्येतावादेशौ भवतः ॥ ध्यायतीति धीवा मनीषी निषादो व्याधिर्मत्स्य-
श्च ॥ व्यायतेः । पीवा पीनः ॥ १०८ ॥

अतेर्ध च ॥ १०९ ॥

अत सातत्यगमने । इत्यस्मात्कनिप्प्रत्ययो [भवति] धकारधान्तादेशो
भवति ॥ अध्वा मार्गः ॥ १०९ ॥

प्रासदिरीरिणस्तोन्तश्च ॥ ९१० ॥

प्रपूर्वेभ्यः सद्यादिभ्यः कनिष्पत्ययो [भवति] तोन्तश्च भवति ॥ षड् विश-
रणगत्यवसादनेषु । प्रसत्त्वा मूढो वायुश्च । प्रसत्त्वरी मृता प्रतिपत्तिश्च ॥ रींश्
गतिरेषणयोः । प्ररीत्वा वायुः । प्ररीत्त्वरी स्त्रीविशेषः ॥ ईरिक् गतिकम्पनयोः । प्रेर्त्वा
सागरो वायुश्च । प्रेर्त्त्वरी नगरी ॥ इण्क् गतौ । प्रेत्त्वरी नगरीत्याहुः ॥ ९१० ॥
मन् ॥ ९११ ॥

सर्वधातुभ्यो बहुलं मन्प्रत्ययो भवति ॥ डुकृङ् करणे । कर्म व्यापारः ॥
वृग् वरणे । वर्म कवचम् ॥ वृतूङ् वर्तने । वर्त्म पन्थाः ॥ चर भक्षणे च ।
चर्माजिनम् ॥ भस भर्त्सनदीप्तयोः सौत्रः । भसितं तगिति भस्म भूतिः ॥ जनैचि
प्राहुर्भावे । जन्मोत्पत्तिः ॥ शृश् हिंसायाम् । शर्म सुखम् । वसवोस्य दुरितं
शीर्यासुरिति बद्धशर्मा । एवं हरिशर्मा ॥ मृन् प्राणत्यागे । मर्म जीववदेशप्रचयस्था-
नं यत्र जायमाना वेदना महती जायते ॥ नृश् नये । नर्म परिहासकथा ॥
श्लिषञ् आलिङ्गने । श्लेष्मा कफः ॥ ऊष रुजायाम् । ऊष्मा तापः ॥ दुडुभृङ्क्
पोषणे च । भर्म सुवर्णम् ॥ याङ् प्राणने । यामा रथः ॥ वाङ् गतिगन्धनयोः ।
वामा करचरणहस्तः ॥ पाङ् रक्षणे । पामा कच्छः ॥ वृषू सेचने । वर्म्म शरीर-
म् ॥ षड् विशरणगन्धवसादनेषु । सङ्ग गृहम् ॥ विशन् प्रवेशने । वेदम् गृहम् ॥
हिंङ् गतिवृद्धयोः । हेम सुवर्णम् ॥ छदण् अपवारणे । छस माया ॥ दीङ् क्षये ।
देङ् पालने वा । दाम रज्जुर्माता च ॥ दुशङ्क् धारणे च । धाम स्थानं तेजश्च ॥
ष्ठां गतिनिवृत्तौ । स्थाम बलम् ॥ पुङ्ग् अभिषवे । सोम यज्ञः पयोरसश्चन्द्रश्च ॥
अग्रीटि व्याघ्रौ । अहमा पाषाणः ॥ लक्षीण् दर्शनाङ्कनयोः । लक्ष्म चिह्नम् ॥
अयि गतौ । अयम् संपातः ॥ तक् हसने । तक्मा रतिरातपो दीपश्च ॥ हुङ् दाना-
दनयोः । होम हव्यमग्निहोत्रशाला च ॥ धृङ् धारणे । धर्म पुण्यम् । विपूर्वात् ।
विधर्मा अहितो वायुर्व्यभिचारश्च ॥ ध्ये चिन्तायाम् । ध्याम ध्यानम् ॥ ९११ ॥

कुट्युषिसृपिभ्यः कित् ॥ ९१२ ॥

एभ्यः किन्मन्प्रत्ययो भवति ॥ कुषश् निष्कर्षे । कुष्म शल्यम् ॥ उषू
दाहे । उष्मा दाहः ॥ सृप् गतौ । सृष्मा सर्पः शिशुर्यतिश्च ॥ ९१२ ॥

वृहेर्नोच्च ॥ ९१३ ॥

वृहु शब्दे च । इत्यस्मान्मन्प्रत्ययो भवति नकारस्य च अकारो भवति ॥
ब्रह्म परं तेजोध्ययनं मोक्षो बृहत्त्वादात्मा । ब्रह्मा भगवान् ॥ ९१३ ॥

व्येग एदोती च वा ॥ ९१४ ॥

व्येग् संवरणे । इत्यस्मान्मन्प्रत्ययो [भव] त्येदोती चान्तादेशौ वा भव-
तः ॥ व्येम वल्लम् । व्येमा संसारः कुविन्दमाण्डं च ॥ व्योम नभः । पक्षे । व्याम
न्ययोधाख्यं प्रमाणम् ॥ ९१४ ॥

स्यतेरी च वा ॥ ९१५ ॥

षेच् अन्तर्कर्मणि । इत्यस्मान्मन्प्रत्ययो [भवति] ईकारश्चान्तादेशो वा भव-
ति ॥ सीमा आघाटः । पक्षे । साम प्रियवचनं वामदेव्यादि च ॥ ९१५ ॥

सात्मन्नात्मन्वेमन्त्रोमन्त्रोल्लामन्त्रामन्त्रात्मन्प्रक्षमन्प्रक्षमन्निति ॥ ९१६ ॥

एते मन्प्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ स्यतेस्तोन्तश्च । सात्म अत्यन्ताभ्यस्तं प्रकृ-
तिभूतमन्तर्कर्म च ॥ अतेर्द्विषश्च । आत्मा जीवः ॥ वेग आत्वाभावश्च । वेम तन्तुवा-
योपकरणम् ॥ रहेर्लुक् च । रोम तनूरुहम् । लस्वे । लोम तदेव ॥ क्लमेरोच्च ।
क्लोम शरीरान्तरवयवः ॥ लातोर्द्विषश्च । ललाम भूषणादि ॥ नमेरा च । नाम संज्ञा
कीर्तिश्च ॥ पातयतेः प् च । पाप्मा पापं रक्षश्च ॥ पन्त्रेः कः षोन्तो नलोपश्च ।
पक्षम अक्ष्यादिलोम ॥ यस्यतेर्धक्षिणो वा । यक्ष्मा रोगः ॥ इतिकरणात् तोक्मशुष्मा-
दयो भवन्ति ॥ ९१६ ॥

हृजनिभ्यामिमन् ॥ ९१७ ॥

आभ्यामिमन्प्रत्ययो भवति ॥ हृग् हरणे । हरिमा पापविशेषो मृत्युर्वायु-
श्च ॥ जनैवि प्रादुर्भावे । जनिमा धर्मविशेषः संसारश्च ॥ ९१७ ॥

सृहृभृधृस्तृसूभ्य ईमन् ॥ ९१८ ॥

पभ्य ईमन्प्रत्ययो भवति ॥ सृं गतौ । सरीमा कालः ॥ हृग् हरणे । हरीमा
मातरिश्वा ॥ दुहुभृग् पोषणे च । भरीमा क्षमी राजा कुटुम्बं च ॥ धृग् धरणे ।
धरीमा धर्मः ॥ स्तृग्श् आच्छादने । स्तरीमा प्राकारः ॥ वृत् प्रेरणे । सवीमा गर्भः
प्रसूतिश्च ॥ ९१८ ॥

गमेरिन् ॥ ९१९ ॥

गमूं गतौ । इत्यस्मादिन्प्रत्ययो भवति ॥ गमिष्यतीति गमी जिगमिषुः
॥ ९१९ ॥

आडध्वं गित् ॥ १२० ॥

आङ्पूर्वात्केवलाच्च गमेर्गिदिन्प्रत्ययो भवति ॥ आगमिष्यमीत्यागामी प्रोवि-
तादिः ॥ गमिष्यतीति गामी पस्थितादिः ॥ १२० ॥

सुवः ॥ १२१ ॥

सूडौच् प्राणिप्रसवे । इत्यास्माणिदिन्प्रत्ययो भवति ॥ आसाध्यासविद्यमानो
जनिष्यमाण इत्यर्थः ॥ १२१ ॥

भुवो वा ॥ १२२ ॥

भू सत्तायाम् । इत्यस्मादिन्प्रत्ययो [भवति] स च निष्ठा भवति ॥ भवि-
ष्यतीति भावी कर्मविपाकादिः ॥ भवी भविष्यन् ॥ १२२ ॥

प्रपतेर्याबुधिभ्याम् ॥ १२३ ॥

प्रपूर्वात्प्रतिपूर्वाच्च यांक प्रापणे । बुधिं मनिच् ज्ञाने । इत्यस्माच्च गिदिन्प्र-
त्ययो भवति ॥ प्रयास्यतीति प्रयायी ॥ प्रतियास्यतीति प्रतियायी ॥ प्रमोत्स्यत इति
प्रबोधी ॥ प्रतिबोधी बालादिः ॥ १२३ ॥

प्रास्थः ॥ १२४ ॥

प्रपूर्वात् षां गतिनिवृत्तौ । इत्यस्माणिदिन्प्रत्ययो भवति ॥ प्रस्थास्यत इति
प्रस्थायी गन्तुमनाः ॥ १२४ ॥

परमात्किन् ॥ १२५ ॥

परमपूर्वात्तिष्ठतेः किदिन्प्रत्ययो भवति ॥ परमे पदे तिष्ठतीति परमेष्ठिर्ह-
दादिः ॥ भीरुष्ठानादित्वात् षत्वं सप्तम्या अलुप् च ॥ १२५ ॥

पथिमन्थिभ्याम् ॥ १२६ ॥

आभ्यां किदिन्प्रत्ययो भवति ॥ पथे गतौ । पन्था मार्गः । पन्थानौ । पन्था-
नः । पथिप्रियः ॥ मन्थद् विलोडने । मन्थाः क्षुब्धो वायुर्वयश्च । मन्थानौ ।
मन्थानः । मथिप्रियः ॥ १२६ ॥

होर्मिन् ॥ १२७ ॥

हुक् दानादनयोः । इत्यस्मान्मिन्प्रत्ययो भवति ॥ होम्यृत्विग्भृतं च ॥ १२७ ॥

अर्तेर्भुक्षिनक् ॥ १२८ ॥

अङ्क गतौ । इत्यस्माद्भुक्षिनक् प्रत्ययो भवति ॥ ऋभुसा इन्द्रः । ऋभु-
क्षाणौ । ऋभुक्षणः ॥ १२८ ॥

अदेखिन् ॥ १२९ ॥

अदंक् भक्षणे । इत्यस्माच्चिन्प्रत्ययो भवति ॥ अच्युषिः ॥ १२९ ॥

पतेरत्रिन् ॥ १३० ॥

पतू गतौ । इत्यस्माच्चिन्प्रत्ययो भवति ॥ पतत्री पक्षी ॥ १३० ॥

आपः किप् ह्रस्वश्च ॥ १३१ ॥

आपुंट् व्याप्तौ । इत्यस्मात्किप्प्रत्ययो [भवति] ह्रस्वश्चास्य भवति ॥ आपो-
म्भः ॥ स्वभावाद्वहुत्वम् ॥ १३१ ॥

ककुप्त्रिष्टुबनुष्टुभः ॥ १३२ ॥

एते किप्प्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ कपूर्वात्स्कुभ्नातेः सलोपश्च । ककुप् कं
वायुर्ब्रह्म च । स्कुभन्तीति ककुभो दिशः । ककुबुण्णिकुन्दः ॥ त्र्यनुपूर्वात्स्तुभ्नातेः
सः षश्च । त्रिष्टुबनुष्टुप् च छन्दः ॥ बहुवचनान्निजिविजिविषां किप् शिन् । नेनिक्
प्रजापतिः ॥ वेविक् शुचिः ॥ वेविट् चन्द्रमाः ॥ १३२ ॥

अवेर्मः ॥ १३३ ॥

अव रक्षणादौ । इत्यस्मान्मः प्रत्ययो भवति ॥ अवतीति । ओं ब्रह्म प्र-
णवश्च ॥ १३३ ॥

सोरेतेरम् ॥ १३४ ॥

सुपूर्वात् इणक् गतौ । इत्यस्मादम् प्रत्ययो भवति ॥ स्वयमात्मना ॥ १३४ ॥

नशिनूभ्यां नक्तनूनौ च ॥ १३५ ॥

नशौच् अदर्शने । णूत् स्तवने । आभ्यामम् प्रत्ययो [भवति] नक्त नून
इत्यादेशौ चानयोर्भवतः ॥ नक्तं रात्रौ ॥ नूनं वितर्के ॥ १३५ ॥

स्यतेर्णित् ॥ १३६ ॥

षोन् अन्तर्कर्मणि । इत्यस्माण्डम् प्रत्ययो भवति ॥ सायं दिवसावसानम्
॥ १३६ ॥

गमिजमिक्षमिकमिशमिसमिभ्यो डित् ॥ १३७ ॥

एभ्यो डिदम् प्रत्ययो भवति ॥ गम् गतौ । गम् ॥ जम् अदने । जम् ॥
क्षमौषि सहने । क्षम् ॥ एतानि भार्यानामाणि ॥ कमूड् कान्तौ । कं पानीयम् ॥
क्षमूच् उपशमे । शं सुखम् ॥ वम वैक्लव्ये । सं संभवति ॥ १३७ ॥

इणो दमक् ॥ ९३८ ॥

इण्क् गतौ । इत्यस्मात्किइम् प्रत्ययो भवति ॥ इदं प्रत्यक्षनिर्देशे ॥ ९३८ ॥

कोडिम् ॥ ९३९ ॥

कुक् शब्दे । इत्यस्माद्दिदिम् प्रत्ययो भवति ॥ किम् । अनेनाविज्ञातं वस्तु पर्यनुयुज्यते ॥ ९३९ ॥

तूषेरीम् णोन्तश्च ॥ ९४० ॥

तूष तुष्टौ । इत्यस्मादीम् प्रत्ययो [भवति] णकारश्चास्यान्तो भवति ॥ तूष्णीं वामियमे ॥ ९४० ॥

ईड्कमिशमिसमिभ्यो डित् ॥ ९४१ ॥

एभ्यो डिदीम् प्रत्ययो भवति ॥ ईडिक् स्तुतौ । ईम् ॥ कमूड् कान्तौ । कीम् ॥ शमून् उपशमे । शीम् ॥ षम वैक्लव्ये । सीम् । अभिनयव्याहरणान्येतानि ॥ ईम् । सीम् । अव्यक्ते ॥ कीं संशयप्रभ्रादिषु ॥ शीममर्षपादपूरणयोः ॥ ९४१ ॥

क्रमिगमिक्षमेस्तुमाच्चातः ॥ ९४२ ॥

एभ्यस्तुम् प्रत्ययो [भव]त्यकारस्य च आकारो भवति ॥ क्रमू पादविक्षेपे । क्रान्तुं गमनम् ॥ गमूं गतौ । गान्तुं पान्थः ॥ क्षमौषि सहने । क्षान्तुं भूमिः ॥ तुमर्थश्च सर्वत्र ॥ ९४२ ॥

गृष्टदुर्विधुर्विभ्यः क्तिप् ॥ ९४३ ॥

एभ्यः क्तिप्प्रत्ययो भवति ॥ गृष्ट शब्दे । गीर्वाक् ॥ पृष्ट् पालनपूरणयोः । पूर्नगरी ॥ दुर्वै धुर्वै हिंसायाम् । दूर्देहान्तरवयवः ॥ धूः शकटाङ्गमादिश्च ॥ ९४३ ॥

वाद्धारौ ॥ ९४४ ॥

एतौ क्तिप्प्रत्ययान्तौ निपात्येते ॥ वृणोतेर्वृद्धिश्च । वाः पानीयम् ॥ कर्मणि दक्ष धात्वादिः । वृण्वन्ति तामिति शार्द्धारम् । हूं वरणे । इत्यस्य च णिगन्तस्य रूपम् ॥ ९४४ ॥

प्रादतेरर् ॥ ९४५ ॥

प्रपूर्वात् भत सप्तत्ययमने । इत्यस्मादर प्रत्ययो भवति ॥ प्रातः प्रभातम् ॥ ९४५ ॥

सोरतेर्लुक् च ॥ १४६ ॥

सुपूर्वात् ऋक् गतौ । इत्यस्मादुर् प्रत्ययो [भवति] धातोश्च लुग्भवति ॥
स्वः स्वर्गः ॥ १४६ ॥

पूसन्यमिभ्यः पुनसनुतान्ताश्च ॥ १४७ ॥

पूग्श्च पवने । वन भक्तौ । भम गतौ । इत्येतेभ्योर् प्रत्ययो भवति यथा-
संख्यं च पुन सनुत भन्त इत्यादेशा एषां भवन्ति ॥ पुनर्भूयः ॥ सनुतः काल-
वाची ॥ अन्तर्मध्ये ॥ १४७ ॥

चतेरुर् ॥ १४८ ॥

चतेर् याचने । इत्यस्मादुर् प्रत्ययो भवति ॥ चत्वारः संख्या । चत्वारि ।
चतस्रः ॥ १४८ ॥

दिर्वेडिच् ॥ १४९ ॥

दिवूच् क्रीडादौ । इत्यस्माद्धिविच् प्रत्ययो भवति ॥ द्यौः स्वर्गोन्तरिक्षं च ।
दिवौ । दिवः ॥ १४९ ॥

विशिविपाशिभ्यां क्तिप् ॥ १५० ॥

आभ्यां क्तिप्प्रत्ययो भवति ॥ विशात् प्रवेशने । विशः प्रजाः । विद्वैरयः
पुरीषमपत्यं च ॥ पशण् बन्धने । विपूर्वः । विपाशयति स्म विशिष्टमिति विपा-
ड् नदी ॥ १५० ॥

सहेः षष् च ॥ १५१ ॥

षहि मर्षणे । इत्यस्मात्क्लिप्प्रत्ययो [भवति] षष् चास्यादेशो भवति ॥
षट् संख्या ॥ १५१ ॥

अस् ॥ १५२ ॥

सर्वधातुभ्यो बहुलमस् प्रत्ययो भवति ॥ तपं संतापे । तपः संतापो माघमासो
निर्जराफलं च ॥ अनशनादि सधु तपतीति सुतपाः ॥ एवं महातपाः ॥ णमं प्रहत्वे ।
नमः पूजावाची ॥ तमूच् काङ्क्षयाम् । तमोन्धकारस्तृतीयगुणोक्तानं च ॥ इण्क्
गतौ । अयः काललोहम् ॥ वीक् प्रजननादौ । वयः पक्षी प्राणिनां कालकृता
शरीरावस्था च यौवनादिः ॥ वर्धि दीप्तौ । वर्जो लावण्यमन्नमलं तेजश्च । सुधु
वर्धत इति सुवर्चाः ॥ रक्षः पालने । रक्षो निशाचरः ॥ भिमिवाच् स्नेहमे । मेद-
धतुर्धो धातुः ॥ रह त्यागे । रहः प्रच्छन्नम् ॥ षहि मर्षणे । सहा मार्गशीर्षमासः ॥

णमच् हिंसायाम् । नभ आकाश आवर्णमासथ ॥ चित्ते संज्ञाने ।
 वेतश्चित्तम् । प्रवेता वरुणः ॥ मर्निच् ज्ञाने । मन नो [?] इन्द्रियम् ॥ बृणक्
 व्यक्तायां वाचि । वचो वचनम् ॥ रुडक् अभुविमोचने । रोदो नभः । रोदसी सा-
 वापृथिव्यौ ॥ रुधुपी आवरणे । रोधस्तीरम् ॥ अनक् प्राणने । अनः शकटं भोजन-
 मर्च्च च ॥ सुं गतौ । सरो जलाशयविशेषः ॥ तृ प्रवनतरणयोः । तरो वेगो बलं
 च ॥ रह् गतौ । रंहो जवः ॥ तिजि क्षमानिज्ञानयोः । तेजो दीप्तिः ॥ मयि
 गतौ । मयः सुखम् ॥ मह पूजायाम् । महस्तेजः ॥ अर्चिण् पूजायाम् । अर्चः
 पूजा ॥ षट् विशरणगत्यवसादनेषु । सदः सभा भवनं च ॥ अञ्जौप् व्यस्त्यादौ ।
 अञ्जः स्नेहः ॥ १५२ ॥

पाहाक्भ्यां पयह्यौ च ॥ १५३ ॥

पां पाने । ओहांक् त्यागे । इत्येताभ्यामस् प्रत्ययो भवति यथासंख्यं च पय ह्य
 इत्यादेशावनयोर्भवतः ॥ पयः क्षीरं जलं च ॥ ह्योनन्तरातीति दिने ॥ १५३ ॥

छदिवहिभ्यां छन्दोधौ च ॥ १५४ ॥

छदण् संवरणे । वहीं प्रापणे । इत्याभ्यामस् प्रत्ययो भवति यथासंख्यं चा-
 नयोऽछन्द ऊध इत्यादेशौ भवतः ॥ छन्दो वेद इच्छा वाग्बन्धविशेषश्च ॥ ऊधो
 धेनोः क्षीराधारः ॥ १५४ ॥

श्वेः शव च वा ॥ १५५ ॥

द्वौश्च गतिवृद्धयोः । इत्यस्मादस् प्रत्ययो [भव]त्यस्य च शव इत्यादेशौ वा
 भवति ॥ शवो रोगाभिधानं मृतदेहश्च । शवसी । शवांसि ॥ श्वयः शोको बन्ध
 च । श्वयसी । श्वयांसि ॥ १५५ ॥

विश्वदिदिभुजिभ्याम् ॥ १५६ ॥

विश्वपूर्वाभ्यामाभ्यामस् प्रत्ययो भवति ॥ विदक् ज्ञाने । विश्ववेदा अभिः ॥
 भुजं पालनाभ्यवहारयोः । विश्वभोजा अभिलोकपालश्च ॥ १५६ ॥

चायेनो ह्रस्वश्च वा ॥ १५७ ॥

चायृण् पूजानिज्ञानयोः । इत्यस्मादस् प्रत्ययो भवति नकारोन्तादेशो ह्रस्व-
 चास्य वा भवति ॥ वणश्चाणश्चात्रम् । बाहुलकाण्णस्त्वम् । णस्वं नेच्छन्त्येके ॥ १५७ ॥

अशीर्यश्चादिः ॥ १५८ ॥

अशश् भोजने । अशीटि व्याघ्री । इत्यस्माद्वास् प्रत्ययो [भवति] यकार-

अ धात्वादिर्भवति ॥ यशो माहात्म्यं सत्त्वं श्रीः शान्तं प्रतापः कीर्तिश्च ॥ एवं
शोभनमभात्यश्रुते वा । छयशाः ॥ नागमेवाभाति । नागयशाः ॥ बृहदेनेभाति ।
बृहयशाः ॥ श्रुत एनेभाति । श्रुतयशाः ॥ एवमन्येपि द्रष्टव्याः ॥ १५८ ॥

उषेर्ज च ॥ १५९ ॥

उषू दाहे । इत्यस्मादस् प्रत्ययो [भवति] जकारधान्तादेशो भवति ॥
ओजो बलं प्रभावो दीप्तिः शुक्रं च ॥ १५९ ॥

स्कन्देर्ध च ॥ १६० ॥

स्कन्दं गतिशोषणयोः । इत्यस्मादस् प्रत्ययो [भवति] धकारधान्तादेशो
भवति ॥ स्कन्धः स्वाङ्गम् ॥ १६० ॥

अवेर्वा ॥ १६१ ॥

अव रक्षणादौ । इत्यस्मादस् प्रत्ययो [भवति] धकारधान्तादेशो वा भव-
ति ॥ अधोवरम् ॥ अवो रक्षा ॥ १६१ ॥

अमेर्भहौ चान्तौ ॥ १६२ ॥

अम गतौ । इत्यस्मादस् प्रत्ययो [भवति] भकारहकारौ चान्तौ भवतः ॥
अम्भः पानीयम् ॥ अंहः पापमपराधो दिनश्च ॥ १६२ ॥

अदेरन्ध्र च वा ॥ १६३ ॥

अदंक् भक्षणे । इत्यस्मादस् प्रत्ययो [भव] त्यन्धादेशश्चास्य वा भवति ॥
अद्यते तदिति । अन्धोन्नम् ॥ अद्यते दृशा मनसा च तदिति । अदः । अनेन प्र-
त्यक्षं विप्रकृष्टमपदिश्यते ॥ १६३ ॥

आपोपान्नाप्सरान्जाश्च ॥ १६४ ॥

आपूट् व्याप्तौ । इत्यस्मादस् प्रत्ययो [भव] त्य[प] अप अप्सर अञ्ज
इत्यादेशाश्चास्य भवन्ति ॥ अपः सत्कर्म ॥ अपस्तदेव ॥ अप्सरसो देवगणि-
काः ॥ अञ्जो जलजमज्यं च रूपम् ॥ १६४ ॥

उच्यञ्जेः क च ॥ १६५ ॥

उचच् समवाये । अञ्चू गतौ च । इत्याभ्यामस् प्रत्ययो [भव] त्यनयो-
ध कोन्तादेशो भवति ॥ ओक आलयो जलौकसश्च ॥ अङ्कः स्वाङ्गं रणश्च
॥ १६५ ॥

अञ्ज्यजियुजिभृजेर्ग च ॥ ९६६ ॥

एभ्योस् प्रत्ययो [भवति] गकारश्चान्तादेशो भवति । अञ्ज्यैप् व्यञ्ज्यादिषु ।
अङ्गः क्षत्रियनाम गिरिपक्षी व्यक्तित्व ॥ अज क्षेपणे च । अगः क्षेमम् ॥ युज्युपी
योगे । योगो मनो युगं च ॥ भृजैङ् भर्जने । भर्गो दत्तो हविस्तेजश्च ॥ ९६६ ॥

अर्तेरुशर्शौ च ॥ ९६७ ॥

ऋक् गतौ । इत्यस्मादस् प्रत्ययो [भव]त्यस्य च उर इति अर्श इति च ।
तालव्यशकारान्त आदेशो भवति ॥ उरो वक्षः ॥ अर्शौसि गुहादिकीलाः ॥ ९६७ ॥

येन्धिभ्यां यादेधौ च ॥ ९६८ ॥

यांक् प्रापणे । अिहन्धैपि दीप्तौ । इत्याभ्यामस् प्रत्ययो [भवति] ययासंख्यं
च याद् एध् इत्यादेशौ भवतः ॥ यादो जलदुष्टसत्त्वम् ॥ एध इन्धनम् ॥ ९६८ ॥

चक्षः शिष्टा ॥ ९६९ ॥

चक्षिक् व्यक्तायां वाचि । इत्यस्मादस् प्रत्ययो भवति स च शिष्टा [भवति ॥]
चक्षः । ख्याः । उभे अपि रक्षोनामनी ॥ आचक्षा वाग्मी ॥ आख्याः प्रख्याश्च
बृहस्पतिः ॥ संचक्षा ऋत्विक् ॥ नृचक्षा राक्षसः ॥ ९६९ ॥

वस्त्यगिभ्यां णित् ॥ ९७० ॥

आभ्यां णिदस् प्रत्ययो भवति ॥ वसिक् आच्छादने । वासो वस्त्रम् ॥
अग कुटिलायां गतौ । आगोपराधः ॥ ९७० ॥

मिथिरञ्ज्युषितृपृगृभूवष्टिभ्यः कित् ॥ ९७१ ॥

एभ्यः किदस् प्रत्ययो भवति ॥ मिथृग् मेधाहिंसयोः । मिथः परस्परं रह-
सि चेत्यर्थः ॥ रञ्जीं रागे । रजो गुणोद्युभं पांशुश्च ॥ उषू दाहे । उषाः संध्या-
रुणो रात्रिश्च ॥ तृ प्रवनतरणयोः । तिरस्करोति । तिरः कृत्वा काण्डं गतः । तिर
हरवन्तर्ध्वनृजुत्वे च ॥ पृश् पालनपूरणयोः । पुरः पूजायाम् । तथा च पठ-
न्ति नमः पूजायाम् । पुरथेति ॥ शृश् हिंसायाम् । शृणाति तद्विबुक्तमिति शि-
र उत्तमाङ्गम् ॥ भू सत्तायाम् । भुवो लोकोन्तरिक्षं सूर्यश्च ॥ वशक् कान्तौ ।
उशा रात्रिः ॥ ९७१ ॥

विधेर्वा ॥ ९७२ ॥

विधत् विधाने । इत्यास्मादस् प्रत्ययो भवति स च विष्टा [भवति ॥]
वेधा विद्वान्सर्वावित्प्रजापतिश्च ॥ विधाः स एव ॥ ९७२ ॥

नूवो धथादिः ॥ ९७३ ॥

णूत् स्तवने इत्यस्मादकारादिस्थकारादिश्च किदस् प्रत्ययो भवति ॥ नूधा
नूधाश्च सूतमागधी ॥ धादौ गुणमिच्छन्त्येके । नोधा ऋषिर्नल्लिक् ॥ ९७३ ॥

वयःपयःपुरोरेतोभ्यो धागः ॥ ९७४ ॥

एभ्यः परात् डुधाङ्क् धारणे च । इत्यस्मात्किदस् प्रत्ययो भवति ॥ व-
योधा युवा चन्द्रः प्राणी च ॥ पयोधाः पर्जन्यः ॥ पुरोधाः पुरोहित उपाध्याय-
श्च ॥ रेतोधा जनकः ॥ ९७४ ॥

नञ ईहेरेहेधौ च ॥ ९७५ ॥

नञ्पूर्वात् ईहि चेष्टायाम् । इत्यस्मादस् प्रत्ययो [भव] त्यस्य च एह एध
इत्यादेशौ भवतः ॥ अनेहाः काल इन्द्रधन्वश्च ॥ अनेधा अग्निर्वायुश्च ॥ ९७५ ॥

विहायस्सुमनस्पुरुदंशस्फुरुरवोङ्गिरसः ॥ ९७६ ॥

एतेस्प्रत्ययान्ता निपात्यन्ते ॥ विपूर्वाज्जहातेर्जिहीतेर्वा योन्तश्च । विजहा-
तीति विहाय आकाशम् । त्रिजिहीत इति विहायाः पक्षी ॥ सुपूर्वान्मानेर्ह्रस्वश्च
सुष्टु मानयन्ति मन्यन्ते वा । सुमनसः पुष्पाणि ॥ पुरुं दशतीति पुरुदंशा इन्द्रः ॥
पुरुपूर्वाद्गौतेर्दीर्घश्च पुरु रौति । पुरुरवा राजा यमुर्वशी चकमे ॥ अङ्गेरिरोन्तश्च ।
अङ्गतीति । अङ्गिरा ऋषिः ॥ ९७६ ॥

पातेर्जस्थसौ ॥ ९७७ ॥

पाङ्क् रक्षणे । इत्यस्माज्जस् थस् इत्येतौ प्रत्ययौ भवतः ॥ पाजो बलम् ॥
पाथ उदकमन्नं च ॥ ९७७ ॥

सुरीभ्यां तस् ॥ ९७८ ॥

आभ्यां तस् प्रत्ययो भवति ॥ सुं गतौ । स्रोतो निर्झरणम् । सुष्टु क्षवतीति
सुस्रोताः ॥ रींश् गतिरेवणयोः । रेतः शुक्रम् ॥ ९७८ ॥

अतर्णिभ्यां नस् ॥ ९७९ ॥

आभ्यां नस् प्रत्ययो भवति ॥ कङ्क् गतौ । अर्णो जलम् ॥ इण्क् गतौ ।
एनः पापमपराधश्च ॥ ९७९ ॥

रिचैः क् च ॥ ९८० ॥

रिचूषीपविरेचने । इत्यस्माज्जस् प्रत्ययो [भव] त्यस्य च ककारान्तादेशो भ-
वति ॥ रेक्णो धनं पापं च ॥ ९८० ॥

रीकृभ्यां पस् ॥ १८१ ॥

आभ्यां पस् प्रत्ययो भवति ॥ रींश् गतिरेवणयोः । रेपः पापम् ॥ वृग्द
वरणे । वर्षे रूपम् ॥ १८१ ॥

शीङः फश्च ॥ १८२ ॥

शीङ्क् स्त्रमे । इत्यस्मात्फस् चकारापस् च प्रत्ययो भवति ॥ शोकः
शेषश्च मेण्डम् ॥ १८२ ॥

पचिवचिभ्यां सस् ॥ १८३ ॥

आभ्यां सस् प्रत्ययो भवति ॥ डुपचीष् पाके । पक्षधक्रमिन्धनं च ॥
वचंक् भाषणे । वक्ष उरः शरीरं च ॥ १८३ ॥

इणस्तशस् ॥ १८४ ॥

इण्क् गतौ । इत्यस्मात्तशस् प्रत्ययो भवति ॥ पतशः सोमोऽध्वर्युर्वायुर-
भिरर्क इन्द्रश्च ॥ १८४ ॥

वष्टेः कनस् ॥ १८५ ॥

वश्क् कान्तौ । इत्यस्मात्किदनस् प्रत्ययो भवति ॥ उशनाः शुक्रः ॥ १८५ ॥

चन्दी रमस् ॥ १८६ ॥

चदु दीप्त्याहादयोः । इत्यस्माद्रमस् प्रत्ययो भवति ॥ चन्द्रमाः शशी
॥ १८६ ॥

दमेरुनसूनसौ ॥ १८७ ॥

दमून् उपशमे । इत्यस्मादुनस् ऊनस् इत्येतौ प्रत्ययौ भवतः ॥ दमुना
अभिः ॥ दमुनाः सूर्यो देव उपशान्तश्च ॥ १८७ ॥

इण आस् ॥ १८८ ॥

इण्क् गतौ । इत्यस्मादास् प्रत्ययो भवति ॥ अयाः काल आदित्यश्च
॥ १८८ ॥

रच्यर्चिशुचिहुसृपिळादिभ्य इस् ॥ १८९ ॥

एभ्य इस् प्रत्ययो भवति ॥ रुचि अभिप्रीत्यां च । रोचिः किरणः ।
वक्षपूर्वात् । वक्षरोचिर्वासवः किरण क्रतुश्च ॥ अर्च पूजायाम् । अर्चिर्ज्वाला ॥
शुच शौके । शौची रुदिमः शोकः पिङ्गलभावो विविक्तं च ॥ हुंक् दानादनयोः ॥
हविः पुरोडाशादिः ॥ सृप् गतौ । सर्पिषुतम् ॥ उदण् संवरणे । आदयतीति

ऋदिः । ऋदेरिस् मन् ऋद् क्ताविति ह्रस्वः । बाहुलकादीर्घत्वे । ऋदिः । उभयं
गृहाच्छादनम् ॥ ऊर्द्धद्विपी दीप्तिदेवनयोः । ऊर्द्धिर्वमनम् ॥ १८९ ॥

बंहिर्बुहेर्नलुक् च ॥ १९० ॥

आभ्यामिस् प्रत्ययो भवति नकारस्य च लुग्भवति ॥ बहुद् वृद्धौ ।
बहिरनभ्यन्तरे ॥ वृहु शब्दे च । बर्हिः शिखी दर्भश्च ॥ १९० ॥

युतेरादेश्च जः ॥ १९१ ॥

युति दीप्तौ । इत्यस्मादिस् प्रत्ययो [भवति] धात्वादेश्च वर्णस्य जकारो
भवति ॥ ज्योतिस्तेजः सूर्योभिस्तारका च ॥ १९१ ॥

सहेर्ध्व च ॥ १९२ ॥

षहि मर्षगे । इत्यस्मादिस् प्रत्ययो [भवति] धकारस्थान्तादेशो भवति ॥
सधिः सत्त्वं भूमिः संयोगः सहिष्णुरभिरनङ्गाश्च ॥ १९२ ॥

पस्थोन्तश्च ॥ १९३ ॥

पां पाने । इत्यस्मादिस् प्रत्ययो भवति धकारस्थान्तो भवति ॥ पाथिः पानं
वद्यादित्यो ज्योतिः स्वर्गलोकश्च ॥ १९३ ॥

नियो डित् ॥ १९४ ॥

णीग् प्रापणे । इत्यस्माडिदिस् प्रत्ययो भवति ॥ निश्चिनोति । निरुपसर्गोयं
पृथग्भावे ॥ १९४ ॥

अवोर्णित् ॥ १९५ ॥

अव रक्षणादौ । इत्यस्माङ्गिदिस् प्रत्ययो भवति ॥ आधिः प्राकाश्ये ।
आविरभूत् । आविष्करोति ॥ १९५ ॥

तुभूस्तुभ्यः कित् ॥ १९६ ॥

एभ्यः किविस् प्रत्ययो भवति ॥ तुक् वृत्त्यादौ । तुविः समुद्रः सरिद्धि-
वस्त्वान्प्रभुसंयोगश्च ॥ भू सत्तायाम् । भुविः क्रतुः समुद्रः सरिद्धिवस्त्वाश्च ॥ हुंक्
स्तुतौ । स्तुविः स्तोता यज्ञश्च ॥ १९६ ॥

व्यार्तिजनितनिधनिमनिग्रन्थिपूतपित्रपित्रपियजिप्रादिवेपिभ्य

उस् ॥ १९७ ॥

एभ्य ङेस् प्रत्ययो भवति ॥ रुद्ध् अश्रुविमोचने । रोदुरभ्रुनिपातः ॥
अङ्क् गतौ । अरुर्ध्वेण आदित्यः प्राणः समुद्रश्च ॥ जनैत्रि प्रादुर्भावे । जनुरपत्यं

पिता माता जन्म प्राणी च ॥ तनूयी विस्तारे । तनुः शरीरम् ॥ धन धान्ये सौख्यः ।
धनुश्चापम् ॥ मर्निच् ज्ञाने । मनुः प्रजापतिः ॥ ग्रन्थश्च संदर्भे । ग्रन्थुर्मन्थः ॥
पृश् पालनपूरणयोः । पशुः पर्व समुद्रो धर्मश्च ॥ तपं संतापे । तपुस्त्रपुः शत्रुर्भा-
स्करोभिः कृष्णादि च ॥ त्रपौषि लज्जायाम् । त्रपुस्त्रपु ॥ दुवपीं बीजसंताने ।
वपुः शरीरं लावण्यं तेजश्च ॥ यजीं देवपूजासंगतिकरणदानेषु । यजुरच्छन्दः भु-
तिर्यज्ञोत्सवश्च ॥ अर्दक् भक्षणे । प्रपूर्वः । प्रादुः पाकाद्य उत्पत्तौ च । प्रादुर्बभूव ।
प्रादुरासीत् ॥ दुवेष्टृश्च चलने । वेपुर्वेपथुः ॥ १९७ ॥

इणो णित् ॥ १९८ ॥

इणक् गतौ । इत्यस्माणिदुस् प्रत्ययो भवति ॥ आयुर्जीवितम् । जटापूर्वादपि ।
जटायुररुणात्मजः ॥ तं नीलजीमूतनिकाशवर्णम्, स पाण्डुरोरस्कमुदारधैर्यम् ।
ददर्श लङ्काधिपतिः पृथिव्याम्, जटायुषं शान्तमिषामिदाहम् ॥ १॥ १९८ ॥

दुर्बेडित् ॥ १९९ ॥

दुषं च वैकृत्ये । इत्यस्माज्जिदुस् प्रत्ययो भवति ॥ दुर्निन्दायाम् । दुष्पुरुषः
॥ १९९ ॥

मुहिमिध्यादेः कित् ॥ १००० ॥

आभ्यां किदुस् प्रत्ययो भवति ॥ मुहौच् वैचिष्ये । मुहुः कालावृत्तिः ॥
मिथृग् मेधाहिंसयोः ॥ मिथुः संगमः ॥ आदिपहणादन्वेभ्योऽपि भवति ॥ १००० ॥

चक्षेः शिष्टा ॥ १००१ ॥

चक्षिक् व्यक्तायां वाचि । इत्यस्मात्किदुस् प्रत्ययो [भवति] स च शिष्टा
भवति ॥ चक्षुः । परिचक्षुः । अवचक्षुः । अवसंचक्षुः । अवचक्षुः ॥ बाहुलका-
द्विर्वचने । संचक्षुः । विचक्षुः ॥ १००१ ॥

पातेर्दुम्सुः ॥ १००२ ॥

पांक् रक्षणे । इत्यस्माज्जिदुम्सुः प्रत्ययो भवति ॥ पुमान्पुरुषः । पुमांसौ ।
पुमांसः ॥ उकार उदितकार्यार्थः ॥ १००२ ॥

न्युद्ग्रहामञ्जेः ककाकैसष्टावच्च ॥ १००३ ॥

न्युद्ग्रहां परात् अभ्यु गतौ च । इत्यस्मात्किद आ ऐत् इत्येते प्रत्यया
भवन्ति ते च टावत् । टायामिव तेषु कार्यं भवतीत्यर्थः । तेन अब प्रादीर्धमेति

भवति ॥ नीचम् । उच्चम् । नीचा । उच्चा । नीचैः । उच्चैः । प्रसिद्धार्था एते ।
लाघवायै सन्ताधिकारेऽप्यकार-आकारप्रत्ययविधानम् ॥ १००३ ॥

शमोनियो डैस् मलुक च ॥ १००४ ॥

शम्पूर्वात् णिङ् प्रापणे । इत्यस्माडिदैस् प्रत्ययो [भवति] शमो मकारस्य
च लुग्भवति ॥ शनैर्मन्दम् ॥ १००४ ॥

यमिदमिभ्यां डोस् ॥ १००५ ॥

आभ्यां डिदोस् प्रत्ययो भवति ॥ यमूं उपरमे । योर्विषयसुखम् ॥ दमुन्
उपशमे । दोर्बाहुः ॥ १००५ ॥

अनसो वहेः किप् सथ डः ॥ १००६ ॥

अनस्शब्दपूर्वात् वहीं प्रापणे । इत्यस्मात्किप्रत्ययो [भवति] सकारस्य च
डो भवति ॥ अनो वहति । अनङ्गान्वृषभः ॥ १००६ ॥

NOTES.

1. Verse om. V | -निधेशिता- B | संज्ञार्थं विषये BV | अगन्तं भगवत् V | सा-
भोति साधुः T | -लोकपदं T -फलं सभयतीति
वा B -फलं वा साधयति V | भाद्रः धर्मशीलः
V | दीर्यते वा तदिति B | अस्थितेनहनं T |
जानातीत्या- T | न जन- = Ś. IV, 8. P. VI,
4, 92. ¹ | जलमलं च T | संपदा- = Ś. V, 1.
P. III, 4, 73-75. |

2. यथायोगं V | वरः om. B | शरः शयः
B |

3. स्लेखीदेह- T V स्लेखीदेह- B | स्लिच्छः
मूलः T V | कुत्रातिः V | -शरीरं मूर्ध्नि V |

4. नञ्कथि- T | -कथि- om. B | नञः
परेभ्य B | शयः for यक्षः V | क्षमस्तीति नख
T | इत्यापि om. B | V adds न आकाश्याने
मुक्तिसौख्यादिभिः before कम्बु | नाकमस्तीति
V | नखादि- = Ś. III, 2. P. VI, 3, 75 |

5. B adds सूरान् ऐश्वर्यदीप्त्योः | तुदादिर्न
धानुग [ग] णः | किं तर्हि | मित्र इति तेन बुधा-
दीनां लिङ्परिग[r]मस्तु शेषः after बुधः |
गृहतीति B |

6. T adds अक्षय च धातोर्द्वे रूपे भवतः
before तत्स- | बुजातिश्च V |

7. कृगौ B | तस्य च B |

8. किरिति विवृत्तम् om. B | कन्कन. B
कंकनः T कंकनः V | कांतिः V | अक्षयकं वदति
om. B | गद्यते वाऽक्षयकं B | V adds समा-
नरूपे द्वे उक्ती भवतः before सरूपमङ्गलम् | व्य-
ञ्जन- = Ś. IV, 1. P. VII, 4, 60 |

9. ददरी T | वृष् B वृष्ट T वृष्ट V |
वर्बरः B | वर्बरी B कर्करी V | वृष्ट भर्जने T |
वृष्ट वृष्टश्च जरसि T | श्री for स्त्री T | वृष्टश्च
जरसि om. T | मर्मरा इति बहुलाधिकारात् टित्वे
न डीः V | तत एव कदेतादपि V |

10. मूर्धनेन मुमुर्ः T | जलाघातेन V |
पुर्नरः T | फलः for केनः B |

11. पिप च CT | बुजातिः V |

12. चम्पकौ B चम्पकौ V | चंकमः B
TV |

13. जम C जम् वा T | जंगमः B TV |
जंगमः B TV |

16. ह्व- V | पूर्वस्य चाकारो अंतो भ- T |
सारसरः मृगः B सारङ्गः om. T |

17. सरूपे- -भवतः and यथा om. T |
-कारो अति B T | हिलत् हावकरणे om. T |
शिलत् शिलशिलः V | वेष्टने B | ऐश्वर्ये B |
-संवरणयोः B | -शब्दा एव V |

18. पूर्वस्य जभावः T | पूर्वस्य तिभावे T |

19. The root before केलिकिलः is
missing in my MSS. | हिलत् हावकरणे om. T |
हैलिलः B V | शैलिलः T | शौभुशुमः om.
T | अनुनादविशेषा TV |

20. विवर्धः | व्योम स्वर्गश्च T | वान्तीत्यादि
from Ujjvaladatta, Unādis. II, 22. |
प्राप्ते- -कन्दामिति om. B | -कन्दानित्यर्थो भवति
V | महीपाल इत्यादि from Mahābhāṣya,
Vol. III. p. 288 (Kielhora) |

21. -मृजि- om. B | -धाराश्वा- C | -हा-
नशुभ्यः V | -द्वितीय एक. BV | प्रधानं स-
T | पल om. B | गतौ शालि चलने वा V |
चक्र- = Ś. II, 1. P. VII, 3, 52, sqq. |
कुटजातिश्च B साटजातिश्च T वृमजातिश्च V | वतः
कुक् V | वृद्धिदिवा- B | स्तोत्रं दातुः V | गङ्क
रक्षणे वा om. T | असुरोद्विष V | शब्दवि. भ-
B |

22. विष्कः T | पुष्कः चंद्रः V | औरमोसला-
दौ V | कुंदकः V | शाल्विः for आयुषविशेषः
V | मृगविं सूर्यः धू- V | -जानि- | धृष्टः T |
सुकः कल्पः V | धृष्टः कल्पे T | पञ्चमे B |
वीकः व्याधिनाशः V | -जातिश्च नेत्रमलं ॥ T |

24. पितृ सादी- C -सोदी- TV | जला.
शयश्च V | किसारः B किसारः T |

25. रोकस्य ल- T |

26. वृकाच्छे- B | अर चातिः V | उन्मत्तश्च ॥
मदा- T उन्मत्तश्चादौ V | जलेहारा- V | उलिः
सौचः V | आदे वक्रासगाकादयोपि निपातनमेवैषां
V | -वक्रादयोपि B |

27. कर्मडलश्च B | वर्षापावाणः B | कंस्यभा-
T कंसभा- V | अविध्वंसने B | काजसनेयविंश्च
V | पावपाचं V | फल गतौ B | अवक्- B |
चौरकफलः T | कारकः V | कोरकः V | पारश्च
for दीपाधारश्च V |

¹ Ś. = -Hemachandra's Śabdānuśāsana. P. = Pāṇini.

28. कुरुवकः B कुरुवकः T कुरुवकः V ।
हुः for वृक्षः V । रण्टिः प्राणहरणे V ।

29. प्रधानं । ध्रुवका स्त्री आव- B । वा om.
T । शिपंतु T । शस्त्रं for आयुधं V । इस्वीभावे
om. T ।

32. नखादि- = Ś. III, 2. P. VI, 3,
75. ।

33. -मेनक- om. V । -मेचकगुणकमेनका-
भे- B । -धनक- C । -क्षुद्रक- C । -वटकवका-
T V p. m. । एते om. T । अकः प्रत्ययो भवति
ता निपा- T । वर्णवि० V । अस्य च धमः V ।
को धातः B । वधनं च B । रूपे om. B । एरिका
B । अशमको B । रभेलेष्ट V । B om. the
second क्षुद्र, V has स instead । अस्य बोऽन्तश्च
T । कालामापिबतीति V । तोटकोख्यायका- T ।
-दयोपीति V । After this Sūtra a lacuna
begins in C, extending till Sūtra 47. ।

34. -बलि- TV । -कुद्र- B । फल om.
B । पूर्णा T । पुतो- B । बलाका V । तम-
काकश्च T V । तडांगं T । मन्त्राक शी- B ।
दवाकः म्लेच्छजातिः V, — जाति is cancelled
in B । नभः for अकारांशं V ।

35. गृहाका V, no synonyme given in
my MSS. । -स्विन्नविधाविशेषः T । पूग om.
V ।

36. पिनपिण्यौ T । पिन पिण्य T ।

37. मय मव बंधने T । मोऽन्तश्च V । ज्युवते
T ज्ययते V । स्वदस्य- T ।

38. कृकल्य- T । -स्फुटि- V । स्फुटिकं B ।
B adds दृषयतीति before दृषिका । नेत्रमलं V ।

39. आडः प- B । विवहारशो B व्यवहारको
T ।

41. -वृक्षिभ्यः B T । एभ्यः किदितः प्र- T ।
स च किन् om. । -T प्रादनकरूपः T ।

42. एभ्य इकः B । पाथः for पथिकः V ।
B adds वणिग् before गन्धविकयी ।

44. सिम इति हृस्वो- T ।

45. कुशेः V । श च BV । शच् T । आदेः
गम्दिकमुद्रिकः V । गम्दिकमुद्रिकमुद्रिका- T गम्दि-
कमुद्रिक- B ।

46. आप for स्वमीका V । वीरणनृणजातिः
V । तला च V । वली for बलवान् V । पुण्यस्त्री
V । भिन्नं V । च om. V ।

47. सु द्वेदु- C, before that stands
भवति, which is the first word on f. 149,
a. The preceding folio ends with -वटक-
काठ of Sūtra 33 । जलधवः B । कुरुः

TV । मर्यादः V । विकलेन्द्रियः om. V ।
बालकश्च V । उरणः B । -संजातश्च B । शूरः T ।

48. -दक्षिणिनि- V । वज्रबलस्था- B ।
दृष्टिकः मनोहाः B । शालीकं शस्यं च B ।

50. शृणीका- C । -ककणीककाङ्क्षणीक- C
-किकणीककिङ्क्षणीक- V । प्राक् पूर्वे om. T ।
संपत्तिं B । -मैलोऽन्तश्च V । ज्वालः T । तिमाहितश्च
V । तितडीक इति B तितिडीक T । चंकण्यतेः
B चंकण्यते T चंकण्यतेः V । कण्कणश्च V । किम्
प- T । कणतेः B । किकणिका B । पुण्डेर V ।
चंचेर V । मादलिका च V । तृतीयत्वाभावः B ।
-रीकः B । देहं T ।

51. भिन्नीग- = Ś. IV, 2. P. VI, 1,
50. । वक्रः V न कुहकः V ।

52. समुन्धियां पर- T । परापवादी V ।

53. कुंम वा C । कुम इत्या- T । बंधवः T ।
प्रागुः V ।

54. कीडनं T । हुमः for वृक्षः V ।

55. मड B । मड चा- B ।

56. हिलकश्च V ।

57. -नशुक- om. C । -हिबुकश्चिबुक- till
-वृषुक- of Sūtra 61 is missing in C. । प्र-
वासिलः T । चन्द्रः om. T । वीतश्च TV ।
चतुर्भ्यः उच्छेदे V । अन्त्य- -पञ्च stands in
the margin T, om. B । -धृच् च V । -हल्म
च V । B adds वृत् च before शृयुक् । प्रयुक्
T । शिशुमीमायितुषश्च B । वीणादिभ्योवञ्च V ।
बालुकी- B T ।

58. -जलिल- T । निदर्शनेभः B मृगानिर्देशने-
भः V । वलुकः T । त्वङ्गिभिः B । सरोजपक्षी
V । ददरः B दुर्दरः V ।

59. शालुकः T ।

60. अक्षिमलः T ।

61. On the lacuna in C see Sūtra
57. । -कोरुभूक- C -कोरुवूक- T । शमेर्वोऽनो T
V । शम्बुकः शम्बुकः द्वावपि शब्दौ V । शृङ्गं मा-
नूवाहनं V । वृक्षः om. T । ऊरु वाति T om.
B । ऊरुवूकः T । वरूकं V । वावदकानूक- T ।

63. रंकः रोरः V रंकः । लङ् T । पूः for
पूरी V ।

64. -भिचङ्गुक C । चिटकः B । चिरंक BV ।

65. -रविकः T, text, and comm. । कल-
विकः T ।

67. जीविरातुको जैव वा C । जैव च T ।
मेघः T ।

70. -दशांशः V । पिधानं च हेमादिषु B ।
शिवाणक B । नासिकामलः T नासामलः V ।

71. धानकः B । भ्रमायुः । आयुः पु- T ।
 72. कर्नामिकः कर्नामिका T । कर्नामिका B ।
 74. पथुकरैषुको B । -धुको वा T । गुवेषु-
 का V ।
 76. कुविपूति- V । भं for नखं V । शरा-
 वती नदी च B । -णं नदीविशेषश्च V ।
 77. इष्यसि-T । -दैवत्यं ॥ T V । मस्तकः
 T । कं for शिरः V ।
 78. द्वे रूपे ॥ T ।
 79. द्विविधः V । करहाटकः B ।
 81. बलिविलि- B बिलिविलि- C बलिविलि-
 T बलिविलि- V । विलत् TV । विलाहकः T V ।
 82. -दिग्यासः V ।
 83. ककेनलुः B कककेलुः V ।
 84. समिम-V । चित्रपत्रश्च V । -पटः संख्या
 मंगलं च B ।
 85. इयतिरिच C शतेरिच T । बालः for
 बाणः V ।
 86. पुमुरोः पुमुरी ॥ B । च om. B । वृमूहोः
 पुमुरी च C । पुमुरित्या- B । बाणः वृषः V ।
 87. खमरित नखः T V । खानीद्वियाणि सुखं
 T ।
 88. चांतस्य B । ऊर्ध्वं V ।
 89. प्रत्ययः कित् अंत- B किरंत- T, but
 किद् has been cancelled ।
 92. -गृभू B-गृभ- V । -सृ- B V । देवी B
 स्वर्नदी V । अग्निः for वज्रिः B । अदं प्साक् B ।
 वस्तः B T । गमैश्च V ।
 93. संघः for संधानः T ।
 94. T adds पक्षी before उपपतिः ।
 95. द्वांगं V । T adds in the margin
 इत्यतेऽस्यां व्यवहाराभिः शुल्कपातनार्थं before
 इज्ज ।
 96. T adds च above the line after
 तर्पैव । अदिशब्दात् T आदे V ।
 98. पिति- V । -कृ- V । -न्वा- om. C ।
 T adds शबलः before शालमः । सुगंधिदुः V ।
 अन्येपि B ।
 99. वर्णविं for शबलवर्णश्च V । काणक्षं-
 जयोः B । बुजातिः V ।
 100. च om. C ।
 101. विडिबलि- T । विलत् वरणे B ।
 विलत् भे- T । कुरुजः V ।
 102. स्फलि- B । -कणाः B । कलिङ्गा
 om. V । अनपदश्च V । लिमः B । पुंस्त्रीत्वादिः
 T s. m. ।

103. चांतः B चाताः V । पक्षी ॥ B T
 V । साल्वा- B T V ।
 105. -चलेरादैरित्वं B ।
 106. -रुक्कः C । B gives first मातु-
 लिङ्गः । मातुलुङ्गः मातुलिङ्गश्च बीजपूरः V ।
 107. डिदुङ्ग प्र- B । कमुङ् कान्तौ om.
 T । कन्वल्याः नवाङ्कुराः V । T gives शुङ्ग-
 विन्ता before शुङ्गाः क- ।
 108. -उङ्क प्र- B । सुङ्गा B T सुङ्गः
 V ।
 109. -यो ष्मा C । मानः V । -प्रमाणं च
 B । ऊरु for शरीरावयवः V ।
 110. -नैघ- B -र्च- T -नैघ- V । भं
 for नखं V । हंतहंस्य B । घस्मरः आवि V ।
 अममेलुक् B ।
 111. सरघाः मधुमक्षिकाः T ।
 112. णश्च चट् B । B adds सम्पू-
 before समीच । भूः for पथिवी V ।
 113. चरतेवी चूरा- B ।
 114. पक्षी for शकुनिः V । कवचः B ।
 बुजातिः V । धाम्यव- V ।
 119. अंतस्थ च B । बुजातिः V ।
 120. कुटारि- B T । -दिक्वाडित्वं B T V.
 See Sūtra 112. ।
 121. -स्मादचट् B । मृचिश्च T ।
 122. चोचः द्विवि- V । ना for पुरुषः V ।
 123. क्षुद्रः क- V । कुलेः om. B ।
 124. -पञ्च C । -कसिन्ध- B । -यङ्ग C ।
 प्रमत्तः ना च V । अदं प्साक् भ- B । कुङ्कुः V ।
 वकुटारश्च B । कच्छः for कच्छः B ।
 125. दीपुडौ V । पिच्छल V । पुच्छः V ।
 126. -लेधिच्छा- B -लेधिच्छा- C । वि-
 लिपिच्छः B । आदेः पिच्छा- V । -दयो म- T ।
 128. पुष- om. C । पुन इत्या- T ।
 129. कुव कुव् T । कुव om. C । कुवकुनौ
 V । कुव कुव इ- T ।
 130. कुटारित्वाडित्वं B T om. V. See
 Sūtras 112; 120 । कुटमी om. B T V ।
 131. भिष् भिष्णु इ- T ।
 132. मुरु इ- T । मुरजः B ।
 133. बलोर्वीतश्च B बले- C । बाल B V ।
 बल्वजः V । बलजः B ।
 136. कुगोऽजकः V । बुजातिः V ।
 137. सक्षीकनितो T ।
 139. -केशसंघः V । च adds वन भक्तौ
 before सटा । अपथितकेशसंघः V. B has the
 Visarga above the line.

140. यक्षावि- B पक्षिविशेषावितो T दुवि° V।
 142. -कवि- T -कवि- B C V। -कवि- T V। कर्व गतौ om. T। कर्वटं B T। शकटः V। गत्यर्थे सौवी V। कुशीरश्च T क्षुरजंतुश्च for कुलीरश्च V। कुकलाशः B कुपलासः V।
 143. -बलि- B -बलि- T V। कुलटः B कुटला V। बिलटा B।
 144. कपटकीकटादयः श- B। कंपतेर्न- T। कपटः V।
 145. आयुकः B। ललाटः भालं V।
 146. पुरोगः V। अस्वं V। उपानं V।
 147. लब्धान्तस्य B।
 148. -मपुत्रादादयः T V। जपा- = Ś. II, 3.। गडगजः B।
 149. भ च T V भवति C। चर इति सौ- B। विभेटी B V।
 150. डिटश्च B। -धिर T V -धर C। धिरडि- B T।
 151. तिरिटी V। प्रकुटे B। कंप्यः B।
 153. वृष्ट-दृष्ट C। एभ्य उट डडश्च om. T। -भक्तिभक्ति- B; see Sūtra 177.। विडालः V। मेघः B। मेघः B। V gives the note [मिच- at the end of the commentary].
 155. मकुटककुटीकुरु- C। कक्षवरपुंजः B V। स्वपुटा- T।
 156. दुःकूडश्च C। आदेश- T। अकालदेः शमादी V।
 157. वर्नेः C। वधूटी all MSS.
 158. इत्य- -भवति om. B।
 159. इत्यस्मादेतः प्र- B।
 160. कृष्णकक्षा- T। नृत्यं B। माजन- शेषः V। दुवि° V।
 161. कपोटबको- B V। -छोटककको- टकादयः T। बकोटः T। कलटुः V।
 162. -कावगृहि- C। -ष्टः C T -ष्ट V। एभ्यः T। वतः। अनविष्टः T। काटं T V। काश T V। ओष्टः T।
 163. विष्ट T V। श्टः T V। अकुशः om. T।
 164. कुष्टे T। कोष्टः T।
 165. च om. C।
 166. पष्टि- C T। विष्टिभिष्टादयः V। पष्टा- T। पष्टः T V।
 167. मृ- V। -विभियोऽटः V। कटप्रा- T। शर्ष for आयुर्ध्रं V। -सीडः T। Perhaps बिला; see S. 209।
 168. प्रहसनकारः B। शण्टः om. T। शंडः V। पौडपयुक्तपु- B। ना for पुडपः V।

- अर्जं अचवि- V. अर्जं om. T। उत्सृष्टपशुः V। मनः for अन्तःकरणं V।
 169. -ललि-भ्यो V। पलसंघातः T। पर्वश्च V। आंडः अंडश्च मुष्कः योनिविशेषेऽप्यंडः V। -विकारः खंडं B -विकारिभ्यखंडं V।
 170. -सुधि- om. C। -नापितः V।
 171. तरुः om. T। दुवि° for वृक्षजातिः V। अव- -गलं च om. B। उन्मलः B।
 172. -कुरुड- V। पक्षी for सकुनिः V। प्रत्ययाऽकारस्य B। कुरुडः V। कर च T। -त्ययाकारचौकारः B।
 173. -सुधवृ- C। समुद्रः B। ईषीका V।
 174. विकलांगवायुवा V।
 175. वाडिस्त च C बनेस्त T V।
 176. -उडेरगडखराण्डादयः C-खरगादयः V।
 177. -दृष्टदृष्टभ्य B।
 178. कुशर- C T। कुशश्च T V। कु- शुंडः T।
 179. -ललि-भ्यां C।
 180. -कावदीर्घः T। धूर्तः stands at the end of the commentary in T।
 181. नजः पू- B। आषाढ T अवष्टा V। भं for नक्षत्रं V।
 182. उर्णा विरोम शोच V। विना कृष्णवेगा V। व्रक्षणादिः B। स्तुतिभ- B। जर्णः चंद्रः दुः V। पक्षी च V। दण्णे V।
 183. वैहोशु- V। -नृवि- om. T। प्रजनने B प्रजनादिषु T। नृषा for पिनासा V। विष्णुमृ- B।
 184. -ही T। गौरा- = Ś. II, 4. P. IV, 1, 41।
 185. तंवा- B। सोटप्र- B। -क्षेपौ च T। दुक्षुरुकुं B।
 186. -नेर्मृणालेर्वी गमेर्वी B। Before कुगो V has only भूणा इषुधिः I do not venture to correct। अक्षयः V। क्षोन्नः om. B, in T it stands in the margin.।
 187. -नृखरु- C। -नुधि- C-कुधि- V। दुः for दुक्षः V। करभोऽभिर्धौर्ह [दु]ः भृग पक्षी V। व्याकरणांगनादी V। -चकं रेखातिल- का- T। अंगणः B। कंकणः B।
 188. आश्रयं या- V। समुद्रीऽत्रिवि° च V।
 189. दधिव- T। -रिचोपा- T, but च --seems to have been corrected to च। जीविः and धी for ब्रह्मपतिः and बुद्धिः V।
 190. विक च T V। कुंकणः B। उर च T। स्वदेतेर्वी T।

191. -निवि- om. C | -गुरेराण् C |
धवण्णाः देवाः V |

192. पिबो V |

193. स्तोत्रसी-T | आदेः द्वेकाणकोकाण-V |

194. वार्हगः V | शिखी for मयूरः V | -देयं
धने ॥ T |

195. कुंभरः B | कुम्भ T |

196. -वृ- om. C | सूर्यः V |

197. शेः T |

199. गोदा-V | मखः corrected to मेखः
T मुखः V | मेणः following after राशि, and
रङ्गोपजीवी have been cancelled; accord-
ingly राशि has been corrected to राशिः
in T |

200. शठः or शवः; see the special
paper. | मूर्द्धा [कुं?] B मूर्धः V | पथिश्च V |

201. शाराम्- C | -मुद्रकाभा-V | धूर्विपू-
र्वेभ्यः V | मू सनायाम om. T | दध्यर्थः क्षरितः
कसेकः V | वक्त्रे- B | धान्यापुत्रश्च V | भाग =
S. IV, 4. P. VII, 4, 42. | पत्रसंघातः T |
महन् V |

202. ना च for पुरुषश्च V |

203. जानकी for जनकात्मजा V | वर्णः
बंधश्च V | विज्यावि- V | तृस्ताः जटाः T |

204. पुत्रपितृ-CV | -तेभित् च T -मेभित्
च V | उतः T | सुकमा- T | वक्रजातिः T |
तिरुश्च T | अमदेशश्च T अंत- B अश-V |

205. चेक्रोतः T चेक्रोयितः V | यडः संज्ञा
V |

207. -आदिचक्रव- T अग्नि- -अमतो मृत्युः
om. B | स्त्रमे V | खल्वाटः for शीथिकशशिराः
V | कुसुतः V | सूर्यः for आदित्यः V | पालः
corrected to पालकः T | T adds शब्दे after
महत्वे | T adds in the margin गोत्रकुत् after
ककुतः |

208. हरिणः for मृगः T | सिकिः गत्यर्थः
V | सिकताः | बालुकाः T | कांतः V | शास्त्र-
विहितो नि- T शास्त्रितो V |

209. -व्यलिबिलिबि- B | कृत् विशेषे om.
T | -धर्मीवर्षश्च V | बिलह् | बिलातः | म्लेछः
B | शका- B T | महादान- V |

210. पलितं T |

211. कारिणि- B |

212. कुशच् T | कुशितः T | कुशितं T |

215. कुसुताः देशः V |

217. कवेरीतः T V | प CT |

218. अस्कीता B

219. अष्टवि- B | नमश्च for आकाशश्च V |

220. रुहिनहि- C | वृक्षः om. T | ओषधी
B | V adds एवं before नन्दताम् | नन्दती B |
जीवताम् om. B V |

221. सूर्यः for आदित्यः V | इन्द्रमुखादौ च
V | वदनपितृ- B, V has कीसंज्ञा instead |
वदन्तः om. T | गुप्सु V | मेघः for जलदः V |
राजा हिरण्यं सुखं च om. B | अनुक्ता धा- V |
-कर्तव्याः B |

222. -दुष्कृता- V | सेः सीमश्च V | हेम T |

225. -निभ्यः स्थः V | नगरादौ for प्रा-
व- -रं च V | मृद् B T V | युता V | -मुखं
T | -गार्ध्वः B |

226. -श्रीश्च वा C | अवगाथश्च B | अक्षसंघः
V | रथः [?] V | सीमऽ V | सामपं-B साम |
पं- T |

227. -तृमुदिविचि- T -तृवतुवचि- V |
सुनार्थो V | भीतिमान् V | रथऽनः V | गुरुश्च
for आचार्यश्च V | मोहपूर्वात् B | गें शब्दे om.
T | प्रातःसवनं V | -मूर्द्धः V | सोमगानं B |

228. राशिप्र- V | उशीथः V |

229. निपू- B | -देनेश्च B | -नं तत्र ज्ञानं च
V यज्ञ- om. T |

230. संघः for समूहः V |

231. ग्र्यं संघः V | ग्र्यः अमेध्यं च वि-
V | तिश्च om. B | प्राट् कालश्च V | आदेः
निरुध्यः V | निरुध्या T | एवं गीथ- V |

232. शमिशवि- B | केकयी- B केकयी V |
प्रदोषमत्स्यः V | मत्स्यश्च T | समाधिः corrected
to समाधिः B समाधिः V | पंथश्च for पथिकश्च
V | प्राहर्षः V | अथा पिकः काकऽर्दे- V कालः
र्दे- B | अर्ण om. B | कूर्मः B |

234. असहः V | दुहेः शयुः V |

235. पक्षी for शकुनिः V |

236. संवत्सरमा- B | कर्म for वने B |

237. कंदर्पः T कर्दपः V for कर्दमः |
तरुणं नृणं मनुः वर्धं V | मृदु B | कर्णधार- V |

238. इति om. B | इत्ययमादेश T |
भवति om. T |

240. वृत्तुं वृत्तुं- V | संघः for समूहः V |
उदरं for जठरं V |

241. -देती V |

242. -र्विभ्या- B C T V | वृजातिः V |
अर्धं B T om. V | स एव for संख्याविशेषः
B | B adds स्वमन्थेपि |

243. ककुदः T |

244. रुंदेः T | नेत्रव्याधिः V |

246. -कुलिकुणि- C । -मणि- om. B । भो-
जन- T । -गोपक- B -गोपकर- V । -यत्नवः B
-वत्नवः T अन्धटपसवः V ।

247. कुपेर्वच् V । कुविन्दः om. B । कुर्वि-
दश्च V ।

248. -गाथाको B गाथाको V । पूर्यश्च
om. B । रक्षयेति अन्ये V ।

250. मुचेर्दकुदकुदौ C मचे डकुदकुदौ V,
in the commentary repeated without
mistakes. । स्तः for भवतः V । दुर्विश्च V ।

251. स्कंदमि- B । ध C । स्कंधः अंसः
ककुदं V । कुकुदं T । चक्षुहीनः V ।

252. -दधक् म- T । निषधः V । निषधा
देशः V ।

253. देशः for जनपदः V ।

254. हुआतिः V ।

255. पराच्छो B C T । आयुधविशेषः T ।

256. यऽजा B यच्चा V ।

257. कबंधः B T । छिन्नशिरो V ।

258. प्याध्या- T । -स्यर्पातसि- C । भ्रष्टा T ।
सर्जं स्थिते V । रोषितं V । अर्जं B । स्योनः B
स्यानं V । सूर्यर- B ।

259. गोगलचर्म V ।

260. रसिर्वा C । -जो गिरा म- T ।

261. शीद- the text to the end of S.
266 om. V । T adds in the margin क्षयः
after दीनः । दृष्टान्तः B ।

262. वस्त्रं- B ।

*263. घातनस्थानं B घातः स्थानं V । पुत्री
B । आघाटः T s. m. ।

264. रमेस्त C T । वजादि T ।

265. कुसे- B

266. युसु- C । मडो C । इव्यं T । स्तुत्यं
for सुखं B ।

267. शिस्नं V । सेकः T ।

268. -गोक्तादयः C चौक्तादयः V । गौतम
B । बुद्धः V । बहरेत्त्वोपांत्यः स्य V । -नैध T
V । धीनः T s. m. । क्षीयः V ।

269. देशः for जनपदः V । जीवकः for
जीवकः V । -न् विरोचतः विरोचनः T । हुः for
वृश्चः V । आदित्यः for सूर्यः T । अभक्षः विशेषः V ।

272. पापकर्म V ।

273. पक्षी for शकुनिः V । अंतरीक्षं V ।
रंजन V । रजनो om. B । अंतः for अवसानं V ।

274. -भंजि-यो B । सूर्यः for आदित्यः V ।
-कालाश्च T । विषवर्णं B । T adds in the
margin चार्द्ध after अम्बरीषः ।

275. -गवहना- B -गनदहना- V । गच् T ।
दुर्गमः B दुर्गमन् T । आदिशब्दात् T आदिः
का- -दयोपि ॥ V ।

276. -रामः C । The second मनः om.
T ।

277. -युजि- om. B । -युधि- C । युवानः
स्तरणः V । विमर्शकः om. B T । युगादि- T ।

278. एवं च V । राजविशेषश्च V ।

279. कजि- B T V । -अजि- C । मेवश्च
T । चन्द्रः om. V । जयमानः B । तुरंगश्च T
हयश्च V ।

281. भवति स च om. T । गर्भस्तनः for
वर्धस्तनः B । ना च for पुरुषश्च V

282. शोकटि- C । इयैडु गतौ om. T ।
अभिचारः B । अधास्यसं- V । नल B ।

283. पापं कुटिलं च T । तुह् अर्धेने om.
B तुह V । अङ्कारः हिंसं च B । तमश्च for
अन्धकारः V ।

284. अरण्यं for गहनं T । अञ्ज B । अस्य
om. B । बीभा- = S. IV, 4. P. II, 4, 56. ।

285. महिनः om. T । महा- B ।

286. -हृत्सि- C ।

287. इति om. B ।

288. Regarding the substitution of
वी see S. IV, 4. P. II, 4, 56 । धेतः सु-
B । ऋक्छा- = S. II, 3.

289. स च C T V । -शकारांतदेशोपि
म- B । कंदविशेषः B ।

290. -भेदकव- B V । कीटः B ।

291. फलो गतिश्च C । भं for नक्षत्रं V ।

292. -भः स्तनः C । पटुं गतौ । पट गतौ
T । पचनं । पटनं । नगरविशेषः T V । -रेव च
यत्रम्यं V ।

295. शासनः C ।

296. -चमिषि- B । -तत्त्वऽपि- V । पः
om. T । आदित्यः om. B, V has सूर्यः instead ।
चपा B । चपः B । चपा B T । परात्मा T ।
स्वर्गः explained in the margin by सूर्यः T ।
हुजातिः V । अंतरिक्षं B । शास्त्रं B । तपः उपः V ।
सिष्या for ज्ञापनीयं V । दाहः V । चर्मकरो- V ।

297. -रुच्यु- B । -रुच्युस्तु- पस्तकादेक- च T ।
-मिचकृतः T V । आपनपवि- V । सूर्यः for
आदित्यः V । -भवनमु- T ।

298. कूर्पः B । सूर्ये V । अहिः for भुज-
मयः V ।

299. -शधि- C -शधि- V । च C T ।
वाप्यः V । अयुः V । कूपश्च om. B । देशवि०

for जनपदविशेषः V । हिसागन्धोः om. B ।
प्रावरणं V ।

300. पांषादयः T । शीलतेः B । शीतेवी B
शितेवी V ।

302. वृक्षः B वृषिशेषः V. TV add
कदंबः । वृः for वृक्षः V । नीरं for उदकं V ।

303. उभय-पूरणं om. T । उपः T ।

304. -गमिध्व- C । शक्यं for प्रहरणं V ।
व्रणमुक्षे V । शाकः प- T शाकपकर्णं V ।

305. शकुनीनाम् om. V । कुपितं V ।

306. संसेः शम्सेः स इ- C शंशः श इ-
T । -कारस्येकारो B । वृक्षजातिः B ।

307. -वातादयः C । विषस्तो- B । -ति-
नो च स्थानं ॥ B । अग्निः तृणं पशुं जलं कवि-
विश्वं V ।

308. काष्ठी om. B ।

311. उड्ड B उड्ड V । जपादि- = S. II, 3. ।
उड्डवः श्वः V ।

314. भवने B T V । भेदः B V ।

315. -नयोः । कुल्फः । गल अदने । गुल्फ-
श्च B । पदोपरि- V ।

316. रयनोरत्नं T । वृजटा V । -गटाः T ।
इयतेरित्वं शि-टा । इयतेरित्वं शो- V । भयधनुः
V । आदेः शिफा- V । इफा- B ।

317. बलि- T । वः C । बलि T । वः प्र-
T । वृः for वृक्षः V ।

318. -वर्तियौ B ।

319. पल फल om. B । शुल्वं B T V ।
उत्त्वं B T V कृत्वं for रजतं V । शुल्वं B T V ।

320. तुंब अ- V । अलावु B । चकारं च
T चकांतं गं च V ।

321. -रत्नः C । जनपदश्च B देशवि- V ।
तृणं V ।

322. कदि V । वृजातिः V ।

323. -बिलादेः B । -वायुश्च V । आदिशब्दा-
T आदितो V ।

324. किम्बे लुक् च C । किदंबः B T ।
हिदंबः विलंबश्च B

325. डीनिर्वधि- C । -श्विच- T । डिम्बः
C । उदंबः प्र- T । प्रापणे om. B । वृः for
वृक्षविशेषः V । डिम्बः B । प्रत्यङ्दकः B । प्रवि-
ष्टं T । V adds कर्षा before डिम्बी । विवि V ।
वलीजातिः T ।

326. कुटुंबः B कुटुंबं V । उटुंब B उदंबः
V । -कृण्वः B ।

327. गृह- V । गृहविरमि- T । -यो भ्यः
V । गृह निगरणे om. T । हिसागन्धोः om. B ।

329. -वहोरमः V । आपदजीववि- V ।
जटरस्थो B उदरस्थजंतुः V । पल फल om. B ।
पगतः T । -गेतः V । खरः for स एव V । वड
आग्रहणे सौत्रः V । -भूमिभागः B । कफिडा- =
S. II, 3.

330. पर्वदा शाला च V ।

331. रुषिवृषिरुशिभ्यः C । नाभेयश्च for
मगवांश्चादितीर्थकरः V । T adds in the
margin हिसार्थः after लुषिः । मनेभः V ।
वनं च om. B ।

332. णिदि- B शिदि- C । -सेर- C T ।
-टिहमी च B । इत्यादिः B T । सेरः टिहमन्ना- T ।

334. ककेः C । कक्षांतो म- T ।

335. दुमो C दमेदुंरं T दुड् B दुण्ड C दुंड
V । दुंड इ- T ।

337. कुपुंभं T ।

338. -सुदुड्- V । -सुवधू- R । -धूस- C ।
-भावी- V । पुंलं च V । उचनः क्रमा- B । शमैः
T । क्रमः V । भाभी B । यांकु प्रापणे om. B ।

339. -हाभ्यां B । -हकभ्यां C । The roots
are wanting in my MS.

340. विलिभलिलिभिसि- V । -सीधीविधू-
C । -सूध्यास्याह- T । -रुशि- C । सिपिधुषि-
T । -दशिभ्यः C । विन्मः T । अंतरिक्षं B ।
आस्तुः [ख.] for सुषकः V ।

341. क्षुमः V ।

342. असती for अतसी V । -काशन- T ।
नमः पुरं च for आका- V ।

343. -क्षांतो वा प्र- T । -चरभूः V । तसर्वा-
यश्च om. B ।

344. वकारश्चांतो वा T । इति om. B ।

345. -नं च C T V । गकारश्चांतो- T ।
यमलं for युगलम् V ।

346. -गल्म- om. V । रोचयतेः क च T ।
कच च V । प्रसै प्रीष् B । -मीर्ष V । वृत्तः इत्यस्य
V । इत्यस्मात् रीतश्च भवति T । -ले शुलभ V ।
-समुहः B । सनानं च B । सोमः corrected to
स्तोमः T ।

347. । जपादित्वा- B । कफिडा- = S. II,
3. । कलिमः सैव B ।

348. -र्थं च C T V । (-देशो) वा om. T ।
अधमः उभौ हीनौ B ।

349. -प्रिपुवि- C । -तभूतलं- T । -ता भूः
V । विटिर्ग B । प्रक्ष- B T p. m. । भक्ष- B
T p. m. । भक्ष- B भक्षविशेषश्च T । पौते for
पौ B । पुत्र्यं V ।

350. कंडुकः T कंडुकः V । चाक्ष B । घतहीने V ।

351. उदटिकुयिकुरिस्त्रालकुरि- B । अनुमः B । कावः for कारः V । भोजनं B ।

352. T adds को before दक्ष above the line । लिदुभा- T । -नक्ष T । कुकुमः B । पदुमं T । पूः for नगरं V । आदिग्रह्यादये- वि T ।

353. अनेन for कु- -नवे B । -कृत् द- णिः T ।

354. विपूर्वात् B । असौ om. B । सूर्यः for आदित्यः V । चौरः for तस्करः V । सांक्रु om. T । याचेलमम् om. B ।

355. दाडिमः T दाडिमः V । दुग्धातेः V ।

356. डिमैः सौमनां किं T ।

357. -कौषिणिहि- T । दौ om. T । दिव्या- नुभावदर्शनं च om. T । दिनांतः V । सयं B सयं V । क्षेत्रस्वगो- B । पल्पः T । कंडकु- V । पल फलं om. B । अंतर्गतं लोहादिः V । मा- त्स्ययै B । वध्या T बध्या V ।

359. -ई च C -धे च T V । -यो धकार- खांतो भ- T ।

360. -गक्षि- T । ना for मनुष्यः V । पक्षी for सक्निः V । पक्षि नि- B T ।

361. येन वा = S. IV, 2. P. VI [4, 43] पुण्यः सत्कर्म T । T adds in the margin विपक्ष after कृन्तते ।

362. -डे C T V ।

363. स्तवेडिह B ।

364. -विन्ध्य- om. B । हः कर्षातः T । -मानविच- B । वद्विष्णुभोजन- V । धनी for धनवान् V । ध च T । अग्निः for पर्वतः V । गोडनो विषय T । सत च T । तथ्ये for अमृषा V । अंदः लघः दुध्यद्यादयः ॥ V ।

365. -गलिमणेत- C । गुह्यं शब्दे om. T । -कृतिः २- T । कतकः V । सक्नि- for आयुधवि- V ।

366. केक च C T V । केक् चादिशः B केक इ- T । कैकयः V ।

367. इत्यादि क्रियाः शब्दाः B ।

368. -यः अद्वय इः ॥ B । किसलयः B ।

369. सेनै C । देस- T । नभः for आ- काशं V । आननं for आसनं B । सयनं V ।

371. एतौ om. T । धिक्च क- V ।

372. विपत्रः T । T adds in the mar- gin कषति सवेरीग before कषायः ।

373. पुदाक्षि- V । -राज्यः T । अयः

य- B । T adds in the margin दक्षते वायुव- शात् before दक्षायः । वैतनेयः V । ग्रह्यायः B ग्रह्यायः V । वैतनेयः V । -कुशल्यः V । अहानि नृणां च B । T adds in the mar- gin धः । पुत्र्यश्च after अधमेधः, which has been corrected to -मेधा ।

374. निपात्यते B । इषदायं हव्यविशेषः V । दीयते- B । -दीवीष च V ।

375. को- C । -रेयः V ।

377. मृगैर्य- = S. IV, 3 P. VII, 2, 114. ।

378. -दिगीलीयः B ।

379. -यङ्गयते- B । धान्यः B । अग्निश्च क्षत्रियः V । गौ om. B । वरनं for वनम् B ।

380. हर- -तः om. B । स्वर्ण्यं for सुव- -व्यम् V । पः B पञ्च V for प्रकारः ।

381. दत्ता गुणी चा- V ।

382. वरेण्यः om. B । परवक्ष B परव- क्षा V ।

384. स्वर्ण्यं च V । वृद्धः V । ओदनं B । वनं for धनम् V ।

385. वचं कु भाषणे om. B ।

386. उत C T V । उत इ- T । इत्यादे- शो भवति om. B । T adds in the margin वक्ति तत्त्वं before उतथ्यः ।

387. -वभि- om. C । -जवि- om. B । -मदिमन्दि- om. B । -वासि- C V । जिमीक् भये om. B । भेकः for मण्डूकः V । ककिडा- = S. II, 3 । वृद्धौ om. B । आवरणे om. B । रुवि० for वृक्षवि- V । उद्विरेणे om. B । कर्मविशेषः T । प्राकारः केदारः V । प्रकार वावा- स्तुभूमिः । T । दिजः भेकश्च for क्राक्षणः मण्डूक- च V । शक्तौ om. B । बंरः T । बादी for बंदी B । बंदं T । पत्रः B । देहाः for जनपदः V । जयश्च for क्षत्रियश्च V । बालाभानं B । सतानि V । वाक्षि B V वाक्षि च T । वातः T । ना for पुरुषः V । शब्दसंघः V । खरः for रासभः V om. B । सगुः B ।

388. रुच्य- C । -गच्छि- om. B । -तुपि- om. V । -मुदिमंदिमु-भौम- C । -मुदिमंदिमंदिशि- V । -वभि- om. V । -गुधवीधिरिति- C । -पुष्पिधिति- B । अजः om. T । विकान्तः om. V । शब्दका- = S. IV, 1. P. VII, 3, 53. । गतौ om. B । सादने कोटवे च सौभः V । कंटकगुल्मश्च V । जलदुर्गश्च V । बंरः V । भीमादि- = S. V, 1. P. III, 4, 74. । मृगः for अवदातः V । बंदं for अक्षोभम् V । -भौती-

B। वृषभः for अवनृगन् V। आगाधिकं V।
बहु० न वः V। वृषः वृष्णं V। कत्वं om. B।
मृका- T। को म्येकः V। म्येका- = S. IV,
1. P. VII, 3, 53.। मंथये- V। मृगः मांसं
V। तनुः for नभः V। -वंशः मं- V। कुटः V।
बली for बलवान् V। रिपुश्च om. B। सूर्यः
for आदित्यः V।

389. मनीदनीयपानवि० भूख V।

390. -तुर्वैलुक् च B T। कुब् आ- T।
कुर्वं T। कल्युः B। तुर्वं T।

391. च वा लुग् भ- T। सुखं शुभं for
कल्याणं सुखं V।

392. और्णं T। औलं V। छीरा तलेखा V।
शुल्बं T।

393. चङ्कि- V। -रुचास्य V। आम्लो B।
-प्रभञ्जिका B। सूर्यसारथिः द्विजः नासाश्च V।
विकुलं V।

394. -रुच C।

395. च om. B॥ पापकर्मोक्तृन् V।

396. -तुम- om. B। -तुमवृषानि- T।
-गुज्जारेजादयः T -गुह्याजादयः V। नाम्युपा- =
S. V, 1. P. III, 1, 135.। Perhaps कर्त्त- इह च
V। संपदा- = S. V, 1. P. III, 4, 73-75.।
इत्यर्थः V। -विषत्वं B। अदेः = S. IV, 4. P. II,
4, 40.। घसे एवमवापि B। दुरुप- B दुरप- V।
बुहू for अवदातः V। -त्पतेलुक् B। ब्रह्मणः B.
V has द्विजः instead। कश्च for कत्वं
च V। अः भोऽन्तश्च V। नमश्च for आकाशो
च V। द्रवः B। रघुः V। -शिलादिः V। वर्षाशु
कवर्क for उद्दिष्टिषेवः V। उर्ध्वेऽन्तश्च उद्गुः V।
-भोऽन्तश्च B T। पुण्ड्रैर्वा रूपम् stands after
तिलकश्च in T, and is missing in V। तीक्ष्णं
V। -रूपांतः B। राविमः V। राजे रंजितेर्वा B
राजे रंजितेर्वा V। कित् इवो- V।

397. -वटि- B। -वदि- B C T V।
-मन्दि- om. B। -पञ्जि- om. B C। -पिञ्जि-
-om. V। -वर्षि B -वर्षि- C -वर्षि- T। शरावान्
B। चौरः for तस्करः V। बठरः B। हुः for वृक्षः
V। जललवः V। इवि० for वृक्षवि- V।
कलहुः V। शोभायास् om. B. T has in the
margin हिसार्थः शोभार्थश्च। मंजेष्वी V। लोभो
शोभाविस्ताराद्यौ V। -शाखा B। -हो B T V।
गौरादि- = S. II, 4. P. IV, 1, 41.।
कामुकं चौरः कोमलः V। -पशु V। वृगः for
वटपदः V। लो om. B। दिने अभिः कामः V।
अन्ये च वासिच् T। काश्वरः V। अररं V।

अमणगृहं V। वर्वरी V। कुंचिककेशाः B कुंचिका
केशाः V। कवरः B। सवर गती B।

398. अवेधं B -ई० -ई० T V।
अथांतो B। -भवस्य T। परः V।

399. -गिति- C।

400. च॥ B चांतः V। अकारस्य B
अप्रविभागे T।

401. कच् B कच् C T V।

402. मदे पिशा B। उकारो वा B। जामरः
उमरश्च मयानकः V।

403. -माडमर- B V। -कुदर- om. C।
-गोवेरा- B T V। ककरं B। -तिगिरिः T।
समपूर्वो- V। भगालं for कपालं T। तीमरं कर्त्तं
V। द्वितीयश्च- B द्वितीयश्चकी V। तनोर्गै नलो-
B। हु. वि० for वृक्षवि- V। उदरः V। हुः for
वृक्षः V। -ह्रस्वत्वात् वेदधातः B। उदरः V।
हुः for वृक्षः V। -रूपः V। गोवेरः B T।
वर्को V। खच् V। -डेच T। शीमावा- = S.
IV, 4. P. II, 4, 56.। अदेः कोटर- V।
-शाकर-om. B। -पांडुर- V।

404. शाकवि० for प्रहरणवि- V।

405. -कडि- om. B V। निवात- -सूतश्च
B निर्धमाभिः कणः भूषुतश्च V। बारारः ह्रस्वी
V। वृवि० for वृक्षवि- V। विडालः B T।
किपरूपः V। -रातो दादोस्येति B, om. V.
Perhaps दोरस्येति to be read.।

406. वृक्षविशेषः B हुः V।

407. मादिभ्यश्च C। लोहकरः V। हुः for
वृक्षः V।

409. अस्य च उकारः H B।

410. -कनुद- C। इवि० for वृक्षविशेषः V।

411. -कंठार C। मृजो B मृजो V Tp.m.।
-मुखगलंतिका T -मुखाकाराग- V। क्वदि द्विच
B अक्षने- V। दो उच्यर्थः for कारादिति - -र्थः V।

412. -जदि- om. B। -वहि- om. B।
-सुभ्यः V। एवं पुरं च for वेदम नगरं च V।
चंदिर् चंश्चः V। T adds ग्रामः before मार्गः।
हु. वि० for वृक्षविशेषः V। अत्रिः for पर्वतः V।
बलिबदेः B।

413. -शशोरि- V। शिजिर् T V।

414. संधेः C। अस्य च om. B। शिच
ह- T।

415. अनुनेः भातेवो B। सूर्यश्च for आदि-
त्यश्च V। आशिः B आशिरः for आशिरः T।

416. -रुधि- om. B। शुतिहीनः V।
कामः for कन्दपः V। सूर्यः जेष्ठश्च V। मतः
for तमस् V। उदरः B V।

417. पथेः इत्वं V । -भाण्डं पिटेर्वा रूपं T । स्कायतेर्वा णिच् T s.m. । बीमाधा- = S'. IV, 4. P. II, 4, 56. ।

418. -कडिगंडिऔडि- V । औडिगंडिस्थि- C । विज्ञाया इरश्च B । नृपुरं B । मुकुटं B । जन-पदं B । कामः for कन्दर्पः V । V adds युत before स्किङ् । कडीरं हरितोक्तं B । शौडू B शौडू T शौडू V । संघवाञ्च B ।

419. -वसि- B C T । उत्तीरं T । कवमी-रकश्च B कार्त्स्निकश्च V ।

420. कते- B । मन्थातादेशश्च B । देशः for जनपदः V ।

421. विनि- B ।

422. जंभीरा- B । -जंभीर- om. B । -डिण्डीरकमीरा- C । जनेर्वीतश्च B T V । बुविं for वृक्षवि- V । स्वर्गतामस्तु B । जलधरः B । -वचनो V । किरः B किरः किरतेर्मांडितश्च T । आदेः तू- -करीरादयः ॥ V ।

423. इयासिवाविकलिमसि- C । -कार्विक-चिर्धि- C -कर्वि- T V । णि om. B । पक्षी खरश्च for शकुनिर्गदंश्च V । पृः for नगरी V । आद्युः for मृषिकः V । विहः for विदग्धः V । प्राहारः दुः प्रता- V । चक्षुप- = S'. III, 2. P. VI, 3, 122. ।

424. नकारश्च च T ।

425. वधेः B विधिः V । वैशाखं T ।

426. अहुर- T । -विधुर- B V विदुर- C T । अश्रोतेरालोपश्च V । दंपत्योः B । स्कुदुद्धातोश्च सल्लुश्च V । -रूपकौ V । भेकः for मण्डूकः V । बुविं for तद्वि- V । -मीलितार्थि V । किरः कुर T । -विध च V । राखरः B ।

427. बीमाक्षि- B C । पसि- T । श्वोद- = S'. III, 2. P. VI, 3, 109. । बहुरः T । खरली- B खरली- T । बुविं for वृक्षवि- V । बुविं for स एव V । सज्जं V ।

428. विष्णुहतः om. V । पुरं for नगरं V । मंत्रादेः B । विस्वश्च T V ।

429. स्थाविडः B । बडरः B T । बालवा-यमायः B । बालवाये T ।

430. -कचूर- C T । -चंनूर- B । -चत्तरा- C T V । सिद्ध च T V । -विष्टं B । पातेः स्तोतश्च V ।

431. -गडि- om. B । -दक्षिण- B । -दं-सि- C -दसि- T । दूतश्च for पवनश्च V । निःस्वः for दरिद्रः V । पुण्यं V । भा देशश्च for सारभेयो जनपदश्च V ।

432. शनेरादयः श- T । तश्च om. T ।

433. उरः C V । अचुदु B । अशिविश्च for पर्वतवि- V । अशिव for पर्वतश्च V ।

434. -घोरादीरादयः V । -होदोरादयः C । स्तेन for तस्करः V । शिखी for मयूरः V । -पत्यस्य B । काष्टं V ।

436. सुपु- T । नृयमुखं B । आकाशः T. V has नमः instead ।

438. इपुंभ्यां B ।

439. -चशो- B । जठरे- see Sūtra 403. Regarding the substitution of वी for अञ् see S'. IV, 4. P. II, 4, 56. । नमश्च for आकाशं च V । अरे वा रूपं B । The words -मिधानानि fill -वधे- are missing in T । वसंत्यत्रेवा B । -शेषाविधाने B । -स्सरादीनि अपि तथेत्येके V । वर्षविशेषे अभि- B । इत्यदी B । सिंहशटः T । बाहुं न चः V ।

441. तुगुष्टुदुष्टुचतेखटकटेनि- B । कवैरः B । विष्करः V । मदः for अहंकारः V । श-र्वरः V । शर्वरं अञ्च तमश्च V । शर्वरी V । दर्वरं V । दर्वरी V । केशविशेषः om. T । पंकः for कंदमः V । बह्विः om. V । कामः for कन्दर्पः V । T adds स्त्री before प्रया । च om. B, T has it above the line. ।

442. अश्रोति- B अश्रोती- C T p. m. ।

443. -कुरु- C । -क्रारुः B । कूररः T । तूररः V । मंदः T ।

444. तीव्रशीवर- B । -छत्वर- om. B V । -संयुद्धो- C । -दुंवरदुस्वरादयः B । तिमेतेः B । तीव्रतेर्वा अरे T. See Sūtra 439. । ज-स्तं न्यं- V । पीवतेर्वाऽरे (the last akshara seems to have been cancelled) T । -स्त किञ्च V । पिकश्च B । -मिलुक् V । छ-त्वरः भ- B । साकः for निकुञ्जश्च T । शय-प्र- B । महर्षिणि V । किदुब्धांतः B किदुब्धांतः T in the margin. । बुविं for वृक्षवि- V ।

445. मृतवपुः V । कदंगरं V ।

446. -आञ्चं V । छञ्जा B । राजतेः रा- V । राहूः B । धनु V ।

447. -नक्षत्राणि- C T V । पुतं B । यश्च B । गार्धं V । नपुः for शरीरं V । गार्धं V । नशो दु- = S'. IV, 4. P. VII, 1, 60 । नाहः B । नाहं V । योतुधाया B । शोभातुगाः V । अहं B । नमः for आकाशः V । वैषद्यं T । रुद्धिर्न T । यकृत विदिर्न शर्मं च B ।

448. दिविजं for विदिर्न B । प्रमाणं विमानं B ।

449. हेदलि: corrected to कृदाल: T |
आवाधानं चो- V | करम: for कनेलक: V |

450. This Sūtra with the commen-
tary is missing in B | तुपातेर्वा V |

451. -वशिभि- C | -तवितसदि- C | दु-
नं इवर्नं ऋच: B | हार्षं V | होव: V | भोज:
B | अदि: for पर्यत: V | भू: for वृथ्वी V |
वंश: for अन्वय: V | विरुहि- B वीरुहि: V |
हु: for वृक्ष: V | -हादिश्च T | B adds मन्वते
वेदाभ्यामिगिरिति before मन्त्र: | कुटुंबं T |
यश: V | व्रज for छत्र B | कृषिभू: V | नभ-
श्च for आकाशं च V | कर्तु B कर्त T |

452. वस्य मो वा V | इमेर्नं B V | धेर्नं
B V | रागो V |

453. आर्षान्यस्य V | वपु: for शरीरं V |
खट्वांश: for खट्वावयव: V |

454. मिर्नं B | अभिष: B T V | मिश्र. सू-
ये om. B | मिश्र: T V | स्तोभाऽमे V |

455. नरकस्य कथा V | दु: खं न नर- B |
पुंवा- T. See Ujjvaladatta's Upādis. IV,
164. | व्याविस्तु B | -व्दानामनेकधान्याख्यानं
B V |

456. -वमि- om. B | वरत्र: V | -न्या-
दि: T V has नं instead | प्रह्वने शब्दे T |
अक्षं for आशुधं V | विषमं B | वही B वहि
V | दारा om. B |

457. This Sūtra with the comm. is
missing in B | सोर्विदे: T | वित्ति V |

458. कृन् इत्या- B कृतादेश: T |

459. -जादिभ्य C | मन्थ- om. B | वा-
हनं om. B | हवि: अमि: B | अशपाकं V |
-त्यादि V |

460. अर्धं V | -पानं च आ- T |

461. तद्वच: V | शासकारी V | -हर्तं V |
-शूरकयो- B | -पुंख: V |

462. इया- C | -क्यन्वि अमि- C -क्यम्य-
मि- T -कर्मऽप्यऽमि- V | मनोः V | शब्दे |
अम्बु: | अम गतो | अम्ल: | रस: B |

463. शुक् B C T | व्रतं om. T | कुग-
दा- V |

464. -ऊभिन्नसौ- C T | -सौविभा- B |
आदे: अन्न: पत्नारात्मा- V | अक्षारत्मा- B |

465. -कपि- om. V | -यमिश्रानिकलिकलि-
V | -अविधवि- B | -वृषिलि- C T | कंदल:
T | संघ: for समूह: V | पादलं V पूर्णका
B | -सहायश्च T | विधि B | यमल: V | शेषांग-
T | चंचल: चपलश्च अस्थिर: V | स दृक्-सरल:

om. B | बहलं T | अवक्क: for अकुटिल: V |
हुविंश्च for वृक्षवि- V | इज्य: [य:] for मनोः
V | तैसल: B T | देश: for जनपद: V | कौ-
शला B | देश: for जनपद: V |

466. नहिलि- C | दीर्घश्च || B |

467. This Sūtra is missing in B,
but the comm. is given | -जातदिशो भ- B |

468. -कुपि- om. B | तुपली V | तुकलं
V | शुष्कं तुणं B | दासीजात: B | अवहनं B
अहनं V अवहनं T p. m. |

470. शर्मैवा व च वा B शर्मैर्वा C T V |
शवल: B T V |

471. जो om. T | जोडेगादि- B | The
Aksharas उगादि in the commentary are
cancelled in B, and गीदिश्च (वा) stands
in the margin. स च उगादिर्गादिर्वा T | वाक्
विषातो V | -घातोऽर्थविशेषश्च | अर्थविक- T |

472. बध्मरज: T बर्ध V | अंतरदीपश्च T |
सस्यग्रहण- T | -ग्रहणभू: V |

473. किंश्च भ- T |

474. -कज्यलेज्यल- C | देश: for जनपद:
V | केरुच् V | देश: for जनपद: V | -तिचिर्चि:
T | कज्यलं T | इज्जल: कपि: हुविं V | भूम च
T | देश: for जनपद: V | शकेरुचास्य B V |
अधमेध: V | पाक च T | हस्तिज्वल: T हस्तिर-
ज्वर: V | किंश्च V | -मुद्रतादयोपि || B | -ला
मुदिं० मुद्रलं पूर्ति पूत्रादय: || V |

475. -वलि- B C T V | -वदि- om.
B | शलाशय- V | हुविं० व्या- V | चञ्चलः V |
बलाल: V | राजा कपि च V | देश: for जनपद: V |
कपि: राजा च T | अकृतश्च- = Boethlingk,
Ind. Spr. 35. Paddhati 703. Subhāshitāvali
2991. According to Peterson the
verse is taken from the Anuśāsa-
nāparvan. 1 अप: V | शकाल: देश: मूर्ख: धनी च V |

476. बिडल् B | बिडाल: B | बिडालश्च
माज्जोर: V | बिडो T | पृ: for कर्णं V | पाने
पीयते पानीयं B | दु: for वृक्ष: V | पियल: V |

477. गच्छांत: T |

478. रसातालं T | लेप्यद्वयं B | लासाल V |

480. कंकालं T | हिंसेस्त च V | हुविं०
for वृक्षवि- V | राविचर- V | शेषश्च T | जने-
यतो B | पंक: for कर्दम: V | सेवालं च V |
शमि: शर्मैर्वा V | [च]विर्वा० om. B |

481. आत्मनिधितं च शुकावर्षं V | शुका-
वर्षं T | हिमं B | कणकश्च V | गुहं च च- T |
विक: for परभृत: V |

482. भजेन लुक् B भेद न- V । सोच^०
for पिशाचः V ।

483. गुरी for नगरी V ।

484. स्थंड च V । कवेः कप् च B कवेः
प् च T कवेः क च V । मल्लिविशेषः B ।

485. हविष्वि- T । -मंल्लिभ्य- T । बंधनं
V । शस्त्रं for आयुधं V । निस्तुषवी- B । नीचादि
V । श्योपोपेतं V । उद्पूर्वः T ।

486. -बहि- B -बहि- C T V- । -वैदिभ्यः
B C V । स्थूलः V । कुण्ठपक्षः प्राप्तकथं V ।
बहुला कुट्टिका B । बहुली पीः V ।

487. तुमुलनिमुलनिचुल- C । -बंचुल- B ।
-बचुल- om. V । कुमलः V । व्याधिमयुद्धं V ।
चंचुलः for वचुलः B । मंचुलः मनोज्ञः V । श्चु
च T श्च च V । अवयवप्र- V । भक्षवि- T
भक्षावि० V । कर्णौशब्द V । -बलमुल- B ।

488. -बलि- T V । -बधि- B -बंधि-
T । गजुद् and गजुलः for कजुद् and कजुलः,
B । बधि B V । बधुलः B V । रसायनत- T ।

489. सोऽतश्च T । तांबूलः तंबूलः V ।
पूगपूज्यसंयोगः V ।

490. हुवि० for वृक्षवि- V ।

491. -बबूल- T V -बबूल- C । क्षीरं B
मोक्षं V । कारीरौष्ठिः T । बधेर्वोऽतो वक्ष B
बधेर्वोऽतो वक्ष T बधेर्वोऽतश्च V । बबूलः B
बबूलः T बबूलः V । हुवि० for वृक्षवि- V ।

493. वाज्यववि० V । वक्षि- B । विदला
उमत्रवि० V ।

494. मासाङ्गचा V । कायते इति कोलः B ।
गायते इति गोलः B । परिषा V ।

495. पिङ्ग च T V पीङ्ग B । वायवशाः for
वादिशवि- V ।

496. बलि- T ।

497. जलः प्रत्ययः, च- -लक्षणा- T ।
रसना B । पत्वं आत्वचा- V । निग- = S.
IV, 2, P. VI, 1, 50. ।

499. बलः C । -स्थानकवि- B

500. बलप्रत्य- B । आस्थौ न दुग्धः V ।
इत्यलाः भे॥ V आदिः ताललादयः ॥ V ।

501. -बलबलः B । बल इत्येते B ।
जपा- = S. II, 3. । जलवाणि B ।

502. हेमस्य for सुवर्णम् V । व्यङ्ग्या- =
S. IV, 1, P. VII, 3, 53. मुकुलं बसे च for
तदेव विलं च V । रुन्दे तालवांसः V । हुवि० for
वृक्षवि- V ।

503. कुलकु B T कुलिकु- C । कुल कुम
इत्यादिषौ च ॥ T ।

505. -खटि- om. V । -व्यशो- V । -यु-
om. B V । -पूद्- B । -वयानिशा- C ।
-इस्वीणिभ्यो V । कुसुम्भं च om. B । शब्दा for
शयनयन्त्रम् V । गतौ नत्वे B । स्मयः for
अहंकारः V । देशः for जनपदः V । तिर्वन्वालः
B T V ।

506. शैवा प्रबला विमहंश्च V । प्रबलानिद्रा-
T । मेहश्च T । देवार्क V ।

507. उर्देर्दे च B उर्देर्दे च C उर्देर्दे च T ।
उपरि om. B V । T repeats ऊर्ध्वं after
उपरि । च om. B T ।

508. -राक्षातः C -राक्षातः V ।

509. -लिष C V -लिष् च corrected
to -लिषच् T । लिष इत्यादेशो भ- T ।

510. No commentary of this Sūtra
in V । क्षत्रियश्च B T ।

511. -वीप्सुवि- T । -पुवि- B । -विस्त्यवि-
T V । कवाड्या for सुव- -पलो V । सुदध B ।
इष्टः for अभिलषितः V । शुवः वहनमांशं V ।
निर्गुणः V । सौष्टः अभिलषितः V । विस्वं V । V
adds ध्वोः [य]ऽप्लोपे before अवेत्य- ।
देशकाल-सकाल V ।

513. -जिह च C T V । जिह इ- T ।

514. -मीवाभादयः B -मीवाभादयः C -मी-
वाभादयः T । ह्यतेर्वैश्च ह्यते- B । -राह च
T V । ह च T V । आत्मः आत्मीयं B नामात्मी-
यजातिषुः V । जलं for उदकं V । भवा B भवा
V । आदिः प्वादयः ॥ V. Perhaps आप्वा० to
be read; comp. Ujjv. Un. I, 154. ।

515. -बटि- T । -पणि- om. V । बडवा
बडवा च उभा V । पलवः किञ्चल्यं B ।

517. मल्लिनिद्रा V । देशः for जनपदः V ।

518. -कुरिपुरिकुरि- C । -मुस्याभ्यः V । कृत्
C । मानः V । स्थावः T ।

519. कृष्टगोः B । कैरैरौ च om. T कैरः
भैरौ च V । मयानकथति V । सुत च T सुतश्च V ।

520. दण्णोते- B ।

521. इय च C V इयच् T । इय इ- T ।

522. इत्यस्मादिवः B ।

523. इक्षे C । पार C T V । पार इ- T ।
ईर्द् for भग- -हरः V ।

525. सीङ्गि- C । -क्षीण B । -व्येपा- C ।
गमनपरं om. T गमनपुरं V । द्विजः for ब्राह्मणः
V । ब्रह्मणः B. V has द्विजः instead । पात्रं
om. T । दार्यं V ।

526. आधिः for समुद्रः V । यत्वं correct-

ed to पास्व T पस्व V । तस्वभू-V । नेष पास्व
सुखं ॥ T ।

527. बसः V ।

528. संगवेरं B V । -थं V ।

529. सारः B । कुशलं B T V ।

532. -मथं V ।

533. वल्लभः V ।

534. -री चातः C-रीचातः T । कण्ठसे-B
वर्णसे-T वर्णः शं-V । अभाति चाममासे T यो-
ऽभाति च मासे V । -थेव B. See Hem, Ane-
kārthas. III, 712.

535. कुणिकनि-V । किशः प्र-T । बहू B ।
सौमः om. B । बडिरी T ।

536. वले-C T V । बलिशः V । बलिशी
V । बडिरी T ।

537. कित्त्वप-B । हुः for वृक्षः V । इणक्
मौतथ B ।

538. मस्त्ररंकि -B । व्यक्कु- = S. IV, 1.
P. VII, 3, 53. । मुहुषाः B T ।

539. बालवश्या V । पतशः स्वः V ।

540. वृकुतुडमाभ्यः खः C । -मीमाभ्यः B ।
संवत्सरं B. V has अन्द instead । छागः for
उरजः V ।

541. योक्तु च वा C T योक्तु च वा B ।

542. सूपीदिः B सूपीदि T । लोहरणभांडं
V । अकैपूर्वं om. T ।

543. से च C ।

546. आपरिहः V ।

547. उद्विष for पर्वतथ V । भूः for भू-
निः V ।

548. दुर्वां च B ।

549. अमह्यं B ।

550. -धाह इषः प्र-B T p. m. । ज्येष्ठथ
V । देवकन्या B ।

551. This Sūtra with the commen-
tary is missing in B । किलिषा V ।

552. भूः for इधिवी V ।

553. वृत्तु-V । -रज्जुः V ।

554. रुजि-C । रुजीर्य V । धनं । उपहतं च
B । रुजीमः V । हुः for वृक्षः V । सकृत् B T
सकृत् V ।

555. T adds आदित्यः before आदित्यः ।

556. -वेष्टनं के V ।

557. वृत्तु-T । सूर्यः for आदित्यः V ।
वर्णरोषथ B । पक्षी for शकुनिः V ।

558. ना for पुषाव V ।

559. रोषथ for सरोषथ B । धनु च BT ।
धनुषं V ।

560. -कालिकलिव-C । -मणिमृत्तव-B । भजनं
V । हुयि for वृक्षवि-V । देशः for जलपदः V ।
सूर्यः for आदित्यः V । -कदम्ब B । मणिशब्दे
पीयि पाने सौची V । शुभा for अमृतं V । पक्ष्या
for शकुनिजातिः V । T adds in the margin
विशेषः after जलचर- । द्रव्यक- B । आदित्यः
for रविः B ।

561. -कारुष-om. C । -सौलूष-om. B ।
कुरेरदंतथ B । कृपतीति वा अटकृषः इ- V. T
om. अटनं- -रादिः । प्रबोद-S. III, 2. P. VI,
3, 109. । देशः for जनपदः V ।

562. कल्मषं V ।

563. मावकः B । माषादिः V । शबलः
सोषथ B ।

564. -कश्यपि- C T p. m. । आटकृषकः
T । त्रियस्य पुत्रस्य चाख्यानं T । कुण्ठारिः for
विष्णोररातिः V । धेतपक्षः V । तृणं T । शरीरा-
नाथ V । अक्षः प्राज्ञकः B । गर्वः पर्येषः सहाय-
साध्यं पिष्टं च V । अभिषेध for समुद्रथ V ।

565. -रीचातः ॥ T । पश्यविरोधः V ।

566. प्लुवेः प्लथ B प्लुवेः प्लथ C प्लुवेः
मथ ॥ T प्लुवे प्लथ V । भं for नक्षत्रं V ।

567. रिजिरिषि-C । -भुदि-T । -भुदि ॥
B । भं for नक्षत्रं V । कृत्तः for कृत्तः T ।
ओदनथ ॥ B । दुःखवेधथ V । हुः for गदप-
V । नमः for आकाशं V । -धयथ B । शीतः
B T V ।

568. -गृधिरस्य V । नखांता-B । -दुवे-
बाध-B ।

569. सूर्यः for आदित्यः V । पक्षी for
शकुनिः V । कलहुविः V । रथ इष्टे = S.
IV, 4. P. VII, 1, 61; 62 । नमः for आ-
काशः V । भेषः B । -निवृत्त B V । काश
om. B ।

570. सकृदिभ्यां C । पक्षवि-V ।

571. -युवाभ्यां C । बहसः with its sy-
nonymes comes first in T । मकं अर्णं V ।
यवसं पथा-B । आधादि- T ।

572. दिष्यते इति दिवसः B । दिनं for वा-
सरः V । शीतयते BT । मृष्यते B । क्षिप्यते B ।
सीप्यते B । भीष्यते B T V । इष्यते B V ।
इष्टाचार्यः B । वरिः गती V ।

573. -मुक्ता- B

574. कुवापलि-B कुवालि- C T V । इ-
साकथ B । वकासः T ।

575. किलावः B | पक्यैर V |

576. तालि- B |

578. वपुसः V | -साधध्यात् व- B |
-सा० नधः V |

579. डिंसडिसौ C | प्रत्ययो भवति T | प-
टिहः T | सक्वि- for आयुधवि- V | विर B
विशो V |

582. पीडने- V |

583. विरुच B |

584. किन्मासक प- T | कुल्मासः V | मा-
पादिः T |

585. अलंजुल B |

589. -मटिपटिलिटि- B | -पलिपल्युल्य-
V | धन्या- B | -साऽमन् V | पटहं V | सदेः
B | नटहः B | सहुः for मन्दः V |

591. विकटि- C | -सामिभ्य B | कणैवस्का-
B | -साऽमन् V | आभामः V |

593. ऊहम् C | निरप्- T | -निगमः T |

594. पक्षवि० V |

595. अनेरोहकः B -रोहः V | हुः for
वृक्षः V |

597. लसेरा B V | आदेः जुपेः चोक्षः
V | युई V | पीयूष्या- B |

598. सनवा निकषा च पर्वते V | -स्यार्थो
पत्नौ V |

599. प्रबलार्थः V | मृषा अमृतं B मृषा
अमृताये V |

600. चंद्रः बुद्धिश्च V | पक्षी for विहगः
V |

601. वृम्वि- C | वृथा for मृषा V |

602. मुचे- C V | किन्माः प- T | ध-
या- B |

603. कादेशो B |

605. निषेधः V | आः स्म- B T | वि-
वादो V | T has भा दीतिः above the line |
सहपूर्वात् B | नाधि = S. III, 2. P. VI,
3, 78. |

606. चंद्रः for इन्द्रः B |

607. -बलिबलि- C | -वधि- B C T V |
-साध्य- V | -वासिकालिष्ठ- B | राधिः for
राधिः V | युद्धेग V | B | देवतापहारः V | हि-
रण्याक्षिका V | संतु B | क्रियासम्पदः om. B
T | अग्निः साक्षा B | ग्रहणः भूः V | ईश्वर- B ई-
श्वरप- T | भिरिच V | T adds पिता before
वसिता | पकातिः T | काङ्क्ष् BT काक्ष् V | का-
क्षयः B | प्रहार V | मृदभा- B मृदुभा- T मृदु
भा- V | सज्जः गुणः V | एषणी T | वैजः B |

V adds बलं before गतिश्च | पक्षी for 'सकु-
मिः V | नदी om. T | V adds च before
भगिनी | दधिः B T V | शिनी B | ईश्व- V |
इतीकय- = S. II, 4. P. IV, 1, 39-41 |

608. कलिपि- T | -गुटि- om. B | -गुटि-
गुटि- T | -मुक्षि- T | केलिः केलिक्रीडा B |
किलिः V | कुद्रः पैला B कुद्रा पैलाः V | मांसवैडः
B | विधा || V | अनः for सकटम् V | ओदनं
B | रक्षाचरः B | -जेहः B | भूः for भूमिः V |

609. -पांतकु- T | -पु-भ्यः B | -पातेभ्यः
T | रुचिः मीतिः दीक्षिः अग्नि- B रुचिः दीक्षिः [कविः]
वाजा च V | राजा च T | वक्रं च V | पशुश्च T |
सूचकं B | छिदिः B | पुलिः B पुलिः T |
तद्वत् for कर्षणभूमिश्च V | देवश्च for वेदश्च B |
प्युहिः T | हुः for वृक्षः V | आक्षुः for मृषिकः
V | नागः B | प् for नगरं V |

610. दिविवृत्तेर्वा V | -ई B | वृक्षिः V |
निवृक्षिः TV | सुखं च T V | वरिः TV |

611. -देभ्यश्च C | तिचिरः T | पक्षजा० for
सकुमिजातिः V | अपिः V | समुच्चयो B |

612. च इकारवकारपकारौ B | मनिः सं-
T | मेनिः भू- T |

613. -स्तम्भिरि- C | नमस्तु C | कृतका-
तकादिशूची B केतक्यादिशूची इत् अधिश्च V |
नेमिः विद्या B | -धरणा -T धरेणोऽईश्च V |

614. वलुक च C मलुक च T | अभिः B |
अभ्यग्नि- = P. II, 1, 14 | हुः for वृक्षः V | वृक्षः
पापे om. B | गहनं कु- B | वृत्तः B |

615. इम इत्या- T | विमुनि- = P. II,
1, 19. |

616. निःवसतिः B V |

617. वे C | रिचः V |

618. -फलितडितडिवजि- C | -तलितजिजि
- B | -तडिवडिवजि- V | -सहिदेहादे- B p. m.
-वदिसहिहादे- T -सदिहदाहि- V p. m. | -स्यहि-
T | -वतिभटि- B -वटिभटि- T | -काचिसंतपिभ्यो
T | कलं for दलं V | हुमातिः V | पुष्पावसा-
नं च B | वाणी च for वीणा च B | -नावाश्च T |
क्रियाति- = S. IV, 3. P. VII, 2, 115, 3, 32;
54. सत एव for बाहुलकादिश्च V | शास्त्रं for आ-
युधम् V | समपूर्वः T | संतापिः पक्षराजः V |

619. -खान्य- V | पुतो- B | -प्रीण च B |
कोणः for अभिः V | संख्यावि० च for अष्ट-स्था-
नम् V | मिथिश्च V | कावकः for कर्षकः T |
कविर्च B | भृगः for भ्रमरः V | पालिः सेतुः कर्णौ
V | पशुमर्त्य V | प्राकारः शि- B प्राकारार्थं V |
पशु V | वृद्धिः B | पर्वः B p. m. T p. m. V |

689. कने-B सने-C T सने-V । -स्यो-
कारो म- T ।

690. सुद्वयः ॥ T ।

692. -सयसो- T सयसो- V । -सति-यो
B । परसुः T s.m. । -सुका । रथः । इनः । कु-
T p.m. -सुका रथः अहः वकथ V । वंशक-
ठिनकथ B वाशिकाठिनिकथ T । मंकि अर्मडनं
V । मंडनः T । सच्छः [?] प्रवकथ B । अ-
किः पादः B । सादिः वजः भस्म हस्ती गिरिः T
सादिः भस्मा V ।

693. -कुसिवाविशि- B । स्वर्णं च for
काश्चनं च V । शुभिः दीभिः विभः पदार्थनीयं स-
त्यं च V ।

694. वपुः for शरीरम् V ।

695. -आदयः C T V । किरिः प्र- B T ।
आदेः शौतो दौतोतथ V । अग्निः for समुद्रः V ।
बली for बलवान् V ।

696. -शदिकथऽदिभ्य- V । कौचथ B T
V ।

697. -चिः B T । -चि प्र- T । पतजिः
B T V ।

698. वतदि कता सत्य- V ।

699. कौचथ T । इधी T. V has मूः in-
stead । अमोघनथ T । रणः for संग्रामः V ।

700. वृषभश्च for अनङ्गुलं V ।

702. हुविसेवः V । पाणिपुटः । पुटः B p.m.
पाणिः पुटः Bs. m. V । प्रणामः B । See Hem.
Anek. III, 617. ।

703. मासालिभ्यामौ- V । -मौ- C । हुवि-
सेवः V ।

704. तुपुवृभ्यो णिः C । कङ्कः । हिक्कः B ।

705. दुसुस्त- B कुसुसुजागृकु- C । T
adds वायुः before पशुः । मसुकायः B मुह-
कायः T मंजुः कायः V । भगः तंतुः B । तंतुवा-
युः तद्वत्त्वम् V । पंचालातावकुचकते B । See
Sat. Br. XIII, 5, 4, 7. । परिधानं ग्रथिः मू-
लः बंधनं च V ।

706. -स्थविस्थिदधि- B । -स्थिविदधि- V ।
-दीवि- om. B । -किदीवि-किदीवि- B । -कि-
किदीवि- om. C V । हुः जातिः हिक्किः हुजातिः
स्किविः वृक्षः V । प्रवेशकः तंतुवायुः V । कुछी
om. B । फलथ V । पूर्वस्थ दीर्घत्वं V । कि-
किदिविः वायः B ।

707. -सिभ्यः B । सिः कित्थ- T । लदपा-
नथ om. B । कुचुलथ T । आकिः B V ।

708. उज्जयिनी T । वापारसी B V T p.m.
कासी- B p.m. ।

709. जलदः V । अक्षुलं B उल्लुलः T ।
भूः for भूमिः V । निव्य [त्य] थ for सना-
तनथ V ।

710. -स्मान् हिः प्र- B ।

711. सादनसो- T । तंभो for तन्मी V ।
तंजी B । (क) पुष्क- B पुष्पथः V । वादिथ T ।
सूर्यः भूः for आदित्यः भूमिः V । पशुराजा B
पशुः T ।

712. नाडीः V । आयतनशु- V ।

714. दिव्यदृष्टिः B । सूर्यः for आदित्यः V ।

716. -मानि मंजिवाटिपदिगंदिच्यसिचपिथ-
सृष्टिकिदिगंदिदिविचंथिच्यधणि- B । -विचंथच्यधणि-
C । भृगु मरणे वा om. B । दुः for वृक्षः V ।
आदर्शः B । शर्लं for अर्लं V । दानं T । अनुः
T । पञ्चावर्थे V । मंजुः for महः V । सूर्यथ for
आदित्यथ V । बटुः T । घौटा- T । मंथे वा मां- B ।
देवदत्ता च B । प्रपुः B V । शरु V । शर्लं for
आपुथ V । प्रपातः V । लिङ्गः B V T p.m. ।
चंद्रः for चन्द्रमाः V । पलं वनस्पतीथ V । भागः
B । -संगथ V । चंद्रः for चन्द्रमाः V । सूचोक्त
V । कीडनकं B । सूर्मं B V । धान्यवि-थ V ।

717. सधियां C ।

718. पसे- B V । पशुण नाशे B । पांशुः
B V ।

719. अंशुः रविथ णंशुः दी- V । सूर्यांशुः
री- B । -र्यथकारात् पूर्वपयोौ V ।

720. -नौक च C V ।

721. -र्यथ भतौ म- B । साधु B V शोधु T ।
आसुर V ।

722. -र्जज च B V । कजुः T V ।

723. -वेष्टशालाका B ।

724. नेरंदेः B नेरं स चिः V । -देदनेरुः B ।

725. किमः पू- B । शूकधान्यविशेषः हि-
B शूकं धान्यविशिष्टा V ।

726. मिश्रिहारच- B । माता for मार्ग B ।
छगालः T V । मयु T । बहुः भुजः मभृतं च V ।
बहु om. B । सोमनं V । सीमादि- = S. V, 1.
P. III, 4, 74. । -जनपदः B ।

727. लक्ष वा V । ज्ञेयमा om. B । तालु Y ।
हिः कषायथ T कषायथ हिःथ V ।

728. कृकः स्यू- T । क चः C V क च T ।
कक्षांता -B ककारक्षांतो T । Probably ऊकृतः
to be read. ।

729. -आदिभ्यः TV । पुरु महान् पुरुषः
लीकः V । मू for इधी V । V has उत्ताहः for
सूर्य-थ, and gives the latter without च
as synonyme of संतापः which is repeated
with its proper synonymes. । -वाक्का- T ।

यसं कामम् V कैकावेशः V । आदिशब्दात् B
आदेः V ।

731. स्त्रैर्लुक् ॥ B । सकारश्च लुक् B ।
बोधः गतो ता- V । -स्यात्तश्च T । विमश्च सुतः
V । ग्रह- = S. IV, 1. P. VI, 1, 16.
यश्च- = S. IV, 1. P. VII, 3, 53. ।

732. दुस् दु अप वनि इ- T । दुष्ट B दु-
स्थः V । पानं च B ।

733. वेगी च V । पुरुः अग्निः चंद्रः V ।
पीनागः for पतंगः B ।

734. कुम् B । -स्य उभेति B । देशः for
जनपदः V । -प्रतिपतिपक्षः B ।

735. अस्य इश्च B । पिशुरस्थी- V । -कृतः T ।

736. -रु च T ।

738. उड च C T V । मं for नक्षत्रम् V ।

739. क च C T V । संस्थ- -कश्च om. B
सयथायः T सत्यवसायः व्यवसायः उभौ- V ।

740. रिरिधिलोकिमे- V ।

741. सुभाऽइमन् व इ- B सुखा अव इ- T ।
सूर्येः स्थौ V । लोकश्च वाक्य- T । वायुः ज्ञायुः
सुखायुः T । अभयुः T । कथं V ।

742. पराभ्यां B । लूक- T ।

743. श च T । सु सुश्च T V ।

744. इः वृक्षः तत् ज्ञप्ता च V ।

745. हरिः इः इः कविः अग्निश्च V । सागरः
for समुद्रः V । विदुः T । दारुः B । वृक्ष for
वृक्षश्च V । विकलः पादः V । कटुः B कटुर्लो- T
कटुर्लो- V । बहिः B बहिजाताः T ।

746. -भुरण्यदयः B -भुरण्यध्यादयः C
भुरण्यध्यादयः T -भुरण्यध्यादयः V । केवलं
यातीति B । पुर्वं याति भु- T V । अभिपूयैत् S
आतेः B । -भोतेर- V ।

749. समु^० शंकुः कालकषायः धूलं सार्धं V ।

750. हिः V । वा om. B । लघावांश्च T
लघावांश्च V । शुकः व- V ।

752. -कटि- T । पक्षी च for शकुनिश्च
V । कटाकुः B । मेकुः T om. V ।

753. किन् om. V । शुभ्रः B स्वर्धं T ।
शुक्लः B आम्बुः V । T adds पारापतश्च before
परापतापी च । कुबीबलः V ।

754. निषाकुश्च T ।

756. वृद्ध्यां C । कर्तुकुक् V । किदाकुः
म- T । यदाकुः T । देवाग्निः B । पक्षी अस्थः
लो B V ।

758. कलुः B ।

759. अंतस्थः B ।

760. देहि च T देहि च V । राम च T रामठे V ।

761. पुष्पा पा^० भिषगुः कलमी V । पंगु V
नील B । किमि- T । दृगालश्च B T ।

762. इः for वृक्षः V ।

763. शालाटु T ।

764. अवधेरिदुः T । -रिदुः BC -रिदुः V ।
-रिदु म- B । अजिदुः B T V । अविदुः
B T V ।

765. तमिमनि- T । -मनि- C V । -कनि-
om. C -कनि- T ।

767. -मांडकंडको B । -स्वर्मांड कंडक
इ B इति om. T । पशुन- B । मृकंडः B मृकंडुः
V T p.m. ।

768. वेणुः, see S. IV, 4. P. II, 4,
56. । उडुं दारु B । देशश्च V ।

770. क्षिपणः घातः V ।

771. किन् om. T ।

772. यक्षादिः V । पदेणु B ।

773. -स्यऽगमितमि- V । -तनिमिमिजिष्य-
B । -विताधारला- T । -धामालाम्ना- B । -इत्यहा-
याकुशि- V । -यादिकुशि- C । कुशूलश्च B ।
मंगुवः वै- V । अस्तु T । -दभूभावः T. see S.
IV, 4. P. II, 4, 52. । अस्तु T । -मलः
B । भातुः दीप्तिमान् आग्निः क्षीरांश्च वि- V ।
लोहादिः V । -कृतश्च B । शक्नं for आयुधं V ।
दृगालः T V । कुश- = S. I, 4. P. VII,
195. । -लोकार्थं T ।

774. वास्तुः V । सन् निवे- B । सन्निवि-
वेशश्च T ।

775. पिन्वी च ॥ B । सूर्येः for आदिस्थः
V । कोलः B । बाल- T V । -पूतभाजनं च T ।
-पावभाजनं च V ।

776. यजाकः B ।

777. अयर्धेः T ।

778. चायेः T ।

779. अनङ्गाश्च T । महतुः । अग्निः । हिमः
T । लक्ष्मी B V ।

780. कृतुः B । लातुः T p. m. V ।

781. अग्निः for पर्वतः V ।

782. जलं for उदकं V ।

784. धुक om. V । शीधुः V ।

785. धूगो om. V । पुन च C T । पुन
इ- T ।

786. यमाभ्यां C दामभ्यां T । सूर्येः च दक्ष-
णार्थं धनं च V । स्वर्माणुः B । विधामाणुः सूर्यः V ।

787. सिम्बादा- T । The grammatical
note is missing in B and V, and stands

before धेनुः in T. See S. IV, 2. P. VI, 1, 45. I

789. अह च CT | अह इ- BT |

790. कगौ चांता- B |

791. कित् तु तु इ- B | कृतुः T | हतुः T हतुः V (हिनः) |

792. सम्ब्रवतः T | विमः दिनः for ब्राह्म-
नो दिवसः V | प्राणाः B |

793. चरः मेघः B |

795. जीवो र- CT p. m. । नाम्युपात्य-
त्वात् V |

796. वचेरंकुः B वचेरवकुः V | इ अंकुः मः
वचंकुः B | विमः for ब्राह्मणः V |

797. -मण्डि- om. V | पिकथ for कोकि-
लथ V | पिकः for कोकिलः V | स्वर्णं V |
मुदितथ B | V adds अनुका निर्गताः at the
end of the commentary. I

798. अतनं T |

799. कुः C | अंकुः T |

801. यदिशुभिदसि V | ययुः T | सूर्यः for
आदित्यः V | पिता मादुर्भावः बायुः B पिता om.
V | कतुथ V |

802. सूर्यः for आदित्यः V |

803. -मनेमिह- T | कतथ for वायुथ V |

804. मृकृमिचरेरन्यक् T मृक्षिपच- C |
इत्यक् V | हरः for ईधरः V | क्षिपत्युः V | अ-
धैः V |

805. इति om. T |

806. -सिन्धो C | चरुः T | नरुः T | दे-
सः for जनपदः V | कलवि- T | अधुः नधोः
V |

808. मत्ययोऽस्य च T |

809. -स्तु च V | मत्ययो लकारांतादेशो
T | देशासः for क्षीरावयवः V | सद्गु B | ना for
पुरुषः V | अर्जुः B |

811. हरिकविशेषथ T | मयतिर्वा B V |
रेवातः T | देवदुः V |

812. अमः for सकटम् V | हुः for हुषः
V | कुटादि- = S. IV, 3. P. I, 2, 1 |
अरुहः V | आसुरं for आसुथ T सारं V |
मंडनं V |

813. कर्कै गतौ सौचः V | -विभेटी B-च-
मिटी V |

814. आदेश om. B | -चोकारौ कारौ म-
T | एकारादेशो, म- B | T adds व [ज] दंत्या-
तिथिते before ऊर्ध्वः |

815. कित om. V | दक्षकारः T | पियासुः
V |

816. वीदित्या- T | सीतासहः V | लन्वे
om. T |

817. -रुः T | हुंवरुः T |

818. ऊदित्या- T. In B it seems to
be ऊद इ- |

821. वृथ for वृक्षथ V |

822. -विष्- T V | लज्जाकीलः V |
वृक्षांशः V |

823. ऽप च B |

824. अस्यादिगुं T अस्यादिगुं उ V |
गुवि° इत्यथ V | अथथ om. T | कमपूर्वादिनितो.
डीतो T | अणिते B |

825. पशुः वक्तिः संक्ष V | -स्थिः T |

826. मस्तेः- = S. IV, 4. P. VII, 1, 60 |

829. -विभ्य CTV | अंगारप- T V | प-
रिषा B | चम् T | देहः for क्षीरम् V | -शिः
थीः ज्या वररोहा V ज्या वेरारोहा B ज्यावाः
वरारोहा T | or -धैः | कंदुः विष् च B |

830. कल च V |

831. कवेण्डांछो C कवेडांछो V |

832. धक्षांत- T | -पञ्चकत्वा B |

833. वृद्धि- = S. IV, 3. P. VII, 2.
114 |

834. जक्षांतादेशो म- B |

835. शकन्याक्यमर्कं V | गुवि° for वृक्षवि-
V | मतिः for गतिः T | कचते T V | शल
गतौ B शलते T |

837. लक्षांतादेशः ॥ T | मयति वा B | आरुः
दन्ते T |

838. अलादः V |

839. -दीरेरे लु च V | लक्षांतादेशथ ॥ T |
आदिच्छेयं B |

841. स्वरांतीऽनथ T | वक्त्रः for वजः B |
वां- = S. I, 3. P. VIII, 3, 24, 4, 58. |
न स्याह V |

842. -दिभिच दि- V | दिधीक् इत्यादेशावस्य
T | वायस्याः T | देधीक् V दीधीक् V | येडा T |

843. चमैलयावपनं V |

844. -गुधि- B -स्वधि- C | प्रकृतिथ B |
सर्वः कृतिजातिः V | बलिदा- T | -अ दुरः V |
आमावास्या T |

845. वृषदिभ्यां T | अङ्गः T V |

846. दर्शः T | कुलविक्रमः B |

847. वः V | आदर्शः B | कुर्विथ B कु-
रविदुथ V | वृक्षविशेषः T वृक्षतिः V |

848. संकेरधुः B आमां धुः म- T |

849. -दिरंधुः प्र-B । नणः B । यवलाजः
BV । विष्कम्भ B ।

851. डेरुः B । कशेरुः B । कंदीवि-B ।

855. सम्प्रेष्टाः T सम्प्रेष्टा V ।

856. -नर्दधिभ्यो V । यति नञ-B । विधा-
ता B । पतिः V । -भगिन्यौ BV । नर्दधा B ।
नञादि -=S. III, 2. P. VI, 3, 75. ।

857. -नीकसु-T । -हवृष-C । राजा च क-
T । सरथिः V । मुसलं B मसल V । घातका
इत्याद्या अपि V ।

858. इकारो ऽ तादेशो T ।

861. ऽप च B । -स्यादेशश्च ॥ T ।

862. प च CT V ।

863. -शानी- T । उत्पूशत् B । एते
om. T ।

864. कस्विचनिधेये T ।

865. त्विधरेतोश्च T त्विधरेतो इव V ।
दैव-T । -बद्धिः V । सूर्यश्च V । छदः V । इति
om. V । क्षेता BV । निमुक्ताः V । मुशलः
B V om. T । गजासुरं for पारश्वः T । पार-
वशः V ।

867. नमश्च for अन्तरिक्षं च V । -व्या-
दिः T ।

869. कः कित्का-B V । इः उच्चा-V ।

870. कित्कप्रत्य-B । एव T ।

871. -स्यासुक् प्र T । इः उच्चा-V ।

872. तनेष्टुश्च om. B । -वृष्टि C-वृष्टा V ।

873. -रज C ऽजः V । प्राकरः B । शाक-
विशेषः प्राकारः T । स्वर्णं V ।

874. -कषिशिभि-T । किहक् प्र-T । इहक्
निदेशादेश इहात् नानार्थे T । भिष T ।

875. -मिज C-मिजः V । भुरवक्षी T । च
om. B T । भुवक्षिन्वा-T । -मुरिकः B । भूः वायुः
एकाक्षराभिकारपादं च कछंदः V । -धिक् पादं च
रुक्छंदः T । पणिक् T । वैदिकः B वैदेहकः V ।

876. वसेः V p. m. । किः B ।

877. लंघिरज न-T । -स्मादजप्र-T ।

878. भुवि^१ for इवावि- V ।

879. ह्रस्वश्च om. V । विस्वा B विस्वावा V ।

880. भूश्च for भेदिनी च V ।

881. किट् CV । अग्निः नृणः भूश्च V ।

882. मस्यानुस्वारपूर्वः शास्त्र V । समक्षः आदेः
रे-V । पुरीतन् । प्रमुखा भवति B ।

883. पटञ्जन्दादयो ऽह- T । -न्ययांता
अनुकरणस्यन्दा निपात्येते ॥ B । संप V । उका--
रः om. T उतोऽह V । छपत् T । पतत् स्वट्
V । खनते रच खनन् T खने रच V । सर्वेते T ।

-दिरंधुश्च T । -सोवास्त्य B । -भविपत्यास्त्य
T । साध्वत् T साध्वि V ।

884. कर्तुः B TV । इहन् B TV ।

इहती B TV । महत् V । -विदुः V । विप्रकण-
जातिः V । -सितमाज्यं V । स्फूर्ज- = Ujjv. Un.
II, 84. । वापर्यः B ।

885. कर्तुः प्रत्ययौ विद्ववति T । अगत
जगती भूः V ।

886. -डैवतु V । उन् दीर्घत्वाद्यर्थः V ।

887. हय- C । हरित् om. T । हरितः om.
V । गच्छति नरे यो- V । इति om. B ।

888. तक्म् om. B V । नाट्यु- = S'.
III, 2. P. VI, 3, 57. ।

890. मादेवो T । सूर्यः for आदित्यः V । तथा
om. V । तृण om. B । स्वर्णं V । बहिः T V.

891. रुत् C ।

893. -स्मादयुः प्रत्ययः किद्ववति T ।

894. ददत् जनपदः समानस्यन्दः B । दरादो
B । सौभः om. T ।

895. उन् V ।

896. This Sūtra is missing in C. ।
-स्मान्दित्यर्थं प्र- T । एवः अर्थः V । स्यन्दः
om. B ।

897. सत् V । -स्तदित्यर्थं प्र-T ।

899. किट् C । मद इत्यर्थं प्र- T ।

900. -सुहि- B । -नु- om. V । -रिते C ।
इषभः B । ध्वि V । गतौ om. T । वयु गतौ
om. B । मेरुः B T । सूर्यः for आदित्यः V ।
चंदश्च T । इन्द्रश्च om. T ।

901. -दक्षिणसिन्धु- B । ईशः इहभुवनश्च
B । अपराह्वयश्च V । See P. VIII, 4, F.

902. कुकुरः T । भोवि for अन्तरिक्षे V ।
तस्यु- = S'. III, 2. P. VI, 2, 14. ।
अलुक्समासः B । प्राग्वत् V । मिहीच B मेहि V ।
अपरिपूर्^१ दमे ग्यंताधीन् अरीनामववति अपेया
V । इति om. T । वायुः अग्निः T । चैवः अग्निः
वायुः इहश्च V । ईलोपश्च T । मंथ्यते B ।

903. व्यप्य- C वप ऽ सोभ्यं V ।

904. शिवा B शिरा T । मुनिशि-B । यतिः
B । पक्षा रथः पक्षिः वस्तुः रथः पादय-T । पर्वः T ।
V । वर्षिकः om. V । जाति युवति V । शाकरो
मृषः T नृषः B ।

905. पर्वतिथिश्च B पर्वश्च V ।

906. -जिह्व- B । सुगतः B T । भगिन्वयश्च
V । वाराणसी TV । विष्णुश्च T । द्युलुश्च om.
T । प्रजापतिः सर्पः B । द्युत्वरी T । भूः for
भूमिः V ।

907. सज्जकौ C सज्जकौ T | सज्ज सज्ज
इत्यादेशौ म-B सज्ज ह-T | सज्जणी B सज्जणी V |

908. ध्यायो- CV | ध्यायते: पी च |
पीवा T |

909. अनेधे च C अनेधे च T om. V |
अनात्ता- T |

910. आन्त- T | -रीरीण- V | प्रसन्ना B
T V | प्रसन्तरी B T V | प्ररीन्तरी च T | सगर:
V |

911. भसति तदिति B | भसको ऽदुरितं T |
स्वं om. T | आयमानवे- B | वेदना om. V |
परेहास- V | उच B | उच्चा B | आतप: T |
देह: for शरीरम् V | सद्य हृदं च V | स्वर्णं V |
रज्जु: T रज्जु: V | भुवनं for स्थानं V | साम
T सोम: V | वद्य T | चंद्रमाश्च T | अयम: T
अयमा V | तवमा तरि: आताप: T | हव्यव्यं
T | -होचं V |

912. एभ्यो भन् प्र- T | उच्चा T V | सप-
शि- B |

913. ब्रह्म B T V | बृहत्वादा- B बृहत्वा |
दात्मा T बृहत्वा आत्मा V | ब्रह्मा B T V |

914. एदौतौ T V | व्योम: T | व्यामा T |

915. -रिच वा B | भवति वा B | सामा B |
-चचव B | -दिव्यादि V |

916. -रोमन्- om. B | -पामन्- for
पाप्मन् B V | अंत: कर्म V | -र्षश्च वा V | अस्मा
B | वेग- = Ś IV, 2. P. VI, 1, 45, 1
ऋमेरुच T V | क्रोम T | -णादि: V | -यते प
'T -यते: तप च V | कर्षोती V | असादिरो-
V | यक्षणी B V | यच्चा T | इते: लो- V |

918. प्रसूतश्च B |

919. T adds, from the commen-
tary of the following Sūtra, आगमि-
प्रस्थितादि: before गमीप्यतीति, and प्रस्थि-
तादि: after गमी |

921. असविध्य- B |

923. -जुधि- CV | प्रयायां | अतियायी
T | प्रतियास्यति प्र- T | बालादि T |

924. प्रस्थास्यति प्र- B T |

925. भीरु- = Ś II, 3. P. VIII, 3, 81 |

926. पथिमिय: वज्रश्च V | वज्रश्च for वज्रश्च
B |

928. कभुकाणौ | कभुकाण: om. T |

931. ह्रस्वश्च भवति अस्य B |

932. स्कुधातीति B | स्कुधाते स: वक्ष B |
सिन् T | चंद्र: for चन्द्रमा: V |

933. अविर्म: C |

935. नसि- T | नक्ष नृ इ- B |

936. दिवावसानं V |

937. -क्षमि- om. V | -समिक्षमिभ्यो B |
कज्जलं [कं जलं] for कं पानीयम् V |

938. प्रत्यक्षे निर्देशे B प्रत्यक्षनिर्देश: V |

939. किर्दिस् V | -स्मात् डिस् प्र- T |

940. -रीम B C V | लौतश्च B |

942. क्षमि- T | -गमि- om. V | -क्षमि-
V B p. m. | भू: for क्षमि: V |

943. देहांतराव- B | आदिश्च om. B |

944. निपात्यते T | घृणते- V | पय[?] for
पानीयम् V | कर्मणि कारकै [के] दक्ष B | इत्य
च B | च om. V |

947. पुनस्तु- B | पुन: सततान्तश्च C पुन-
सुनता ऽन्तश्च V | पुन: सनुत: अंत: इ- B पुन:
सनुतः ऽन इ- T |

948. चतेहरा च B |

949. -क्षिदिष प्र- T | नभश्च for अन्तरिक्षं
च V |

950. वैश्य: विट् पु- V | क्षिष्टमिति T |

951. वष C | वष् चादेशौ B |

952. सर्वस्मादातो: व- B | -नादि: V | प-
क्ष्मी B | प्राणिभ्यां T | -कृता चावस्था B -कृ-
तावस्था च V | आवणभ वास: B आवणवास:
V | मन: | लो इ- B मन: लो इ- T मननो: इ- V.
Perhaps अंतरिक्षियं to be read. | यावद्- V |
भाजनं B | यमि गतौ यम: B |

953. पय: द्यौ C | इत्याभ्याम- T | -दे-
शौ चानयो- B | तरातीतिदिने B | -तरातीते: V |

954. -ख्यं छ- -शौ चानयोभेदत: B | छद्
ओङ् इत्या- T | क्षीराधान: V |

955. सङ् इ- T | रोगविधानं V | शबसी |
शर्वांसि B |

956. विश्वेद: B | विश्वभोज: B |

957. चायो नो B चायेनौ C | नकारांतादेशो
B | चाण: वज्रश्च B | जलं om. B T | नेष्टस्व-
न्ये T |

958. महात्म्यं B | ज्ञानं om V | बृहदे- B
T V | बृहद्- B T V | भूत: सङ् एवो V |

959. उवेजं च C T V | जघां- B |

961. धृषां- B | अंध: B V | अथइ V |
रक्षा: T |

962. भरी चांती B |

963. अदेरंध C T V | च वा om. B |
-प्रत्यक्षमप्रत्यक्षं विपकृष्टं बुद्धिस्थमप- T | -कृष्ट-
मप- B |

964. -राजाश्च B | अप् B T | ऽप्सर् अ-
प्सर् इ- T |

965. अक्षय्यां B ।
 966. अंघ्रि- T । -जिह्वर्गे च B । कानि-
 जो नाम गिरिः B कानियनामः गिरिः V ।
 967. उर इति अर्ध इति च तालव्यांतः
 ककारांत B । -कीला B -कला V ।
 968. याद एध इ- T । योदः T ।
 969. चक्षेः B । सिद्धा C T । सिद्धा T ।
 उभेपि रक्षोनाम्नी T । बृहस्पतिः B T V ।
 970. वस्यगि- B । वस्यगिभ्यां जिदस्म- T ।
 971. -रंघु- T । -विभ्यः V । तिरः करो-
 ति B । निरस्कृता B । कांडं तरः गतः T । कांडं
 रागः V । तिर- = S. III, 1. P. I, 4, 71 ।
 मनः पूजा पुरयोति B नम पूजायां. T See S.
 II, 3. IH, 1. P. I, 4, 67 ; 74 VIII, 3,
 40 । उन्नयां च V ।
 973. नूधाः कस्मिन् नूथाश्च B । अदो B भदो
 V । कस्मिन् om. B ।
 974. वयः पुरः पयोरे- T । पुयोरेभ्यो V ।
 -भ्यो गः B ।
 975. ईहेरेहो B ईहेभ्यो C । चंद्रः ईहश्च V ।
 976. -पुरदंशस्यु- B । नभः for आकाशम् V ।
 विहायः V । मानयति मन्यते च B । पुरं प्राज्यं
 दशतीति पुरदंशः B पुरं दशतीति पुरदंश V ।
 977. जले for उदकम् V ।
 978. निर्झरः V ।
 980. क च C T किति च V । रिक्थः B ।
 पापं धनं च T ।
 981. वर्षाः B ।
 982. मेढं T V ।
 983. इन्धनं च om. B ।
 984. अभ्युः अभिः अर्धः ईहश्च V ।

988. सूर्यश्च for आदित्यश्च V ।
 989. -सुचि- T । -सुचिच्छादिभ्य B -सुजा-
 दिभ्यश्च V । रश्मिः for किरणः V । -चः किरणाः
 B रश्मिः कलुष V । रश्मिः om. V । छदे- = S.
 IV, 2. P. VI, 4, 97. । एहच्छदनं T ।
 990. बहे- B बहि- C T V । बहू B । मयूरः
 for शिखी B । शिखी अभिः दर्भश्च V ।
 992. भूः for भूमिः V ।
 993. पः स्थोतश्च B । सूर्यः for आदित्यः V ।
 995. आविः करोति T ।
 996. विवभान् B विविधांश्च V p. m. ।
 मभुसंयोगश्च om. V ।
 997. -तृपिप्रपिप्रपिप्रिवाक्षिप्रा- V । -वजि-
 वेपिभ्य B । सूर्यः for आदित्यः V । देहः for
 शरीरम् V । पुष्पैः T । तपं धूप संतपे तपुः पुनः B ।
 चम्पः [?] T । कृत्स्नादि च B । वपुः वपुः T V ।
 अर्धंदा भुतिः B अर्धंदाः भुतिः T अर्धंदाः भुव-
 जोष्ठश्च V । -राशीत् T ।
 998. -जीमूतः V । -धैर्यं B ।
 1000. आदिग्रहणादन्येपि B आदिग्रहणेपि V ।
 1001. T adds अवलुः before अवलुः ।
 विचक्षुः T p. m. विचक्षुः V ।
 1002. -ईन्धुः T ।
 1003. -कैः राहावश्च C-केवहा- T । क-
 च om. V । टायामेवैतेषु B । अच- = S. II,
 1. P. VI, 3, 139. 4, 138. । प्रसिद्धा
 एते T । -धिकारेष्वाकारा- B -विकार- T ।
 1004. डिस्मल्लश्च T । डिस् एस् T । म्भ-
 V ।
 1006. बहतीति B ।

INDEX.

अक्त 201
अक्तु 777
अक्ष 564
अक्षन् 900
अक्षय 365
अक्षर 489
अक्षि 707
अक्षु 826
अक्षोट 161
अह्न 294
*अगस् 966
अगस्ति 660
अगस्त्य 363
अगार 405
अग्नि 677
अग्र 887
अग्रेगू 843
*अघ 110
अघ्न्य 364
अघ्न्या 364
अहूति 656
अहूस् 965
अहुर 423
अहुवा 538
अहूर 423, C.
*अहू 692
अहू 92
अहूण 187
अहूस् 966*
अहूार 405
अहूरस् 976

*अहु 758
अहूरि 699
अहुल 487
अहुलि 699, C.
*अहुव 560
अहुधि 692, C.
अहु 124
अहुभल 464
अहगर 403
अहिन 284
अहिर 417
*अहु 834
अह 388
अहल 465
अहलि 702
अहस् 952
अहि 607
*अहिष्ट 764
अहिष्णु 771
*अहुक 58
अहनि 680
अहरुव 561
अहवि 706
*अहूर 403, C.
*अहर 397
*अहुव 524
*अहस 569
अहि 619
*अहीचि 627
अहु 716
अहु 169

अतस 569
 अतसी 569
 अतिथि 673
 अत्क 21
 अत्ति 696
 अत्तिन् 929
 *अत्तीणि 645
 अत्त 258
 *अत्तु 800
 अथर्वन् 902
 अदन्त 221
 *अदन्ती 221
 *अदर 403
 अदस् 963
 अदिति 667
 *अदेलिम 354, C.
 अद्र 92
 अद्रुत 214
 अद्रानि 685
 अद्रि 692
 अधम 348
 अधर 398
 अधम् 961
 अधि 611
 अध्वन् 909
 अध्वर्यु 746
 अनहुद् 1006
 अनका 316, C.
 अनल 465
 अनस् 952
 *अनह 589
 *अनाट 145
 अनिल 481
 अनीक 46
 अनु 716
 अनुवत्सर 439, C.

अनुपुम् 932
 अनुसंवत्सर 439, C.
 अनुक 61, C.
 *अनेधस् 975
 अनेहस् 675
 अनोकह 595
 अन्त 200
 अन्तर 947
 अन्तर 437
 *अन्तु 773
 अन्त्य 360
 अन्त्र 451
 अन्द् 829
 अन्ध 251
 अन्धस् 963
 अन्धु 716
 अन्ध्र 396
 अन्न 258
 अन्य 357
 अप 931
 अप 803
 अपत्य 858
 अपष्टु 782
 अपस् 964
 *अपाकु 823
 अपि 611
 *अपुष 559
 अपूप 312
 अपसम् 964
 अपु 776
 *अप् 861
 अप्वा 506
 अप्तरस् 964
 अप्पस् 964
 अप्प 238
 *अप्पा 514

भवि 614
 भविमाति 668
 भविषाति 668
 भवीक्ष 186
 भवीशु 746, C.
 अभ्यूष 561, C.
 भव 396
 भवमु 800
 भव 512
 *भव 167
 भवत 207
 भवति 653
 भवत्र 456
 भवनि 680
 भवर 397
 भवस 569
 भविष 454, C.
 भवित्र 459, C.
 भविलातक 83
 भवीषा 514
 भवर 403
 *भवरीष 555
 भवा 318
 भव 799
 भव 462
 भवस 952
 भव 462
 भवस 952
 भवास 988
 भवत 204, C.
 *भवन् 911
 भव 762
 *भव 171
 भवनि 638
 भवण्य 379
 भवति 653

भवति 682
 भवर 397
 भवरि 698
 भव 812
 भवति 662
 भवाल 475
 भवि 606
 भवण 196
 भव 557
 भवन् 997
 भव 560
 भव 21
 भवल् 542
 भवला 467
 भव 109
 *भवस 952
 भवि 607
 भविष 989
 भवन् 288
 भवनी 288
 भवन् 979
 भव 225
 *भवण्य 385
 *भविष 349
 *भविषा 539
 *भविष 546
 भवद 242
 भव 327
 भवक 33
 भव 338
 भवमन् 902
 भवन् 904
 भवक 870, C.
 भव 967
 भवसान 295
 *भवसान 279

अलक 27
 अलका 27
 अलम्बुस 585
 *अलम्बुसा 585
 अलक 26
 अलवाल 480, C.
 (See आलवाल)
 अलस 569
 अलान 209
 *अलाबू 838
 अलि 619
 अलिक 38
 अलिन्द 246
 अलीक 46
 *अलीका 46
 *अलुम 351
 अल्प 296
 *अल्ल 464, C.
 अव 511
 अवका 27
 *अवख्युस् 1001, C.
 अवगथ 223
 *अवगाथ 226
 *अवगीथ 227
 अवच 114
 *अवचक्षुस् 1001, C.
 अवट 142
 अवटु 762
 *अवड 171
 अवर्तस 565
 अवनि 680
 अवन्ति 665
 अवभृथ 229
 अवम 348
 *अवयु 741
 अवर 398

अवलन्तिका 76, C.
 अवस् 961
 अवस 569
 *अवसंचक्षुस् 1001, C.
 अवि 607
 अविन 282
 अविष 547
 अविषी 547
 *अविष्ट 764
 अवी 711
 अवीचि 627
 अव्यथिष 552
 अव्यथिषी 552
 अशानि 680
 अशित्र 459
 अशोक 21
 अश्मक 33
 अश्मन् 911
 *अश्मयु 741
 अश्रि 692
 अश्रु 806
 अश्व 505
 अषाढा 181
 अष्टका 77
 अष्टन् 903
 अष्टि 651
 असन 269
 असि 607
 असु 716
 असुर 423
 *असुरि 699
 अस्त 200
 *अस्तीक 50
 *अस्तु 773
 अस्त 446
 अस्थि 669

भस्मद् 899
 भस्त्र 387
 अहन् 902
 अहल्या 358
 अहि 614
 अंश 527
 अंशु 719
 अंशुक 57
 अंस 564
 अंहति 654
 अंहस् 962
 अंहि 692
 आ 605
 आकषिक 42, C.
 आखु 742
 आख्यस् 969, C.
 आगन्तु 773, C.
 आमस् 970
 आगामिन् 920
 *आचक्षस् 969, C.
 *आचिकीर्षणि 643
 आजि 620
 *आजिहीर्षणि 643
 आटरुष 561
 आडू 837
 आढक 33
 आढच 364
 आणि 619
 *आणुक 56
 *आणूक 59
 *आणूर 428
 आण्ड 169
 *आण्डू 836
 आति 620
 आत्मन् 916
 *आदिङ्ग 104

आदीनव 519
 आनक 72
 आपणिक 39
 आपतिक 39
 *आपदिक 39
 आपनिक 39
 आप्वा 506
 आभीर 422
 आमय 365
 आमिक्षा 597
 आमिष 549
 *भार्मावा 514
 भाग्व 318
 भात्र 392
 भास्त्रातक 83
 आयु 1
 आयुस् 998
 आरग्वध 254
 आरु 835
 आर्द्र 392
 *आलत्तिका 76, C.
 आलवाल 490, C. (See
 अलवाल)
 आलि 619
 आलिङ्ग 102, C.
 आलु 727
 आलू 837
 *आलूर 428
 भावसथ 233
 भाविस् 995
 भाशिर 415
 भाशु 1
 भाशुशुक्षणि 643
 भाष्ट 447
 *भासविन् 921
 भास्कोना 218

- भास्य 364
 *भाहल 472
 आह्ला 514
 इक्षु 826
 इक्ष्वाकु 757
 इक्षुद 242
 *इजसान 280
 इज्जल 474
 इड 880
 इड 3
 इडाविड 879
 *इडावत्सर 439, C.
 *इदुत्सर 439, C.
 इतर 438
 इति 651
 इतिक 45
 इतिश 537
 इदम् 938
 इध्म 340
 इन 261
 इन्दु 716
 इन्द्र 387
 *इफ(र) 316, C. (See रिफ)
 इभ 328
 इरा 389
 इरिण 195
 *इलात 209
 इल्लल 500
 इल्लला 500
 *इषस 572
 इविर 416
 इषीका 48
 इषु 729
 *इषुध 256
 इष्टका 77
 *इष्य 511
 *इष्या 511
 ईइ 880
 *ईड 3
 ईम् 941
 ईर्म 338
 ईर्ष्या 357
 ईर्ष्यालु 822
 *ईर्ष्यू 829
 *ईशान् 900
 ईशान 277
 ईश्वर 442
 ईश्वरी 442
 ईषीका 48
 ईष्य 340
 उक्थ 227
 उक्षन् 900
 उखा 88
 उग्र 396
 उचित 212
 उह 1003
 उद्या 1003
 *उच्चिलिङ्ग 105
 उच्चैस् 1003
 *उच्छीय 228
 उटज 184
 उडु 738
 उडुप 311
 *उडुव 311, C.
 उत 204
 उतथ्य 386
 *उत्कण्डुल 485
 उत्कलिका 38, C.
 *उत्कुरुट 155
 उत्पल 474
 उत्स 567
 उदक 29

उदर 399
 उदरार्थि 672
 उदर्क 26
 उदश्वित् 888
 उदरार्थि 672
 *उदिञ्च 123
 उदीची 112, C.
 *उदुम्ब 326
 उदुम्बर 444
 उद्गातृ 863
 उद्गार्थि 227
 उद्ग 388
 *उद्गुम् 351
 उद्गत्सर 439, C.
 *उद्गु 793
 उद्गुर 423
 उद्गेतृ 863
 उप 303
 उपक 33, C.
 उपचाकु 754
 उपद्रष्टृ 857, C.
 उपल 468
 उपवसथ 233
 उपहर 444
 *उभ्र 388
 उभा 342
 उम्बर 444, C.
 उरुण 190
 उरल 474
 उरश 531
 उरल्ल 967
 उरस 572
 उर 737
 उरवूक 61
 *उलक्षु 828
 उलप 307

उलूक 61
 उल्का 26
 उल्लुक 57
 उल्ल 319
 उल्लण 190
 उदानस् 985
 *उशस् 971
 उशिञ् 876
 उशीर 419
 उषप 305
 उषस् 971
 उष्ट्र 449
 उष्ण 183
 उष्णीष 556
 उष्मन् 912
 उस्त्र 388
 उस्त्रा 388
 *उह 388
 *ऊक 22
 ऊधस् 954
 ऊन 261
 ऊम 342
 ऊरु 736
 ऊर्णा 182
 ऊर्दर 403
 ऊर्ध्व 507
 ऊर्ध्वि 689
 *ऊर्वाह 814
 ऊष्मन् 911
 ऊक्ष 567
 ऊक्षर 440
 *ऊक्षरा 440
 *ऊग्नि 695, C.
 ऊचीक 48
 *ऊक्षर 397
 ऊक्षरा 397

कलीक 48
 कलीष 554
 कजु 722
 कज्ज 388
 कञ्जसान 279
 कण 183
 कत 201
 कति 609
 कतु 777
 कत्वन् 906
 कधज् 874
 कमु 730
 कमुसिन् 928
 कद्व 361
 कषभ 331
 कषि 609
 कण्व 511
 एक 21
 *एकानसि 708
 एडका 33
 एण 182
 एन 200
 एतद् 896
 एतश 539
 एतशस् 984
 एतस 581
 *एत्व 525
 *एधट 142
 एधतु 779
 एधस् 968
 *एधिस 91
 *एधिसु 126
 *एधिट 166
 *एधित् 526
 *एधिनि 683
 एनस् 979

एरका 33
 एरण्ड 176
 *एरा 389
 एर्वाह 814
 एव 505
 ओकस् 965
 ओजस् 959
 ओङ् 396
 ओतु 773
 ओदन 271
 ओम् 983
 ओषधि 675
 ओष्ठ 162
 ककन्द 245
 ककुद 243
 ककुम् 932
 ककुभ 333
 कङ्गोली 495
 कवखट 142
 कक्ष 564
 कङ्क 63
 कङ्कट 142
 कङ्कण 187
 *कङ्कणि 639
 कङ्कणीक 50
 कङ्कन 207
 *कङ्कन 8
 कङ्कनल 480
 कङ्क 761
 कक्षप 304
 *कचार 405
 कच्छ 124
 कच्छू 831
 कज्जल 474
 कञ्जुक 57
 कञ्जूल 491, C.

कञ्जार 405
 कटक 27
 *कटनि 680
 कटम्ब 321
 *कटर 812
 *कटर 589
 कटाह 591
 कटि 607
 कटिन्न 459
 कटीर 418
 कटु 716
 कटुक 51
 कटोल 493
 *कटोला 493
 कटुर 441
 *कटूरी 441
 कठर 397
 कठाकु 752
 कठिन 282
 कठेर 431
 कठोर 433
 *कडङ्गर 445
 कडन्न 456
 *कडभ 329
 *कडम 347
 कडम्ब 321
 कडार 405
 *कडिन्न 459, C.
 कडेवर 445
 *कणच 114
 कणय 365
 कणिश 535
 कणीक 46
 कणीका 46
 कणीचि 627
 *कणूक 60

कण्टक 27
 कण्ठ 162
 *कण्ड 169
 कण्डीर 418
 कण्डु 765
 कण्डू 831
 कण्डूल 488
 कण्डोल 493
 कण्व 505
 कन 208
 कन्नि 696
 कथक 33, C.
 *कथेर 431
 कदम्ब 322
 कदर 397
 *कट्ट 745
 कनक 27
 *कनिश 535
 कनीनक 77
 कनीनका 73
 कन्तु 773
 कन्था 225
 कन्द 237
 कन्दर 397
 कन्दल 465
 कन्दु 716
 कन्दुक 54
 कन्या 357
 कपट 144
 कपाट 148
 कपाल 475
 कपि 614
 कविमल 474
 कपिल 484
 *कपोट 161
 कपोत 217

कपोल 493
 कफ 316
 कफेलू 839
 कबर 397
 कबरी 397
 कम् 937
 *कमट 142
 कमठ 167
 कमण्डलुं 824
 कमर 397
 कमल 465
 *कम्पीट 151
 कम्बल 499
 कम्बु 799
 कम्बू 847
 कय 367
 कर 2
 करक 27
 *करकर 14
 करका 27
 करङ्क 62
 *करङ्ग 98
 *करञ्ज 114
 करञ्ज 136
 करट 142
 करण 187
 करणि 638
 करण्ड 173
 करभ 329
 करम्ब 321
 करम्भ 336
 करवाल 480, C.
 करवीर 422, C.
 *करह 589
 कराल 475
 करि 619

*करित्व 526
 करीर 418
 करीष 553
 करुण 196
 करुणा 196
 करुष 560
 करेणु 772
 करोट 160
 कर्क 23
 कर्कट 142
 कर्कटी 142
 कर्कन्धू 849
 कर्कर 9
 कर्करी 9
 *कर्कार 407
 कर्कारु 813
 कर्कोट 161
 कर्चूर 430
 *कजूर 427
 कर्ण 182
 कर्तारि 698
 *कर्तु 778
 कर्दम 347
 कर्षट 142
 *कर्पाटि 630
 कर्पर 408
 कर्पास 583
 कर्पूर 427
 कर्वट 142
 कर्वर 441
 कर्वरी 441
 कर्बुहार 410
 कर्बुर 423
 कर्मन् 911
 कर्मर 407
 कर्व 505

कर्ष 540
 कर्षक 31
 कर्षू 829
 कलकल 14
 कलङ्क 62
 *कलच 114
 कलत्र 456, C.
 कलभ 329
 कलम 347, C.
 *कलम्भ 336
 कलल 465
 कलविङ्क 65
 कलश 532
 कलशी 532
 कलह 589
 *कलान 209
 कलाप 308
 कलापक 33, C.
 कलाय 372
 *कलार 405
 कलि 607
 कलिका 38
 कलिक्र 102
 *कलिञ्च 123
 कलिन्द् 246
 कलिल 481
 कलुष 557
 कलेवर 445, C.
 कल्क 21
 *कल्पुष 557
 कल्मलीक 50
 कल्मष 562
 कल्माष 563
 *कल्मास 524
 कल्य 357
 कल्याण 193

कलोल 495
 कवक 27
 कवच 114
 *कवट 142
 कवन्ध 257
 *कवय 365
 कवल 469
 कवष 544
 *कवाक 34
 कवाट 148, C.
 कवि 606
 कविय 375
 *कविर 412
 *कशेरू 851
 कदमल 502
 कदमीर 420
 *कषाकष 16
 कषाय 372
 कधि 619
 कषीका 46
 कसार 405
 *कसिपु 798¹
 *कस्तूर 430, C.
 कहोड 172
 कहार 411
 कंस 564
 काक 21
 काकणि 640
 काकन्दी 245, C.
 काकि 623
 काकु 749
 काकुद 243
 काकीली 18
 *काचू 835, C.
 काञ्चन 275, C.
 काञ्चनार 410

काञ्चि 618
 *काणि 634
 काणुक 56
 काणुक 60
 *काणूर 428
 काण्ड 169
 कातर 437
 कादम्ब 322
 कानन 275, C.
 कान्तार 411
 कामल 465, C.
 कामि 618
 कारण्डव 519
 *काराल 479
 कारि 619
 कारु 1
 कारुष 561
 *कार्कण 186
 कार्षक 31
 काशि 607
 *कावि 619
 काष्ठ 162
 काष्ठा 162
 कासर 397
 कासार 405
 कासिका 40
 कासीस 576
 कासू 835
 काहल 474
 काहला 474
 किकि 623
 किकिदीवि 706
 *किकिवि 706
 किकीदिवि 706
 किखि 626
 *किङ्कणि 639

*किङ्किणीका 50
 किङ्गल्क 26
 किण्व 511
 कितव 518
 किम् 939
 किरण 188
 किराट 147
 किरात 209
 किरि 609
 किरीट 151
 किर्मार 422
 किलाट 147
 किलास 575
 किलासी 575
 किलिकिल 17
 किल्विष 551
 *किल्विषी 551
 किशोर 434
 किष्कु 751
 किसलय 368
 किंशारु 725
 कीकट 144
 कीकस 573, C.
 कीचक 83
 कीट 140
 कीमाश 534
 कीम् 941
 कीर 419
 कीर्ति 608
 कीलाल 475
 कु 729
 कुकुन्दर 403
 कुकुन्दुर 426
 कुकुर 426
 कुकूल 491
 *कुङ्कण 190

कुकुट 155
 कुकुभ 334
 ककुर 426
 कुक्ष 567
 कुक्षि 707
 *कुङ्कुण 190
 कुङ्कुम 352
 *कुङ्ग 107
 कुञ्ज 129
 कुञ्जर 403
 कुटच 114
 कुटज 130
 *[कुटनी 130, C.]
 कुटप 305
 कुटर 812
 कुटल 468
 *कुटाकु 753
 कुटि 619
 *कुटिम्ब 123
 कुटिल 481
 कुटीर 418
 *कुटुकुट 17
 *कुटुम 351
 कुटुम्ब 326
 *कुटेर 431
 कुट्टिम 849
 कुठाकु 753
 कुठार 408
 कुठि 614
 कुठेर 431
 *कुड 170
 कुडव 518
 *कुडुमा 351
 *कुडुव 524
 कुडमल 502
 कुडय 362

कुणप 305
 कुणार 815
 कुणाल 476
 कुणि 609, 635.
 कुणिन्द 246
 *कुणुकुण 17
 कुण्ट 163
 कुण्ड 170
 कुण्डल 465
 *कुण्डि 608
 कुण्डिन 282
 *कुण्ड 108
 कुतप 305
 कुतू 843
 कुथ 231
 कुथा 231
 कुथुम 351
 *कुथेर 431
 कुत्रि 695
 *कुट्टु 745
 कुन्त 224
 कुन्तल 474
 कुन्ति 652
 कुन्यु 716
 कुन्द 240
 कुन्दुम 352
 कुन्दुर 818
 *कुपल 465
 कुपिन्द 247
 *कुप 896
 कुबेर 431
 कुब्ज 129
 *कुब्धि 695
 कुब्र 390
 कुमार 409
 कुमारकु 741

कुमुद 244
 *कुमुल 487
 कुम्भ 337
 कुम्भीर 422
 *कुम्भल 503
 कुरङ्ग 101
 कुरङ्गी 101
 *कुरड 172
 कुरण्टक 28
 कुरर 399
 कुरव 518
 कुरवक 28
 *कुरिन्द 246
 कुरीर 419
 कुर 734
 *कुरकुर 17
 कुरण्टक 28
 *कुरुम 351
 कुरुम्भ 326
 कुर्कुर 426
 कलक 29
 कुलटा 143
 कुलव 518, C.
 कुलाय 372
 कुलाल 476
 *कुलिङ्ग 64
 कुलिज 135
 *कुलिञ्ज 123
 कुलिश 535
 कुलीर 419
 *कुलुम 351
 कुलूत 215
 *कुलूल 490
 कुल्म 315
 कुल्मल 503
 कुल्माष 563

*कुल्मास 584
 कुल्पा 362
 कुवल 469
 कुवली 469
 *कुवाकु 753
 कुविन्द 247
 कुश 529
 कुशल 468
 कुशाम्भ 320, C.
 कुशिक 45
 *कुशुण्ड 178 (See कुशुण्ड)
 कुश्रि 693
 *कुषप 305
 कुषाकु 753
 *कुषि 609
 कुषित 212
 कुषीतक 80
 कुष्ठ 164
 *कुष्मन् 912
 कुष्मल 502
 कुसित 212
 कुसिद 241
 कुसीद 241
 *कुसुण्ड 178 (See कुशुण्ड)
 कुसुम 351
 कुसुम्भ 337
 कुसूल 490
 *कुहड 171
 कुहर 399
 कुहु 729
 *कुहक 51
 कुहू 844
 कुच 112
 कुची 112
 कूप 297
 कुच 113

कूर्चक 113, C.
 कूर्चिका 113, C.
 कूर्प 298
 कूर्पर 403
 कूर्पास 583
 कूर्म 346
 कूबर 443
 कूष्माण्ड 176, C.
 कृक 23
 कृकण 190
 कृकवाकु 728
 कृच्छ्र 395
 कृशु 791
 *कृतु 791
 कुत्तिका 76
 कृत्या 361
 कृत्स 567
 कृत्वा 294
 कृदर 403
 कृन्त्र 458
 कृपण 188
 कृपाण 191
 *कृपाठ 815
 कृपालु 815, C.
 कृपीट 151
 कृमि 690
 कृमुक 53
 कृवि 705
 कृश 528
 कृशानु 794
 कृषक 31
 *कृषाकु 753
 कृषि 609
 कृषिक 41
 *कृषीट 151
 कृष्टि 651

कृष्ण 183
 कृष्णवेष्णा 182, C.
 कृसर 440
 कृसरा 440
 केकय 366
 केकर 435
 केका 26
 *केकाण 193, C.
 केतु 778
 केदार 411
 *केरड 172
 केरल 474
 केलि 608
 केलिकिल 19
 *केवयु 746
 केवल 465
 केश 530
 केसर 439
 केरव 519
 कैलिकिल 19
 कोक 21
 कोकिल 481
 *कोकाण 193, C. (See गोकान)
 कोटर 397
 *कोटव 519, C.
 कोटि 619
 कोटीर 418
 कोठर 403, C.
 *कोथूम 353
 कोद्रव 519, C.
 कोमल 474
 कोयष्टि 648
 कोर 434
 कोरक 27
 कोरदूष 561
 कोल 494

कोविदार 410
 कोश 529
 कोशातकी 83, C.
 कोष्ठ 164
 कोसल 465
 कोहल 465
 ककच 115
 ककर 403
 कतु 780
 क्रमुक 53
 क्रमेलक 66
 क्रयिक 38
 *क्रान्तुम् 942
 क्रिमि 613
 क्रिय 376
 *कुशिक 41
 *कुशित 212
 कुश्वन् 906
 कूर 395
 क्रेणि 634
 *क्रेलिम 354, C.
 कोड 172
 क्रोष्टु 773
 *क्रौश्व 265
 केदन् 900
 केदु 716
 होमन् 916
 कयि 691
 क्षणनु 793
 क्षन्त् 865
 क्षत्र 451
 क्षम् 937
 क्षमा 604
 क्षय 367
 क्षयक 27
 *क्षान्तुम् 942

क्षारक 27
 क्षित्वन् 906
 *क्षित्वरी 906
 क्षिप 5
 क्षिपक 29
 क्षिपका 29
 *क्षिपण 273
 क्षिपणि 642
 क्षिपणु 770
 क्षिपण्यु 804
 *क्षिपस् 572
 क्षिपस्ति 660
 क्षिप्र 388
 क्षीर 419
 क्षीरकाकोली 18, C.
 क्षुण 197
 क्षुद्र 388
 क्षुद्रा 388
 *क्षुद्रि 695, C.
 *क्षुधाद 815
 क्षुधादु 815, C.
 क्षुधुन 290
 क्षुष 301
 क्षुषक 29
 *क्षुप्र 388
 *क्षुभक 29
 क्षुमा 841
 क्षुर 396
 क्षुल्ल 33, C.
 क्षुल्लक 33
 *क्षूण 185
 क्षेत्र 451
 क्षेम 338
 क्षोणि 634
 *क्षोत् 857
 क्षोम 341

क्षमा 346, C.
 ख 87
 *खचिम 350
 खजप 304
 खजाक 34
 खझरीट 152
 *खटत् 883, C.
 *खटूर 427
 खटूर 441
 खट्टा 505
 खट्टूर 427
 खड्ड 92
 *खड्डू 845
 खण्ड 169
 *खण्डि 607
 खदिर 412
 खनि 619
 *खय 367
 खर 403
 *खरण्ड 176
 खरत् 883, C.
 *खरप 307, C.
 खर 508
 खर्जू 829
 खर्जूर 427
 खल 472
 *खलत 207
 खलति 653
 खलि 607, C.
 खलिन 282
 खलीन 286
 *खलूष 560
 खल्य 505
 *खल्वा 505
 खल्वाट 148, C.
 खण्य 299

खाण्ड 169
 खात्र 449
 *खादत् 883, C.
 खादि 607, C.
 खानि 619
 खारी 411
 खिदिर 416
 खिद्र 388
 खुर 396
 *ख्यस् 969
 गगन 275
 *गङ्गम 13
 गङ्गा 92
 गच्छ 124
 *गडन्त 221
 गडयन्त 221, C.
 *गडयन्ती 221, C.
 गडयित्नु 797
 *गडाक 34
 गडु 716
 गडेर 431
 *गङ्ग 92
 गणिम 349
 गणेय 370, C.
 गण्ड 168
 गण्डयन्त 221, C.
 *गण्डाल 475
 गण्डि 619
 *गण्डूल 488
 गण्डूष 560
 गण्डोल 493
 गडयित्नु 797
 *गद्र 92
 गद्र 8
 गन्तु 773
 *गन्धिक 45, C. (See गन्धिक)

गन्धर्व 508
 *गण्डिक 45, U. (See गण्डिक)
 गभस्ति 661
 गभीर 422
 *गम् 937
 गमथ 232
 *गमि 607
 गमिन् 919
 *गमेणु 772
 गम्भीर 422
 गय 370
 गया 370
 *गरटु 762
 गरभ 329
 *गरुट 153
 गरुड 153
 गरुत् 890
 गर्ग 92
 गर्गर 9
 गर्गरी 9
 गर्त 200
 गर्दभ 329
 गर्भ 327
 गर्मुन् 890
 गर्व 505
 गर्वर 441
 गर्वरी 441
 गवय 365
 गवल 465
 गवीधुक 74
 गवेधुका 74
 गहन 275
 गहर 444
 *गाण्डि 619
 गातु 778
 गात्र 453

गात्रा 453
 गाथा 225
 गाधि 607
 *गान्तुम् 942
 गान्त्र 447
 गामिन् 920
 गारित्र 460
 *गारिट 159
 गिर 943
 गिरण 188
 गिनि 609
 गुगुड 824
 गुच्छ 124
 *गुजुगुज 17
 गुड 170
 गुडा 170
 *गुडुगुड 17
 गुडूची 120
 गुडेर 431
 गुण 186
 गुत्स 568
 गुद 239
 गुधेर 432, U.
 गुन्ना 396
 गुपिल 488
 *गुधेर 431
 गुह 734
 गुलुञ्छ 126
 गुल्फ 315
 गुल्म 346
 गुवाक 35
 गुह 5
 गुहा 5
 गूथ 231
 गुर्जर 404
 गुर्जरी 404

गुवाक 37
 *गूहु 779
 *गूहु 824
 गुञ्जन 269, C.
 गुत्स 568
 गृधु 729
 गृध 388
 गृष्टि 649
 गृहयाय्य 373
 *गृहाक 35
 *गृहाण 191
 *गृहोल 494
 *गेर 811
 गेण 199
 गेह 587
 गो 867
 गोत्र 451
 गोत्रा 451
 गोधूम 353
 *गोपानसि 708
 गोपीथ 227
 गोभिल 484, C.
 गोमायु 726, C.
 गोर्वर 403
 गोल 494
 गोलनिका 76, C.
 गोला 494
 *गोलुगुल 19, C.
 गौर 396
 *गौलुगुल 19, C.
 ग्रन्थि 607
 *ग्रन्थुस् 997
 ग्रहणि 638
 ग्रहि 619
 ग्राम 339
 प्रावद् 905

ग्राहि 619
 ग्रीवा 514
 ग्रीष्म 346
 *ग्लानु 773
 ग्लौ 868
 *घङ्ग 110
 *घङ्गा 110
 *घटघट 14
 घटा 141
 घण्टा 141
 *घतन 272
 घर्घर 9
 घर्घरी 9
 *घर्घरीका 50
 घर्म 338
 *घसुरि 699
 घस्र 387
 घाटा 141
 घाति 618
 घासि 618
 *घुरुघुर 17
 घूक 24
 घूर्णि 637
 घृणा 183
 घृणि 635
 घृत 201
 घृष्टि 705
 घोर 434
 घोषयितु 797
 *ग्रेलिम 354, C.
 *ग्रोम 346
 *चकुर 423
 *चकोर 433
 चक्र 7
 चक्रधर 20
 चक्रवाल 480, C.

चक्र 733
 चक्रुः (*perf.*) 20 C.
 चक्षस् 969
 चक्षुस् 1001
 चक्षुर 423
 चक्ष्म 12
 चञ्चरीक 50
 चञ्चल 465
 चञ्चा 122
 चञ्चु 716
 चटक 27
 *चटर 397
 *चटस 569
 *चटाकु 752
 *चटि 607
 चटु 726
 चटुल 485
 चणक 27
 *चणव 515
 *चणस् 957
 चण्ड 163
 चण्डानक 82
 चण्डाल 475
 चण्डि 607
 चण्डिल 481
 *चण्य 296
 *चण्णा 296
 चतुर् 948
 चतुर 423
 चत्वर 441
 *चत्तरी 441
 [चनस् 957, C.]
 चन्दन 269
 चन्दिर 412
 चन्द्र 387
 चन्द्रमस् 986

चषट 142
 चपल 465
 *चपाल 475
 *चपुष 557
 चपेट 158
 चपेटा 158
 *चमट 142
 *चमड 171
 चमर 397
 चमस 569
 चमसी 569
 चमू 829
 चमूक 819
 चम्पक 38, C.
 चम्पा 296
 चम्पू 841
 चर 2
 चरक 27
 चरण 187
 चरण्य 804, 746, C.
 चरम 347
 चरि 619
 *चरिण्टी 150
 चरु 726
 *चर्करित 206
 चर्करित 206
 चर्मन् 911
 चर्वणि 641
 *चलुष 557
 चषक 27
 चषाल 475
 *चहोल 493
 चाटु 726
 *चाणस् 957
 चाणूर 428
 चात्यान् 480

*[चानस् 957, C.]
 *चारि 619
 चारित्र 460
 चारु 726
 चारुदेष्ण 199, C.
 चार्वाक 37, C.
 चिकुर 426
 चिककण 190
 चित्त 201
 चित्र 454
 चित्रभानु 786, C.
 *चित्रानसि 708
 *चिन्ति 652
 चिबुक 57
 *चिम्बा 325
 चिर 388
 *चिरिङ्क 64
 चिरिण्टी 150
 *चिर्भिटी 149
 *चिलान 209
 चिह्न 268
 चीर 392
 *चीवर 443
 *चुक्कण 187
 चुक्र 393
 *चुण्डि 632
 *चुण्ण 301
 *चुप्प 388
 चुत्र 390
 *चुरिक 45, C. (See भुरिक)
 *चुरुचुर 17
 *चुरम्भ 326
 चुलुक 57
 चुलि 608
 च्चुक्र 57
 *चर्च 113

चूर्णि 634
 चेक्रीयित 205
 *चेटि 608
 चेतस् 952
 चेह 806
 चोक्ष 597, C.
 चोच 122
 चोर 434
 *चोरड 171
 *च्यूप 297
 *च्यौक्क 268
 *च्यौक्की 268, C.
 छगल 471
 छटा 141, C.
 छल 446
 छत्री 446
 छत्तर 444
 *छदन्ति 665
 छदिस् 989
 छगन् 911
 छन्दस् 954
 *छपत् 883
 छर्दि 607
 छर्दिस् 989
 छल 471
 छवि 706
 छाग 92
 छागल 471
 छात्र 451
 *छादिस् 989
 छाया 357
 छित्तर 444
 छिदक 30
 छिदि 609
 छिदिर 416
 छिद्र 388

*छिवि 706
 *छुपत् 883, C.
 *छुरुचुर 17
 *छृदि 609
 छेक 26
 छेदक 30
 *छेवा 514
 जगत् 885
 जगती 885
 जघन 272
 जघ् 733
 जङ्गम 13
 जङ्गल 467
 जङ्घा 109
 *जजल 18
 जटा 139
 जटायु 1, C.
 जटायुम् 998, C.
 जटिल 481
 जठर 403
 जतु 721
 जतु 809
 जनक 27
 *जनयितु 797
 जनि 607
 जनित्व 526
 जनिमन् 917
 जनुस् 997
 जन्तु 778
 जन्मन् 911
 जन्य 361
 जन्तु 801
 *जम् 387
 *जम् 937
 जम्बाल 480

जम्बीर 422
 जम्बुक 57
 जम्बू 847
 जम्भ 327
 जम्भा 327
 जय 367
 जयन 269
 जयन्त 221
 जयन्ती 221
 जयि 606
 जरठ 167
 जरण्ड 173
 जरन्त 219
 जरायु 1, C.
 *जरुट 153
 *जरुड 153
 जरुथ 236
 *जरुष 560
 जर्जर 9
 जर्जरी 9
 *जर्जरीका 47
 जर्ण 182
 जर्त 200
 जलधर 20
 जलाष 545
 जलूका 58
 जमुरि 699
 जहक 33
 जहु 789
 जागृवि 705
 जाजलि 18, C.
 *जाण्ट 140
 जानु 1
 जामातृ 860
 जामि 618

जाय 361

जायु 1

जाल्म 346

*जिगन्तु 792

*जिगन्तु 792

जित्वन् 906

जित्वरी 906

जिन 261

जिह्म 339

*जिहियाण 278

जिह्वा 513

जीमूत 216

जीर 392

जीरदानु 795

जीर्वि 705

जील 392, C.

जीवथ 232

जीवन्त 220

जीवन्ती 220

*जीवर 397

जीवानु 782

*जीवेणु 772

*जीव्नि 694

जुघुषुः (perf.) 20, C.

*जुहुराण 278

जूट 140

जूर्णि 634

*जेसर 439

जैत्र 447

जैवानुक 67

*जैवानुका 67

ज्ञाति 646

ज्योतिरिङ्गण 190, C.

ज्योतिस् 901

ज्योन्नाक 37

झञ्झा 137

झर्झर 9

झर्झरी 9

झर्झरीक 50

*झर्झरीका 50

टिडिभ 332

डमर 402

*डहर 403

डामर 402

डिण्डिम 356

डिण्डीर 422

*डिपत् 883, C.

डिम्ब 325

डका 26, C.

तक्मन् 911

तक 388

तक्षन् 900

तगर 403

*तक्षकि 692

तङ्गण 187

तट 139

तटाक 34

तडाक 34

तडाग 97

तडित् 887

तण्ड 168

*तण्डाल 475

तण्डु 765

तण्डुल 485

तन 203

*तनु 738

तद् 895

तनय 365

*तनाल 475

तनु 716

तनुत्र 461

तनुस् 997

तनू 829
 *तन्त 200
 *तन्तिडीक 50, C.
 तन्तु 773
 तन्त्र 451
 तन्त्रि 607
 तन्त्री 711
 तन्द्रा 396
 तन्द्री 711
 तन्यतु 781
 तपस् 952
 तपस 569
 तपुस् 997
 तमक 27
 तमङ्ग 98
 तमंत 207
 तमस् 952
 तमस 569
 तमसा 569
 तमाल 475
 तमि 607
 *तम्बूल 489
 तर 2
 तरक्षु 827
 तरङ्ग 98
 तरट 142
 *तरड 171
 तरण 187
 तरणि 638
 तरण्ड 173
 तरन्त 221
 तरन्ती 221
 तरल 465
 तरस् 952
 तरि 606

तरी 711
 तरीष 553
 तरु 716
 तरुण 288
 तरुत्र 461
 *तर्कार 406
 तर्कु 723
 *तर्कु 845
 तर्ण 182
 तर्हू 846
 *तर्प 296
 तर्ष 540
 तर्स 564
 *तलप 304
 तलुन 288, C.
 *तलूक 58
 तल्य 296
 तविष 550
 तविषी 550
 तसर 440
 ताडि 618
 तात 203
 *तापि 618
 तामरस 573
 ताम्बूल 489
 ताम्र 392
 तालि 618
 *तालीस 576
 तालु 727
 ताळूर 428
 ताविष 550
 ताविषी 550
 तिक्ता 204
 तिग्म 345
 तितड 748

*तितल 18
 *तितिर 733
 तितिरि 611
 तिथ 231
 तिथि 674
 तिनिश 537
 तिन्निडीक 50
 तिन्दुक 54
 तिमि 613
 तिमिर 416
 तिरम् 971
 तिरीट 151
 *तिर्तिर 10
 तिलक 29
 तीक्ष्ण 186
 तीर्थ 227
 तीवर 444
 तीव्र 396
 तुक् 869
 तुग्र 396
 तुङ्ग 107
 तुच्छ 124
 *तुडुव 524
 तुण्ड 170
 तुण्ड 608
 तुण्डिल 481
 तुत्थ 227
 तुद 5
 *तुदन 273
 तुन्द 240
 *तुन्न 390
 तुमुल 487
 तुम्ब 320
 तुम्बुरु 817
 तुरण 190, C.

तुरि 609
 *तुरुम्ब 326
 तुरुष्क 26
 तुल्ल 500
 *तुविस् 996
 तुवार 408
 *तुस्ता 203
 तुहिन 253
 *तूक 24
 तूण 185
 तूणीर 422, C
 *तृप 297
 तूर्णि 634
 तूवर 443
 तूष्णीम् 940
 तूस्त 203
 तृण 186
 तृपत् 881
 तृपल 468
 तृपला 468
 तृप् 388
 तृष्णा 183
 तेजस् 952
 तोक 21
 तोकमन् 916, C.
 तोमर 403
 तोसल 465
 तौन्वलि 500, C.
 त्यद् 895
 *त्रपिचा 117
 त्रपु 716
 त्रपुस् 997
 त्रपुस 578
 त्रय 367
 *त्रवण 190 C.

*त्राक 21
 त्रि 615
 त्रिषवण 274, C.
 त्रिष्टुभ् 932
 त्रोटि 608
 त्रोट 461
 त्वच् 872
 त्वष्ट 865
 त्विषि 609
 त्सरु 716
 दक्षाय्य 373
 दक्षिण 194
 दक्षिणा 194
 दगु 759
 दण्ड 168
 दधि 607, C.
 दधिषाय्य 374
 दधीचि 627
 दनु 793
 दन्त 200
 *दपत् 883, C.
 दभ्र 388
 *दमाहक 81
 दमुनस् 987
 दमूनस् 987
 *दय 367
 *दरक 27
 *दरत 207
 दरह् 894
 *दरदर 14
 दरि 606
 *दरुट 153
 *दरुड 153
 *दर्ण 182
 दर्दर 9

*दर्दरी 9
 दर्दरीक 47
 दर्दुर 426
 दर्दू 846
 दर्भ 327
 दर्व 505
 *दर्वर 441
 *दवरी 441
 दर्वि 704
 दर्शत 207
 दलय 304
 दलिक 38
 दल्य 327
 दल्यि 687
 दवर 397
 *दवाक 34
 *दवि 706
 दशन् 901
 दशेर 431
 *दश्र 388
 दस्य 340
 दस्यु 801
 दश्र 387
 दहन 269
 *दस्यु 801
 दह 387
 दाक 21
 दाडिम 355
 दाडिमी 355
 दात्यूह 594
 दात्व 525
 दानु 786
 दामन् 911
 दाह 1
 दाहण 196

दाश 527
 *दिङ्ग 102
 दिति 668
 दिदिवि 706
 दिधिषू 842
 दिधीषू 842
 दिन 268
 दिलीप 310
 दिव् 949; 20, C
 दिवन् 901
 दिवस 572
 दिवा 599
 दिष्ट्या 601
 दीदिवि 706
 *दीधीषाय्य 374
 दीन 261
 दीर्घ 110
 दीवि 706
 दुकूल 491
 दुण्डुभ 335
 दुन्दुभि 686
 दुर 943
 *दुर्दुष्ट 156
 दुर्दुष्ट 156
 दुलि 609
 दुष्ट 782
 दुष्यन्त 222
 दुस् 999
 दुहितृ 865
 दुःख 87, C
 दूत 201
 दूर 396
 *दूषिका 38
 दूषीका 46
 दूति 651
 *दूतन् 906

*दूदर 403
 दून्मू 841
 दूप् 388
 *दृप्ता 388
 दृशान 277
 दृशोक 48
 दृशीका 48
 *दृशोलिम 354, C.
 दृषद् 898
 *देभि 611
 देवका 27
 देवट 142
 देवन 269
 देवयु 741
 देवर 397
 देवल 465
 *देवि 608
 देविका 27
 देवृ 852
 देष्ण 199
 देहली 465
 *दोर 434
 दोला 494
 दोषा 604
 दोस् 1005
 दोहद् 244, C.
 द्यु 744
 द्युति 609
 द्युन्न 266
 द्युवन् 901
 द्यो 867
 द्योतन 269, C.
 द्यौन्न 448
 द्रङ्ग 95
 द्रङ्गा 95
 *द्रमल 465

इमिल 481
 इविण 194
 इक् 870
 इक्षा 597
 *इक्क 95
 इ 744
 इणा 184
 *इमल 502
 *इहत् 884
 *इहथ 234
 *इहाण 191
 इहिण 195
 इहा 364, C.
 इकाण 193, C.
 इोण 184
 इोणी 184
 इार 944
 इार 411
 इि 615
 धत्तूर 430, C.
 धनायु 1, C.
 धनु 716
 धनुष 559
 धनुस् 997
 धनू 829
 धन्वन 900
 धमक 33
 धमनि 680
 धय 367
 धरक 27
 धरणि 638
 धरीमन् 918
 धरण 196
 धर्मादि 709
 धर्तृ 857
 धर्म 451
 27

*धर्मो 451
 धर्म 338
 धर्मन् 911
 धर्मयु 741
 *धवन 274
 धवल 465
 धाक 21
 धाणक 70
 धातु 773
 धानका 71
 धाना 258
 धान्त 33, C.
 धान्य 379
 धाम 338
 धामन् 911
 धारा 389
 *धिक्क 102
 धिवण 189
 धिवणा 189
 धिण्य 364
 धिण्या 364
 *धीना 268, C.
 धीर 389
 धीवन् 908
 धीवर 444
 *धुत्तूर 430
 धुनि 678
 धुन्धु 785
 धुर 943
 धुवक 29
 धुवका 29
 धुवन 274
 धूक 22
 *धूका 22
 धूनि 679
 धूम 340

धृक् 396
 *धूर्ति 637
 धूर्त 201
 धूलि 701
 धूसर 440
 धृत्वन् 906
 धृत्वासी 906
 *धृवान् 191
 धृषु 729
 धेन 268
 धेना 268, C.
 धेनु 787
 *धोत 200
 *धोत्र 451
 ध्यात्व 525
 ध्याम 340
 ध्यामन् 911
 ध्रुवक 29
 ध्रुवका 29
 *ध्रुविल 483
 *ध्वजप 304
 ध्वनि 607
 *ध्वान्ति 618
 नक्तम् 935
 नक् 4
 नक्षत्र 456
 नक्ष 4; 87, C.
 नग 4
 नगर 403
 नम 268
 नट 139
 नदनु 793
 *नहरि 698
 नदाल 475
 ननान् 856
 नन्दन् 220

नन्दन्ती 220
 नन्दयन्त 221, C.
 नन्दयन्ती 221, C.
 *नन्दयिषु 797
 *नन्दाल 475
 नन्दि 607
 ननुंसक 32
 ननु 862
 नभस् 952
 नभस 569
 नभाक 34
 नमत 207
 *नमन 456
 नमस् 952
 नमस 569
 *नमाक 84
 नमि 613
 नमेरु 811
 नपन 269, C.
 नरक 27
 नर्कुट 155
 नर्मन् 911
 नलिन 282
 नल्व 505
 नवन् 900
 नवा 4
 *नख 887
 नहुष 557
 नशुक 57
 नाक 4
 नाकु 720
 *नामयन्त 958, C.
 नाडी 712
 *नापत 209
 *नान् 447
 नापित 211

नाम 621
 नामन् 916
 नारङ्ग 99
 नालिकेर 432, C.
 नासिका 40
 नासीर 422, C.
 *नाहल 466
 *नाष्ट 417
 नि 616
 निकषा 598
 निकुञ्ज 129, C.
 निकुम्भिल 484, C.
 निकुम्ब 326, C.
 निष्प 511
 *निष्ठाकु 754
 *निचुर 426
 निचुल 487; 426, C.
 नितम्ब 317
 नित्य 364
 *निथ 231
 निद्रा 396
 निधन 273
 निधि 613
 निमित्त 204
 निश 266
 निम्ब 325
 निपुत 204, C.
 *निरुध 231, C.
 निरुध 229
 निर्वृह 598
 निर्वृति 610, C.
 *निशीक 48
 निषसथ 233
 *निषेण 296, C.
 निशीथ 228

*निश्रेणि 634, C.
 निषङ्गधि 671
 निषदूर 441
 निषदूरी 441
 निषथ 252
 निष्क 26
 निपुर 426
 निष् 994
 *निहाक 21
 निहाका 21
 नीक 22
 नीका 22
 नीच 1003
 नीषा 1003
 नीचैस् 1003
 नीड 170
 नीथ 227
 नीप 302
 नीर 368
 नीलकु 761
 नीवर 443
 नीवि 705
 नीव 396
 नुर 5, C.
 *नूष 227
 *नूषन् 973
 *नूषत् 973
 नूनम् 935
 नूपुर 426
 नृ 854
 नृचक्षस् 969, C.
 *नृतस 572
 नृत् 844
 नेतृ 857
 *नेत् 525
 *नेनिष् 932, C.

नेप 302
 नेम 338
 नेमि 687
 *नेन 806
 नेष्ट 864
 *नोदुत 19
 नोषस् 973, C.
 नौ 868
 *नौतुत 19
 न्यङ् 724
 न्युद 242, C.
 न्युङ् 90
 पक्ष 451
 पक्ष 564
 पक्षस् 983
 पक्ष्यन् 916
 पङ् 63
 पङ् 761
 पक्षत 207
 *पचन 456
 पचन 269, C.
 पचि 607
 *पचेनु 772, C.
 पचेलिम 354
 *पण्ड 124
 पञ्चन् 900
 पञ्चाल 475
 पञ्जर 397
 पटत् 883
 पटल 465
 पटह 589
 पटाका 34
 पटीर 418
 पटु 716
 *पटुल 485

*पटोला 493
 पटुन 292
 *पटुस 580
 *पटिस 579
 *पटुम 352
 पटि 607
 पणव 515
 पण्ड 168
 *पण्ण 182
 पतङ् 98
 *पतत् 883, C.
 पतन 456
 पतनि 697
 पतनिन् 930
 *पतनु 793
 पतस 569
 पताका 34
 पति 659
 पतेर 431
 पत्तन 292
 पति 646
 पत्तूर 430
 पत्त 451
 पत्सल 504
 पथ 231
 पथिन् 926
 *पदपद 14
 पदाति 620
 पदाति 620
 पदि 607
 *पदिर 412
 *पदेनु 772, C.
 पद्म 338
 पद्म 387
 पद्म 505
 पद्मन् 904

पनस 569
 पञ्च 258
 पपी 714
 पम्पा 300
 *पय 367
 पयस् 953
 पयोधस् 974
 पर 2
 *परङ्ग 98
 परण 187
 *परत 207
 परम 347
 परमेष्ठिन् 925
 परशु 742
 परश्वध 255
 *परह 589
 पराक 37, C.
 *पराट 145
 परि 606
 *परिचक्षुस् 1001, C.
 परिज्वन् 902
 परिवत्सर 439, C.
 परितोय 346
 परीर 418
 परुष 557
 परुस् 997
 परुष 560
 पर्जन्य 380
 पर्ण 182
 पर्णमुष् 20, C.
 पर्णरुह् 20, C.
 पर्णशुष् 20, C.
 पर्णसि 709
 *पर्दाडु 752
 पर्थ 296
 पर्थट 144, C.

पर्परीक 47
 *पर्परीका 47
 पर्याण 198
 *पर्व 505
 पर्वत 207
 पर्वन् 904
 *पर्वि 704
 पशु 825
 पर्वद् 897
 *पलक्षु 827
 पलल 465
 *पलह 589
 पलाण्डु 767
 पलाज 475
 पलाश 533
 *पलि 619
 *पलिङ्ग 102
 पलित 210
 *पलिव 522
 *पलिश 535
 पल्य 357
 पल्लव 515
 पल्लि 607
 पल्ली 464, C.
 पल्लल 499
 पवन 269, C.
 पवाका 34
 पवि 606
 पवित्र 459, C.
 पवीर 418
 पशु 731
 *पशूर 427
 *पष्ट 166
 पस्त्य 360
 पाक 21
 पाकल 474

पाकु 57
 पाजम् 977
 पाटल 465
 पाटलि 702
 पाटीन 287
 पाणि 618
 पाण्ट 140
 पाण्डर 403, C.
 पाण्डु 766
 पाताल 479
 पाति 659
 *पातु 775
 पात्र 446
 पात्री 446
 *पात्व 525
 पाथस् 977
 पाथिम् 993
 पादू 835
 पाप 296
 पाप्मन् 916
 पायन् 911
 पायर 403
 • पाया 338
 पायु 1
 पारज 873
 *पारिन्द 248
 पार्श्व 523
 पार्णि 636
 पालि 619
 पालिन्द 248
 *पालीक 46
 *पामूर 428
 पाश 527
 पाषाण 192
 पांशु 718
 पिक 41

पिङ्ग 102
 पिचण्ड 176
 पिचु 735
 पिच्छ 125
 पिच्छल 125, C. (See पिच्छल)
 पिच्छिल 125, C. (See पिच्छल)
 पिच्छ 126, C.
 *पिच्छोल 495
 पिञ्जर 397
 पिञ्जूल 488
 पिञ्जुष 561
 पिटक 30
 पिठर 399
 *पिठिर 417
 *पिण्डाल 475
 पिण्डि 608
 पिण्डिल 481
 पिण्डीतक 79
 पिण्याक 36
 पितु 775
 पितृ 858
 पित्त 204
 पिनाक 36
 पिपीलिका 45
 *पिप्परी 11
 पिप्पली 11
 पियार 815
 पियाल 476
 *पिलाल 476
 *पिलिपिच्छ 126
 पिशाङ्ग 101
 पिशाच 116
 पिशित 212
 पिशुन 290
 पिष्टातक 83
 *पीक 24

पीठ 163
 पीत 201
 पीतडु 745
 पीतु 775
 पीथ 227
 पीनस 582
 पीयु 741
 पीयूक्षा 597, C.
 पीयूष 560
 पीलु 821
 पीवन् 908
 पीवर 444
 पुङ्ख 86
 पुच्छ 125
 पुञ्ज 128
 *पुटिन 283
 *पुटोर 419
 *पुटुपुट 17
 पुण्ड 170
 पुण्डरीक 50
 पुण्डू 396
 पुण्य 361
 पुण्यकृत् 20, C.
 पुत 204
 पुत्तिका 76
 पुत्र 455
 पुत्रल 474, C.
 पुनर् 947
 *पुपुर् 733
 पुर् 943
 पुरण 168
 पुस् 971
 पुरा 599
 पुरि 609
 पुरीतत् 892, C.
 पुरीष 554

पुर् 729
 *पुर् 155
 पुर्दंशम् 976
 *पुर्पुर 17
 *पुर्म्भ 326
 पुर्ष 558
 पुर्रवम् 976
 पुरोधम् 974
 *पुर्पु 10
 पुलक 29
 पुलस्ति 660
 पुलस्य 363
 पुलह 590
 पुलाक 35
 पुलिक 41
 पुलिन 283
 पुलिन्द् 246
 *पुलूल 490
 *पुवन् 901
 *पुवि 609
 पुष्क 22
 पुष्कर 436
 पुष्कल 496
 पुस्त 201
 पुंस् 1002
 पुग 93
 *पूच 112
 *पूची 112
 पूतना 293
 पूतर 438
 पूति 651
 पूतीक 50
 पूय 301
 *पूरिम 349
 पूर 807; 729, C.
 *पूरि 634

पूर्त 201
 पूर्व 511
 पूव 542
 पूवन् 900
 पूतना 293
 पूथ् 893
 पूथङ् 874
 पूथिवी 521
 पूथु 730
 पूथुक 57
 पूथुल 487
 पूदाकु 756
 पूम्भि 679
 पूषत् 884
 पूषत 208
 पूषती 884
 पूषित 212
 पूष 163
 पूष्णि 635, C.
 पेचक 33
 पेटक 30
 पेत्य 526
 पेरु 806
 पेलव 515
 पेलि 608
 *पेलिम 354, C.
 पेशल 465
 पेशि 608
 *पेविम 349
 पोगण्ड 174
 पोत 200
 पोतु 773
 पोतृ 863
 पोत्र 461
 *पोला 494
 पोषयितु 797

*प्यात्व 525
 *प्यान 258
 प्रख्यस् 969, C.
 प्रगाथ 231, C.
 प्रचुर 426
 प्रचेतस् 952, C.
 प्रति 647
 प्रतिदिवन् 901
 प्रतिप्रस्थात् 863
 प्रतिबोधिन् 923
 प्रतियायिन् 923
 प्रतिहर्तृ 863
 प्रतीक 50
 प्रत्ति 647
 प्रत्यूष 561, C.
 प्रथम 347
 *प्रपणिक 42, C.
 प्रपतन 269, C.
 प्रपुनाट 148
 प्रबोधिन् 923
 प्रभृति 651
 प्रयायिन् 923
 *प्ररीत्वन् 910
 *प्ररीत्वरी 910
 प्रशास्त्रु 857, C.
 *प्रसत्त्वन् 910
 *प्रसत्त्वरी 910
 प्रस्कन्दन 269, C.
 प्रस्तोतृ 863
 प्रस्थायिन् 924
 प्रहि 616
 प्रह 514
 *प्रा 605
 प्राकषिक 42
 प्राणय 232
 प्राणन्त 220

प्राणन्ती 220
 प्रातर् 945
 प्रादुस् 997
 *प्राद्यर 403
 प्रापणिक 42
 *प्रापनिक 42
 *प्रामर 403
 *प्राशिर 415, C.
 प्रांशु 719, C.
 प्रियङ्गु 761
 *प्रियाणक 69
 प्रियाल 476
 *प्रुक्षि 707
 पुष्पा 511
 प्रेत्तरी 910
 प्रेर्त्तन् 910
 प्रेर्त्तरी 910
 प्रोथ 225
 प्रूक्ष 566
 प्रूव 2
 प्रीहन् 902
 प्रूक्षि 707
 प्रूति 646
 *प्रव(र) (?) 514, C.
 *फनस 573
 फर्फरीक 50
 फलक 27
 फलहक 33, C.
 *फलाफल 16
 फलूष 560
 फल्यु 758
 फल्युन 291
 फल्युनी 291
 फालि 618
 फेन 268
 *फेल् 830
 28

बहरी 397
 बधिर 416
 बन्धक 27
 बन्धिन्न 459
 बन्धु 716
 बन्धुर 423
 बन्धूक 58
 बन्ध्या 357
 बब्बूल 491
 बभु 783
 बर्बर 397
 बर्बरी 397
 बर्हिण 194
 बर्हिस् 990
 बलजा 133
 बलाका 34
 *बलाल 475
 बलास 574
 बलाहक 81
 बलि 607
 बलिश 536
 बलूक 58
 बलूल 488
 बल्व 317
 बल्वज 133
 बहिस् 990
 बहु 726
 बहुल 486
 बहुला 486
 बालिश 536
 बाण्य 299
 बाहु 726
 बिभीतक 78
 बिम्ब 325
 बिम्बी 325

*बिलाहक 81
 बिल्व 511
 बीज 127
 बुक्कण 187
 बुक्कस 573, C.
 बुहुद 244
 बुध 5
 *बुधन 273
 बुधान 277
 बुध्न 261
 बुस्त 201
 बृहत् 884
 बृहती 884
 *बृहदाशस् 958, C.
 *बोक्काण 193, C. (See कोक्काण)
 बोधि 608
 *बोलुबुल 19
 *बौलुबुल 19
 ब्रह्मन् 913
 *भकाल 477
 भगल 474
 भगाल 477
 भाटिन् 459, C.
 *भटिल 481
 *भडिल 482
 *भडीर 422
 भण्ड 168
 भण्डि 608
 भण्डिल 482
 भण्डीर 422
 भदन्त 222
 भद्र 391
 *भद्राक 37
 *भन्दाक 34
 *भन्द्र 391
 भयानक 71

*भरक 27
 भरट 142
 भरण 187; 269, C.
 भरणि 638
 भरण्ड 173
 भरत 207
 भरथ 232
 भरि 606
 भरीमन् 918
 भरु 716
 भरुज 134, C.
 *भरुट 153
 *भरुड 153
 भर्ग 92
 भर्गस् 966
 *भर्जू 829
 भर्तु 857
 *भर्भर 9
 *भर्भरी 9
 भर्मन् 911
 भल्लातक 82
 भल्लुक 51
 भल्लूक 60
 भव 2
 भवत् 886
 भवन 274
 भवन्त 221
 भवान्ति 665
 भवन्ती 2 1
 *भवाणक 68
 *भवि 606
 भविन् 922
 भविल 481
 *भवेणु 772
 *भषद् 894, C.
 भसद् 894

भक्षा 451
 भस्मन् 911
 भाटि 618
 भाण्ड 168
 भातु 773
 भानु 786
 *भाप 296
 भाष 338
 भामा 338
 *भार्त्र 447
 भातु 727
 भालूक 58
 भालूक 60
 भावित्र 460
 भाविन् 922
 भातुक 57
 भासन्त 221
 भासन्तो 221
 *भासयन्त 221, C.
 भिक्षुणी 198
 *भिक्षु 102
 भित्तिका 76
 भिदक 30
 *भिदथ 234
 भिदि 609
 भिदिर 416
 भिदु 729
 भिदेलिम 354
 भिद्र 388
 *भिलिङ्ग 103
 भिल्य 340
 भिल 464
 भिषङ् 874
 भिषज 131
 भिषज 131

भीम 344
 भीष्म 344
 *भुम 396
 *भुजप 305
 भुजि 609
 भुजिष्य 384
 भुज्य 802
 भुरण 190, C.
 भुरण्यु 746
 *भुरिक 45, C. (See सुरिक)
 भुरिङ् 875
 *भुर्भुर 10
 *भुलिक 45, C.
 *भुलिङ्ग 103
 भुवन 274
 *भुवन 793
 *भुवन्यु 804
 भुवस् 971
 भुविस् 996
 भूक 22
 भूत 201
 भूषर 20
 भूमि 690
 भूरि 693
 भूर्ज 134, C.
 भूर्णि 637
 भृगु 731
 भृङ्ग 94
 भृङ्गार 411
 भृङ्गन 274
 भृमल 474
 भूमि 611
 भृश 528
 भेक 21
 भेदक 30
 भेर 387

भेल 387, C.
 भेषज 131
 भैरव 519
 भ्रज्जन 274
 भ्रमर 397
 भ्रमि 611, C.
 भ्रातृ 859
 भ्राष्ट्र 447
 भ्रू 843
 भ्रूण 186
 *भ्रकन्द 245
 भ्रकर 403
 भ्रकुट 154
 भ्रकुर 424
 भ्रकोल 495
 भ्रक्षिका 45
 भ्रख 89
 भ्रगध 253
 भ्रगधन् 902
 भ्रघा 110
 *भ्रङ्गण 187
 *भ्रङ्गि 692
 . भ्रङ्क्षु 826
 भ्रङ्ख 84
 *भ्रङ्खा 84
 भ्रङ्गल 465
 *भ्रङ्गाल 475
 भ्रङ्गल 485
 *भ्रङ्गुच 560
 भ्रञ्छ 124
 *भ्रञ्छा 124
 भ्रज्जन् 900
 भ्रज्जन 269
 भ्रञ्च 122
 भ्रञ्जरी 397
 भ्रञ्जीर 418

भ्रञ्जल 487
 *भ्रञ्जला 488
 भ्रञ्जुषा 560
 *भ्रटह 589
 भ्रटर 397
 भ्रडुक 55
 *भ्रणच 114
 भ्रणि 607
 भ्रणिन्द 246
 भ्रण्ड 168
 भ्रण्डन 269
 भ्रण्डयन्त 221, C.
 *भ्रण्डयितु 797
 भ्रण्डल 465
 *भ्रण्डाल 475
 *भ्रण्डि 607
 भ्रण्डु 765
 भ्रण्डुक 58
 भ्रण्डूर 427
 भ्रतङ्ग 100
 भ्रत्सर 439
 भ्रत्स्य 383
 भ्रथिन् 926
 भ्रथुरा 423
 *भ्रदच 114
 भ्रदन 269
 *भ्रदयन्त 221, C.
 भ्रदयन्ती 221, C.
 भ्रदयितु 797
 भ्रदार 405
 भ्रदिरा 412
 भ्रहु 716
 भ्रहुर 426
 *भ्रहुश 538
 भ्रह् 387
 भ्रहन् 904

*मदुरी 904, C.

मधु 721

मधुक 57

मधुर 426, C.

मधूक 61

मध्य 364

मनस् 952

मनाका 34

*मनि 612

मनीक 46

मनु 716

मनुस् 997

*मनूक 58

मन्तु 773

मन्तु 857

मन्त्र 451

मन्त्रि 607

मन्थर 397

मन्थान 276

मन्द् 237

मन्दन 269

मन्दर 397

मन्दसान 279

*मन्दाका 34

मन्दार 405

मन्दिर 412

मन्दीर 422, C.

मन्दुरा 423

मन्द्र 387

मन्मथ 12

मन्मन 8

मन्या 357

मन्यु 801

*ममाप्ताल 480

मय 367

मयस् 952

मयु 726

*मयुक 51

मयूख 91

*मयूता 215

मयूर 427

मरक 27

*मरठ 167

*मरणि 638

मरत 207

*मरमर 14

मराल 475

मरिच 117

मरीचि 627

मरु 716

मरुत् 889

मरुक 58

मर्क 21

मर्कट 142

मर्जु 833

मर्त 202

मर्त्य 360

मर्दल 465

मर्मन् 911

मर्मर 9

*मर्मरा 9, C.

*मर्मरीक 47

मल 472

*मलहु 827

*मलमल 14

मलय 365

*मलव 517

*मलार 405

*मलीक 46

*मलूक 58

मल्लक 27

मल्लिका 27

*मलुक 58
 *मवाक 37
 मशक 27
 *मषमष 15
 *मष्यष 15
 *मसमंस 15
 मसि 607
 मसुर 423
 मसुरा 423
 *मसुरि 699
 मघूर 427
 मस्त 200
 मस्तक 77
 मस्तु 773
 *मस्मस 15
 महत् 884
 *महतु 779
 महन् 902
 महयाय्य 373
 महस् 952
 महातपस् 952, C.
 महारजन 273, C.
 महिन 285
 महिम 349
 महिला 481
 महिष 547
 महिषी 547
 महेला 492
 मा 605
 माकन्दी 245, C.
 मातरिश्वन् 902
 माणव 516
 मात 200
 मातङ्ग 100
 मातुलिङ्ग 106
 मातुलुङ्ग 106

मातृ 859
 मात्रा 451
 *मात्व 525
 माया 357
 मायु 726
 मारि 606
 मारिष 549
 मारीच 118
 मार्क 21
 मार्ग 96, C.
 मार्जार 405
 मार्जालीय 377
 *मार्जूल 491, C.
 मालव 517
 माला 462
 मालु 727
 मालुधानी 727, C
 मालूर 428
 माष 540
 मास 564
 मासर 439
 माहिन 285
 *माहूर 428
 मांस 564
 मितहु 745
 मिन्न 454
 मिन्नयु 741
 मिथस् 971
 मिथिला 483
 मिथुन 290
 मिथुस् 1000
 मिथ्या 601
 मिहिर 416
 मीन 261
 मीर 392
 *मीरा 392

मीवर 443
 मीवा 514
 मुकय 371
 मुकुट 154
 मुकुन्द 250
 *मुकुय 371
 मुकर 424
 मुकल 487
 मुख 89
 मुखर 403
 मुचिर 416
 मुचुकुन्द 250
 *मुणुमुण 17
 मुण्ड 170
 मुतव 519
 *मुदि 609
 मुदिर 416
 *मुदेर 431
 मुद्र 93
 मुद्रर 404
 *मुद्ररी 404
 मुद्रल 474, C.
 मुद्रा 388
 मुधा 602
 मुनि 612
 मुमुचान 278
 मुरज 132
 मुरल 474
 *मुरव 518
 *मुसुट 155
 *मुसुमुर 17
 *मुसुम्ब 326
 मुसुर 10
 *मुसुण्डि 633
 मुष्क 22
 मुष्टि 651

*मुष्म 340
 मुसल 468
 मुस्ता 201
 मुहिर 416
 *मुहुरि 700
 मुहुम् 1000
 मुहूर्त 204
 मुक 22
 मूत 201
 मूत्र 449
 मूर्ख 86
 मूर्धन् 902
 मूल 463
 मूलेर 431
 मूला 542
 मूषिक 43
 *मृकण्डुक 767
 मृगयु 741
 मृहीक 48
 मृणाल 476
 मृत 202
 मृत्यु 805
 मृदङ्ग 101
 मृदर 399
 *मृदीका 49
 मृदु 729
 मृहीका 49
 *मृधान 277
 मृधा 599
 *मृषाण 191
 मेकल 497
 मेखला 497
 मेचक 33
 मेयि 608
 मेदम् 952
 मेनका 33

मेनि 612
 मेढ 806
 मेघ 540
 *मेसर 439
 मोक्ष 564
 मोचा 122
 मोर 434
 मौकुलि 703
 मौलि 701
 *म्लातु 773
 म्लिच्छ 3
 *म्लिच्छ 880
 म्लेच्छ 3
 *म्लेच्छ 980
 यकृत् 892
 यक्ष 564
 यक्ष्म 338
 यक्ष्मन् 916
 यज्ञत 207
 यज्ञत्र 456
 *यजुना 288
 यजुस् 997
 *यज्ञेणु 772, C.
 यज्यु 801
 यति 607
 यद् 895
 यदु 783
 यन्त्र 451
 *यमड 171
 यमल 465
 यमुना 288
 यमुन्द 249
 ययाति 664.
 ययी 714
 ययु 733

यवन 269
 यवस 571
 यवागू 850
 यवाष 545
 यवास 574
 यशस् 958
 यष्टि 646
 यस्क 26
 *यद्वा 514
 *याचेलिम 354, C.
 *याजन्य 379
 यातु 773
 यातृ 856
 यात्रा 451
 यादस् 968
 याम 338
 यामन् 911
 यावस 571
 युगल 474
 युग्म 345
 *युज्ञान 277
 युधान 277
 युध्य 340
 युयुधान 278
 युवति 658
 युवन् 901
 *युवान 277
 *युषाण 191
 युष्मद् 899
 यूका 24
 यूथ 231
 यूष 297
 यूष 541
 *यूषा 541
 योगस् 966
 योनि 677

*योमि 687

योषा 541

योषित् 887

योस् 1005

रक्षत् 952

*रगह 589

रघु 740

रङ्ग 63

रङ्गु 749

रङ्ग 92

रचना 269, C.

रजत 208

रजन 273

रजनि 681

रजस् 971

रज्जु 717

*रञ्जसान 279

रण्ड 168

रण्डा 163

रतू 840

रत्न 264

रथ 227

रन्धस 569

रन्ध्र 396

*रपठ 167

रभस 572

रमठ 167

रमण्य 379

रमति 653

*रमथ 232

*रमभ 329

*रम्या 296

रम्भा 327

रम् 387

*रम् 464, C.

रवण 187

रवथ 235

रवि 606

रधाना 270

रदिम 688; 270, C.

रसना 269

*रसायु 1, C.

रस 260

रस 260

रहस् 952

रहस् 952

रा 605

*राक 21

राका 21

राजन् 900

राजन्य 379

राजानक 71

राजि 618

रात्रि 696

*रात्रिगेष्ण 199, C.

राशि 622; 270, C.

राष्ट्र 446

रासभ 329

रास्मा 260

राहु 1

रिक्थ 227

रिक्षा 567

*रिज 396

रिपु 798

रिप् 388

*रिफ (r) 316, G. (See रफ)

रिष्टि 651

रिष्य 511, C.

*रीन 201

रुक्म 346

*रुक्मल 502

रुचक 29
 रुचि 609
 रुचिर 416
 रुचिष्य 384
 रुदथ 234
 रुद्र 388
 रुधिर 416
 रुमा 340
 रुम्र 393
 रुरु 807
 रुवथ 235
 *रुषू 844
 *रुहसान 280
 रुहन् 906
 रूप 297
 रेक्णस् 980
 रेणु 768
 रेतस् 978
 रेतोधस् 974
 रेपस् 981
 रेफ 314
 रेवन्त 221
 रेहत् 882, C.
 रे 866
 रोचन 269
 रोचना 269
 रोचिस् 989
 *रोतृ 857
 रोदस् 952
 *रोदुस् 997
 रोधस् 952
 रोध्र 387
 रोमन् 916
 रोहण 187
 रोहन्त 220
 रोहनी 220

रोहि 608
 रोहित् 887
 रोहित 210
 रोहीतक 79
 रोहिष 548
 रोहिषी 548
 लकुच 119
 लकुल 487, C.
 लक्षण 187
 लक्ष्मन् 911
 लक्ष्मी 715
 *लगह 589
 लगुड 177
 *लघक 33
 लघद् 877
 *लघट 144, C.
 लघु 740
 लङ्का 63
 लङ्कक 27
 लज्जालु 822
 *लज्जू 829
 लटह 589
 लद्दा 505
 लता 208
 लतु 780
 लत्तिका 76
 लभस् 572
 लभक 33
 लम्बन 273, C.
 *लम्बूष 560
 लय 367
 *ललह 589
 ललाट 145
 ललामन् 916
 लवङ्ग 98
 लवण 190

लवानक 70
 *लवानक 71
 लवि 606
 लवित्र 459, C.
 लशुन 289
 लष 509
 *लसुष 559, C.
 लहोड 172
 लह्य 364, C.
 लाक्षा 597
 लाङ्गल 466
 लाङ्गल 491
 *लाणक 68
 *लात 209
 लाव 505
 *लावाल 479
 लिक्षा 567, C.
 *लिखक 29
 *लिखि 609
 लिगु 740
 लिङ्ग 102
 *लिन्दुम 352
 लिपि 609
 लिप्त 204
 लिप्य 509
 लुलाय 372
 *लुधन् 901
 *लुसभ 331
 लृता 202
 लूनि 679
 *लेहड 171
 *लोकयु 741
 लोत 202
 लोत्र 461
 लोप्त्र 451

लोमन् 916, C.
 लोल 494
 लोष्ट 138
 लोष्टु 716
 लोह 586
 लोहित 210, C.
 वकुल 486
 वकोट 161
 वक्त्र 451
 *वक्र 790
 वक्र 388
 वक्षस् 983
 वधु 790
 वङ्कि 692
 वङ्ग 190
 वचक्र 796
 *वचत्र 456
 वचस् 952
 *वचुष्य 385
 वज्र 387
 वज्रधर 20
 वज्रध 232
 *वज्रूल 488
 वज्रूल 487
 वट 139
 *वटम्ब 321
 वटर 397
 *वटवक 33
 *वटवा 515
 वटि 607
 वटु 716
 वटर 397
 वडभी 329
 वडवा 515
 वडिश 535

- वणिज् 875
 वण्ट 162
 वण्ड 168
 वनण्ड 175
 वत्स 564
 वत्सर 439
 वह 2
 *वदनु 793
 वदन्त 221
 वदन्ति 665
 वदन्ती 221
 *वद्वद 14
 वदान्य 381
 वधक 33
 वधत्र 456
 *वधन 33, C.
 *वधि 607
 *वधितृ 33, C.
 वधू 832
 वधूटी 157
 *वधूल 488
 वध्य 33, C.
 वनि 607
 वनिष्ठ 732
 वन्दथ 232
 वन्हाक 34
 वन्दि 607
 वन्द्र 387
 *वपत्र 456
 वपुष 557
 वपुस् 997
 *वप्य 296
 वप्र 387
 वप्रि 692
 वमक 27
 *वमड 171
 *वमत्र 456
 *वमर 397
 *वमुक 51
 वम्र 387
 वन्नि 387
 वय 367
 वयस् 952
 *वयिम 350
 वयुन 288
 वयोधस् 974
 वर 2
 वरक 27
 वरट 142
 वरण 187
 वरण्ड 173
 वरत्रा 456
 *वरवर 14
 वराट 145
 वराल 475
 वराह 591
 *वरि 606
 *वरिम 349
 वरुट 153
 वरुड 153
 वरुण 196
 वरुत्र 461, C.
 वरुक 61
 वरुथ 236
 *वरुष 560
 वरेण्य 382
 वर्कर 435
 वर्ग 92
 वर्चस् 952
 वर्ण 182
 वर्णसि 709 (Twice).
 वर्णु 768
 वर्तका 27

वर्तनि 680
 *वर्ताका 34
 वर्ति 610
 वर्तिका 27, C.
 वर्तुल 485
 वर्त्तिका 75
 वर्त्मन् 911
 वर्धकि 624
 *वर्धसान 281
 वर्ध 387
 वर्षस् 981
 वर्मन् 911
 वार्ध 687
 वर्वर 9; 441
 वर्वरी 9; 441
 ववरीक 47
 *वर्वरीका 47
 वर्वि 704
 वर्ष 540
 वर्षा (Pl.) 540
 वर्ष्मन् 911
 वर्स 564
 वलक्ष 596
 *वलत 207
 *वलप 304
 वलभी 329, C.
 वलय 365
 वलि 607
 वलीक 46
 वल्क 21
 वल्कल 496
 वल्गु 758
 वल्गुला 487, C.
 *वल्ल 338
 *वल्लि 687
 वल्लीक 50

वलकी 27
 वल्लभ 329
 वल्लरि 698
 वल्लव 515
 वल्लि 607
 वल्लूर 427
 वश 528
 वशि 607
 *वश्रि 692
 वसति 653
 वसन्त 221
 वसाति 662
 वसि 619
 वसु 716
 वसुरोचिस् 989, C.
 *वसुशर्मन् 911, C.
 वस्त 200
 वस्ति 646
 वस्तु 774
 वस्त्य 360
 वल 451
 वस्त 258
 वहति 653
 वहनु 779
 वहन 269
 वहन्त 221
 वहन्ती 221
 वहल 465
 *वहस 571
 वहि 607, C.
 वहित्र 459
 *वहिर 412
 *वहेणु 772, C.
 वह्नि 677
 वंश 527
 वा 605

वायुरा 426
 वाजि 618
 वाणि 618; 634
 वाणी 618, C.
 *वाणीचि 629
 वात 200
 *वातप 307
 वातप्रमी 713
 वाति 657
 *वादि 618
 वादित्र 460
 वानर 403, C.
 वानीर 421
 वापि 618
 *वापीर 421
 वाम 388
 वामन् 911
 *वामि 618
 *वायति 657
 वायस 570
 वायु 1
 वार् 944
 वारङ्ग 99
 *वाराणसि 708
 वारि 606
 *वारिणि 644
 वार्ताक 37
 *वार्ताकी 37, C.
 वालुक 57, C.
 वालुकी 57, C.
 वाल्मीक 50
 वावदूक 61, C.
 *वाशर 397, C.
 वाशि 607
 *वाशुर 423
 *वाशुरा 423

वाश्र 387
 वाश्रा 387
 वासर 397
 वासव 516
 वासम् 970
 वासा 564
 वासि 619
 वासिका 40
 वासुरा 423
 वास्तु 774
 वाहस 571
 *वाहि 618
 वाहीक 50
 वि 616
 विकसुक 52
 *विकस 393, C.
 विकुच 393
 विक 22
 विचकिल 484
 विचक्षण 187
 विचल्युस् 1001, C.
 विटप 305
 विडङ्ग 101
 विडाल 476
 *विदूर 429
 वितण्डा 168
 वितस्ता 200
 वितस्ति 646
 विथुर 426
 विद 6
 विदथ 234
 *विदन 275
 विदल 474
 *विदाका 35
 विदि 610
 विद 792

विदुल 486
 *विदुष 558
 विद्रधि 676
 *विद्रु 745
 विद्रुम 352
 विधर्मन् 911, C.
 विधस् 972
 विधु 729
 विधुर 425
 विन्दु 716
 विन्ध्य 364
 विपाद् 950
 विपिन 284
 विप्र 396
 वियत् 882, C.
 विरल 474
 विराट 148
 विरिञ्चि 617
 विरोचन 269, C.
 *विलङ्ग 101
 *विलटा 143
 विलम्ब 323
 *विलसि 660
 विलात 209
 विलाल 476, C.
 *विलाह 592
 *विलिम्ब 324
 विल्य 340
 *विवत्सर 439, C.
 विश् 950
 विशाम्य 296, C.
 विशास्तृ 857, C.
 *विशंस्थुल 487
 *विशा 600, C.
 विशाख 85, C.
 विशाखा 85, C.

विशाल 476
 विशिख 85, C.
 विशिखा 85, C.
 विशिष 309
 *विशेलिम 354
 विश्रि 693
 विश्व 511
 विश्वप्सन् 902
 विश्वभानु 786, C.
 विश्वभोजस् 956
 विश्वयु 741
 विश्ववेदस् 956
 विष 5
 विषाण 191
 विष्टप 307
 विष्टि 651
 विष्टा 163
 विष्णु 769
 विस 579
 *विसा 600
 विस्त 201
 विस्र 388
 *विहड 172
 *विहण 189
 विहा 600
 विहायस् 976
 *विहेलिम 354
 वीक 22
 *वीका 22
 वीचि 628
 वीणा 183
 वीतंस 565
 वीथि 669
 वीध 388
 वृक 22
 वृक 26

वृक्ष 567
 *वृक्ष 94
 वृज्जन 273
 वृजिन 283
 वृति 610
 वृत्र 388
 वृत्रवध 33, C.
 वृथा 601
 वृधसान 281
 *वृधूक 61
 वृन्ताक 37
 वृन्ताकी 37, C.
 वृन्द 240
 वृश 528
 वृशय 369
 वृश्चिक 41
 वृषण 188
 वृषन् 901
 वृषभ 331
 वृषय 369
 वृषल 468
 वृषा 599
 *वृषाण 191
 वृष्णि 635
 वेग 92
 वेणि 634
 वेणु 768
 वेण्णा 182
 वेतन 292
 वेतस 580
 वेताल 480
 वेज 451
 वेदि 610
 वेधस् 972
 वेन 258
 *वेनि 677

*वेपुस् 997
 वेमन् 916
 *वेविज् 932, C.
 *वेविष् 932, C.
 वेशन्त 219
 वेशमन् 911
 *वेष्टिम 349
 वेष्ण 296
 वेसर 439
 वेहन् 882
 वैतरणी 638, C.
 वैतालीय 378
 वैष्ट 447
 व्यलीक 46, C.
 *व्यलीका 46, C.
 व्याड 171
 व्याम 338
 व्यामन् 914
 व्येमन् 914
 व्योमन् 914
 व्रत 208
 व्रतति 655
 व्रध 268
 व्राजि 618
 व्रान 209
 *व्रीलस 572, C.
 व्रीहि 710
 शकट 142
 *शकटि 680
 *शकन्धू 848
 शकल 465
 *शकाल 475
 शकुन 288
 शकुनि 684
 शकुन्त 223
 शकुन्ति 666

शकुल 485
 शकृत् 891
 *शकोट 160
 *शकोल 498
 शक्ति 696
 शक्य 357
 शक्र 387
 शक्ति 695, C.
 शल 462
 शकन् 904
 शकरी 904, C.
 शकु 749
 शकुला 485
 शकुल 84
 शक्ती 607, C.
 शठ 165
 शण्ड 165
 शण्ड 168
 शण्डिल 481
 शण्ड 179
 शतद्रु 745
 शतेर 482
 शक्ति 696
 शत्रु 809
 शत्रि 692
 शत्रु 809, C.
 शनि 678
 शनैस् 1004
 शपथ 282
 *शपथ 505
 शफ 316
 शफर 401
 शवर 397
 शम्भ 287
 *शम्भाल 480
 शम्भ 987
 30

शमथ 232
 शमल 470
 *शमाह 591
 *शमेणु 772, C.
 शम्पा 296
 शम्भ 318
 शम्भर 444, C.
 शम्भल 499
 *शम्भशम्भ (Dual) 318
 शम्भूक 61
 शय 2
 शयण्ड 176, C.
 शयत 207
 शयथ 232
 शयाण्ड 176, C.
 शयानक 71
 शयु 716
 शयुन 288
 शर 2
 *शरङ्ग 98
 *शरठ 167
 शरण 187
 शरण्ड 173
 शरण्य 379
 *शरत् 888, C.
 शरद् 894
 शरभ 329
 *शराट 145
 शराव 520
 शरि 619
 शरीर 418
 शरु 716
 शर्करा 435
 *शर्कर 426
 शर्मे 838
 शर्मन् 911

*शर्मि 687
 शर्व 505
 शर्वर 441
 शर्वरी 441
 शर्शरीक 47
 *शर्शरीका 47
 शलङ्कु 755
 *शलत् 883, C.
 शलभ 329
 शलल 465
 *शलशल 14
 शलाका 34
 शलाटु 763
 शलालु 822
 *शलाहक 81
 शलक 21
 शल्य 357
 शवल 470
 शवस् 955
 शप्कुली 487
 शप्प 299
 .शस्त्र 454
 शंकर 403
 शंस्तु 857
 शाकर 904
 शाखा 85
 शाखोट 160
 *शाङ्गर 403, C.
 शाण 182
 शाद 237
 शाम्भूक 61
 शारि 619
 शार्ङ्ग 96
 शार्ङ्गल 491
 शाला 462

शालि 618
 शालु 727
 *शालू 835, C.
 शालूक 59
 शालूर 428
 शाल्मल 502
 शाल्मलि 703
 *शाल्वल 500, C.
 शाव 505
 शास्तृ 857
 शास्त्र 446
 शिवय 364
 शिवर 400
 शिखा 85
 शिपु 811
 *शिरू 102
 शिरूधानक 70
 *शिरूधानक 71
 शिति 651
 शिथिर 414
 शिथिल 414, C.
 शिनि 678
 शिफा 316
 शिम्ब 325
 शिम्बी 325
 शिरस् 971
 शिरि 609
 शिरीष 554
 *शिर्शिर 10
 *शिलम्ब 323
 शिलिन्ध 396
 *शिलिशिल 17 (See. सिमिशिल)
 *शिलीक 48
 शिम्प 300
 शिव 506
 शिवा 506

शिवि 706
 शिविर 413
 शिशिर 413
 शिशु 747
 शिशुमार 411, C.
 शिश्र 267
 शिश्विदान 278
 शिशपा 306
 शीकर 397
 शीघ्र 396
 शील 201
 शीलल 501
 *शीतारु 816
 शीतालु 816, C.
 शीधु 784
 शीन 261
 शीभर 397
 *शीम् 941
 शीर 388
 शीर्णि 685
 शीर्वि 705
 शीर्व 567
 शील 463
 शीवन् 906
 शु 743
 शुक्र 22
 शुक्त 204
 शुक्ति 651
 शुक्र 388
 शुक्र 463 ; 388, C.
 शुक्ति 707
 शुक्र 107
 शुक्रा 107
 शुचि 609
 शुष्टि 608
 शुष्ठा 170

शुनासीर 743, C.
 शुन्यु 801
 *शुभाका 85
 शुभ्र 388
 शुभि 693
 शुल्क 26
 शुल्य 319
 शुवि 609
 शुविर 416
 शुष्क 22
 शुष्ण 183
 शुष्म 340
 शुष्मन् 916, C.
 शूक 24
 शूकल 474
 शूका 24
 *शूथ 227
 शूद्र 394
 शूर 392
 शूर्प 298
 शूङ्खल 498
 शूङ्खला 498
 शूङ्ग 96
 शूङ्गेर 432, C.
 शूङ्गाट 148
 शूङ्गार 411
 *शूदर 403
 *शूधू 844
 शेकु 749
 शेखर 400
 शेत्य 360
 शेप 296
 शेपस् 982
 शेपाल 501
 शेफ 314
 शेफस् 982

*शैलिशिल 19
 शैलु 820
 शैव 506
 शैवल 501
 शैवा 506
 शैवाल 501, C.
 शैव 543
 *शैलिशिल 19
 शैलूष 561
 शैवल 501
 शैवाल 501
 शोचिस् 989
 शोणित 210
 शोफ 316
 *शोभुशुभ 19
 शौण्डीर 418
 *शौभुशुभ 19
 शमश्रु 810
 *शमेच 452
 श्याम 340
 श्यामा 340
 श्यामाक 37
 श्याल 462
 श्याव 505
 श्येत 210
 श्येन 282
 *श्रन्धि 607
 श्रय 367
 *श्रवट 142
 श्रवण 187
 श्रवाप्य 373
 *श्रिवस 572
 *श्रुतयशस् 958, C.
 *श्रेहि 631
 श्रेणि 634
 श्रोणि 634
 श्रोत्र 451

श्रवण 186
 श्रिकु 739
 श्रेष्मन् 911
 श्रेष्मातक 83
 श्वन् 902
 *श्वफल्क 26
 श्वभ्र 396
 *श्वयस् 955
 श्वयीचि 627
 श्वशुर 426
 श्वित्र 388
 श्वेज 452
 वण्ड 168
 वण्ड 179
 वष 951
 सकु 773
 सक्षि 669
 सक्षि 625
 सगर 403
 सचिव 522
 सटा 139
 सज 451
 सत्य 364
 *सदनि 680
 सदम् 952
 सद्यन् 911
 *सद्वि 692
 सधिव् 992
 सना 604
 सनि 607
 समुत् 947
 सप्तन् 903
 सप्ति 646
 सभा 330 ; 605.
 सध 937
 *समञ्जि 607, C.

सयपा 598
 समर 397
 समिथ 229
 समीक 50
 समीच 112
 समीची 112
 समीरण 187
 समुद्र 388, C.
 सय 367
 सरक 27
 *सरका 27
 सरघा 111
 सरट 142
 *सरइ 878
 *सरड 171
 सरणि 638
 सरण्ड 173
 सरण्यु 803
 सरमा 347
 सरयु 803
 सरयू 803, [C.]
 सरल 465
 सरख 952
 *सरसर 14
 *सरासर 16
 सरि 606
 सरित् 887
 सरिर 412
 सरीमन् 918
 सरीवृष 18
 सर्ज 829
 *सर्जर 427
 सर्ग 296
 सर्पिच 989
 *सर्ण 182
 सर्ग 838

सर्व 505
 सर्वप 318
 *सलसल 14
 सलिल 412, C.
 सलकी 27
 सल्य 510
 सवन 274
 सवीमन् 918
 सव्य 357
 सव्यष्टु 855
 सश्वत् 882, C.
 सस्य 357
 सहस् 952
 सहसान 279
 सहस्र 387, C.
 *सहान्य 381
 *सहिर 412
 सहुरि 699
 सहोर 433
 सद्य 357
 *सह 387
 संकसुक 52
 *संगीथ 231, C.
 *संचक्षत् 969, C.
 *संचक्षुत् 1001, C.
 *संचाकु 754
 संध्या 359
 संपाति 618
 संयदूर 444
 संवत्सर 489, C.
 संवसथ 233
 संश्वत् 882
 ससवान 276
 *संस्पर्शन 276
 सा 605
 साक्षान् 882

सात्मन् 916
 सादि 618
 साधन्त 221
 साधयन्त 221, C.
 साधयन्ती 221, C.
 साधु 1
 सानसि 709
 सानु 1
 सान्द्र 396
 सामन् 915
 सामि 687
 साय 357
 सायम् 936
 सारङ्ग 99
 सारथि 670
 सारस 570
 *सार्ध 447
 सार्ध 230
 साल्य 510
 साल्वा 259
 साहि 618
 सिकता 208
 सिक्थ 227
 सित 203
 सिध्म 340
 सिध्म 388
 सिन 262
 सिन्दूर 430
 सिन्धु 717
 सिम 348
 *सिमीक 44, C.
 सिप 388
 *सिलिल 17 (See शिलिल)
 *सिव 5
 *सिवन 278
 *सिवस 572

*सिवाकु 753
 सिंह 588
 सिंहल 474
 सीता 203
 सीम् 941
 सीम् 348
 सीयन् 915
 सीयन्त 222
 सीमिक 44
 सीमिका 44
 सीर 392
 सीरा 392
 सीस 577
 सु 743
 सुक 22
 सुक 87, C.
 *सुगेष्ठा 199, C.
 सुत 203
 सुतपस् 952, C.
 सुदेष्ठा 199, C.
 सुनफा 316, C.
 सुनीथ 227, C.
 सुन्द 240
 सुन्दर 397
 सुप्रतीक 50, C.
 सुमनस् 976
 सुम्न 266
 सुयशास् 958, C.
 सुर 5 ; 388
 सुरण 278
 सुरत 201, C.
 सुरा 388
 *सुरिक 45, C. (See भुरिक)
 सुवङ्गा 108
 *सुवसुर 17
 सुवन 274

सुवर्चला 474, C.
 सुवर्चस् 952, C.
 सुवसथ 233
 सुविद्व 457
 सुष्टु 732
 *सुजयु 741
 सुस्रोतस् 978, C.
 सुस्य 840
 सुकर 436
 सुक्ष्म 346
 सूच 121
 सूची 121
 सूत 203
 सूत्र 449
 सूना 263
 सुरु 788
 सूप 297
 सुम 340
 सुर 388
 सुरत 204
 सुरथ 281
 सुरि 693
 सूर्ध 298
 सूर्मि 689
 सूर्मी 346
 *सुष 542
 सुक 22
 *सुका 22
 सुकान् 907
 सुगाल 478
 *सृजि 609
 सृणि 635
 *सृणीक 50
 सृणीका 50
 सृत्तन् 906
 सृत्तरी 906

सृशकु 756
 सृषाट 146
 सृषाटी 146
 *सृप्पन् 912
 सृप्र 388
 *सृप्रा 388
 *सेचिम 349
 सेतु 773
 सेना 262
 सैरिभ 332
 *सोनि 677
 सोम 388
 सोमन् 911
 सौविद्व 464
 स्कन्ध 251
 स्कन्धस् 960
 स्तनयिह 797
 स्तवक 27
 स्तम्भ 320
 स्तरी 711
 स्तरीमन् 918
 स्तव 2
 *स्तादि 606
 स्तिभि 613
 *स्तीर्णि 635
 स्तीर्वि 705
 *स्तुविस् 996
 स्तूप 297
 स्तेन 268
 स्लोक 21
 स्लोम 838
 स्त्री 450
 स्थण्डिल 484
 स्थपुट 155, C.
 स्थल 473
 स्थानि 607

*स्थव 518
 स्थवि 706
 स्थविर 417
 *स्थाघ 109
 स्थानु 768
 स्थामन् 911
 स्थाय 357
 *स्थाया 357
 स्थाल 473
 स्थिर 416
 स्थिवि 706
 स्थुल 486
 स्थूणा 185
 स्थूर 429
 *स्थूराकु 728
 स्थूरा 429
 स्थूलपृषती 884, C.
 *क्षय 367
 क्षान 446
 क्षायु 1
 क्षावन् 904
 क्षुषा 542
 *क्षुहि 609
 क्षेहन् 900
 क्षेड 716
 *स्पर्शान 276
 स्पृक्का 26, C.
 स्पृहयाप्य 378
 स्फटिक 38
 *स्फवि 706
 स्फार 387
 स्फिर 417
 *स्फिवि 706
 स्फुलिङ्ग 102
 स्फुलिङ्गा 102
 स्वन्दन 269

स्वमीक 46
 स्वमीका 46
 स्वूम 340
 स्वोन 258
 *स्वोनाक 37, C.
 *स्वज्वन् 907
 स्वाक् 870, C.
 *स्वाट 146
 *स्विणि 644
 सुक् 871
 सुव 511
 स्रोतस् 978
 स्व 514
 स्वधा 602
 स्वन्न 258
 स्वन्न 258
 स्वयम् 984
 स्वर 946
 स्वड 716
 स्वर्ग 92
 स्वर्मानु 786, C
 स्वसृ 853
 स्वस्ति 650
 स्वाति 620, C.
 स्वाडु 1
 स्वाहा 603
 *हतु 791
 *हनु 809
 हय 227
 *हनि 618, C.
 हनु 791
 *हनुष 557
 हनुष 560
 हनु 778
 हम्मा 327
 *हवि 606

*हयुषा 557
 *हरणि 638
 *हराणक 68
 हराद्धर 16
 हरि 606
 हरिण 194
 हरिन् 887
 हरित 210
 हरिद्रु 745
 हरिमन् 917
 हरिशर्मन् 911, C.
 हरीतकी 79
 *हरामन् 918
 हरेण् 772
 हर्त् 557
 हर्ष्य 364
 हर्षत 207
 हर्षयितु 797
 हर्षुल 485
 *हलहल 14
 हलि 607
 हविस् 989
 *हव्य 299
 हस्त 200
 हस्त 357
 हंस 564
 हा 605
 *हानु 773
 *हादि 618
 हानि 618, C.
 हान्त्र 447
 हाङ्गूर 430, C.
 हारीत 213
 *हार्ग 96, C.
 *हार्णि 636,
 हिकु 760
 हिडिम् 324
 *हिण्डि 608
 हित 201

हिन्ताल 480
 हिवुक 57
 हिम 341
 हिरण्य 380
 *हिलिहिल 17
 *हिंसीन 286
 हिंसीर 418
 हीक 24
 हुड 170
 *हुण्डि 608
 *हुलुहुल 17
 हुण 183
 *हुणि 637
 ह्वन 906
 हव्य 370
 हविक 45
 *हवि 609
 हवीक 48
 *हृ 729
 हेनु 773
 हेम 341
 हेमन 911
 हेमन् 222
 हलिहिल 19
 हेलिहिल 19
 होत् 863
 होत्र 451
 होत्रा 451
 होत्र 525
 होम 338
 होमन् 911
 होमिन् 927
 होग 434
 ह्यस् 953
 ह्यस् 505
 हीक 25
 हीकु 750
 हीक 25
 हीकु 750

